

گزارش اقتصادی

و

تراز نامه سال ۱۳۸۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

گزارش اقتصادی

و

تراز نامه سال ۱۳۸۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(تصویب شده در مجمع عمومی مورخ ۱۳۸۳/۷/۱)

با اسمه تعالی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

گزارش اقتصادی و تراز نامه سال ۱۳۶۲ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: تصویب

شده در مجمع عمومی مورخ ۲۱ بهمن ۱۳۶۳ / تهیه و تنظیم در اداره بررسیهای اقتصادی -

تهران: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۴

ج: جدول، نمودار

سالانه

تغییرات عنوان: برخی از سالها به عنوانهای «تراز نامه در پایان اسفند» و «گزارش سالیانه و تراز نامه بانک در پایان اسفند» و «گزارش سالانه و تراز نامه در پایان اسفند» منتشر شده است.

نام ناشر از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۶۱ ^۱بانک مرکزی ایران^۲ بوده است.

۱. ایران - اوضاع اقتصادی - نشریات ادواری . ۲. ایران - سیاست اقتصادی - نشریات ادواری . ۳.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - تراز نامه ها. الف. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

اداره بررسیهای اقتصادی . ب. بانک مرکزی ایران/ ج. عنوان

۴ گ ۲ ب/ ۴۷۱ HC ۳۳۰/۹۵۵۰۰۵

علایم

علامت	شرح
-	رقم نزدیک صفر است
۰۰	ارقام در دست نیست
۰۰۰	امار وجود ندارد
*	رقم ناچیز است و به آخرین رقم اعشاری نیز نمی رسد
□	ارقام مقدماتی است
▲	در ارقام تجدید نظر شده است
θ	محاسبه درصد تغییر امکان پذیر نیست
▣	بیش از ۵۰۰ درصد افزایش
●	رقم روند (سراست) شده است
○	درصد تغییر از ارقام کامل محاسبه شده است
*	ارقام برآورده است

نقل مطالب مندرج در این نشریه با ذکر مأخذ مجاز است

تاریخ انتشار: اسفند ماه ۱۳۸۳

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهییه و تنظیم:

اداره بررسیهای و سیاستهای اقتصادی

ناشر: اداره روابط عمومی

تهران - بلوار میرداماد - شماره ۱۴۴

تلفن: ۲۹۹۵۱ - تلکس: ۲۱۶۲۱۹-۲۲

تهران، صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۷۱۷۷

پست الکترونیک: G.Secdept@CBI.R

نشانی اینترنت: <http://www.cbi.ir>

فهرست مندرجات

قسمت اول: فعالیتها و سیاستهای اقتصادی	
۷	فصل اول - خلاصه‌ای از وضع اقتصادی جهان
۷	تحولات اقتصادی
۹	تحولات بازارهای ارزی
۱۱	تحولات قیمت طلا
۱۱	تحولات و رویدادهای متدوّق بین المللی پول
۱۳	فصل دوم - خلاصه رویدادهای اقتصادی ایران
۱۸	فصل سوم - تولید و هزینه ناخالص داخلی
۱۹	تولید ناخالص داخلی
۲۱	هزینه ناخالص داخلی
۲۳	فصل چهارم - کشاورزی
۲۴	تولید
۲۷	یارانه پرداختی
۲۸	سرمایه‌گذاری دولت
۲۹	تسهیلات بانکی
۳۱	بیمه محصولات کشاورزی
۳۲	شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روسایی
۳۳	بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی
۳۵	فصل پنجم - سوخت و نیرو
۳۵	جهان
۳۹	اوپک
۴۳	ایران
۴۵	فصل ششم - صنعت و معدن
۴۵	تولید
۴۸	سرمایه‌گذاری دولت
۴۸	تسهیلات بانکی
۵۰	واحد‌های جدید صنعتی و معدنی
۵۴	فصل هفتم - ساختمان و مسکن
۵۵	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری
۵۶	سرمایه‌گذاری دولت
۵۶	تسهیلات بانکی
۵۸	پروانه‌های ساختمانی
۵۹	ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۶۰	ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۶۰	واحد‌های مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری
۶۲	شاخهای ساختمانی
۶۳	فصل هشتم - حمل و نقل
۶۳	عملکرد متغیرهای کلان بخش حمل و نقل
۶۴	سرمایه‌گذاری دولت
۶۵	حمل و نقل کالا و مسافر
۷۰	شاخهای قیمتی
۷۲	فصل نهم - بازرگانی داخلی
۷۲	سیاستها و مقررات
۷۳	سرمایه‌گذاری دولت
۷۳	تسهیلات بانکی
۷۴	عملیات بازرگانی
۷۷	فصل دهم - امور اجتماعی
۷۷	جمعیت و نیروی انسانی
۷۹	اهم اقدامات انجام شده در مورد اشتغال
۸۳	توزیع درآمد
۸۳	بودجه خانوار در مناطق شهری
۸۴	آموزش و پرورش
۸۷	بهداشت و درمان
۸۷	تامین اجتماعی

فصل پازدهم - بودجه و برنامه های مالی دولت	۸۹
درآمدها	۹۳
پرداختهای هزینه ای	۹۵
تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت	۹۶
و اگذاری و تملک داراییهای سرمایه ای	۹۶
تراز عملیاتی و سرمایه ای بودجه عمومی دولت	۹۸
و اگذاری و تملک داراییهای مالی	۹۸
حساب ذخیره تعهدات ارزی	۱۰۰
عملکرد اقلام خارج از چارچوب بودجه عمومی دولت	۱۰۱
فصل دوازدهم - وضعیت بخش خارجی اقتصاد	۱۰۳
تحولات موازنۀ پرداختها	۱۰۴
سیاستهای ارزی	۱۰۵
عملکرد بازارگانی خارجی	۱۰۶
صدرات غیر نفتی	۱۰۸
فصل سیزدهم - روابط با سازمانهای پولی و مالی بین المللی	۱۱۱
صندوق بین المللی پول	۱۱۱
بانک جهانی و گروه آن	۱۱۲
بانک توسعه اسلامی	۱۱۳
هیات خدمات مالی اسلامی	۱۱۳
فصل چهاردهم - بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری	۱۱۵
عملکرد سیستم بانکی	۱۱۶
سیستم بانکی و بخش خارجی	۱۱۷
سیستم بانکی و بخش دولتی	۱۱۷
بانکها و بخش غیردولتی	۱۱۸
نقدينگی	۱۲۰
منابع و مصارف بانکهای تجاری	۱۲۴
منابع و مصارف بانکهای تخصصی	۱۲۴
تحولات سیستم بانکی	۱۲۴
فصل پانزدهم - بیمه	۱۲۷
عملکرد بیمه	۱۲۷
شرکتهای بیمه	۱۲۹
فصل شانزدهم - بازار سرمایه	۱۳۱
سهام	۱۳۲
اوراق مشارکت	۱۴۱
فصل هفدهم - روند قیمتها	۱۴۴
روند عمومی قیمتها	۱۴۶
شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی	۱۴۹
شاخص بهای عده فروشی کالاهای	۱۵۲
شاخص بهای تولید کنندۀ	۱۵۴
شاخص بهای کالاهای صادراتی	۱۵۵
روند قیمت و بازده داراییها	۱۵۵
فهرست کادرها	
کادر ۱ - شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی	۹۱
کادر ۲ - حساب ذخیره ارزی	۹۹
کادر ۳ - شرکتهای دولتی	۱۰۱
کادر ۴ - بیوس کالایی فلات	۱۴۱
کادر ۵ - قانون جلوگیری از افزایش قیمتها تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	۱۴۵
کادر ۶ - معرفی شاخصهای قیمت	۱۴۶

قسمت دوم: عملیات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فصل اول: ارکان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۵۸
فصل دوم: سازمان و وضع اداری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۶۲
فصل سوم: ترازنامه و حساب سود و زیان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۶۵

قسمت سوم: جداول آماری

فهرست جداول آماری	۱۷۸
-------------------	-----

قسمت اول

فعالیتها و سیاستهای اقتصادی

فصل اول

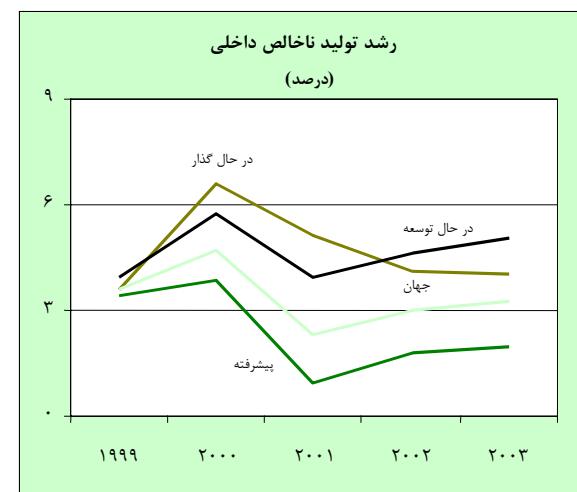
خلاصه‌ای از وضع اقتصادی جهان

الف- تحولات اقتصادی

بهبود وضعیت اقتصادی جهان در سال ۲۰۰۳، نظیر سال قبل همچنان ادامه یافت و رشد اقتصادی جهان از ۳/۰ درصد در سال ۲۰۰۲ به ۳/۹ درصد در سال ۲۰۰۳ رسید. در سال مورد بررسی اوضاع متینگ عراق و اثرات جانی مربوط به ترکیدن حباب قیمت در بازار سهام، اقتصاد آمریکا را متأثر ساخت و زمینه نامساعد شدن وضعیت نیروی کار و اشتغال را در این کشور فراهم ساخت، به طوری که نرخ بیکاری طبق آخرین برآوردها در سال مذکور حدود ۶ درصد بود. کاهش رشد قیمت‌ها در آمریکا موجب شد تا نرخ تورم پایه^(۱) همچنان پایین تر از ۲ درصد در سال ۲۰۰۳ باقی بماند. اگرچه این نرخ در سه ماهه اول سال ۲۰۰۴ افزایش یافت اما همچنان کمتر از ۲ درصد بود. این افزایش قیمت تا حدودی به دلیل افزایش قیمت نفت و قیمت کالاهای واسطه‌ای و بر طرف شدن عوامل زودگذری بود که در سال ۲۰۰۳ تورم را کند کرده بود. از سوی دیگر تلاشهای آمریکا برای کاهش کسری تراز تجاری خود بواسطه تضعیف ارزش دلار حتی برای کوتاه مدت هم موثر واقع نشد،

به طوری که کسری حساب جاری از ۴/۶ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۰۲ به ۵/۱ درصد در سال ۲۰۰۳ افزایش یافت. قیمت مسکن نیز در سال ۲۰۰۳ در این کشور حدود ۳۰ درصد بالاتر از نقطه اوج قبلی (پس از حذف عامل تورم) قرار گرفت که تهدیدی برای مصرف و در نتیجه رشد اقتصادی بود.

در نه ماهه آخر سال ۲۰۰۳ رشد سریع اقتصاد کانادا در سال قبل به دلایلی از جمله تقویت سریع و قابل ملاحظه ارزش پول ملی، کاهش تقاضای خارجی و کاهش انباشت موجودی انبار و همچنین عوامل موقتی چون شیوع بیماریهای سارس و جنون گاوی، کاهش یافت. کاهش رشد اقتصادی منجر به کاهش تورم پایه به میزان یک تا سه واحد درصد از میزان مورد انتظار گردید.

کشورهای منطقه یورو و سایر کشورهای اروپای غربی همگی به دلیل کاهش تقاضای خارجی و همین طور نرخ بیکاری بالا نگران به خطر افتادن بهبود رشد اقتصادی کشورهای ایشان در سال ۲۰۰۳ بودند. به گونه‌ای که بانک مرکزی اروپا و همین طور بانکهای مرکزی کشورهای غیر عضو در اروپای غربی و حتی انگلستان نرخهای بهره را کاهش دادند. یکی دیگر از معضلات و نگرانیهای کشورهای این منطقه نرخ تورم پایین و خطر سقوط قیمت‌ها بود، به طوری که در سال ۲۰۰۳ نرخ تورم در این کشورها کمتر از ۲ درصد قرار داشت.

بهبود اقتصاد جهانی تا حدود زیادی توانست تاثیر خود را بر اقتصاد ژاپن بگذارد. رشد اقتصادی این کشور در سال ۲۰۰۳ در حدود ۲/۵ درصد بود. یکی از عواملی که رشد اقتصادی این کشور را تقویت نمود ثبت وضعیت بازار نیروی کار و افزایش اعتماد مصرف کننده و در نهایت افزایش میزان مصرف خصوصی بود.

رشد تولید و تجارت در اقتصاد جهانی

(درصد)

عملکرد	۲۰۰۳	۲۰۰۲	تولید جهانی
۳/۹	۷/۰		اقتصادهای پیشرفته
۲/۱	۱/۶		ایالات متحده آمریکا
۳/۰	۱/۹		کشورهای حوزه یورو
۰/۵	۰/۸		آلمان
-۰/۱	۰/۱		فرانسه
۰/۵	۱/۱		ایتالیا
۰/۳	۰/۴		اسپانیا
۲/۵	۲/۲		ژاپن
۲/۵	-۰/۳		انگلستان
۲/۲	۱/۸		کانادا
۲/۰	۳/۴		سایر اقتصادهای پیشرفته
۲/۴	۳/۶		کشورهای تازه صنعتی شده آسیایی
۳/۰	۵/۰		سایر بازارهای نوظهور کشورهای در حال توسعه
۶/۱	۴/۸		آفریقا
۴/۳	۳/۵		مادون صحراء
۳/۷	۳/۶		اورپای مرکزی و شرقی
۴/۵	۴/۴		کشورهای مستقل مشترک المنافع (۱)
۷/۸	۵/۴		روسیه
۷/۳	۴/۷		غیرروسویه
۹/۰	۷/۰		در حال توسعه آسیا
۷/۷	۶/۶		چین
۹/۱	۸/۳		هند
۷/۲	۵/۰		آ - سه - آن (۲)
۵/۱	۴/۳		خاورمیانه
۶/۰	۴/۳		نیمکره غربی
۱/۸	-۰/۱		برزیل
-۰/۲	۱/۹		مکزیک
۱/۳	۰/۸		اتحادیه اروپا
۱/۱	۱/۲		رشد جهانی بر مبنای نرخهای ارز در بازار
۲/۷	۱/۷		حجم تجارت جهانی (کالاهای و خدمات)
۵/۱	۳/۳		واردات
۳/۷	۲/۶		اقتصادهای پیشرفته
۱۱/۱	۶/۰		سایر بازارهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه
۲/۶	۲/۲		قیمت‌های کالا (دلار آمریکا)
۱۰/۹	۶/۶		نفت (۳)
۱۵/۸	۲/۵		غیر سوختی
۷/۱	۰/۶		قیمت‌های مصرف کننده
۱/۸	۱/۵		اقتصادهای پیشرفته
۶/۱	۶/۰		سایر بازارهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه
۱/۲	۱/۹		نرخهای Libor شش ماهه (درصد)
۲/۳	۲/۳		سپرده های دلاری
۰/۱	۰/۱		سپرده های یورویی
			سپرده های بین ژاپن

مأخذ: IMF World Economic Outlook, September ۲۰۰۴

۱- مغولستان عضو کشورهای مستقل مشترک المنافع نیست اما بدلاًیل جغرافیایی و مشاهدت ساختار اقتصادی آن در این گروه از کشورها قرار گرفته است.

۲- شامل اندونزی، مالزی، فیلیپین و تایلند می باشد.

۳- میانگین ساده قیمت‌های نهدی نفت خام برنت انگلیس، دبی، وست تگزاس ایتمدیت می باشد و در سال ۲۰۰۳ میانگین قیمت هر بشکه نفت معادل ۲۸/۸۹ دلار بود.

علیرغم کاهش روند رشد اقتصادی منطقه آسیا در

اوایل سال ۲۰۰۳، این منطقه از جهان همچنان سریع ترین رشد اقتصادی را تجربه کرد که این سرعت در سال ۲۰۰۴ نیز تداوم یافت. کاهش رشد اقتصادی در ابتدای سال ۲۰۰۳ "عمدتاً" ناشی از تضعیف تقاضای داخلی در کشورهای این منطقه به دلیل وجود شرایط نامطمئن ناشی از جنگ، افزایش قیمت‌های نفت و همچنین تاثیر بیماری سارس بود.

آمریکای لاتین سال ۲۰۰۳ را با موفقیت پشت سر گذاشت. در این سال افزایش تقاضای داخلی به دلیل تسهیل شرایط پولی، افزایش اعتماد و همچنین بهبود اقتصادی جهان، موجب شد تا سهم تجارت از تولید ناخالص داخلی این کشورها افزایش یابد.

در سال ۲۰۰۳ رشد تولید ناخالص داخلی در آفریقا از ثبات برخوردار بود. نرخ رشد اقتصادی در این سال ۴/۳ درصد بود. بخشی از علل ثبات رشد در این قاره افزایش قیمت کالاهای غیر نفتی بود که کمتر تحت تاثیر نوسانات اقتصاد جهانی قرار دارد. البته اجرای طرح بخشودگی بدھی کشورهای فقیر به شدت بدھکار (HIPC) نیز در رشد اقتصادی این منطقه اثرات بسزایی داشت.

نرخ رشد اقتصادی خاورمیانه در سال ۲۰۰۳ معادل ۶ درصد بود که "عمدتاً" دلایل نظری افزایش صادرات نفت ناشی از افزایش سهمیه کشورهای عضو اوپک قبل از جنگ عراق (خصوصاً عربستان سعودی و سایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس) (۲) و تاثیرات مثبت اصلاحات اقتصادی ایران بود. امید به پایان خشونت ها در عراق نیز اثر مثبتی بر روند اقتصادی منطقه داشت. افزایش تولید نفت به همراه قیمت آن رشد اقتصادی خاورمیانه را در سال ۲۰۰۳ تقویت کرد. بیشتر قیمت نفت و موقعیت نامطمئن امنیتی منطقه خاورمیانه، عمده ترین موضوعات نگران کننده این منطقه به شمار آمدند.

۱ - Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)

۲- کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس عبارتند از: بحرین، کویت، عمان، قطر، عربستان سعودی و امارات متحده عربی .

به طور کلی ریسک های منطقه خاورمیانه عبارت بودند از:

- ناامنی و نااطمینانی جغرافیایی - سیاسی
- پیچیدگی و حساس بودن بازار نفت و سخت بودن پیش بینی تحولات آینده آن
- بالا بودن نسبت بدھی دولتها کشورهای مشرق^(۱) و حتی تعدادی از کشورهای صادرکننده نفت خام
- بالا بودن نرخ بیکاری در منطقه

تحولات بازار نفت قبل از جنگ در عراق سبب گردید تا قیمت نفت به بشکه‌ای ۳۴ دلار برسرد، اما پس از کاهش شدید قیمت نفت در آوریل ۲۰۰۳، مجلداً^(۲) این قیمت در ماه اوت افزایش یافت و به بشکه‌ای ۳۰ دلار رسید. دلیل این امر کمتر شدن امید به بازگشت سریع تولید نفت در عراق، کاهش ذخایر کشورهای صنعتی و نگرانی درباره سطح تولید نفت کشورهای نیجریه و ونزوئلا در اثر تحولات سیاسی در این کشورها بود. در ابتدای سال ۲۰۰۴ نیز در اثر عوامل تقاضا و نگرانی‌های موجود در طرف عرضه نفت بویژه در چند کشور عمده صادر کننده نفت (شامل عراق، روسیه و ونزوئلا) قیمت نفت به سرعت افزایش یافت. کمبود ظرفیت اضافی و فعالیتهای سفت‌بازی افزایش قیمت نفت را تشیدی کرد به‌گونه‌ای که قیمت هر بشکه نفت به ۴۴/۷۱ دلار آمریکا رسید. بعد از این افزایش، با کاهش نگرانی‌های جغرافیایی - سیاسی در منطقه قیمت‌ها نیز کاهش یافت اما از اواسط سپتامبر بار دیگر قیمت‌های نفت افزایش یافت. در مقابل، قیمت کالاهای اساسی غیر نفتی که از اوایل سال ۲۰۰۴ به‌طور عمده‌ای افزایش یافته بود با کند شدن رشد اقتصادی چین با کاهش روپری بود.

ب- تحولات بازارهای ارزی از اول آوریل سال ۲۰۰۳ تا پایان مارس سال ۲۰۰۴

طی دوره اول آوریل ۲۰۰۳ تا اواسط فوریه ۲۰۰۴، دلار در برابر یورو و اکثر ارزهای عمده سیر نزولی شدید و یورو در برابر اکثر ارزهای عمده افزایش شدیدی داشت.

متوسط نرخ برابری ارزهای جهانی و حق برداشت مخصوص و قیمت طلا به دلار آمریکا

سه ماهه اول ۲۰۰۴	سه ماهه اول ۲۰۰۳	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۹	۱۹۹۸	۱۹۹۷	حق برداشت مخصوص به دلار
۱/۴۹	۱/۳۷	۱/۳۹	۱/۳۰	۱/۲۷	۱/۳۲	۱/۳۷	۱/۳۵	۱/۳۷	هر لیره انگلیس به دلار
۱/۸۴	۱/۶۰	۱/۶۳	۱/۵۰	۱/۴۴	۱/۵۲	۱/۶۲	۱/۶۶	۱/۶۴	هر دلار به فرانک سوئیس
۱/۲۵	۱/۳۷	۱/۳۵	۱/۵۶	۱/۶۹	۱/۶۹	۱/۵۰	۱/۴۵	۱/۴۵	هر یورو به دلار
۱/۲۵	۱/۰۷	۱/۳۱	۰/۹۴	۰/۹۰	۰/۹۲	۱/۰۷	۱/۱۲	۱/۳۴	هر دلار بهین زاپن
۱۰/۷۲۳	۱۱۸/۸۲	۱۱۵/۹۳	۱۲۵/۳۹	۱۲۱/۵۳	۱۰۷/۷۷	۱۱۲/۹۱	۱۳۰/۹۱	۱۲۰/۹۹	هر اونس طلا به دلار
۴۰/۸۴۷	۳۵۲/۱۴	۳۶۳/۵۳	۳۱۰/۰۴	۲۷۱/۰۵	۲۷۹/۱۷	۲۸۷/۸۷	۲۹۴/۱۴	۳۳۱/۱۰	

عواملی که موجب ضعف شدید دلار در برابر یورو و سایر ارزهای عمده در این دوره گردید عبارتند از:

- کسری حساب جاری آمریکا
- تفاوت نرخهای بهره
- موضع بانک مرکزی اروپا
- فشار آمریکا بر چین
- عوامل سیاسی

۱- کشورهای مشرق شامل اردن، اسرائیل، لبنان، کرانه غربی و نوار غزه می باشند.

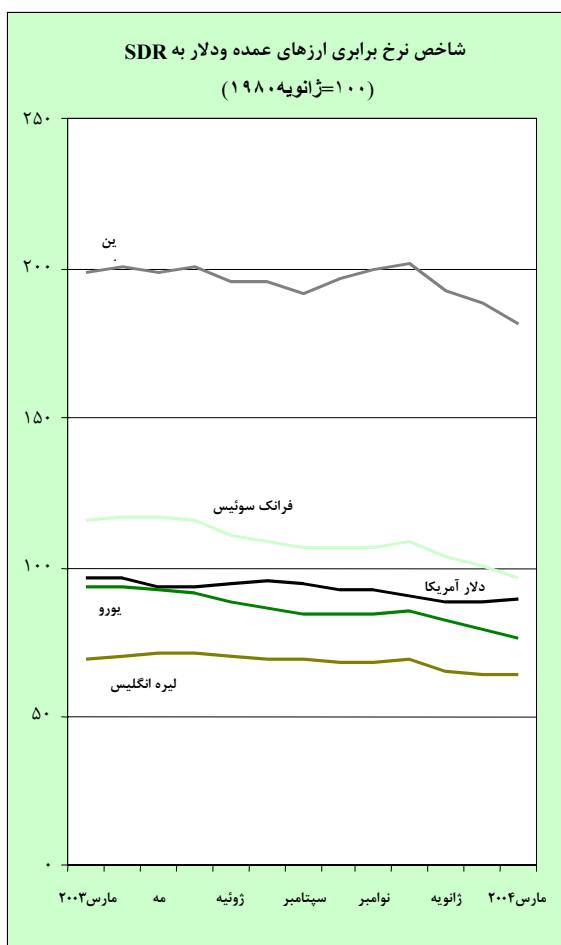
در دوره مورد بررسی همانند سال ۲۰۰۲، رشد مداوم کسری حسابجاری آمریکا از عوامل اصلی ضعف دلار بود. در سال ۲۰۰۳، کسری حسابجاری آمریکا به ۵٪ درصد تولید ناخالص داخلی و خالص بدھیهای خارجی به ۲۵٪ درصد تولید ناخالص داخلی رسید. احتمال می‌رفت که دولت آمریکا برای تصحیح کسری حسابجاری به تضعیف نرخ برابری دلار متولّ شود. همین احتمال در طول سال ۲۰۰۳ بر دلار در برابر سایر ارزهای عمدۀ از جمله یورو و فشار نزولی وارد کرد.

در میان سه اقتصاد عمدۀ جهان (آمریکا، منطقه یورو و ژاپن) از ژانویه ۲۰۰۲ تا پایان مارس ۲۰۰۴، نرخ بهره منطقه یورو بالاتر بود. همین امر در تقویت یورو در برابر دلار، ین و برخی از ارزهای عمدۀ دیگر موثر واقع شد. همچنین در دوره مذکور نرخ بهره "نسبتاً بالا" و رو به افزایش انگلیس نیز موجب تقویت لیره در برابر دلار و ین و حتی یورو گردید.

در طول سال ۲۰۰۳ مقامات پولی منطقه یورو از ترقی یورو در برابر دلار حمایت کردند و یا با سکوت خود، رضایت ضمنی خود را از ترقی یورو اعلام نمودند. این رضایت ضمنی مقامات پولی منطقه یورو در ترقی یورو در برابر دلار و برخی از ارزهای عمدۀ دیگر در دوره مورد اشاره موثر بود.

رشد شدید مازاد حسابتجاری چین با آمریکا سبب‌گردید تا دولت آمریکا در سال ۲۰۰۳ دولت چین را برای انعطاف‌پذیرتر کردن نرخ برابری یوان تحت فشار قرار دهد. بدین ترتیب چین مجبور بود که حدود ۱۰۰ میلیارد دلار از ۳۵۷/۵ میلیارد دلار از ذخایر ارزی خود را به یورو و ین تبدیل نماید. این امر نیز به نوبه خود در تقویت یورو در برابر دلار در دوره یاد شده موثر واقع شد.

از اوت سال ۲۰۰۲ زمزمه‌های حمله نظامی آمریکا به عراق تقویت گردید. سرانجام نیز در اواخر ماه مارس ۲۰۰۳ حمله

نظامی آمریکا به عراق شروع شد. احتمال حمله نظامی آمریکا به عراق و سپس تحقق آن و سرانجام حملات مبارزان عراقی بر علیه نیروهای آمریکایی سبب شد تا سرمایه گذاران به سوی مامن مناسبی برای سرمایه گذاری بروند. دلار و لیره انگلیس نمی‌توانستند مامن مناسبی برای سرمایه گذاری باشند زیرا "چون اولاً" آمریکا و انگلیس طرف‌های اصلی درگیری در عراق محسوب می‌شدند ثانیاً آمریکا هم با کسری عظیم حسابجاری مواجه بود. ین نیز مامن چندان مناسبی برای سرمایه گذاران نبود. چون مقامات اقتصادی ژاپن بارها مخالفت خود را با ترقی ین به طور شفاهی و عملی اعلام کرده بودند. در همین راستا بانک مرکزی ژاپن نیز در طول سال مورد بررسی بارها در بازار مداخله نمود. فرانک سوئیس هم توانست مامن مناسبی برای سرمایه گذاران باشد زیرا بانک مرکزی این کشور نیز مخالف ترقی فرانک بود. در این میان بسیاری از سرمایه گذاران، یورو را به عنوان مامن سرمایه گذاری انتخاب کردند. "چون اولاً"، نرخهای بهره در این منطقه بیش از نرخهای بهره در آمریکا، ژاپن و سوئیس بود. ثانیاً، منطقه یاد شده از مازاد حسابجاری برخوردار بوده و بالاخره

مقامات بانک مرکزی اروپا هم مخالفتی با ادامه ترقی یورو نشان نمی دادند. فرار سرمایه ها به سوی یورو به عنوان مامن سرمایه گذاری نقش مهمی در تقویت یورو در برابر دلار و برخی از ارزهای عمدۀ دیگر در دوره مذکور اینها نمود.

از اواسط فوریه ۲۰۰۴ تا پایان مارس سال مذکور دلار در برابر یورو و سایر ارزهای عمدۀ رو به افزایش نهاد. این امر به دلایل مختلفی صورت پذیرفت. در حالیکه مقامات پولی منطقه یورو در سال ۲۰۰۳ مخالفتی با ترقی یورو در برابر دلار نشان نمی دادند. اما با آغاز سال ۲۰۰۴ آنان شروع به مخالفت با ترقی یورو کردند. حتی در اوایل سال شایعاتی مبنی بر احتمال مداخله بانک مرکزی اروپا در بازارهای ارزی جهت جلوگیری از ترقی یورو منتشر شد و احتمال کاهش نرخهای کلیدی بهره در این منطقه نیز تقویت گردید.

از طرف دیگر از اوایل فوریه بسیاری از سرمایه گذاران به دلیل افزایش نرخ بهره سوئیس و احتمال افزایش نرخهای بهره کلیدی آمریکا و به تبع آن افزایش ارزش دلار اقدام به فروش ارزهای پر بازده نظیر دلار استرالیا، دلار زلاندنی، لیره انگلیس و غیره جهت پوشش خود در برابر بدھیهای دلاری کردند.

همچنین ارزش دلار کانادا، کرون نروژ و کرون سوئد به دلیل کاهش نرخهای بهره این کشورها و احتمال ادامه آن در برابر دلار آمریکا رو به کاهش نهاد. لیکن ترقی دلار در برابرین بعلت وجود شواهدی دال بر بهبود اقتصادی ژاپن، چندان چشمگیر نبود.

یکی دیگر از عواملی که در تعیین نرخ برابری ارزها در دوره مورد بررسی بسیار موثر بود، مداخلات وسیع بانکهای مرکزی کشورهای آسیایی بویژه بانک مرکزی ژاپن بود. این امر مانع تقویت شدید ارزش پول این کشورها در برابر دلار شد و تا حدودی از عدم توازن حسابهای جاری در سطح جهانی جلوگیری کرد.

ج- تحولات قیمت طلا در سال ۲۰۰۳ میلادی

در سال ۲۰۰۳ میلادی نیز همانند سال ۲۰۰۲ میلادی قیمت طلا از رشد بسیار شدیدی برخوردار بود. قیمت هر اونس طلا در آخرین روز سال ۲۰۰۳ به ۴۱/۲۵ دلار رسید که نسبت به قیمت آن در آخرین روز سال ۲۰۰۱ حدود ۵۰/۹ درصد و نسبت به قیمت آن در آخرین روز سال ۲۰۰۲ حدود ۲۱/۷ درصد افزایش داشت. ترقی قیمت طلا در سال ۲۰۰۳ میلادی در واقع ادامه ترقی قیمت این فلز قیمتی در سال ۲۰۰۲ میلادی بوده است.

تمام عوامل تقویت کننده قیمت طلا در سال ۲۰۰۲، به استثنای پاره ای موارد نظیر بهبود عملکرد شرکت های آمریکایی، در تقویت قیمت طلا در سال ۲۰۰۳ نیز موثر بودند. عوامل افزایش قیمت طلا در سال ۲۰۰۳ به شرح زیر بودند:

- ۱- خرید طلا توسط تولید کنندگان
- ۲- محدودیت فروش طلا توسط بانکهای مرکزی اروپایی
- ۳- پایین بودن نرخهای بهره کلیدی آمریکا
- ۴- ادامه ضعف شدید دلار در برابر یورو
- ۵- ادامه درگیریها در عراق

د- تحولات و رویدادهای صندوق بین المللی پول در سال مالی ۲۰۰۳^(۱)

در سال مالی ۲۰۰۳ کل تعهدات مالی صندوق بین المللی پول از ۴/۳۹ میلیارد SDR^(۲) در سال ۲۰۰۲ به ۴/۲۹ میلیارد SDR کاهش یافت. در این سال صندوق بین المللی پول ۱۰ قرارداد احتیاطی (SBA)^(۳) جدید را به ارزش ۱/۲۷ میلیارد SDR

۱- سال مالی ۲۰۰۳ صندوق بین المللی پول از اول ماه می ۲۰۰۲ تا ۳۰ آوریل ۲۰۰۳ می باشد.

۲ - Special Drawing Rights (SDR)

۳ - Stand-by Arrangement (SBA)

پذیرفت و تعهد قبلی خود تحت قرارداد احتیاطی به کشور اروگوئه را به میزان ۱/۵ میلیارد SDR افزایش داد، بعلاوه در این سال دو تعهد تحت ترتیبات گستردۀ (EFF)^(۱) "مجموعاً" به ارزش ۰/۸ میلیارد SDR پذیرفته شد.

در سالی که گذشت بزرگترین حجم تعهدات در طول تاریخ صندوق به بزریل اختصاص یافت، این تعهدات جهت حمایت از برنامه های اقتصادی دولت تا سپتامبر ۲۰۰۳ بود. ارزش کل تعهدات به بزریل در حدود ۲۲/۸ میلیارد SDR است که شامل تامین مالی کوتاه مدت تحت ترتیبات SRF^(۲) (به ارزش ۷/۶ میلیارد SDR) نیز می باشد.

در ژانویه سال ۲۰۰۳ صندوق یک قرارداد احتیاطی هفت ماهه به ارزش ۲/۲ میلیارد SDR برای آرژانتین به تصویب رساند که جایگزین قرارداد مارس ۲۰۰۰ گردید. همچنین در ژانویه سال ۲۰۰۳ قرارداد احتیاطی قابل توجه دیگری برای مدت دو سال و به ارزش ۱/۵ میلیارد SDR برای کلمبیا مورد تصویب قرار گرفت.

در این سال صندوق در قالب تسهیلات کمک فوری^(۳) تسهیلات جزیی به ارزش ۳۰ میلیون SDR در اختیار کشورهای برون‌ندي، گرانادا و مالاوی قرار داد و هیچ تعهدی در قالب تسهیلات تامین مالی جبرانی (CFF)^(۴) و خطوط اعتباری احتیاطی (CCLs)^(۵) نپذیرفت.

طی این سال مالی ۲۱/۸ میلیارد SDR از وامهای صندوق بین المللی پول از محل حساب منابع عمومی تامین گردید. مبلغ وامهای جدید صندوق از دریافتی آن بابت بازپرداخت وامهای دوره های قبلی صندوق بیشتر بود، به طوری که بازپرداخت وامهای صندوق در این سال به ۷/۸ میلیارد SDR محدود گشت. بدین ترتیب مانده اعتبارات تصفیه نشده صندوق در پایان سال مالی ۲۰۰۳ به مبلغ قابل توجه ۶۶ میلیارد SDR رسید که ۱۳/۹ میلیارد SDR بیش از سال گذشته می باشد.

شرایط آسان صندوق تحت ابتکارات PRGF^(۶) و HIPC^(۷) نیز در این سال در اختیار اعضای واجد شرایط قرار گرفت. ده مورد ترتیبات PRGF جدید به ارزش ۱/۲ میلیارد SDR در این سال مالی به تصویب رسید و میزان یک وام نیز افزایش یافت. در پایان سال مالی ۲۰۰۳، هشت کشور به نقطه تکمیل تحت ابتکار HIPC رسیدند و ۱۸ کشور دیگر نیز از نقطه تصمیم گذشته و مشمول بخشودگی موقت بدھی شدند.

۱ - Extended Fund Facility (EFF)

این تسهیلات برای حمایت از برنامه های اقتصادی بلندمدت ("عموماً" سه ساله) برای رفع مشکلات ترازپرداختهای خارجی که بدلیل مشکلات ساختاری و کلان اقتصادی به وجود آمده‌اند، درنظر گرفته شده است.

۲ - Supplemental Reserve Facility (SRF)

این تسهیلات برای کمک مالی به کشورهای عضوی است که به یکاره در اثر سلب اعتماد به بازار و خروج سرمایه از کشور بابت مشکلات استثنایی در ترازپرداختها مواجه می شوند.

۳ - Emergency Assistance

این تسهیلات مالی برای اعضایی درنظر گرفته می شود که با مشکلات ترازپرداختها به دلیل بلایای طبیعی رویرو شده‌اند.

۴ - Compensatory Financing Facility (CFF)

این تسهیلات برای پوشش کاهش درآمدهای صادراتی و افزایش هزینه های وارداتی که خارج از کنترل کشورها می باشد درنظر گرفته شده است.

۵ - Contingent Credit Lines (CCLs)

برای جلوگیری از خسارت بحرانهای مالی و کمک به مدیریت صحیح بحرانها می باشد.

۶- Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF)

۷ - Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)

فصل دوم

خلاصه رویدادهای اقتصادی ایران

سیاستهای اقتصادی سال ۱۳۸۲ در قالب سیاستهای مصوب در چارچوب قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تنظیم گردید. براین اساس تامین رشد تولید و سرمایه‌گذاری، تامین نقدینگی و منابع مالی مورد نیاز بخش‌ها، کاهش نرخ بیکاری و کترل و تثیت تورم از اولویت‌های مهم سیاستگذاری در این سال بود. طی سال مورد بررسی در زمینه‌های تولید، سرمایه‌گذاری و اشتغال موقوفیت‌های مطلوبی حاصل شد بهطوری‌که در برخی زمینه‌ها سطوح رشد، بالاتر از حد پیش‌بینی بود. دلایل عمدۀ موقوفیت در زمینه‌های فوق ریشه در سیاست‌های اصلاح ساختاری دارد. آثار مثبت ناشی از ایجاد حساب ذخیره ارزی مازاد درآمد نفت خام برای بودجه دولت و بخش خصوصی، اصلاح قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی به منظور اطمینان بخشیدن به سرمایه‌گذاران خارجی، تداوم استفاده از ابزار اوراق مشارکت برای تامین مالی پروژه‌های دولت بطريق غیرتormi و نیز جمع‌آوری نقدینگی اضافی بازار، اجرای قانون تجمعی عوارض به منظور یکپارچه‌سازی وصول عوارض از واردکنندگان و تولیدکنندگان از ابتدای سال ۱۳۸۲، تصویب قانون تسهیل نوسازی صنایع، سیاست‌های مرتبط با شفاف سازی منابع و مصارف بودجه‌ای از قبیل آشکارسازی یارانه پنهان انرژی از جمله این اصلاحات می‌باشد.

در زمینه اشتغال، برنامه‌ریزی‌هایی به منظور مقابله با بیکاری بعنوان اساسی ترین چالش اقتصادی کشور صورت گرفت. برای این منظور تسهیلاتی از سوی بانکهای کشور به بخش‌های مختلف اقتصادی اعطاء شد که هم در تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و هم اجرای طرحهای توسعه و طرحهای جدید اشتغالزا مورد استفاده قرار گرفت. از جمله اعتبارات اشتغالزایی سال ۱۳۸۲ می‌توان به وجوده اداره شده مندرج در قانون بودجه جهت اجرای طرحهای تولیدی و سازوکار ماده ۵۶ قانون برنامه سوم و ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه به واحدهای فعل موجود جهت ایجاد اشتغال بینشتر، اشاره نمود. تداوم سیاستهای دولت در زمینه ایجاد اشتغال و همچنین تسهیلات اعطایی بانکها از منابع قرض‌الحسنه و وجوده اداره شده جهت ایجاد اشتغال به کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۲ کمک موثری کرد. بر اساس آمار مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری کل کشور از ۱۲/۲ درصد در بهمن ماه سال ۱۳۸۱ با ۰/۹ واحد درصد کاهش به ۱۱/۳ درصد در بهمن ماه سال ۱۳۸۲ تنزل یافت. نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی در بهمن ماه سال ۱۳۸۲ نیز به ترتیب معادل ۱۲/۱ و ۹/۹ درصد بود که در مقایسه با نرخهای مذکور برای مقطع مشابه سال ۱۳۸۱ یانگر کاهش نرخ بیکاری در مناطق مذکور می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲، تداوم روند افزایشی قیمت نفت همراه با اجرای سیاستهای مذکور موجب گردید تا علیرغم رکود حاکم بر اقتصاد جهانی مقادیر معنابهی منابع مالی از بازار سرمایه به بازار پول و بخش قابل توجهی نیز به بازارهای مالی کشور های در حال توسعه و نوظهور انتقال یابد. تحولات منطقه خلیج فارس و مناقشات سیاسی مربوط به عراق این روند را تشید نمود. بازتاب تحولات مذکور از طریق بازار نفت و نیز بازارهای مالی بین المللی، اقتصاد ایران را متاثر ساخت. بطوریکه پس از رکود جهانی و

جابجایی حوزه های رونق اقتصادی، با توجه به سهم هر یک از قطب های صنعتی در تولید و تجارت جهانی، اقتصاد ایران از طریق تقاضای نفت خام تحت تاثیر تحولات بازار جهانی نفت و مازاد منابع بین المللی قرار گرفت. افزایش درآمدهای ارزی نفتی منجر به افزایش قابل توجه ذخایر ارزی بانک مرکزی و ذخایر ارزی دولت در حساب ذخیره ارزی گردید.

در سال مورد بررسی، تحولات بخش خارجی نشان دهنده شتاب کاهش مازاد حسابجاری ترازپرداختهای کشور می باشد. تضعیف تدریجی حسابجاری طی چند سال اخیر بدلیل افزایش شتابان واردات و عدم تقویت مناسب صادرات غیرنفتی صورت گرفته است. آزاد سازی تجارت خارجی که عمدتاً منجر به تسهیل واردات طی سالهای اخیر شد گرچه دستاورد مثبتی ارزیابی می شود لیکن با سیاستهای معطوف به حفظ رقابت پذیری اقتصاد ملی و تنوع پذیری تولید و صادرات همراه نبود. حساب سرمایه ترازپرداختهای کشور نیز از مقطع پایانی بازپرداخت دیون ارزی استمهالی، شرایط مساعدتری یافت. علاوه بر آن گشايش های محدود در حساب سرمایه را می توان انعکاسی از روند نرخهای بهره در بازارهای جهانی و مطلوبیت سرمایه گذاری در بازارهای مالی کشورهای نوظهور از جمله ایران دانست.

مجموعه اقدامات و سیاستهای عمل آمده مذکور سبب گردید تا تحولات مثبت و قابل ملاحظه ای در بخشهاي مختلف اقتصادي شامل خدمات، کشاورزی، صنایع و معادن و نفت بوجود آيد به طوری که بر اساس برآوردهای مقدماتی رشد تولید ناخالص داخلی به قيمتهاي ثابت سال ۱۳۷۶ در سال ۱۳۸۲ به ۶/۷ درصد رسيد که در مقاييسه با نرخ رشد هدف در برنامه سوم توسعه برای سال ۱۳۸۲ (۶ درصد) و همچنین ميانگين رشد هدف گذاري شده در اين برنامه (۶ درصد)، حاکي از تحقق اهداف رشد اقتصادي برنامه سوم توسعه می باشد. بخشی از اين افزایش تولید به ظرفیت سازی اقتصاد در قالب تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی شامل ماشین آلات و ساختمنان انجامید و موجب شد تا تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی در اين سال نسبت به سال قبل معادل ۱۰/۱ درصد رشد نماید. از سوی ديگر رشد درآمد ملی در مقاييسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور سبب گردید تا در سال ۱۳۸۲ درآمد سرانه کشور به قيمتهاي جاري و ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب به ۵۱۳۹ و ۱۴۰۳۱ هزار ریال برسد.

در سال ۱۳۸۲ ادامه سیاستهای حمایتی دولت در بخش کشاورزی در قالب توزیع نهاده های تولید به قیمت حمایتی، خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی و پرداخت تسهیلات بانکی با نرخهای ترجیحی همراه با افزایش حجم کل بارندگی در کشور موجب گسترش افزایش تولید اکثر محصولات کشاورزی گردید. در نتیجه تولید غلات (گندم، جو و برنج) نسبت به سال زراعی قبل ۶/۴ درصد افزایش نشان داد. بخش تولیدات دامی نیز با رشد همراه بود. در سال مورد بررسی با افزایش قیمت تضمینی خرید گندم به ۱۵/۴ درصد میزان خرید آن از کشاورزان توسط دولت به ۱۰/۵ میليون تن رسید که نسبت به سال قبل از آن معادل ۱۹/۳ درصد رشد نشان می دهد. در مجموع در اين سال تولید گندم با حدود یك ميليون تن افزایش نسبت به سال قبل به ۱۲/۴ ميليون تن رسید که ۹۴/۸ درصد رقم پيش ييني شده در برنامه سوم برای اين سال می باشد.

در سال ۱۳۸۲ در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک ميانگين تولید نفت خام ایران با ۱۳/۰ درصد افزایش به ۳/۷ ميليون بشکه در روز رسید. در اين سال صادرات نفت خام ایران با ۱۸/۶ درصد رشد به ۲/۴ ميليون بشکه در روز و صادرات فرآورده های نفتی با ۸/۴ درصد رشد به ۲۸۲ هزار بشکه در روز رسید. در سال مذکور تولید گاز طبیعی کشور (بدون احتساب گاز تزریقی به چاههای نفت) نیز نسبت به سال قبل ۱۴/۰ درصد افزایش نشان می دهد. در اين سال تولید برق کشور با رشدی معادل ۸/۴ درصد به ۱۵۲/۹ ميليارد کيلووات ساعت و مصرف برق کشور نیز با ۸/۶ درصد افزایش به ۱۱۴/۶ ميليارد کيلووات ساعت رسید.

علیرغم پارهای مشکلات ساختاری در بخش صنعت، ارزش افزوده در بخش‌های صنعت و معدن در سال ۱۳۸۱ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶، به ترتیب معادل ۹/۹ و ۱۲/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت که در مقایسه با اهداف برنامه برای این سال به مراتب در سطح بالاتری قراردارد. در این سال تداوم راهکارهای مورد نظر برنامه سوم جهت حمایت از بخش خصوصی و رویکردهای ویژه دولت طی سالهای اخیر از جمله استفاده از سازوکار وجوده اداره شده، کاهش نرخ سود تسهیلات، اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی شرایط نسبتاً مناسبی برای توسعه فعالیتهای صنعتی و افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی فراهم نمود. به‌طوری که شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور طی این سال در مقایسه با سال قبل ۲۴/۷ درصد رشد داشت و تولید اغلب کالاهای صنعتی با افزایش همراه بود. طبق آمار پروانه‌های بهره برداری صادرشده توسط وزارت صنایع و معدن، حجم سرمایه گذاری صورت گرفته برای طرحهای جدید صنعتی که به بهره برداری رسیده اند به میزان ۵۹/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. همچنین تعداد، میزان سرمایه گذاری و اشتغال جوازهای تاسیس صادرشده نیز از رشد های قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود.

در سال ۱۳۸۲ شاخص‌های اقتصادی بخش ساختمان و مسکن با رشد اندکی همراه بود. ارزش افزوده و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش‌های مذکور به ترتیب نسبت به سال قبل ۱۸/۳ درصد کاهش و ۲/۹ درصد افزایش نشان داد. با افزایش حجم تسهیلات اعطایی شبکه بانکی و موسسات اعتباری به بخش ساختمان و مسکن مانده تسهیلات اعطایی به تفکیک «ساختمان» و «مسکن» غیردولتی در پایان سال ۱۳۸۲ نسبت به مقطع مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۲۶/۸ و ۳۱/۶ درصد رشد نشان دادند. علیرغم کاهش آهنگ رشد سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری، بخش خصوصی در این سال علاوه بر تکمیل ۱۸۹ هزار دستگاه ساختمان نیمه تمام با زیربنای ۶۰ میلیون متر مربع، ساخت ۱۵۶ هزار دستگاه ساختمان جدید با زیربنای ۵۸/۵ میلیون مترمربع را در مناطق شهری آغاز نمود. در سال مذکور تعداد واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری به ۴۶۳ هزار واحد رسید که نسبت به سال قبل ۳/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۸۲ بودجه عمومی دولت هم سو با اهداف برنامه سوم توسعه و با تأکید بر اشتغال ، محدود نمودن رشد اعتبارات جاری ، توجه به اتمام هر چه سریعتر پژوهه‌های عمرانی نیمه تمام و تا حد امکان جلوگیری از شروع طرحهای جدید، جلب مشارکت بخش خصوصی ، منطقی کردن اندازه دولت و تداوم اقدامات برای اصلاح ساختار بودجه و شفاف سازی منابع و مصارف آن تهیه و تنظیم گردید.

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، درآمدها شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت(به استثنای درآمدهای اختصاصی و با احتساب رقم مصوب شفاف سازی قیمت حامل‌های انرژی) و پرداخت‌های هزینه‌ای (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی و با احتساب رقم مصوب شفاف سازی قیمت حامل‌های انرژی) به ترتیب معادل ۲۰۴۵۰/۴ و ۲۸۵۲۳/۱ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با ۸۰۷۲۷/۶ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین، دریافتی‌ها و پرداختی‌های مصوب از محل واگذاری و تملک داراییهای سرمایه‌ای (بدون دریافتیها و پرداخت‌های اختصاصی) در سال مورد بررسی نیز به ترتیب ۱۲۶۸۵/۸ و ۸۱۹۱۹/۷ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای بودجه با ۳۵۷۹۵/۵ میلیارد ریال کسری روبرو بود و پیش‌بینی گردید تمامًا از محل خالص واگذاری داراییهای مالی تامین شود.

براساس ارقام عملکرد بودجه سال ۱۳۸۲، در سال مذکور درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حامل‌های انرژی و درآمدهای اختصاصی) به رقمی درحدود ۷۸۸۳۶/۶ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم بودجه مصوب سال ، معادل ۷۸/۳ درصد تحقق داشت و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل درحدود ۲۶/۹ درصد افزایش یافت. پرداختهای هزینه‌ای دولت (بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حامل‌های انرژی و پرداختهای اختصاصی) نیز به

۱۷۸۲۵۵/۲ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۲۰/۲ ۲۰ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۸/۳ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب براساس عملکرد ارقام درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۸۲ تراز عملیاتی بودجه دولت با ۹۴۱۸/۶ میلیارد ریال کسری مواجه گردید.

در سال ۱۳۸۲ دریافت‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای معادل ۱۲۹۰۳۰/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب معادل ۱/۷ درصد مازاد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۵/۱ درصد افزایش نشان داد. در این سال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز (پرداختهای عمرانی) معادل ۶۰۹۸۲/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۶۳/۹ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب از ۷۴/۴ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۲ معادل ۷۸۰۴۸ میلیارد ریال بود.

با توجه به مراتب مذکور مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۲ معادل ۳۱۳۷۰/۶ میلیارد ریال کسری داشت که در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۱۲/۴ درصد کمتر تحقق یافت. این رقم که می‌توان آن را کسری بودجه دولت محسوب کرد، عمدتاً از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی شامل فروش اوراق مشارکت، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی، اصل وام‌های داخلی، برگشتی از پرداختهای سال قبل و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی تامین گردید. در این سال نسبت تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به تولید ناخالص داخلی ۲/۹ درصد بود.

در سال ۱۳۸۲ بخش خارجی اقتصاد ایران همچنان با مقررات زدایی گسترشده ای همراه بود. تداوم اصلاح ساختار نظام تجارت خارجی کشور از مهمترین دستاوردهای این بخش بود. اتخاذ سیاستهای مبنی بر کاهش موانع تجارت، یکسان سازی رویه‌های صادرات و واردات، کاهش زمینه‌های موثر بر قاچاق کالا و هدایت تجارت خارجی در مجراهای رسمی و مجاز در این سال، موجب رشد قابل ملاحظه ای در صادرات و واردات گردید. هدایت مازاد درآمدهای ناشی از صادرات نفت به دنبال افزایش قیمت آن در بازارهای جهانی به حساب ذخیره ارزی و استفاده از حساب مزبور جهت پوشش تعهدات ناشی از یکسان سازی نرخ ارز باعث گردید تا سیاست یکسان سازی نرخ ارز به خوبی ادامه یافته و بخش خارجی اقتصاد از ثبات نسبی برخوردار گردد. صادرات غیرنفتی کشور با رشدی معادل ۲۵/۹ درصد به ۶۶۳۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. کل واردات کشور نیز با رشدی معادل ۳۴/۶ درصد به ۲۹۵۶۱ میلیون دلار در سال مذکور افزایش یافت. درنتیجه تراز بازرگانی خارجی کشور با احتساب صادرات نفتی از ۴۴۳۰ میلیون دلار مازاد برخوردار گردید که نسبت به رقم مشابه سال قبل به میزان ۲۸/۶ درصد کاهش نشان داد. در این سال تراز حساب جاری معادل ۸۱۶ میلیون دلار مازاد داشت و حساب سرمایه موازن پرداختها نیز از مازادی معادل ۴۴۷۶ میلیون دلار برخوردار شد. در نتیجه ذخایر خارجی بانک مرکزی و حساب ذخیره ارزی (موازنۀ کل پرداختها) در سال ۱۳۸۲ معادل ۴۶۶۷ میلیون دلار مازاد نشان داد. همچنین در این سال میزان تعهدات بالقوه و بالفعل خارجی کشور از ۲۷/۲ میلیارد دلار (با احتساب بهره و تعهدات بالقوه) در پایان سال ۱۳۸۱ با ۲۷/۶ درصد افزایش به ۳۴/۷ میلیارد دلار در پایان سال ۱۳۸۲ رسید. طی این دوره بدھی‌های خارجی کشور با رشدی معادل ۳۰/۸ درصد به ۱۲۱۰ میلیون دلار افزایش یافت و سهم دیون کوتاه مدت خارجی از کل بدھی‌های مذکور نیز با افزایش قابل ملاحظه‌ای همراه بود.

طی سال ۱۳۸۲ با توجه به مصوبه هیات وزیران مبنی بر آزاد سازی ۳۵ درصد از مصارف بانکهای دولتی از سهمیه بندی بخش، تسهیلات اعطایی این بانکها به بخش غیر دولتی به گونه‌ای توزیع گردید که بخش های صنعت و معدن، ساختمان و مسکن، بازرگانی داخلی و متفرقه در محدوده میزان مصوب بوده و بخشی از مصارف آزاد بانکها را نیز به خود اختصاص دادند، لیکن سایر بخشها کمتر از میزان مصوب تسهیلات دریافت نمودند. در این سال نرخهای سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانکها در بخش‌های مختلف اقتصادی نسبت به سال ۱۳۸۱ با تغییراتی همراه بود و در برخی از بخشها کاهش نشان داد. در سال مورد بررسی در مجموع

۲۹۲۸۹ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط دولت، شرکتها و بانک مرکزی منتشر شد که از این میزان مبلغ ۲۸۴۴۴ میلیارد ریال معادل ۹۷/۱ درصد آن به فروش رسید. در این میان در راستای اجرای سیاستهای پولی و به منظور کنترل حجم نقدینگی، بانک مرکزی طی سال مذکور اقدام به جایگزینی اوراق عرضه شده قبلی نمود. بدین ترتیب مانده اوراق مشارکت بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۲ به حدود ۱۶۶۵۰ میلیارد ریال رسید. نرخ سود علی الحساب این اوراق ۱۷٪ درصد در سال بوده است.

در سال مذکور نقدینگی در نتیجه افزایش پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی، با رشدی معادل ۲۶/۱ درصد روپرتو بود. پایه پولی در سال مورد بررسی، عملتاً در اثر افزایش خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی با ۱۱/۵ درصد رشد روپرتو شد که در مقایسه با سال گذشته کاهش نشان می‌دهد. لیکن ضریب فزاینده نقدینگی در این سال با افزایش رشد نسبت به سال قبل از رشدی معادل ۱۳/۱ درصد برخوردار گردید و به ۳/۹۴٪ رسید. عامل عمدۀ افزایش ضریب فزاینده نقدینگی در سال ۱۳۸۲ کاهش نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده‌ها بود. در سال ۱۳۸۲ مهمترین عامل رشد نقدینگی سهم بالای مطالبات از بخش غیردولتی بود.

در سال ۱۳۸۲ بورس اوراق بهادر تهران از رونق بسیار بالایی برخوردار بود. در این سال، همه نماگرها و شاخص‌های عمدۀ فعالیت بورس به حد نصاب‌های تازه‌ای دست یافت که در تمام دوران فعالیت بورس اوراق بهادر بی سابقه بوده است. در سال مذکور، شاخص قیمت و بازده نقدی سهام با افزایش فوق العاده‌ای مواجه شد و نسبت به شاخص مشابه سال قبل در حدود ۲/۴ برابر گردید. بورس اوراق بهادر تهران از لحاظ میزان رشد شاخص قیمت کل و رشد ارزش جاری بازار در میان بورس‌های جهان در رتبه دوم قرار گرفت. در سال یاد شده نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی با افزایش در مقایسه با سال قبل به حدود ۲۷٪ درصد رسید.

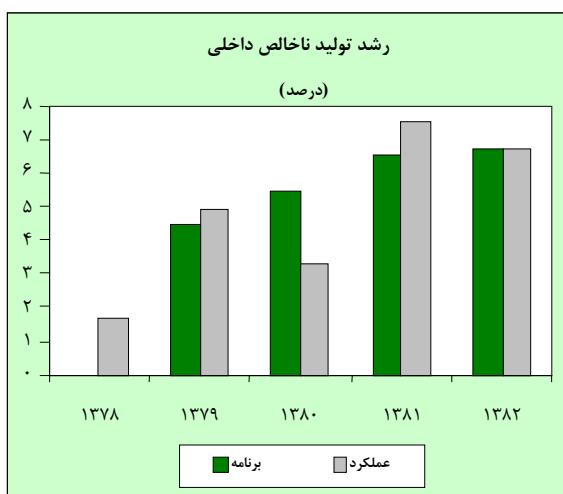
در سال مذکور تعداد و ارزش سهام مبالغه شده در بورس اوراق بهادر تهران از رشد قابل توجهی به ترتیب به میزان ۹۰/۱ درصد و ۱۹۳/۶ درصد برخوردار بود. دلایل اصلی این افزایش‌های فوق العاده را می‌توان نقدینگی فراوان در سطح جامعه، رکود نسبی حاکم بر بازار سایر داراییها از جمله بخش مسکن و بازدهی مناسب بازار سهام در دو سال گذشته، و ورود سرمایه با منشاء خارجی به بورس بویژه سرمایه ایرانیان خارج از کشور دانست.

در اثر عوامل موثر بر تقاضا و عرضه کل و عوامل روانی شکل دهنده انتظارات تورمی، روند نزولی نرخ تورم در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ از ابتدای سال ۱۳۸۱ روند افزایشی به خود گرفت و در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب به ۱۵/۸ و ۱۵/۶ درصد افزایش یافت.

فصل سوم

تولید و هزینه ناخالص داخلی

در سال ۱۳۸۲ که چهارمین سال اجرای برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود، سیاستهای اقتصادی کشور بر اساس سیاستهای مصوب برنامه مذکور تنظیم گردید. در این سال نیز همچون سالهای گذشته رشد تولید و سرمایه گذاری، تامین نقدینگی مورد نیاز بخش‌های مولد، کاهش نرخ بیکاری و کنترل تورم از مهم‌ترین اهداف سیاستهای اقتصادی دولت به شمار آمد. اتخاذ سیاستهای مناسب اقتصادی به همراه افزایش قیمت نفت در بازارهای جهانی سبب شد علیرغم وجود مسائل و مشکلات فراروی اقتصاد کشور و شرایط نامناسب منطقه، اقتصاد ایران در سال ۱۳۸۲ همچنان از عملکرد مثبت و نسبتاً متعادلی برخوردار باشد. بر اساس برآوردهای مقدماتی و با توجه به بهبود عملکرد بخش‌های خدمات، صنایع و معادن، نفت و کشاورزی، رشد تولید ناخالص

داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ در سال ۱۳۸۲ به ۶/۷ درصد رسید که در مقایسه با نرخ رشد هدف در برنامه سوم توسعه برای سال ۱۳۸۲ (۶/۷ درصد) و همچنین میانگین رشد هدف‌گذاری شده در این برنامه (۶ درصد)، حاکی از تحقق اهداف رشد اقتصادی برنامه سوم توسعه می‌باشد. در این سال گروههای خدمات، صنایع و معادن، نفت و کشاورزی به ترتیب بیشترین تأثیر را در رشد تولید ناخالص داخلی داشته‌اند. در سال مورد بررسی رشد تولید ناخالص داخلی بدون احتساب نفت نیز با کاهشی حدود ۲/۱ واحد درصد نسبت به سال ۱۳۸۱ به ۵/۹ درصد محدود گردید.

**رشد تولید ناخالص داخلی در بخش‌های مختلف اقتصادی
(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)**

(درصد)

سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۷/۱	۱۱/۴	-۲/۳	۳/۵	کشاورزی
۱۲/۹	۳/۶	-۱۱/۱	۸/۳	نفت
۷/۴	۱۲/۳	۱۰/۲	۹/۵	صنایع و معادن
۵/۱	۵/۵	۵/۷	۲/۹	خدمات
۶/۷	۷/۵	۳/۳	۵/۰	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه

تولید ناخالص داخلی

بر اساس برآوردهای مقدماتی در سال ۱۳۸۲ تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ با رشدی معادل ۶/۷ درصد به ۳۷۹۰۰۹ میلیارد ریال افزایش یافت. در سال مورد بررسی گروه نفت با ۱۲/۹ درصد، صنایع و معادن با ۷/۴ درصد، کشاورزی با ۷/۱ درصد و گروه خدمات با ۵/۱ درصد رشد همراه بوده است.

کشاورزی

بر اساس برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال ۱۳۸۲ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ از رشدی معادل ۷/۱ درصد برخوردار بود و به ۵۳۳۴۵ میلیارد ریال افزایش یافت و سهم آن در تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری با کاهش ناچیزی نسبت به سال قبل به ۱۱/۶ درصد رسید. رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال مورد بررسی عمدتاً ناشی از رشد فعالیت بخش‌های زراعت و دامپروری و شکار بود، به طوری که این دو بخش با سهمی به ترتیب معادل ۵۳/۵ و ۳۳/۶ درصد در رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی، بیشترین تاثیر را در رشد ارزش افزوده این گروه داشته‌اند. در این سال تولید اکثر محصولات زراعی نسبت به سال قبل افزایش یافت که عمدتاً به دلیل اوضاع مساعد جوی و بارش‌های مناسب در استانهای قطب کشاورزی، تداوم سیاست‌های حمایتی دولت و نیز افزایش قیمت خرید تضمینی محصولات عمدۀ کشاورزی بوده‌است. در سال مورد بررسی تولید تمام اقلام دامی نسبت به سال قبل افزایش داشت که بیشترین رشد متعلق به محصولات تخم مرغ و گوشت مرغ بود. بخش‌های ماهیگیری و جنگلداری نیز مجموعاً با سهمی معادل ۰/۴ درصد در تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری، به ترتیب از رشدی معادل ۱۰/۷ و ۷/۱ درصد به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ برخوردار بودند.

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه کشاورزی

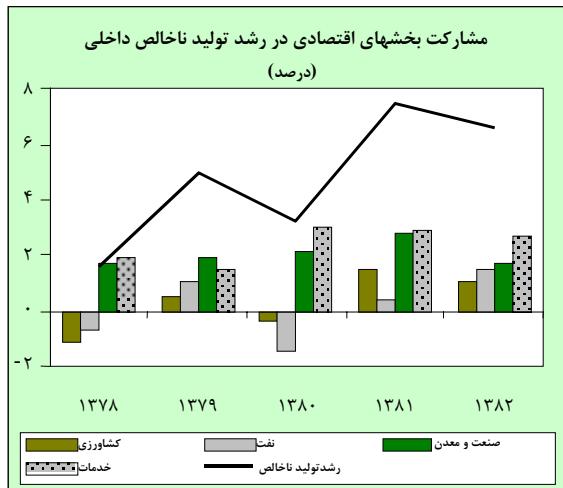
(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سهم در رشد ارزش افزوده گروه (درصد)	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال	
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
۵۳/۵	۸۸/۹	۶۱/۴	۶۲/۰	۶/۱	۱۷/۲	۳۰۸۸۳
۳۳/۶	۷/۸	۳۱/۰	۳۰/۸	۷/۷	۲/۶	۱۵۳۳۳
۳/۶	۰/۲	۲/۴	۲/۳	۱۰/۷	۰/۸	۱۱۶۹
۱/۳	-۱/۷	۱/۳	۱/۳	۷/۱	-۱۱/۸	۶۹۰
۸/۰	۴/۸	۳/۹	۳/۶	۱۵/۸	۱۵/۹	۱۷۹۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۱	۱۱/۴	۵۳۳۴۵
						۴۹۸۲۵
						گروه کشاورزی

نفت و گاز

در سال ۱۳۸۲ تحولات سیاسی خاورمیانه و رعایت نسبی سهمیه تولید از سوی اعضای اوپک، همچنین عدم تحقق پیش‌بینی‌ها در خصوص افزایش تولید نفت عراق سبب گردید که قیمت نفت در بازارهای جهانی افزایش یابد. عواملی نظیر کاهش سطح ذخیره سازی‌ها در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) به دلیل کاهش عرضه نفت، بویژه کاهش تولید نفت عراق و تاخیر در رفع مشکلات ایجاد شده پس از حمله امریکا به این کشور و نیز ناآرامی‌های

۴۴۹۳ میلیارد ریال افزایش یابد و سهم آن نیز در تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری بدون تغییر قابل ملاحظه‌ای نسبت به سال قبل در سطح ۲۳ درصد حفظ گردید.

صنایع و معادن

بر اساس برآوردهای مقدماتی، در سال ۱۳۸۲ ارزش افزوده گروه صنایع و معادن به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ از رشدی معادل ۷/۴ درصد برخوردار گردید. بیش از ۹۳ درصد از رشد ارزش افزوده این گروه ناشی از رشد بخش صنعت بوده است. در این سال ارزش افزوده بخش‌های صنعت و برق و گاز و آب به ترتیب از رشدی معادل ۱۲/۷، ۹/۹ و ۹/۲ درصد برخوردار بودند. تداوم اصلاحات ساختاری صورت گرفته نظیر یکسان سازی نرخ ارز، اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و کاهش نرخ مالیات شرکتها به متوسط ۲۵ درصد و اصلاح ماده ۱۱۵ قانون برنامه سوم توسعه مبنی بر حذف موانع غیرتعرفه‌ای و اتخاذ سیاستهایی در جهت حمایت هر چه بیشتر از بخش خصوصی نظیر اصلاحیه ماده ۱۶ قانون برنامه سوم توسعه و تاسیس بورس فلزات از عواملی بودند که موجبات رشد بخش صنعت و معادن را در سال جاری فراهم نمودند. تصویب قانون تسهیل نوسازی صنایع و اصلاح مواد ۱۱ و ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه از دیگر اقداماتی بودند که در سال ۱۳۸۲ جهت تحرک هر چه بیشتر این بخش صورت پذیرفت.

در سال مورد بررسی، ارزش افزوده بخش ساختمان در سال ۱۳۸۲ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ با کاهش ۱/۳ درصدی نسبت به سال قبل به ۱۸۳۶۹ میلیارد ریال محدود گردید. بر اساس نتایج مقدماتی آمار فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در مناطق شهری کشور در این سال از رشدی معادل ۱۳/۷ درصد به قیمت‌های جاری برخوردار بود. شایان ذکر است که سرمایه‌گذاری مذکور در شهر تهران در سال مورد بررسی ۲۳/۹ درصد کاهش یافت و این شهر تنها ۲۴ درصد از این سرمایه‌گذاری را به خود اختصاص داد. کاهش سرمایه‌گذاری در شهر تهران علیرغم رشد نسبتاً "بالای آن در شهرهای بزرگ (۳۴/۶ درصد) و شهرهای کوچک و متوسط (۳۴/۹ درصد) در تعديل رشد سرمایه‌گذاری این سال موثر بوده است. همین امر باعث گردید که سهم سرمایه‌گذاری شهر تهران معادل ۱۱/۹ واحد درصد نسبت به سال قبل کاهش یابد. سیاستهای اتخاذ شده در مورد نحوه فروش تراکم ساختمانی به ویژه در شهر تهران تا حدودی در کاهش رشد سرمایه‌گذاری در بخش مسکن موثر بوده است.

سیاستی در کشورهای ونزوئلا و نیجریه از دیگر دلایل افزایش قیمت نفت در سال مورد بررسی بوده اند. در این سال میانگین صادرات نفت خام (مستقیم و تحت قرارداد بیع متقابل) کشور با افزایشی معادل ۱۵/۷ درصد به ۲۴۴۲/۶ هزار بشکه در روز رسید. افزایش صادرات نفت خام و همچنین رشد قابل ملاحظه صادرات میغانات گازی که موجبات افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی را فراهم ساخت، سبب گردید که ارزش افزوده گروه نفت در سال ۱۳۸۲ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ بر اساس محاسبات مقدماتی از رشدی معادل ۱۲/۹ درصد نسبت به سال قبل برخوردار گردد و به

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه صنایع و معادن (۱) (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارڈ روپے)

۱- اختلاف جزئی در سه جمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

خدمات

بر اساس برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه خدمات در سال ۱۳۸۲ با سهمی معادل ۴۹/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی از رشدی حدود ۵/۱ درصد به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ برخوردار بود. در این گروه سهم بخش‌های بازارگانی، رستوران و هتلداری معادل ۱۲/۰ درصد، حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات معادل ۷/۶ درصد، خدمات موسسات پولی و مالی معادل ۲/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری بود. سهم بخش‌های خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی، خدمات عمومی و خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی نیز بدون تغییر نسبت به سال قبل به ترتیب در سطح ۱۱/۲، ۱۳/۳ و ۲/۶ درصد حفظ گردید. در این سال بخش‌های مذکور به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ به ترتیب از رشدی معادل ۷/۵، ۶/۱، ۱۲/۸، ۴/۳، ۰/۵ و ۴/۳ درصد نسبت به سال قبل برخوردار بودند. در گروه فوق الذکر بخش‌های بازارگانی، رستوران و هتلداری، خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و نیز حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات، مجموعاً "با دara بودن سهمی معادل ۸۶/۷ درصد از رشد ارزش افزوده گروه خدمات، پیشترین تاثیر را در رشد ارزش افزوده این گروه داشته‌اند.

ارزش افزوده اجزای تشکیل دهنده گروه خدمات (به قسمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلاد، ۱۰)

سهم در رشد ارزش افزوده گروه (درصد)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
۴۳/۷	۴۹/۶	۳۰/۵	۲۹/۸	۷/۵	۹/۵	۵۹۹۵۲	۵۵۷۶۹
۲۰/۲	۲/۲	۱۷/۰	۱۶/۸	۶/۱	۰/۷	۳۲۴۴۴	۳۱۵۰۵
۷/۰	۴/۹	۳/۰	۲/۸	۱۲/۸	۱۰/۱	۵۹۳۶	۵۲۶۲
۲۲/۸	۳۸/۲	۲۶/۹	۲۷/۱	۴/۳	۷/۹	۵۲۸۳۲	۵۰۶۵۴
۱/۷	-۵/۵	۱۷/۲	۱۷/۹	۰/۵	-۱/۶	۳۳۷۲۷	۳۳۵۸۵
۴/۶	۱۰/۶	۵/۴	۵/۵	۴/۳	۱۱/۲	۱۰۶۷۸	۱۰۲۳۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵/۱	۵/۵	۱۹۶۵۵۹	۱۸۶۹۹۲
گروه خدمات		خدمات اجتماعی ، شخصی و خانگی		خدمات عمومی		حرفه ای و تخصصی	
خدمات مسافتگردانی ، خدمات		خدمات موسسات مالی و پولی		حمل و نقل ، ابزارداری و ارتباطات		بازرگانی ، رستوران و هتلداری	

هزینه ناخالص داخلی

بر اساس محاسبات مقدماتی، در سال ۱۳۸۲ رشد هزینه ناخالص داخلی کشور به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ معادل ۶/۷ درصد بوده است. بررسی اجزای تشکیل دهنده هزینه ناخالص داخلی در سال مورد بررسی به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ نشان می‌دهد که هزینه‌های مصرفی خصوصی بالاترین سهم معادل ۴۵/۲ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمتهای جاری را دارا بوده و با رشدی معادل ۴/۴ درصد به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ۲۰۲۰۸۲ میلیارد ریال بالغ گردید.

در این سال، هزینه‌های مصرفی دولتی شامل وزارت‌خانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداریها و سازمان تامین اجتماعی با سهمی معادل ۱۲/۵ درصد از هزینه ناخالص داخلی به قیمتهای جاری بدون تغییر قابل توجهی نسبت به سال قبل به ۴۳۵۸۱ میلیارد ریال به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ رسید.

از دیگر اجزاء عمدۀ هزینه ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۸۲، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص است که با دارا بودن سهمی معادل ۲۸/۸ درصد از هزینه ناخالص داخلی از رشدی معادل ۱۰/۱ درصد برخوردار بود و رقم آن به ۱۳۳۸۵۵ میلیارد ریال به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ بالغ گردید. در این سال روند صعودی تشکیل سرمایه ناخالص در ماشین‌آلات بخش‌های خصوصی و دولتی همچون سال‌های قبل ادامه یافت و در بخش ساختمان فقط در بخش دولتی از رشدی مثبت برخوردار بود. تشکیل سرمایه ناخالص در ساختمان توسط بخش خصوصی با ۰/۹ درصد کاهش به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ۲۴۳۴۸ میلیارد ریال محدود گردید و این امر موجبات کاهش شدید رشد ارزش افزوده ساختمان در سال مورد بررسی را به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ فراهم ساخت.

در سال ۱۳۸۲ رشد بالای ۲۸/۱ درصدی واردات کالاهای خدمات به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ سبب گردید که علیرغم افزایش قیمت نفت در بازارهای بین‌المللی و افزایش ۱۶/۱ درصدی صادرات کالاهای خدمات، خالص صادرات کالاهای خدمات به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶ به ۱۳۰۷۷ میلیارد ریال رسید.

هزینه ناخالص داخلی^(۱) (به قیمتهای ثابت سال ۱۳۷۶)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۵۲/۷	۵۳/۹	۴/۴	۱۱/۷	۲۰۲۰۸۲	۱۹۳۵۶۵	هزینه‌های مصرفی خصوصی
۱۱/۴	۱۲/۱	۰/۰	۲/۰	۴۳۵۸۱	۴۲۵۶۰	هزینه‌های مصرفی دولتی
۳۴/۹	۳۳/۹	۱۰/۱	۱۱/۸	۱۳۳۸۵۵	۱۲۱۶۳۱	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۳/۹	۲/۶	۶۳/۷	-۳۴/۳	۱۵۱۱۴	۹۲۳۲	تغییر در موجودی انبار
-۳/۳	-۱/۲			-۱۳۰۷۷	-۴۳۹۳	خالص صادرات کالاهای خدمات
۰/۴	-۱/۳			۱۶۰۵	-۴۵۸۴	اشتباهات آماری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۷	۷/۵	۳۸۳۱۶۰	۳۵۹۰۱۱	تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار

۱- اختلاف جزئی در سرجمع ناشی از گرد کردن ارقام است.

فصل چهارم

کشاورزی

در سال ۱۳۸۲ تداوم دوره پرآبی (ال نینو) و میزان بارندگی مطلوب در کشور موجب گسترش تولید اکثر محصولات کشاورزی گردید. به طوری که تولید غلات (گندم، جو و برنج) نسبت به سال زراعی قبل افزایش نشان داد در بخش تولیدات دامی نیز آمارها حاکی از افزایش مجموع تولید گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر و تخمر مرغ نسبت به سال قبل می‌باشد.

در راستای اجرای سیاستهای حمایتی دولت از تولیدات کشاورزی، ۲۶۷/۸ هزار تن انواع بذر های اصلاح شده در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال قبل ۴/۷ درصد رشد داشت. به دلیل افزایش سطح زیر کشت محصولات مختلف و از جمله گندم و همچنین عدم آکاهی کافی کشاورزان نسبت به حد بهینه مصرف کود شیمیایی، علیرغم افزایش قیمت انواع کود شیمیایی، مقدار توزیع شده آن توسط دولت با ۲۱/۵ درصد رشد نسبت به سال گذشته بالغ بر ۳۴۴۰/۵ هزار تن گردید. در این سال همچنین ۲۸۲ هزار تن انواع سومون دفع آفات نباتی و ۲۶۷/۸ هزار تن انواع بذر در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال قبل به ترتیب ۹/۳ و ۷/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد.

قیمت تضمینی خرید اکثر محصولات کشاورزی در سال ۱۳۸۲ بین ۱۷/۲ الی ۴۳ میلیون تومان می‌باشد. افزایش قیمت تضمینی خرید گندم در این سال موجب خود کفایی نسبی در تولید محصول گندم کشور و کاهش واردات این کالا گردید. به طوری که خرید گندم از کشاورزان توسط دولت به ۱۰/۵ میلیون تن بالغ شد که نسبت به سال قبل معادل ۱۹/۳ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال ۱۳۸۲ تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش کشاورزی در بخش های دولتی و غیردولتی نیز با رشد قابل ملاحظه ای همراه بود.

منابع آب

بنابر گزارش وزارت نیرو، در سال زراعی ۱۳۸۱-۸۲^(۱) میانگین ارتفاع بارندگی در کشور معادل ۲۴۶/۷ میلی متر بود که نسبت به سال آبی گذشته (۰/۴ درصد) و در مقایسه با میانگین بلندمدت (۳۴ ساله) ۲/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. در نتیجه حجم جریانهای سطحی آب در سال زراعی مورد بررسی به ۸۶/۱ میلیارد متر مکعب بالغ گردید. بدین ترتیب دوره پرآبی که از مهر ماه سال ۱۳۸۰ در منطقه حاره شروع شده در این سال نیز ادامه یافت.

در سال ۱۳۸۲ به منظور تامین و توسعه منابع آب کشور برنامه های مختلفی در زمینه توسعه ظرفیت ذخیره سازی و انتقال آب به اجرا درآمد. به طوری که با شروع بهره برداری از سدهای تهم، تاجیار سراب، میجران رامسر، تنگ دوک، کردکندي ارسپاران و زاوین کلات به ظرفیت آب تنظیمی پشت سدها معادل ۵۳۱/۸ میلیون متر مکعب افزوده شد. همچنین از طریق طرحهای کوچک تامین آب و سدهای انحرافی مستقل به ترتیب ۷۴ و ۱۰ میلیون متر مکعب آب به ظرفیت ذخیره سازی آب افزوده گردید که در مجموع بیانگر افزایش ظرفیت ذخیره سازی آب در کشور به میزان ۶۱۵/۸ میلیون متر مکعب می‌باشد.

۱- منظور از سال زراعی ۱۳۸۱-۸۲، نیمه دوم سال ۱۳۸۱ و نیمه اول سال ۱۳۸۲ می‌باشد.

در این سال از طریق توسعه و اصلاح شبکه های اصلی و فرعی طرحهای ملی مجموعاً ۸۸/۶ هزار هکتار از اراضی کشور تحت پوشش شبکه های آبیاری و زهکشی قرار گرفت . بعلاوه در سال مورد بررسی ۱۱۱/۱ ۶۱۱ میلیون متر مکعب مجوز برداشت از منابع آبهای زیرزمینی صادر شد که نسبت به سال گذشته ۱۵/۱ درصد کاهش نشان می دهد.

تولید

تولیدات زراعی

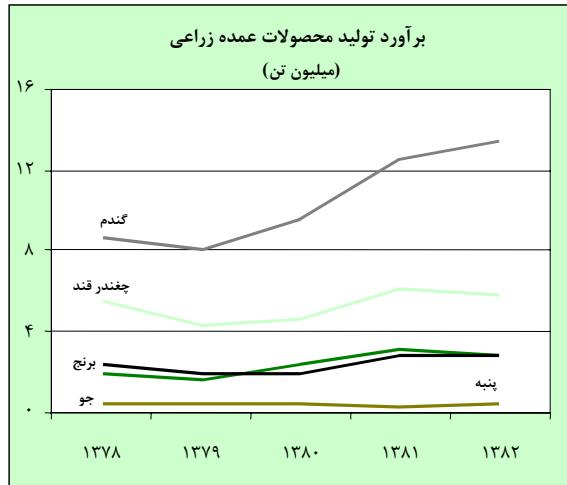
براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال زراعی ۱۳۸۱-۸۲ حدود ۶۲/۷ میلیون تن انواع محصولات زراعی در سطحی معادل ۱۲/۲ میلیون هکتار از اراضی کشور برداشت شد که نسبت به سال زراعی قبل از نظر مقدار ۷/۷ درصد افزایش و از نظر سطح زیر کشت تغییر ناچیزی را نشان می دهد. از مجموع تولیدات زراعی ۸۸/۸ درصد ۵۵/۷ میلیون تن از اراضی آبی و مابقی از اراضی دیم بدست آمد که نسبت به سهم محصولات آبی و دیم در سال قبل تغییر چندانی نداشته است. در این سال همچنین از سطحی معادل ۱۸۹۴/۳ هزار هکتار از باغات بارور کشور ۱۳/۸ میلیون تن محصول بدست آمد که نسبت به سال زراعی قبل از نظر سطح زیر کشت و مقدار تولید به ترتیب ۰/۸ و ۱/۵ درصد افزایش نشان می دهد.

عملکرد محصولات عمده زراعی

(کلو گرم - هکتار)

درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	نوع محصول
۵/۱	۲۰۹۷	۱۹۹۵	گندم
۴/۳	۱۹۲۶	۱۸۴۷	جو
۰/۸	۴۷۶۶	۴۷۲۷	برنج (شلتوك)
۱۰/۰	۲۵۱۴	۲۲۸۵	پنبه
۴/۹	۲۳۲۳۱	۳۱۷۶۰	چغندر قند
۹/۴	۹۴۴۷۳	۸۶۳۲۶	نیشکر
-۰/۵	۶۸۳۹	۶۸۷۱	چای (برگ سبز)
۹/۸	۱۶۰۴	۱۴۶۱	دانه های روغنی
۲۲/۲	۱۵۷۱	۱۲۸۶	تباقو
۸/۲	۶۶۲	۶۱۱	حبوبات
۷/۶	۲۴۴۴۱	۲۲۶۲۷	سبز زمینی
۰/۷	۲۴۲۱۷	۳۳۹۷۸	پیاز
-۱۰/۸	۷۵۳	۸۴۴	پسته

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

مجموع تولید این گروه (پنبه، چغندر قند، دانه های روغنی، نیشکر، توتون و تباقو) با ۱۳/۱ درصد افزایش نسبت به سال زراعی قبل به ۱۱۸۹۶ هزار تن بالغ گردید. سطح زیرکشت محصولات فوق الذکر ۶۳۳ هزار هکتار بود که نسبت به سال قبل کاهش اندکی

در سال زراعی مورد بررسی، مجموع تولید گروه غلات (گندم، جو و برنج (شلتوك)) نسبت به سال زراعی گذشته ۴/۶ درصد افزایش یافت و به ۱۹۲۷۹ هزار تن رسید که ۲۱۰۹ هزار تن کمتر از میزان پیش‌بینی شده در برنامه سوم برای این سال بوده و بیانگر تحقق ۸۹/۹ درصد از اهداف برنامه در زمینه تولید غلات می باشد. تولید گندم در این سال با حدود یک میلیون تن افزایش نسبت به سال قبل به ۱۳/۴ میلیون تن بالغ گردید که ۹۴/۸ درصد رقم پیش‌بینی شده در برنامه سوم برای این سال می باشد. رشد مذکور عمدتاً به دلیل افزایش قیمت تضمینی خرید این محصول در مقایسه با محصولات رقیب، سیاستهای حمایتی دولت در زمینه نیل به خود کفایی در تولید گندم و اوضاع مساعد جوی بوده است. تولید جو به دلیل ۹/۶ درصد کاهش در سطح زیر کشت و جایگزینی آن با کشت محصول گندم، از کاهش ۵/۷ درصدی نسبت به سال قبل برخوردار شد. تولید برنج (شلتوك) با ۱/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل بالغ بر ۲۹۳۱ هزار تن گردید که ۹۶/۶ درصد از هدف برنامه در این سال بوده است.

در سال مذکور، تولید محصولات زراعی - صنعتی به استثنای توتون و تباقو و چغندر قند با افزایش مواجه بود و

۰/۹ درصد) داشت. تداوم اوضاع نامساعد بازار پنجه در سال زراعی مورد بررسی علیرغم ۱۰ درصد افزایش عملکرد در هکتار این محصول نسبت به سال زراعی گذشته، موجب ادامه روند کاهش سطح زیرکشت به مقدار ۷/۳ درصد گردید. به دلیل وجود تناب در تولید پسته، عملکرد در هکتار این محصول علیرغم رشد سطح زیرکشت، نسبت به سال قبل ۱۰/۸ درصد تنزل یافت. در نتیجه مقدار پسته تولید شده در سال مورد بررسی با ۵/۶ درصد کاهش به ۲۳۵ هزار تن محدود شد.

برآورد تولید و سطح زیرکشت محصولات عمده زراعی

(هزار هکتار - هزار تن)

درصد تغییر تولید	سطح زیرکشت	۱۳۸۲	درصد تغییر تولید	سطح زیرکشت	۱۳۸۱	سطح زیرکشت
۸/۰	۲/۷	۱۳۴۴۰	۶۴۰۹	۱۲۴۵۰	۶۲۴۱	گندم
-۵/۷	-۹/۶	۲۹۰۸	۱۵۱۰	۳۰۸۵	۱۶۷۰	جو
۱/۵	۰/۷	۲۹۳۱	۶۱۵	۲۸۸۸	۶۱۱	برنج (شلتونک)
۲/۰	-۷/۳	۳۵۲	۱۴۰	۳۴۵	۱۵۱	پنبه
-۲/۷	-۷/۳	۵۹۳۳	۱۷۸	۶۰۹۸	۱۹۲	چغندر قند
۴۰/۰	۲۷/۹	۵۱۹۶	۵۵	۳۷۱۲	۴۳	نیشکر
-۰/۵	۰/۰	۲۱۲	۳۱	۲۱۲	۳۱	چای (برگ سبز)
۱۵/۹	۵/۶	۳۹۳	۲۴۵	۳۳۹	۲۳۲	دانه های روغنی
-۱۸/۵	-۳۳/۳	۲۲	۱۴	۲۷	۲۱	تباقو
۰/۱	-۷/۵	۶۷۱	۱۰۱۴	۶۷۰	۱۰۹۶	حبوبات
۱۲/۱	۴/۲	۴۲۱۱	۱۷۳	۳۷۵۶	۱۶۶	سیب زمینی
۲/۹	۲/۲	۱۵۷۴	۴۶	۱۵۲۹	۴۵	پیاز
-۵/۶	۵/۸	۲۲۵	۳۱۲	۲۴۹	۲۹۵	پسته

مانند: وزارت جهاد کشاورزی

تولید محصولات دامی

(هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	نوع محصول
۱/۳	۷۵۲	۷۴۲	گوشت قرمز
۷/۵	۶۳۱۶	۵۸۷۷	شیر خام
۱۷/۲	۱۱۰۴	۹۴۲	گوشت مرغ
۱۵/۰	۶۲۹	۵۴۷	تخم مرغ

مانند: وزارت جهاد کشاورزی

تولیدات دامی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی مجموع

تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر و تخم مرغ) در سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۸۸۰۱ هزار تن گردید که با ۸/۵ درصد افزایش نسبت به سال گذشته بیانگر

رشد تمام محصولات دامی در این سال می باشد. در بین محصولات مذکور، تولید گوشت مرغ بیشترین افزایش (۱۷/۲ درصد) و گوشت قرمز کمترین افزایش (۱/۳ درصد) را دارد. در سال ۱۳۸۱ هیات وزیران برای تنظیم بازار مرغ و تخم مرغ سازوکار جدیدی را از طریق خرید، ذخیره سازی و عرضه چرخشی تصویب نمود^(۱). براساس این مصوبه، حدود ۲۷ هزار تن گوشت مرغ توسط شرکت پشتیبانی امور دام خریداری و به تدریج تا پایان سال توزیع گردید.

وضعیت تولید و صادرات شیلات

(ارزش: میلیون دلار)
(وزن: تن)

درصد تغییر	سال		تصادرات
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۰/۰	۴۴۱۸۷۱	۴۰۱۶۷۰	تولید
۱۱/۲	۲۹۹۱۲۸	۲۶۹۰۰۰	آبهای جنوب
-۲۴/۱	۲۲۵۳۳	۴۲۸۴۳	آبهای شمال
۲۲/۷	۱۱۰۲۱۰	۸۹۸۲۷	آبهای داخلی
۴۴/۰	۸۷/۴	۶۰/۷	ارزش
۴۶/۹	۲۰۶۴۷	۱۴۰۵۲	مقدار

مانند: وزارت جهاد کشاورزی

تولیدات شیلات

در سال ۱۳۸۲ تولید محصولات شیلات ۱۰/۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت و به ۴۴۱/۹ هزار تن رسید. از مقدار مذکور ۶۷/۷ درصد از آبهای جنوب، ۲۴/۹ درصد از آبهای داخلی و مابقی از آبهای شمال صید گردید. میزان تولید و صید از آبهای داخلی و جنوب با افزایش و میزان صید از آبهای شمال با کاهش همراه بود. در

۱- مصوبه شماره ۳۴/۱۷۴۴۸۲ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۴ هیات وزیران

اثر ورود یک نوع آبری غیر بومی به آبهای شمال کشور که از لارو ماهی کیلکا تغذیه می کند صید ماهی مذکور طی سالهای اخیر با افت شدید مواجه شد، به طوری که تولید آن از حدود ۷۸ هزار تن در سال ۱۳۷۹ به ۱۵/۵ هزار تن در سال مورد بررسی کاهش یافت . صادرات محصولات مختلف شیلات ۲۰/۶ هزار تن و به ارزش ۸۷/۴ میلیون دلار بود که به ترتیب ۴۷/۹ و ۴۴/۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می دهد.

واردات و موجودی انبار مواد عمدۀ غذایی

به منظور تامین امنیت غذایی، ایفای تعهدات دولتی، تنظیم بازار و کنترل قیمتها در سال مورد بررسی، واردات مواد عمدۀ غذایی توسط دولت کماکان ادامه یافت. واردات گندم و شکر (براساس آمار شرکت بازرگانی دولتی) در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۷۰/۳ و ۶۱/۵ درصد کاهش یافت. کاهش واردات گندم به دلیل اجرای سیاستهای حمایتی دولت در راستای نیل به خودکفایی و افزایش تولید آن به میزان ۸/۰ درصد نسبت به سال قبل، صورت گرفته است. شایان ذکر است در این سال با انحلال سازمان غله، مسئولیت خرید گندم داخلی، واردات و نگهداری گندم در انبارهای دولتی به شرکت بازرگانی دولتی انتقال یافت.^(۱) همچنین هیات دولت به منظور حمایت از تولیدات داخلی و رفع مشکل کارخانه داران در فروش شکر تولید داخل، تصویب نمود که شرکت بازرگانی دولتی ۲۵۴ هزار تن از سهمیه واردات سال را به خرید داخلی (معادل ۸۰-۹۰ هزار تن شکر داخلی) اختصاص دهد.^(۲) واردات گوشت قرمز توسط شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور که طی چند سال اخیر به دلیل شیوع بیماریهای دامی روند نزولی داشت و موجب رشد شدید قیمت این کالا شده بود در سال مورد بررسی با ۶۶/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل بالغ بر ۲۰ هزار تن گردید. در مقابل موجودی انبار گوشت قرمز ۵۸/۸ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافته و به ۷ هزار تن محدود گردید.

واردات و موجودی انبار مواد عمدۀ غذایی (هزار تن)

نوع محصول	واردات	موجودی در پایان سال	درصد تغییر
گندم (۱)	۲۶۰۸	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱
قند و شکر (۲)	۴۱۶	۷۷۵	-۷۰/۳
گوشت قرمز (۲)	۱۲	۲۰	۵۶۵

مأخذ: شرکت بازرگانی دولتی و شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور

۱- کل واردات گندم توسط بخش دولتی صورت می گیرد.

۲- شامل واردات بخش خصوصی نمی باشد.

خرید تضمینی محصولات عمدۀ کشاورزی

در سال ۱۳۸۲ سیاست خرید تضمینی محصولات کشاورزی که به منظور تشویق و ترغیب کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی، ایجاد تعادل در نظام تولید و حفظ سطح درآمد کشاورزان از سال ۱۳۶۸ به مورد اجراء گذاشته شده است، ادامه یافت. در سال مورد بررسی، قیمت تضمینی خرید محصولات بین ۴/۳ الی ۱۷/۲ درصد افزایش یافت که (با استثنای قیمت خرید تضمینی چغندر قند) پایین تر از نرخ تورم ۱۵/۶ درصد) برای این سال بوده است. قیمت تضمینی خرید گندم نیز معادل ۱۵/۴ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافت و به ۱۵۰۰ ریال در هر کیلوگرم رسید. افزایش قیمت تضمینی خرید گندم به همراه افزایش تولید موجب شد تا گندم مازاد بر مصرف خریداری شده از کشاورزان به ۱۰/۵ میلیون تن برسد که نسبت به سال ۱۳۸۱ معادل ۱۹/۳ درصد رشد نشان می دهد. همچنین در این سال ، سازمان مرکزی تعاون روستایی برای دومین سال پیاپی اقدام به خرید برنج به نرخهای تضمینی نمود. براین اساس، ۹۳/۶ هزار تن برنج پر محصول از برنج کاران خریداری گردید که ۲۷/۵ درصد نسبت به سال

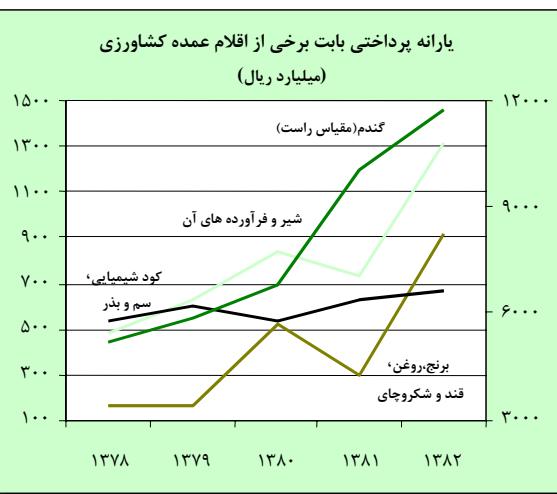
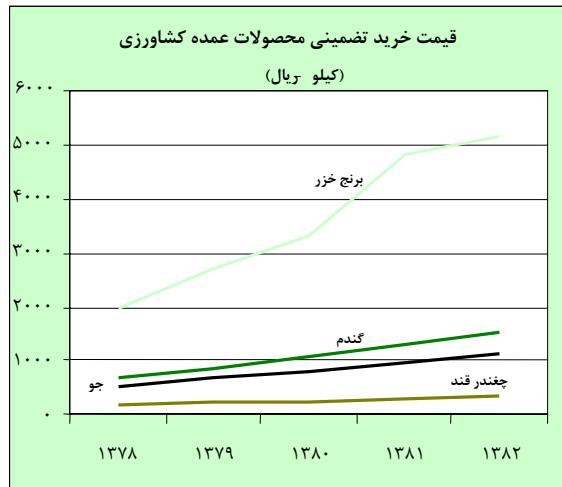
۱- مصوبه شماره ۲۶۱۷۷ ت/۲۸۸۷۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۵/۱۹

۲- مصوبه بیست و هشتمین جلسه دیبرخانه کمیسیون تنظیم بازار مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۴

قیمت تضمینی خرید محصولات کشاورزی		
	درصد تغیر	(کیلوگرم / ریال)
۱۵/۴	۱۵۰۰	گندم
۱۳/۱	۱۱۲۰	جو
۷/۵	۵۱۶۰	برنج خزر، فجر و ساحل
۷/۶	۴۴۸۵	برنج سفیدروز
۷/۵	۴۳۰۰	برنج نداو نعمت
۷/۵	۳۶۰۰	برنج آمل ، چرام و یاسوج
۱۴/۰	۱۲۲۰	ذرت
۱۷/۲	۳۵۵	چغندر قند
۱۰/۴	۲۶۵۰	آفتابگردان
۱۳/۲	۲۴۰۰	سویا
-۲۴/۷	۱۶۵۶	چای (برگ سبز) ^(۱)
۱۳/۰	۳۰۵۰	عدس
۱۰/۴	۲۶۵۰	لوپیا قمز
۱۰/۲	۲۹۲۰	لوپیا سفید
۱۰/۲	۲۹۲۰	لوپیا چیتی
۱۲/۰	۲۸۰۰	نخود
۱۲/۷	۶۲۰	سیب زمینی (پاییزه)
۴/۵	۳۴۵۰	پنبه (وش)
۱۳/۲	۲۸۳۰	کلزا
۴/۳	۴۸۰	پیاز(پاییزه)

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی
 ۱- قیمت تضمینی خرید برگ سبز چای میانگین وزنی از قیمت خرید برگ سبز ممتاز درجه ۱ و درجه ۲ می باشد.

قبل رشد داشت و بیشترین میزان برنج خریداری شده (۷۲/۶ هزار تن) مربوط به استان مازندران بود. رقم پر محصول ندا و نعمت نیز بیشترین میزان (۷۴/۶ هزار تن) از کل برنج خریداری شده را به خود اختصاص داد.

اقلام عمده کشاورزی با ۲۵/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۵۲۲۳/۸ میلیارد ریال بالغ گردید. سهم یارانه اقلام مزبور از کل یارانه پرداختی دولت با کاهش همراه بود و از ۹۲/۱ درصد در سال قبل به ۷۸/۷ درصد رسید. به استثنای اقلام صادرات محصولات کشاورزی، واکسن و داروهای دامی و مرغ و تخم مرغ، یارانه پرداختی بابت سایر اقلام از افزایش برخوردار بود.

در این سال یارانه پرداختی به گندم با ۱۷/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل بالغ بر ۱۱۷۸۸/۱ میلیارد ریال گردید و همانند سالهای قبل بیشترین سهم در کل یارانه پرداختی (۶۱/۰ درصد) را به خود اختصاص داد. پس از گندم، شیر و فرآورده‌های آن (۶/۸ درصد) و برنج، روغن نباتی و قند و شکر (۴/۷ درصد) در مراتب بعدی قرار گرفتند. یارانه پرداختی به این دو گروه به ترتیب ۸۰/۲ درصد و ۲۱۵/۹ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. در سال مذکور از مجموع یارانه پرداختی بابت اقلامی که تحت عنوان محصولات کشاورزی طبقه بندی نمی شوند نیز ۳۸۴/۰ میلیارد ریال یارانه برای اجرای طرح طوبی در قالب بند (الف) تبصره ۲۰ قانون بود. درجه سال ۱۳۸۲ در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفت که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۶۷/۴ درصد افزایش یافت.

یارانه پرداختی

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان، مجموع یارانه پرداختی دولت با احتساب یارانه مربوط به دارو و شیرخشک و موضوع بند «ب» ماده ۴۶ قانون برنامه سوم توسعه، با ۴۶/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۹۳۲۲/۸ میلیارد ریال بالغ گردید. در سال مذکور نسبت یارانه پرداختی دولت به تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (با نفت) به قیمت‌های جاری، به ۱/۸ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مشابه در سال قبل (۱/۴ درصد) افزایش نشان می دهد. در این سال یارانه پرداختی بابت

در سال ۱۳۸۲ در تداوم سیاست‌های دولت جهت اصلاح قیمت‌ها و بهینه سازی مصرف نهاده‌های تولید، قیمت انواع کود شیمیایی توزیع شده از طرف شرکت خدمات حمایتی کشاورزی به طور متوسط حدود ۱۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. علیرغم این افزایش، یارانه پرداختی دولت بابت سم، بذر و کود شیمیایی با ۶/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۷۰ میلیارد ریال رسید که حدود ۸۳/۷ درصد از آن متعلق به یارانه کود شیمیایی است.

یارانه پرداختی بابت برخی از اقلام عمدہ کشاورزی

(میلیارد ریال)

			سال		
سهم (درصد)		درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۳۸۲	۱۳۸۱				
۶۱/۰	۷۶/۵	۱۷/۲	۱۱۷۸۸/۱	۱۰۰۶۰/۵	گندم
۴/۷	۲/۲	۲۱۵/۹	۹۱۵/۷	۲۸۹/۹	برنج، روغن نباتی، قند و شکر
۶/۸	۵/۵	۸۰/۲	۱۳۱۴/۳	۷۲۹/۴	شیر و فرآورده‌های آن
۲/۱	۲/۳	۳۹/۰	۴۱۵/۰	۲۹۸/۵	گوشت
۳/۵	۴/۸	۶/۸	۶۷۰/۰	۶۲۷/۵	سم، بذر و کود شیمیایی
۰/۱	۰/۲	-۱۹/۴	۱۷/۰	۲۱/۱	واکسن و داروهای دامی
۰/۳	۰/۲	۸۵/۹	۵۵/۴	۲۹/۸	دانه‌های روغنی
۰/۰	*	-۱۰۰/۰	۰/۰	۴/۳	مرغ و تخم مرغ
۰/۰	۰/۴	-۱۰۰/۰	۰/۰	۵۵/۰	صادرات محصولات کشاورزی (۱)
۰/۲	۰/۰	θ	۴۸/۳	۰/۰	خسارات صندوق پنبه
۷۸/۷	۹۲/۱	۲۵/۷	۱۵۲۲۳/۸	۱۲۱۱۶/۰	جمع یارانه پرداختی به اقلام کشاورزی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۶/۹	۱۹۳۲۲/۸	۱۳۱۵۲/۵	کل یارانه پرداختی

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان
۱- شامل یارانه صادرات محصولات نساجی نیز می‌باشد.

سرمایه‌گذاری دولت کشاورزی و منابع آب

در سال ۱۳۸۲ پرداخت بابت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای - ملی دولت جهت «توسعه کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب» با احتساب برنامه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی (بدون در نظر گرفتن اعتبارات استانی) ۴۵/۸ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافت و بالغ بر ۱۲۶۶۷/۹ میلیارد ریال گردید. در سال ۱۳۸۲ مانند سال قبل، به موجب بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه به دولت اجازه شد که به منظور تسريع در اجرای عملیات طرح‌ها و خاتمه یافتن طرح‌های نیمه تمام که باید در سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ به اتمام برسند، بخشی از اعتبارات مورد نیاز را از طریق حساب ذخیره ارزی و یا فروش اوراق مشارکت تامین نماید. همچنین بخشی از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فضول کشاورزی و منابع آب از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه تامین شد. مجموع اعتبارات پرداخت شده از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم که جهت انجام طرح‌های مختلف توسعه کشاورزی، منابع طبیعی، تحقیقات کشاورزی و منابع آب پرداخت گردید ۱۹۹۶/۹ میلیارد ریال بود که ۱۵/۸ درصد از کل اعتبارات پرداختی به فضول مذکور را تشکیل می‌داد.

اعتبارات پرداخت شده طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بابت توسعه کشاورزی، منابع طبیعی و تحقیقات کشاورزی ۲۵۴/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۵۴/۳ درصد رشد نشان می‌دهد. مبلغ مذکور حدود ۸۴/۷ درصد از میزان مصوب سال را تشکیل می‌دهد. در فصل توسعه کشاورزی، طرح‌های مختلف برنامه تجهیز و نوسازی اراضی آبی، مانند سال گذشته بیشترین سهم از اعتبارات (۲۲/۹ درصد) را به خود اختصاص دادند. در بین طرح‌های مختلف برنامه مذکور، طرح تجهیز و نوسازی اراضی زیر سدهای مخزنی و بندهای انحرافی مستقل (۵۰۰ هزار هکتار) ۵۵/۴ درصد از کل اعتبارات مصوب را به خود اختصاص داد.

در سال موردنرسی، اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بابت «منابع طبیعی» با احتساب اعتبارات پرداختی از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه ۷۳۷/۴ میلیارد ریال بود که ۵۳/۲ درصد نسبت به سال گذشته افزایش نشان می‌دهد. مقدار مذکور مبین ۷۳/۸ درصد تحقق نسبت به میزان مصوب سال ۱۳۸۲ می‌باشد. طرح‌های مختلف برنامه مدیریت حوضه‌های آبخیز با اختصاص ۲۱۸۳ میلیارد ریال اعتبار (۱۹ میلیارد ریال از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم) ۲۹/۶ درصد از کل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های

سرمایه‌ای جهت منابع طبیعی را به خود اختصاص داد. در بین طرحهای مختلف برنامه مذکور، طرح مطالعه و اجرای عملیات آبخیزداری در حوضه آبخیز سدهای موجود (۲۱۰۰ هزار هکتار) با دریافت ۵۰٪ درصد از مقدار مصوب بیشترین پرداختی را در برنامه مذکور دارا بود.

اعتبارات ملی طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای جهت منابع آب در سال ۱۳۸۲ با احتساب ۱۶۱۶/۱ میلیارد ریال از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه با ۴۳/۸ درصد رشد نسبت به سال قبل بالغ بر ۱۰۱۲۵/۵ میلیارد ریال گردید که بیانگر ۹۱/۵ درصد تحقق میزان مصوب این سال می‌باشد. طرح‌های مختلف برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز با ۶۲/۴ درصد رشد بیشترین سهم از اعتبارات فصل مذکور را بخود اختصاص دادند.

اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای جهت توسعه کشاورزی و منابع آب

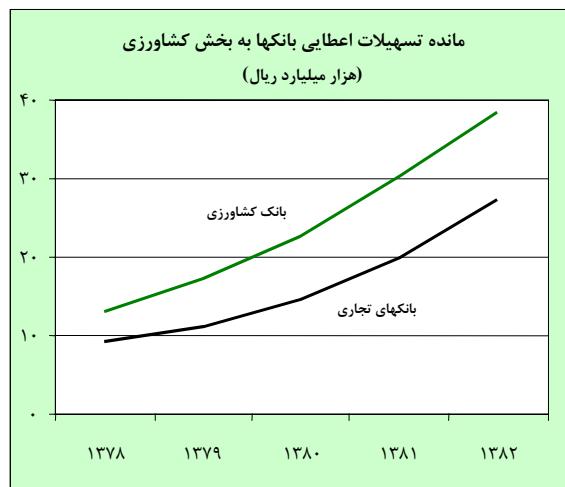
(میلیارد ریال)

منابع آب	کشاورزی و منابع طبیعی (۳)	سال	درصد تغییر	سهم (درصد)
کل	۸۶۸۹/۷	(۱)۱۳۸۱	(۲)۱۳۸۲	۱۳۸۱
منابع آب	۷۰۴۳/۱	۱۰۱۲۵/۵	۴۳/۸	۱۸/۹
کشاورزی و منابع طبیعی (۳)	۱۶۴۶/۶	۲۵۴۱/۴	۵۴/۳	۲۰/۱
کل	۱۲۶۶۶/۹	۱۲۶۶۶/۹	۴۵/۸	۱۰۰/۰

ماخذ: خوانه داریکل، وزارت امور اقتصادی و دارایی
 ۱- ارقام شامل اعتبارات عمرانی پرداخت شده از محل بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال نیز می‌باشد.
 ۲- ارقام علاوه بر پرداختی از محل بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه شامل اعتبارات عمرانی پرداخت شده از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه نیز می‌باشد.
 ۳- شامل اعتبارات عمرانی برای تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی نیز می‌باشد.

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۲ مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های دولتی و غیردولتی کشاورزی با ۳۴/۷ درصد رشد به ۶۹/۹ هزار میلیارد ریال رسید که ۹۴/۶ درصد (۶۶/۱ هزار میلیارد ریال) آن را مانده تسهیلات به بخش غیردولتی تشکیل داد. بخشی از افزایش مانده تسهیلات اعطایی بانکها به بخش کشاورزی همانند سالهای قبل ناشی از امهال بدھی کشاورزان به دلیل زیانهای ناشی از خشکسالی سالهای قبل بود.

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش‌های دولتی و غیردولتی کشاورزی نشان می‌دهد که سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیر دولتی کشاورزی با اندکی افزایش از ۳۸/۸ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ به ۴۰/۷ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ رسید و به همین میزان از سهم بانک کشاورزی کاسته شد. در این سال، مانده تسهیلات اعطایی بانکهای غیر دولتی و موسسات اعتباری غیربانکی به بخش کشاورزی به ۴/۰ میلیارد ریال رسید که نسبت به مانده در پایان سال قبل (۴/۰ میلیارد ریال) افزایش قابل توجهی (۸۵ درصد) نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی مانده مطالبات سرمایه‌گذاری و معوق بانکها و موسسات اعتباری از بخش غیردولتی کشاورزی با ۰/۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۱۴۷۷ میلیارد ریال رسید. با توجه به اینکه رشد مانده مطالبات سرمایه‌گذاری و معوق بانکها از بخش غیر دولتی کشاورزی طی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ به ترتیب ۷۷/۶ و ۶۷ درصد بود، کاهش چشمگیر در نرخ رشد این متغیر بیانگر بهبود نسبی وضعیت فعالیتهای کشاورزی و افزایش توانمندی کشاورزان در بازپرداخت بدھی به بانکها می‌باشد. در ضمن نسبت مطالبات مذکور در بخش کشاورزی به کل مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی مذبور ۹/۳ درصد بود.

در پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۲ مانده تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به بخش‌های دولتی و غیردولتی با ۳۰/۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۱۶۹/۸ میلیارد ریال رسید. براساس گزارش بانک مذکور، بانک کشاورزی ۲۸۷۶۹/۳ میلیارد ریال در قالب تسهیلات تکلیفی و غیرتکلیفی به کشاورزان پرداخت نمود که ۲۷/۳ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. از کل تسهیلات پرداختی ۷۹/۵ درصد از محل منابع داخلی (تسهیلات غیرتکلیفی) بود که نسبت به سهم سال قبل ۷۵ (درصد) افزایش داشته و مابقی ۵۸۹/۷ میلیارد ریال از محل تبصره‌های مختلف قانون بودجه (تسهیلات تکلیفی) پرداخت شده است. از کل تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی ۶۷۳/۵ میلیارد ریال (۲۳/۴ درصد) صرف سرمایه‌گذاریهای جدید و مابقی صرف سرمایه در گردش گردیده است.

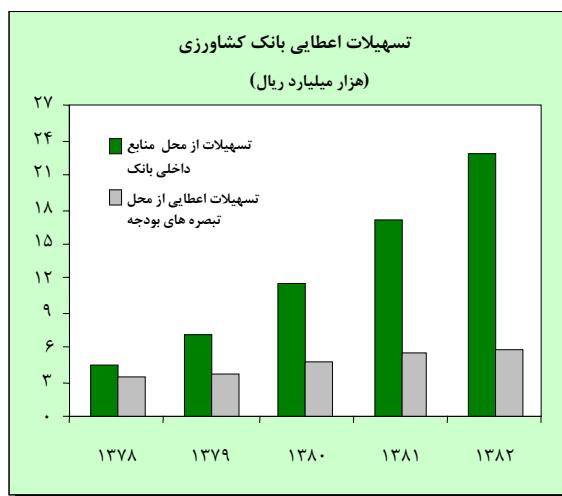
مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی کشاورزی(۱)

(میلیارد ریال)

	پایان سال			
	سهم (درصد)	درصد تغیر	۱۳۸۲	۱۳۸۱
بانک های تجاری			۲۷۴۶۹/۲	۱۹۹۱۸/۰
بانک کشاورزی	۳۹/۶	۳۷/۹	۵۸/۴	۲۷/۳
بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی	۶۰/۴	۲۷/۳	.	۸۵/۰
کل	۱۰۰/۰	۳۱/۵	۶۶۰۶۵/۷	۵۰۲۴۳/۴

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی نمی‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ میزان وصولی‌های بانک کشاورزی بابت تسهیلات پرداخت شده در سالهای قبل ۲۲۶۲۰/۳ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۴۳/۷ درصد افزایش داشت. این بهبود عملکرد موجب توسعه منابع بانک در پرداخت تسهیلات جدید گردید. از مجموع وصولی‌های بانک کشاورزی ۷۶/۲ درصد (۱۷۴۲/۵ میلیارد ریال) مربوط به تسهیلات غیرتکلیفی و مابقی بابت تسهیلات تکلیفی بوده است.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی بر حسب عقود اسلامی بیانگر سهم بالای عقد فروش اقساطی در جذب منابع بانکی است، به طوری که ۱۱۸۱۶/۸ میلیارد ریال تسهیلات در قالب این عقد پرداخت گردید که ۴۱/۱ درصد از کل تسهیلات پرداختی بوده و نسبت به سال ۱۳۸۱ از ۵۳/۰ درصد افزایش برخوردار گردیده است. پس از آن تسهیلات پرداختی در قالب مشارکت مدنی و مضاربیه در مراتب بعدی قرار داشتند که به ترتیب با ۱۳/۷ و ۱۸/۵ درصد رشد به ۶۷۸۱/۷ و ۴۸۳۳/۹ میلیارد ریال بالغ گردیدند.

بررسی ترکیب پرداختهای غیرتکلیفی (از محل منابع داخلی) بانک کشاورزی از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۲ نیز پرداختهای بانک بابت امور زراعت (پس از سایر امور) بالاترین سهم (۲۸/۴ درصد) از کل تسهیلات غیرتکلیفی را به خود اختصاص داده و با ۴۶/۰ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۶۴۸۹/۶ میلیارد ریال بالغ گردیده است. از مجموع تسهیلات پرداختی در امور زراعت، ارزش سرمایه‌گذاری جدید انجام شده نسبت به سال قبل ۲۴/۵ درصد افزایش داشته و به ۱۴۹۳/۹ میلیارد ریال رسیده است. عمدۀ سرمایه‌گذاری های جدید در فعالیت زراعت مربوط به امور آبیاری (۷۸۲/۵ میلیارد ریال) و ماشین‌آلات کشاورزی (۵۰۸/۲ میلیارد ریال) بوده است. پس از زراعت، بیشترین سهم از تسهیلات پرداختی به دامداری و دامبروری (۱۶/۳ درصد) و خدمات کشاورزی (۹/۰ درصد) تعلق داشت. از مجموع اعتبارات پرداختی به فعالیتهای دامپروری، سهم گوسفندداری، گاوداری و پرورش

شتر به ترتیب ۵۰/۵، ۴۹/۴ و ۰/۱ درصد بوده است. بخش عمده تسهیلات اختصاص یافته به خدمات کشاورزی (۱۴۶۰/۸ میلیارد ریال) صرف سرمایه در گردش و مابقی به مبلغ ۵۸۶/۱ میلیارد ریال (۲۸/۶ درصد) بابت سرمایه‌گذاریهای جدید بوده است.

آمار تسهیلات اعطایی غیرتکلیفی بانک کشاورزی بر حسب مدت بازپرداخت نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۲ مانند سالهای گذشته، بیشترین تسهیلات (۱۷۶۱۰/۵ میلیارد ریال) دارای بازپرداخت کمتر از ۲ سال بوده و مقدار آن نسبت به سال قبل ۳۹/۷ درصد افزایش داشته است. همچنین سهم تسهیلات با بازپرداخت کوتاه مدت از مجموع تسهیلات غیر تکلیفی ۷۷/۰ درصد بود و در مقایسه با سهم سال قبل (۷۴/۳ درصد) رشد داشته و متقابلاً از سهم تسهیلات با بازپرداخت میان مدت و بلندمدت کاسته شده است. این امر نشان دهنده گرایش بانک کشاورزی به استفاده از منابع داخلی در طرحهای زودبازده می‌باشد که با توجه به دوره بازگشت طولانی سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی، بیانگر کاهش به کارگیری منابع داخلی بانک جهت سرمایه‌گذاری جدید می‌باشد.

مقایسه تسهیلات غیر تکلیفی اعطایی بانک کشاورزی (۱) بر حسب مدت بازپرداخت

(میلیون ریال)

سهم (درصد)		درصد تغییر	سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱		۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۷۷/۰	۷۴/۳	۳۹/۷	۱۷۶۱۰۵۱۱	۱۲۶۰۳۱۳۸	کمتر از ۲ سال
۱۸/۸	۲۱/۷	۱۶/۶	۴۲۹۲۶۳۲	۳۶۸۳۷۰۵	۲ تا ۱۰ سال
۴/۲	۴/۰	۴۴/۲	۹۷۵۳۹۱	۶۷۶۴۴۸	۱۰ تا ۱۵ سال
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۹	۲۲۸۷۹۵۳۴	۱۶۹۶۳۲۹۱	کل

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی نمی‌باشد.

بیمه محصولات کشاورزی

براساس گزارش بانک کشاورزی، در سال زراعی ۱۳۸۱-۸۲ صندوق بیمه محصولات کشاورزی ۴۹۸۳/۳ هزار هکتار از اراضی زیر کشت ۲۷ محصول زراعی و باغی را در برابر زیانهای ناشی از عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه قرار داد که نسبت به سال قبل ۶۲/۷ درصد رشد داشته است. در این سال محصولات زیتون و گردو به فهرست محصولات بیمه شده اضافه گردید. از این مقدار حدود ۱۱۴۷/۳ هزار هکتار دچار خسارت شد که صندوق بیمه محصولات کشاورزی ۷۵۵/۹ میلیارد ریال غرامت بابت آن پرداخت نمود. بدین ترتیب غرامت پرداخت شده برای هر هکتار از اراضی مذکور بالغ بر ۶۵۹ هزار ریال گردید که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۶۰ درصد افزایش داشته و بیانگر شدت خسارت وارده بر محصولات بیمه شده است. از مجموع اراضی بیمه شده، ۲۵۸۶ هزار هکتار مربوط به بیمه خشکسالی است که نسبت به سال قبل ۱۳۸/۸ درصد افزایش داشته است.

در سال زراعی مذکور ۳۷۲۹ هزار واحد دام، ۱۰۵ میلیون قطعه طیور و ۴۶۴ هکتار مراکر پرورش ماهی و میگو تحت پوشش صندوق بیمه قرار گرفتند. از این مقدار ۱۴۳ هزار واحد دام، ۹/۶ میلیون قطعه طیور و ۳۴۹ هکتار آسیب دید و صندوق بیمه در مجموع ۱۲۸ میلیارد ریال غرامت بابت جبران خسارات پرداخت کرد. در این سال، همچنین ۱۶۶۴ هزار هکتار از اراضی منابع طبیعی (طرحهای مرتعداری، جنگلداری، آبخیزداری و جاده‌های جنگلی) مورد بهره برداری بخش خصوصی تحت پوشش بیمه قرار گرفت که در مقایسه با سال قبل، ۱۳/۱ درصد رشد داشت. حدود ۶۹۹ هزار هکتار از این اراضی خسارت دید و صندوق بیمه بابت هر هکتار آن ۳۶۶۷ ریال پرداخت نمود.

اراضی بیمه شده و خسارت پرداختی به کشاورزان

نوع محصول	سطح اراضی بیمه شده (هزار هکتار)	سطح اراضی خسارت دیده (هزار هکتار)	خسارت پرداختی (میلیون ریال)
گندم	۲۲۵۲/۳	۷۹۷/۰	۱۳۸۱
برنج	۱۵۳/۲	۲۱۴/۷	۱۶۶۰۹۳
پنبه	۶۶/۵	۷۰/۵	۲۲۸۹۹
چغندر قند	۱۸۴/۹	۲۰۳/۷	۲۳۲۵
سویا	۱۹/۲	۲۰/۷	۲۳۲۵
سیب زمینی	۲۹/۴	۳۵/۴	۹۱۰
آفتابگردان	۳/۵	۲/۱	۳۱۶۰۳
ذرت	۶۷/۲	۷۶/۱	۲۳۰۲
جو	۱۰۸/۱	۱۵۵/۳	۵۰۳
پیاز	۱/۴	۰/۰۴	۹۱۰
انگور	۱۱/۱	۱۶/۰	۱۶۹۶۲
سیب	۶/۹	۱۹/۹	۱۹۴۲۵
مرکبات	۴/۲	۳/۸	۱۴۱۳
خرما	۱۴/۳	۳۸/۶	۲۶۸۱۴
انار	۱/۲	۲/۲	۱۲۷۲
چای	۱۶/۵	۲۲/۵	۱۴۱۳
پسته	۳۰/۱	۱۶/۸	۱۳۱۸۳
بادام	۵/۳	۱۳/۴	۱۷۰۸۳
کلزا	۶۷/۰	۹۴/۷	۱۲۴۷۲
سایر	۲۰/۰	۳۱/۳	۷۴۴۷
کل	۳۰۶۲/۳	۴۹۸۳/۳	۴۰۳۳۶۹
مأخذ: صندوق بیمه محصولات کشاورزی			۷۵۵۸۷۲

شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی

براساس گزارش سازمان مرکزی تعاون روستایی، در سال ۱۳۸۲ مجموعاً ۲۹۴۲ شرکت تعاونی روستایی در کشور فعالیت می‌کردند که حدود ۵/۴ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش خود قرار داده و از نظر تعداد و اعضا تغییر محسوسی نسبت به سال قبل نداشته‌اند. همانند سال قبل، استان مازندران با دارابودن ۱۸۴ شرکت تعاونی بیشترین سرمایه (۴۰۸۴۸ میلیون ریال) را در بین استانهای کشور به خود اختصاص داد. در این سال، شرکتهای تعاونی روستایی ۷۳۱۰ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به ارزش ۱۱/۴ هزار میلیارد ریال را به قیمت‌های تضمینی و ۷۱/۷ هزار تن کالای کشاورزی به ارزش ۱۰۷ میلیارد ریال را به قیمت‌های غیر تضمینی خریداری کردند. همچنین شرکتهای مذکور نسبت به فروش اقلام خریداری شده به استثنای گندم، خرما، برنج و کشمش، مبادرت کرده و ۳۹/۱ هزار تن کالا به ارزش ۵۸/۴ میلیارد ریال در قیمت‌های تضمینی و ۷۰/۴ هزار تن کالا به ارزش ۱۱۱/۲ میلیارد ریال را در قیمت‌های غیر تضمینی به فروش رساندند. علیرغم کاهش اندک تعداد شرکتهای تعاونی روستایی، تعداد اتحادیه‌های تعاونی روستایی که از مشارکت شرکتهای تعاونی روستایی تشکیل می‌شود ۲/۳ درصد افزایش یافت و میزان سرمایه آنها با ۶/۴ درصد رشد نسبت به سال گذشته به حدود ۱۲۹ میلیارد ریال رسید. این امر بیانگر تحکیم و انسجام بیشتر فعالیتهای بازرگانی شرکتهای تعاونی روستایی در نیل به اهداف خرید مازاد محصولات کشاورزی، تهیه و توزیع نهاده‌های کشاورزی و آموزش روستاییان می‌باشد. در سال مورد بررسی ۳۳ هزار نفر از زنان روستایی در قالب ۱۰۵ شرکت تعاونی زنان روستایی با دارا بودن حدود ۴/۲ میلیارد ریال سرمایه تشکل یافته‌ند و ۱۸۶۶ شرکت تعاونی کشاورزی با ۲۹۹ میلیارد ریال سرمایه، مشغول به کار بودند. در این سال ۴۹۵ صندوق قرض الحسنه روستایی نیز با دارا بودن حدود ۳۰۸ هزار عضو فعالیت داشتند که تعداد

و اعضای آنان نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۱٪ و ۷٪ درصد رشد داشت. صندوق‌های قرض الحسن روسنایی به ۱۸۱ هزار نفر از اعضا در مجموع ۵۰۲ میلیارد ریال وام قرض الحسن پرداخت نمودند که در مقایسه با میزان وام پرداخت شده در سال قبل (۳۹۷ میلیارد ریال) بیانگر گسترش فعالیتهای مالی این نهاد می‌باشد.

وضعیت شرکتها و اتحادیه‌های تعاملی روسنایی

	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر
		شرکتهای تعاملی روسنایی		
-۰/۲	۲۹۴۲	۲۹۴۸	تعداد	
۰/۶	۴۵۰۵	۴۴۷۷	تعداد اعضا (هزار نفر)	
۱۳/۵	۴۴۰۹۷۹	۳۸۸۵۴۸	میزان سرمایه (میلیون ریال)	
-۶/۴	۳۳۴۵۵۰	۳۵۷۳۳۸	میزان وام پرداختی (میلیون ریال)	
		اتحادیه‌های تعاملی روسنایی		
۲/۳	۲۶۲	۲۵۶	تعداد	
*	۳۰۰۴	۳۰۰۵	تعداد شرکتهای عضو	
۴/۶	۱۲۸۶۵۸	۱۲۲۹۵۲	میزان سرمایه (میلیون ریال)	
		مانذ: سازمان مرکزی تعامل روسنایی		

بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

صادرات
در سال ۱۳۸۲ بر اساس آمار گمرک ۱۸۵۳/۳
هزارتن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۱۶۶۳/۱
میلیون دلار به خارج از کشور صادر شد که از لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۲۲٪ درصد و ۳۲٪ درصد افزایش نشان دهد. به طورکلی صادرات کالاهای کشاورزی ۱۲٪ درصد از وزن و ۲۷٪ درصد از ارزش صادرات غیرنفتی را تشکیل
می داد که در مقایسه با ارقام مشابه در سال گذشته (۱۱٪ درصد از وزن و ۲۷٪ درصد از ارزش صادرات غیرنفتی) حاکی از بهبود عملکرد صادراتی بخش می‌باشد. در بین گروههای مختلف کالاهای کشاورزی، صادرات خشکبار با اختصاص ۴۹٪ درصد از کل ارزش صادرات کالاهای کشاورزی، همانند سالهای قبل بیشترین سهم را دارا بود. پسته و مغز پسته به عنوان دومین قلم عمده صادراتی، به تنهایی ۴۰٪ درصد از ارزش صادرات کالاهای کشاورزی و ۱۱٪ درصد از کل ارزش صادرات غیرنفتی در سال مورد بررسی را به خود اختصاص داد. پس از خشکبار، گروههای محصولات نباتی و محصولات صنایع تبدیلی کشاورزی بیشترین سهم را از ارزش کالاهای کشاورزی صادراتی را به خود اختصاص دادند. صادرات محصولات صنایع تبدیلی کشاورزی به عنوان تنها گروهی که به صورت فرآوری شده صادر می‌شود، با ۵۷٪ درصد رشد بالغ بر ۲۴٪ درصد افزایش سهم می‌باشد. با توسعه صدور محصولات صنایع تبدیلی بخش زیادی از ارزش افروزه کالاهای کشاورزی به صورت ارز وارد کشور می‌شود.

به طورکلی در سال مورد بررسی، صادرات گروههای مختلف کشاورزی از لحاظ ارزش و وزن نسبت به سال قبل افزایش یافت. میانگین ارزش هر تن کالای کشاورزی صادر شده با ۸/۵ درصد رشد نسبت به سال قبل بالغ بر ۸۹٪ در دلار گردید. بخش عمده این افزایش ناشی از افزایش سهم کالاهای با ارزش تر نظری پسته در ترکیب کالاهای کشاورزی صادراتی می‌باشد.

صادرات کالاهای کشاورزی

(ارزش: هزار دلار)
(وزن: تن)

وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش
۶/۸	۲۹۰	۴۵۷۲۴۱	۸۱۹۷۰۸	۴۲۸۲۶۴	۶۳۵۴۱۶
۱۷/۹	۲۰۹	۸۳۷۷۴۱	۳۱۱۲۴۴	۷۱۰۲۸۷	۲۵۷۴۸۹
۳۳/۰	۳۶۶	۸۳۸۸۶	۱۹۸۹۸۹	۶۳۰۸۹	۱۴۵۷۰۰
۳۰/۰	۴۸۶	۱۹۵۱۵	۸۵۹۰۶	۱۵۰۹	۵۷۸۲۲
۵۲/۰	۵۷۳	۴۵۴۸۹۱	۲۴۷۷۳۹	۲۹۹۳۱۹	۱۵۷۲۰۹
۲۲/۳	۳۲/۷	۱۸۵۳۷۷۴	۱۶۶۳۰۸۶	۱۵۱۵۶۸	۱۲۵۳۶۳۶
۱۴/۹	۲۸/۴	۱۳۶۱۴۳۱۳	۴۳۰۹۰۷۶	۱۱۸۴۵۹۱۳	۲۳۵۴۷۹۳
۱۵/۸	۲۹/۶	۱۵۴۶۷۵۸۷	۵۹۷۲۱۶۲	۱۳۳۶۱۸۸۱	۴۶۰۸۴۲۹

مانذ: آمار بازرگانی خارجی گمرک

واردات

در سال مورد بررسی، ۷۹۹۳/۹ هزار تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۲۶۵۰/۴ میلیون دلار وارد کشور شد که از نظر وزن و ارزش به ترتیب ۱۶/۳ درصد کاهش و ۱۱/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. واردات کالاهای مذکور ۲۶/۶ درصد از وزن و ۱۰/۰ درصد از ارزش کل کالاهای وارداتی را تشکیل داد که در مقایسه با سال قبل (۳۵/۵ درصد از وزن و ۱۰/۶ درصد از ارزش کل واردات) کاهش نشان می‌دهد. ارزش هر تن کالای کشاورزی وارداتی ۳۳۱/۵ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال گذشته (۲۴۸/۱ دلار) ۳۳/۶ درصد رشد نشان می‌دهد. نرخ رشد مذکور در مقایسه با رشد ۸/۵ درصدی ارزش هر تن کالای کشاورزی صادر شده بیانگر بدتر شدن رابطه مبادله بازرگانی در این بخش می‌باشد.

به دلیل افزایش چشمگیر تولید گندم از واردات آن در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ میزان زیادی کاسته شده، به طوری که این محصول رتبه اول واردات در بین اقلام عمده کشاورزی را از دست داده و جای خود را به روغن‌های نباتی داده است. واردات انواع روغن‌های نباتی که عمده‌تا" به صورت خام برای مصارف کارخانه‌های تولید روغن‌های نباتی می‌باشد با ۱۹/۳ درصد افزایش بالغ بر ۱/۲ میلیون تن گردید. ارزش واردات کالای مذکور ۶۶۹/۱ میلیون دلار بود که نسبت به سال قبل ۴۰/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. اگرچه در سال مورد بررسی به دلیل مجموعه سیاستهای حمایتی که از گندم به عمل آمد از واردات این کالا کاسته شد، لیکن تغییر کاربری بخشی از اراضی زیر کشت محصولات رقیب به کشت گندم و کاهش عرضه گندم جهت مصرف خوراک دام، موجب افزایش فوق العاده واردات اقلام مختلف علوفه گردید، به طوری که ارزش و وزن واردات جو نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۲۰/۴ و ۶۷۰/۱ درصد رشد نشان داد. مقدار و ارزش واردات ذرت دانه‌ای نیز با ۵۶/۲ و ۷۱/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۱ به ۲۶۳۰ هزار تن و ۳۷۷ میلیون دلار رسید.

واردات کالاهای کشاورزی

(ارزش: هزار دلار)
(وزن: تن)

درصد تغییر		۱۳۸۲		۱۳۸۱		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
-۷۲/۸	-۶۸/۷	۷۷۳۳۵۹	۱۱۹۲۰۵	۲۸۳۹۰۷۵	۳۸۰۳۹۰	گندم
■	■	۱۹۱۱۳۵	۳۵۳۸۶	۲۴۸۱۸	۲۷۱۷	جو
-۱۶/۵	-۱۳/۶	۸۷۵۰۱۸	۲۵۲۲۹۷	۱۰۴۷۴۹۹	۲۹۲۰۰۷	برنج
-۹۱/۷	-۹۳/۹	۱	۲	۱۲	۳۳	چای
-۶۵/۲	-۶۲/۶	۲۸۷۶۲۸	۵۹۰۸۲	۸۲۵۳۶۴	۱۵۸۱۳۱	قندو شکر
۱۹/۳	۴۰/۲	۱۱۷۳۴۷۰	۶۶۹۰۶۳	۹۸۳۶۳۱	۴۷۷۲۴۵	روغن‌های نباتی
-۲۵/۷	-۴۰/۹	۱۰۲۴۹	۶۵۳۴	۱۳۸۰۰	۱۱۰۶۱	روغن‌های حیوانی
۱۱۷/۵	۱۲۷/۱	۳۴۴۳۰	۵۸۴۷۵	۱۵۷۸۶	۲۵۷۵۳	گوشت قرمز
۲۲۷/۳	۲۵۱/۱	۳۸۷۵۴	۳۴۴۹۲	۱۱۸۴۰	۹۸۲۴	گوشت ماهی
-۸۲/۸	-۸۸/۹	۱۲۱۹	۷۳۸	۷۵۲۸	۶۶۵۵	گوشت مرغ
۲۱/۷	۴۰/۵	۴۶۰۸۷۰۹	۱۴۱۵۰۸۷	۳۷۸۶۲۴۲	۱۰۰۷۱۶	سایر کالاهای کشاورزی
-۱۶/۳	۱۱/۸	۷۹۹۳۸۸۲	۲۶۵۰۳۶۳	۹۵۵۵۵۹۵	۲۳۷۱۰۳۲	واردات کالاهای کشاورزی
۲۷/۳	۲۰/۳	۲۲۱۱۱۹۷۶	۲۳۹۴۷۳۷۵	۱۷۳۷۱۳۷۰	۱۹۹۰۴۱۵۷	واردات کالاهای غیر کشاورزی
۱۱/۸	۱۹/۴	۳۰۱۰۵۸۵۸	۲۶۵۹۷۷۳۸	۲۶۹۲۶۹۶۵	۲۲۲۷۵۱۸۹	کل واردات

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی گمرک

فصل پنجم

سوخت و نیرو

سال ۱۳۸۲ با حمله نظامی آمریکا و متحداش به عراق آغاز شد. ناگایمی های عراق و نوسانات تولید نفت خام این کشور از جمله عوامل تاثیرگذار بر میزان عرضه و قیمت نفت در سال مورد بررسی بود.

از ابتدای سال ۱۳۸۲ (۲۰ مارس ۲۰۰۳)، اوپک جهت کنترل بازار نفت سهمیه های تعیین شده را به حالت تعليق درآورد و به کلیه اعضای این سازمان اجازه داد تا پایان ماه مه سال ۲۰۰۳ در حد ظرفیت، نفت خام تولید نمایند.

جهان

صرف انرژی های اولیه

در سال ۲۰۰۳ مصرف انرژی های اولیه^(۱) در جهان به ۹/۷ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ۲۰۰۲، ۲/۹ درصد افزایش داشت. از کل مصرف انرژی های اولیه جهان ۹/۲ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای غیر اوپک و ۰/۵ میلیارد تن معادل نفت مربوط به کشورهای اولیه ایضاً افزایش داشت. مصرف انرژی های اولیه در کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه (OECD) در سال ۲۰۰۳ به ۵/۴ میلیارد تن معادل نفت رسید که نسبت به سال ماقبل ۰/۸ درصد افزایش داشت. بیشترین مصرف انرژی اولیه در جهان شامل ۳/۶ میلیارد تن معادل نفت مربوط به نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی ها سهم قابل توجهی اولیه در ایران در ایران در سال ۱۲۹/۱، ۲۰۰۳ میلیون تن معادل نفت بود که نسبت به سال ۱/۶، ۲۰۰۲ درصد افزایش نشان می دهد. انرژی های اولیه مورد مصرف در ایران عمدها شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی های اولیه ندارند.

صرف انرژی های اولیه در سال ۲۰۰۳

(میلیون تن معادل نفت)

کشور	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل
کل غیر اوپک	۳۳۹۷/۴	۲۰۷۵/۳	۲۵۵۸/۱	۵۹۸/۸	۵۷۷/۳	۹۲۰۶/۹
OECD	۲۲۲۵/۸	۱۲۳۳/۵	۱۱۵۳/۷	۵۰۵/۳	۲۷۹/۶	۵۳۹۷/۹
اوپک	۲۳۹/۲	۲۵۶/۶	۲۰/۳	.	۱۸/۱	۵۳۴/۲
ایران	۵۴/۰	۷۲/۴	۰/۷	.	۲/۰	۱۲۹/۱
کل	۳۶۳۶/۶	۲۳۳۱/۹	۲۵۷۸/۴	۵۹۸/۸	۵۹۵/۴	۹۷۴۱/۱

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل نفت، گاز طبیعی، زغال سنگ، انرژی هسته‌ای و برق آبی

ذخایر اثبات شده نفت خام

در سال ۲۰۰۳ ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۱۴۷/۷ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۰۲ حدود ۱/۰ درصد افزایش داشت. در این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۸۸۲/۰ میلیارد بشکه بود که ۷۶/۸ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌دهد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیراوپک نیز معادل ۲۶۵/۷ میلیارد بشکه بود که ۲۳/۲ درصد از ذخایر نفت خام جهان است. سهم ایران از ذخایر اثبات شده جهان حدود ۱۱/۴ درصد می‌باشد. لازم به ذکر است که بیشترین ذخایر نفت جهان (حدود ۷۲۶/۶ میلیارد بشکه) در منطقه خاورمیانه واقع است.

ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			(میلیارد بشکه)
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
۲۲/۲	۲۳/۱	+۰/۴	-۰/۶	۲۶۵/۷	۲۶۴/۷	۲۶۶/۴	کل غیراوپک
۷/۵	۷/۶	-۱/۷	-۹/۸	۸۵/۸	۸۷/۳	۹۶/۹	کشورهای عضو OECD
۷۶/۸	۷۶/۹	+۰/۱	+۴/۰	۸۸۲/۰	۸۸۱/۶	۸۴۷/۹	اوپک
۱۱/۴	۱۱/۴	.	+۳۱/۹	۱۳۰/۷	۱۳۰/۷	۹۹/۱	ایران
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	+۰/۱	+۲/۹	۱۱۴۷/۷	۱۱۴۶/۳	۱۱۱۴/۳	کل

مانند: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

عرضه و تقاضا

در سال ۲۰۰۳ عرضه جهانی نفت با ۳/۷ درصد افزایش به ۷۹/۲ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت با ۲/۱ رشد به ۷۹/۱ میلیون بشکه در روز رسید. به این ترتیب در این سال بطور متوسط ۱۰ میلیون بشکه در روز بر سطح ذخیره‌سازی‌ها افزوده شد.

موازنۀ عرضه و تقاضای جهانی نفت

(میلیون بشکه در روز)

سه ماهه اول سال	متوسط سال	سال						متوسط سال
		۲۰۰۳	سه ماهه چهارم	۲۰۰۳	سه ماهه سوم	سه ماهه دوم	سه ماهه اول	
۸۲/۲	۷۹/۲	۸۱/۴	۷۹/۰	۷۸/۰	۷۸/۴	۷۶/۴	۷۶/۴	عرضه
۸۱/۰	۷۹/۱	۸۰/۸	۷۸/۵	۷۷/۲	۷۹/۷	۷۷/۵	۷۷/۵	تقاضا
۱/۲	۰/۱	۰/۶	۰/۵	۰/۸	-۱/۳	-۱/۱	-۱/۱	موازنۀ

مانند: گزارش چشم انداز کوتاه مدت انرژی - اداره اطلاعات انرژی آمریکا - آوریل ۲۰۰۴

تولید نفت خام

در سال مورد بررسی میانگین تولید نفت خام جهان با ۳/۷ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۷۷/۸ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک با ۶/۶ درصد رشد به ۳۰/۴ میلیون بشکه در روز افزایش یافت که ۳۹/۶ درصد از تولید نفت خام جهان را تشکیل می‌داد. علت این امر افزایش سقف تولید اوپک در راستای تامین عرضه کافی و ثبات در بازار نفت بود. منطقه خاورمیانه با تولید ۲۲/۶ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت خام را در سال ۲۰۰۳ داشته است.

تولید نفت خام جهان^(۱)

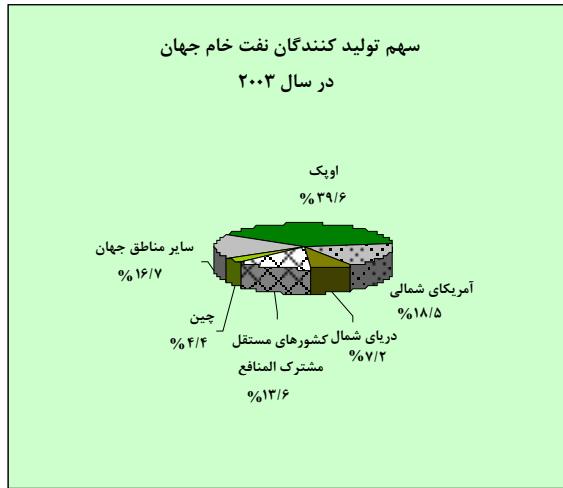
(میلیون بشکه در روز)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			(میلیون بشکه در روز)
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
۶۰/۴	۶۱/۵	-۰/۴	+۱/۳	۴۶/۴	۴۵/۶	۴۴/۴	کل غیراوپک
(۲۷/۶)	(۲۸/۹)	-۱/۰	+۰/۳	۲۱/۲	۲۱/۴	۲۱/۳	کشورهای عضو OECD
۳۹/۶	۳۸/۵	+۰/۶	-۰/۸	۳۰/۴	۲۸/۵	۳۰/۱	اوپک
(۵/۰)	(۴/۸)	۱۲/۶	-۸/۴	۲/۹	۳/۴	۳/۷	ایران
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۷	-۰/۶	۷۶/۸	۷۴/۱	۷۴/۵	کل

مانند: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

مصرف نفت

در سال ۲۰۰۳ مصرف نفت جهان به ۷۸/۱ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال ماقبل ۱/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با ۱/۳ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۴۸/۳ میلیون بشکه در روز رسید. با توجه به تولید نفت خام در این گروه از کشورها، ۵/۶ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۰۳ از طریق واردات تامین گردید.

مصرف نفت جهان^(۱)

(میلیون بشکه در روز)

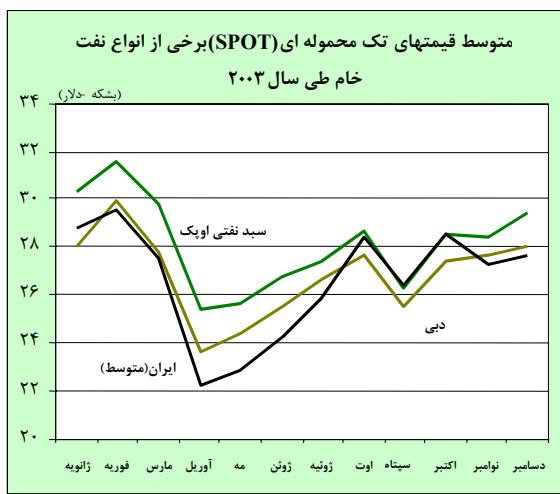
سهم (درصد)	سال	درصد تغیر		سال	سهم (درصد)	درصد تغیر	سال
		۲۰۰۳	۲۰۰۲				
۹۳/۵	۷۳/۱	۱/۹	۰/۸	۹۳/۵	۹۳/۵	۰/۸	۷۱/۷
(۶۱/۹)	۴۸/۳	۱/۳	.	(۶۲/۳)	(۶۲/۳)	.	۴۷/۷
۶/۵	۴/۹	۱/۹	۳/۰	۶/۵	۶/۵	۳/۰	۴/۸
(۱/۴)	۱/۱	۱/۶	-۱/۱	(۱/۵)	(۱/۵)	-۱/۱	۱/۱
۱۰۰/۰	۷۸/۱	۱/۹	۰/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۹	۷۶/۶
	۷۵/۹						۷۵/۹
	کل						

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

روند قیمت‌ها

روند صعودی قیمت‌های نفت از اوایل سال ۲۰۰۲ به دلیل ناطمنانی‌های موجود در خصوص حمله آمریکا به عراق در اوایل سال ۲۰۰۳ به اوج رسید. به گونه‌ای که میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در سه ماهه اول سال ۲۰۰۳ به ۳۰/۵۵ دلار رسید. با آغاز حمله آمریکا به عراق و افزایش تولید اوپک جهت از بین بردن تنش در بازار نفت، از سطح قیمت‌ها کاسته شد و قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در ماه آوریل به ۲۵/۳۴ دلار و در سه ماهه دوم به ۲۵/۸۹ دلار رسید. لیکن کاهش سطح ذخیره‌سازیها و نیز ناارامی‌های کشورهای ونزوئلا و نیجریه و همچنین عدم تحقق پیش‌بینی‌ها در خصوص افزایش تولید عراق موجب افزایش قیمت‌ها طی سال ۲۰۰۳ گردید.

به طوری که میانگین قیمت هر بشکه سبد نفتی اوپک در سه ماهه چهارم به ۲۸/۸۱ دلار افزایش یافت.

متوسط قیمت‌های تک محموله‌ای (spot) برخی از انواع نفت خام

سه ماهه اول سال ۲۰۰۴	متوسط سال ۲۰۰۳	سال ۲۰۰۳						متوسط سال ۲۰۰۲	مشخصات
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم	سه ماهه اول	سه ماهه دوم		
۲۸/۶۵	۲۶/۴۸	۲۷/۹۱	۲۶/۹۱	۲۳/۱۲	۲۸/۶۴	۲۳/۲۶	۲۳/۲۶	متوسط	ایران
۳۰/۶۵	۲۸/۱۸	۲۸/۸۱	۲۷/۴۶	۲۵/۸۹	۳۰/۵۵	۲۴/۳۲	-	سبد نفت خام اوپک	
۳۱/۸۹	۲۸/۹۱	۲۹/۴۵	۲۸/۴۸	۲۶/۱۰	۳۱/۶۱	۲۴/۹۸	۲۴/۹۸	برنت	انگلیس
۳۵/۱۸	۳۱/۱۸	۳۱/۱۷	۳۰/۲۵	۲۹/۱۱	۳۴/۲۰	۲۶/۱۱	۲۶/۱۱	WTI	آمریکا

ماخذ: نشریه هفتگی اوپک و بازار نفت - وزارت نفت، گزارش‌های ماهانه اوپک، و نشریه روزانه بازار جهانی نفت - شرکت ملی نفت ایران

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۳ ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در جهان معادل ۱۷۵/۸ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۲ حدود ۴/۰ درصد افزایش داشت. ذخایر اثبات شده کشورهای غیراوپک معادل ۸۸/۴ هزار میلیارد متر مکعب بود که ۱۵/۵ هزار میلیارد متر مکعب آن به کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) اختصاص داشت. در این سال کشورهای عضو اوپک ۸۷/۴ هزار میلیارد متر مکعب (معادل ۴۹/۷ درصد) و ایران ۲۶/۷ هزار میلیارد متر مکعب (۱۵/۲ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی را در اختیار داشتند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

(هزار میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱
۵۰/۳	۵۰/۱	.۰/۷	.۰/۳	۸۸/۴	۸۷/۸	۸۷/۴	کل غیر اوپک
(۸/۸)	(۸/۶)	۲/۹	-۳/۱	۱۵/۵	۱۵/۰	۱۵/۵	کشورهای عضو OECD
۴۹/۷	۴۹/۹	.	.۰/۸	۸۷/۴	۸۷/۴	۸۶/۷	اوپک
(۱۵/۲)	(۱۵/۲)	.	.۰/۳	۲۶/۷	۲۶/۷	۲۶/۶	ایران
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	.۰/۴	.۰/۶	۱۷۵/۸	۱۷۵/۲	۱۷۴/۱	کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

تولید گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۳ تولید گاز طبیعی جهان با ۳/۴ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۲۶۱۸/۵ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیراوپک با تولید ۲۱۸۴/۶ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی ۸۳/۴ درصد از تولید جهان را دارا بودند و کشورهای عضو اوپک نیز با تولید ۴۳۳/۹ میلیارد متر مکعب ۱۶/۶ درصد از تولید گاز طبیعی در جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۷۹ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارای سهمی معادل ۳/۰ درصد بود.

تولید گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱
۸۳/۴	۸۳/۷	۳/۰	۱/۰	۲۱۸۴/۶	۲۱۲۰/۸	۲۱۰۰/۵	کل غیر اوپک
(۴۱/۷)	(۴۳/۱)	۰/۲	-۱/۰	۱۰۹۳/۰	۱۰۹۱/۰	۱۱۰۲/۰	کشورهای عضو OECD
۱۶/۶	۱۶/۳	۵/۴	۵/۸	۴۳۳/۹	۴۱۱/۶	۳۸۹/۲	اوپک
(۳/۰)	(۳/۰)	۵/۳	۱۳/۶	۷۹/۰	۷۵/۰	۶۶/۰	ایران
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۴	۱/۷	۲۶۱۸/۵	۲۵۲۲/۴	۲۴۸۹/۷	کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

- تولید مورد اشاره در این بخش تجاري بوده و مقادير گاز توليد شده که به مصرف رسیده است را شامل می‌شود.

صرف گاز طبیعی

در سال مورد بررسی صرف گاز طبیعی در جهان به $2591/0$ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال 2002 معادل $2/0$ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال صرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) با $1/0$ درصد افزایش نسبت به سال 2002 به $1370/6$ میلیارد متر مکعب رسید که $52/9$ درصد از صرف جهان را تشکیل می‌دهد. صرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به $2205/8$ و $285/2$ میلیارد متر مکعب رسید. صرف گاز طبیعی ایران نیز $80/4$ میلیارد متر مکعب بود که $1/4$ میلیارد متر مکعب آن از محل واردات تامین شده است.

صرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال			کل	
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱
۸۹/۰	۸۹/۲	۱/۸	۲/۸	۲۳۰۵/۸	۲۲۶۵/۳	۲۲۰۲/۸	کل غیر اوپک کشورهای عضو OECD اوپک ایران ^(۱)
۵۲/۹	۵۳/۹	۰/۱	۲/۲	۱۳۷۰/۶	۱۳۶۸/۷	۱۳۳۹/۶	
۱۱/۰	۱۰/۸	۳/۹	۵/۵	۲۸۵/۲	۲۷۴/۵	۲۶۰/۳	
۳/۱	۳/۱	۱/۵	۱۲/۸	۸۰/۴	۷۹/۲	۷۰/۲	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۳/۱	۲۵۹۱/۰	۲۵۳۹/۸	۲۴۶۳/۱	کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال 2004

۱- اختلاف بین تولید و صرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به واردات گاز می‌باشد.

اوپک

صرف انرژی‌های اولیه

صرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک از $518/3$ میلیون تن معادل نفت در سال 2002 به $534/2$ میلیون تن معادل نفت در سال 2003 رسید. انرژی‌های اولیه مورد صرف کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی می‌باشد و برق آبی و زغال سنگ به میزان بسیار محدود مورد استفاده ایران، ونزوئلا و اندونزی قرار می‌گیرند. در حالیکه انرژی هسته‌ای در هیچیک از کشورهای اوپک کاربرد ندارد. اعضای خاورمیانه (شامل عربستان سعودی، ایران، کویت، امارات متحده عربی و قطر) با $333/2$ میلیون تن معادل نفت صرف بیشتری را نسبت به سایر اعضاء (ونزوئلا، اندونزی و الجزایر) داشتند. کشور ایران با $129/1$ میلیون تن معادل نفت بیشترین میزان صرف و عربستان سعودی با $121/9$ میلیون تن معادل نفت دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشته‌اند.

صرف انرژی‌های اولیه اوپک در سال 2003 ^(۱)

(میلیون تن معادل نفت)

کشور	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل
اعضای خاورمیانه	۱۵۱/۴	۱۷۸/۹	۰/۷	۰	۲/۰	۳۲۳/۲
عربستان سعودی	۶۷/۰	۵۴/۹	۰	۰	.	۱۲۱/۹
ایران	۵۴/۰	۷۲/۴	۰/۷	۰	۲/۰	۱۲۹/۱
کویت	۱۳/۷	۷/۵	۰	۰	.	۲۱/۲
امارات متحده عربی	۱۵/۰	۳۳/۷	۰	۰	.	۴۸/۸
قطر	۱/۷	۱۰/۴	۰	۰	.	۱۲/۲
سایر اعضا	۸۷/۸	۷۷/۷	۱۹/۶	۰	۱۶/۱	۲۰۱/۰
کل	۲۳۹/۲	۲۵۶/۶	۲۰/۳	۰	۱۸/۱	۵۳۴/۲

ماخذ: نشریه آماری BP، سال 2004

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی‌شود.

ذخایر نفت خام

در سال ۲۰۰۳ ذخایر نفت خام اوپک به ۸۸۲/۰ میلیارد بشکه رسید که نسبت به سال ۲۰۰۲ حدود ۱/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. از بین ۱۱ کشور عضو اوپک بیشترین ذخایر به عربستان سعودی با ۲۶۲/۷ میلیارد بشکه و سپس به ایران با ۱۳۰/۷ میلیارد بشکه تعلق دارد. عراق و کویت با ۱۱۵/۰ و ۹۶/۵ میلیارد بشکه در رده‌های بعدی قراردارند.

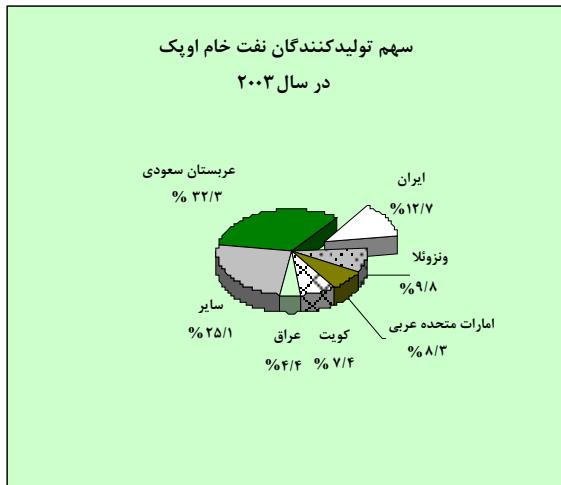
ذخایر اثبات شده نفت خام اوپک

(میلیارد بشکه)

کشور	سال						(میلیارد بشکه)
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
اعضای خاورمیانه	۸۱/۴	۸۱/۴	*	۴/۶	۷۱۷/۹	۷۱۸/۰	۶۸۶/۳
عربستان سعودی	۲۹/۸	۲۹/۸	*	.	۲۶۲/۷	۲۶۲/۸	۲۶۲/۷
ایران	۱۴/۸	۱۴/۸	.	۳/۹	۱۳۰/۷	۱۳۰/۷	۹۹/۱
عراق	۱۳/۰	۱۳/۰	.	.	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰
امارات متحده عربی	۱۱/۱	۱۱/۱	.	.	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸
کویت	۱۰/۹	۱۰/۹	.	.	۹۶/۵	۹۶/۵	۹۶/۵
قطر	۱/۷	۱/۷	.	.	۱۵/۲	۱۵/۲	۱۵/۲
سایر اعضاء	۱۸/۶	۱۸/۶	۳/۰	۱/۲	۱۶۴/۱	۱۶۳/۶	۱۶۱/۶
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	+۱/۱	+۴/۰	۸۸۲/۰	۸۸۱/۶	۸۴۷/۹

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

تولید نفت خام

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت خام اوپک با ۶/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۴۰ میلیون بشکه در روز رسید. افزایش تولید اوپک در این سال در راستای تنظیم بازار و تامین عرضه کافی به منظور ثبات بازار صورت گرفت. در این سال تولید اعضا خاورمیانه‌ای اوپک با ۹/۳ درصد افزایش به ۹۷/۷ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۹/۸ میلیون بشکه در روز و سه‌می معادل ۳۲/۳ درصد صورت گرفته است.

تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک(۱)

(هزار بشکه در روز)

کشور	سال						(هزار بشکه در روز)
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
اعضای خاورمیانه	۶۸/۱	۶۶/۴	۹/۳	-۷/۴	۲۰۶۸۷	۱۸۹۲۷	۲۰۴۵۰
عربستان سعودی	۳۲/۳	۳۰/۴	۱۳/۳	-۳/۶	۹۸۱۷	۸۶۶۴	۸۹۹۲
ایران	۱۲/۷	۱۲/۰	۱۲/۶	-۸/۴	۳۸۵۲	۳۴۲۰	۳۷۷۴
عراق	۴/۴	۷/۱	-۳۳/۸	-۱۴/۴	۱۳۴۴	۲۰۳۰	۲۳۷۱
کویت	۷/۴	۶/۶	۱۹/۶	-۹/۶	۲۲۳۸	۱۸۷۱	۲۰۶۹
امارات متحده عربی	۸/۳	۷/۶	۱۶/۷	-۱۱/۲	۲۵۲۰	۲۱۵۹	۲۴۳۰
قطر	۳/۰	۲/۷	۱۷/۰	-۸/۳	۹۱۷	۷۸۳	۸۵۴
سایر اعضاء	۳۱/۹	۳۳/۶	۱/۳	-۲/۴	۹۶۹۶	۹۵۷۶	۹۸۰۸
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۶	-۵/۸	۳۰۳۸۳	۲۸۵۰۳	۳۰۲۵۸

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت (oil sands) نیز می‌باشد.

سقف تولید اوپک که طی سال ۲۰۰۲ در سطح ۲۱/۷ میلیون بشکه در روز ثابت باقی مانده بود، از اول ژانویه ۲۰۰۳ به دلیل وضعیت سیاسی منطقه و در جهت اطمینان از تامین عرضه کافی نفت خام برای مصرف کنندگان و احیای شرایط تعادل در بازار به ۲۳ میلیون بشکه در روز و از اول فوریه به ۲۴/۵ میلیون بشکه در روز افزایش یافت. با شروع جنگ آمریکا با عراق در ۲۰ مارس ۲۰۰۳ اوپک طی اطلاعیه شماره ۵ خود از کلیه کشورهای عضو خواست تا به منظور جبران هرگونه کاهش عرضه نفت، تولید خود را با تمام طرفیت انجام دهد. با فروکش نمودن اثرات حمله نظامی آمریکا به عراق بر بازار نفت، اوپک در یکصدوییست و هشتادین اجلاس خود سقف تولید را ۲۵/۴ میلیون بشکه در روز تعیین نمود و سپس در یکصدوییست و نهمین و یکصدوییست و امین اجلاس با توجه به شرایط بازار و کافی بودن میزان عرضه، سهمیه تولید را به ترتیب تا ۲۴/۵ و ۲۳/۵ میلیون بشکه در روز کاهش داد.

سهمیه‌های تعیین شده برای اعضای اوپک

(میلیون بشکه در روز)

از اول آوریل ۲۰۰۴	از اول نوامبر ۲۰۰۳	از اول ژوئن ۲۰۰۳	از اول فوریه ۲۰۰۳	از ۲۰ مارس ۲۰۰۳	از اول فوریه ۲۰۰۳	از اول آوریل ۲۰۰۴	از اول فوریه ۲۰۰۳	از اول آوریل ۲۰۰۴
۷/۶۳۸	۷/۹۶۳	۸/۲۵۶	حداکثر ظرفیت	۷/۹۶۳	۷/۴۷۶	عربستان سعودی		
۳/۴۵۰	۳/۵۹۷	۲/۷۲۹	حداکثر ظرفیت	۳/۵۹۷	۳/۳۷۷	ایران		
۱۲/۴۱۲	۱۲/۹۴۰	۱۲/۴۱۵	حداکثر ظرفیت	۱۲/۹۴۰	۱۲/۱۴۷	سایر اعضا ^(۱)		
۲۳/۵۰۰	۲۴/۵۰۰	۲۵/۴۰۰	حداکثر ظرفیت	۲۴/۵۰۰	۲۳/۰۰۰	سقف تولید ^(۱)		

مانند: پایگاه اینترنتی اوپک

۱- عراق را شامل نمی‌شود.

صرف فرآورده‌های نفتی

در سال ۲۰۰۳ میانگین مصرف فرآورده‌های نفتی در کشورهای عضو اوپک با ۱/۹ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۱/۱ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین مصرف کننده فرآورده‌های نفتی در اوپک به ترتیب کشور عربستان سعودی با ۱/۴ میلیون بشکه در روز و کشور قطر با ۰/۰۴ میلیون بشکه در روز می‌باشند. مصرف فرآورده‌های نفتی در ایران در سال ۲۰۰۳ معادل ۱/۱ میلیون بشکه در روز بود که ۲۲/۴ درصد از کل مصرف اوپک را تشکیل می‌دهد.

صرف فرآورده‌های نفتی کشورهای عضو اوپک^(۱)

(هزار بشکه در روز)

کشور	سال	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد (درصد)	سهم
اعضای خاورمیانه	۲۹۸۳/۰	۳۰۲۸/۱	۳۱۶۷/۸	۱/۵	۴/۶	۶۱/۱	۶۲/۷	۲۰۰۳
عربستان سعودی	۱۳۴۷/۱	۱۳۶۳/۱	۱۴۲۶/۶	۱/۲	۵/۴	۲۷/۵	۲۸/۴	۲۰۰۲
ایران	۱۱۲۷/۴	۱۱۱۴/۷	۱۱۳۲/۴	-۱/۱	۱/۶	۲۲/۵	۲۲/۴	۲۰۰۳
کویت	۲۰۵/۷	۲۲۲/۴	۲۶۵/۷	۸/۱	۱۹/۴	۴/۵	۵/۳	۲۰۰۲
امارات متحده عربی	۲۷۲/۸	۲۸۴/۲	۲۹۵/۷	۴/۲	۴/۰	۵/۷	۵/۹	۲۰۰۳
قطر	۳۰/۰	۴۳/۷	۳۷/۴	۴۵/۷	-۱۴/۴	۰/۹	۰/۷	۲۰۰۲
سایر اعضا	۱۸۳۲/۶	۱۹۳۰/۶	۱۸۸۵/۰	۵/۳	-۲/۴	۳۸/۹	۳۷/۳	۲۰۰۳
کل(۲)	۴۸۱۵/۶	۴۹۵۸/۷	۵۰۵۲/۸	۳/۰	۱/۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۰۰۲

مانند: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاهها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در سال ۲۰۰۳ معادل ۸۷/۴ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۰۲ تغییر چندانی نداشت. کشورهای ایران و قطر به ترتیب با ۲۶/۷ و ۲۵/۸ هزار میلیارد متر مکعب دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی بین کشورهای عضو اوپک می‌باشند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(هزار میلیارد متر مکعب)

کشور	سال						(هزار میلیارد متر مکعب)
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر		۲۰۰۳	۲۰۰۲	
اعضای خاورمیانه	۷۹/۹	۷۹/۹	۰	+۰/۴	۶۹/۹	۶۹/۸	۶۹/۵
عربستان سعودی	۷/۶	۷/۶	+۰/۵	+۰/۰	۶/۷	۶/۶	۶/۵
ایران	۳۰/۵	۳۰/۵	۰	+۰/۳	۲۶/۷	۲۶/۷	۲۶/۶
عراق	۳/۶	۳/۶	۰	۰	۳/۱	۳/۱	۳/۱
کویت	۱/۸	۱/۸	۰	۰	۱/۶	۱/۶	۱/۶
امارات متحده عربی	۶/۹	۶/۹	۰	۰	۶/۱	۶/۱	۶/۱
قطر	۲۹/۵	۲۹/۵	۰	۰	۲۵/۸	۲۵/۸	۲۵/۸
سایر اعضاء	۲۰/۱	۲۰/۱	-۰/۲	+۰/۶	۱۷/۵	۱۷/۶	۱۷/۱
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰	+۰/۸	۸۷/۴	۸۷/۴	۸۶/۷

منابع: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

تولید گاز طبیعی

در سال مورد بررسی تولید گاز طبیعی اوپک با رشدی معادل ۵/۴ درصد نسبت به سال ۲۰۰۲ به ۴۳۳/۹ میلیارد متر مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به کشور الجزایر با ۸۲/۸ میلیارد متر مکعب می‌باشد. ایران نیز با تولید ۷۹/۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و اختصاص ۱۸/۲ درصد از کل تولید اوپک به خود، در مقام دوم قرار دارد.

تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)

کشور	سال						(میلیارد متر مکعب)
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر		۲۰۰۳	۲۰۰۲	
اعضای خاورمیانه	۵۱/۵	۵۱/۷	۵/۱	+۹/۲	۲۲۳/۵	۲۱۲/۶	۱۹۴/۶
عربستان سعودی	۱۴/۱	۱۳/۸	۷/۶	+۵/۶	۶۱/۰	۵۶/۷	۵۳/۷
ایران	۱۸/۲	۱۸/۲	۵/۳	+۱۳/۶	۷۹/۰	۷۵/۰	۶۶/۰
کویت	۱/۹	۱/۹	۳/۸	-۵/۹	۸/۳	۸/۰	۸/۵
امارات متحده عربی	۱۰/۲	۱۰/۵	۲/۳	+۱۰/۲	۴۴/۴	۴۳/۴	۳۹/۴
قطر	۷/۱	۷/۲	۴/۴	+۹/۳	۳۰/۸	۲۹/۵	۲۷/۰
سایر اعضاء	۴۸/۵	۴۸/۳	۵/۷	+۲/۳	۲۱۰/۴	۱۹۹/۰	۱۹۴/۶
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵/۴	+۵/۸	۴۳۳/۹	۴۱۱/۶	۳۸۹/۲

منابع: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

صرف گاز طبیعی

در سال ۲۰۰۳ مصرف گاز طبیعی اوپک با ۳/۹ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۰۲، به ۲۸۵/۲ میلیارد متر مکعب رسید. در این سال اعضای خاورمیانه‌ای اوپک حدود ۱۹۸/۸ میلیارد متر مکعب (معادل ۶۹/۷ درصد از مصرف کل اعضاء) گاز طبیعی مصرف نموده‌اند که نسبت به سال ۲۰۰۲، ۳/۹ درصد افزایش داشت.

صرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)

کشور	سال						(میلیارد متر مکعب)
	۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	
اعضای خاورمیانه	۶۹/۷	۶۹/۷	۳/۹	۸/۳	۱۹۸/۸	۱۹۱/۴	۱۷۶/۷
عربستان سعودی	۲۱/۴	۲۰/۷	۷/۶	۶/۵	۶۱/۰	۵۶/۷	۵۳/۷
ایران	۲۸/۲	۲۸/۹	۱/۵	۱۲/۸	۸۰/۴	۷۹/۲	۷۰/۲
امارات متحده عربی	۱۳/۱	۱۳/۳	۳/۰	۱۲/۷	۳۷/۵	۳۶/۴	۳۲/۳
کویت	۲/۹	۲/۹	۳/۸	-۱۵/۸	۸/۳	۸/۰	۹/۵
قطر	۴/۱	۴/۰	۴/۵	۰/۹	۱۱/۶	۱۱/۱	۱۱/۰
سایر اعضاء	۳۰/۳	۳۰/۳	۴/۰	-۰/۶	۸۶/۴	۸۳/۱	۸۳/۶
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۹	۵/۵	۲۸۵/۲	۲۷۴/۵	۲۶۰/۳

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

ایران

تولید و صادرات نفت

در سال ۱۳۸۲ میانگین تولید نفت خام کشور در چارچوب سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک به حدود ۳/۷ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال ۱۳۸۱ معادل ۱۳/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال متوسط روزانه صادرات نفت خام ایران با ۱۸/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۲/۴ میلیون بشکه در روز رسید. در عین حال صادرات فرآوردهای نفتی کشور نیز با ۴/۸ درصد رشد به ۲۸۲ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در مجموع کل صادرات نفت ایران (شامل نفت خام و فرآوردهای نفتی) در سال ۱۳۸۲ معادل ۲/۷ میلیون بشکه در روز بود که در حدود ۱۶/۹ درصد نسبت به سال ۱۳۸۱ افزایش داشت. در سال مورد بررسی سهم صادرات نفت خام از کل صادرات نفتی کشور در حدود ۸۹/۵ درصد بود. در این سال میانگین بهای هر بشکه نفت خام صادراتی کشور با ۳/۴۶ درصد رشد به ۲۶/۶۳ دلار رسید.

توزیع جغرافیایی صادرات نفت خام

در سال ۱۳۸۲ معادل ۵۸/۷ درصد از نفت خام صادراتی کشور به قاره آسیا صادر شد که ۳۳/۸ درصد مربوط به آسیا و خاور دور و ۲۴/۹ درصد آن مربوط به کشور ژاپن بود. در این سال ۱۰/۵ درصد از کل صادرات نفت خام کشور به اروپای غربی، ۶/۶ درصد به آفریقا و ۲۴/۲ درصد به سایر مناطق جهان (شامل مدیترانه) صورت گرفته است. به این ترتیب از سهم صادرات نفت کشور به قاره آسیا، آفریقا و اروپا کاسته و به سایر مناطق جهان افروزده شده است.

بهای داخلی فرآوردهای نفتی

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ میانگین قیمت فرآوردهای نفتی در این سال به میزان ۱۰ درصد افزایش یافت. به این ترتیب بهای هر لیتر بنزین موتور ۶۵۰، نفت گاز ۱۶۰، نفت سفید ۱۶۰ و نفت کوره ۸۸/۲ ریال تعیین گردید.

صرف داخلی فرآوردهای نفتی

در سال ۱۳۸۲ میانگین مصرف چهار فرآورده نفتی عمده (نفت گاز، نفت کوره، بنزین موتور و نفت سفید) به ۹۳۴ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به سال گذشته ۶/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. بیشترین افزایش مصرف مربوط به بنزین موتور با ۱۶/۵ درصد بوده و از مصرف نفت کوره به میزان ۴/۰ درصد کاسته شده است.

تولید و مصرف گاز طبیعی

در سال ۱۳۸۲ تولید گاز طبیعی کشور (بدون احتساب گاز توزیع شده به چاههای نفت) معادل $109/6$ میلیارد مترمکعب بود که نسبت به سال ماقبل $14/0$ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال مصرف داخلی گاز طبیعی (شامل خانگی، تجاری، صنعتی، نیروگاهها و پلاسیگاهها) با $13/9$ درصد افزایش نسبت به سال 1381 به $86/6$ میلیارد متر مکعب بالغ گردید. در سال مورد بررسی میزان گازهای سوزانده شده و مصارف محلی و ضایعات به ترتیب با $26/9$ و $46/3$ درصد افزایش به $13/7$ و $11/7$ میلیارد مترمکعب رسید. میزان صادرات گاز طبیعی کشور به ترکیه نیز با $161/5$ درصد رشد به $3/4$ میلیارد متر مکعب افزایش یافت.

تولید برق

در سال ۱۳۸۲ تولید برق کشور با $8/4$ درصد رشد به $102/9$ میلیارد کیلووات ساعت افزایش یافت. از کل برق تولید شده در کشور، معادل $146/9$ میلیارد کیلووات ساعت ($96/1$ درصد) به نیروگاههای تحت مدیریت وزارت نیرو و 6 میلیارد کیلووات ساعت ($3/9$ درصد) به سایر موسسات اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، بیشترین میزان تولید برق توسط نیروگاههای بخاری با $85/4$ میلیارد کیلووات ساعت و کمترین میزان تولید توسط نیروگاههای دیزلی با $0/3$ میلیارد کیلووات ساعت صورت گرفت. در این سال بیشترین رشد تولید برق به نیروگاههای آبی با $37/4$ درصد اختصاص داشت و از تولید برق توسط نیروگاههای دیزلی حدود $18/3$ درصد کاسته شد. برق تولید شده توسط نیروگاههای گازی و سیکل ترکیبی نیز با $12/1$ درصد رشد به $50/2$ میلیارد کیلووات ساعت رسید.

مصرف برق

در سال ۱۳۸۲ مصرف برق با $8/6$ درصد رشد به $114/6$ میلیارد کیلووات ساعت رسید. در این سال بیشترین رشد مصرف برق به روشنایی معاشر با $38/8$ درصد اختصاص داشت. رشد مصرف برق در بخش‌های خانگی، صنعتی، عمومی، تجاری و کشاورزی به ترتیب $7/2$ ، $7/1$ ، $10/1$ ، $8/1$ و $6/0$ درصد بود. بیشترین سهم مصرف برق به بخش خانگی با $33/1$ درصد و سپس به بخش صنعت با $32/2$ درصد اختصاص داشت.

فصل ششم

صنعت و معدن

براساس شاخصهای اقتصادی، رشد فعالیتهای صنعتی و معدنی کشور در چهارمین سال برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی علیرغم مشکلات ساختاری بخش صنعت از روند پایداری برخوردار بود. به طوری که بر اساس ارقام مقدماتی ارزش افروده بخش‌های صنعت و معدن در سال ۱۳۸۲ به قيمتهاي ثابت سال ۱۳۷۶، به ترتیب معادل $\frac{9}{9}$ و $\frac{12}{7}$ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت که در مقایسه با اهداف برنامه برای این سال به میزان $\frac{8}{7}$ و $\frac{7}{0}$ درصد، به مراتب در سطح بالاتری قرار دارد. سهم این بخشها از تولید ناخالص داخلی به قيمتهاي جاري به ترتیب به میزان $\frac{11}{2}$ و $\frac{11}{6}$ درصد بود.

تداوم راهکارهای مورد نظر در برنامه سوم جهت حمایت از بخش خصوصی و رویکردهای ویژه دولت طی سالهای اخیر، از جمله استفاده از سازوکار وجوده اداره شده، کاهش نرخ سود تسهیلات، اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی، استفاده از تسهیلات فایانس خارجی و ادامه پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات طرحهای سرمایه گذاری بخش خصوصی از دلایل اصلی ادامه رونق فعالیتهای صنعتی و معدنی علیرغم شرایط نامساعد بین المللی و منطقه ای می باشد. علاوه بر این تاسیس بورس فلزات در نیمه اول سال ۱۳۸۲ می تواند نقش مهمی در جهت گیری های آتی این بخش ایفا کند.

تولید

در سال ۱۳۸۲ تولید اکثر واحدهای صنعتی در مقایسه با سال قبل افزایش یافت. براساس نتایج بررسی آمار کارگاههای بزرگ صنعتی، شاخص تولید این کارگاهها $\frac{24}{7}$ درصد افزایش یافت. از $\frac{20}{0}$ گروه صنعتی مختلف نرخ رشد شاخص تولید $\frac{15}{0}$ گروه در مقایسه با سال ۱۳۸۱ افزایش و مابقی با کاهش روبرو بودند.

در سال مورد بررسی، صنایع تولید «وسایل نقلیه موتوری و تریلر» بالاترین سهم را در رشد شاخص کل تولید به میزان $\frac{51}{3}$ درصد داشت. این گروه از صنایع با دارا بودن ضریب اهمیت قابل توجه $\frac{11}{63}$ درصد در محاسبه شاخص مذکور و نرخ رشد $\frac{57}{5}$ درصد نسبت به سال قبل موجب $\frac{51}{3}$ درصد افزایش در شاخص کل شد. پس از صنایع فوق الذکر، صنایع تولید «سایر وسایل نقلیه» با $\frac{95}{1}$ درصد رشد و صنایع تولید «فلزات اساسی» با $\frac{14}{1}$ درصد رشد نسبت به سال قبل، بالاترین سهم را در افزایش شاخص کل تولید به ترتیب معادل $\frac{21}{9}$ و $\frac{6}{2}$ درصد داشتند.

در سال ۱۳۸۲ بیشترین میزان کاهش شاخص تولید به صنایع تولید «چرم و مصنوعات چرمی» با $\frac{33}{8}$ درصد و صنایع تولید «محصولات از توتون و تباکو» با $\frac{16}{3}$ درصد اختصاص داشت. با این حال، با توجه به ضریب اهمیت نسبی هر یک از گروههای صنعتی در محاسبه شاخص کل تولید، کاهش شاخص تولید صنایع تولید «منسوجات»، «محصولات از توتون و تباکو» و «چرم و مصنوعات چرمی» بیشترین سهم را در جلوگیری از افزایش شاخص کل تولید ایفا نمودند. تعطیلی برخی واحدهای تولید مواد و محصولات صنعت نساجی بویژه گروه چرم و مصنوعات چرمی و انجام فعالیتهای بازسازی و نوسازی واحدهای قدیمی در کاهش

تولید این گروه از صنایع موثر بود. لازم به ذکر است که شاخص تولید، اشتغال و مزد و حقوق پرداختی به کارکنان صنایع تولید چرم و مصنوعات چرمی در سال ۱۳۸۲ در مقایسه با سال قبل به ترتیب $۵۷/۴$ و $۷۷/۱$ درصد کاهش داشت. سطح پایین رقابت‌پذیری قیمتی صنایع مزبور در مقابل کالاهای وارداتی از علل تعطیلی اغلب واحدها می‌باشد.

نتایج بررسی کارکاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

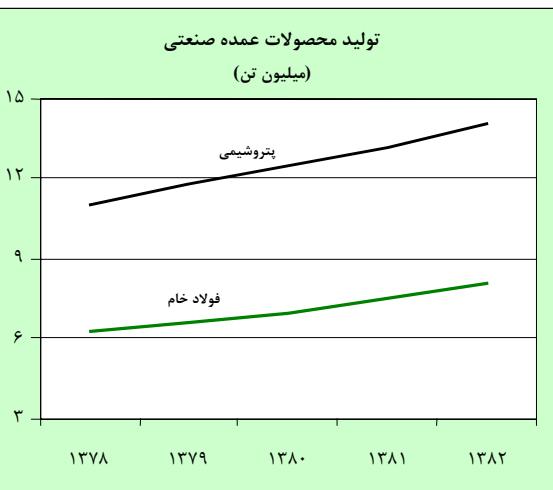
(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۰
۲۴/۷	۱۸/۴	۲۱۹/۵	۱۷۶/۰	۱۴۸/۶	شاخص تولید
-۳/۸	-۰/۵	۱۰۶/۲	۱۱۰/۴	۱۱۰/۹	شاخص اشتغال
۱۹/۱	۲۴/۲	۳۷۴/۱	۳۱۴/۰	۲۵۲/۸	شاخص مزد و حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان
۲۳/۸	۲۴/۷	۳۵۲/۰	۲۸۴/۳	۲۲۷/۹	شاخص مزد و حقوق و مزایای سرانه کارکنان قبل از تعديل
۷/۱	۷/۷	۱۴۷/۸	۱۳۸/۰	۱۲۸/۱	شاخص مزد و حقوق و مزایای سرانه کارکنان بعد از تعديل(۲)

۲-تعديل اين شاخص با استفاده از شاخص بهائي کالاهای و خدمات مصرفی در مناطق شهری صورت گرفته است.

۱-شامل کارکاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و ييشتر می شود.

براساس آمار منتشر شده از سوی وزارت صنایع و معادن، در سال ۱۳۸۲ تولید اغلب کالاهای منتخب صنعتی و معدنی افزایش داشت. از میان ۸۷ نوع کالای منتخب صنعتی و معدنی، تولید ۷۳ نوع کالا در گروههای مختلف صنعت دارای رشد بود که از این تعداد ۳۸ قلم رشدی بیش از ۱۰ درصد داشتند. تولید کاشی، شیشه جام و تیر آهن که از مصالح تولید ساختمان محسوب می شوند به ترتیب $۳۳/۰$ ، $۲۵/۵$ ، $۱۸/۷$ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان داد. افتتاح بورس فلزات در شهریور ماه و پذیرش شرکت ذوب آهن اصفهان با سرمایه اسما مبالغه بر ۶۳۰ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران از جمله تحولات

مهم صنایع فلزی می‌باشد که با هدف رقابت‌پذیری این شرکها و افزایش کارایی آنها آغاز شد. همچنین تولید انواع کمباین، موتور کشاورزی و انواع تراکتور که از تجهیزات مورد نیاز بخش کشاورزی است به ترتیب $۲۱/۹$ ، $۲۱/۹$ ، $۱۹/۳$ و $۷/۱$ درصد افزایش داشت.

در این سال صنایع خودروسازی و موتور محرکه بر حجم تولیدات خود افزودند، بطوریکه تولید انواع کامیون و کامیونت، ماشین‌آلات راهسازی و خودروی سواری نسبت به سال قبل به ترتیب $۱۰۰/۱$ ، $۸۲/۱$ و $۴۳/۰$ درصد افزایش یافت. بخش تولید قطعات خودرو نیز شامل تولید موتورهای دیزلی خودرو، موتور بنزینی خودرو و انواع گیربکس به ترتیب با $۹۱/۰$ ، $۵۸/۰$ و $۳۱/۰$ درصد افزایش نسبت به سال قبل رشد قابل توجهی را نشان دادند. اجرای طرحهای توسعه توسط شرکتهای خودروساز و نیز سیاستهای حمایتی از صنعت خودروسازی و افزایش تولید خودرو از دلایل افزایش تولیدات صنعت قطعه سازی کشور به شمار می‌رود.

در گروه صنایع غیر فلزی اغلب محصولات در مقایسه با سال قبل از رشد تولید برخوردار بودند. تولید روغن نباتی، پودر شوینده و قند و شکر از گروه کالاهای اساسی به ترتیب $۱۰/۸$ ، $۶/۷$ و $۶/۲$ درصد رشد داشت و تولید انواع دارو $۰/۹$ درصد کاهش داشت.

در گروه صنایع نساجی توقف تولید برخی واحدهای بزرگ که مرحل نوسازی را سپری می‌نمایند باعث شد که رشد تولید این گروه چندان قابل توجه نباشد. در این سال تولید الیاف اکریلیک، فرش ماشینی و پارچه از پنه و الیاف مصنوعی به ترتیب $۲۹/۷$ ، $۲۷/۰$ و $۲۰/۰$ درصد افزایش داشت. انتظار می‌رود که تصویب طرح نوسازی صنایع نساجی در سال ۱۳۸۰ و اعطای تسهیلات ریالی و ارزی جدید براساس

طرح مزبور و همچنین بهره‌برداری از واحدهای جدید نساجی که محصولاتی با کیفیت بهتر تولید می‌نمایند، در رشد تولید محصولات این گروه صنعتی موثر بوده باشد اما مشکلات ساختاری از جمله قدریمی بودن تکنولوژی، نیروی انسانی مازاد و سوء مدیریت در این واحدها و نیز زمان بر بودن طرحهای نساجی (بیش از ۲ سال)، باعث شده که رشد محصولات نساجی در این سال چندان افزایشی نداشته باشد. در این سال ۴۴۰ واحد تولیدی جدید با سرمایه گذاری معادل ۱۳۰۶۷ میلیارد ریال در گروه منسوجات به بهره‌برداری رسید که برای تعداد ۹۱۶۴ نفر اشتغال مستقیم به همراه داشت.

در سال مورد بررسی، طبق گزارش فوق الذکر تولید برخی از کالاهای با کاهش تولید مربوط به انواع مینی بوس، اکلیل بنزن خطی^(۱) و بلبرینگ به ترتیب به میزان ۵۰/۴، ۳۲/۶ و ۲۲/۴ درصد می‌باشد.

برخی تولیدات منتخب صنعتی و معدنی

کالا	واحد	سال	سال	درصد تغییر	سال
انواع خودرو(۱)	دستگاه	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۳۷۸۴۷۶	۱۳۸۲
سیمان	هزار تن	۵۳۱۴۶۱	۷۵۲۳۸۷	۴۰/۴	۴۱/۶
فولاد خام	هزار تن	۲۶۶۴۵	۲۸۴۳۳/۱	۳۰۴۶۶۴	۷/۲
شمშ آلومینیوم	هزار تن	۱۴۸۸	۱۵۸۳	۱۸۰/۹	۶/۹
مس کاتد	هزار تن	۱۵۲۷	۱۴۲۹	۱۴۵۷	۶/۴
ماخند: وزارت صنایع و معدن				-۶/۴	۲/۰

۱- شامل انواع کامیون و کامیونت ، انواع سواری، وانت، اتوبوس ، مینی بوس و خودروی دو دیفرانسیل می‌باشد.

براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال ۱۳۸۲، تولیدات پتروشیمی با ۶/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۱۴/۰ میلیون تن رسید. بررسی عملکرد سال نشان می‌دهد که حدود ۷۵/۴ درصد از ظرفیت اسمی واحدهای پتروشیمی مورد استفاده قرار گرفته است. در این سال، بیشترین رشد تولید مربوط به مجتمع‌های پتروشیمی بندر امام (۱۵/۹ درصد) و اراک (۷/۳ درصد) می‌باشد و در مقابل واحدهای پتروشیمی اصفهان (۱۰/۰ درصد)، رازی (۹/۱ درصد)، خراسان (۶/۷ درصد) و خارک (۴/۱ درصد) با کاهش تولید مواجه بودند. لازم به ذکر است که واحد پتروشیمی بوعلی سینا و پلی اتیلن سنگین مجتمع امیرکبیر طی این سال به بهره‌برداری رسیدند که به ترتیب تولیدی معادل ۲۸۶۰ و ۵۳۰ هزار تن داشتند.

در سال مورد گزارش مقدار ۱۹۰۴/۲ هزار تن انواع کود شیمیایی توسط مجتمع‌های پتروشیمی تولید و عرضه گردید. این میزان نسبت به سال قبل ۰/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. بخش عمده تولید کود شیمیایی به میزان ۷۷/۴ درصد شامل کود اوره و مابقی شامل دی آمونیم فسفات (۱۴/۴ درصد)، نیترات آمونیم (۷/۶ درصد) و سولفات آمونیم (۵/۰ درصد) می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ مقدار صادرات پتروشیمی با ۱۶/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به حدود ۴/۵ میلیون تن بالغ گردید. مجتمع پتروشیمی بندر امام با ۵۶/۰ درصد، بیشترین سهم از حجم صادرات پتروشیمی را دارا بود. ارزش هرتن کالای صادراتی شرکت پتروشیمی در این سال معادل ۲۶۹/۶ دلار برای هر تن بود که در مقایسه با سال قبل ۱۱/۷ درصد افزایش داشت. ارزش کل صادرات پتروشیمی در این سال بیش از ۱۰ میلیارد دلار گردید.

تولید و صادرات صنایع پتروشیمی

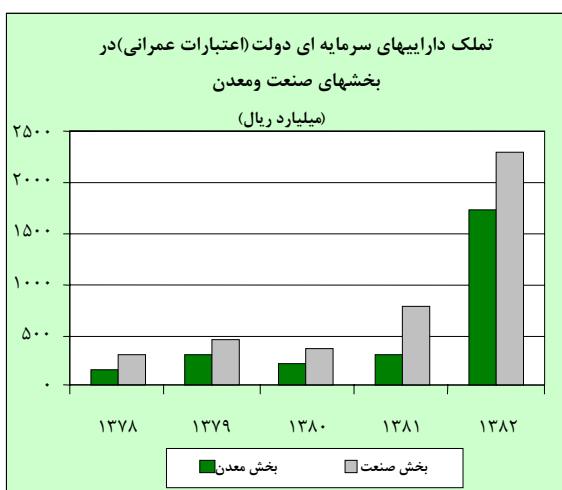
تولید(هزار تن)	تصادرات	ارزش(میلیون دلار)	مقدار(هزار تن)	مقدار(میلیون دلار)	تصادرات	نسبت تولید به ظرفیت اسمی(درصد)	نسبت تولید به برنامه تولید(درصد)	سال	درصد تغییر
۱۲۵۴۲/۹	۹۰/۹	۷۹۵/۰	۱۳۱۱۰/۰	۱۳۹۶۹/۰	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۰	۱۳۸۲
۸۲/۹	۹۰/۹	۸۶/۸	۷۵/۴	۹۵/۲	۱۳۱۰/۰	۴/۵	۴/۷	۱۲۵۴۲/۹	۶/۶
۹۰/۹	۱۰۴/۶	۱۰۴/۶	۹۵/۲	۱۵/۱	۱۳۱۱۰/۰	۴/۷	-۱۳/۱	۱۳۹۶۹/۰	-۱۳/۱
۴۰/۱۱	۹۴۱/۴	۹۴۱/۴	۱۲۲۵	۱۸/۴	۱۳۱۱۰/۰	-۲/۸	-۲/۸	۱۴۵۴۴	۱۶/۵
۷۹۵/۰	۹۴۱/۴	۹۴۱/۴	۱۲۲۵	۱۸/۴	۱۳۱۱۰/۰	-۲/۸	-۲/۸	۱۴۵۴۴	۳۰/۱

ماخند: شرکت ملی صنایع پتروشیمی

سرمایه‌گذاری دولت

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۷۰۷/۷ میلیارد ریال اعتبار برای برنامه‌های ملی فضول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی تصویب شد که در مقایسه با ارقام مصوب سال ۱۳۸۱ به میزان ۵۱/۰ درصد رشد داشت. طبق آمار خزانه‌داریکل عملکرد اعتبارات فضول مذکور به میزان ۰۷۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با عملکرد سال قبل ۳۶۴/۲ درصد رشد نشان می‌دهد.

در این سال از کل اعتبارات پرداختی، فضول صنایع و معادن به ترتیب ۴۷/۶ و ۴۲/۸ درصد و مابقی به میزان ۹/۶ درصد معادل ۳۸۴/۶ میلیارد ریال به برنامه تحقیقات صنعتی پرداخت شد. در فصل صنایع، برنامه کمکهای فنی و اعتباری مربوط به

طرحهای صنعتی غیردولتی، سهم بالایی از اعتبارات پرداختی فصل صنایع را به میزان ۶۶/۶ درصد به خود اختصاص داد.

بررسی عملکرد بودجه دولت در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که بطورکلی ۱۴۸/۷ درصد از اعتبارات ملی بودجه مصوب فضول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی محقق گردیده است. بیشترین میزان تحقق بودجه مربوط به برنامه «کمکهای فنی و اعتباری» در فصل صنایع به میزان ۲۵۳/۲ درصد، برنامه «ایجاد و توسعه صنایع مکانیکی» و برنامه «ایجاد و توسعه صنایع غذایی» به میزان ۱۰۰/۰ درصد و برنامه «اکتشافات معادنی» در فصل معادن به میزان ۴۸۳/۶ درصد می‌باشد. در این سال در

قالب بند (پ) و (ح) تبصره (۳) قانون بودجه، ۲۲۳ میلیارد ریال به بانکهای عامل معرفی شدند.

تمک داراییهای سرمایه‌ای - ملی دولت در فضول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی

(میلیون ریال)

درصد تحقق نسبت به مصوب	مصوب سال	سهم (درصد)	درصد تغییر	سال
۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱۵۵/۶	۱۲۲۲۶۰۰	۴۷/۶	۳۹/۴	۱۹۱۷۷۴۰
۱۷۱/۲	۱۰۰۷۷۵۰	۴۲/۸	۲۸/۲	۱۷۲۴۸۹۵
۸۲۳	۴۶۷۲۳۹	۹/۶	۳۲/۴	۲۸۴۶۱۲
۱۴۸/۷	۲۷۰۷۶۸۹	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۰۲۶۹۷۷
			۲۶۴/۲	۱۱۰۵۶۲۹
			۸۱/۱	۶۱۰۶۵۱
کل				

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی - خزانه‌داریکل

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۲ بانکها و مؤسسات اعتباری در چارچوب مصوبیات دولت و شورای پول و اعتبار برجام اعتبارات و تسهیلات اعطایی خود به بخش صنعت و معادن افزودند، بطوری که مانده تسهیلات اعطایی به بخش‌های دولتی و غیردولتی صنعت و معادن بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی در پایان اسفندماه سال مذکور با رشدی معادل ۳۹/۱ درصد نسبت به پایان سال ۱۳۸۱ به ۱۴۲/۳ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. براساس آمار مذکور، سهم تغییر در مانده بخش صنعت و معادن غیردولتی از کل تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی و مؤسسات اعتباری به بخش‌های غیردولتی اقتصاد، با احتساب مصارف آزاد معادل ۳۸/۸ درصد بود. در این سال سهم بانکهای تجاری از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی صنعت و معادن ۸۶/۶ درصد بود.

در سال مورد بررسی، در قالب مصوبات کمیسیون اصل ۱۳۸ قانون اساسی، بدھی تعداد ۱۴۲ شرکت به مدت یک تا دو سال امهال گردید. همچنین پرداخت مبلغ ۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات جدید برای شرکت‌های موافق با بحران به تصویب رسید. طبق بند «ب» تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ مقرر گردید که بانکها جهت خرید کالاهای با دوام تولید داخل تسهیلات بانکی پرداخت نمایند. همچنین طبق مصوبه شورای پول و اعتبار، در جهت کاهش تعدد نرخهای سود تسهیلات اعطایی، حداقل نرخ سود مورد انتظار تسهیلات بخش صنعت و معدن از ۱۷-۱۵ درصد به ۱۶ درصد محدود گردید.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش صنعت و معدن

(میلیارد ریال)

پایان سال	تغییر در مانده		درصد تغییر ۱۳۸۲	تغییر در مانده ۱۳۸۲	کل تعییر در مانده	سهم از تعییر در مانده بخش‌های دولتی و غیر دولتی (درصد)
	۱۳۸۲	۱۳۸۱				
بخش غیردولتی	۸۱۴۷۰/۶	۱۲۳۳۴۷/۴	۴۱۸۶۶/۸	۵۱/۴	۱۰۴/۶	۱۰۷۹۰۲/۷
بانکهای تجاری	۷۶۵۹۶/۷	۱۱۲۸۴۳/۴	۳۶۲۴۶/۷	۴۷/۳	۹۰/۵	۸۱۵۳۶/۸
بانکهای تخصصی	۳۴۴۸/۰	۶۲۵۸/۶	۲۸۱۰/۶	۸۱/۵	۷/۰	۱۷۰۲۹/۳
موسسات اعتباری	۱۴۲۵/۹	۴۲۲۳۵/۴	۲۸۰۹/۵	۱۹۷/۰	۷/۰	۹۳۳۶/۶
بخش دولتی	۲۰۸۴۵/۹	۱۹۰۱/۸	-۱۸۳۵/۱	-۸/۸	-۴/۶	۷۸۸۵۲/۰
جمع کل	۱۰۲۳۱۶/۵	۱۴۲۳۴۸/۲	۴۰۰۳۱/۷	۳۹/۱	۱۰۰/۰	۱۱۵۷۵۴/۷

۱- یافته تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به کل بخش‌های اقتصادی می‌باشد.

بررسی آمار مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری بر حسب سرسید مانده بدھی بخشها به تفکیک جاری و غیرجاری (بدھیهای سرسید گذشته و عموق) در پایان اسفند ماه ۱۳۸۲، نشان می‌دهد که از مجموع کل بدھی غیرجاری بخش‌های اقتصادی کشور به بانکها و مؤسسات اعتباری، بخش صنعت و معدن با سهم نسبی ۵۱/۹ درصد بالاترین میزان بدھی عموق و سرسید گذشته را بین بخش‌های اقتصادی دارا می‌باشد. نسبت مانده تسهیلات غیرجاری بخش صنعت و معدن به کل مانده تسهیلات اعطایی به این بخش، در سال مورد بررسی ۱۱/۷ درصد بود. نسبت مزبور برای بخش غیردولتی صنعت و معدن نزد بانکهای تخصصی معادل ۱۱/۳ درصد می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ علاوه بر تسهیلات ریالی فوق الذکر، معادل ۳۹۵۲/۵ میلیون دلار قرارداد استفاده از تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی برای ۳۶۲ طرح سرمایه‌گذاری صنعت و معدن منعقد شد. در این میان در سال مذکور برای تعداد ۲۶۹ طرح به مبلغ ۲۷۱۴/۷ میلیون دلار گشایش اعتبار صورت گرفت که معادل ۶۹/۰ درصد از کل مبلغ تخصیص یافته می‌باشد.

تسهیلات اعطایی بانک صنعت و معدن (۱)

سال	درصد تغییر		سهم(درصد) ۱۳۸۲	درصد تغییر ۱۳۸۲	سهم(درصد) ۱۳۸۱	درصد تغییر ۱۳۸۲	سهم(درصد) ۱۳۸۱
	۱۳۸۲	۱۳۸۱					
تسهیلات بانکی (۲)							
مبلغ پرداختها(میلیارد ریال)							
سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی							
مبلغ پرداختها(میلارید ریال)							
کل							
مبلغ پرداختها(میلارید ریال)							

ماخذ: بانک صنعت و معدن

۱- شامل پرداختهای بانک در قالب وجوه اداره شده و تسهیلات اعطایی از محل ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه نمی‌شود.

۲- شامل سایر عقود به غیر از سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی است.

در این سال، بانک صنعت و معدن مبلغ ۶۰۷/۹ میلیارد ریال تسهیلات از منابع خود به بخش صنعت و معدن پرداخت نمود که نسبت به سال قبل از آن ۱۷/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. حدود ۴۹/۷ درصد از این تسهیلات در قالب سرمایه‌گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی و مابقی در قالب سایر عقود پرداخت گردید. از مجموع تسهیلات اعطایی این بانک تعداد ۲۹ فقره تسهیلات به مبلغ ۳۵/۴ میلیارد ریال به صنایع کوچک پرداخت شد که در مقایسه با سال قبل به لحاظ مبلغ به ۳۱/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. این بانک همچنین مبلغ ۱۳۷۹/۵ میلیارد ریال نیز در قالب وجود اداره شده به متضایبان پرداخت نمود که نسبت به سال قبل ۳۳/۰ درصد رشد داشت.

واحدهای جدید صنعتی و معدنی

براساس آمار وزارت صنایع و معدن، سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و معدن (عمدتاً شامل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی) در سال ۱۳۸۲ دارای روند افزایشی بود. طبق آمار پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده، ۲۸/۹ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری برای ایجاد واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود در سال مذکور صورت گرفت که در مقایسه با سال قبل، ۵۹/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. سرمایه‌گذاری مزبور علاوه بر افزایش ظرفیت‌های تولیدی بخش مذکور، رشد آرزش افزوده این بخش را در سالهای آتی فراهم می‌سازد. همچنین براساس آمار جوازهای تاسیس^(۱) صادر شده، سرمایه‌گذاری برآورد شده برای طرحهای جدید صنعتی و معدنی با ۵۲/۳ درصد رشد در مقایسه با سال ۱۳۸۱ به ۴۱۰/۲ هزار میلیارد ریال بالغ شد که بیانگر تمایل بیشتر بخش خصوصی به سرمایه‌گذاریهای جدید می‌باشد. تعداد و اشتغال جوازهای تاسیس صادر شده نیز نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۶ و ۱۵/۴ درصد رشد نشان داد.

تعداد، سرمایه‌گذاری و اشتغال جوازهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر		سال			جوازهای تاسیس
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱/۶	۵۸/۵	۲۷۵۴۸	۲۷۱۰۱	۱۷۰۹۸	تعداد(فقره)
۵۲/۳	۶۳/۹	۴۱۰۲۲۶	۲۶۹۲۷۷	۱۶۴۲۸۸	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
۱۵/۴	۴۷/۷	۸۲۷۵۹۳	۷۱۷۰۹۲	۴۸۵۵۲۲	اشغال (نفر)
پروانه‌های بهره‌برداری					
۸/۱	۱۶/۸	۴۴۸۲	۴۱۴۷	۳۵۵۰	تعداد (فقره)
۵۹/۹	۳۸/۷	۲۸۸۷۵	۱۸۰۵۹	۱۳۰۲۳	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
۴۶/۷	۳/۶	۱۱۳۳۷۲	۷۷۲۹۶	۷۴۵۷۸	اشغال (نفر)

مانند: وزارت صنایع و معدن

بررسی آمار جوازهای تاسیس صادر شده در سال مورد گزارش نشان می‌دهد که گروه صنایع «محصولات کانی غیرفلزی»، «محصولات غذایی و آشامیدنی» و «محصولات لاستیکی و پلاستیکی» با مجموع سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده به میزان ۱۸۵/۵ هزار میلیارد ریال به ترتیب ۲۰/۱، ۹/۶ و ۱۷/۱ درصد از تعداد جوازهای تاسیس صادر شده را بخود اختصاص دادند. متوسط سرمایه‌گذاری برآورد شده برای هر طرح جدید صنعتی مبلغ ۱۴۸۹۱/۳ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل ۴۹/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ «جواز تاسیس» به «اعلامیه تاسیس» تغییر یافت. اعلامیه تاسیس مجوز اولیه جهت سرمایه‌گذاری در طرحهای جدید صنعتی است که حاوی اطلاعات پایه از قبیل نوع محصول، ظرفیت، ... می‌باشد. مجدداً در مرداد ماه ۱۳۸۲ با حفظ فرآیند کار اعلامیه‌های تاسیس، عنوان «اعلامیه تاسیس» به «جواز تاسیس» تغییر یافت.

متوسط سرمایه و اشتغال مجوزهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر		سال			جوازهای تاسیس
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۹/۹	۳/۴	۱۴۸۹۱/۳	۹۹۳۶/۰	۹۶۰۸/۶	متوسط سرمایه هر طرح صنعتی (میلیون ریال)
۱۳/۵	-۶/۷	۳۰/۰	۲۶/۵	۲۸/۴	متوسط اشتغال هر طرح صنعتی (نفر)
۳۲/۰	۱۱/۰	۴۹۶/۰	۳۷۵/۵	۳۳۸/۴	متوسط سرمایه لازم برای هر شغل (میلیون ریال)
پروانه های بهره برداری					
۴۷/۹	۱۸/۷	۶۴۴۲/۴	۴۳۵۴/۸	۳۶۸/۵	متوسط سرمایه هر واحد صنعتی (میلیون ریال)
۳۶/۰	-۱۱/۴	۲۵۳	۱۸/۶	۲۱/۰	متوسط اشتغال هر واحد صنعتی (نفر)
۹/۰	۳۳/۸	۲۵۴/۷	۲۳۳/۶	۱۷۴/۶	متوسط سرمایه لازم برای هر شغل (میلیون ریال)
مأخذ: وزارت صنایع و معادن					

در سال ۱۳۸۲ حجم سرمایه گذاری واحدهای جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده افزایش قابل توجهی نشان داد، بطوری که مت�单 سرمایه گذاری صورت گرفته برای هر واحد جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری نسبت به سال قبل ۴۷/۹ درصد افزایش داشت. این رقم در مقایسه با رشد ۱۸/۷ درصدی سال قبل حاکی از بهره‌برداری از طرحهای مت�单 و بزرگ می‌باشد. رشد این شاخص در گروه صنعتی «سایر تجهیزات حمل و نقل» بیش از ۵۰۰ درصد و در گروههای صنعتی «ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت»، «ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی»، «محصولات لاستیکی و پلاستیکی»، «مواد و محصولات شیمیایی»، «کاغذ و محصولات کاغذی»، «چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان»، «دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش» و «تولید پوشاک و تکمیل پوست خزدار» بیش از ۱۱۰ درصد بوده است. کاهش شاخص مذکور در صنایع «بازیافت» (۳۹/۶ درصد)، صنایع «چاپ، انتشار و تکثیر رسانه‌های ضبط شده» (۳۱/۹ درصد)، صنایع «کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته‌ای» (۲۶/۴ درصد)، صنایع «مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر» (۲۲/۲ درصد)، صنایع «ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی» (۱۸/۳ درصد) و صنایع «ساخت فلزات اساسی» (۱۳/۳ درصد) در تعديل رشد شاخص کل موثر بوده است.

براساس گزارش وزارت صنایع و معادن، تعداد ۳۶۸۸ واحد جدید صنعتی در سال ۱۳۸۲ به بهره‌برداری رسید. برای بهره‌برداری از طرحهای فوق بالغ بر ۲۲۸۶۹/۰ میلیارد ریال سرمایه گذاری شده است. با شروع به کار این واحدها تعداد ۹۴/۲ هزار فرست شغلی جدید ایجاد گردید. بیشترین طرحهای راه اندازی شده مربوط به استانهای خراسان (۴۰ طرح)، آذربایجان شرقی (۳۰۴ طرح)، یزد (۳۱۱ طرح) و اصفهان (۲۶۱ طرح) می‌باشد. بررسی مشخصات واحدهای مزبور نشان می‌دهد که گروههای «محصولات کانی غیرفلزی» (۶۲۶ طرح)، «مواد غذایی و آشامیدنی» (۵۹۷ طرح)، «محصولات لاستیکی و پلاستیکی» (۴۱۹ طرح) و «مواد و محصولات شیمیایی» (۳۳۰ طرح) بیشترین سهم را در بین گروههای صنعتی به خود اختصاص داده‌اند. مهمترین طرحهای راه‌اندازی شده با اشتغال بیش از ۳۰۰ نفر کارکن در جدول ذیل انعکاس یافته است.

طرحهای مهم راه‌اندازی شده در سال (۱) (۱۳۸۲)

شرکت/کارخانه	محصول	محل استقرار	استان	سرمایه (میلیارد ریال)	اشغال (نفر)
۱- شرکت قالبهای بزرگ صنعتی سایپا	قالبهای کوچک برای صادرات - قالبهای بزرگ بدنه خودرو		تهران	۲۲۰	۱۶۵
۲- آذین خودرو	قطعات خودرو		تهران	۷۰	۲۰۵
۳- پاکریس	رسیندگی و بافندگی پنبه ای		سمان	۶۸۹	۳۱۲
۴- شیشه فلوت	شیشه فلوت		مرکزی	۵۵۰	۴۶۵
۵- کاربراتور ایران	دربیچه هوان اتکور و ریل سوخت پیکان اتکور		قزوین	۵۱۸	۶۵
۶- بلوری نوری تازه	ظروف شیشه ای		تهران	۴۸۰	۶۰۰
۷- بازرگانی بافت فرمین	انواع کیسه		مرکزی	۴۰۰	۱۰۵
۸- صنایع فولاد نظر	میکرده		اصفهان	۳۸۰	۱۰۰
۹- بلور شیشه تابان	ظروف شیشه ای		مرکزی	۳۷۰	۸۵
۱۰- مظہر ضمیر	انواع تلوزیبون رنگی		اصفهان	۳۵۰	۲۰
۱۱- کاروه سودا	کربنات سدیم		آذربایجان شرقی	۳۳۶	۲۱/۸
۱۲- نساجی کاشان	پارچه پنبه ای		اصفهان	۳۲۰	۱۰۵
۱۳- سیمان داراب	سیمان خاکستری		فارس	۳۲۰	۴۰
۱۴- نورد و لوله صفا	لوله های نفت و گاز		مرکزی	۳۰۰	۳۰۷

۱- طرحهای صنعتی با اشتغال بیش از ۳۰۰ نفر کارکن

در سال ۱۳۸۲ فعالیتهای بخش معدن دارای رشد بود . براساس آمار وزارت صنایع و معدن تعداد معادن فعال کشور ۲۵۷۵ معدن می باشد که نسبت به سال قبل از ۱۴۳ درصد رشد برخوردار شده است. در این سال تعداد ۱۵۸۳ فقره پروانه اکشاف و ۳۷۷ گواهی کشف با پیش‌بینی ذخیره‌ای به میزان ۱۵۴۳/۲ میلیون تن مواد معدنی توسط وزارت صنایع و معدن صادر گردید. در سال مورد گزارش به منظور بهره‌برداری از معادن، تعداد ۵۷۸ فقره پروانه بهره‌برداری با ذخیره قطعی ۲۰۱۲/۸ میلیون تن صادر شد. حجم سرمایه‌گذاری انجام شده در این پروانه‌ها حدود ۸۶۷۳ میلیارد ریال است. علاوه بر این تعداد ۶۷۴ فقره اجازه برداشت با میزان استخراج حدود ۵۸ میلیون تن برای مقاضیان صادر شد. توزیع استانی پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده در بخش معدن نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پروانه‌های مذکور در استانهای خراسان، فارس، یزد، مرکزی و آذربایجان غربی صادر شده است.

مجوزهای معدنی صادر شده

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	تعداد پروانه اکشاف ^(۱) (فقره)
۱/۷	۳۲/۵	۱۵۸۳	۱۵۵۷	۱۱۷۵	گواهی کشف ^(۲)
۱۷/۸	۲۲/۱	۳۷۷	۳۲۰	۲۶۰	تعداد (فقره)
۶۹/۰	۳۳/۴	۱۵۴۳/۲	۹۱۲/۱	۶۸۴/۷	ذخیره (میلیون تن)
۱۱۰/۸	۴۹/۵	۶۰/۵	۲۸/۷	۱۹/۲	هزنه عملیات (میلیارد ریال)
-۱۲/۷	۸/۹	۵۷۸	۶۶۲	۶۰۸	پروانه بهره‌برداری ^(۳)
-۱۴/۷	۴/۷	۲۲/۶	۲۶/۵	۲۵/۳	تعداد (فقره)
-۱۸/۹	۴۰/۰	۹۴۳۰	۱۱۶۳۲	۸۳۰۷	میزان استخراج (میلیون تن)
-۳۳/۸	۳۸/۵	۲۰۱۲/۸	۳۰۳۸/۷	۲۱۹۳/۸	اشغال (فقره)
-۶۱/۳	۱۹۸/۵	۸۶۸/۳	۲۲۴۳/۲	۷۵۱/۴	ذخیره قطعی (میلیون تن)
۶/۶	۱۵/۱	۶۷۴/۰	۶۳۳	۵۴۹	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
-۶۱/۰	۱۹۵/۶	۵/۳	۱۳۶	۴/۶	اجازه برداشت ^(۴)
ماخذ: وزارت صنایع و معدن					

- پروانه اکشاف: مجوزی است که برای انجام عملیات اکشافی مواد معدنی در محله‌ده مخصوصی از طرف وزارت صنایع و معدن صادر می‌شود.
- گواهی کشف: تائیدیه‌ای است که توسط وزارت صنایع و معدن پس از اتمام عملیات اکشافی و کشف کاهه به نام دارنده پروانه اکشاف صادر می‌شود.
- پروانه بهره‌برداری: مجوزی است که به منظور استخراج و کاهه آرائی و بدست آوردن مواد معدنی قابل فروش توسط وزارت صنایع و معدن صادر می‌شود.
- اجازه برداشت: مجوزی است که از طرف وزارت صنایع و معدن برای تأمین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرح‌های عمرانی و برداشت و ارزی‌ها ذخیره محدود و جزئی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می‌شود.

سرمایه‌گذاری خارجی

براساس گزارش وزارت صنایع و معدن، در سال ۱۳۸۲ اجرای تعداد ۴۵ طرح صنعتی با سرمایه‌گذاری مشترک خارجی به ارزش ۱۹۵۶۷ میلیون دلار تحت قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی به تصویب رسید. علاوه بر این در مجموع ۶۵۰ میلیون دلار با توزیع تسهیلات فاینانس موضوع بند (ز) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ به وزارت صنایع و معدن اختصاص یافت. کل طرح‌های فاینانس سال ۱۳۸۲ در بخش صنعت و معدن جهت هشت طرح با اشتغال ۲۵۹۴ نفر، به مبلغ ۴۷۷۶ میلیون دلار بود. این مبلغ معادل ۷۳ درصد سهمیه وزارت صنایع و معدن را شامل می‌شود.

برخی از طرح‌های مصوب صنعتی و معدنی با سرمایه‌گذاری مشترک خارجی (۱)

ردیف	موضوع طرح	تابعیت شریک خارجی	حجم مشارکت خارجی (میلیون دلار)	درصد مشارکت خارجی
۱	تولید خودرو L۹۰	فرانسه	۵۸۵/۶	۵۱
۲	احداث نیروگاه جنوب اصفهان	آلمان و امارات متحده عربی	۴۰۰/۰	تحت قرارداد ساخت ، بهره‌برداری و انتقال ^(۲)
۴	شرکت الومینیوم المهدی	ایتالیا	۳۴۵/۰	تسهیلات مالی
۳	تولید لوله‌های با قطر بزرگ	آلمان	۲۳۵/۲	۹۵

ماخذ: وزارت صنایع و معدن ۱- سرمایه‌گذاری انجام شده تحت پوشش قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی است.
۲- Build Operate Transfer (BOT)

اشتغال صنعتی

بررسی شاخص اشتغال کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی نشان می‌دهد که شاخص مزبور در سال ۱۳۸۲ با کاهشی معادل ۳/۸ درصد مواجه بوده است. کاهش مذکور عمدتاً تحت تاثیر صنایع گروه نساجی بود. براساس آمار کارگاههای بزرگ صنعتی بیشترین کاهش شاخص اشتغال مربوط به صنایع تولید «چرم و مصنوعات چرمی» (۵۷/۴ درصد)، صنایع تولید «منسوجات» (۱۷/۳ درصد) و صنایع تولید «پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار» (۱۰/۳ درصد) می‌باشد. در این سال شاخص اشتغال برخی از کارگاهها نیز با افزایش همراه بود. بالاترین رشد شاخص مزبور به صنایع تولید «وسایل نقلیه موتوری و تریلر» و «سایر وسایل نقلیه» به ترتیب با ۱۰/۸ و ۴/۶ درصد افزایش تعلق داشت. خاطر نشان می‌نماید کارگاههای بزرگ صنعتی به دلیل مقیاس تولید و استفاده از فناوریهای سرمایه‌بر عمدتاً از اشتغال زایی مستقیم محدودی برخوردار می‌باشد. بررسی تجارب سایر کشورها نیز حاکی از اشتغال‌زایی صنعتی براساس توسعه صنایع کوچک و متوسط است.

بررسی آمار اشتغال براساس پرداختهای بهره‌برداری صادر شده توسط وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که حدود ۱۱۳/۴ هزار اشتغال مستقیم در بخش صنعت و ۹/۴ هزار فرصت شغلی نیز در بخش معدن ایجاد شده است. مقایسه این رقم با رقم پیش‌بینی شده برای چهارمین سال برنامه سوم (۱۴۱/۱ هزار نفر) حاکی از تحقق ۸۷ درصدی هدف فوق می‌باشد. البته در آمار مذکور شاغلین حاضر در ساخت و اجرای طرحهای صنعتی محاسبه نشده است. با احتساب این آمار، برآوردهای فراتر از هدف کمی مزبور می‌باشد. همچنین در سال مورد گزارش در این سال متوسط اشتغال طرحهای جدید صنعتی از حدود ۱۹ نفر در سال ۱۳۸۱ به حدود ۲۵ نفر در سال مورد بررسی افزایش یافت. سرمایه لازم برای ایجاد هر فرصت شغلی براساس پرداختهای مذکور معادل ۲۵۴/۷ میلیون ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۹/۰ درصد رشد نشان داد. مجوزهای صنعتی جدید صادر شده در سال مورد گزارش حاکی از این است که حدود ۹۰/۰ درصد از جوازهای تاسیس صادر شده شامل طرحهایی با اشتغال کمتر از ۵۰ نفر است. در این سال متوسط سرمایه‌گذاری برآورد شده برای هر شغل براساس آمار جوازهای تاسیس با ۳۲/۰ درصد افزایش به مبلغ ۴۹۶/۰ میلیون ریال بالغ شده است که حاکی از رویکرد سرمایه‌گذاریهای جدید به تکنولوژیهای سرمایه‌بر می‌باشد.

شاخص بهای تولید کننده محصولات صنعتی و مواد معدنی

بررسی شاخص بهای تولید کننده در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که شاخص مذکور در سال ۱۳۸۲ برایه سال ۱۳۷۶ در دو بخش مواد معدنی و محصولات صنعتی به ترتیب به رقم ۱۵۷/۷ و ۲۱۶/۴ رسید که نسبت به سال قبل به ترتیب ۴/۳ و ۱۰/۷ درصد افزایش داشت. تغییرات مزبور در مقایسه با تغییرات شاخص کل، به میزان ۱۵/۷ درصد، در سطح کمتری قرار دارد. درین محصولات صنعتی بیشترین رشد شاخص مذکور به گروه «دوده صنعتی و فرآورده‌های نفتی تصفیه شده» (۲۰/۶ درصد)، «محصولات از توتون و تنباکو» (۱۴/۱ درصد)، «چوب و محصولات چوبی» (۱۲/۴ درصد) و «محصولات کانی غیر فلزی» (۱۱/۱ درصد) تعلق داشت.

فصل هفتم

ساختمان و مسکن

براساس آمار مقدماتی، ارزش افزوده بخش ساختمان در این سال (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶) معادل $۱/۳$ درصد کاهش یافت که در مقایسه با رشد تعیین شده برای چهارمین سال برنامه سوم به میزان $۱۰/۱$ درصد، نشان از عدم تحقق هدف برنامه دارد. در مقابل تشکیل سرمایه ثابت ناچالص بخش مذکور در این سال $۲/۹$ درصد (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶) رشد داشت. افزایش هزینه‌های تولید و کاهش حجم تقاضای موثر در پی افزایش قیمت مسکن، همراه با ناپایداری قوانین و مقررات حاکم بر عرضه زمین و ساخت و سازها، وضعیت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری بویژه شهر تهران را دستخوش تغییر ساخت. این عوامل از آهنگ رشد سرمایه‌گذاری در سایر شهرهای بزرگ کاست و ساخت و سازهای جدید را با کاهش مواجه ساخت. کاهش رشد سرمایه‌گذاری در این بخش نشان از آغاز دوره رکود در ساخت و سازها در مناطق شهری کشور دارد.

در سال مورد گزارش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (به قیمت‌های جاری) نسبت به سال قبل $۱۳/۶$ درصد افزایش داشت که در مقایسه با رشد سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۱ (به میزان $۴/۱$ درصد) در سطح پایین تری قرار دارد. سهم شهر تهران از سرمایه‌گذاری مذکور، با توجه به کاهش $۲۲/۸$ درصدی مبلغ سرمایه‌گذاری در این شهر نسبت به سال قبل، با $۱۱/۵$ واحد درصد کاهش به رقم $۲۴/۴$ درصد رسید.

در این سال بخش خصوصی علاوه بر تکمیل $۱۸۸/۶$ هزار دستگاه ساختمان نیمه تمام با زیربنای معادل $۵۹/۸$ میلیون متر مربع، ساخت $۱۵۶/۱$ هزار دستگاه ساختمان جدید با زیربنای $۵۸/۵$ میلیون متر مربع را در مناطق شهری آغاز نمود. همچنین تعداد واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری به $۴۶۲/۷$ هزار واحد رسید که نسبت به سال قبل $۳/۸$ درصد افزایش نشان می‌دهد. عملکرد مزبور از هدف برنامه سوم در سال ۱۳۸۲ (۴۸۰ هزار واحد) $۳/۶$ درصد کمتر است. آمار پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریها که از متغیرهای پیشرو و منعکس کننده روند آتی فعالیتهای این بخش می‌باشد نیز موید رکود فعالیتهای ساختمانی است. طی سال ۱۳۸۲ تعداد پروانه‌های صادره به میزان $۷/۶$ درصد کاهش داشت و سطح کل زیربنا از رشد اندکی به میزان $۶/۰$ درصد برخوردار بود.

در سال مورد بررسی بر مانده تسهیلات اعطایی شبکه بانکی و موسسات اعتباری به بخش ساختمان و مسکن افزوده شد. بطوریکه مانده تسهیلات اعطایی به تفکیک ساختمان و مسکن بخش غیر دولتی در پایان اسفندماه ۱۳۸۲ به ترتیب به رقم $۶/۱$ و $۸۹/۰$ هزار میلیارد ریال بالغ شد که به ترتیب معادل $۲۶/۸$ و $۳۱/۶$ درصد نسبت به پایان سال قبل رشد نشان می‌دهد. در این سال علیرغم کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، حجم سرمایه‌گذاری دولت با رشد محدودی همراه بود. براساس آمار خزانه‌داریکل، عملکرد اعتبارات عمرانی ملی دولت در فضول ساختمان و مسکن و عمران شهرها در مقایسه با سال قبل تنها $۲/۵$ درصد افزایش داشت.

در سال ۱۳۸۲، شاخص‌های قیمتی نهاده‌های تولید بخش مسکن بویژه زمین با افزایش همراه بود. شاخص قیمت زمین در مناطق شهری (بر پایه سال ۱۳۷۶)، در مقایسه با سال قبل ۳۷۰ درصد افزایش یافت. همچنین شاخص خدمات ساختمانی و شاخص بهای عملده فروشی مصالح ساختمانی به ترتیب ۲۳/۵ و ۱۳/۰ درصد افزایش داشتند. در این سال رشد شاخص کرایه مسکن اجاری تحت تاثیر رشد شاخص‌های فوق و رکود نسبی حاکم بر بازار معاملات مسکن با ۱۹/۴ درصد افزایش - کماکان بالاتر از نرخ تورم - مواجه شد.

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری

در سال ۱۳۸۲، بخش خصوصی مبلغ ۵۹/۸ هزار میلیارد ریال در بخش ساختمان و مسکن مناطق شهری، سرمایه‌گذاری نمود. سرمایه‌گذاری مذکور در شهر تهران در مقایسه با سال قبل با کاهش ۲۲/۸ درصدی مواجه گردید. براساس آمار فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی، سهم شهر تهران از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری با ۱۱/۵ واحد درصد کاهش به رقم ۲۴/۴ درصد در سال مورد بررسی تنزل یافت. در این سال رشد سرمایه‌گذاری در شهرهای بزرگ کشور به میزان ۳۴/۴ درصد و سهم این مناطق از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری معادل ۴۱/۷ درصد بود. مقایسه عملکرد بخش بحسب مناطق شهری و سهم از رشد سرمایه‌گذاری در این مناطق نشان می‌دهد «شهرهای بزرگ»، «شهرهای کوچک و متوسط» و «تهران» به ترتیب ۱۲/۱، ۹/۷ و ۸/۲ واحد درصد از رشد سرمایه‌گذاری در ساختمانهای جدید مناطق شهری را در سال ۱۳۸۲ دارا بوده و رشد این بخش را تحت تاثیر قرار داده‌اند.

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (۱) (به قیمت جاری)

(میلیارد ریال)

سهم از رشد سرمایه‌گذاری (درصد)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
-۸/۲	۱۳/۵	۲۴/۴	۳۵/۹	-۲۲/۸	۳۶/۵	۱۴۵۷۶/۶	۱۸۸۸۶/۹	۱۳۸۳۶/۵
۱۲/۱	۱۶/۲	۴۱/۷	۳۵/۲	۲۴/۴	۴۸/۲	۲۴۹۲۰/۲	۱۸۵۴۰/۷	۱۲۵۰۸/۷
۹/۷	۱۱/۴	۳۳/۹	۲۸/۹	۳۳/۵	۳۸/۶	۲۰۲۶۷/۶	۱۵۱۷۶/۹	۱۰۹۴۷/۴
۱۳/۶	۴۱/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۶	۴۱/۱	۵۹۷۶۴/۴	۵۲۶۰۴/۵	۳۷۲۹۲/۶

۱- بدون دقت ارزش زمین است.

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بحسب مراحل ساخت که در سال قبل بیشترین رشد را در بخش ساختمانهای شروع شده داشت، در سال ۱۳۸۲ با توجه به انتظارات رکودی در این بخش بیشتر به سمت تکمیل ساختمانهای نیمه تمام معطوف گردید، به‌طوری‌که سرمایه‌گذاری در ساختمانهای تکمیل شده با ۲۹/۶ درصد رشد به ۱۲/۳ هزار میلیارد بالغ شد. در سال مذکور سرمایه‌گذاری در ساختمانهای شروع شده ۱/۴ درصد کاهش داشت. طبق محاسبات انجام شده ۸/۷ واحد درصد از رشد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در سال مورد گزارش، ناشی از سرمایه‌گذاری در ساختمانهای نیمه تمام می‌باشد. در نیمه دوم سال مورد بررسی، طرح فروش اوراق سرمایه‌گذاری متری مسکن با هدف تامین مالی طرح‌های انبوه سازی در بخش مسکن مجوز انتشار یافت. مطابق طرح مذبور قیمت پایه اوراق براساس هزینه متوسط هر مترمربع طرح مورد نظر تعیین و پس از آن اوراق مذکور تحت نظارت منتشر کننده قابل مبادله می‌باشند. باخرید اوراق توسط کارگزار به نرخی که از قیمت اسمی اوراق به علاوه سود سپرده کوتاه مدت بانکی کمتر نباشد، تضمین شده است. در صورتیکه خریدار اوراق، معادل ۵۰ درصد ارزش مساحت یک واحد مسکونی از واحدهای موضوع طرح ورقه سرمایه‌گذاری متری را ارائه نماید، با رعایت سایر ضوابط طرح در پیش خرید واحدهای مسکونی پروژه اولویت دارد. علاوه بر این امکان تعویض اوراق در پایان مدت قرارداد با ورقه سرمایه‌گذاری متری سایر طرحها، براساس قیمت روز اوراق جدید پیش‌بینی شده است.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری (۱) برحسب مراحل ساخت (به قیمت جاری)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر	سهم	درصد	سهم از رشد سرمایه گذاری
۱۳۸۰	-۱۳٪	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۲
۱۱۴۹/۱	۱۶۲۸۲/۶	۱۶۰۵۷/۹	۱۳۸۱	۱۳/۳
۱۸۰۹/۹	۲۶۸۰۵/۵	۲۱۳۷۳/۰	۱۳۸۲	۲۱/۴
۷۱۴۰/۸	۹۵۱۶/۳	۱۲۲۳۳/۵	۱۳۸۱	۵۲/۵
۳۷۲۹۹/۶	۵۲۶۰۴/۵	۵۹۷۶۴/۴	۱۳/۶	۶/۴
کل سرمایه گذاری	۳۱۰۸/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۱/۱

۱- بدون درنظر گرفتن ارزش زمین است.

سرمایه گذاری دولت

براساس آمار خزانه‌داری کل در سال ۱۳۸۲، دولت ۴۱۵۸/۴ میلیارد ریال جهت اجرای طرحهای عمرانی ملی در بخش ساختمان و مسکن هزینه نمود. این مبلغ معادل ۹۹/۹ درصد بودجه مصوب این بخش بود. اعتبار مزبور نسبت به اعتبارات پرداختی در سال قبل ۲/۵ درصد رشد داشت. در سال مذکور فصل «عمران شهرها» همچنان بیشترین سهم از اعتبارات پرداختی عمرانی ملی این بخش را دارا بود، که با ۶۳/۰ درصد افزایش نسبت به عملکرد سال قبل به ۳۱۰۸/۲ میلیارد ریال بالغ گردید. در سال مورد بررسی بالاترین عملکرد جذب بودجه در بخش ساختمان و مسکن مربوط به فصل «عمران شهرها» به میزان ۱۲۹/۹ درصد بود.

دولت در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۴۲/۶ میلیارد ریال در قالب برنامه «کمکهای فنی و اعتباری» که عمدتاً ناظر بر یارانه‌های بخش مسکن و در جهت حمایت از سیاست انبوه سازی و کوچک سازی است، پرداخت نمود. احداث واحدهای مسکونی استیجاری و حمایت‌های یارانه‌ای در قالب تامین مابه التفاوت سود و کارمزد تسهیلات بانکی از جمله طرحهایی بودند که مشمول اعتبارات برنامه «کمکهای فنی و اعتباری» گردیدند.

در این سال، سهم بودجه مصوب برای فصل «تامین مسکن» از کل بودجه مصوب برای فضول ساختمان و مسکن و عمران شهرها از ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱۹/۶ درصد افزایش یافت، با این وجود عملکرد فصل مزبور چنان رضایت بخش نبود. خاطر نشان می‌نماید عملکرد فصل «تامین مسکن» در سال مورد بررسی و سال قبل از آن به ترتیب ۵۴/۱ و ۱۳۰/۷ درصد بودجه مصوب بود.

اعتبارات عمرانی دولت در فضول ساختمان، مسکن و عمران شهرها

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر	سهم	درصد
۱۳۸۰	-۱۳٪	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱۹۱۶/۶	۴۰۵۵/۸	۴۱۵۸/۴	۱۱۱/۶
۳۱۲/۳	۱۳۶۰/۶	۶۰۳/۷	۳۳۵/۷
۲۸۶/۸	۷۸۱/۹	۴۴۲/۵	۱۷۲/۶
۱۳۰۵/۴	۱۹۰۶/۳	۳۱۰۸/۲	۴۶/۰
۱۲/۱	۷/۰	۴/۰	-۴۲/۶
تحقيقات مسکن	۰/۱	۰/۲	-۴۲/۴
عمران شهرها	۷۴/۸	۴۷/۰	۶۳/۰
تامین مسکن	۱۰/۶	۱۹/۳	-۴۳/۴
ساختمانها و تأسیسات دولتی	۱۴/۵	۳۳/۵	-۵۵/۶
اعتبارات ملی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۵

مأخذ: آمار سال ۱۳۸۰ براساس آمار دریافتی از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ طبق آمار پرداختی خزانه‌داری کل می‌باشد.

تسهیلات بانکی

براساس مصوبات شورای پول و اعتبار، سهم بخش‌های «مسکن» و «ساختمان» از کل افزایش در مانده تسهیلات بخش غیردولتی پس از کسر سهم مصارف آزاد، الزامات قانونی بودجه و تسهیلات از محل سپرده‌های قرض الحسن، به ترتیب ۲۰ و ۸/۵ درصد برای سال ۱۳۸۲ تعیین گردید. طبق مصوبه مذکور، حداقل نرخ سود مورد انتظار تسهیلات برای بخش مسکن (صندوق پس انداز مسکن بانک مسکن) ۱۵ درصد و تسهیلات مسکن (بدون سپرده گذاری) ۱۸ درصد در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است به موجب

تصویب هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۸ و به استناد تبصره (۳) بودجه این سال، مقرر گردید حداقل ده درصد از سقف تسهیلات بخش ساختمن و مسکن مصوب شورای پول و اعتبار به اعطای تسهیلات برای احداث مسکن روستایی اختصاص یابد. همچنین در اجرای بند «ض» تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، حداقل پنج درصد از سود تسهیلات مسکن روستاییان با معروفی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و تایید و گواهی آن بنیاد مبنی بر رعایت الگوی مسکن مصوب و ضوابط مقاوم سازی بنا، به عنوان یارانه از محل اعتبارات موضوع بند «الف» تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور پرداخت گردد.

بررسی آمار مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های «مسکن» و «ساختمن» حاکی از رشد مانده تسهیلات اعطایی در این سال می‌باشد، بطوريکه مانده پرداختی این تسهیلات به بخش‌های غیردولتی مذکور در پایان سال ۱۳۸۲ نسبت به پایان سال ۱۳۸۱ به ترتیب با ۳۱/۶ و ۲۶/۸ درصد افزایش به مبلغ ۸۹/۰ و ۷۱ هزار میلیارد ریال رسید. همچنین مانده تسهیلات اعطایی به بخش دولتی ساختمن با ۱۴/۳ درصد رشد نسبت به پایان سال ۱۳۸۱ به رقم ۱۲/۴ هزار میلیارد رسید. در این سال بانک مسکن به عنوان تنها بانک تخصصی این بخش ۲۲/۷ درصد از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی مسکن را به خود اختصاص داد. آمار مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری برحسب جاری و غیرجاری (بدهیهای سرسید گذشته و معوق) در پایان سال مورد بررسی نشان می‌دهد که سهم نسبی بدھیهای سرسید گذشته و معوق بخش‌های غیردولتی «مسکن» و «ساختمن» به کل مانده این تسهیلات به ترتیب ۶/۸ و ۱۳/۶ درصد می‌باشد. پایین بودن سقف فردی این تسهیلات و بازپرداخت آن عمدتاً در قالب عقد فروش اقساطی همراه با وثیقه معتبر از دلایل پایین بودن سهم بدھیهای سرسید گذشته و معوق بخش‌های مذکور است.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری در بخش‌های ساختمن و مسکن (۱)

(میلیارد ریال)

	سهم از تغییر در مانده		تغییر در مانده		درصد تغییر		پایان سال	
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
ساختمن	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۸۳۵/۷	۲۶۷۳/۶	۱۸/۱	۲۰/۶	۱۸۴۸۳/۰	۱۵۶۴۷/۳
بخش غیردولتی	۴۵/۳	۵۷/۹	۱۲۸۶۰	۱۵۴۸/۵	۲۶/۸	۴۷/۷	۶۰۸۲/۸	۴۷۹۷/۸
بخش دولتی	۵۴/۷	۴۲/۱	۱۵۴۹/۷	۱۱۲۵/۱	۱۴/۳	۱۱/۶	۱۲۳۹۹/۲	۱۰۸۴۹/۵
مسکن	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۱۳۸۷/۸	۱۶۴۵۱/۱	۳۱/۳	۳۱/۶	۸۹۸۲۴/۹	۶۸۴۳۷/۱
بخش غیردولتی	۹۹/۸	۹۹/۱	۲۱۳۵۱/۰	۱۶۳۰۱/۰	۳۱/۶	۳۱/۷	۸۹۰۱۵/۶	۶۷۶۶۴/۶
بخش دولتی	۰/۲	۰/۹	۳۶/۸	۱۵۰/۱	۴/۸	۲۴/۱	۸۰۹/۳	۷۷۲/۵

۱- بدون احتساب سود و درآمدهای آتی است.

بررسی مانده سپرده‌های بانک مسکن در سال ۱۳۸۲ حاکی از آن است که بیشترین رشد مانده سپرده‌ها مربوط به سپرده‌های بلندمدت اشخاص می‌باشد. پرداخت سودهای بالاتر به سپرده‌های بلندمدت در مقایسه با سایر بانکها از جمله دلایل رشد مانده این سپرده‌ها می‌باشد. کل مانده سپرده‌های سرمایه گذاری بلندمدت بانک مسکن طی سال مورد بررسی با ۵۴/۲ درصد افزایش از مبلغ ۸۵۷۷/۷ میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۸۱ به ۱۳۲۲۸ میلیارد ریال در پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۲ رسید. در مقابل سهم سپرده‌های صندوق پس انداز بانک مسکن از ۳۴/۵ درصد به ۲۴/۵ درصد کل سپرده‌های بانک کاهش یافت. ادامه روند مزبور موجب افزایش هزینه تامین وجوه در بانک مسکن خواهد شد.

بانک مسکن در سال ۱۳۸۲ تعداد ۳۳۴/۸ هزار میلیارد ریال (بدون احتساب سود سالهای آتی) پرداخت نمود، که نسبت به سال گذشته به ترتیب ۱۰ درصد کاهش و ۱ درصد رشد نشان می‌دهد. رکود بازار مسکن و کاهش پوشش تسهیلات بانکی با توجه به افزایش قابل توجه قیمت‌های معاملاتی مسکن از دلایل اصلی عملکرد مزبور می‌باشد. در این سال حدود ۴۵/۱ درصد از حجم تسهیلات اعطایی این بانک در قالب عقد فروش اقساطی و عمدتاً به منظور خرید خانه پرداخت شده است. تسهیلات مذکور نسبت به سال قبل ۱۶۰ درصد کاهش دارد. در سال مورد گزارش متوسط تسهیلات اعطایی برای خریدخانه (بدون احتساب سود سالهای آتی) در قالب عقد مذکور با ۲۹/۲ درصد رشد معادل ۵۰/۰ میلیون ریال بود. لازم به ذکر است شورای پول و اعتبار

در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۲، با افزایش سقف تسهیلات فردی صندوق پس انداز مسکن از ۷۰ میلیون ریال به ۱۲۰ میلیون ریال موافقت نمود. در این سال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مشارکت مدنی به لحاظ تعداد ۶/۱ درصد کاهش و از نظر مبلغ ۲۵٪ درصد افزایش نشان می‌دهد. عملکرد مذکور باعث تغییر ترکیب تسهیلات اعطایی بانک مسکن گردید. بطوریکه سهم تسهیلات پرداختی در قالب عقد مشارکت مدنی از ۳۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۳۸/۱ در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. سود بالاتر تسهیلات مزبور و دوره بازپرداخت کوتاهتر آن در مقایسه با تسهیلات فروش اقساطی از دلایل اصلی رویکرد بانک مسکن به اعطای بیشتر این تسهیلات است.

تسهیلات اعطایی بانک مسکن بر حسب عقود (۱)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر	سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۳۸/۱	۳۰/۵	۲۵/۰	۱۷۴/۹	۳۸۶۴/۷	۳۰۹/۰	۱۱۲۴/۲
۴۵/۱	۵۳/۸	-۱۶/۰	۲/۴	۴۵۸۴/۲	۵۴۵۶/۷	۵۲۷۵/۴
۲/۸	۳/۵	-۲۰/۷	۱۸۳/۲	۲۸۴/۴	۳۵۸/۶	۱۲۶/۶
۶/۰	۲/۱	۱۹۱/۴	۱۸/۸	۶۰۷/۴	۲۰۸/۴	۱۷۵/۴
۸/۰	۱۰/۱	-۲۰/۸	۲۱۴/۷	۸۰۹/۱	۱۰۲۲/۸	۳۲۵/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	+۰/۱	۴۴/۳	۱۰۱۴۸/۸	۱۰۱۳۶/۶	۷۰۲۶/۶
جمع کل						

ماخذ: بانک مسکن

۱- بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی است.

آمار توزیع جغرافیایی تسهیلات اعطایی بانک مسکن (با احتساب سود سالهای آتی) در سال ۱۳۸۲، نشان می‌دهد که ۳۲٪ تسهیلات به مقاضیان شهر تهران، ۲۹٪ درصد در شهرهای بزرگ و مابقی به سایر شهرهای کوچک و متوسط تخصیص یافته است. این درحالیست که توزیع جغرافیایی کل سپرده‌های بانک برای تهران، شهرهای بزرگ، و سایر شهرها به ترتیب ۴۳٪، ۲۸٪ و ۲۹٪ درصد بود.

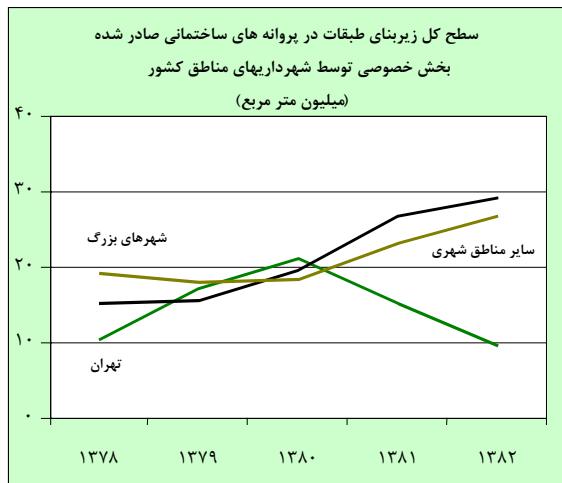
تسهیلات اعطایی بانک مسکن (۱)

درصد تغییر	سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
-۱۰/۰	۵۵/۳	۳۳۴/۸	۳۷۲/۰	۲۳۹/۵
-۸/۰	۲۶/۴	۱۴۴۸۸/۶	۱۵۷۴۸/۸	۱۲۴۵۶/۶

ماخذ: بانک مسکن

۱- با احتساب سود و درآمد سالهای آتی است.

پروانه های ساختمانی

آمار پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریها در سال ۱۳۸۲، به لحاظ تعداد با کاهش ۷٪ درصدی و از نظر سطح کل زیربنا با رشدی اندک معادل ۰/۶ درصد مواجه گردید. آمار مزبور در شهر تهران به ترتیب ۴۶/۳ و ۳۷/۱ درصد کاهش داشت. سیاست توقف فروش تراکم مازاد در مناطق یک تا هفت شهر تهران در سال ۱۳۸۱ و اجرای مقررات جدید مربوط به فروش تراکم در این شهر که در فروردین ماه سال ۱۳۸۲ به تصویب شورای عالی شهرسازی رسید و افزایش قابل توجه هزینه عوارض ساخت و ساز از

دلایل این کاهش محسوب می شود. براساس آمار مذکور، در حالیکه تعداد پروانه های صادر شده در شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری (شهرهای کوچک و متوسط) به ترتیب با کاهش ۷/۲ درصدی و رشد اندک ۱/۲ درصدی مواجه گردید، سطح کل زیربنای طبقات ساختمانها در نقاط مزبور به ترتیب ۸/۷ و ۱۶/۳ درصد نسبت به سال قبل رشد داشت. رشد سطح زیربنای طبقات در نقاط مورد اشاره با توجه به کاهش و یا رشد اندک تعداد پروانه های صادر شده عموماً حاکی از گرایش به مجتمع سازی و ساخت ساختمانهای بیش از چهار طبقه در این مناطق با توجه به رشد قیمت‌های زمین است. برای نمونه تعداد پروانه های صادر شده برای ساخت ساختمانهای پنج طبقه و بیشتر در شهرهای کوچک و متوسط ۹۶/۳ درصد نسبت به سال قبل رشد دارد.

پروانه های ساختمانی صادر شده توسط شهرداریهای مناطق شهری

درصد تغییر ○	سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
-۷/۶	۱۰/۵	۱۴۹/۱	۱۶۱/۳	۱۴۶/۰
۰/۶	۱۱/۱	۶۵/۵	۶۵/۱	۵۸/۶
۸/۹	۰/۶	۴۲۹	۴۰۳	۴۰۱

تعداد پروانه ها (هزار قفره)
سطح کل زیربنا(میلیون مترمربع)
متوسط سطح زیربنا(مترمربع)

ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

در سال مورد بررسی، ساخت تعداد ۱۵۶/۱ هزار دستگاه ساختمان جدید با زیربنای معادل ۵۸/۵ میلیون متر مربع در مناطق شهری کشور و با سرمایه گذاری بالغ بر ۱۶/۱ هزار میلیارد ریال (به قیمت جاری) توسط بخش خصوصی آغاز گردید. در سال مورد گزارش تعداد و سطح زیربنای ساختمانهای شروع شده در مناطق شهری نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۰/۲ و ۹/۹ درصد کاهش داشت. این کاهش برای تهران به ترتیب ۵۴/۸ و ۵۱/۲ درصد بود. به این ترتیب بخش مسکن بدنبال رونق سالهای اخیر و رشد چشمگیر قیمت معاملاتی مسکن در دو سال گذشته وارد دوره رکود گردید. کاهش ساخت و سازهای مزبور از نشانه های این تغییر روند است.

براساس آمار مذکور، متوسط سطح زیربنای طبقات ساختمانهای شروع شده در کلیه مناطق شهری در مقایسه با سال قبل ۰/۳ درصد افزایش داشت. در سال مورد گزارش، متوسط هزینه پیش بینی شده برای احداث بنای ساختمانهای جدید ۹۶۰ هزار ریال برای هر متر مربع برآورد شده است، که نسبت به سال قبل ۱۹/۸ درصد رشد نشان می دهد. هزینه مذکور در شهر تهران با ۱۶/۶ درصد افزایش به رقم ۱۱۸۶ هزار ریال رسید.

ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

درصد تغییر ○	سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
-۱۰/۲	۳/۱	۱۵۶/۱	۱۷۳/۸	۱۶۸/۶
-۹/۹	۱۳/۷	۵۸/۵	۶۴/۹	۵۷/۱
۰/۳	۱۰/۳	۳۷۵/۰	۳۷۴/۰	۳۳۹/۰
۱۹/۸	۲۰/۶	۹۶۰/۰	۸۰۱	۶۶۴

تعداد (هزار دستگاه)
برآورد سطح کل زیربنا(میلیون متر مربع)
متوسط سطح زیربنا(مترمربع)
متوسط هزینه یک متر مربع بنا(هزار ریال)

بررسی ترکیب ساختمانهای شروع شده بر حسب نوع کاربری نشان می دهد که از مجموع ساختمانهای شروع شده در کشور ۸۷/۳ درصد به ساختمانهای مسکونی، ۷/۳ درصد مسکونی با محل کسب و مابقی به ساختمانهای غیرمسکونی اختصاص داشته است. هزینه احداث یک متر مربع زیربنای مسکونی و غیرمسکونی در سال ۱۳۸۲ به ترتیب معادل ۹۵۳/۹ و ۹۸۱/۶ هزار ریال برآورد شده است که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱۹/۲ و ۲۸/۴ درصد افزایش دارد.

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

ورود بخش مسکن به دوره رکود در سال ۱۳۸۲ و بی ثباتی توأم با رکود بازار معاملاتی مسکن، باعث شد تعداد ساختمانهای تکمیل شده در این دوره نسبت به دوره مشابه سال قبل کاهش یابد. افزایش قابل توجه هزینه های تولید تحت تاثیر افزایش قیمت زمین، عوارض ساخت و سایر شاخصهای قیمتی از دیگر دلایل این روند بود.

در این سال بخش خصوصی برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام بالغ بر ۱۲/۳ هزار میلیارد ریال سرمایه گذاری نمود. این میزان ۲۰/۶ درصد از کل سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری را شامل می شود. در سال مورد گزارش تعداد ۱۸۷۶ هزار دستگاه ساختمان با سطح کل زیربنای ۵۹/۸ میلیون متر مربع توسط بخش خصوصی تکمیل شد. آمار مزبور در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۱/۴ درصد کاهش و ۳/۲ درصد افزایش نشان می دهد. از مجموع ساختمانهای تکمیل شده مذکور، ۸۷/۷ درصد شامل ساختمان مسکونی، ۷/۵ درصد مسکونی با محل کسب و ۴/۸ درصد به ساختمانهای غیر مسکونی اختصاص دارد. فعالیتهای ساختمانی بخش خصوصی در شهرهای بزرگ به رغم رشد ۰/۵ درصدی در تعداد ساختمانهای تکمیل شده، از رشد ۲۱/۰ درصدی در سطح کل زیربنای طبقات برخوردار گردید. این رشد ناشی از گراش بخش خصوصی به مرتفع سازی تحت تاثیر افزایش قیمت معاملاتی زمین و نرخ تراکم ساختمانی است. سهم شهر تهران، شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری کشور از سطح کل زیربنای ساختمانهای تکمیل شده به ترتیب ۲۳/۲، ۳۷/۶ و ۴۰/۱ درصد بود. در این سال همچنین متوسط سطح زیربنای ساختمانهای تکمیل شده با ۷/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به رقم ۳۱۷ متر مربع رسید. این شاخص در تهران با ۲/۴ درصد کاهش به رقم ۷۴۳ متر مربع رسید. در سال مورد بررسی متوسط هزینه یک متر مربع بنای ساختمانهای تکمیل شده در مناطق شهری بدون احتساب قیمت زمین نسبت به سال قبل ۲۰/۰ درصد افزایش داشت. رشد مزبور در شهر تهران، شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری به ترتیب ۱۶/۰، ۲۶/۷ و ۱۸/۴ درصد بود. افزایش هزینه انشعابات، مصالح و خدمات ساختمانی از دلایل رشد هزینه ساختمان در این سال به شمار می رود.

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
-۴/۱	۱۶/۳	۱۸۸/۶	۱۹۶/۶	۱۶۹/۰	تعداد(هزار دستگاه)
۳/۲	۱۹/۵	۵۹/۸	۵۸/۰	۴۸/۵	سطح کل زیربنا (میلیون مترمربع)
۷/۶	۲/۷	۳۱۷	۲۹۵	۲۸۷	متوسط سطح زیربنا(متر مربع)
۲۰/۰	۱۴/۷	۷۹۷	۶۶۴	۵۷۹	متوسط هزینه یک متر مربع (هزار ریال)

واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

در سال ۱۳۸۲ تعداد ۴۶۲/۷ هزار دستگاه واحد مسکونی با سطح کل زیربنای ۵۵/۱ میلیون متر مربع در مناطق شهری توسط بخش خصوصی تکمیل و مورد بهره برداری قرار گرفت. این تعداد با توجه به هدف کمی چهارمین سال برنامه سوم برای تولید مسکن شهری به میزان ۴۸۰ هزار واحد، حاکی از تحقق ۹۶/۴ درصدی این هدف است. در این سال متوسط سطح زیربنای واحدهای مسکونی تکمیل شده به ۱۱۹ متر مربع رسید که نسبت به سال قبل تغییری نداشت. این رقم از رقم پیش بینی شده برای این شاخص در برنامه سوم به میزان ۱۰۳ متر مربع همچنان بالاتر است.

واحدهای مسکونی تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳/۸	۲۰/۳	۴۶۲/۷	۴۴۶/۰	۳۷۰/۷	تعداد(هزار دستگاه)
۳/۸	۲۰/۴	۵۵/۱	۵۳/۱	۴۴/۱	سطح کل زیربنا (میلیون مترمربع)
۰/۰	۰/۰	۱۱۹/۰	۱۱۹/۰	۱۱۹/۰	متوسط سطح زیربنا(متر مربع)

زمین شهری

سیاستهای اتخاذ شده از سوی سازمان ملی زمین و مسکن به عنوان عامل اجرایی قانون زمین شهری، در رابطه با آماده سازی زمینهای بایر و موات و واگذاری آن بصورت مسکونی و غیرمسکونی، نقش بسزایی در نوسانات حاکم بر بازار مسکن داشته است. در سال ۱۳۸۲ به استناد بند الف ماده ۱۴۱ قانون برنامه سوم توسعه، سازمان ملی زمین و مسکن ۶۰ میلیون متر مربع زمین مسکونی در اختیار متقاضیان قرار داد که نسبت به سال قبل ۱۵۳/۷ درصد رشد نشان می‌دهد. طبق بند مذبور، این سازمان مجاز است زمینهای شهری در تملک خود را به قیمت روز و به صورت مزایده یا با قیمت توافقی که از قیمت کارشناسی روز کمتر نخواهد بود، به متقاضیان واگذار نماید. میزان واگذاری زمین مسکونی طی چهار سال اجرای برنامه سوم توسعه ۴۳/۲ میلیون متر مربع بوده است. واگذاری فردی زمینهای شهری طی سالهای قبل همراه با افزایش قیمت آن علاوه بر رشد بازار سوداگرانه آن موجب استفاده ناکارآمد از زمین گردیده است. به طوری که سهم هزینه زمین در ساخت و سازها به شدت افزایش یافته و موجبات رشد قیمت‌های معاملاتی مسکن را فراهم آورده است.

عملکرد سازمان ملی زمین و مسکن در بخش واگذاری زمین

(هزار متر مربع)

درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۰
۱۵۳/۷	-۶۰/۴	۶۰۱۶/۶	۲۲۷۱/۶	۵۹۹۱/۰	مسکونی
۳۵۹/۸	-۸۷/۵	۲۷۷۹۱/۸	۵۹۳۵/۳	۴۷۳۴۳/۵	غیر مسکونی
۳۰۱/۰	-۸۴/۱	۳۲۳۰۸/۴	۸۳۰۶/۹	۵۲۳۳۴/۵	کل

سیاستهای اعمال شده از سوی سازمان مذکور از جمله فروش زمینهای شهری در تملک خود به قیمت روز و توافقی با استناد به بند (الف) ماده ۱۴۱ قانون برنامه سوم به منظور تامین اعتبارات مورد نیاز، وضعیت بازار مسکن و میزان ساخت و سازهای جدید همراه با سیاستهای مدیریت شهری درخصوص فروش تراکم از جمله عوامل مهم و تاثیرگذار روی قیمت زمین به شمار می‌آیند. در سال ۱۳۸۲ شاخص قیمت زمین در مناطق شهری نسبت به سال قبل ۳۶/۰ درصد افزایش یافت. رشد این شاخص در شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری کشور چشمگیر بوده است.

شاخص قیمت زمین بر حسب مناطق شهری

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	تهران
۱۸/۱	۲۷/۱	۲۵۷/۲	۲۱۷/۸	۱۷۱/۴	شهرهای بزرگ
۵۵/۵	۴۹/۹	۴۰۶/۳	۲۶۱/۴	۱۷۴/۴	سایر مناطق شهری
۴۴/۶	۳۷/۲	۴۶۰/۷	۳۱۸/۶	۲۳۲/۱	کلیه مناطق شهری
۳۶/۰	۳۶/۵	۳۳۵/۷	۲۴۶/۹	۱۸۰/۹	

مسکن اجاری در مناطق شهری

شاخص کرایه مسکن اجاری در سال ۱۳۸۲، ۱۹/۴ درصد افزایش داشت. رشد شدید قیمت معاملاتی مسکن در چند سال اخیر و شکاف عرضه و تقاضای مسکن همراه با افزایش نرخ مهاجرت به شهرهای بزرگ از دلایل ادامه روند افزایشی شاخص کرایه مسکن اجاری در مناطق شهری کشور می‌باشد. افزایش عرضه مسکن، کترول هزینه‌های تولید مسکن و پیگیری سیاست انبوی سازی بویژه تولید واحدهای مسکونی اجاری از راهبردهای اساسی برای کترول این شاخص به شمار می‌رود.

شاخص کرایه مسکن اجاری در مناطق شهری ایران

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر	سال	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱۵/۸	۱۶/۹	۲۸۸/۶
۱۹/۰	۲۰/۳	۲۸۶/۶
۲۱/۲	۱۹/۴	۲۷۰/۶
۲۰/۶	۱۷/۱	۲۷۴/۴
۱۹/۴	۲۰/۰	۲۸۳/۵
		۲۳۷/۵
		۱۹۷/۹
		کلیه مناطق شهری

- شامل شهر تهران نیز می باشد.

در این سال در راستای اجرای قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری (مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۴) و اجرای تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۲، قرار داد ساخت تعداد ۱۸۶۹۳ واحد استیجاری با بخش‌های خصوصی و دولتی منعقد گردید که در مقایسه با سال قبل ۱۱۷/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. آمار توزیع استانی واحدهای استیجاری دولتی خاتمه یافته نشان می‌دهد که استانهای تهران، اصفهان و فارس بیشترین سهم از واحدهای فوق الذکر به ترتیب به میزان ۱۷/۲، ۱۲/۸ و ۷/۶ درصد را دارا بوده‌اند. جدول ذیل حجم قراردادهای منعقده در دست اجرا و خاتمه یافته استیجاری توسط وزارت مسکن و شهرسازی را نشان می‌دهد.

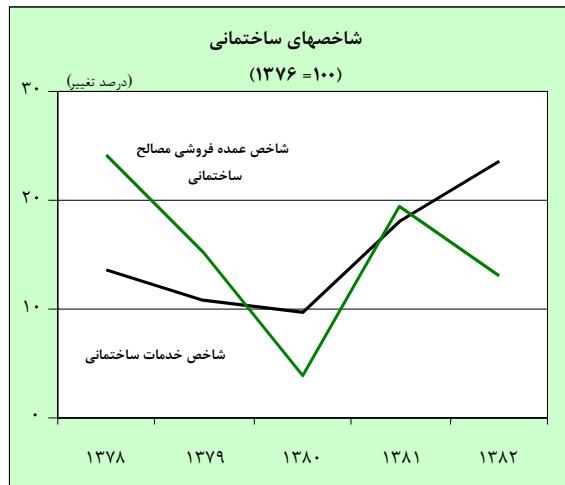
آمار قراردادهای استیجاری در کل کشور

(واحد مسکونی)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	
در دست اجرا	در مرحله عقد قرارداد	
۱۴۰۵	۳۳۴۹	۱۰۰۴۵
۱۴۹۳۸	۹۸۷۷	۸۶۴۸
۱۶۳۴۳	۱۳۲۲۶	۱۸۶۹۳
		۹۵۷۳
		۱۴۲۰۰
		۸۶۰۸
		کل

ماخذ: سازمان ملی زمین و مسکن

شاخصهای ساختمانی

در سال ۱۳۸۲، شاخص بهای خدمات ساختمانی که نشان دهنده شرایط حاکم بر بازار کار در بخش‌های ساختمان و مسکن می‌باشد، ۲۳/۵ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان داد. رشد شاخص مزبور در مقایسه با نرخ تورم به میزان ۱۵/۶ درصد همچون سالهای قبل در سطح بالاتری قرار دارد. در این سال همچنین بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی (فلزی و غیرفلزی) به میزان ۱۳/۰ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. شاخص بهای عمده فروشی مصالح فلزی و غیر فلزی در این سال نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۱/۹ و ۱۴/۰ درصد رشد داشت.

شاخصهای ساختمانی

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر	سال	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۲۳/۵	۱۷/۹	۲۲۷/۲
۱۳/۰	۱۹/۴	۲۱۶/۹
		۱۹۲/۱
		۱۶۰/۹
		شاخص خدمات ساختمانی
		شاخص بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی

فصل هشتم

حمل و نقل

فعالیتهای بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۲ از رشد برخوردار بود، به طوری که براساس آمار مقدماتی، ارزش افزوده بخش مذکور به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ از ۴/۷ درصد رشد برخوردار گردید که در مقایسه با کاهش این رقم در سال قبل حاکی از بهبود عملکرد در این بخش است. تشکیل سرمایه این بخش به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ نیز تحت تاثیر سرمایه گذاری در ماشین آلات دارای ۱۰٪ درصد رشد بود.

اعتبارات عمرانی ملی مصوب دولت در سال ۱۳۸۲ برای فصل حمل و نقل در مقایسه با سال قبل ۶۳/۲ درصد رشد داشت و میزان اعتبارات پرداختی ۹۶٪ درصد تحقق را نشان می‌دهد. میزان اعتبارات پرداختی در سال ۱۳۸۲ در مقایسه با سال قبل ۱۵۱/۱ درصد رشد نشان می‌دهد. تسریع در بهره برداری از طرحهای عمرانی بخش مزبور از جمله طرحهای بخش راهداری، احداث آزادراهها و بزرگراههای کشور در راستای کاهش سوانح جاده‌ای از دلایل اصلی رشد اعتبارات پرداختی به شمار می‌رود.

بررسی عملکرد بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که در بخش حمل و نقل زمینی (ریلی و جاده‌ای) در مجموع ۶۵/۲ میلیارد نفر - کیلومتر مسافر جابه‌جا و ۱۱۸ میلیارد تن - کیلومتر کالا حمل شده است که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۷/۶ و ۱۸٪ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مزبور و در بخش حمل و نقل هوایی و دریایی نیز ۱۶/۹ میلیون نفر مسافر جا به جا و ۸۵/۶ میلیون تن کالا حمل شده است که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۷/۴ و ۱۲/۴ درصد افزایش دارد.

استفاده از منابع مالی خارجی در قالب قراردادهای فاینانس برای تامین ماشین آلات و تجهیزات راه آهن، اجرای طرحهای مشارکتی به منظور احداث بزرگراهها و آزاد راههای کشور با بخش خصوصی، تصویب لوایح پیشنهادی در قالب اهداف و راهکارهای برنامه سوم توسعه، کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی برای نوسازی صنایع دریایی و بندری، واگذاری ۱۰۰ درصد سهام شرکت حمل و نقل بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران به بخش خصوصی و استرداد مالیات شرکهای هوایی و دریایی جهت خرید هواییما و کشتی به منظور بازسازی ناوگان حمل و نقل هوایی و دریایی، تصویب آئین نامه مالکیت و بهره برداری هواییما شخصی از جمله سیاستها و اقدامات انجام شده در سال ۱۳۸۲ است که انتظار می‌رود در ارتقا کیفیت خدمات رسانی و ایجاد فرصتهای جدید سرمایه گذاری در این بخش و دستیابی به اهداف تعیین شده در برنامه سوم توسعه نقش موثری داشته باشد. در این سال همچنین قانون موافقت نامه حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای بین دولت ایران و جمهوری های آذربایجان و کرواسی و موافقنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین ایران و چین تصویب شد.

عملکرد متغیرهای کلان بخش حمل و نقل

براساس آمار مقدماتی، ارزش افزوده بخش حمل و نقل در سال ۱۳۸۲ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ به ۲۸۳۸۱/۰ میلیارد ریال افزایش یافت که نسبت به سال قبل ۴/۷ درصد رشد دارد. حمل و نقل زمینی با سهمی حدود ۸۹ درصد از ارزش افزوده بخش، نقش

موثری در تغییرات کل ارزش افزوده بخش ایفا می نماید. همچنین سهم این بخش از کل تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری معادل ۶/۴ درصد می‌باشد که در مقایسه با سال قبل تغییر چندانی نداشته است.

ارزش افزوده بخش حمل و نقل (به قیمت‌های جاری)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
۵/۳	۵/۳	۲۵/۴	۲۴/۴
۵/۹	۵/۹	۲۵/۴	-۶/۸
۸۸/۸	۸۸/۸	۲۵/۴	۱۷/۱
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۵/۴	۱۵/۷
			□ ۱۳۸۲
حمل و نقل هوایی	۲۹۶۶	۲۷۱۹	۱۳۸۲
حمل و نقل دریایی	۳۲۹۷	۴۱۳۴	۱۳۸۱
حمل و نقل زمینی	۴۹۸۶۲	۶۲۵۲۷	۱۳۸۰
کل	۴۸۴۹۶	۷۰۳۸۰	۵۶۱۲۵

آمار مربوط به تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بحسب بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که بخش حمل و نقل با جذب ۱۶/۲ درصد از کل تشکیل سرمایه مذکور به قیمت‌های جاری، دارای ۱۰/۰ درصد رشد به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶ است که در مقایسه با رشد ۳۰/۴ درصدی سال قبل در سطح پایین‌تری قرار دارد. کاهش سرمایه گذاری در ساختمان بخش حمل و نقل در محدود نمودن رشد کل سرمایه گذاری در این بخش موثر بوده است.

بررسی ارقام تشکیل سرمایه بخش حمل و نقل بر حسب ساختمان و ماشین‌آلات نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۲ بیشترین حجم سرمایه گذاری در ماشین‌آلات صورت گرفته است. به طوری که از مجموع ۵۱/۷ هزار میلیارد ریال سرمایه گذاری انجام شده به قیمت‌های جاری، حدود ۸۴/۵ درصد آن به ماشین‌آلات اختصاص یافته که در مقایسه با سال قبل حاکی از افزایش سهم مذکور است. فرسودگی ماشین‌آلات و تجهیزات در کلیه بخش‌های حمل و نقل کشور اعم از هوایی، دریایی و زمینی و تعداد قابل ملاحظه قربانیان سوانح مربوطه ضرورت جایگزینی آنها را بیش از گذشته مطرح می‌سازد. همچنین تاثیر قابل ملاحظه تجهیز و توسعه ناوگان حمل و نقل در کاهش هزینه‌های مترتب بر توزیع کالاهای در بین مراکز تولیدی و مصرفی کشور، ضرورت سرمایه گذاری در این بخش را دو چندان می‌کند.

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی در بخش حمل و نقل (به قیمت‌های جاری)

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
۸۴/۵	۸۳/۴	۲۱/۴	۳۸/۴
۱۵/۵	۱۶/۶	۱۲/۲	۸۴/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۸	۴۴/۴
			□ ۱۳۸۲
ماشین‌آلات	۳۶۰۲۲	۴۲۷۱۹	۱۳۸۱
ساختمان	۷۱۵۸	۸۰۲۹	۱۳۸۰
کل	۲۹۹۱۰	۴۳۱۸۰	۵۱۷۴۸

سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۹۸۴/۸ میلیارد ریال در قالب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای - ملی در بخش حمل و نقل (جاده‌ای، هوایی، دریایی و ریلی) تحت فصل راه و ترابری و برنامه تحقیقات حمل و نقل در قانون بودجه و پیوستهای آن اختصاص یافت که در مقایسه با اعتبارات مصوب سال قبل ۶۳/۵ درصد رشد دارد. براساس آمار خزانه‌داری‌کل در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۹۴۹۱/۳ میلیارد ریال به فصل مزبور اختصاص یافت که در مقایسه با رقم مصوب حاکی از ۹۶ درصد تحقق می‌باشد. اعتبارات پرداخت شده فوق الذکر در مقایسه با سال قبل ۱۵۱/۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

بررسی برنامه‌های فصل راه و ترابری نشان می‌دهد که اعتبارات پرداختی به برنامه‌های «راهداری»، «احدات آزادراه‌های کشور»، «احدات بزرگراه‌های کشور» و «برنامه توسعه و بهسازی شبکه راه‌های ملی» به ترتیب به میزان ۱۴۸۱/۵، ۴۶۴/۱، ۸۰۲/۱ و ۴/۸ میلیارد ریال

است که در مقایسه با سال قبل رشد های قابل ملاحظه ای را دارا می باشند. براساس پیوست قانون بودجه در برنامه احداث آزاد راه های کشور و در قالب طرح های مشارکتی وزارت راه و ترابری، احداث آزاد راه مشهد - باغچه به طول ۴۰ کیلومتر، احداث یک باند آزاد راه ساوه - سلفچگان به طول ۶۶ کیلومتر و آزاد راه کاشان - اصفهان به طول ۱۶۰ کیلومتر تا پایان سال ۱۳۸۲ مورد بهره برداری قرار گرفت.

در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۹/۶ میلیارد ریال نیز به برنامه «تحقیقات حمل و نقل و ارتباطات» پرداخت شد که در مقایسه با اعتبارات مصوب برنامه مذکور فقط ۴۴/۳ درصد تحقق داشت.

تمک دارایی های سرمایه ای - ملی دولت در فصل راه و ترابری

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر	درصد	سال
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۰
۱۵۱/۱	۵/۴	۹۴۹۱/۳	۳۵۸۴/۵

ماخذ: خزانه داریکل - وزارت امور اقتصادی و دارایی

در سال ۱۳۸۲ در قالب بند (ز) تبصره ۲۱ قانون بودجه کل کشور و در اجرای ماده (۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مبلغ ۳۰۱/۱ میلیون دلار جهت اجرای طرح های عمرانی فصل راه و ترابری و در قالب قرارداد های تامین مالی پروژه ها به تصویب شورای اقتصاد رسید. براساس عملکرد ارائه شده توسط وزارت راه و ترابری مراحل اجرایی و گشایش اعتبار کل مبلغ فوق الذکر انجام شده و بخش عمده منابع اختصاص یافته در قالب مصوبات مزبور صرف تامین تجهیزات و قطعات یدکی شرکت راه آهن شده است. علاوه بر این مبلغ ۳۹/۳ میلیون دلار نیز جهت خرید هواپیما اختصاص یافته است.

حمل و نقل کالا و مسافر

حمل و نقل جاده ای

در این سال بخش حمل و نقل جاده ای با سهمی به ترتیب ۹۲/۴ و ۷۵/۳ درصد از کل مسافر جا به جا شده و کالای حمل شده در کشور معادل ۵/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری را دارا بود. براساس آخرین آمار منتشر شده، طول راه های تحت حوزه استحفاظی وزارت راه و ترابری (به استثناء راه های روستایی) تا پایان سال ۱۳۸۲ معادل ۶۸۷ هزار کیلومتر می باشد. برطبق آمار مذکور حدود ۳۲/۰ درصد شامل راه اصلی، ۵/۴ درصد بزرگراه، ۱/۴ درصد آزاد راه و مابقی جزء راه های فرعی کشور است. مطابق اهداف مندرج در قانون برنامه سوم اقتصادی برای سال ۱۳۸۲، مجموع طول آزاد راهها، بزرگراهها و راه های اصلی کشور ۳۲/۲ هزار کیلومتر پیش یینی شده است. گزارش عملکرد وزارت راه و ترابری در این خصوص حدود ۸۳ درصد تحقق را نشان می دهد.

بررسی آمار حمل و نقل جاده ای کالا نشان می دهد که در سال ۱۳۸۲ در مجموع ۳۴۸/۱ میلیون تن کالا توسط ناوگان مذکور حمل شده است. عملکرد مذکور در مقایسه با هدف برنامه برای این سال (۲۸۰ میلیون تن) به میزان ۲۴/۳ درصد بیشتر است. مقدار بار حمل شده بر حسب تن - کیلومتر در سال ۱۳۸۲ معادل ۹۹۹۱۴ میلیون تن - کیلومتر بود که نسبت به سال قبل ۱۹/۵ درصد افزایش نشان می دهد. همچنین حدود ۳۰ میلیون تن کالا از طریق جاده های کشور ترانزیت شده که در مقایسه با سال قبل ۱۱/۱ درصد رشد نشان می دهد. چنانچه کالای ترانزیت شده به کشور افغانستان و عراق و همچنین مبادلات مربوط به معاوضه ^(۱) نیز به آن اضافه گردد، کل کالای ترانزیت شده از طریق جاده های کشور حدود ۶۸۹۶۳ میلیون تن برآورد می گردد که نسبت به سال قبل حدود ۷۲/۴ درصد رشد دارد.

در سال مورد گزارش تعداد ۴۰۴۳ میلیون نفر مسافر از طریق جاده‌ها جابجا شده که در مقایسه با سال قبل ۲/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. میزان مسافر جابه‌جا شده بر حسب نفر - کیلومتر در سال مذکور نیز معادل ۵۵/۹ میلیارد نفر - کیلومتر بود که در مقایسه با سال قبل ۷/۵ درصد رشد دارد. مقایسه میزان مسافر جابه‌جا شده در کشور با اهداف برنامه سوم در این سال (۴۵۱/۹ میلیون نفر) حاکی از عدم تحقق هدف برنامه است. افزایش مسافت با وسائل نقلیه شخصی تحت تاثیر افزایش تولید و فروش داخلی خودروسازی‌های داخلی عامل اصلی در کاهش سهم جابه‌جای مسافر توسط ناوگان عمومی در این سال به شمار می‌رود.

عملکرد حمل و نقل جاده‌ای کشور

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۹/۵	۶/۲	۹۹/۹	۸۳/۶	۷۸/۷	حمل کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۱۱/۱	۲۸/۶	۳/۰	۲/۷	۲/۱	ترانزیت کالا (میلیون تن)
۷/۵	۱/۰	۵۵/۹	۵۲/۰	۵۱/۵	جابه‌جای مسافر (میلیارد نفر - کیلومتر)

ماخذ: سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور

بررسی عملکرد ناوگان حمل و نقل جاده‌ای کشور در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که تعداد ۲۱۴/۵ هزار دستگاه کامیون در بخش حمل بار و در مجموع ۶۶۷۶ هزار دستگاه اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه به منظور جابه‌جای مسافر در این ناوگان فعال بودند. براساس آمار مذکور متوسط طول عمر ناوگان باری ۲۱/۶ سال و در بخش ناوگان مسافری به ترتیب ۱۳/۵، ۲۰/۸، ۱۴/۹ و ۱۴/۹ سال برای اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه برآورد شد. مطابق اهداف بخش حمل و نقل در چهارمین سال برنامه سوم، متوسط عمر ناوگان باری ۱۹/۸ سال تعیین گردیده است. لازم به ذکر است برای کاهش متوسط سن ناوگان باری ضروری است جایگزینی گسترده‌ای به دلیل فرسودگی ناوگان صورت پذیرد. این جایگزینی از حیث رعایت مسائل زیست محیطی نیز حائز اهمیت است. طی سالهای ۱۳۸۰-۸۲ حدود ۷۰۰۰ دستگاه انواع کامیون، تریلر و کشنده با رعایت فناوری‌های جدید توسط صنایع داخلی تولید و وارد عرصه فعالیت حمل و نقل بويژه حمل و نقل بين‌المللی شده است. متوسط طول عمر ناوگان مسافری (اتوبوس) نیز در سال ۱۳۸۲ معادل ۱۲/۶ سال بود که در مقایسه با هدف برنامه به میزان ۱۵/۵ سال حاکی از تحقق کامل آن دارد.

وضعیت ناوگان حمل و نقل جاده‌ای کشور

(هزار دستگاه)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۵/۴	۳/۸	۲۱۴/۵	۲۰۳/۶	۱۹۶/۲	تعداد کامیون
-۷/۷	-۴/۷	۱۶/۷	(۱)۱۸/۱	۱۹	تعداد اتوبوس
۲/۲	۲/۰	۴۱/۲	۴۰/۳	۳۹/۱	تعداد مینی‌بوس
۷/۴	۱۵/۷	۸/۷	۸/۱	۷	تعداد سواری کرایه

ماخذ: سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور
۱- شامل اتوبوسهای ۳۰ سال و بالاتر نمی‌باشد.

براساس آمار نیروهای انتظامی، در سال ۱۳۸۲ حدود ۱۹۲۶ هزار دستگاه وسایل نقلیه در کشور شماره گذاری و به بازار عرضه شد که نسبت به سال قبل حدود ۱۳۰/۱ درصد رشد نشان می‌دهد. از کل وسایل نقلیه شماره گذاری شده ۳۲/۹ درصد سواری (شامل تاکسی، کرایه و آمبولانس)، ۶۲/۶ درصد موتور سیکلت و مابقی انواع بارکش و اتوبوس و مینی‌بوس بود. رشد تولید موتورسیکلت در این سال در کاهش سهم وسایل نقلیه سواری موثر بوده است. در این سال ۴۵۳۸ دستگاه اتوبوس و مینی‌بوس به ناوگان حمل و نقل کشور پیوست که در مقایسه با سال قبل ۵/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد.

مطابق آمار وزارت صنایع و معادن تولید وسایط نقلیه شامل انواع کامیون و کامیونت و اتوبوس در سال ۱۳۸۲ به ترتیب ۱۴۴۶۴ و ۴۵۷۱ دستگاه بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۰۰/۱ و ۱۰/۹ درصد رشد نشان می‌دهد.

در بخش حمل و نقل جاده ای، آمار تلفات و تصادفات کماکان بالاتر از متوسط های جهانی است. در سال ۱۳۸۲ در مجموع ۲۵/۷ هزار نفر کشته و ۲۲۲/۳ هزار نفر مجموع شده اند که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۷/۶ و ۲۳/۸ درصد رشد دارد. آمار مذکور عمدتاً شامل تصادفات و سوانح جاده ای می باشد. اینمی عنور یکی از اصول اساسی مهندسی ترافیک و برنامه ریزی حمل و نقل می باشد. اگرچه در بروز تصادف علل متعددی مانند عوامل طبیعی (آب و هوا)، عوامل فنی راه، طرح مهندسی و عرض راه، مقایص فنی اتومبیل، سهله انجاری راننده، عدم دقت به علایم فنی و راهنمایی و ... دخیل می باشد، اما در این میان مشکلات مربوط به جاده ها از عوامل مهم است. در برنامه سوم توسعه، وزارت راه و ترابری موظف به شناسایی نقاط خیز در جاده های کشور و حذف آنها شده است. در این ارتباط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور مکلف به تعیین فهرست نقاط خیز در شبکه جاده های کشور می باشد.

حمل و نقل ریلی

براساس گزارش شرکت راه آهن جمهوری اسلامی در سال ۱۳۸۲ مقدار ۲۸/۸ میلیون تن کالا از طریق راه آهن حمل شده است که در مقایسه با سال قبل ۸/۷ درصد رشد نشان می دهد. مقایسه میزان کالای حمل شده با هدف تعیین شده در برنامه سوم توسعه برای سال مذکور حاکی از ۹۵/۴ درصد تحقق می باشد. عملکرد مذکور بر حسب تن - کیلومتر بار حمل شده حاکی از حمل ۱۸/۱ میلیارد تن - کیلومتر بار از طریق خطوط ریلی کشور است که در مقایسه با سال قبل ۱۴/۵ درصد رشد دارد. سهم بخش ریلی از کل بار حمل شده در کشور در سال مذکور بر حسب تن کالا معادل ۶/۰ درصد می باشد که در مقایسه با سال قبل ۰/۶ درصد کاهش نشان می دهد.

آمار مربوط به کالای ترانزیت شده نیز نشان می دهد که در سال مورد بررسی حدود ۱/۲ میلیون تن کالا از طریق خطوط ریلی کشور ترانزیت شده است که در مقایسه با سال قبل ۴۸/۱ درصد رشد دارد. میزان تن - کیلومتر بار ترانزیت شده در این سال ۲/۵ میلیارد تن است که نسبت به سال قبل ۳۸/۹ افزایش داشته است. مقایسه ارقام فوق با اهداف تعیین شده در برنامه سوم برای سال مذکور به ترتیب به میزان ۱/۴ میلیون و ۲/۹ میلیارد تن حاکی از عدم حصول به اهداف اشاره دارد.

براساس گزارش شرکت قطارهای مسافری رجا^(۱) در سال مورد بررسی، تعداد ۱۶/۲ میلیون نفر مسافر از طریق راه آهن جابه جا شده است. جابجایی این میزان مسافر نسبت به سال قبل ۱۳/۳ درصد رشد داشته و در مقایسه با هدف برنامه برای این سال به میزان ۱۵/۴ میلیون نفر حاکی از تحقق بیشتر هدف مزبور می باشد. علیرغم رشد تعداد مسافر جابه جا شده از طریق راه آهن، سهم راه آهن از کل مسافر جابه جا شده در سطح کشور از ۳/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۳/۷ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. محدودیت ظرفیتی جذب مسافر توسط راه آهن در افزایش محدود سهم این وسیله نقلیه در جابه جایی مسافر موثر بوده است. تعداد مسافر جابه جا شده بر حسب نفر - کیلومتر در سال مذکور معادل ۹۳۰۰ میلیون نفر - کیلومتر می باشد که در مقایسه با سال قبل ۸/۱ درصد رشد دارد.

بررسی وضعیت ناوگان حمل و نقل ریلی کشور نشان می دهد که این ناوگان در سال ۱۳۸۲ از ۵۶۶ دستگاه لوکوموتیو برخوردار بوده است. در برنامه پنج ساله سوم توسعه، قرار دارد خرید ۱۰۰ دستگاه لوکوموتیو از کشور فرانسه (شرکت آلسوم) منعقد که از این تعداد تاکنون ۲۶ دستگاه تحويل گردیده است. تعداد لوکوموتیو در حال بهره برداری در سال مورد گزارش به ۳۰۹ دستگاه رسید که در مقایسه با کل لوکوموتیو ها حاکی از ۵۴/۶ درصد ضریب بهره برداری است، این شاخص در مقایسه با سال قبل بهبود یافته است.

در سال ۱۳۸۲ حدود ۲۳۵ کیلومتر از خطوط ریلی موجود کشور بهسازی گردید. کل خطوط بهسازی شده از ابتدای برنامه سوم تا پایان سال ۱۳۸۲ به میزان ۱۱۲۱ کیلومتر می باشد که در مقایسه با هدف برنامه سوم به میزان ۱۵۶۵ کیلومتر حدود ۷۲ درصد

۱- این شرکت در سال ۱۳۷۰ تأسیس و در زمینه حمل مسافر از طریق راه آهن فعالیت می کند.

تحقیق نشان می دهد . علت اصلی عدم تحقق هدف فوق بویژه در سال ۱۳۸۲ ، تمرکز تجهیزات و ماشین آلات ریلی بر توسعه خطوط ریلی تهران - مشهد بوده است.

در سال ۱۳۸۲ همچنین ۱۱۶ کیلومتر از خطوط ریلی باز سازی شد. کل خطوط بازسازی شده از ابتدای برنامه سوم تا پایان سال ۱۳۸۲ حدود ۵۸۶ کیلومتر است که نسبت به هدف برنامه به میزان ۶۲۰ کیلومتر معادل ۹۳ درصد تحقق نشان می دهد. علاوه بر این ۳۷۷ کیلومتر خط جدید در این سال احداث شد. بدین ترتیب در مجموع چهار سال اول برنامه سوم ۱۴۴ کیلومتر خط آهن جدید احداث شده است. هدف تعیین شده در برنامه سوم برای سالهای فوق ۱۵۳۰ کیلومتر می باشد.

عملکرد حمل و نقل ریلی

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۴/۵	۸/۲	۱۸/۱	۱۵/۸	۱۴/۶	حمل کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۳۸/۹	۶۳/۶	۲/۵	۱/۸	۱/۱	ترانزیت کالا (میلیارد تن - کیلومتر)
۸/۱	۷/۵	۹/۳	۸/۶	۸/۰	جابه جایی مسافر (میلیارد نفر - کیلومتر)

ماخذ : وزارت راه و ترابری

حمل و نقل هوایی

در سال ۱۳۸۲ میزان مسافر جابه جا شده از طریق فرودگاههای کشور ۱۳/۲ میلیون نفر بود که در مقایسه با سال قبل ۱۰/۹ درصد رشد نشان می دهد. سهم حمل و نقل هوایی از کل مسافر جابه جا شده در سال ۱۳۸۲ ، معادل ۳/۰ درصد است که در مقایسه با سال قبل از آن ۲ دهم واحد درصد کاهش نشان می دهد. فرسودگی ناوگان حمل و نقل هوایی کشور و محدودیت جذب مسافر توسط شرکتهای حمل و نقل هوایی، در رشد محدود سهم این بخش موثر بوده است. براساس آمار فوق الذکر، ۶۷/۴ درصد از مسافران توسط پروازهای داخلی و مابقی از طریق پروازهای بین المللی جابه جا شده اند. مقایسه اهداف تعیین شده در خصوص میزان مسافر جابه جا شده در پروازهای داخلی و بین المللی نشان می دهد که میزان مسافر جابه جا شده در پروازهای بین المللی ۶۵ درصد بیش از هدف تعیین شده است. این در حالی است که در پروازهای داخلی تنها ۷۲/۴ درصد از هدف تعیین شده محقق گردیده است. سودآوری بیشتر پروازهای بین المللی در مقایسه با پروازهای داخلی از دلایل اصلی رویکرد مزبور است. سهم بخش غیردولتی در پروازهای بین المللی ۶۲ درصد می باشد که در مقایسه با هدف برنامه به میزان ۱۲/۹ درصد در سطح بسیار بالایی قرار دارد.

در سال مورد گزارش مقدار ۱۱۷/۴ هزار تن توسط ناوگان حمل و نقل هوایی کشور حمل شده است که در مقایسه با سال قبل ۳۷/۳ درصد افزایش دارد. هدف تعیین شده برای کالای حمل شده در این سال توسط ناوگان هوایی کشور ۱۴۰ هزار تن می باشد. بررسی وضعیت ناوگان هوایی کشور نشان می دهد که ناوگان استیجاری کشور از ۲۲ فروند در سال ۱۳۸۱ به ۱۳ فروند در سال ۱۳۸۲ کاهش یافته است. انتظار می رود این رقم در پایان برنامه سوم به صفر برسد. طبق اهداف برنامه سوم در سال ۱۳۸۲ می بايست ناوگان استیجاری در این بخش به صفر می رسید.

بخش حمل و نقل هوایی "عمدتاً" در انحصار دولت می باشد. طبق بند (الف) ماده ۱۲۹ قانون برنامه سوم توسعه، مقرر بود ۴۹ درصد از سهام شرکت هوایپیمایی ملی ایران (هما) به بخش خصوصی واگذار شود. اما به دلیل عدم استقبال بخش خصوصی و محدودیتهای اصل ۴۴ قانون اساسی موضوع به برنامه چهارم توسعه موكول شده است. علاوه بر این در سال ۱۳۸۲ سهام شرکت هوایپیمایی نفت ایران به صندوق بازنشستگی کارکنان صنعت نفت واگذار شد. همچنین بررسیهای اولیه جهت آماده سازی شرکت هلیکوپتری (ساخته) برای واگذاری به بخش خصوصی توسط وزارت نفت صورت پذیرفت. درخصوص راهکارهای اجرایی برنامه سوم توسعه نیز آین نامه مربوط به مالکیت هوایپیمایی شخصی به تصویب هیأت وزیران رسید.

در راستای خصوصی سازی و به منظور واگذاری فعالیت اداره فرودگاهها به بخش غیردولتی پیش نویس ماده قانونی آن در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ به تصویب رسید و مراحل واگذاری فرودگاه امام خمینی (ره) به صورت BOT و مراحل اولیه مطالعه واگذاری ۷ فرودگاه دیگر تحت بررسی می باشد.

عملکرد حمل و نقل هوایی

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۰/۹	۲/۶	۱۳/۲	۱۱/۹	۱۱/۶	مسافر جا به جا شده (میلیون نفر)
۶/۰	-۲/۳	۸/۹	۸/۴	۸/۶	پروازهای داخلی
۲۲/۹	۱۶/۷	۴/۳	۳/۵	۳/۰	پروازهای بین‌المللی
۳۷/۳	۳/۰	۱۱۷/۴	۸۵/۵	۸۳/۰	کالای حمل شده (هزارتن)

ماخذ: وزارت راه و ترابری

حمل و نقل دریایی

در سال ۱۳۸۲ ظرفیت اسمی بنادر کشور به دلیل بهره گیری از روش‌های عملیاتی بهتر، تجهیزات مدرن و تحت تاثیر کنوانسیون‌ها و استانداردهای بین‌المللی، به ۵۵/۰ میلیون تن رسید که در مقایسه با سال قبل ۲/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. در همین سال ظرفیت ناوگان حمل و نقل دریایی تجاری کشور حدود ۳ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل ۷/۱ درصد کاهش داشت. با این حال این میزان از ظرفیت، بالاتر از اهداف تعیین شده در برنامه سوم توسعه می‌باشد. خروج ناوگان فرسوده در کاهش ظرفیت ناوگان تجاری موثر بوده است.

عملیات کانتینری بنادر تجاری کشور تحت تاثیر افزایش واردات با ۴۲/۲ درصد رشد از ۸۱۰ هزار TEU^(۱) در سال ۱۳۸۱ به ۱۱۵۲ هزار TEU در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. مقایسه عملکرد این شاخص با اهداف تعیین شده در برنامه سوم حاکی از تحقق بالای آن می‌باشد.

در سال مورد بررسی، عملیات حمل و نقل دریایی از ۱۴ بنادر کشور نشان می‌دهد که ۷۴۳۳ فروند شناور با ظرفیت هزار تن به بالا وارد بنادر مذکور شده است. از این تعداد ۲۱۲۰ فروند ایرانی و مابقی خارجی بودند. میزان تردد این تعداد شناور در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل ۲۴/۰ درصد رشد دارد. بیشترین میزان تردد شناورهای ایرانی و خارجی به ترتیب مربوط به بنادر شهید رجایی، انزلی، امام و ماهشهر می‌باشد. آمار فعالیت شناورها در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که در مجموع ۸۵/۵ میلیون تن کالای نفتی و غیرنفتی در بنادر کشور تخلیه و بارگیری شده است. عملکرد مذکور در مقایسه با سال قبل ۱۲/۳ درصد رشد دارد.

عملکرد بنادر کشور در امور تخلیه و بارگیری کالا

(میلیون تن)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۹/۸	-۵/۴	۴۴/۲	۳۶/۹	۲۹/۰	کالاهای غیرنفتی
۱۷/۸	-۶/۶	۳۱/۷	۲۶/۹	۲۸/۸	تخلیه
۲۵/۰	-۲/۰	۱۲/۵	۱۰/۰	۱۰/۲	بارگیری
۵/۴	۸/۰	۴۲/۳	۳۹/۲	۳۶/۳	کالاهای نفتی
۱۶/۲	۸/۸	۲۲/۹	۱۹/۷	۱۸/۱	تخلیه
-۵/۶	۷/۱	۱۸/۴	۱۹/۵	۱۸/۲	بارگیری
۱۲/۳	۱/۱	۸۵/۵	۷۶/۱	۷۵/۳	جمع

ماخذ: سازمان بنادر و کشتیرانی

۱ -Twenty-Foot Container Equivalent Units.

بررسی آمار عملیات بنادری کشور در زمینه واردات، صادرات و ترانزیت کالا در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که واردات کالاها توسط شناورهای نفتی و غیرنفتی در بنادر کشور به ترتیب ۴/۲ و ۳۰/۵ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۳۱/۲ و ۱۷/۳ درصد رشد نشان می‌دهد.

براساس آمار مذکور، صادرات کالا توسط شناورهای نفتی و غیرنفتی از طریق بنادر کشور به ترتیب معادل ۱۶/۵ و ۱۰/۷ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل به ترتیب به میزان ۵/۲ درصد کاهش و ۲۱/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین حجم ترانزیت کالا توسط شناورهای فوق الذکر در مجموع ۵/۵ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل حدود ۷۷/۴ درصد افزایش یافته است. رشد ترانزیت کالا توسط شناورهای نفتی در رشد کل کالای ترانزیت شده تاثیر عمده را داشته است.

عملکرد بنادر کشور در امور صادرات، واردات و ترانزیت کالا

(میلیون تن)

درصد تغییر		سال			شناورهای نفتی
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳۱/۲	۳۹/۱	۴/۲	۲/۲	۲/۳	واردات
-۵/۲	۱۰/۸	۱۶/۵	۱۷/۴	۱۵/۷	صادرات
۱۹۳/۳	۱۵۰/۰	۴/۴	۱/۵	۰/۶	ترانزیت
-۴/۱	-۳/۴	۱۶/۴	۱۷/۱	۱۷/۷	کابوتاژ ^(۱)
شناورهای غیرنفتی					
۱۷/۳	-۶/۵	۳۰/۵	۲۶/۰	۲۷/۸	واردات
۲۱/۶	-۵/۴	۱۰/۷	۸/۸	۹/۳	صادرات
-۳۱/۲	۲۲/۱	۱/۱	۱/۶	۱/۳	ترانزیت
۹۰/۰	۶۶/۷	۱/۹	۱/۰	۰/۶	کابوتاژ

مانند: سازمان بنادر و کشتیرانی

۱- عملیات بین بنادر درخصوص حمل کالا از یک نقطه به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه مرزی.

بررسی آمار تردد مسافر در هشت بنادر کشور طی سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که در مجموع ۳/۷ میلیون نفر از طریق بنادر اقدام به مسافرت نمودند که در مقایسه با سال قبل ۴۶/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد ۱/۹ میلیون نفر شامل مسافران ورودی و مابقی مسافران خروجی می‌باشند. آمار توزیع تردد مسافر از بنادر نشان می‌دهد که حدود ۷۲/۵ درصد جابجایی مسافر (ورودی و خروجی) از بنادر قسم صورت گرفته است. سهم حمل و نقل دریایی از کل حمل و نقل مسافری کشور ناچیز و حدود ۰/۸ درصد می‌باشد.

عملکرد بنادر کشور بر حسب ورود و خروج مسافر

(هزار نفر)

درصد تغییر		سال			ورودی
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۴/۵	۷/۵	۱۹۳۸	۱۳۴۱	۱۲۴۷	ورودی
۴۹/۵	۶/۶	۱۷۷۵	۱۱۸۷	۱۱۱۳	خروجی
۴۶/۹	۷/۱	۳۷۱۳	۲۵۲۸	۲۳۶۰	جمع

مانند: سازمان بنادر و کشتیرانی

شاخصهای قیمتی

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بخش حمل و نقل در مناطق شهری

براساس گزارش نتایج شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران، شاخص حمل و نقل در سال ۱۳۸۲ برپایه سال ۱۳۷۶ به رقم ۲۱۵/۹ رسید که نسبت به سال قبل ۱۳/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. رشد این شاخص در مقایسه

با رشد ۱۵/۶ درصدی شاخص کل کالاهای خدمات مصرفی در سطح پایین‌تری قرار دارد. بخش حمل و نقل شخصی و عمومی به ترتیب سهمی معادل ۷۳/۵ و ۲۶/۵ درصد در شاخص مزبور را دارا می‌باشند. ارقام شاخص بهای گروه حمل و نقل شخصی و عمومی در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل به ترتیب معادل ۱۰/۰ و ۲۱/۵ درصد رشد دارد. در بخش حمل و نقل عمومی افزایش هزینه مسافرت با اتوبوس و قطار در رشد بالای این شاخص مؤثر بوده است.

شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی بخش حمل و نقل

(۱۳۷۶ = ۱۰۰)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۳/۹	۱۰/۲	۲۱۵/۹	۱۸۹/۶	۱۷۲/۱	حمل و نقل
۱۰/۰	۷/۶	۱۸۹/۶	۱۷۲/۴	۱۶۰/۲	حمل و نقل شخصی
۲۱/۵	۱۵/۸	۲۸۸/۶	۲۳۷/۵	۲۰۵/۱	حمل و نقل عمومی

شاخص بهای تولیدکننده خدمات بخش حمل و نقل در مناطق شهری

در سال ۱۳۸۲ شاخص بهای تولیدکننده بر پایه سال ۱۳۷۶ در گروه حمل و نقل زمینی با بیشترین سهم (۹/۳۸۳ درصد) به رقم ۲۶۸/۸ رسید که نسبت به سال گذشته ۲۰/۹ درصد رشد دارد. رشد این شاخص در مقایسه با رشد ۱۵/۶ درصدی شاخص کل بهای تولیدکننده در سطح بالاتری قرار دارد. در این گروه رشد گروه حمل و نقل ریلی به میزان ۲۲/۰ درصد در رشد بالای شاخص مزبور موثر بوده است. اعمال محدودیت در افزایش قیمت خدمات هوایی بویژه بلیط هوایپیما در این سال باعث رشد کمتر شاخص مزبور در بخش حمل و نقل هوایی شده است.

شاخص بهای تولیدکننده خدمات بخش حمل و نقل در مناطق شهری

(۱۳۷۶ = ۱۰۰)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۲۰/۹	۱۹/۷	۲۶۸/۸	۲۲۲/۳	۱۸۵/۷	حمل و نقل زمینی
۲۲/۰	۶/۲	۲۲۸/۱	۱۸۶/۹	۱۷۶/۰	حمل و نقل ریلی
۱۹/۹	۲۱/۲	۲۶۴/۳	۲۲۰/۵	۱۸۲/۰	حمل و نقل جاده‌ای
۳/۰	-۰/۵	۲۶۴/۱	۲۶۴/۳	۲۶۴/۵	حمل و نقل آبی (دریاچی)
۱۰/۵	۱۲/۳	۳۳۶/۷	۳۰۴/۷	۲۷۱/۴	حمل و نقل هوایی

فصل نهم

بازرگانی داخلی

در سال ۱۳۸۲ براساس ارقام مقدماتی، حدود ۱۶۶ هزار میلیارد ریال کالای کشاورزی و ۲۹۳/۹ هزار میلیارد ریال کالای صنعتی از محل تولیدات داخلی و ۲۹/۱ میلیون تن کالای وارداتی به ارزش ۲۲۲/۳ هزار میلیارد ریال روانه بازار داخلی گردید. از این مقدار به ترتیب ۵۰۰/۵ و ۱۳۸/۲ هزار میلیارد ریال بطور خالص توسط بخش خصوصی و دولتی به مصرف رسید و ۴۷/۵ هزار میلیارد ریال صادرات غیرنفتی انجام گرفت.

سیاستها و مقررات

در سال ۱۳۸۲، برای تنظیم بازار داخلی ممنوعیت صدور کالاها اعمال نگردید. همچنین براساس تبصره ماده ۱۱۴ قانون برنامه سوم، وزارت بازرگانی مجاز بود به منظور تنظیم بازار داخلی و جبران کمبود احتمالی در مواردی که تشخیص می‌دهد، از طریق واردات بدون انتقال ارز اقدام نماید. در این سال قانون نظام صنفی کشور مورد تجدید نظر قرار گرفت. این قانون در جهت ضابطه مند کردن فعالیت افراد و واحدهای صنفی و امور مربوط به سازمان، وظایف، اختیارات، حدود و حقوق آنها به تصویب رسید.

در جهت اجرای سیاستهای کنترل تورم و به منظور گسترش رفاه عمومی و جلوگیری از افزایش قیمت کالاها و خدمات دولتی در این سال «قانون جلوگیری از افزایش قیمتها تا پایان برنامه سوم توسعه» تصویب شد^(۱). در این قانون افزایش نرخ کلیه خدمات و کالاهای دولتی خارج از ضوابط برنامه سوم توسعه لغو گردید. براساس قانون یاد شده دولت مکلف شد به منظور تامین کالاهای اساسی یارانه‌ای در حد سال قبل، ۱۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای قوای سه گانه را کسر و به ردیف یارانه کالاهای اساسی اضافه نماید. بعلاوه دولت مجاز شد با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تا ۵ درصد از اعتبارات هزینه‌ای هر یک از دستگاههای اجرایی کشور را که از بودجه عمومی استفاده می‌نمایند کسر و به ردیف مورد اشاره اضافه نماید.

همچنین در سال ۱۳۸۲ به منظور ساماندهی و توسعه تجارت الکترونیکی و با هدف مبادله آسان اطلاعات در واسطه‌های الکترونیکی و سیستمهای ارتباطی جدید، قانون تجارت الکترونیکی در تاریخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

کمیسیون تنظیم بازار که از سال گذشته با هدف برنامه‌ریزی، پشتیبانی و ایجاد هماهنگی‌های لازم در تامین و توزیع کالاهای اساسی آغاز به کار کرده است در سال مورد بررسی در حوزه‌های مختلف تصمیم‌گیری نمود. براساس این تصمیمات:

الف- مابه النفاوت واردات کنجاله سویای مصرفی واحدهای مرغداری حذف گردید.

ب- برای جلوگیری از نوسانات قیمت جو و کاهش اثر آن بر تولید و قیمت محصولات دامی با واردات این کالا موافقت شد.

ج- به منظور حمایت از مصرف کنندگان، تعریف واردات شیرخشک از ۳۰ درصد به ۱۰ درصد کاهش یافت.

۱- قانون مذکور در تاریخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

د- طرح پیشنهادی وزارت بازارت بازرگانی در خصوص چای پس از اصلاحات لازم در بیست و دومین جلسه دبیرخانه کمیسیون تنظیم بازار (۱۳۸۳/۹/۲۴) به تصویب رسید. براساس این طرح، واردات چای پس از سالها ممنوعیت، به منظور اختلاط با چای فروش نرفته داخلی آزاد گردید.

سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۸۲ اعتبارات مصوب تملک داراییهای سرمایه ای مصوب برای امور بازرگانی با ۴۵/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۷۶/۲ میلیارد ریال بالغ گردید که ۰/۶ درصد از کل اعتبارات مصوب تملک داراییهای سرمایه ای در این سال بود. میزان اعتبارات اختصاص یافته به این امور ۲۸۲/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۱۴/۱ درصد افزایش یافت و درصد تحقق آن در مقایسه با رقم مصوب ۵۹/۳ درصد بود. در این سال بخشی از اعتبارات اختصاص یافته به امور بازرگانی (۷۳ میلیارد ریال) از محل حساب ذخیره ارزی (موضوع ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه) تأمین گردید.

در سال مورد بررسی، برنامه «تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی» بخش عده اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای (۹۵ درصد) فصل بازرگانی را به خود اختصاص داد. میزان اعتبار پرداخت شده به برنامه مذکور ۲۶۸/۴ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۸/۴ درصد افزایش داشت و بیانگر ۵۹/۲ درصد تحقق رقم مصوب سال برای این برنامه می‌باشد. شایان ذکر است که منابع این برنامه عمدتاً صرف احداث، توسعه، تجهیز و بازسازی سیلوهای گندم، تاسیسات ذخیره سازی و کشتارگاه‌ها شده است.

اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای دولت در فصل بازرگانی

(میلیارد ریال)

درصد تحقق	عملکرد		ارقام مصوب		بازرگانی برنامه تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی برنامه تأمین تجهیزات و ماشین آلات و تعمیرات اساسی کل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای کشور
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۵۹/۳	۷۵/۹	۲۸۲/۵	۲۴۷/۵	۴۷۶/۲	۲۲۶/۳
۵۹/۲	۷۵/۹	۲۶۸/۴	۲۴۷/۵	۴۵۲/۶	۳۲۶/۳
۶۲/۷	۰	۱۴/۱	.	۲۲/۵	.
۷۴/۴	۶۷/۷	۶۰۹۸۶/۶	۳۷۲۱۲/۵	۸۱۹۱۹/۷	۵۴۹۸۷/۱

ماخذ: قوانین بودجه و خزانه‌داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۲ تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی افزایش یافت. در سال مورد بررسی، مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی با ۱۴۰/۱ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۴۰/۱ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. در این سال مانده تسهیلات به بخش‌های غیر دولتی و دولتی بازرگانی داخلی به ترتیب با ۹۲/۹ درصد و ۳۸۶/۰ درصد رشد نسبت به رقم پایان سال قبل به ۲۷/۰ و ۱۳/۱ هزار میلیارد ریال رسید^(۱). علت رشد زیاد تسهیلات به بخش غیر دولتی ناشی از تمایل بانکها به اعطای تسهیلات در این بخش بدلیل نرخ سود بالای بخش مذکور در مقایسه با سایر بخشها و آزادی عمل بانکها در تخصیص مصارف بخشها بر اساس صلاح‌حديد خود است. بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش بازرگانی داخلی نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی همانند سال قبل، بخش غیردولتی بخش عده مانده تسهیلات اعطایی (۶۷/۴ درصد) را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات

(۱)- رشد بالای مانده تسهیلات پرداختی به بخش بازرگانی داخلی ناشی از فقدان اطلاعات مربوط به بانک ملی در سال ۱۳۸۱ و ملحوظ شدن آن در سال ۱۳۸۲ می‌باشد.

اعطایی حدود ۹۷/۱ درصد، بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی ۲/۸ درصد و مابقی سهم بانکهای تخصصی بود. اگرچه در سال مورد بررسی تنها بانکهای تجاری دولتی تسهیلات در اختیار بخش بازرگانی داخلی دولتی قرار دادند، مانند تسهیلات مذکور از بیشترین رشد (۳۸۶ درصد) برخوردار بود و از ۲۶۸۷/۵ میلیارد ریال در سال قبل به ۱۳۰۶۱/۱ میلیارد ریال بالغ گردید. بدین ترتیب حدود یک سوم از مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی به فعالیت‌های بازرگانی دولت اختصاص یافت.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد) ۱۳۸۲	سهم (درصد) ۱۳۸۱	۱۳۸۲	(۱۳۸۱)
	۱۳۸۲	۱۳۸۱				
بخشهای دولتی و غیردولتی			۱۶۶۹۵/۷	۴۰۰۸۹/۹	۱۴۰/۱	۱۰۰/۰
بخش غیردولتی			۱۴۰۰۸/۲	۲۷۰۲۸/۸	۹۲/۹	۸۳/۹
بانکهای تجاری			۱۳۴۴۲/۰	۲۵۸۵۷/۶	۹۲/۴	۸۰/۵
بانکهای تخصصی			۲۰۳/۷	۵۹/۳	-۷۰/۹	۱/۲
بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی			۳۶۲/۵	۱۱۱۱/۹	۲۰۶/۷	۲/۲
بخش دولتی			۲۶۸۷/۵	۱۳۰۶۱/۱	۳۸۶/۰	۱۶/۱
بانکهای تجاری			۲۶۸۷/۵	۱۳۰۶۱/۱	۳۸۶/۰	۱۶/۱
بانکهای تخصصی			۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰
بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی			۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰

۱- ارقام سال ۱۳۸۱ شامل آمار بانک ملی نمی‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ مانده مطالبات سرسید گذشته و معوق بانکها از بخش غیردولتی بازرگانی داخلی با ۷۴/۵ درصد رشد از ۹۵۵/۷ میلیارد ریال در سال قبل به ۱۶۶۷/۳ میلیارد ریال افزایش یافت. سهم بانکهای تجاری از خالص مانده مطالبات مذکور ۹۶۲ درصد بود که قسمت عمده آن (۶۵۱/۳ میلیارد ریال) را مطالبات بانک صادرات تشکیل می‌داد. از بین بانکهای تخصصی، بانک توسعه صادرات نیز ۲۲/۷ میلیارد ریال از مانده مطالبات سرسید گذشته و معوق را به خود اختصاص داد. این دسته از مطالبات بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی در سال مورد بررسی، ۳۹/۶ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۶۳/۳ درصد رشد یافت.

عملیات بازرگانی

تعداد معاملات قطعی، شرطی و ذمه‌ای ثبت شده در دفترخانه‌های استناد رسمی کشور در سال ۱۳۸۲ حدود ۴/۲ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل معادل ۲ درصد کاهش یافت. در این سال ۳۷/۸ درصد از معاملات یاد شده در استان تهران صورت گرفت و تعداد معاملات ثبت شده در استان تهران نسبت به سال قبل ۷/۴ درصد کاهش نشان داد. در سال مورد بررسی تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در کل کشور به علت عدم انجام تعهدات ایجاد شده بابت معاملات مورد اشاره، بالغ بر ۵۲/۶ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۱ معادل ۲ درصد افزایش نشان داد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نسبت به سال قبل ۹/۴ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۸۲ حدود ۱۲۳۰/۱ میلیارد ریال سفته و برات به نرخ نیم در هزار در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل ۴۷/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد که بیانگر تاکید بیشتر عاملان اقتصادی بر دریافت تصمین به صورت سفته و برات در مبادلات می‌باشد. در این سال میزان سفته و برات واحتواست شده براساس مبلغ اسمی، ۳/۵ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت و به حدود ۷۴۲/۹ میلیارد ریال رسید که با توجه به رشد متوسط سالانه ارزش سفته و برات واحتواست شده طی پنج سال گذشته (۲۲/۱ درصد) بیانگر افزایش تحقق تعهدات عاملان اقتصادی می‌باشد.

همچنین در سال مورد بررسی، تعداد ۷۶۱ میلیون برگ سند به ارزش ۱۴۰۹/۷ هزار میلیارد ریال در اتاق پایاپای استاد بانکی تهران مبادله شد که از نظر تعداد ۱۱/۴ درصد و از نظر ارزش ۲۹/۴ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. در مجموع ۴/۳ درصد (۶۰/۱) هزار میلیارد ریال) از کل ارزش استاد مبادله شده برگشت داده شد که این نسبت در مقایسه با سال قبل ۲/۴ درصد رشد نشان داد. در این سال رشد ارزش استاد برگشت داده شده معادل ۳۲/۶ درصد بود.

در سال ۱۳۸۲ تعداد ۳۲۵ شرکت تعاضی تامین نیاز تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و صنوف خدماتی که در زمینه تامین و توزیع کالا فعالیت دارند، به ثبت رسید که نسبت به سال قبل ۵/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه اولیه این واحدها ۲۴۰۱۰ میلیون ریال بود که به دلیل افزایش سرمایه اولیه شرکتهای تامین نیاز تولیدکنندگان و صنوف خدماتی، در مقایسه با سال قبل ۷ درصد افزایش نشان داد. فعالیت شرکتهای مذکور ۲۱۲۶ فرصت شغلی به وجود آورد که در مقایسه با واحدهای ثبت شده سال قبل ۲۹/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی میزان سرمایه شرکتهای تعاضی بازرگانی به ازای هر نفر از شاغلین ۱۱/۳ میلیون ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۵۰/۷ درصد افزایش یافت. نسبت مذکور در تعاضیهای تامین نیاز تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و صنوف خدماتی به ترتیب ۷/۶، ۲۰/۰ و ۷/۶ میلیون ریال به ازای هر فرد بوده که نشان می‌دهد فعالیت تعاضیها نسبت به سال قبل سرمایه‌برتر گردیده است.

وضعیت شرکتهای تعاضی

	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	تعداد
-۵/۲	۳۲۵	۳۴۳		
-۲/۰	۱۴۴	۱۴۷	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۸/۲	۱۵۷	۱۷۱	تامین نیاز مصرف کنندگان	
-۴/۰	۲۴	۲۵	تامین نیاز صنوف خدماتی	
۷/۰	۲۴۰۱۰	۲۲۴۴۶	سرمایه (میلیون ریال)	
۷۰/۹	۸۲۲۲	۴۸۱۱	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۱۳/۴	۱۴۷۳۰	۱۷۰۰۱	تامین نیاز مصرف کنندگان	
۶۶/۹	۱۰۵۸	۶۳۴	تامین نیاز صنوف خدماتی	
-۲۹/۴	۲۱۲۶	۳۰۱۱	اشتغال (نفر)	
-۳۵/۴	۱۲۵۰	۱۹۳۴	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۲۰/۴	۷۲۶	۹۲۵	تامین نیاز مصرف کنندگان	
-۷/۹	۱۴۰	۱۵۲	تامین نیاز صنوف خدماتی	

ماخذ: معاونت طرح و برنامه وزارت تعاظ

تعداد اعضای تعاضیهای ثبت شده در سال ۱۳۸۲ با

۲۸/۸ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۵۷/۲ هزار نفر محدود گردید. بیشترین تعداد اعضا با ۵۰/۶ هزار نفر مربوط به تعاضیهای تامین نیاز مصرف کنندگان بود که از بالاترین میزان تغییر (۳۱/۱) درصد تنزل) برخوردار بود. سرانه سرمایه اعضاء در تعاضیهای تامین نیاز تولیدکنندگان ۱۳۲۱ هزار ریال، مصرف کنندگان ۲۹۱ هزار ریال و صنوف خدماتی ۳۱۹۷ هزار ریال برآورد شده که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۷۷ و ۲۵/۸ و ۴۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد.

مطلوب ماده ۴ قانون نظام صنفی، اصناف در چهارگروه تولیدی، توزیعی، خدماتی و خدماتی فنی طبقه‌بندی شده‌اند. در سال ۱۳۸۲ مجموع واحدهای صنفی سراسر کشور ۱۵۲۱/۲ هزار واحد بود. از این تعداد حدود ۴۸۷ درصد از واحدها (۷۴۰ هزار واحد) صنوف توزیعی بودند و سهم واحدهای صنوف تولیدی، خدماتی و خدماتی فنی از کل واحدهای صنفی به ترتیب ۱۱/۸، ۱۷/۷ و ۲۱/۸ درصد بود.

آمار تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب (۱)

(هزار واحد)

سهم (درصد)	سال		کل واحدها
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۱/۰	۱۱۱۴/۲
۱۷/۸	۱۹/۷	۰/۵	۱۹۸/۳
۴۹/۸	۵۱/۲	۷/۸	۵۵۴/۲
۱۱/۸	۸/۶	۵۲/۶	۱۳۱/۴
۲۰/۶	۲۰/۵	۱۱/۷	۲۳۰/۱

ماخذ: وزارت بازرگانی

۱- آمار مذکور شامل شهرهای دارای سازمانهای صنفی است.

در این سال از مجموع واحدهای صنفی کشور ۱۱۱۴/۲ هزار واحد دارای پروانه کسب و مابقی فاقد مجوز بودند که تعداد واحدهای مجاز نسبت به سال قبل ۱۱/۰ درصد افزایش داشت. تعداد واحدهای فعال دارای پروانه کسب در صنوف توزیعی ۴/۵۵۴ هزار واحد گزارش شده که نسبت به سال قبل ۷/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین تعداد واحدهای صنوف تولیدی و خدماتی دارای پروانه کسب به ترتیب به سال قبل به ترتیب با ۰/۵ و ۵۲/۶ درصد رشد همراه بود.

نظام سهمیه بندی کالاها

براساس گزارش وزارت بازرگانی در سال مورد بررسی همانند سالهای قبل برخی کالاهای اساسی (روغن نباتی، برنج، قندوشکر و پنیر) از طریق کالا برگ و در قالب نرخهای یارانه‌ای، تعادلی و یا ترکیبی توزیع گردید. در این سال به هر نفر ۶۷۳ کیلوگرم روغن نباتی و ۶ کیلوگرم برنج سهمیه بندی اختصاص یافت. مقدار قندوشکر کالابرگی برای خانوارهای شهری، روستایی و عشايری به ازای هر نفر به ترتیب معادل ۷/۲، ۱۳/۲ و ۳۱/۲ کیلوگرم بود. بعلاوه سرانه پنیر یارانه‌ای توزیع شده در مناطق شهری ۰/۵ کیلوگرم بود. بدین ترتیب به استثناء قندوشکر عشايری که با ۱۳ درصد افزایش همراه بود، توزیع کالا برگی کالاها نسبت به سال گذشته تغییری نداشت.

در سال ۱۳۸۲ برای هر نفر از مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی علاوه بر سهمیه کالا برگ سراسری، ۴/۵ کیلوگرم روغن نباتی، ۴ کیلوگرم قندوشکر، ۱۰ کیلوگرم برنج و ۱ کیلوگرم پنیر اعلام شد. همچنین برای اقسام آسیب پذیر^(۱)، سهمیه روغن نباتی، برنج و قندوشکر پیش‌بینی گردید. لازم به توضیح است که در سال مذکور تعداد افراد تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی ۵/۲۵ میلیون نفر بود و تعداد اقسام آسیب پذیر طبق برآورد وزارت بازرگانی ۱۰ میلیون نفر برآورد گردید.

- بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۸۲/۸/۷ هیات دولت، ساکنین هشت استان کشور شامل اردبیل، آیلام، کردستان، کرمانشاه، لرستان، کهگیلویه و بویر احمد، بوشهر و سیستان و بلوچستان بعنوان اقسام آسیب پذیر شناسایی شد و به ساکنان آنها کالا برگ مضاعف اختصاص یافت.

فصل نهم

بازرگانی داخلی

در سال ۱۳۸۲ براساس ارقام مقدماتی، حدود ۱۶۶ هزار میلیارد ریال کالای کشاورزی و ۲۹۳/۹ هزار میلیارد ریال کالای صنعتی از محل تولیدات داخلی و ۲۹/۱ میلیون تن کالای وارداتی به ارزش ۲۲۲/۳ هزار میلیارد ریال روانه بازار داخلی گردید. از این مقدار به ترتیب ۵۰۰/۵ و ۱۳۸/۲ هزار میلیارد ریال بطور خالص توسط بخش خصوصی و دولتی به مصرف رسید و ۴۷/۵ هزار میلیارد ریال صادرات غیرنفتی انجام گرفت.

سیاستها و مقررات

در سال ۱۳۸۲، برای تنظیم بازار داخلی ممنوعیت صدور کالاها اعمال نگردید. همچنین براساس تبصره ماده ۱۱۴ قانون برنامه سوم، وزارت بازرگانی مجاز بود به منظور تنظیم بازار داخلی و جبران کمبود احتمالی در مواردی که تشخیص می‌دهد، از طریق واردات بدون انتقال ارز اقدام نماید. در این سال قانون نظام صنفی کشور مورد تجدید نظر قرار گرفت. این قانون در جهت ضابطه مند کردن فعالیت افراد و واحدهای صنفی و امور مربوط به سازمان، وظایف، اختیارات، حدود و حقوق آنها به تصویب رسید.

در جهت اجرای سیاستهای کنترل تورم و به منظور گسترش رفاه عمومی و جلوگیری از افزایش قیمت کالاها و خدمات دولتی در این سال «قانون جلوگیری از افزایش قیمتها تا پایان برنامه سوم توسعه» تصویب شد^(۱). در این قانون افزایش نرخ کلیه خدمات و کالاهای دولتی خارج از ضوابط برنامه سوم توسعه لغو گردید. براساس قانون یاد شده دولت مکلف شد به منظور تامین کالاهای اساسی یارانه‌ای در حد سال قبل، ۱۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای قوای سه گانه را کسر و به ردیف یارانه کالاهای اساسی اضافه نماید. بعلاوه دولت مجاز شد با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تا ۵ درصد از اعتبارات هزینه‌ای هر یک از دستگاههای اجرایی کشور را که از بودجه عمومی استفاده می‌نمایند کسر و به ردیف مورد اشاره اضافه نماید.

همچنین در سال ۱۳۸۲ به منظور ساماندهی و توسعه تجارت الکترونیکی و با هدف مبادله آسان اطلاعات در واسطه‌های الکترونیکی و سیستمهای ارتباطی جدید، قانون تجارت الکترونیکی در تاریخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

کمیسیون تنظیم بازار که از سال گذشته با هدف برنامه‌ریزی، پشتیبانی و ایجاد هماهنگی‌های لازم در تامین و توزیع کالاهای اساسی آغاز به کار کرده است در سال مورد بررسی در حوزه‌های مختلف تصمیم‌گیری نمود. براساس این تصمیمات:

الف- مابه النفاوت واردات کنجاله سویای مصرفی واحدهای مرغداری حذف گردید.

ب- برای جلوگیری از نوسانات قیمت جو و کاهش اثر آن بر تولید و قیمت محصولات دامی با واردات این کالا موافقت شد.

ج- به منظور حمایت از مصرف کنندگان، تعریف واردات شیرخشک از ۳۰ درصد به ۱۰ درصد کاهش یافت.

۱- قانون مذکور در تاریخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

د- طرح پیشنهادی وزارت بازارت بازرگانی در خصوص چای پس از اصلاحات لازم در بیست و دومین جلسه دبیرخانه کمیسیون تنظیم بازار (۱۳۸۳/۹/۲۴) به تصویب رسید. براساس این طرح، واردات چای پس از سالها ممنوعیت، به منظور اختلاط با چای فروش نرفته داخلی آزاد گردید.

سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۸۲ اعتبارات مصوب تملک داراییهای سرمایه ای مصوب برای امور بازرگانی با ۴۵/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۷۶/۲ میلیارد ریال بالغ گردید که ۰/۶ درصد از کل اعتبارات مصوب تملک داراییهای سرمایه ای در این سال بود. میزان اعتبارات اختصاص یافته به این امور ۲۸۲/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۱۴/۱ درصد افزایش یافت و درصد تحقق آن در مقایسه با رقم مصوب ۵۹/۳ درصد بود. در این سال بخشی از اعتبارات اختصاص یافته به امور بازرگانی (۷۳ میلیارد ریال) از محل حساب ذخیره ارزی (موضوع ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه) تأمین گردید.

در سال مورد بررسی، برنامه «تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی» بخش عده اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای (۹۵ درصد) فصل بازرگانی را به خود اختصاص داد. میزان اعتبار پرداخت شده به برنامه مذکور ۲۶۸/۴ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۸/۴ درصد افزایش داشت و بیانگر ۵۹/۲ درصد تحقق رقم مصوب سال برای این برنامه می‌باشد. شایان ذکر است که منابع این برنامه عمدتاً صرف احداث، توسعه، تجهیز و بازسازی سیلوهای گندم، تاسیسات ذخیره سازی و کشتارگاه‌ها شده است.

اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای دولت در فصل بازرگانی

(میلیارد ریال)

درصد تحقق	عملکرد		ارقام مصوب		بازرگانی برنامه تنظیم بازار کالاهای اساسی و مواد غذایی برنامه تأمین تجهیزات و ماشین آلات و تعمیرات اساسی کل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای کشور
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۵۹/۳	۷۵/۹	۲۸۲/۵	۲۴۷/۵	۴۷۶/۲	۲۲۶/۳
۵۹/۲	۷۵/۹	۲۶۸/۴	۲۴۷/۵	۴۵۲/۶	۳۲۶/۳
۶۲/۷	۰	۱۴/۱	.	۲۲/۵	.
۷۴/۴	۶۷/۷	۶۰۹۸۶/۶	۳۷۲۱۲/۵	۸۱۹۱۹/۷	۵۴۹۸۷/۱

ماخذ: قوانین بودجه و خزانه‌داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۲ تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی افزایش یافت. در سال مورد بررسی، مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی با ۱۴۰/۱ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۴۰/۱ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. در این سال مانده تسهیلات به بخش‌های غیر دولتی و دولتی بازرگانی داخلی به ترتیب با ۹۲/۹ درصد و ۳۸۶/۰ درصد رشد نسبت به رقم پایان سال قبل به ۲۷/۰ و ۱۳/۱ هزار میلیارد ریال رسید^(۱). علت رشد زیاد تسهیلات به بخش غیر دولتی ناشی از تمایل بانکها به اعطای تسهیلات در این بخش بدلیل نرخ سود بالای بخش مذکور در مقایسه با سایر بخشها و آزادی عمل بانکها در تخصیص مصارف بخشها بر اساس صلاح‌حديد خود است. بررسی عملکرد اعتباری بانکها در بخش بازرگانی داخلی نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی همانند سال قبل، بخش غیردولتی بخش عده مانده تسهیلات اعطایی (۶۷/۴ درصد) را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بانکهای تجاری از کل مانده تسهیلات

(۱)- رشد بالای مانده تسهیلات پرداختی به بخش بازرگانی داخلی ناشی از فقدان اطلاعات مربوط به بانک ملی در سال ۱۳۸۱ و ملحوظ شدن آن در سال ۱۳۸۲ می‌باشد.

اعطایی حدود ۹۷/۱ درصد، بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی ۲/۸ درصد و مابقی سهم بانکهای تخصصی بود. اگرچه در سال مورد بررسی تنها بانکهای تجاری دولتی تسهیلات در اختیار بخش بازرگانی داخلی دولتی قرار دادند، مانند تسهیلات مذکور از بیشترین رشد (۳۸۶ درصد) برخوردار بود و از ۲۶۸۷/۵ میلیارد ریال در سال قبل به ۱۳۰۶۱/۱ میلیارد ریال بالغ گردید. بدین ترتیب حدود یک سوم از مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی به فعالیت‌های بازرگانی دولت اختصاص یافت.

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد) ۱۳۸۲	سهم (درصد) ۱۳۸۱	۱۳۸۲	(۱۳۸۱)
	۱۳۸۲	۱۳۸۱				
بخشهای دولتی و غیردولتی			۱۶۶۹۵/۷	۴۰۰۸۹/۹	۱۴۰/۱	۱۰۰/۰
بخش غیردولتی			۱۴۰۰۸/۲	۲۷۰۲۸/۸	۹۲/۹	۸۳/۹
بانکهای تجاری			۱۳۴۴۲/۰	۲۵۸۵۷/۶	۹۲/۴	۸۰/۵
بانکهای تخصصی			۲۰۳/۷	۵۹/۳	-۷۰/۹	۱/۲
بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی			۳۶۲/۵	۱۱۱۱/۹	۲۰۶/۷	۲/۲
بخش دولتی			۲۶۸۷/۵	۱۳۰۶۱/۱	۳۸۶/۰	۱۶/۱
بانکهای تجاری			۲۶۸۷/۵	۱۳۰۶۱/۱	۳۸۶/۰	۱۶/۱
بانکهای تخصصی			۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰
بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی			۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰

۱- ارقام سال ۱۳۸۱ شامل آمار بانک ملی نمی‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ مانده مطالبات سرسید گذشته و معوق بانکها از بخش غیردولتی بازرگانی داخلی با ۷۴/۵ درصد رشد از ۹۵۵/۷ میلیارد ریال در سال قبل به ۱۶۶۷/۳ میلیارد ریال افزایش یافت. سهم بانکهای تجاری از خالص مانده مطالبات مذکور ۹۶۲ درصد بود که قسمت عمده آن (۶۵۱/۳ میلیارد ریال) را مطالبات بانک صادرات تشکیل می‌داد. از بین بانکهای تخصصی، بانک توسعه صادرات نیز ۲۲/۷ میلیارد ریال از مانده مطالبات سرسید گذشته و معوق را به خود اختصاص داد. این دسته از مطالبات بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی در سال مورد بررسی، ۳۹/۶ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۶۳/۳ درصد رشد یافت.

عملیات بازرگانی

تعداد معاملات قطعی، شرطی و ذمه‌ای ثبت شده در دفترخانه‌های استناد رسمی کشور در سال ۱۳۸۲ حدود ۴/۲ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل معادل ۲ درصد کاهش یافت. در این سال ۳۷/۸ درصد از معاملات یاد شده در استان تهران صورت گرفت و تعداد معاملات ثبت شده در استان تهران نسبت به سال قبل ۷/۴ درصد کاهش نشان داد. در سال مورد بررسی تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در کل کشور به علت عدم انجام تعهدات ایجاد شده بابت معاملات مورد اشاره، بالغ بر ۵۲/۶ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۱ معادل ۲ درصد افزایش نشان داد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نسبت به سال قبل ۹/۴ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۸۲ حدود ۱۲۳۰/۱ میلیارد ریال سفته و برات به نرخ نیم در هزار در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل ۴۷/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد که بیانگر تاکید بیشتر عاملان اقتصادی بر دریافت تصمین به صورت سفته و برات در مبادلات می‌باشد. در این سال میزان سفته و برات واحتواست شده براساس مبلغ اسمی، ۳/۵ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت و به حدود ۷۴۲/۹ میلیارد ریال رسید که با توجه به رشد متوسط سالانه ارزش سفته و برات واحتواست شده طی پنج سال گذشته (۲۲/۱ درصد) بیانگر افزایش تحقق تعهدات عاملان اقتصادی می‌باشد.

همچنین در سال مورد بررسی، تعداد ۷۶۱ میلیون برگ سند به ارزش ۱۴۰۹/۷ هزار میلیارد ریال در اتاق پایاپای استاد بانکی تهران مبادله شد که از نظر تعداد ۱۱/۴ درصد و از نظر ارزش ۲۹/۴ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. در مجموع ۴/۳ درصد (۶۰/۱) هزار میلیارد ریال) از کل ارزش استاد مبادله شده برگشت داده شد که این نسبت در مقایسه با سال قبل ۲/۴ درصد رشد نشان داد. در این سال رشد ارزش استاد برگشت داده شده معادل ۳۲/۶ درصد بود.

در سال ۱۳۸۲ تعداد ۳۲۵ شرکت تعاضی تامین نیاز تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و صنوف خدماتی که در زمینه تامین و توزیع کالا فعالیت دارند، به ثبت رسید که نسبت به سال قبل ۵/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه اولیه این واحدها ۲۴۰۱۰ میلیون ریال بود که به دلیل افزایش سرمایه اولیه شرکتهای تامین نیاز تولیدکنندگان و صنوف خدماتی، در مقایسه با سال قبل ۷ درصد افزایش نشان داد. فعالیت شرکتهای مذکور ۲۱۲۶ فرصت شغلی به وجود آورد که در مقایسه با واحدهای ثبت شده سال قبل ۲۹/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی میزان سرمایه شرکتهای تعاضی بازرگانی به ازای هر نفر از شاغلین ۱۱/۳ میلیون ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۵۰/۷ درصد افزایش یافت. نسبت مذکور در تعاضیهای تامین نیاز تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و صنوف خدماتی به ترتیب ۷/۶، ۲۰/۰ و ۷/۶ میلیون ریال به ازای هر فرد بوده که نشان می‌دهد فعالیت تعاضیها نسبت به سال قبل سرمایه‌برتر گردیده است.

وضعیت شرکتهای تعاضی

	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	تعداد
-۵/۲	۳۲۵	۳۴۳		
-۲/۰	۱۴۴	۱۴۷	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۸/۲	۱۵۷	۱۷۱	تامین نیاز مصرف کنندگان	
-۴/۰	۲۴	۲۵	تامین نیاز صنوف خدماتی	
۷/۰	۲۴۰۱۰	۲۲۴۴۶	سرمایه (میلیون ریال)	
۷۰/۹	۸۲۲۲	۴۸۱۱	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۱۳/۴	۱۴۷۳۰	۱۷۰۰۱	تامین نیاز مصرف کنندگان	
۶۶/۹	۱۰۵۸	۶۳۴	تامین نیاز صنوف خدماتی	
-۲۹/۴	۲۱۲۶	۳۰۱۱	اشتغال (نفر)	
-۳۵/۴	۱۲۵۰	۱۹۳۴	تامین نیاز تولیدکنندگان	
-۲۰/۴	۷۲۶	۹۲۵	تامین نیاز مصرف کنندگان	
-۷/۹	۱۴۰	۱۵۲	تامین نیاز صنوف خدماتی	

ماخذ: معاونت طرح و برنامه وزارت تعاظ

تعداد اعضای تعاضیهای ثبت شده در سال ۱۳۸۲ با

۲۸/۸ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۵۷/۲ هزار نفر محدود گردید. بیشترین تعداد اعضا با ۵۰/۶ هزار نفر مربوط به تعاضیهای تامین نیاز مصرف کنندگان بود که از بالاترین میزان تغییر (۳۱/۱) درصد تنزل) برخوردار بود. سرانه سرمایه اعضاء در تعاضیهای تامین نیاز تولیدکنندگان ۱۳۲۱ هزار ریال، مصرف کنندگان ۲۹۱ هزار ریال و صنوف خدماتی ۳۱۹۷ هزار ریال برآورد شده که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۷۷ و ۲۵/۸ و ۴۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد.

مطلوب ماده ۴ قانون نظام صنفی، اصناف در چهارگروه تولیدی، توزیعی، خدماتی و خدماتی فنی طبقه‌بندی شده‌اند. در سال ۱۳۸۲ مجموع واحدهای صنفی سراسر کشور ۱۵۲۱/۲ هزار واحد بود. از این تعداد حدود ۴۸۷ درصد از واحدها (۷۴۰ هزار واحد) صنوف توزیعی بودند و سهم واحدهای صنوف تولیدی، خدماتی و خدماتی فنی از کل واحدهای صنفی به ترتیب ۱۱/۸، ۱۷/۷ و ۲۱/۸ درصد بود.

آمار تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب (۱)

(هزار واحد)

سهم (درصد)	سال		کل واحدها
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۱/۰	۱۱۱۴/۲
۱۷/۸	۱۹/۷	۰/۵	۱۹۸/۳
۴۹/۸	۵۱/۲	۷/۸	۵۵۴/۲
۱۱/۸	۸/۶	۵۲/۶	۱۳۱/۴
۲۰/۶	۲۰/۵	۱۱/۷	۲۳۰/۱

ماخذ: وزارت بازرگانی

۱- آمار مذکور شامل شهرهای دارای سازمانهای صنفی است.

در این سال از مجموع واحدهای صنفی کشور ۱۱۱۴/۲ هزار واحد دارای پروانه کسب و مابقی فاقد مجوز بودند که تعداد واحدهای مجاز نسبت به سال قبل ۱۱/۰ درصد افزایش داشت. تعداد واحدهای فعال دارای پروانه کسب در صنوف توزیعی ۴/۵۵۴ هزار واحد گزارش شده که نسبت به سال قبل ۷/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین تعداد واحدهای صنوف تولیدی و خدماتی دارای پروانه کسب به ترتیب به سال قبل به ترتیب با ۰/۵ و ۵۲/۶ درصد رشد همراه بود.

نظام سهمیه بندی کالاهای

براساس گزارش وزارت بازرگانی در سال مورد بررسی همانند سالهای قبل برخی کالاهای اساسی (روغن نباتی، برنج، قندوشکر و پنیر) از طریق کالا برگ و در قالب نرخهای یارانه‌ای، تعادلی و یا ترکیبی توزیع گردید. در این سال به هر نفر ۶۷۳ کیلوگرم روغن نباتی و ۶ کیلوگرم برنج سهمیه بندی اختصاص یافت. مقدار قندوشکر کالابرگی برای خانوارهای شهری، روستایی و عشايری به ازای هر نفر به ترتیب معادل ۷/۲، ۱۳/۲ و ۳۱/۲ کیلوگرم بود. بعلاوه سرانه پنیر یارانه‌ای توزیع شده در مناطق شهری ۰/۵ کیلوگرم بود. بدین ترتیب به استثناء قندوشکر عشايری که با ۱۳ درصد افزایش همراه بود، توزیع کالا برگی کالاهای نسبت به سال گذشته تغییری نداشت.

در سال ۱۳۸۲ برای هر نفر از مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی علاوه بر سهمیه کالا برگ سراسری، ۴/۵ کیلوگرم روغن نباتی، ۴ کیلوگرم قندوشکر، ۱۰ کیلوگرم برنج و ۱ کیلوگرم پنیر اعلام شد. همچنین برای اقسام آسیب پذیر^(۱)، سهمیه روغن نباتی، برنج و قندوشکر پیش‌بینی گردید. لازم به توضیح است که در سال مذکور تعداد افراد تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی ۵/۲۵ میلیون نفر بود و تعداد اقسام آسیب پذیر طبق برآورد وزارت بازرگانی ۱۰ میلیون نفر برآورد گردید.

- بر اساس مصوبه مورخ ۱۳۸۲/۸/۷ هیات دولت، ساکنین هشت استان کشور شامل اردبیل، آیلام، کردستان، کرمانشاه، لرستان، کهگیلویه و بویر احمد، بوشهر و سیستان و بلوچستان بعنوان اقسام آسیب پذیر شناسایی شد و به ساکنان آنها کالا برگ مضاعف اختصاص یافت.

فصل دهم

امور اجتماعی

یکی از مهمترین موفقیت‌های کشور در زمینه مسائل جمعیتی در سالهای اخیر، کاهش نرخ رشد جمعیت می‌باشد، که تحت تاثیر روند نزولی نرخ باروری زنان قرار داشته است. اثرات رشد قابل توجه جمعیت در دهه نخست انقلاب اسلامی پس از سپری شدن حدود دو دهه و ورود کودکان دهه مزبور به دوران جوانی، در قالب گسترش مطالبات و تقاضاهای اجتماعی اشاره جوان جامعه متجلی گردیده است. تغییرات ساختار سنی جمعیت، الزامات و نیازهای جدیدی در ارتباط با تقاضاهای اجتماعی از قبیل آموزش (عمومی و عالی)، بهداشت و مهمتر از همه ایجاد اشتغال پایدار را مطرح نموده است. بهبود شاخصهای آموزشی، بهداشتی و توزیع درآمد حاکی از توجه ویژه به مسائل اجتماعی در سالهای اخیر بوده است. همچنین در جهت پاسخگویی به عرضه شتابان نیروی کار، اقدامات ویژه ای در ارتباط با بسیج منابع و امکانات بالفعل و بالقوه کشور نظری استفاده از وجوده اداره شده، استفاده از منابع موضوع ماده ۵۶ قانون برنامه سوم، اعطای تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی و موارد دیگر صورت گرفته، که اقدامات مزبور افزایش تقاضا برای نیروی کار و کاهش نرخ بیکاری را بدنبال داشته است.

جمعیت و نیروی انسانی

در سال ۱۳۸۲ جمعیت کل کشور با نرخ رشدی معادل ۱/۶ درصد نسبت به سال قبل به ۶۶۷ میلیون نفر بالغ گردید که این رشد در مقایسه با سال قبل ۰/۱ واحد درصد کاهش داشت. در سال مورد بررسی از کل جمعیت ، ۶۵/۸ درصد در مناطق شهری و ۳۴/۲ درصد در مناطق روستایی ساکن بودند که در مقایسه با سال قبل جمعیت شهری ۰/۶ واحد درصد افزایش و جمعیت روستایی به همین میزان کاهش داشت. تمایل به مهاجرت و استقرار در شهرهای بزرگ که دارای بازارکار متنوع‌تر و درآمدهای موردنظر بالاتر می‌باشند، باعث کاهش جمعیت روستایی و متراکم تر شدن جمعیت در شهرهای بزرگ شده و شهرهای بزرگ را با بسیاری از کاستی‌ها و نارسانیهای زیست محیطی و خدماتی پیش‌بینی نشده مواجه نموده است.

در این سال جمعیت کمتر از ۲۰ و ۲۵ ساله به ترتیب ۴۳/۳ و ۵۵/۳ درصد از کل جمعیت را تشکیل داد. به طوری که ضریب جوانی جمعیت (نسبت جمعیت زیر ۱۵ سال به کل جمعیت) ۲۹/۷ درصد بود. به این ترتیب تقریباً از هر ۳ نفر جمعیت کشور یک نفر به گروه سنی زیر ۱۵ سال تعلق داشت و بیش از نیمی از جمعیت کشور زیر ۲۵ سال بودند. این ترکیب هرم سنی جمعیت عمده‌تاً متأثر از افزایش قابل توجه زاد و ولد در دهه نخست انقلاب اسلامی از یک سو و کاهش نرخ مرگ و میر کودکان از سوی دیگر می‌باشد. شایان ذکر است ضریب جوانی جمعیت در سالهای اخیر روندی کاهنده داشته که ناشی از سیاستهای کنترل جمعیت در این سالها می‌باشد.

ترکیب سنی جمعیت (درصد)			
گروههای سنی	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
جمعیت جوان (زیر ۱۵ سال)	۳۰/۸	۳۱/۹	۲۹/۷
جمعیت (۱۵-۶۴ سال)	۶۴/۵	۶۳/۳	۶۵/۶
جمعیت سالخورده (۶۴ به بالا)	۴/۷	۴/۸	۴/۷
کل جمعیت	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

در سال مورد بررسی جمعیت فعال اقتصادی با رشدی معادل ۲/۹ درصد نسبت به سال قبل به ۲۱/۰ میلیون نفر افزایش یافت. این افزایش ناشی از رشد فوق العاده جمعیت در دهه ۱۳۶۰ می‌باشد که در حال حاضر بازار کار کشور را تحت تاثیر قرار داده

است. از جمعیت فوق الذکر ۱۳/۵ میلیون نفر آن را جمعیت فعل شهربی و ۷/۵ میلیون نفر بقیه را جمعیت فعل رستایی تشکیل می‌دهد. شایان ذکر است نظر به اینکه نرخ رشد جمعیت تاثیر خود را با تاخیر زمانی بر جمعیت (۱۵-۶۴) ساله گذاشته و نرخ رشد جمعیت در دهه گذشته از رقم بالایی برخوردار بوده است لذا اثرات این نرخ رشد بالا در افزایش جمعیت (۱۵-۶۴) ساله در سالهای اخیر منعکس گردیده است. به طوری که سهم جمعیت (۱۵-۶۴) ساله کشور از ۶۳/۳ درصد (۴۰۸۹۰ هزار نفر) در سال ۱۳۸۰ به ۶/۵ درصد (۴۲۳۲۶ هزار نفر) در سال ۱۳۸۱ و ۶/۶ درصد (۴۳۷۴۶ هزار نفر) در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته و این افزایش سبب شدت گرفتن تقاضای کار در کشور گردیده است.

در سال مورد گزارش، نسبت عمومی فعالیت^(۱) در کل کشور از ۳۱/۱ درصد طی سال ۱۳۸۱ به ۳۱/۵ درصد در سال ۱۳۸۲ رسید. در سال ۱۳۸۲ بار تکفل^(۲) از ۲۷۵ نفر در سال قبل به ۲۶۷ نفر در این سال کاهش یافت. به این ترتیب در سال مذکور هر ۱۰۰ نفر جمعیت شاغل متکفل ۲۶۷ نفر جمعیت غیرشاغل بوده است.

بازار کار

براساس مستندات برنامه سوم توسعه، هدف برنامه ایجاد ۷۶۵ هزار فرصت شغلی جدید بطور متوسط در سال در طول سالهای اجرای برنامه است. در این برنامه درخصوص عرضه نیروی کار دو سناریوی حداکثر و حداقل عرضه نیروی کار مطرح گردیده است. براساس سناریوی حداکثر، کاهش نرخ بیکاری از ۱۶ درصد در سال ۱۳۷۸ به ۱۲/۶ درصد در پایان برنامه مد نظر قرار گرفت. از این رو در برنامه مذکور پیش‌بینی شده که در مجموع حدود ۳/۸ میلیون فرصت شغلی جدید طی سالهای ۱۳۷۹-۸۳ ایجاد گردد. براساس برآورد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، متوسط سالانه افزایش عرضه و تقاضای نیروی کار طی سالهای ۱۳۷۹-۸۲ به ترتیب حدود ۶۴۱ و ۵۳۶ هزار نفر بود. این ارقام در مقایسه با ارقام متناظر پیش‌بینی شده در برنامه که به ترتیب ۷۳۵ و ۷۶۵ هزار نفر است، کمتر می‌باشد.

فروزنی عرضه نیروی کار بر تقاضای آن و تعمیق شکاف موجود، وجود مشکلات ساختاری از بعد عرضه در اقتصاد، ضعف سرمایه‌گذاری، وجود نارسانیهایی در زمینه قوانین مرتبط با بازار کار و انعطاف ناپذیر بودن برخی از این قوانین و مقررات از جمله چالشهای بازار کار می‌باشند. به این ترتیب بهبود وضعیت اشتغال و کاهش نرخ بیکاری در کشور با توجه به ماهیت ساختاری این پدیده، مستلزم سیاستها و اصلاحات ساختاری است. افزایش سرمایه‌گذاری و تولید، ثبات سیاستهای کلان اقتصادی، اصلاح پاره‌ای از قوانین و مقررات ناظر بر بازار کار نظیر قوانین کار و بیمه بیکاری به همراه سیاستهای معطوف به عرضه کار می‌تواند نقش موثری در تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار کشور ایفا نماید.

براساس آمار مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری کل کشور در بهمن ماه سال ۱۳۸۲ معادل ۱۱/۳ درصد بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۰/۹ واحد درصد کاهش یافت. نرخ بیکاری برای اردیبهشت ماه سال مذکور معادل ۱۱/۶ درصد بود. رشد قابل توجه سرمایه‌گذاری خصوصاً سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و همچنین تسهیلات اعطایی بانکها از منابع قرض الحسن و وجوده اداره شده جهت ایجاد اشتغال و بازگشت بخشی از مهاجرین افغانی از جمله دلایل کاهش نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال ۱۳۸۱ می‌باشد. براساس آمار مذکور، طی سال مورد بررسی نرخ بیکاری مردان از میزان ۱۰/۱ درصد در اردیبهشت ماه به ۹/۸ درصد در بهمن ماه کاهش و نرخ بیکاری زنان از ۲۰/۴ درصد در اردیبهشت ماه با ۰/۱ واحد درصد افزایش به ۲۰/۵ درصد در بهمن ماه رسید. علل افزایش نرخ بیکاری

۱- نسبت جمعیت فعل به کل جمعیت
۲- نسبت جمعیت غیرشاغل به جمعیت شاغل

زنان در سالهای اخیر عمدها" ناشی از رشد فراینده تقاضای کار زنان طی سالهای اخیر در اثر افزایش نرخ مشارکت زنان در فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی و جمعیت بالقوه فعال آنان از یکسو و عدم ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب جهت این قشر از جامعه از سوی دیگر بود. نرخ بیکاری مردان و زنان در اردیبهشت و بهمن سال ۱۳۸۱ به ترتیب برای مردان ۱۱/۷ و ۱۰/۹ و برای زنان ۱۷/۶ و ۱۹/۵ درصد بود.

بررسی وضعیت نرخ بیکاری بر حسب مناطق شهری و روستایی نشان می‌دهد که طی سال ۱۳۸۲ نرخ بیکاری مناطق شهری ۰/۷ واحد درصد کاهش یافته است به گونه‌ای که از ۱۲/۸ درصد در اردیبهشت ماه به ۱۲/۱ درصد در بهمن ماه رسید، در حالیکه نرخ بیکاری مناطق روستایی طی سال مذکور با افزایش معادل ۰/۵ واحد درصد از ۹/۴ درصد در اردیبهشت ماه به ۹/۹ درصد در بهمن ماه افزایش یافت. نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی در اردیبهشت و بهمن سال ۱۳۸۱ به ترتیب برای مناطق شهری ۱۴/۷ و ۱۳/۱ درصد و برای مناطق روستایی ۱۰/۰ و ۱۱/۱ درصد بود.

بر اساس نمونه‌گیری مرکز آمار ایران در بهمن ماه سال ۱۳۸۲ از جمعیت شاغل ۲۰/۹ درصد در بخش کشاورزی، ۳۱ درصد در بخش صنعت و ۴۸/۱ درصد در بخش خدمات شاغل بودند که در مقایسه با سال قبل از سهم بخش کشاورزی کاسته و به سهم بخش‌های صنعت و خدمات افزوده گردیده است. سهم بخش کشاورزی، صنعت و خدمات از کل شاغلین در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۲۴/۴، ۲۹/۶ و ۴۶ درصد بود. همچنین در میان استانهای کشور استانهای سیستان و بلوچستان، کردستان و لرستان به ترتیب با ۱۸/۵ و ۱۸/۷ درصد بالاترین نرخ بیکاری و استانهای آذربایجان شرقی، کرمان و قزوین به ترتیب با ۵/۷، ۷/۸ و ۷/۸ درصد کمترین نرخ بیکاری را به خود اختصاص دادند. به این ترتیب دامنه تغییرات نرخ بیکاری استانی (تفاوت بالاترین و پایین ترین نرخ بیکاری) برابر ۱۳/۵ درصد می‌باشد. در این سال نرخ بیکاری ۱۴ استان بالاتر از میانگین نرخ بیکاری کشور (۱۱/۳ درصد) بود.

اهم اقدامات انجام شده در مورد اشتغال

۱- تسهیلات تکلیفی

مطابق بند (پ) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور مقرر شد از کل ۳۶۰۰ میلیارد ریال افزایش سقف مانده تسهیلات تکلیفی در این سال، ۷۵ درصد به بخش‌های تعاقنی و خصوصی و ۲۵ درصد آن به بخش دولتی اختصاص یابد که حداقل ۶۵ درصد از سهم بخش‌های تعاقنی و خصوصی برای اعطای تسهیلات با اهداف اشتغال‌زایی در مناطق توسعه نیافته براساس شاخصهایی که با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تایید شورای عالی اشتغال به تصویب هیات وزیران خواهد رسید بین استانها توزیع شود تا از طریق بانکهای عامل در اختیار متقاضیان قرار گیرد. همچنین بند مذکور بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف گردید مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال تسهیلات موضوع این تبصره را از طریق دفتر «همکاریهای فناوری ریاست جمهوری» به منظور ایجاد اشتغال مولده جهت متخصصین فارغ‌التحصیل ممتاز دانشگاهها و جلوگیری از فرار مغزاها اختصاص دهد.

بررسی ارقام مصوب و عملکرد اعطای تسهیلات تکلیفی در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد از ۳۶۰۰ میلیارد ریال سقف تسهیلات مزبور در این سال، ۲۰۷۰ میلیارد ریال آن جهت اعطای تسهیلات با اهداف اشتغال‌زایی در نظر گرفته شد. از این مبلغ نیز معادل ۸۸۱ میلیارد ریال آن، (۴۲/۶ درصد) مورد تصویب قرار گرفت. در این سال بانکهای عامل مبلغ ۷۵۵ میلیارد ریال به صورت اعطای تسهیلات به طرحهای مصوب پرداخت کردند. عدم وجود هماهنگی بین بانکها و دستگاههای اجرایی، عدم ارائه به موقع مدارک و محقق نشدن شرایط تعیین شده در قرارداد پرداخت تسهیلات توسط برخی از متقاضیان از یک سو و ناتوانی متقاضیان در تأمین سهم آورده، عدم ابلاغ به موقع آین نامه‌های اجرایی و پرداخت مرحله‌ای تسهیلات مصوب خصوصاً در رابطه با عقد مشارکت مدنی از سوی دیگر را می‌توان از دلایل عدمکرد پایین تسهیلات تکلیفی در مقایسه با میزان مصوب این تسهیلات دانست.

۲- وجوه اداره شده

با توجه به شرایط خاص کشور در مواجهه با بیکاری و پیگیری راهکارهای کارآمد جهت تخصیص اعتبارات اشتغالزایی، طبق ماده ۵۴ قانون برنامه سوم توسعه، دولت مجاز گردید در قالب بودجه سنتویی و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلاتی را مناسب با سهم آورده مقاضیان سرمایه گذاری به طرحهای اشتغالزا و صنایع کوچک اختصاص دهد و قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را در قالب یاد شده، تامین نماید.

به موجب ردیف ۵۰۳۶۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور مقرر شده بود مبلغ ۴۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار تحت عنوان «وجوه اداره شده» برای اعطای تسهیلات بانکی به طرحهای سرمایه گذاری اشتغالزایی بخشهای تولیدی، خدماتی، بخش خصوصی و خوداشتغالی با اولویت زنان سرپرست خانوار اختصاص یابد. شایان ذکر است از آنجایی که بانکهای عامل طی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ موظف گردیده بودند تا دو برابر اعتبار ابلاغی در خصوص طرحهای بخش کشاورزی و خدمات و سه برابر اعتبار ابلاغی در بخش صنعت طرح پذیرش کنند، لذا شورای عالی اشتغال مقرر نمود که اعتبارات منظور شده در قالب ردیف فوق در سال ۱۳۸۲ عمدتاً جهت پرداخت تعهدات قبلی بانکها مورد استفاده قرار گیرد.

۳- ماده ۵۶ قانون برنامه سوم

به موجب ماده ۵۶ قانون برنامه سوم، نظام بانکی کشور موظف شد در طول سالهای اجرای برنامه سوم به نحوی برنامه ریزی و اقدام نماید که همواره پس از کسر ذخایر قانونی واحتیاطی سپرده‌های قرض الحسن پس انداز که حداقل از ۲۰ درصد آن تجاوز نمی‌کند، حداقل ۷۰ درصد بقیه را بصورت وام برای ابزار کار در اختیار کسانی قرار دهد که برای کارکردن امکان تهیه وسائل کار خود را ندارند. این وام در ابتدا به مبلغ ده میلیون ریال در اختیار افراد حقیقی قرار گرفت، لیکن سپس براساس قانون اصلاح ماده ۵۶ قانون برنامه سوم، از ابتدای آذر ماه ۱۳۸۰ مبلغ آن به سی میلیون ریال افزایش یافت و ضمناً "مقرر گردید علاوه بر اشخاص حقیقی، اشخاص حقوقی غیر دولتی نیز بتوانند از این تسهیلات استفاده نمایند.

در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ تسهیلات پرداختی ماده ۵۶ قانون برنامه سوم در قالب آئین نامه اجرایی این ماده بصورت وام خود اشتغالی پرداخت می‌گردید اما از سال ۱۳۸۱ با اصلاح آئین نامه مذکور، پرداخت این وام متوقف گردید و تنها کارفرمایان مجاز به استفاده از این تسهیلات شدند.

در طی سال ۱۳۸۲ با توجه به اصلاحات انجام شده در آئین نامه و دستورالعمل اجرایی ماده ۵۶ و نهایتاً تصویب دستورالعمل جدید در اواخر سال توسط شورای پول و اعتبار از یکسو و تغییر در فرآیند اجرایی اعطای تسهیلات مزبور بر اساس سیستم مکانیزه پیشنهادی صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی از سویی دیگر موجب گردید که این ماده در سال ۱۳۸۲ عملکرد قابل توجهی نداشته باشد. در مجموع مانده تسهیلات اعطایی در قالب ماده ۵۶ قانون برنامه سوم در پایان سال ۱۳۸۲ به رقم ۱۱۴۳۸/۲ میلیارد ریال رسید. از این مبلغ افزایش در مانده سال ۱۳۸۲ در مقایسه با پایان سال ۱۳۸۱ معادل ۳۷۹/۵ میلیارد ریال بوده است.

۴- حساب ذخیره ارزی

در سال ۱۳۸۲ جهت حمایت از فعالیتهای تولیدی با هدف ایجاد فرصتهای جدید شغلی، از منابع حساب ذخیره ارزی نیز استفاده قابل توجهی گردید به طوری که بر اساس آمار عملکرد تسهیلات اعطایی بانکها تا پایان اسفندماه ۱۳۸۲ ارزش کل طرحهای مصوب جهت استفاده از این تسهیلات ۸۰۵۴/۵ میلیون دلار و ارزش طرحهای قرارداد منعقد شده با مشتریان ۴۲۸۷/۲ میلیون دلار بوده است.

۵- صندوق حمایت از فرصت های شغلی

به موجب بند «خ» تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ مقرر گردید که مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال به عنوان افزایش سرمایه دولت در صندوق حمایت از فرصت های شغلی برای اعطای تسهیلات به طرحهای زودبازده اشتغالزا و خوداشتغالی تا سقف سی میلیون ریال در اختیار صندوق مذکور قرار گیرد. تقویت و یا ایجاد مراکز آموزشی و اشتغال از محل این اعتبار منوع گردید.

عملکرد صندوق بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۲^(۱)

براساس ماده (۱) قانون بیمه بیکاری ، کلیه مشمولین قانون تامین اجتماعی که تابع قوانین «کار» و «کار کشاورزی» هستند مشمول این قانون می باشند. براساس مفاد این قانون ، حمایت و هدایت بیکاران مشمول این قانون بعهده وزارت کار و امور اجتماعی است و در مقابل سازمان تامین اجتماعی عهده دار دریافت حق بیمه و تنظیم اسناد و پرداخت مقرری به آنها می باشد. تنها محل درآمد صندوق بیمه بیکاری، حق بیمه ای است که به موجب ماده (۵) قانون مزبور به میزان ۳ درصد مزد بیمه شده، تعیین گردیده است. حق بیمه مذکور توسط کارفرما تامین و پرداخت می شود. براساس ماده (۷) قانون بیمه بیکاری مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری برای افراد مجرد حداقل ۶ و حداکثر ۳۶ ماه و برای افراد متاهل حداقل ۱۲ و حداکثر ۵۰ ماه می باشد. فرد مشمول بیمه بیکاری لازم است قبل از بیکار شدن حداقل دارای ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه باشد.

براساس آمار موجود در پایان سال ۱۳۸۲، تعداد مقرری بگیران صندوق بیمه بیکاری به ۱۳۱۸۴۲ نفر بالغ گردید که در مقایسه با رقم پایان سال ۱۳۸۱ بیش از ۱۲/۴ درصد افزایش نشان می دهد.

تعداد مقرری بگیران از صندوق بیمه بیکاری

تعداد مقرری بگیران	تعداد برقراری مقرری	تعداد موارد قطع مقرری	تعداد مقرری بگیران
در پایان سال ۱۳۸۱	در سال ۱۳۸۲	در سال ۱۳۸۲	در پایان سال ۱۳۸۲
۱۱۶۲۶۸	۱۰۹۴۸۷	۹۳۹۱۳	۱۳۱۸۴۲
			۱۳۸۲

عواملی که در رشد تعداد مقرری بگیران در سالهای اخیر موثر بوده است به شرح ذیل می باشد:

- مشکلات ناشی از خصوصی سازی ، اصلاح ساختار یا انحلال کارگاهها و شرکتهای بزرگ که در اغلب موارد منجر به تعديل و یا اخراج پرسنل و یا تعطیلی کارگاهها می گردد.
- معرفی وسیع کارگران باخرید شده کارگاهها که قبل از طرح دعوا با کارفرما سازش نموده اند.
- معرفی کارگران شاغل در فعالیت های غیر دائم از جمله طرحها و پروژه های مربوط به صنایع نفت و گاز و سدسازی در استانهای جنوبی کشور.
- شرایط نامناسب بازار کار و عدم تناسب آموزشها فنی و حرفه ای ارائه شده به مقرری بگیران با نیاز بازار کار.

شایان ذکر است که در سال ۱۳۸۲ اغلب مقرری بگیران صرفاً بدلیل اتمام مدت استحقاقی آنها از فهرست مقرری بگیران حذف و تنها ۱۷ درصد از آنان به دلیل اشتغال مجدد قبل از اتمام دوره دریافت مقرری از فهرست مذکور خارج شدند.

۱- قانون بیمه بیکاری در سال ۱۳۶۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

دستمزد و حقوق

یکی از اهداف مهم اقتصادی- اجتماعی دولتها حمایت و پشتیبانی از نیروی کار جهت حفظ قدرت خرید و رفاه زندگی و نیز تامین امنیت شغلی آنان می باشد. یکی از جنبه های اصلی این حمایت تعیین حداقل مزد برای کارگران و تعیین ضریب حقوق برای کارمندان دولت می باشد.

در ایران شورای عالی کار هر ساله موظف است میزان حداقل دستمزد کارگران را اعلام نماید. رقم حداقل دستمزد اسمی ماهانه در سال ۱۳۸۲ با ۲۲/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل معادل ۸۵۲۳۸۰ ریال تعیین گردید. با در نظر گرفتن نرخ تورم در این سال (۱۵/۶ درصد)، حداقل دستمزد واقعی ماهانه ۵/۷ درصد افزایش داشته است. همچنین ضریب حقوق کارکنان دولت نیز از ۲۹۰ در سال ۱۳۸۱ به ۳۲۰ در سال مورد بررسی افزایش یافت که با ملحوظ داشتن حداتر ۵ درصد افزایش سالانه، کل حقوق کارکنان دولت در این سال ۱۵/۳ درصد افزایش یافت که اندکی کمتر از نرخ تورم در این سال (۱۵/۶ درصد) بود. لازم به توضیح است تعديل دستمزدها و حقوقها می باید براساس دو عامل مهم تورم و بهره وری نیروی کار صورت پذیرد. تعديل دستمزد و حقوق براساس تورم یک افزایش همگانی است که کلیه کارکنان به نسبت مساوی از آن متفعل می گردند، لیکن افزایش دستمزد و حقوق براساس بهره وری نیروی کار، بستگی کامل به شایستگی ها و توانایه های فردی در جهت پیشبرد اهداف سازمانی دارد.

بهرهوری نیروی کار

برای اندازه گیری بهرهوری نیروی کار در یک بخش از اقتصاد می توان از نسبت ارزش افزوده به تعداد شاغلین آن بخش استفاده نمود. در سطح کل اقتصاد نیز بهره وری نیروی کار از نسبت تولید ناخالص داخلی به تعداد کل شاغلین بدست می آید.

تغییرات بهرهوری نیروی کار می تواند به دلایل مختلفی نظیر تغییر موجودی سرمایه، تغییر سطح کیفی نیروی کار در اثر آموختش، کسب تجربه، تقسیم و تخصص کار، تغییر شرایط کار، مهارت در مدیریت و... باشد.

بهرهوری نیروی کار بر حسب بخش های اقتصادی

(۱۳۷۶=۱۰۰)

خدمات			کشاورزی			صنایع و معادن (۱)			سال
بهرهوری (هزارریال/نفر)	شاغلین (نفر)	ارزش افزوده (میلیاردریال)	بهرهوری (هزارریال/نفر)	شاغلین (نفر)	ارزش افزوده (میلیاردریال)	بهرهوری (هزارریال/نفر)	شاغلین (نفر)	ارزش افزوده (میلیاردریال)	
۲۲۴۱۲/۹	۷۹۰۹۱۵۹	۱۷۷۲۶۷	۱۲۱۸۸/۸	۳۶۷۰۴۰۸	۴۴۷۳۸	۱۳۸۷۵/۴	۵۳۳۸۸۶۴	۷۴۰۷۹	۱۳۸۰
۲۲۸۹۳/۵	۸۱۶۷۹۱۵	۱۸۶۹۹۲	۱۳۴۹۳/۹	۳۶۹۲۴۰۷	۴۹۸۲۵	۱۴۷۴۷/۸	۵۶۳۸۹۵۰	۸۳۱۶۲	۱۳۸۱
۲۳۰۷۳/۸	۸۵۱۸۷۲۳	۱۹۶۵۵۹	۱۴۳۶۵/۷	۲۷۱۲۳۶۷	۵۳۳۴۵	۱۵۰۸۹/۷	۵۹۲۰۵۱۹	۸۹۳۳۹	۱۳۸۲

۱- آمار شاغلین از برآورد سازمان مدیریت و برنامه ریزی استفاده شده است.

برآورد میزان بهرهوری نیروی کار در کل اقتصاد در طی دوره ۱۳۸۰-۸۲ (۱۳۷۶=۱۰۰)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	تولید ناخالص داخلی
۳۷۹۰۰۹	۳۵۵۳۵۰	۳۳۰۵۶۵	به قیمت پایه (میلیاردریال)
۱۸۱۵۲۶۰۹	۱۷۴۹۹۲۷۲	۱۶۹۱۸۴۳۱	تعداد شاغلین (۱)
۲۰۸۷۹	۲۰۳۰۶/۵	۱۹۵۳۸/۸	میزان بهرهوری نیروی کار (هزارریال/نفر)
۲/۸	۳/۹	.۴/۴	درصد تغییرات

۱- برآورد سازمان مدیریت و برنامه ریزی

مقایسه میزان بهره وری نیروی کار به تفکیک بخش های اقتصادی و نیز بهره وری نیروی کار در کل اقتصاد طی سالهای ۱۳۸۰-۸۲ حاکی از روند روبه رشد بهره وری در کل اقتصاد و بخش های سه گانه صنعت، کشاورزی و خدمات می باشد.

توزيع درآمد

توزیع درآمد خانوار در هر کشور تحت تاثیر عوامل بوجود آورنده درآمد خانوار، شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور و سیاستهای دولت در زمینه توزیع مجدد درآمد قرار دارد. برای اندازه گیری نابرابری توزیع درآمد می‌توان از شاخصهای متفاوتی استفاده نمود که از جمله متناول‌ترین این شاخص‌ها نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمند ترین افراد جامعه به سهم ۱۰ درصد فقیرترین افراد و ضریب جینی می‌باشد.

طی سال ۱۳۸۲ در مناطق شهری کشور، سهم درآمد ۱۰ درصد فقیرترین افراد جامعه معادل ۲ درصد و سهم ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد معادل ۳۲ درصد از درآمد جامعه بود. در این سال سهم دهک اول درآمدی نسبت به سال گذشته با ۵/۳ درصد افزایش و سهم دهک دهم درآمدی با ۱/۲ درصد کاهش مواجه بود، از این‌رو نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد جامعه به فقیرترین افراد با ۵/۹ درصد کاهش از ۱۷/۱ برابر در سال ۱۳۸۱ به ۱۶ برابر در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت که نشان‌دهنده بهبود توزیع درآمد در مناطق شهری کشور طی سال مورد بررسی می‌باشد.

همچنین در سال ۱۳۸۲ ضریب جینی در مناطق شهری کشور معادل ۴/۱۵۶ بود که نسبت به سال گذشته ۰/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. کاهش این ضریب ممکن است بهتر شدن توزیع درآمد در مناطق شهری کشور در سال مورد بررسی می‌باشد.

شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰/۴۱۵۶	۰/۴۱۹۱	۰/۳۹۸۵	ضریب جینی
۱۵/۰۵	۱۴/۹۸	۱۵/۹۴	سهم ۴۰ درصد خانوارهای کم درآمد (درصد)
۳۶/۵۴	۳۶/۰۷	۳۷/۱۴	سهم ۴۰ درصد خانوارهای با درآمد متوسط (درصد)
۴۸/۴۲	۴۸/۹۵	۴۶/۹۲	سهم ۲۰ درصد خانوارهای با درآمد بالا (درصد)
۱۶/۰	۱۷/۱	۱۴/۷	نسبت ۱۰ درصد ثروتمند به ۱۰ از فقیرترین خانوارها

بودجه خانوار در مناطق شهری

در سال ۱۳۸۲ بررسی از هزینه و درآمد خانوارهای ساکن در مناطق شهری در ۷۲ شهر و با مراجعه به ۶۰۰۰ خانوار نمونه انجام گرفت، که نتایج آن به شرح زیر است:

(الف) هزینه:

در سال مورد بررسی متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار شهری ۴۹۵۱۵ هزار ریال (ماهانه ۴۱۲۶ هزار ریال) بود که نسبت به سال قبل ۱۲/۹ درصد افزایش داشت. از کل مبلغ مذبور ۲۷/۲ درصد به گروه هزینه «خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات»، ۲۸/۳ درصد مربوط به گروه هزینه «مسکن، آب، برق و سوخت» و ۱۵/۸ درصد به گروه هزینه «حمل و نقل و ارتباطات» اختصاص داشت که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۲/۳، ۱۲/۳ و ۱۵/۲ درصد افزایش داشت.

همچنین بررسی متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار ساکن در مناطق شهری استانهای مختلف نمایانگر این است که استان تهران با ۶۹۹۹۴ هزار ریال (ماهانه حدود ۵۸۳۳ هزار ریال) بیشترین و استان هرمزگان با ۲۶۰۸۶ هزار ریال (ماهانه حدود ۲۱۷۴ هزار ریال) کمترین هزینه را به خود اختصاص داده‌اند.

(ب) درآمد:

در سال مورد بررسی مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص سالانه یک خانوار شهری بالغ بر ۴۶۱۳۱ هزار ریال (ماهانه ۳۸۴۴ هزار ریال) بود که ۷۳/۷ درصد آن را درآمد پولی ناخالص و ۲۶/۳ درصد را درآمد غیر پولی تشکیل داده است. در سال ۱۳۸۲ کل درآمد پولی و غیر پولی خانوار نسبت به سال قبل حدود ۱۴/۶ درصد افزایش داشت. در این میان میزان افزایش درآمد پولی خانوار ۱۳/۷ و درآمد غیر پولی ۱۷/۲ درصد بود. شایان ذکر است در سال ۱۳۸۲ معادل ۲۱/۱ درصد از کل درآمدهای پولی و غیر پولی را ارزش اجاری مسکن شخصی (مالکنشین) تشکیل داد.

از نظر متوسط درآمد ناخالص سالانه یک خانوار شهری، استان تهران با ۶۵۸۱۵ هزار ریال (ماهانه حدود ۵۴۸۵ هزار ریال) بیشترین و استان سیستان و بلوچستان با ۲۵۸۹۰ هزار ریال (ماهانه حدود ۲۱۵۸ هزار ریال) کمترین درآمد را دارا بوده‌اند.

آموزش و پرورش

در سال ۱۳۸۲ نسبت باسوسادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر

در کل کشور با $\frac{۰}{۶}$ واحد درصد افزایش به $\frac{۸۵}{۵}$ درصد بالغ گردید.

در سال مذکور نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله در مناطق مختلف با اندکی افزایش مواجه بود و

این نسبت در کل کشور به $\frac{۹۶}{۷}$ درصد رسید. نسبت باسوسادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله در کل کشور نیز معادل $\frac{۹۶}{۳}$ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از $\frac{۹۷}{۷}$ واحد درصد افزایش برخوردار بود.

آموزش و پرورش عمومی از دو مرحله آموزش پایه و آموزش نیمه تخصصی نظری تشکیل شده است. آموزش پایه شامل دوره‌های تحصیلی قبل از دبستان، ابتدایی و راهنمایی تحصیلی بوده که دوره ابتدایی جزء آموزش‌های اجباری می‌باشد. آموزش نیمه تخصصی نظری نیز دوره‌های تحصیلی متوسطه نظری و پیش‌دانشگاهی را در بر می‌گیرد.

تعداد کل دانشآموzan (آموزش عمومی و پیش‌دبستانی) به تبع روند رو به کاهش نرخ رشد جمعیت در سالهای اخیر، روند نزولی داشته و به حدود $\frac{۱۶۷}{۵}$ ^(۱) میلیون نفر در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ رسیده است که در مقایسه با سال قبل $\frac{۷}{۵}$ درصد کاهش نشان می‌دهد. کاهش

نسبت باسوسادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر			
(درصد)			
مناطق روستایی	مناطق شهری	کل کشور	مناطق شهری
۷۴/۸	۹۲/۰	۸۵/۵	۱۳۸۲
۷۴/۳	۹۱/۵	۸۴/۹	۱۳۸۱

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوسادی کشور			
(درصد)			
۱۳۸۲	۱۳۸۱		

نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم
در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله:

مناطق شهری	۹۸/۰	۹۸/۵
مناطق روستایی	۸۹/۳	۹۱/۰
کل کشور	۹۵/۸	۹۶/۰
نسبت باسوسادی		
در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله:		
مناطق شهری	۹۷/۷	۹۸/۰
مناطق روستایی	۹۰/۶	۹۳/۰
کل کشور	۹۵/۶	۹۶/۳

ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

تعداد دانشآموzan در همه مقاطع تحصیلی وجود داشته است، به طوری که تعداد دانشآموzan در مقاطع ابتدایی، راهنمایی و متوسطه به ترتیب $\frac{۴}{۴}$ ، $\frac{۳}{۸}$ و $\frac{۲۰}{۸}$ درصد و تعداد دانشآموzan در دوره پیش‌دانشگاهی معادل $\frac{۲}{۴}$ درصد در مقایسه با سال تحصیلی قبل کاهش داشته است.

در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ از حدود $\frac{۶}{۶}$ میلیون دانشآموز در مقاطع تحصیلی ابتدایی $\frac{۵}{۲}$ درصد پسر و $\frac{۴}{۸}$ درصد دختر بودند. همچنین تعداد $\frac{۳}{۹}$ میلیون نفر ($\frac{۵۹}{۴}$ درصد) آنها در مناطق شهری و مابقی آنها به تعداد $\frac{۲}{۷}$ میلیون نفر ($\frac{۴۰}{۶}$ درصد) در مناطق روستایی به تحصیل اشتغال داشتند. نسبت دانشآموzan دختر به کل دانشآموzan ابتدایی در مناطق شهری $\frac{۴}{۸}$ درصد و در مناطق روستایی $\frac{۴}{۷}$ درصد بود.

در سال تحصیلی مورد گزارش تعداد دانشآموzan راهنمایی تحصیلی، حدود $\frac{۴}{۴}$ میلیون نفر بود که در مقایسه با سال تحصیلی گذشته $\frac{۳}{۸}$ درصد کاهش داشت. از این تعداد $\frac{۴}{۷}$ درصد را دانشآموzan دختر و $\frac{۵}{۷}$ درصد را دانشآموzan پسر تشکیل دادند. از تعداد دانشآموzan مقطع راهنمایی تحصیلی در کل کشور، $\frac{۶}{۹}$ درصد در مناطق شهری و $\frac{۳}{۱}$ درصد مابقی آن در مناطق روستایی به تحصیل اشتغال داشتند. نسبت دانشآموzan دختر به کل دانشآموzan راهنمایی در مناطق روستایی $\frac{۴}{۳}$ درصد بود.

در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳، حدود $\frac{۴}{۲}$ میلیون دانشآموز در دوره‌های روزانه واحدهای آموزشی متوسطه و پیش‌دانشگاهی به تحصیل اشتغال داشتند که با احتساب دانشآموzan دوره‌های بزرگسالان (شبانه) این تعداد به حدود $\frac{۴}{۷}$ میلیون دانشآموز بالغ می‌گردد. نسبت دانشآموzan دختر در مقاطع متوسطه و پیش‌دانشگاهی به ترتیب $\frac{۶}{۴}$ و $\frac{۴}{۵}$ درصد بود.

۱- از این تعداد حدود نیم میلیون نفر را دانشآموzan بزرگسال تشکیل داد که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل $\frac{۵}{۵}$ درصد کاهش نشان می‌دهد.

دانش آموزان مقاطع مختلف تحصیلی بر حسب جنس(۱)

(نفر)

درصد تغییر				۱۳۸۲-۸۳				۱۳۸۱-۸۲			
	پسر	دختر		پسر	دختر		پسر	دختر		پسر	دختر
-۵/۳	-۵/۲	۲۴۵۷۵۵۹	۳۱۹۰۳۵۸	۳۶۶۲۵۰۷	۳۳۶۶۴۱۷	ابتدایی					
-۴/۶	-۲/۹	۲۵۱۴۹۴۳	۲۱۶۳۶۲۱	۲۶۴۶۷۲۸	۲۲۲۸۸۷۵	راهنمایی تحصیلی					
۰/۲	-۰/۷	۱۹۴۴۲۵۶	۱۸۷۳۵۱۵	۱۹۴۰۹۲۴	۱۸۸۷۶۰۰	متوسطه عمومی (۲)					
-۳/۹	-۳/۴	۷۹۱۶۷۵۸	۷۲۲۷۴۹۴	۸۲۴۰۱۵۹	۷۴۸۲۸۹۲	جمع					

مانند: وزارت آموزش و پرورش ۱- شامل دانش آموزان بزرگسال نمی باشد.
۲- بدون احتساب دانش آموزان دوره پیش دانشگاهی.

ترکیب دانش آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

۱۳۸۲-۸۳				۱۳۸۱-۸۲			
مناطق شهری		مناطق روستایی		مناطق شهری		مناطق روستایی	
۴۰/۶	۵۹/۴	۴۱/۳	۵۸/۷	ابتدایی			
۳۱/۰	۶۹/۰	۳۰/۶	۶۹/۴	راهنمایی تحصیلی			
۱۵/۲	۸۴/۸	۱۴/۷	۸۵/۳	متوسطه عمومی			
۲۸/۹	۷۱/۱	۳۱/۵	۶۸/۵	جمع			

مانند: وزارت آموزش و پرورش

یکی از جهت‌گیریهای اصلی برنامه سوم توسعه در بخش آموزش و پرورش افزایش مشارکت مردمی و تقویت نقش بخش خصوصی در آموزش و پرورش بوده است (ماده ۱۴۴ قانون برنامه سوم توسعه) که در این ارتباط افزایش تعداد دانش آموزان مدارس غیرانتفاعی قابل توجه می باشد. در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ علیرغم کاهش تعداد کل دانش آموزان (شامل دولتی و غیرانتفاعی)، تعداد دانش آموزان مدارس غیرانتفاعی با ۵/۳ درصد افزایش نسبت به سال تحصیلی گذشته به ۸۶۱ هزار نفر بالغ گردید، به طوری که سهم دانش آموزان این مدارس از کل دانش آموزان از ۵/۲ درصد در سال تحصیلی قبل به ۵/۷ درصد در سال مورد بررسی افزایش یافت.

دانش آموزان مدارس غیر انتفاعی در مقاطع مختلف تحصیلی

(نفر)

درصد تغییر		سهم در کل دانش آموزان (درصد)		تعداد (نفر)	
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲
۶/۵	۳/۷	۴/۷	۴/۲	۳۱۴۳۸۴	۲۹۵۰۴۰
۲/۴	۱/۸	۵/۹	۵/۶	۲۷۷۵۱۸	۲۷۱۰۱۱
۶/۹	۱/۱	۷/۰	۶/۶	۲۶۹۱۴۲	۲۵۱۸۱۹
۵/۳	۲/۶	۵/۷	۵/۲	۸۶۱۰۴۴	۸۱۷۸۷۰

مانند: وزارت آموزش و پرورش

در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ تعداد مدارس کل کشور با احتساب دوره آمادگی و پیش دانشگاهی با رشدی معادل ۲/۲ درصد نسبت به سال قبل به حدود ۱۳۷/۶ هزار مدرسه رسید. رشد تعداد مدارس شهری و روستایی به ترتیب به میزان ۳/۳ و ۱/۲ درصد بود. در این سال ۸/۷ درصد از تعداد مدارس کشور به مدارس غیرانتفاعی اختصاص داشت که با ۱۱/۴ درصد افزایش نسبت به سال تحصیلی قبل به ۱۱۹۲۰ مدرسه رسید.

در سال تحصیلی مورد بررسی تعداد کادر آموزشی رسمی و پیمانی آموزشگاهها در مناطق شهری و کل کشور به ترتیب با ۳/۸ و ۱/۱ درصد افزایش و مناطق روستایی با ۴/۷ درصد کاهش در مقایسه با سال تحصیلی قبل رویرو شدند.

نیروی انسانی بخش آموزش و پرورش طی دوره ۱۳۷۹-۸۲ با حدود ۲۰ هزار نفر کاهش به ۱۰۴۵ هزار نفر در سال ۱۳۸۲ رسیده است که با توجه به سیاستهای اصلاح ساختار نیروی انسانی و نیز سهم بالای کارکنان این بخش در بین کارکنان دولت، این کاهش چندان قابل توجه نمی باشد. کاهش نیروی انسانی شاغل در آموزش و پرورش طی این سالها با افزایش

تعداد معلمان به میزان ۱۴ هزار نفر همراه بوده که این امر حاکی از بهبود ترکیب نیروی انسانی آموزش و پرورش به نفع کارکنان آموزشی است. در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ شاخص های آموزشی «دانش آموز به مدرسه»، «دانش آموز به کلاس» و «دانش آموز به معلم» عمدتاً بدلیل کاهش تعداد دانش آموزان و افزایش تعداد معلمان و مدارس بهبود یافت.

شاخص های کیفیت آموزشی در ایران

سال تحصیلی			
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰
۱۲۱/۰	۱۲۷/۵	۱۳۷/۳	۱۴۵/۷
۲۴/۳	۲۴/۹	۲۵/۸	۲۷/۳
۱۷/۰	۱۷/۷	۱۸/۴	۱۸/۸
ماخذ: وزارت آموزش و پرورش			

در سال ۱۳۸۲ تعداد بیسواندان و کم سواندان تحت پوشش فعالیت های سوادآموزی برابر ۴۰۱۵۰۸ نفر بود که ۸۵ درصد آن را زنان تشکیل دادند. از کل سوادآموزان حدود ۵۰ درصد در دوره مقدماتی و ۵۰ درصد بقیه در مقاطع تحصیلی، پایانی و پنجم ابتدایی به سوادآموزی اشتغال داشتند. در سال ۱۳۸۲ تعداد ۶۸۰۰۵ کلاس سوادآموزی شامل ۳۱۷۴۲ کلاس شهری و ۳۶۲۶۳ کلاس روستایی تشکیل گردید.

در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ تعداد کل دانشجویان تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز دانشگاه آزاد اسلامی از ۱/۷ میلیون نفر به ۱/۹ میلیون نفر افزایش یافت که در این میان تعداد دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی و پیام نور با ۱۴/۱ درصد افزایش به حدود ۹۲۳/۹ هزار نفر و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی با ۶/۷ درصد افزایش به حدود ۹۶۸/۲ هزار نفر بالغ گردید. همچنین در این سال تحصیلی تعداد کل دانشجویان مرد و زن به ترتیب با افزایشی معادل ۸/۶ و ۱۲/۱ درصد نسبت به سال تحصیلی قبل به ۹۱۷/۱ و ۹۷۵ هزار نفر بالغ گردید.

در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ در میان دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تعداد دانشجویان رشته های «حقوق»، «ریاضی و علوم کامپیوتر» و «امور اداری، بازرگانی و مدیریت» به ترتیب با ۳۶/۵، ۲۳/۱ و ۲۰/۸ درصد رشد بیشتر از سایر رشته ها افزایش داشت. در این سال رشته های مهندسی و امور اداری، بازرگانی و مدیریت با داشتن سهمی به ترتیب معادل ۱۶/۱ و ۱۴/۳ درصد بیشترین سهم را از کل دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارا بودند.

کل دانشجویان کشور

(نفر)

سهم(درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی		دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی ^(۱)
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	
۴۸/۸	۴۷/۲	۱۴/۱	۶/۵	۹۲۳۹۱۳	۸۰۹۵۴۶	زن
۲۶/۱	۲۴/۱	۱۹/۵	۹/۱	۴۹۳۴۲۰	۴۱۲۸۴۸	مرد
۲۲/۸	۲۳/۱	۸/۵	۴/۰	۴۳۰۴۹۳	۳۹۶۷۱۹	دانشگاه آزاد اسلامی
۵۱/۲	۵۲/۸	۶/۷	۱۲/۲	۹۶۸۲۰۶	۹۰۴۸۶۹	زن
۲۵/۵	۲۶/۷	۵/۴	۱۷/۲	۴۸۱۵۹۰	۴۵۷۱۲۶	مرد
۲۵/۷	۲۶/۱	۸/۷	۷/۵	۴۸۶۶۱۶	۴۴۷۷۴۳	جمع
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۰	۹/۴	۱۸۹۲۱۱۹	۱۷۱۴۴۳۶	ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری و دانشگاه آزاد اسلامی

- شامل دانشجویان دانشگاه پیام نور نیز می باشد.

بهداشت و درمان

براساس آمار سازمان نظام پزشکی در سال ۱۳۸۲ تعداد پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان نسبت به سال قبل به ترتیب با افزایشی معادل ۳/۱ و ۰/۹ درصد به ۸۰۱۵۶، ۱۵۶۰۹ و ۱۱۴۰۶ نفر رسید. در این سال نسبت جمعیت به پزشک، دندانپزشک و داروساز به ترتیب معادل ۴۲۷۳ و ۵۸۴۸ نفر بود که در مقایسه با سال قبل بیانگر بهبود شاخص‌های بهداشتی در کشور می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ متوسط شاخص بهای دارو در مناطق شهری ۲۶۳/۱ بود، که با توجه به شاخص قیمتها میزان ارزش واقعی فروش داروی تولید داخل معادل ۲۱۸۰/۸ میلیارد ریال گردید که نسبت به سال گذشته ۱۸/۷ درصد افزایش داشت. در این سال فروش داروی تولید داخل با ۳۷/۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۵۷۳۷/۸ میلیارد ریال بالغ گردید. مصرف سرانه دارو در این سال حدود ۱۱۷۱۷۲ ریال بود که نسبت به سال قبل افزایشی معادل ۴۲/۳ درصد را نشان می‌دهد. با درنظر گرفتن شاخص بهای دارو، ارزش واقعی مصرف سرانه دارو به ۴۴۵۳/۱ ریال بالغ گردید که نسبت به سال قبل ۲۳/۳ درصد افزایش داشت.

تامین اجتماعی

تامین اجتماعی حمایتی

در سال ۱۳۸۲ تعداد افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) با ۱/۰ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۶ میلیون نفر رسید که ۲ میلیون نفر از این تعداد را مددجویان موردنی تشکیل دادند. شایان ذکر است از سال ۱۳۸۱ مسئولیت بیمه اقساط نیازمند از کمیته امداد امام خمینی متفرق و به سازمان بیمه خدمات درمانی محول شد. این امر موجب کاهش افراد تحت پوشش این کمیته در این سال نسبت به سال قبل گردید.

در این سال میزان کمکهای پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) با افزایشی معادل ۷/۸ درصد به ۶۱۴۰/۲ میلیارد ریال رسید. کمکهای پرداختی کمیته امداد شامل مستمری طرح‌های مددجویی^(۱)، شهید رجایی^(۲) و هزینه خدمات جانبی بوده است. هزینه خدمات جانبی شامل هزینه خدمات مسکن و ساختمان، هزینه خدمات بیمه و درمان، خدمات خودکفایی و اشتغال، تهیه و تامین جهیزیه و هزینه‌های خدمات فرهنگی و آموزشی و سایر خدمات جانبی کمیته امداد به افراد نیازمند و واجد شرایط می‌باشد.

افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و میزان کمکهای پرداختی

سال	درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال	درصد تغییر
۱۳۸۰		۱۳۸۱		۱۳۸۲	
۷۴۰۲		۶۰۳۸		۶۰۳۰	-۰/۱
۴۱۵۰		۴۱۷۴		۴۰۵۶	-۰/۶
۲۵۷۰		۲۶۲۹		۲۵۵۸	۲/۳
۱۵۸۰		۱۵۴۵		۱۴۹۸	-۲/۲
۱۹۱۶		۱۸۴۶		۱۹۵۰	-۳/۷
۱۳۳۶		۱۸		۲۴	-۳/۳
۴۶۷۶/۴		۵۷۴۹/۹		۶۱۴۰/۲	۲۳/۰
۱۲۹۷/۴		۱۶۳۰/۲		۱۳۰۰/۳	-۳/۴
۶۸۹/۳		۸۹۱/۷		۸۱۹/۵	-۸/۱
۲۶۸۹/۷		۳۲۲۸/۰		۴۰۲۰/۴	۲۰/۰
میزان کمکهای پرداختی (میلیارد ریال)					
مستمری طرح مددجویی					
مستمری طرح شهید رجایی					
سایر هزینه ها					

ماخذ: کمیته امداد امام خمینی (ره)

۱- طرح مددجویی بر حسب اعلان سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور جایگزین «طرح مددجویان عادی» گردیده است.

۱- (طرح مددجویی) ایتم، زنان بی سرپرست، معلولان، از کارافتادگان و ... را مورد پوشش حمایتی قرار می‌دهد.

۲- (طرح شهید رجایی) سالمدان نیازمند روستایی و عشاپری را مورد حمایت قرار می‌دهد.

تامین اجتماعی بیمه ای

سازمان تامین اجتماعی، کارگران و کارمندان تحت پوشش قانون کار را از طریق طرحهای مشارکت اجباری و افراد خویش فرما را از طریق ترتیبات قراردادی تحت پوشش خدمات این سازمان قرار می‌دهد.

تعداد بیمه‌شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی در سال ۱۳۸۲ با افزایشی معادل ۷/۰ درصد نسبت به سال قبل به ۷۰۴۸/۹ هزار نفر رسید. از این تعداد ۸۵/۴ درصد شاغل در کارگاه و ۱/۹ درصد (حدود ۱۳۲ هزار نفر) بیکار بوده و از بیمه بیکاری استفاده نمودند که نسبت به سال گذشته حدود ۱۶ هزار نفر بیشتر بوده است. مابقی به میزان ۱۲/۷ درصد شامل بیمه‌شدگان اختیاری، مشاغل آزاد و کامپونداران و کارکنان بخش بیمه ای بوده اند.

در این سال ۱۱/۸ درصد بیمه شدگان اصلی در بخش دولتی و ۸۸/۲ درصد در بخش غیردولتی بودند. همچنین از میان بیمه شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی ۹ درصد را زنان و ۹۱ درصد را مردان تشکیل می‌دادند. در سال مورد گزارش تعداد بیمه‌شدگان اصلی و تبعی سازمان تامین اجتماعی با ۱/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۱ به حدود ۲۵/۳ میلیون نفر رسید که معادل ۳۷/۹ درصد از کل جمعیت را پوشش می‌دهد. در سال ۱۳۸۲ تعداد مستمری بگیران اصلی بازنشسته با ۱۲/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۵۲۱/۴ هزار نفر و تعداد مستمری بگیران اصلی از کارافتاده با ۹/۹ درصد افزایش به حدود ۷۸/۶ هزار نفر رسید. تعداد مستمری بگیران اصلی و تبعی در همین سال نسبت به سال قبل با ۱۱/۳ درصد افزایش به ۲/۷ میلیون نفر بالغ شد. بدین ترتیب در سال مورد گزارش کلیه افراد تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی اعم از بیمه شدگان، مستمری بگیران و وابستگان آنان با رشدی معادل ۲/۰ درصد نسبت به سال ۱۳۸۱ به حدود ۲۸ میلیون نفر رسید.

سازمان بیمه خدمات درمانی که تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است، کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنها، روستاییان و خویش فرمایان را در مقابل هزینه‌های پزشکی بیمه می‌نماید.

در سال مورد بررسی تعداد افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی با ۲/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۷/۷ میلیون نفر بالغ گردید که حدود ۵۶/۵ درصد کل جمعیت کشور را پوشش داده است. از کل افراد تحت پوشش سازمان مذکور ۱۸/۴ درصد به کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنها، ۱/۵ درصد به «خویش فرمایان» (صاحبان مشاغل آزاد و مستقل)، ۳/۹ درصد به سایر اقسام، ۱۴ درصد مربوط به خویش فرمایان بستری شهری و ۶۲/۱ درصد نیز به روستاییان اختصاص داشت. همچنین با اجرای قانون بیمه همگانی در روستاهای کشور از سال ۱۳۷۷، کلیه روستاییان الزاماً تحت پوشش بیمه خدمات درمانی قرار گرفته اند.

فصل یازدهم

بودجه و برنامه های مالی دولت

بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور بعنوان چهارمین بودجه برنامه پنجماله سوم توسعه در شرایطی تدوین گردید که اصلاح ساختار مالی و بودجه دولت، اصلاح ساختار اداری و مدیریتی، اصلاح ساختار شرکتهای دولتی، خصوصی سازی و بسط مشارکتهای مردمی، اصلاح ساختار و کارکرد نظام تأمین اجتماعی و یارانه‌ها، تقویت و ارتقاء امور امنیتی و دفاعی کشور، تأمین اشتغال و کاهش بیکاری، افزایش تولید و سرمایه‌گذاری، تمرکزدایی، توسعه امور فرهنگی، توسعه و گسترش فناوری اطلاعات، ساماندهی نظام فنی و اجرایی، توسعه صادرات غیرنفتی و ساماندهی وضعیت پولی و ارزی و تراز پرداختهای خارجی در اولویت اهداف دولت قرار داشت.

بودجه سال ۱۳۸۲ با در نظر گرفتن اهداف فوق و با تأکید بر نوسازی نگرشها و مهندسی مجدد ساختارهای دولت و ایجاد تحول اداری مستمر در آن و بر اساس تأمین رشد اقتصادی، تأمین اجتماعی، صیانت از حقوق مردم، توسعه علمی کشور و گسترش بکارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کلیه امور جامعه در چارچوب برنامه سوم و بدون استقرارض از سیستم بانکی تدوین و به مرحله اجرا گذاشته شد.

با وجود اینکه میانگین تقریبی قیمت فروش هر بشکه نفت خام صادراتی کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۲۵/۷۴ دلار بود، قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ محتاطانه و در حد ۲۱ دلار به ازای هر بشکه تعیین گردید. قیمت مذکور در سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ و ۱۷/۵ دلار بود. براین اساس، سقف منابع ارزی بودجه در سال مورد بررسی در حدود ۱۵/۴ میلیارد دلار تعیین گردید. رقم مذکور در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۴/۹ میلیارد دلار بود.

مازاد وجوه ارزی حاصل از صدور نفت خام همانند سالهای ۱۳۷۹-۸۱ مطابق با ساز و کار پیش‌بینی شده در ماده (۶۰) قانون برنامه سوم توسعه و اصلاحیه مربوطه به «حساب ذخیره ارزی حاصل از صادرات نفت خام» واریز گردید تا در جهت کاهش تأثیرپذیری اقتصاد داخلی از تکانه‌های اقتصاد جهانی و بازار نفت بکار گرفته شود.

در راستای تداوم سیاست یکسان‌سازی نرخ ارز که از سال ۱۳۸۱ آغاز شده بود، بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور نیز بر پایه نرخ ارز واحد به ازای هر دلار ۷۹۵۰ ریال تنظیم گردید و مقرر شد تا به منظور جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای اساسی و خدماتی که ارز موردنیاز آنها قبلًا با نرخ دولتی تأمین می‌شده است، معادل ریالی مابه التفاوت نرخ ارز ۷۹۵۰ و ۱۷۵۰ ریال به ازای هر دلار با اختصاص ردیف جداگانه‌ای به عنوان «مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه‌ای» تأمین گردد.

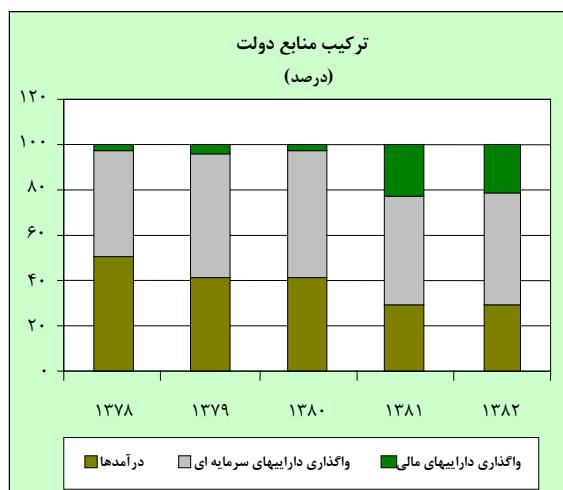
از ابتدای سال ۱۳۸۲ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان، ارائه‌دهندهای خدمات و کالاهای وارداتی (قانون تجمعی عوارض) به اجرا گذارده شد. قانون مذکور که در دی‌ماه سال ۱۳۸۱ به تصویب مجلس رسید در راستای تحقق اهدافی چون تمرکز امور مالیاتی مودیان، کاهش هزینه‌های جمع‌آوری مالیاتها و عوارض موضوع قانون و شفافیت بیشتر میزان مالیاتها و عوارض پرداختی مودیان تنظیم گردید.

در سال ۱۳۸۲ اقداماتی در جهت تدوین و اجرای برنامه جامع آموزش نیروی انسانی توسط سازمان امور مالیاتی کشور انجام گرفت. طراحی و تدوین سیستم مکانیزه شناسنامه آموزشی کارکنان سازمان امور مالیاتی کشور، تدوین دوره‌های آموزشی کارکنان ستاد و آموزش تخصصی کارکنان شورای عالی مالیاتی و آموزش سیستم مکانیزه تجمعی عوارض برای کارکنان استانهای سراسر کشور از جمله اقدامات مهم در این زمینه به شمار می‌رسند. در ارتباط با قانون تجمعی عوارض، تعیین و تصویب فهرست کالاهای نهایی، تدوین و تصویب آیین‌نامه اجرایی، تدوین آیین‌نامه استرداد اضافه دریافتی احتمالی مالیاتها از جمله اقدامات مهمی است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور صورت گرفت. همچنین در ارتباط با لایحه مالیات بر ارزش افزوده اقداماتی در جهت آماده سازی بستر کار توسط سازمان امور مالیاتی کشور انجام گرفت. تهیه طرح اجرای آزمایشی نظام مالیات بر ارزش افزوده به منظور شناسایی نقاط ضعف و قوت برنامه‌های عملیاتی، تهیه و تنظیم فرمها و دستورالعمل‌های اجرایی، برگزاری سمینارها و کارگاه‌های آموزشی مالیات بر ارزش افزوده و اجرا و تحلیل سیستم کامپیوتری مالیات بر ارزش افزوده از اهم اقدامات انجام شده در این زمینه می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ در کنار انجام وظایف مربوط به عرضه و فروش سهام، عملکرد سازمان خصوصی سازی در حوزه‌های دیگری از فعالیتهای مرتبط با وظایف و مسئولیت‌های قانونی سازمان مذکور از جمله تعیین قیمت پایه سهام (تعیین قیمت پایه ۵۵ شرکت قابل واگذاری)، اصلاح ساختار سازمانی و نیروی انسانی، انجام وظایف دیرخانه هیات عالی واگذاری و اقدامات انجام شده در حوزه شفافسازی اطلاعات و ارتقای سطح فناوری ارتباطات (تامین تجهیزات سخت افزاری مورد نیاز سازمان) قابل ذکر است.

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، درآمدها شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی و با احتساب رقم مصوب شفافسازی قیمت حاملهای انرژی) و پرداختهای هزینه‌ای (به استثنای پرداختهای اختصاصی و با احتساب رقم مصوب شفافسازی قیمت حاملهای انرژی) به ترتیب معادل $۲۰۴۸/۴$ و $۲۸۵۲۳۶/۱$ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با $۸۰۷۲۷/۶$ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین، دریافتی‌ها و پرداختی‌های مصوب از محل واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بدون دریافت‌ها و پرداختهای اختصاصی) در سال مورد بررسی به ترتیب $۱۲۶۸۵۱/۸$ و $۸۱۹۱۹/۷$ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با $۳۵۷۹۵/۵$ میلیارد ریال کسری مواجه بود که پیش‌بینی گردید تمامًا از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی که بخش عمده آن از محل برداشت از حساب ذخیره ارزی و وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی بود، تامین گردد.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ مجموع منابع بودجه به میزان 10995 میلیارد ریال کمتر از مجموع مصارف بود. رقم مذکور به عنوان صرفه‌جویی ضمن اجرای بودجه در نظر گرفته شد. به موجب ذیل ماده واحده قانون بودجه مقرر گردید کمبود منابع مذکور به میزان 70 درصد و 30 درصد به ترتیب از پرداختهای هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کسر گردد.

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۳۸۲ (با احتساب رقم مصوب شفافسازی قیمت حاملهای انرژی) شامل $۵۰/۸$ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و معادل $۱۷/۷$ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت در این سال نیز (با احتساب رقم مصوب شفافسازی قیمت حاملهای انرژی) شامل $۷۰/۸$ درصد بابت پرداختهای هزینه‌ای، $۲۰/۴$ درصد بابت تملک دارایی‌های

سرمایه‌ای و ۸/۸ درصد بابت تملک داراییهای مالی بود. بررسی ارقام عملکرد بودجه دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که ترکیب منابع بودجه (با احتساب عملکرد رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی) به ترتیب ۴۹/۸ درصد از محل درآمدها، ۳۵/۱ درصد از محل واگذاری داراییهای سرمایه‌ای و ۱۵/۱ درصد از محل واگذاری داراییهای مالی و ترکیب مصارف بودجه نیز (با احتساب عملکرد رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی) معادل ۷۶/۸ درصد بابت پرداختهای هزینه‌ای، ۱۶/۶ درصد بابت تملک داراییهای سرمایه‌ای و در حدود ۶/۶ درصد بابت تملک داراییهای مالی تحقق یافته است.

مطابق گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی، عملکرد واقعی یارانه حاملهای انرژی در سال ۱۳۸۲ در حدود ۱۳۴۰۰ میلیارد ریال بیشتر از رقم مصوب (مبلغ ۱۰۳۸۶ میلیارد ریال) بود که طبق مقررات قانونی مربوطه با توجه به افزایش نسبت به سقف اعتبار مصوب، خزانه داریکل کشور مجاز به اعمال در حسابها نبوده است. طبق گزارش مذکور، عملکرد واقعی یارانه حاملهای انرژی معادل ۱۱۷۲۸۵/۳ میلیارد ریال بود، ولی در محاسبه ارقام عملکرد سال ۱۳۸۲، رقم ۱۰۳۸۶ میلیارد ریال در نظر گرفته شد.

کادر ۱ - شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی

طبق بند (د) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور به منظور شفاف سازی یارانه‌های مربوط به حاملهای انرژی در سال ۱۳۸۲ مقرر شد تا قیمت نفت خام، گاز طبیعی تصفیه نشده، کلیه فرآوردهای نفتی و گاز و برق تولیدی به قیمت منطقه‌ای (قیمت FOB خلیج فارس) محاسبه و پس از کسر بهای فروش آنها در داخل کشور به صورت جمعی-خرجي از یک طرف به حساب درآمد عمومی کشور و از طرف دیگر به حساب پرداختهای هزینه‌ای قانون یاد شده ممنوع و در حسابهای خزانه داریکل ثبت گردد. مبلغ پیش‌بینی شده بابت درآمدها و هزینه‌های موضوع یاد شده در سال ۱۳۸۲ معادل ۱۰۳۸۶ میلیارد ریال بود که معادل ۲۵/۸ درصد بودجه عمومی دولت در این سال را تشکیل می‌دهد.

براساس آیین‌نامه اجرایی این بند که در ۹ ماده تنظیم شد، قیمت منطقه‌ای فرآوردهای نفتی پنج گانه بر اساس میانگین ماهانه ارزش منطقه‌ای هر یک از این فرآوردها توسط وزارت نفت تعیین می‌شود. قیمت منطقه‌ای گاز طبیعی تصفیه شده مصرفی نیز بطور میانگین هر متر مکعب ۳۴۰ ریال محاسبه خواهد شد. ماده ۲ این آیین‌نامه، قیمت منطقه‌ای برق را برابر با هزینه سوخت برای تولید برق بر اساس قیمت‌های منطقه‌ای بعلاوه متوسط هزینه خرید برق تولیدی بخش غیردولتی در قالب قراردادهای تبدیل انرژی، بعلاوه سهم هزینه‌های انتقال، توزیع و فروش برق اعلام کرده است. این قیمت بدون احتساب هزینه سوخت، بطور میانگین به ازای هر کیلووات ساعت ۳۱۰ ریال است.

در سال ۱۳۸۲ درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی و درآمدهای اختصاصی) به رقمی در حدود ۷۸۳۷/۶ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب معادل ۷۸/۳ درصد تحقق داشت و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۲۶/۹ درصد افزایش یافت. از مجموع درآمدهای مذکور در سال مورد بررسی، معادل ۶۰۹۹ میلیارد ریال (۸۲/۶ درصد) از محل درآمدهای مالیاتی و معادل ۱۳۷۷/۶ میلیارد ریال (۱۷/۴ درصد) از محل سایر درآمدهای دولت حاصل گردید. نسبت‌های مذبور در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۸۰/۷ و ۱۹/۳ درصد بود.

در سال مورد بررسی، پرداختهای هزینه‌ای دولت (بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی و پرداختهای اختصاصی) به رقمی در حدود ۱۷۸۲۵۵/۲ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۲۰/۲ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۸/۳ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب براساس عملکرد ارقام درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۸۲ تراز عملیاتی بودجه دولت با ۹۹۴۱۸/۶ میلیارد ریال کسری مواجه گردید.

در سال ۱۳۸۲ دریافتیهای داراییهای سرمایه‌ای شامل فروش نفت و فرآورده‌های نفتی و واگذاری سایر داراییهای سرمایه‌ای معادل ۱۲۹۰۳۰/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب معادل ۱/۷ درصد مازاد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه

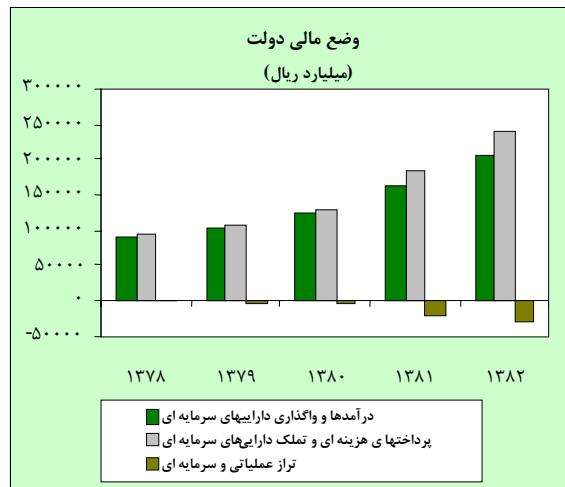
سال قبل در حدود ۲۵/۱ درصد افزایش داشت. در این سال تملک داراییهای سرمایه‌ای (پرداختهای عمرانی) معادل ۶۰۹۸۲/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۶۳/۹ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب از ۷۴/۴ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۲ معادل ۶۸۰۴۸ میلیارد ریال بود.

وضع مالی دولت

(به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)

(میلیارد ریال)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۸۸۲۶/۶	۶۲۱۰۸/۶	۵۳۱۴۶/۱	درآمدها
۶۵۰۹۹/۰	۵۰۱۴۱/۱	۴۱۷۸۶/۱	درآمدهای مالیاتی
۱۳۷۳۷/۶	۱۱۹۶۷/۴	۱۱۳۶۰/۰	سایر درآمدها
۱۷۸۲۵۵/۲	۱۴۸۲۹۷/۳	۱۰۳۹۶۲/۸	پرداختهای هزینه‌ای (جاری)
-۹۹۴۱۸/۶	-۸۶۱۸۸/۷	-۵۰۸۱۶/۷	تراز عملیاتی
۱۲۹۰۳۰/۹	۱۰۳۱۰۱/۶	۷۲۲۳۳/۴	واگذاری داراییهای سرمایه‌ای
۶۰۹۸۲/۹	۳۷۲۱۲/۵	۲۴۰۸۷/۶	تملک داراییهای سرمایه‌ای (پرداختهای عمرانی)
۶۸۰۴۸/۰	۶۵۸۸۹/۱	۴۸۲۴۵/۸	خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای
-۳۱۳۷۰/۶	-۲۰۲۹۹/۶	-۲۵۷۰/۹	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای
نسبت به تولید ناخالص داخلی (درصد)			
۷/۲	۶/۸	۸/۰	درآمدها
۵/۹	۵/۵	۶/۳	درآمدهای مالیاتی
۱/۳	۱/۳	۱/۷	سایر درآمدها
۱۶/۳	۱۶/۲	۱۵/۶	پرداختهای هزینه‌ای (جاری)
-۹/۱	-۹/۴	-۷/۶	تراز عملیاتی
۱۱/۸	۱۱/۲	۱۰/۹	واگذاری داراییهای سرمایه‌ای
۵/۶	۴/۱	۳/۶	تملک داراییهای سرمایه‌ای (پرداختهای عمرانی)
۶/۲	۷/۲	۷/۳	خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای
-۲/۹	-۲/۲	-۰/۴	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای

با توجه به عملکرد درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای و واگذاری و تملک داراییهای سرمایه‌ای، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۲ با ۳۱۳۷۰/۶ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۴/۵ درصد رشد داشت. رقم فوق در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۱۲/۴ درصد کمتر تحقق یافت. این رقم که می‌توان آن را کسری بودجه دولت محسوب کرد، تماماً از محل خالص واگذاری داراییهای مالی تامین گردید. در سال مورد بررسی، واگذاری داراییهای مالی معادل ۵۵۰۷/۵ میلیارد ریال و تملک داراییهای مالی معادل ۲۴۱۳۶/۹ میلیارد ریال بود.

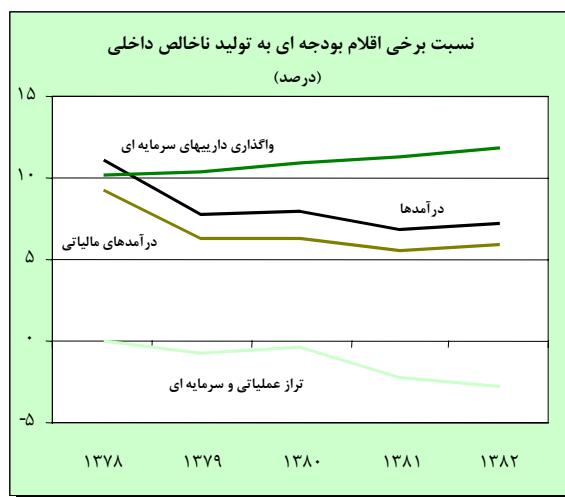
در سال ۱۳۸۲ مانده بدھکار حساب ذخیره تعهدات ارزی با افزایشی به میزان ۳۶۵۲/۷ میلیارد ریال مواجه گردید. بخشی از افزایش درمانده حساب ذخیره تعهدات ارزی ناشی از سررسید بدھیهای قبل از سال ۱۳۷۲ و بخشی نیز ناشی از معافیت بدھیهای غیرمعاف شرکتهای دولتی و بخش غیردولتی است که دولت مسئولیت پرداخت آن را پذیرفته و بانک مرکزی به نیابت از طرف دولت آن را پرداخت نموده است.

درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای

درآمدها

در سال ۱۳۸۲ درآمدهای عمومی بودجه دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها (بدون احتساب رقم صوری شفاف‌سازی قیمت حاملهای انرژی و درآمدهای اختصاصی) معادل ۷۸۸۳۷۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب بودجه در حدود ۲۱٪ درصد عدم تحقق داشت، لیکن در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از افزایشی معادل ۲۶۹ درصد برخوردار بود. در این سال ترکیب درآمدهای دولت اندکی تغییر داشت، به گونه‌ای که سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدها از رقم ۸۰٪ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۸۲٪ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت و سهم سایر درآمدهای دولت از مجموع درآمدها از رقم ۱۹٪ درصد در سال ۱۳۸۱ به رقم ۱۷٪ درصد در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت. سهم مالیاتها از کل دریافتی‌ها نیز از ۳۳/۴ درصد در سال ۱۳۷۹ به ۲۴٪ درصد در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت. همچنین نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری از ۶٪ درصد در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ۵/۹ درصد در سال ۱۳۸۲ رسید که نشان می‌دهد مالیاتها متناسب با رشد اقتصادی و ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی افزایش نمی‌یابد.

در سال ۱۳۸۲ درآمدهای مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم^(۱) معادل ۶۰۰۹۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از افزایش داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه از تحقیقی معادل ۸۷/۱ درصد برخوردار بود. کاهش نرخ مالیات در برخی از سرفصل‌های مالیاتی (از جمله مالیات بر درآمد و مالیات شرکتها)، حذف برخی از سرفصل‌های مالیاتی (مانند مالیات بر مستغلات مسکونی خالی) و معافیت مالیاتی فعالیتهای فرهنگی و هنری از جمله عوامل عدم تحقق کامل درآمدهای مالیاتی دولت بود.

از مجموع درآمدهای مالیاتی، معادل ۳۲۰۳۳/۸ میلیارد ریال (۴۹٪ درصد) از محل مالیات‌های مستقیم و ۳۳۰۶۵/۳ میلیارد ریال (۵۰٪ درصد) از محل مالیات‌های غیرمستقیم وصول گردید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۲۴/۹ و ۳۵ درصد افزایش و در مقایسه با ارقام مصوب بودجه به ترتیب ۹/۳ و ۱۶٪ درصد عدم تحقق نشان می‌دهند. سهم مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم از کل درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۵۱/۲ و ۴۸/۸ درصد بود. برآورد بالا و خوشبینانه ارقام مصوب مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم در بودجه سال ۱۳۸۲ موجب گردید علیرغم افزایش وصولی‌های مزبور نسبت به سال قبل، عملکرد این ردیف‌های درآمدی با عدم تحقق مواجه گردد.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، مالیات بر شرکتها (شامل شرکتهای دولتی و غیردولتی) معادل ۲۰۳۷۵/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳۸/۱ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۶ درصد مازاد تحقق داشت. علت عدم درصد تحقق بالاتر از رقم مصوب ردیف مزبور، مازاد تحقق مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی بود به گونه‌ای که این جزء مالیاتی نسبت به سال قبل دارای رشد ۱۴/۹ درصدی بوده و نسبت به رقم بودجه مصوب ۲۳/۶ درصد مازاد تحقق داشت. در سال ۱۳۸۲ مالیات عملکرد اشخاص حقوقی دولتی به میزان ۹۰/۶ درصد تحقق یافت^(۲).

۱- در دستور العمل آمارهای مالی دولت (GFSM ۲۰۰۱)، طبقه‌بندی مالیاتها به مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم وجود ندارد. لیکن بدلیل شباهت سرفصل‌های مالیاتی دستورالعمل جدید و سرفصل‌های موجود در طبقه‌بندی مالیاتها در دستورالعمل قدیم، این طبقه‌بندی حفظ گردیده است.

۲- بر اساس تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور به منظور تحقق مبلغ پیش‌بینی شده مالیات اشخاص حقوقی دولتی، کلیه شرکتهای دولتی و بانکهایی که برای عملکرد سال آنها سود و پیشریه پیش‌بینی شده بود، مکلف گردیدند تا هر ماه معادل یک دوازدهم رقم مصوب تعیین شده را به صورت علی‌الحساب به سازمان امور مالیاتی پرداخت نمایند.

وصولی مالیات بر درآمد شامل مالیاتهای حقوق، مشاغل و مستغلات در سال ۱۳۸۲ معادل ۹۰۰/۸۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۹/۲ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۲۳/۷ درصد عدم تحقق داشت. همچنین در دوره موردن بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقال و سرفقلى، سلانه املاک، حق تمبر چک، برات و سفته معادل ۲۶۴۹/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۱/۱ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب از عدم تحقق بالای ۳۸/۲ درصد برخوردار بود. علت عدمه عدم تحقق این ردیف درآمدی، اجرایی نشدن مبلغ ۷۵۰ میلیارد ریال مالیات جمعی و خرچی بانک صنعت و معدن بود.

در میان اجزای مالیاتهای غیرمستقیم، مالیات بر واردات و مالیات بر کالاهای و خدمات به ترتیب معادل ۱۰/۶۶۴/۳ و ۱۰/۶۴۰/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به ترتیب ۳۶/۶ و ۳۱/۸ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب به ترتیب ۶۹ و ۱۵۲/۲ درصد تحقق داشت. افزایش حجم واردات از مبادی رسمی (واردات گمرکی) که منجر به رشد ۱۹/۴ درصدی ارزش دلاری واردات نسبت به سال ۱۳۸۱ گردید، تغییر ترکیب کالاهای وارداتی و تغییر نرخ ارز مرجع (از ۷۹۵۸ ریال به از ۱۳۸۱ به ۸۲۸۲ ریال در سال ۱۳۸۲) از جمله علل افزایش مالیات بر واردات به شمار می‌آید. شایان ذکر است که از ابتدای سال ۱۳۸۲ به دلیل اجرای قانون تجمعیع عوارض ضریب موثر حقوق ورودی کاهش یافت و سبب گردید که علی‌رغم رشد ۳۶/۶ درصدی مالیات بر واردات نسبت به سال قبل، درصد تحقق این ردیف مالیاتی به ۶۹ درصد محدود گردد. رشد ۳۱/۸ درصدی مالیات بر کالاهای و خدمات نسبت به رقم مشابه سال قبل عمده‌تاً ناشی از مازاد تحقق ردیف مالیات واگذاری تلفن همراه در پایان سال مورد بررسی بود. عملکرد این ردیف درآمدی در سال ۱۳۸۲ معادل ۵۰۱۰/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب تقریباً ۵/۷ برابر گردید. ردیف مزبور در سال ۱۳۸۱ هیچ عملکردی نداشت. از دیگر دلایل رشد مالیات بر کالاهای و خدمات در سال مورد بررسی نسبت به سال قبل، افزایش مالیات بر فرآورده‌های نفتی بود. در سال مورد بررسی، مالیات بر فرآورده‌های نفتی نسبت به سال قبل بیش از ۱۰/۶ برابر گردید که عمده‌تاً ناشی از وضع مالیات ۱۰ درصدی بر قیمت فروش بنzin به موجب قانون تجمعیع عوارض و همچنین افزایش قیمت بنzin و رشد مصرف آن بود^(۱).

قیمت، عوارض و مالیات قانونی چهارفرآورده اصلی نفتی در سال ۱۳۸۲

نرخ مالیات و عوارض (به موجب قانون تجمعیع) (لیتر/ریال)	قیمت (لیتر/ریال)	
۱۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۶۵۰	بنzin
۱۰ درصد عوارض	۱۶۰	نفت گاز
۱۰ درصد عوارض	۱۶۰	نفت سفید
۵ درصد عوارض	۸۸/۲	نفت کرمه

ماخذ: تصویب نامه شماره ۷۴۳۶/۷/۲۸۳۱۰ هـ، هیات وزیران مورخ ۱۳۸۲/۱/۱

در سال ۱۳۸۲، سایر درآمدهای دولت (بدون احتساب درآمد صوری حاصل از شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی) شامل درآمد حاصل از مالکیت دولت، درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمد حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه رقمی در حدود ۱۳۷۳۷/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل معادل ۱۴/۸ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه تنها ۵۳/۲ درصد تحقق داشت. عدم تحقق بسیار بالا در بخش درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به میزان ۱۲۰۷۵/۷ میلیارد ریال، دلیل اصلی عدم تحقق بالای سایر درآمدهای دولت در سال مورد بررسی می‌باشد.

در میان اجزای سایر درآمدهای دولت، درآمد حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه در مقایسه با سال قبل افزایش و درآمد حاصل از مالکیت دولت در مقایسه با سال قبل کاهش داشت. در سال ۱۳۸۲ درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به رقمی معادل ۳۶۱۹/۳ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از ۸/۹ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب تنها از ۲۳/۱ درصد تحقق برخوردار بود. کاهش قابل ملاحظه ردیف «سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت» به

۱- مطابق بند (ج) ماده (۳) قانون اصلاح مادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه کنندگان خدمات و کالاهای وارداتی (قانون تجمعیع عوارض) از ابتدای سال ۱۳۸۲ معادل ۱۰ درصد قیمت مصوب فروش بنzin به عنوان مالیات تعیین گردید.

میزان ۲۸/۶ درصد که عمدتاً ناشی از کاهش صد درصد ردهف «انتقال از منابع شرکتهای دولتی» بود، دلیل اصلی کاهش و عدم تحقق ردهف مزبور در سال ۱۳۸۲ بود. لازم به ذکر است که در میان ردهفهای این گروه درآمدی، سود سهام شرکتهای دولتی در مقایسه با سال قبل رشد چشمگیری به میزان ۳۱۸/۵ درصد داشت، لیکن از آنجا که مقدار افزایش ردهف مذکور کمتر از مقدار کاهش ردهف سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت بود، سبب گردید تا درآمدهای حاصل از مالکیت دولت در مقایسه با سال قبل کاهش یابد.

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا به میزان ۴۸ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با سال قبل از ۲۰/۷ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۹۴ درصد تحقق داشت. افزایش درآمد حاصل از خدمات علت عده افزایش درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا بود. در سال مورد بررسی، تمام اجزای درآمد حاصل از جرایم و خسارات در مقایسه با سال قبل از افزایش برخوردار بود و سبب گردید تا این ردهف درآمدی از ۳۵/۷ درصد رشد برخوردار گردد، لیکن در مقایسه با رقم مصوب تنها ۷۹/۳ درصد تحقق داشت. درآمدهای متفرقه نیز به رقمی در حدود ۳۸۴۲/۸ میلیارد ریال بالغ گردید که از ۳۲/۱ درصد افزایش و ۱۹/۱ درصد مازاد تحقق برخوردار بود.

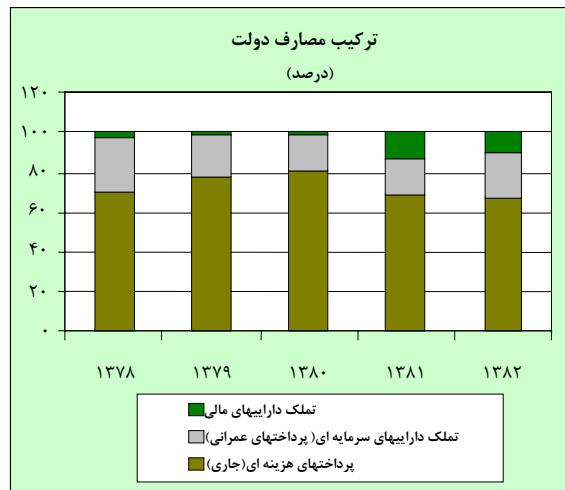
در سال مورد بررسی، سهم هر یک از ردهفهای درآمد حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه از کل سایر درآمدها به ترتیب ۳۶/۷، ۲۶/۳، ۳۶/۷ و ۸/۹ درصد بود.

منابع بودجه عمومی دولت
(به استثنای دریافت‌های اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۲۹/۹	۲۹/۱	۲۶/۹	۱۶/۹	۷۸۸۳۶/۶	۶۲۱۰/۶
۲۴/۷	۲۲/۵	۲۹/۸	۲۰/۰	۶۵۰۹۹/۰	۵۰۱۴۱/۱
۵/۲	۵/۶	۱۴/۸	۵/۳	۱۳۷۳۷/۶	۱۱۹۶۷/۴
۴۹/۰	۴۸/۴	۲۵/۱	۴۲/۵	۱۲۹۰۳۰/۹	۱۰۳۱۰/۶
۲۱/۱	۲۲/۵	۱۵/۸	■	۵۵۵۰۷/۵	۴۷۹۳۷/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۳/۶	۶۵/۴	۲۶۳۳۷۵/۱	۲۱۳۱۴۷/۹
				۱۲۸۸۵۹/۶	
				جمع	

پرداختهای هزینه‌ای

در سال ۱۳۸۲ پرداختهای هزینه‌ای دولت (بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی و پرداختهای اختصاصی) معادل ۱۷۸۲۵۵/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم بودجه مشابه سال قبل از رشد ۲۰/۲ درصد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۹۸/۳ درصد تحقق برخوردار بود. سهم پرداختهای هزینه‌ای دولت از مجموع پرداختهای هزینه‌ای و تملک داراییهای سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۲ معادل ۷۴/۵ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل (معادل ۷۹/۹ درصد) کاهش یافت.

از مجموع پرداختهای هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۱۳۳۵۲۱/۶ میلیارد ریال (۷۴/۹ درصد) بابت

پرداختهای هزینه‌ای ملی شامل پرداختهای درآمد-هزینه‌ای دستگاههای اجرایی، تقویت بنیه دفاعی (ردهف ۱۱۱۰۳)، یارانه کالاهای اساسی و سایر موارد و ۴۴۷۳۳/۶ میلیارد ریال (۲۵/۱ درصد) بابت پرداختهای هزینه‌ای استانی بود. نسبت عملکرد به رقم مصوب پرداختهای هزینه‌ای ملی و استانی نیز به ترتیب ۹۶/۱ و ۱۰۵/۵ درصد بود.

افزایش پرداختهای هزینه‌ای سال ۱۳۸۲ در مقایسه با سال قبل عمدتاً ناشی از افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت از ۲۹۰ در سال ۱۳۸۱ به ۳۲۰ در سال ۱۳۸۲، افزایش یارانه کالاهای اساسی، پرداخت از محل استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی موضوع اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه سوم^(۱) و پرداخت اعتبارات هزینه ملی مستقر در استانها بود.

مطابق بند (الف) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ دولت مکلف گردید به منظور حمایت از اقشار آسیب پذیر و خانواده‌های کم درآمد و در جهت تامین کالاهای اساسی مورد نیاز مردم و کودشیمیابی به ترتیب معادل ۱۴۸۳۷/۲ و ۶۵۰ میلیارد ریال به عنوان یارانه کالاهای و خدمات پرداخت نماید. علاوه بر این، بر اساس بند (ث) تبصره مزبور مقرر گردید تا معادل صدرصد وجهه ناشی از اجرای بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه سوم و ده درصد درآمدهای ناشی از اخذ مابه التفاوت کالاهای تا سقف ۳۰ میلیارد ریال، جهت پرداخت یارانه در اختیار سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان قرار گیرد.

در سال ۱۳۸۲ به جز «مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه‌ای» که به میزان ۱۳۶۳۶/۸ میلیارد ریال تحقق یافت در مجموع مبلغ ۱۹۳۲۲/۸ میلیارد ریال یارانه توسعه سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و دستگاههای ذیربط پرداخت گردید که در مقایسه با رقم سال قبل معادل ۴۶/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. از مجموع یارانه پرداختی در سال مورد بررسی، معادل ۱۵۳۳۰/۵ میلیارد ریال (۷۹/۳ درصد) بابت یارانه کالاهای اساسی و خدمات، معادل ۶۷۰ میلیارد ریال (۳/۵ درصد) بابت یارانه کود شیمیابی، بذر و سم، مبلغ ۳۸۴ میلیارد ریال (۲ درصد) بابت طرح طوبی، ۲۴۴۰ میلیارد ریال (۱۲/۶ درصد) جهت خرید دارو و شیرخشک و در حدود ۴۹۸/۳ میلیارد ریال (۲/۶ درصد) جهت پرداخت یارانه از محل بند (ه) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ و بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه سوم توسعه اختصاص یافت.

بخش عمدۀ یارانه کالاهای اساسی و خدمات (به میزان ۶۱ درصد)، توسعه سازمان غله کشور بابت خرید گندم از کشاورزان پرداخت گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۷/۲ درصد افزایش یافت. یارانه پرداختی بابت بند (ه) تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۸۱ و بند (ب) ماده ۴۶ قانون نیز در مقایسه با سال قبل ۴۰/۴ درصد افزایش داشت.

تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۲ عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداختهای هزینه‌ای به ترتیب معادل ۷۸۳۷/۶ و ۱۷۸۲۵۵/۲ میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی با ۹۹۴۱۸/۶ میلیارد ریال کسری در سال مذکور، نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال قبل ۱۵/۳ درصد رشد نشان داد. رقم مذکور ۲۳/۲ درصد فراتر از رقم پیش‌بینی شده در بودجه مصوب بود. دلیل اصلی این افزایش، عدم تحقق درآمدهای بودجه دولت بویژه درآمدهای حاصل از مالکیت دولت و تحقق بالای پرداختهای هزینه‌ای نسبت به رقم مصوب بودجه بوده است.

واگذاری و تملک داراییهای سرمایه‌ای

در سال ۱۳۸۲ واگذاری داراییهای سرمایه‌ای به میزان ۱۲۹۰۳۰/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۵/۱ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۱/۷ درصد مازاد تحقق داشت. از مجموع واگذاری داراییهای سرمایه‌ای مبلغ ۱۲۸۱۵۳/۹ میلیارد ریال (معادل ۹۹/۳ درصد) از محل فروش نفت شامل ۱۲۶۶۵۳/۹ میلیارد ریال فروش نفت خام و ۱۵۰۰ میلیارد ریال فروش نفت کوره و فرآورده‌های نفتی موضوع ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^(۲) و مبلغ ۸۷۷ میلیارد ریال (معادل ۰/۷ درصد) از محل فروش ساختمنها و تاسیسات دولتی، واگذاری اراضی، فروش ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر واگذاری داراییهای سرمایه‌ای به خزانه واریز گردید. در

-۱- طبق تبصره ماده (۱) قانون اصلاح ماده (۲۰) و جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم و قانون بودجه سال ۱۳۸۲ به منظور پرداخت مطالبات قانونی و پاداش بازنیستگی کارکنان وزارت آموزش و پرورش، نیروهای اسلحه و سایر کارکنان دولت، دولت مجاز گردید در صورت افزایش دامد حاصل از صادرات نفت خام در سال ۱۳۸۲ علاوه بر رقم متدرج در جدول شماره (۲) و اصلاحات بعدی آن تا سقف نهضد میلیون دلار را مصروف نماید.
-۲- براساس ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (المصوب بهمن ۱۳۸۰) به وزارت نفت (شرکت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی ایران) اجازه داده شده است که به منظور حفظ و صیانت از سرمایه‌های ملی، قیمت فرآورده‌های نفتی به جز نفت گاز، نفت سیبد، نفت گاز، نفت کوره، نیز و گاز طبیعی را براساس قیمهای جهانی و با رعایت صرفه و صلاح کشور تعیین و به فروش برساند. همچنین مطابق بند (ب) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۲، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی مکلف است از محل اجرای ماده مزبور تا مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید. همچنین براساس بند (ذ) تبصره مذکور شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی مکلف گردید یارانه مابه التفاوت قیمت قیر را مانند سال ۱۳۸۱ پرداخت نماید.

سال مورد بررسی نسبت دریافتی های حاصل از فروش نفت به منابع بودجه عمومی دولت رقمی معادل ۴۸/۷ درصد بود که بیانگر اتکاء زیاد بودجه عمومی دولت به فروش نفت است. در سال ۱۳۸۱ نسبت مزبور معادل ۴۸/۱ درصد بود.

در سال ۱۳۸۲ دریافتی حاصل از فروش نفت خام معادل ۱۲۶۶۵۳/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل بیش از ۲۵/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۳/۲ درصد مازاد تحقق داشت. مازاد تحقق مزبور ناشی از عملکرد بالاتر از متوسط نرخ تسعیر ارز حاصل از صادرات نفت خام نسبت به رقم مصوب در سال ۱۳۸۲ می باشد. نرخ مفروض تسعیر ارز حاصل از صادرات نفت خام در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ معادل ۷۹۵۰ ریال و در سال ۱۳۸۱ معادل ۷۷۰۰ ریال بود. همچنین، مطابق قانون بودجه سال ۱۳۸۲ قیمت در نظر گرفته شده برای هر بشکه نفت خام صادراتی در حد ۲۱ دلار تعیین گردید و مقرر شد تا معادل ریالی ۱۵/۴ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی به خزانه واریز گردد.

براساس گزارش دریافتی از وزارت نفت، میانگین قیمت فروش هر بشکه نفت خام صادراتی ایران در سال مورد بررسی در حدود ۲۶/۵ دلار و متوسط عملکرد صادرات نفت خام در حدود ۲۳۸۴/۲ هزار بشکه در روز بود. همچنین، مجموع درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام در سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۲۴۸۴/۷ میلیون دلار بود که در مقایسه با رقم مصوب بودجه و اصلاحیه ماده ۶۰ قانون برنامه سوم به میزان ۱۵۴۳۸ میلیون دلار، حاکی از مازاد تحقیقی به میزان ۷۰۴۶/۷ میلیون دلار می باشد^(۱). این مازاد به «حساب ذخیره ارزی حاصل از درآمد نفت خام» واریز گردید. در سال ۱۳۸۱ میانگین قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی در حدود ۲۵/۷ دلار، متوسط عملکرد صادرات نفت خام معادل ۲۰۵۰/۱ هزار بشکه در روز و کل درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام معادل ۱۸۷۰/۲ میلیون دلار بود.

مطابق گزارش وزارت نفت در سال ۱۳۸۲ علاوه بر صادرات نفت خام، معادل ۲۵۱۶ میلیون دلار از محل صادرات فرآوردهای نفتی موضوع بند (ت) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۲^(۲) عاید کشور گردید. از این مبلغ معادل ۷۷۴/۹ میلیون دلار صادرات فرآورده به منظور معاوضه و بازپرداخت فاز دوم گاز رسانی بود. با احتساب رقم مزبور، مجموع دریافتی ارزی حاصل از صادرات نفت خام و فرآوردهای نفتی معادل ۲۵۰۰۰/۶ میلیون دلار بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۷/۴ درصد رشد داشت^(۳). رقم حاصل از صادرات فرآورده نفتی و میانات گازی در سال قبل معادل ۲۵۸۶/۸ میلیون دلار بوده است.

در سال ۱۳۸۲ پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی) معادل ۶۰۹۸۲/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۶۳/۹ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۷۴/۴ درصد تحقق داشت. لحاظ نمودن پرداخت موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ بصورت درون بودجه ای و افزایش پرداخت اعتبار ردها و تبصره ها، پرداخت اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای استانها و پرداخت از محل افزایش انتشار اوراق مشارکت موضوع بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه ۸۲ از دلایل افزایش یاد شده بود. از مجموع پرداخت های تملک داراییهای سرمایه ای، معادل ۵۰۴۶/۷ میلیارد ریال (۴۸ درصد) بابت تملک داراییهای سرمایه ای ملی و معادل ۱۰۵۳۷/۲ میلیارد ریال (۱۷/۳ درصد) بابت تملک داراییهای سرمایه ای استانی بود^(۴). نسبت عملکرد هر یک از رده های تملک داراییهای سرمایه ای ملی و استانی به ارقام مصوب مربوطه در سال ۱۳۸۲ به ترتیب ۷۷/۶ و ۶۵/۷ درصد بود.

-۱- مطابق مقررات آئین نامه اجرایی ماده (۶۰) قانون برنامه سوم توسعه در چهارماهه اول سال معادل ریالی تمام وجهه حاصل از صادرات نفت خام به نرخ رسمی ارز تسعیر و به حساب خزانه واریز گردید و در ماههای بعدی سال معادل ۱۱/۲ رقم ارزی مصوب حاکم تا توقف ۱۵۴۳۸ میلیون دلار به حساب قابل مصرف خزانه واریز شد.

-۲- براساس بند (ت) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ در سورتی شرکت ملی ایران بررسی ضرورت تمام یا قسمتی از فرآورده های نفتی مازاد و میانات گازی صادره موضوع ماده ۱۲۰ قانون برنامه سوم توسعه را به جای فروش در خارج معاوضه نماید، موظف است مقدار و ارزش فرآورده های معاوضه شده را در پایان هر ماه به خزانه و کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

-۳- طبق بند (الف) ماده ۱۲ قانون برنامه سوم (۱۳۷۹-۸۲) درآمد حاصل از صادرات فرآورده های نفتی، گاز و میانات گازی و برق مورد به عنوان درآمد شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران و شرکت توانیر تلقی شده و به مصرف ارزی هزینه عملیات جاری (شامل واردات فرآورده های نفتی و گاز طبیعی) و اجرای طرحهای سرمایه ای مصوب مجلس شورای اسلامی می رسد. مبلغ سرمایه گذاری فوق از نظر مالیاتی جزء هزینه های قابل قبول محسوب خواهد شد و به عنوان افزایش سرمایه دولت یا شرکت ملی نفت ایران حسب موردنظر می شود.

-۴- طبق بند (۱۱-پ) ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، اولویت تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای (عمرانی) به صورت ذیل بود:

الف- تخصیص کامل اعتبارات مصوب طرحهایی که در سالهای ۸۲ و ۸۳ خاتمه خواهند یافت.

ب- طرحهای درآمد- هزینه ای به میزان وصول درآمد.

ج- تخصیص کامل اعتبارات طرحهای مربوط به وجوده اداره شده و اشتغال.

د- طرحهای مربوط به سفرهای مقام رهبری و رئیس جمهور، بازسازی، حوادث غیرمنتقبه و مناطق توسعه نیافت.

در سال ۱۳۸۲ براساس حکم ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مبلغ ۳۲۱۵ میلیارد ریال برای پیش‌آگاهی‌ها، پیشگیری، امداد رسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمتوجه و زلزله در وجه دستگاههای اجرایی ذیرط پرداخت شد. نسبت پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه‌ای به واگذاری داراییهای سرمایه‌ای شامل فروش نفت در سالهای اخیر نشان می‌دهد که تا سال ۱۳۸۰ نسبت مذکور کاهنده بوده است، به طوریکه طی سالهای ۱۳۷۸ تا سال ۱۳۸۰ این نسبت به ترتیب معادل $56/4$ ، $39/4$ و $33/3$ درصد بود. نسبت مذکور در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ تا حدودی افزایش یافته و به ترتیب به ارقام $36/1$ و $47/3$ رسید. علیرغم این بهبود، کماکان بخش اندکی از واگذاری داراییهای سرمایه‌ای صرف پروژه‌های عمرانی گردید و بخش اعظم آن به مصرف پرداختهای هزینه‌ای (جاری) دولت رسید. سهم پرداختهای هزینه‌ای و تملک داراییهای سرمایه‌ای در سال مورد گزارش به ترتیب در حدود $74/5$ درصد و $25/5$ درصد از مجموع پرداختهای هزینه‌ای و تملک داراییهای سرمایه‌ای دولت بود. نسبت‌های مذکور در سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل $79/9$ و $20/1$ درصد بوده است. همچنین، سهم پرداخت بابت تملک داراییهای سرمایه‌ای دولت از کل مصارف از $21/5$ درصد در سال ۱۳۷۹ به $23/2$ درصد در سال ۱۳۸۲ رسید.

در سال ۱۳۸۲ با توجه به ارقام واگذاری و تملک داراییهای سرمایه‌ای که به ترتیب معادل $129,30/9$ و $60,982,9$ میلیارد ریال بود، خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای معادل $680,48$ میلیارد ریال گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (به میزان $658,89$ میلیارد ریال) در حدود $38/3$ درصد رشد داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه نیز حدود $51/4$ درصد بیشتر تحقق یافت.

مصارف بودجه عمومی دولت

(به استثنای پرداختهای اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۶۷/۶	۶۹/۵	۲۰/۲	۴۲/۶	۱۷۸,۲۵۵/۲	۱۴۸,۲۹۷/۳	۱۰,۳۹۶۲/۸
۲۲/۲	۱۷/۵	۶۳/۹	۵۴/۵	۶۰,۹۸۲/۹	۲۷۷,۲۱۲/۵	۲۴۰,۸۷۶/۶
۹/۲	۱۲/۰	-۱۲/۷	■	۲۴۱,۳۶/۹	۲۷۶,۳۸/۱	۸۰,۹/۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۳/۶	۶۵/۴	۲۶۳,۳۷۵/۱	۲۱۳,۱۴۷/۹	۱۲۸,۸۵۹/۶
جمع						

تراز عملیاتی و سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۲ مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای با $313,70/6$ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم کسری سال قبل به میزان $20,299/6$ میلیارد ریال، بیش از $1/5$ برابر شد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه $87/6$ درصد تحقق داشت. کسری مذکور "عمدتاً" از طریق برداشت از حساب ذخیره ارزی، فروش اوراق مشارکت، وصولی از محل واگذاری شرکتهای دولتی و برگشتشی از پرداختهای سالهای قبل تامین گردید.

در سال ۱۳۸۲ نسبت مذکور در سال قبل (به میزان $2/2$ درصد)، افزایش نشان می‌دهد. مقایسه با نسبت مذکور در سال قبل (به میزان $2/2$ درصد)، افزایش نشان می‌دهد.

واگذاری و تملک داراییهای مالی

در سال ۱۳۸۲ واگذاری داراییهای مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی $550,7/5$ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل $15/8$ درصد رشد داشت و در مقایسه با رقم بودجه مصوب به میزان $22/2$ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق مذکور "عمدتاً" ناشی از روند کند خصوصی سازی در سال ۱۳۸۲ و عدم استفاده از منابع خارجی بود. در سال مورد بررسی معادل $99/9$ درصد از مجموع واگذاری داراییهای مالی از محل منابع داخلی و تنها $0/1$ درصد با استفاده از منابع خارجی صورت گرفت. نسبت‌های مذکور در سال قبل به ترتیب $99/4$ و $99/6$ درصد بود.

در سال مورد بررسی، استفاده از منابع داخلی شامل فروش اوراق مشارکت^(۱)، دریافت اصل وامهای داخلی دولت، برگشتی از پرداختهای سالهای قبل و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی افزایش یافت و از رقم ۴۷۶۵۰/۳ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۱ با حدود ۱۶۷۳ درصد افزایش به رقم ۵۵۴۳۰/۸ میلیارد ریال رسید. فروش اوراق مشارکت به میزان ۷۶۸۲/۵ میلیارد ریال، برگشتی از پرداختهای سالهای قبل به میزان ۱۶۸۴/۳ میلیارد ریال، دریافت اصل وامهای داخلی دولت به میزان ۲۴۲/۸ میلیارد ریال و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی به میزان ۴۳۲۹۰ میلیارد ریال علل اصلی افزایش منابع تامین مالی داخلی بودجه دولت در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل بودند. از مجموع استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی معادل ۱۵۹۰۰ میلیارد ریال (۲ میلیارد دلار) به تامین هزینه‌های ریالی بودجه، معادل ۱۹۸۷۵ میلیارد ریال (۲/۵ میلیارد دلار) به بازپرداخت بدھی‌های خارجی دولت و ۷۵۱۵ میلیارد ریال (۰/۹ میلیارد دلار) جهت پرداخت مطالبات قانونی و پاداش بازنشستگی کارکنان اختصاص یافت. در سال مورد بررسی در حدود ۷۷/۱ درصد از منابع تامین مالی داخلی با استفاده از موجودی ذخیره ارزی فراهم گردید.

کادر ۲ - حساب ذخیره ارزی

طبق ماده (۶۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۹-۸۳)، جهت ایجاد ثبات در میزان درآمدهای ارزی حاصل از صدور نفت خام در دوران برنامه سوم توسعه و تبدیل دارایی حاصل از فروش نفت به دیگر انواع ذخایر و سرمایه گذاری، امکان تحقق دقیق فعالیتهای پیش بینی شده در برنامه و کاهش تاثیرپذیری اقتصاد داخلی از تکانهای اقتصاد جهانی و بازار نفت در سال ۱۳۷۹ «حساب ذخیره ارزی حاصل از صادرات نفت خام» ایجاد شد.

عملکرد حساب مذکور از سال ۱۳۷۹ تا پایان سال ۱۳۸۲ حاکی است که در مجموع مبلغ ۱۹۸۳۹/۹ میلیون دلار به این حساب واریز شد که از این مبلغ معادل ۱۸۸۶/۸ میلیون دلار (حدود ۹۵/۲ درصد) از محل مازاد درآمد نفتی، معادل ۸۴۰/۴ میلیون دلار آن (حدود ۴/۲ درصد) از محل بهره تعلق گرفته به موجودی حساب، مبلغ ۹۲/۶ میلیون دلار (حدود ۰/۵ درصد) از محل بازپرداخت تسهیلات اعطایی، مبلغ ۲/۶ میلیون دلار (حدود ۰/۱ درصد) از محل سود دریافتی بابت تسهیلات و بالاخره مبلغ ۱۷/۵ میلیون دلار (حدود ۰/۹ درصد) از محل برگشت تسهیلات بود.

طی این دوره در مجموع مبلغ ۱۱۳۹۶/۶ میلیون دلار از «حساب ذخیره ارزی» برداشت شد که مبلغ ۹۲۷۲/۴ میلیون دلار (حدود ۸۱/۴ درصد) بابت تکالیف مقرر در قوانین بودجه، معادل ۲۷۴/۹ میلیون دلار (حدود ۲/۴ درصد) بابت جبران خشکسالی و ۱۸۴۹/۳ میلیون دلار (حدود ۱۶/۲ درصد) بابت تسهیلات استفاده شده تحت قرارداد عاملیت بانکها بود.

موجودی «حساب ذخیره ارزی» در ابتدای سال ۱۳۸۲ مبلغ ۸۰۸۲ میلیون دلار بود. در طول سال ۱۳۸۲ در مجموع مبلغ ۵۸۱۵/۲ میلیون دلار به حساب مزبور واریز گردید. از این رقم، معادل ۵۰۰۸/۴ میلیون دلار از محل مازاد درآمدهای نفتی، ۲۴۶/۶ میلیون دلار بابت بهره تعلق گرفته به موجودی حساب، ۴۰/۱ میلیون دلار از محل دریافت تسهیلات اعطایی، ۲/۶ میلیون دلار از محل سود دریافتی بابت تسهیلات و ۱۷/۵ میلیون دلار بابت برگشت تسهیلات بود. همچنین در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۵۴۵۳/۹ میلیون دلار (۴۳۶۰/۹ میلیون دلار بابت تکالیف قانونی بودجه و ۱۰۹۳ میلیون دلار بابت تسهیلات استفاده شده تحت قرارداد عاملیت بانکها) از حساب ذخیره ارزی برداشت شد. بدین ترتیب، مانده حساب مذکور در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۸۴۴۳/۳ میلیون دلار بود.

۱- از آنجا که استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ شامل مبلغ دو میلیارد دلار استفاده از حساب ذخیره ارزی و ۰/۳ میلیارد دلار فروش اوراق مشارکت بود، لذا در جداول مربوطه، معادل ریالی ۰/۳ میلیارد دلار (۲۳۸۵ میلیارد ریال) از ارقام مصوب و عملکرد استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی کسر و به رقم فروش اوراق مشارکت اضافه شده است.

در سال ۱۳۸۲ معادل ۷۶۸۲/۵ میلیارد ریال اوراق مشارکت دولت به فروش رسید که در حدود ۱۳/۸ درصد از رقم واگذاری داراییهای مالی را تشکیل داد و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۰۷/۵ درصد افزایش داشت. علت افزایش فوق العاده رقم فروش اوراق مشارکت لحاظ نمودن معادل ریالی حاصل از منابع ارزی موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ در بدنۀ بودجه بود. رقم مذکور در سال ۱۳۸۱ خارج بودجه‌ای در نظر گرفته شد.

مطابق قانون بودجه سال ۱۳۸۲ معادل ۱۸۰۰۰ میلیارد ریال وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی پیش‌بینی گردید که معادل ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال آن (طبق بند (ذ) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۲) بابت پرداخت بدھی دولت به سازمان بازنیستگی کشوری، سازمان تامین اجتماعی، صندوق ذخیره فرهنگیان، آستان قدس رضوی، شهرداری‌ها (بدھی‌ها تا پایان سال ۱۳۷۷) و شرکت‌های اتوبوسرانی شهری وابسته به شهرداری‌ها (بابت بدھی‌آنها به سازمان تامین اجتماعی) و معادل ۷۰۰۰ میلیارد ریال آن بابت فروش سهام شرکت‌های دولتی براساس ماده (۱۹) قانون برنامه سوم توسعه بود. در سال ۱۳۸۲ وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی (موضوع بند (ذ) تبصره ۵) مبلغ ۲۰۴۸۳ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مصوب فقط ۱/۹ درصد تحقق و نسبت به رقم عملکرد سال ۱۳۸۱ معادل ۹۷/۲ درصد کاهش داشت. همچنین، واگذاری سهام شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۱۹) قانون برنامه سوم رقمی معادل ۲۳۲۶/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۲۰/۱ درصد رشد داشت، لیکن در مقایسه با رقم مصوب از عدم تحققی معادل ۶۷/۸ درصد برخوردار بود.

در سال ۱۳۸۲ سازمان خصوصی سازی در مجموع مبلغ ۵۰۰/۷۴ میلیارد ریال شامل مبلغ ۴۳۴/۷۵ میلیارد ریال فروش تقدی، معادل ۶۵۹/۹ میلیارد ریال اصل و سود فروشهای تعهدی سالهای قبل وصول و پس از کسر ۳۵۲/۷ میلیارد ریال اضافه برداشت خزانه‌داریکل در سال ۱۳۸۱، مبلغ ۴۶۵۳/۸ میلیارد ریال به حسابهای خزانه واریز نمود. طبق سازوکار پیش‌بینی شده در ماده (۱۹) قانون برنامه سوم توسعه از مبلغ مذکور ۵۰ درصد سهم خزانه و مابقی سهم شرکت‌های مادر تخصصی بود. بنابراین در سال مورد بررسی رقم عملکرد وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی (موضوع ماده (۱۹) قانون برنامه سوم) معادل ۲۳۲۶/۹ میلیارد ریال بود که نسبت به رقم مصوب ۶۷/۸ درصد عدم تحقق و نسبت به رقم عملکرد سال ۱۳۸۱، معادل ۱۲۰/۱ درصد رشد داشت.

در سال ۱۳۸۲ تملک داراییهای مالی معادل ۲۴۱۳۶/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۱۲/۷ درصد کاهش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۶۷/۹ درصد تحقق یافت. بخش عمده رقم مذکور به میزان ۱۹۸۷۵ میلیارد ریال به بازپرداخت اصل تسهیلات خارجی (استفاده بانک مرکزی از ۲/۵ میلیارد دلار) اختصاص یافت. همچنین معادل ۴۲۶۱/۹ میلیارد ریال بابت تسویه بدھی دولت به صندوق های بیمه و بازنیستگی و سایر اقامات پرداخت گردید.

خالص واگذاری داراییهای مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملک داراییهای مالی به ترتیب به میزان ۵۵۵۰/۵ و ۲۴۱۳۶/۹ میلیارد ریال، خالص واگذاری داراییهای مالی در سال ۱۳۸۲ معادل ۳۱۳۷۰/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۴/۵ درصد افزایش داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۸۷/۶ درصد تحقق داشت. رقم مذبور جهت تامین مالی کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده گردید.

حساب ذخیره تعهدات ارزی

در سال ۱۳۸۲ مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی به میزان ۳۶۵۲/۷ میلیارد ریال نسبت به پایان سال قبل افزایش داشت. مانده بدهکار حساب مذکور که به دلیل بازپرداخت بخشی از بدھی دولت به بانک مرکزی طی سالهای ۱۳۷۹-۸۱ کاهش یافته بود در سال ۱۳۸۲ مجدداً افزایش یافت. دلیل عمده این امر تصویب مجدد آیین نامه مصوب هیات وزیران در مورد مابه التفاوت های معاف در سال ۱۳۸۲ بود. در سال ۱۳۸۱ بهدلیل اتمام اعتبار آیین نامه مذکور هیچ گونه برداشتی از حساب مذکور صورت نگرفت.

با احتساب رقم افزایش در مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی که به نوعی بدھی دولت به بانک مرکزی تلقی می شود، کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای تعدیل شده دولت معادل ۳۵۰۲۳/۳ میلیارد ریال می گردد.

عملکرد اقلام خارج از چارچوب بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۲ موجودی ریالی مانده حسابهای وامهای ارزی دریافتی در سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ نزد خزانه داریکل کشور مبلغی در حدود ۶۵۹/۴ میلیارد ریال بود (وام موضوع جزء (۱-۳) بند (ل) تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ و وام موضوع بند (م) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱). در اجرای بند (و) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور تا پایان سال مبلغ ۱۶۴/۲ میلیارد ریال از موجودی حسابهای یاد شده برای اجرای طرحهای عمرانی (باراعایت مقررات قانونی مربوط) در اختیار دستگاههای اجرایی ذیربسط قرار گرفت. علاوه بر این، طبق تبصره (۳) قانون الحاق پنج تبصره به ماده (۱) قانون اصلاح ماده (۶۰) و جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور (مصطفوی ۱۳۸۲/۱۲/۲۶) به دولت اجازه داده شد به منظور اتمام عملیات و بهره برداری از طرحها و ردیفهای تملک دارایی های سرمایه‌ای (عمرانی) ملی و استانی که سال خاتمه آنها سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ بوده و همچنین پرداخت تعهدات طرحها و ردیفهای تملک داراییهای سرمایه‌ای، معادل ریالی تا سقف ۱۵۰۰ میلیون دلار از حساب ذخیره ارزی برداشت و در اجرای قانون بودجه سال ۱۳۸۲ اختصاص دهد. در اجرای مفاد تبصره مذکور مبلغ ۱۲۸۱۶/۹ میلیارد ریال توسط بانک مرکزی به حساب خزانه داریکل کشور واریز و تمام مبلغ یاد شده بابت اجرای طرحهای ملی و استانی و ردیفهای مربوطه در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور در اختیار دستگاههای اجرایی ذیربسط قرار گرفت.

کادر ۳- شرکتهای دولتی

براساس ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون به صورت شرکت ایجاد شود و یا به حکم قانون و یا دادگاه صالح ملی شده و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده باشد و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه‌گذاری شرکتهای دولتی ایجاد شود، مادام که بیش از پنجاه درصد سهام آن متعلق به شرکتهای دولتی است، شرکت دولتی تلقی می‌شود. طبق ماده (۱۳) قانون برنامه و بودجه (مصطفوی ۱۳۵۱)، دستگاههای اجرایی (شامل شرکتهای دولتی) موظف هستند در قالب دستورالعمل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برنامه سالانه و بودجه سال آتی خود را همراه با اعتبارات جاری و عمرانی مورد نیاز تنظیم نمایند. با توجه به ماده (۱۴) قانون مذکور، بودجه شرکتهای دولتی پس از تایید مجمع عمومی به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال می‌گردد.

جایگاه شرکتهای دولتی در بودجه کل کشور

(ارقام مصوب)

(میلیارد ریال)

GDP سهم از (درصد)	سهم از بودجه		درصد تغییر		سال		منابع عمومی دولت
	کل کشور	(درصد)	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	منابع عمومی دولت
۲۶/۱	۲۶/۲	۴۰/۹	۳۴/۷	۶۴/۶	۷۰/۲	۳۹۵۵۴/۴	۲۴۰۴۰/۰
۴/۷	۴/۶	۴/۲	۴/۸	۲۲/۷	۴۲/۷	۴۰۴۶۸/۵	۲۲۹۸۸/۳
۵۰/۶	۴۷/۶	۵۷/۳	۶۲/۹	۲۷/۲	۴۵/۱	۵۵۴۳۳۷/۰	۴۳۵۹۱۴/۸
۴۵/۲	۴۲/۷	۵۱/۱	۵۶/۴	۲۶/۶	۴۷/۵	۴۹۵۲۵۶/۵	۳۹۱۱۸/۹
۴/۷	۴/۱	۵/۲	۵/۴	۲۶/۶	۲۲/۷	۵۱۲۵۰/۲	۳۷۵۸۶/۱
۰/۸	۰/۸	۰/۸	۱/۰	۸/۳	۴/۱	۷۷۲۰/۴	۲۷۴۰/۸
۲/۰	۱/۷	۲/۳	۲/۳	۳۹/۵	۸۱/۸	۲۲۰۹۸/۸	۱۵۸۴۰/۸
۸۸/۴	۷۵/۶	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۹/۷	۵۲/۰	۹۶۸۲۶۱/۱	۶۹۳۳۰۲/۲
بودجه کل کشور							

۱- شامل شرکتهای نسل اول و سایر شرکتهای درون بودجه‌ای می‌باشد.

طبق قانون بودجه سال ۱۳۸۲، بودجه مصوب شرکتهای دولتی معادل ۴۹۵۲۵۶/۵ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۲۶/۶ درصد رشد داشت. ضمناً "علی‌رغم خارج شدن تعدادی از شرکتهای دولتی تحت عنوان «شرکتهای در حال واگذاری» از ذیل ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۲ سهم بودجه شرکتهای دولتی از رقم بودجه کل کشور قابل توجه بود. در سال مورد بررسی، نسبت بودجه شرکتهای دولتی به تولید ناخالص داخلی معادل ۴۵/۲ درصد بود.

روابط مالی بودجه عمومی دولت و بودجه شرکتهای دولتی (ارقام مصوب) (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۱/۴	۸۲/۴	۲۲۳۹۷/۷	۱۵۸۳۸/۶	۸۶۸۲/۵		منابع شرکتهای دولتی (۲)
۷/۶	۳۹۲/۷	۶۸۵۲/۰	۶۳۶۹/۸	۱۲۹۲/۸		مصارف شرکتهای دولتی (۳)
۶۴/۲	۲۸/۱	۱۵۵۴۴/۷	۹۴۶۸/۸	۷۳۸۹/۷		خالص دریافتی شرکتهای دولتی (۴)
۲/۰	۱/۰	۵۱۹/۰	۵۰۹/۰	۵۰۴/۰		تعداد شرکتهای دولتی

- به دلیل عدم وجود ارقام عملکرد بودجه شرکتهای دولتی از ارقام مصوب بودجه‌های سنتی استفاده شده است.
- منابع شامل دریافت از محل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت است.
- مصارف شرکتهای دولتی شامل پرداخت بابت مالیات و سود سهام (سهم دولت) است.
- خالص دریافتی از مایه التفاوت منابع (از محل بودجه عمومی دولت) و مصارف (بابت بودجه عمومی دولت) شرکتهای دولتی محاسبه شده است.

در سال ۱۳۸۲ منابع مصوب شرکتهای دولتی از بودجه عمومی دولت در حدود ۲۲۳۹۷/۷ میلیارد ریال (معادل ۲۳۷۷/۵ میلیارد ریال از محل اعتبارات هزینه‌ای و معادل ۲۰۰۲۰/۱ میلیارد ریال از محل تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) و مصارف آنها در حدود ۶۸۵۳ میلیارد ریال (معادل ۴۹۰۳/۵ میلیارد ریال بابت مالیات و معادل ۱۹۴۹/۵ میلیارد ریال بابت سود سهام دولت) بود. براین اساس، خالص دریافتی شرکتهای دولتی از بودجه عمومی (مايه التفاوت منابع موردن استفاده از بودجه عمومی و مصارف بابت بودجه عمومی) معادل ۱۵۵۴۴/۷ میلیارد ریال می‌گردد که نسبت به سال گذشته ۶۴/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. این امر، نمایانگر افزایش قابل توجه استفاده شرکتهای دولتی از بودجه عمومی دولت است.

فصل دوازدهم

وضعیت بخش خارجی اقتصاد

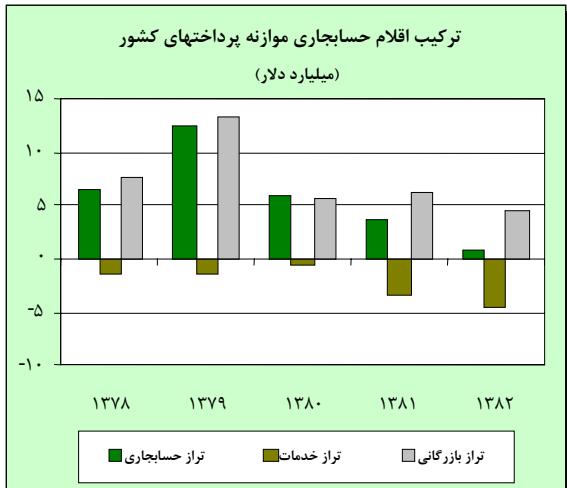
در سال ۱۳۸۲ بخش خارجی اقتصاد ایران همچنان با مقررات زدایی گسترده‌ای همراه بود. تداوم اصلاح ساختار نظام تجارت خارجی کشور از مهمترین دستاوردهای این بخش به شمار می‌رود. اتخاذ سیاستهای مبتنی بر کاهش موانع تجارت، یکسان سازی رویه‌های صادرات و واردات، کاهش زمینه‌های موثر بر قاچاق کالا و هدایت تجارت خارجی در کanalهای رسمی و مجاز در این سال باعث رشد قابل ملاحظه‌ای در صادرات و واردات گردید.

هدایت مازاد درآمدهای ناشی از صادرات نفت به حساب ذخیره ارزی به دنبال افزایش قیمت آن در بازارهای جهانی و استفاده از حساب مزبور جهت پوشش تعهدات ناشی از یکسان سازی نرخ ارز باعث گردید تا سیاست یکسان سازی نرخ ارز به خوبی ادامه یافته و بخش خارجی اقتصاد از ثبات مناسبی برخوردار گردد.

تحولات موازنۀ پرداختها

در سال ۱۳۸۲ تحولات بازار جهانی نفت و نیز اجرای تدریجی مقررات جدید تسهیل تجارت خارجی که در راستای تحقق اهداف برنامه پنج‌ساله سوم توسعه بود، تراز پرداختهای خارجی کشور را متأثر ساخت. افزایش قیمت و حجم صادرات نفت و گاز به افزایش ۱۹/۱ درصدی دریافت‌های بخش مذکور منجر گردید. ترکیب سبد صادراتی بخش نفت در سال ۱۳۸۲ شامل ۲۲۴۸۵ میلیون دلار نفت خام، ۳۴۷۴ میلیون دلار فرآوردهای نفتی، میعانات گازی و گاز طبیعی و ۱۳۹۶ میلیون دلار صادرات نفت و میعانات گازی به منظور بازپرداخت تعهدات بیع متقابل بود.

تعديل نسبی مقررات و ضوابط خارجی و ارائه تسهیلات مختلف به صورت افزایش اختیارات در مدیریت منابع و درآمدهای ارزی برای صادرکنندگان، اعطای تسهیلات ریالی و ارزی به بخش تجارت خارجی، لغو الزام پیش‌پرداخت اعتبارات استنادی، معافیت صادرات از مالیات و عوارض، اعطای جوایز و یارانه‌های صادراتی و برقراری ثبات در بازار ارز موجب شد تا تجارت خارجی و صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل از آن، از روند سهل‌تری برخوردار شود. صادرات غیرنفتی کشور با رشدی معادل ۲۵/۹ درصد، از ۵۲۷۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۶۶۳۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. ارقام فوق علاوه بر صادرات گمرکی، آمار صادرات غیرگمرکی نظیر صادرات برق، شناورها، نفتکش‌های فراشه و برآورد قاچاق اقلام صادراتی را نیز دربرمی‌گیرد. واردات کشور نیز از ۲۲۰۳۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ با رشدی معادل ۳۴/۱ درصد به ۲۹۵۶۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. درنتیجه تراز بازرگانی خارجی کشور با احتساب صادرات نفتی از ۴۴۳۰ میلیون دلار مازاد برخوردار شد که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۶۲۰۱ میلیون دلار) به میزان ۲۸/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد.

دریافت‌ها و پرداخت‌های حساب خدمات در سال ۱۳۸۲ به ترتیب معادل ۶۲۴۹ و ۱۰۷۸۴ میلیون دلار بود.^(۱) در بخش دریافت‌ها، اقلام کرایه حمل و بیمه و گردشگری (خدمات مسافری و مسافت) به ترتیب با ۱۷۰۴ و ۱۲۶۶ میلیون دلار، حدود ۴۷/۵ درصد از دریافت‌ها ارزی حساب خدمات را به خود اختصاص دادند. در بخش پرداختها نیز اقلام کرایه حمل و بیمه، گردشگری (خدمات مسافری و مسافت) و هزینه سرمایه‌گذاری به ترتیب با ۴۱۲۰، ۷۵۶ و ۱۰۴۶ میلیون دلار در حدود ۵۴/۹ درصد از پرداخت‌های ارزی بخش مذکور را به خود اختصاص دادند. بدین ترتیب، تراز حساب خدمات در سال ۱۳۸۲ با کسری قابل ملاحظه ۴۵۳۵ میلیون دلاری مواجه

بود که در مقایسه با کسری سال قبل (۳۵۰۳ میلیون دلار) معادل ۲۹/۵ درصد رشد داشت. در این سال حساب انتقالات موازنه پرداختها از مازادی معادل ۹۲۱ میلیون دلار برخوردار بود که "عمدتاً" از انتقال درآمد ایرانیان مقیم خارج کشور ناشی شده است.

در نتیجه تحولات مذکور، تراز حساب جاری در سال ۱۳۸۲ معادل ۸۱۶ میلیون دلار مازاد داشت. مازاد حساب جاری "عمدتاً" صرف بازپرداخت دیون خارجی، افزایش موجودی حساب ذخیره ارزی و افزایش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی شده است.

در سال مورد بررسی حساب سرمایه موازنه پرداختها از مازادی معادل ۴۴۷۶ میلیون دلار برخوردار گردید که در این میان، حساب بلندمدت دولتی به دلیل ایجاد بدیهی‌ای جدید در سال ۱۳۸۲ با خالص بدھی به میزان ۱۵۴۸ میلیون دلار رویرو بود. اقلام عمدہ این بدھی‌ها به ترتیب ناشی از تعهدات حاصل از محل قراردادهای بیع‌مقابل جدید، فاینانس و بدھی به بانک جهانی بود. در این سال ۱۳۹۶ میلیون دلار صرف بازپرداخت تعهدات قراردادهای بیع‌مقابل و ۲۸۱۱ میلیون دلار تعهد جدید از محل این قراردادها ایجاد گردید. در سال مورد بررسی سایر حساب بلندمدت به رقم ۵۰۰ میلیون دلار افزایش یافت که ناشی از افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بوده است. در حساب کوتاه‌مدت دولتی به میزان ۲ میلیون دلار کسری وجود داشت که ناشی از کسری حسابهای تهاتر بوده است. خالص دارایی خارجی بانکها معادل ۲۸۰ میلیون دلار افزایش و دیون مربوط به اعتبارات اسنادی آنها نیز معادل ۲۷۱۴ میلیون دلار افزایش داشت. در سال ۱۳۸۲ ذخایر خارجی بانک مرکزی و حساب ذخیره ارزی (موازنه کل پرداختها) معادل ۳۷۱۰ میلیون دلار مازاد نشان می‌دهد.

تعهدات ارزی

تعهدات ارزی کشور با ۲۷/۶ درصد رشد از ۲۷/۲ میلیارد دلار (با احتساب بهره و تعهدات بالقوه) در پایان سال ۱۳۸۱ به ۳۴/۷ میلیارد دلار در پایان سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. با وجود افزایش تعهدات ارزی کشور طی سال ۱۳۸۲ ترکیب تعهدات بالقوه و بالفعل در این سال تغییر قابل ملاحظه‌ای نیافت، به طوری که سهم تعهدات بالقوه از ۶۱/۶ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ به ۶۲/۰ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. در این مدت بدھی‌های خارجی کشور (تعهدات بالفعل) با رشدی معادل ۳۰/۸ درصد، از ۹۲۵۰ میلیون دلار به ۱۲۱۰۰ میلیون دلار افزایش یافت. افزایش ۲۸۵۰ میلیون دلاری بدھی‌های خارجی در طول سال ۱۳۸۲ از افزایش بدھی‌های کوتاه‌مدت به میزان ۲۷۱۴ میلیون دلار و افزایش بدھی‌های میان‌مدت به میزان ۱۳۶ میلیون دلار ناشی شده است. در میان اقلام بدھی‌های بلندمدت و

۱- در سالهای ۱۳۸۰-۸۲ پوشش پایه‌های آماری اقلام دریافت‌ها و پرداخت‌های حساب خدمات، گسترش قابل ملاحظه‌ای یافت.

میان مدت، بدهی های فاینانس با ۴۷۸ میلیون دلار افزایش و بدهی پیش فروش نفت با ۵۸۶ میلیون دلار کاهش بیشترین تغییر را در این دوره دارا بوده‌اند. سهم دیون کوتاه مدت در مجموع بدهی های خارجی کشور بر حسب سررسید اولیه از ۲۲/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ به ۳۹/۶ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ افزایش یافت که بیانگر کاهش انعطاف در مدیریت دیون خارجی کشور می‌باشد.

سیاست‌های ارزی

به منظور جلوگیری از تبعات منفی یکسان‌سازی نرخ ارز بر بازپرداخت تعهدات ایجاد شده در سالهای قبل مبلغ ۲/۵ میلیارد دلار از محل حساب ذخیره ارزی به سقف ارزی بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور افزوده گردید^(۱). علاوه بر این در راستای اجرای بند (ب) ماده (۳) قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، ضوابط و شرایط حاکم برقراردادهای سرمایه‌گذاری به شیوه‌های ساخت، بهره‌برداری و انتقال، مشارکت مدنی و بیع متقابل از سوی هیأت وزیران اعلام شد^(۲). ضمناً نحوه ارائه تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی بمنظور واردات کالا^(۳) و نیز اعطای تسهیلات صادراتی^(۴) از محل این حساب از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام گردید.

سیاست‌های صادراتی

در راستای تحقق استراتژی جهش صادراتی قانون برنامه سوم و بر اساس آینه‌نامه اجرایی تبصره (۱۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، چگونگی پرداخت خسارت ناشی از تغییرات نرخ ارز به صادرکنندگان و شرایط پرداخت جوایز صادراتی، تبلیغات و بازاریابی محصولات و خدمات صادراتی، خدمات فنی و مهندسی و ... از سوی هیأت وزیران اعلام گردید^(۵). علاوه بر این هر گونه جایزه اعطایی به صادرکنندگان، بخشی از درآمد حاصل از صادرات تلقی و از مالیات معاف شد^(۶). همچنین به منظور گسترش و تشویق صادرات به بازارهای نوظهور، آینه‌نامه اعطای اعتبارات صادراتی ویژه افغانستان با هدف تعیین ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات مالی به صادرکنندگان ایرانی یا خریداران افغانی و نیز سرمایه‌گذاران ایرانی برای طرح‌های سرمایه‌گذاری در افغانستان تصویب گردید^(۷). به منظور تسهیل ترانزیت از خاک کشور، دستورالعمل گمرک جمهوری اسلامی ایران جهت یکسان‌سازی رویه انجام تشریفات ترانزیت خارجی در مبادی ورودی و خروجی کشور در گمرکات زمینی و دریائی کشور صادر شد^(۸). در سال ۱۳۸۲ قانون تجارت الکترونیکی با هدف تسهیل و ایمن سازی مبادلات تجاری به تصویب رسید^(۹).

سیاست‌های وارداتی

به منظور یکپارچه‌سازی وصول عوارض از واردکنندگان کالاهای و خدمات، از ابتدای سال ۱۳۸۲ حق ثبت سفارش کالا، حقوق گمرکی، مالیات و انواع عوارض دریافتی از کالاهای وارداتی تجمعی گردید و معادل ۴ درصد ارزش گمرکی کالاهای به عنوان عوارض ورودی تعیین شد^(۱۰). به مجموع این دریافتی و سود بازرگانی که طبق قوانین مربوطه توسط هیأت وزیران تعیین می‌شود، «حقوق ورودی» اطلاق می‌گردد. در همین راستا کلیه مصوبات ناظر بر معافیت‌ها و تحفیف‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی از مصوبات تغییری ماده (۴۶) قانون مقررات صادرات و واردات به استثنای معافیت‌های مندرج در تبصره (۴) ماده (۲) قانون تجمعی عوارض ملغی گردید^(۱۱) و لیست کالاهای مشمول عوارض قانون تجمعی عوارض توسط هیأت وزیران تصویب گردید^(۱۲). وزارت بازرگانی مجاز گردید جهت ورود و ترخیص مواد اولیه تا سقف بیست هزار دلار، ماشین‌آلات و

-
- ۱- نامه شماره ۵۵۰۶۰ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۳ ریاست جمهوری
 - ۲- مصوبه شماره ۲۳۵۸۸ ت/۲۸۶۹۸ ت/۱۳۸۲/۵/۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۵/۱ هیأت وزیران.
 - ۳- پخشانه شماره ۶۰/۱۰/۶۱ مورخ ۱۳۸۲/۵/۵ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - ۴- پخشانه شماره ۶۰/۱۱۳۳ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - ۵- مصوبه ۱۰۲۰/۱۳۴۵ ت/۱۳۳۰۹۷ مورخ ۱۳۸۲/۷/۷ هـ پخشانه شماره ۲۱۱۳۷۹۴ مورخ ۱۳۸۲/۷/۷ هیأت وزیران.
 - ۶- پخشانه شماره ۱۳۸۲/۷/۱۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۶ هیأت وزیران.
 - ۷- مصوبه شماره ۱۳۸۲/۷/۱۵ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱/۵ هیأت وزیران.
 - ۸- پخشانه شماره ۱۳۸۲/۷/۱۵ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱/۵ هیأت وزیران.
 - ۹- نامه شماره ۶۱۶۹۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۵ رئیس جمهور.
 - ۱۰- پخشانه شماره ۱۳۸۲/۱۱/۱۰ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی.
 - ۱۱- پخشانه شماره ۱۳۸۲/۱۱/۱۲ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۲ هیأت وزیران.
 - ۱۲- تصویب نامه شماره ۶۷۴۳۹ ت/۲۸۳۲۲ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ هیأت وزیران.

تجهیزات و قطعات یدکی تا سقف ده هزار دلار (با انجام ثبت سفارش) و در سایر موارد تا سقف پنج هزار دلار و بدون نیاز به ابلاغ مورد به دفتر واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران مجوز صادر نماید^(۱). علاوه بر این به منظور تسهیل واردات، مهلت اعتبار مهرهای ثبت سفارش از دو ماه به سه ماه^(۲) و پس از آن به شش ماه افزایش یافت^(۳). در راستای حمایت از صنایع داخلی، واردات ۲۳ گروه کالای مصرفی بادوام که مشابه آنها در داخل تولید می شود توسط دستگاههای دولتی ممنوع شد^(۴). همچنین واردات یخچال، یخچال فریزر، فریزر، تلویزیون و رادیو پست بی از مناطق آزاد تجاری - صنعتی از تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱ ممنوع گردید^(۵) و در اوخر سال به منظور افزایش درآمدهای مناطق آزاد تجاری - صنعتی، امکان واردات کالا تا سقف سیصد و شصت میلیون دلار از این مناطق از سوی هیأت وزیران تصویب شد^(۶). همچنین آیین نامه اجرایی جزء (۳) بند (ر) تبصره (۱۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور در خصوص نحوه مبارزه با قاچاق کالاهای خارجی تصویب گردید^(۷).

عملکرد بازرگانی خارجی

تداویم سیاستهای برنامه پنج ساله سوم توسعه مبنی بر تسهیل و مقررات زدایی از تجارت خارجی به همراه یکسان سازی نرخ ارز شرایط مناسبی را برای ادامه روند رو به رشد تجارت خارجی در سال ۱۳۸۲ فراهم نمود، به طوری که ارزش صادرات غیرنفتی گمرکی با ۲۹/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۸۱ به ۵۹۷۲ میلیون دلار بالغ گردید. با توجه به افزایش ۱۵/۸ درصدی وزن صادرات، ارزش هر تن از اقلام صادراتی کشور در سال ۱۳۸۲ به ۳۸۶ دلار افزایش یافت که نسبت به رقم متناظر سال قبل (۳۴۵ دلار) به میزان ۱۱/۹ درصد افزایش داشت.

بازرگانی خارجی (بدون نفت، گاز و برق)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				مبلغ (میلیون دلار)	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۸۱/۷	۸۴/۵	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶	۱۴۴۴۷	۱۲۶۸۳	-واردات
۸۱/۷	۸۲/۵	۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸	۱۳۱۸۷	۱۱۹۷۲	-واردات گمرکی تعديل شده ^(۸)
۱۸/۳	۱۷/۵	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲	۴۶۰۸	۴۲۲۴	۳۷۶۳	۳۳۶۲	-صادرات
۶۳/۳	۶۵/۰	۲۰/۳	۴۲/۹	-۲۰۶۲۶	-۱۷۱۵۳	-۱۲۰۰۴	-۹۴۴۴	-۸۶۱۰	کسری (۳-۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۳/۵	۲۸/۹	۳۲۵۷۰	۲۶۳۶۹	۲۰۴۵۲	۱۶۹۵۰	۱۵۳۳۴	جمع کل
۶۶/۱	۶۶/۸	۱۱/۸	-۲/۰	۳۰۱۰۶	۲۶۹۲۷	۲۷۴۶۴	۲۵۹۸۰	۲۱۵۴۹	وزن (هزار تن)
۳۳/۹	۳۳/۲	۱۵/۸	-۱۷/۶	۱۵۴۶۷	۱۳۳۶۲	۱۶۲۱۴	۱۴۲۸۱	۱۷۵۶۷	-واردات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۱	-۷/۸	۴۵۵۷۳	۴۰۲۸۹	۴۳۶۷۸	۴۰۲۶۱	۳۹۱۱۶	-صادرات
جمع کل (۱+۲)									

۱- در سالهای گذشته برای محاسبه واردات تعديل شده، حق ثبت سفارش دریافتی جهت ورود کالا از ارزش واردات کسر می شد، با توجه به حذف حق ثبت سفارش در سال ۱۳۸۲ واردات تعديل شده و واردات کل در این سال با یکدیگر برابر شده است.

در سال ۱۳۸۲ ، ارزش سیف واردات به مبادی گمرکی با رشدی معادل ۱۹/۴ درصد به ۲۶۵۹۸ میلیون دلار افزایش یافت که این امر تا حد زیادی از تقویت نسبی ارزش پول ملی و نیز تسهیل در مقررات واردات ناشی شده است. در این مدت وزن کالاهای وارداتی به ۳۰۱۰۶ هزار تن بالغ گردید که نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۸۱ (۲۶۹۲۷ هزار تن) به میزان ۱۱/۸ درصد رشد داشت. این امر باعث شد که ارزش هر تن از اقلام وارداتی کشور در سال ۱۳۸۲ به ۸۸۴ دلار افزایش یابد که نسبت به رقم متناظر سال قبل (۸۲۷ دلار) به میزان ۶/۹ درصد افزایش داشت.

۱- پیشنهاد شماره ۱۳۸۱/۱۲/۲۶، ۴۷۳۷۳/۹۶۳۳/۳۰۷/۳۱۴۲۴۸، گمرک جمهوری اسلامی ایران.

۲- پیشنهاد شماره ۱۳۷۴/۸/۲۷، ۸۲۰۱۳۷۴، وزارت بازرگانی.

۳- پیشنهاد شماره ۸۲۱۵۰۰۲، ۱۳۸۲/۸/۱۴، وزارت بازرگانی.

۴- مصوبه شماره ۱۰۴۰/۱/۱۶، ۲۸۳۴۲ هـ، وزیران.

۵- پیشنهاد شماره ۱۳۸۲/۱/۵، ۲۰۰/۱۰۲، وزارت بازرگانی.

۶- مصوبه شماره ۱۳۸۲/۱۲/۱۶، هـ، وزیران.

۷- مصوبه شماره ۱۳۸۲/۵/۲۷، ۲۸۵۸۴، هـ، وزیران.

واردات گمرکی کالا

در سال ۱۳۸۲ حدود ۳۰۱۰۶ هزار تن کالا به ارزش ۲۶۵۹۸ میلیون دلار از طریق مرزهای گمرکی وارد کشور شد. ارقام مشابه برای سال قبل به ترتیب معادل ۲۶۹۲۷ هزارتن و ۲۲۲۷۵ میلیون دلار بود، بنابراین واردات سال ۱۳۸۲ به لحاظ وزنی معادل ۱۱/۸ درصد و به لحاظ ارزشی معادل ۱۹/۴ درصد رشد داشته است.

بررسی ترکیب کالاهای وارداتی در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که بیشترین رشد واردات به مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای (۲۴/۸ درصد) مربوط می‌شود، بطوریکه سهم این گروه در واردات کل کشور از ۴۳/۸ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۴۵/۸ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. علیرغم رشد مثبت واردات کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی در سال ۱۳۸۲، سهم اینگونه کالاهای از کل واردات کشور به ترتیب به ۴۲/۲ درصد و ۱۲/۰ درصد کاهش یافته است.

ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۴۵/۸	۴۳/۸	۲۴/۸	۱۸/۷	۱۲۱۸۷	۹۷۶۶	۸۲۲۸
۴۲/۲	۴۳/۴	۱۶/۱	۳۵/۶	۱۱۲۲۶	۹۶۶۸	۷۱۲۷
۱۲/۰	۱۲/۸	۱۲/۱	۲۵/۲	۳۱۸۵	۲۸۴۲	۲۲۷۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶
		۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸
واردات گمرکی تعديل شده						

واردات گمرکی بر حسب طبقه بندی بین المللی کالاهای نشان می‌دهد که واردات ماشینآلات و لوازم حمل و نقل با اختصاص ۴۵/۱ درصد از کل واردات سال ۱۳۸۲، همانند سالهای گذشته بالاترین سهم را در میان اقلام واردات به خود اختصاص داده است. ارزش واردات این گونه کالاهای از ۱۰۲۲۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ با نرخ رشدی معادل ۱۷/۵ درصد به ۱۲۰۰۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. واردات محصولات ساخته شده اساسی^(۱) نیز از ۳۲۲۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۵۴۴۵ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته و از بالاترین رشد (۶۹/۱ درصد) در میان سایر گروههای تشکیل دهنده برخوردار بوده است. این امر موجب شده که سهم اینگونه کالاهای از ۱۴/۵ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۲۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یابد.

واردات گمرکی کشور براساس طبقه بندی بین المللی کالا

(میلیون دلار)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۴۵/۱	۴۵/۹	۱۷/۵	۲۵/۱	۱۲۰۰۵	۱۰۲۲۱	۷۵۶۵
۲۰/۵	۱۴/۵	۶۹/۱	-۳/۰	۵۴۴۵	۲۲۲۰	۳۳۱۹
۵/۳	۶/۸	-۶/۸	-۲۷/۷	۱۴۱۹	۱۵۲۲	۲۱۰۶
۱۲/۷	۱۱/۶	۳۱/۴	۸/۲	۳۳۹۱	۲۵۸۰	۲۲۸۴
۱۶/۳	۲۱/۲	-۸/۳	۱۱۰/۱	۴۳۳۸	۴۷۳۲	۲۲۵۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶
		۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸
واردات گمرکی تعديل شده						

توزیع واردات گمرکی بر حسب کشورها نشان می‌دهد که پنج کشور امارات متحده عربی، آلمان، فرانسه، ایتالیا و چین با سهمی معادل ۴۵/۳ درصد از کل واردات گمرکی کشور، مهمترین تأمین کنندگان کالاهای وارداتی کشور در سال

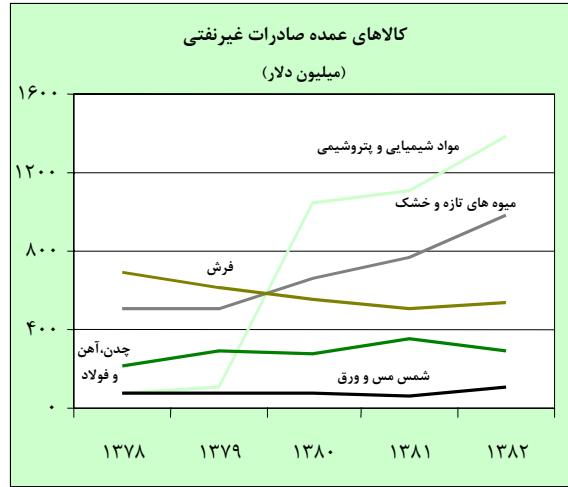
۱- کالاهایی که طبقه بندی آنها بر حسب ماده به کاررفته در آنها صورت گرفته است.

۱۳۸۲ بوده‌اند. در این سال بیشترین رشد ارزش واردات بر حسب کشورها به واردات از سوئد (۹۲/۳ درصد)، تایلند (۸۷/۴ درصد)، فرانسه (۷۱/۶ درصد) و اکراین (۷۰/۷ درصد) مربوط می‌شد که به ترتیب در رتبه‌های سیزدهم، بیست و پنجم، سوم و بیست و یکم جدول توزیع واردات گمرکی بر حسب کشورها قرار دارند. بیشترین کاهش واردات نیز به واردات از کشورسوئیس مربوط می‌شود که معادل ۱۱۲۳ میلیون دلار (۵۶/۵ درصد) کاهش یافته است.

همانطور که در جدول توزیع واردات گمرکی بر حسب قاره‌ها نشان داده شده، بالاترین سهم واردات به قاره اروپا مربوط می‌شود که به تنهایی ۵۱/۸ درصد (۱۳۷۸۴ میلیون دلار) از واردات کشور در سال ۱۳۸۲ را تامین نموده است. پس از آن قاره آسیا با تامین ۴۱/۹ درصد (۱۱۱۴۳ میلیون دلار) از واردات کشور در رتبه دوم قرار گرفته است. همانطور که ملاحظه می‌شود جهت گیری تجاری کشور در سال ۱۳۸۲ به سمت افزایش واردات از کشورهای آسیایی تغییر یافته، به طوری که در این سال حجم واردات از کشورهای آسیایی معادل ۴۶/۳ درصد (۳۵۲۴ میلیون دلار) افزایش داشته است.

مطابق جدول توزیع واردات گمرکی بر حسب گروه کشورها، واردات از کشورهای عضو اتحادیه اروپا با ۱۹/۱ درصد رشد از ۹۰۹۷ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۱۰۸۳۷ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته، به طوری که این کشورها در حدود ۴۰/۷ درصد از واردات کشور در این سال را تأمین نموده‌اند. پس از آن کشورهای عضو اسکاپ با اختصاص ۷۸۶۳ میلیون دلار (۲۹/۶ درصد) از واردات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۲، رتبه دوم را کسب کرده‌اند. این دو گروه از کشورها در حدود ۷۰/۳ درصد از واردات کشور در سال مورد بررسی را تأمین نموده‌اند.

صادرات غیر نفتی

طی سال ۱۳۸۲ در حدود ۱۵۴۶۷ هزار تن کالا به ارزش ۵۹۷۲ میلیون دلار از طریق گمرکات کشور به خارج صادر گردید که نسبت به سال قبل با ۱۵/۸ درصد رشد در وزن و ۲۹/۶ درصد رشد در ارزش همراه بود.

طبقه‌بندی صادرات کالاهای غیرنفتی براساس نوع مصرف نشان می‌دهد که صادرات مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای با ۲۴/۵ درصد رشد از ۲۰۵۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۲۵۶۳ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته است. صادرات اینگونه کالاهای ۴۲/۹ درصد از سبد صادراتی کشور در

این سال را به خود اختصاص داد و نسبت به رقم مشابه سال گذشته (۴۴/۷ درصد) کاهش یافت. با این وجود همانند سال قبل کالاهای مصرفی با اختصاص ۵۲/۱ درصد از کالاهای صادراتی غیرنفتی بالاترین سهم را در میان سایر گروهها به خود اختصاص داد.

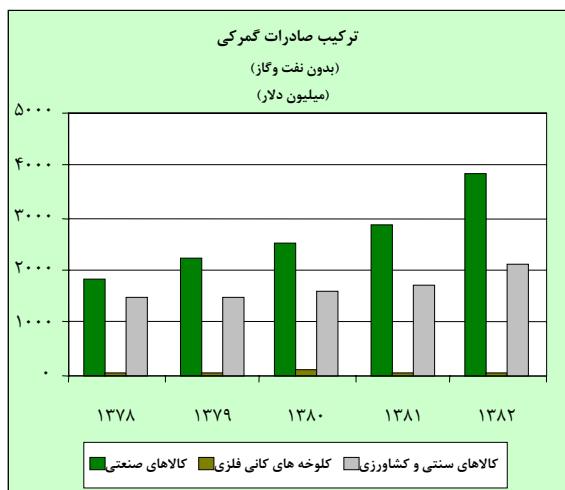
ترکیب صادرات گمرکی بر حسب نوع مصرف (بدون نفت و گاز و برق)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال	مجموع کل
	۱۳۸۲	۱۳۸۱		
۴۲/۹	۴۴/۷	۲۴/۵	۱۴/۸	۲۵۶۳
۵/۰	۳/۹	۶۷/۱	۱۵/۳	۲۹۸
۵۲/۱	۵۱/۴	۳۱/۲	۴/۲	۳۱۱
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲
				۴۶۰۸
				۴۲۲۴

صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی با نرخ رشدی معادل ۲۲/۰ درصد از ۱۷۲۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۲۱۰۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافته و ۳۵/۲ درصد از صادرات غیرنفتی گمرکی کشور در سال مورد بررسی را تشکیل داده‌اند که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۳۷/۴ درصد) کاهش نشان می‌دهد. صادرات کلوخه‌های کانی فلزی نیز با نرخ رشدی معادل ۴۱/۵ درصد از حدود ۳۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به حدود ۴۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت لیکن با این وجود در سال مورد بررسی سهم بسیار کمی (۰/۸ درصد) از صادرات غیرنفتی گمرکی را به خود اختصاص داد.

در این میان صادرات کالاهای صنعتی از ۲۸۵۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۱ به ۳۸۲۳ میلیون دلار در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت و از رشدی معادل ۳۴/۰ درصد برخوردار گردید. رشد بالای صادرات اینگونه کالاها باعث شد که سهم آنها در صادرات غیرنفتی از ۶۱/۹ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۶۴/۰ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یابد.

توزیع جغرافیایی صادرات غیرنفتی گمرکی کشور در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که پنج کشور امارات متحده عربی، عراق، ژاپن، آلمان و آذربایجان در مجموع ۲۵۲۰ میلیون دلار کالا از ایران وارد نموده‌اند که این رقم ۴۲/۲ درصد از صادرات گمرکی کشور در این سال را تشکیل می‌دهد. در میان کشورهای واردکننده کالا از ایران، بالاترین رشد واردات به کشور عراق (۱۷۰/۳ درصد) و بیشترین کاهش واردات به کشور کویت (۷۰/۰ درصد) تعلق داشته است.

توزیع جغرافیایی صادرات گمرکی کشور بر حسب قاره‌ها بیانگر این موضوع است که کشورهای آسیایی کماکان بالاترین سهم از صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص داده‌اند. لازم به ذکر است که سهم این کشورها از صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۷۲/۰ درصد بوده که این رقم در سال ۱۳۸۲ به ۷۵/۵ درصد افزایش یافته است. پس از آن کشورهای اروپایی با اختصاص ۱۸/۷ درصد از صادرات غیرنفتی کشور در رتبه دوم قرار دارند. در عین حال گرایش حاکم بر بازارهای هدف صادرات غیرنفتی کشور در سال ۱۳۸۲ به سمت کشورهای قاره آسیا معطوف بوده بطوریکه حجم صادرات غیرنفتی به این کشورها در سال یاد شده معادل ۳۵/۹ درصد رشد داشته است.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای غیرنفتی بر حسب گروه کشورها نشان می‌دهد کشورهای عضو اسکاپ با اختصاص ۴۰/۳ درصد از صادرات غیرنفتی گمرکی کشور در سال ۱۳۸۲ همچنان بزرگترین بازار صادراتی کشور را تشکیل داده‌اند. علیرغم رشد ۱۶/۶ درصدی صادرات غیرنفتی به کشورهای عضو اتحادیه اروپا، سهم کشورهای عضو این اتحادیه در بازار صادرات غیرنفتی کشور از ۱۵/۲ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱۳/۷ درصد در سال ۱۳۸۲ کاهش یافته است. در عین حال بالاترین نرخ رشد بازارهای صادراتی به کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی (ACU)^(۱) (۴/۴ درصد) تعلق داشته است.

ترانزیت

کشور ایران به لحاظ موقعیت ویژه استراتژیکی مانند دسترسی به آبهای آزاد و همچوواری با کشورهای آسیای میانه و نیز قرار گرفتن در مسیر ترانزیتی غرب به شرق از طرفیت بالایی در زمینه ترانزیت کالا برخوردار می‌باشد. طی سال ۱۳۸۲ بالغ

بر ۸۰۶۹ هزار تن کالا از کشور ترانزیت شد که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۴۸۱۱ هزار تن) معادل ۶۷/۷ درصد رشد داشته است. تفکیک حجم ترانزیت بر اساس روش‌های حمل نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۲ از طریق جاده و راه آهن به ترتیب معادل ۲۹۷۷ هزارتن (۳۷ درصد) و ۱۲۰۷ هزارتن (۱۵ درصد) و بصورت معاوضه^(۱) ۳۸۸۵ هزار تن (۴۸ درصد) از کشور ترانزیت شده است. بنابراین به غیر از معاوضه طی سال ۱۳۸۲ در حدود ۴۱۸۴ هزارتن کالا از خاک کشور ترانزیت شده که کالاهای نفتی و غیرنفتی به ترتیب ۷۳۰ هزارتن (۶/۴ درصد) و ۳۴۵۴ هزارتن (۶/۲ درصد) آن را تشکیل داده اند.

طبقه‌بندی کالاهای ترانزیت شده (به استثنای معاوضه) بر حسب کشورهای مبدأ نشان می‌دهد که کشورهای امارات متحده عربی، ترکیه و ترکمنستان به ترتیب با ۱۶۷۶ هزارتن (۴۰/۱ درصد)، ۵۴۵ هزارتن (۱۳/۰ درصد) و ۱۸۳ هزارتن (۴/۴ درصد) به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند. علاوه بر این طی سال ۱۳۸۲ کشورهای افغانستان، آذربایجان و ترکمنستان به ترتیب با ۹۳۴ هزارتن (۲۲/۳ درصد)، ۵۶۷ هزارتن (۱۳/۶ درصد) و ۳۱۵ هزارتن (۷/۵ درصد) رتبه‌های اول تا سوم کشورهای مقصد کالاهای ترانزیت شده از خاک کشور را به خود اختصاص داده‌اند. در این میان امارات متحده عربی به دلیل پایین بودن عوارض بندری و تسهیلات اداری و افغانستان به دلیل ارسال کمک‌های خارجی به آن جهت بازسازی، حائز رتبه اول در زمینه‌های فوق الذکر بوده‌اند. لازم به ذکر است که در سال ۱۳۸۲ خط ترانزیتی امارات – افغانستان با اختصاص ۸۶۱ هزارتن (۲۰/۶ درصد) کالاهای ترانزیتی کشور رتبه اول خطوط ترانزیتی از نظر حجم مراولات را به خود اختصاص داده است.

طبقه‌بندی کالاهای ترانزیت شده بر حسب مرزهای ورودی نشان می‌دهد که مرزهای بندرعباس، سرخس و بازرگان به ترتیب با ۱۷۴۸ هزارتن (۴۱/۸ درصد)، ۱۱۴۰ هزارتن (۲۷/۳ درصد) و ۵۶۹ هزارتن (۱۳/۶ درصد) فعال‌ترین مرزهای کشور از حیث ورود کالای ترانزیتی بوده‌اند. علاوه بر این مرزهای بندرعباس، دوغارون و آستارا به ترتیب با ۱۰۸۳ هزارتن (۲۵/۹ درصد)، ۸۹۶ هزارتن (۴/۲ درصد) و ۴۷۶ هزارتن (۱۱/۴ درصد) فعال‌ترین مرزهای کشور در زمینه خروج کالاهای ترانزیتی بوده‌اند.

مبادلات پایاپای

حجم مبادلات پایاپای در چارچوب تهاتری و حساب مخصوص^(۲) و مبادلات در قالب اتحادیه پایاپای آسیایی در سال ۱۳۸۲ به ۲۱۳۱ میلیون دلار بالغ گردید که سهم عمدۀ ای (۹۵ درصد) از این مبادلات در قالب اتحادیه پایاپای آسیایی صورت پذیرفت. دریافت‌ها و پرداختهای این سال در چارچوب حساب‌های تهاتری و مخصوص به ترتیب معادل ۳۸ میلیون دلار و ۷۰ میلیون دلار بود. پرداختها عمدتاً بابت واردات کالاهای و دریافتها بیشتر از بهره سپرده‌های بانک مرکزی در خارج کشور ناشی شده است. علاوه بر این حجم مبادلات در چارچوب اتحادیه پایاپای آسیایی (با احتساب بهره‌های مربوطه) در سال ۱۳۸۲ به ۲۰۲۳ میلیون دلار رسید که نسبت به سال قبل ۳۷ درصد رشد داشت. مبادلات یاد شده شامل ۱۷۴۶ میلیون دلار دریافت بابت صادرات و ۲۷۷ میلیون دلار پرداخت بابت واردات بود که در مجموع ۱۴۶۹ میلیون دلار مازاد را به همراه داشت. ایران از نظر مازاد بازرگانی اولین کشور و از نظر حجم مبادلات با اختصاص ۲۲/۲ درصد از کل مبادلات اتحادیه پایاپای آسیایی بعد از هند، دومین کشور درون اتحادیه بود. علیرغم اینکه سهم ایران برای استفاده از تسهیلات معاوضه در سال ۱۳۸۲ معادل ۴۳ میلیون دلار بود، ولی بدلیل بستانکار بودن کشور در تمامی شش دوره تسویه سال ۲۰۰۳، امکان استفاده از تسهیلات معاوضه برای ایران میسر نشد.

۱-Swap

۲- حسابهای مخصوص شامل حسابهایی است که به علت ثبت فعالیتهای خاص براساس قراردادهای منعقده بین بانک‌های مرکزی، در کشور جهت انجام مبادلات خاص با سقف اعتباری معین افتتاح می‌شوند.

فصل سیزدهم

روابط با سازمانهای پولی و مالی بین‌المللی

همگرایی فزاینده اقتصاد جهانی و الزامات بین‌المللی مربوط به آن، زمینه مشارکت و تعامل هرچه بیشتر اقتصاد با دنیای خارج را بیش از گذشته در قالب فعالیت و همکاری با سازمانها و موسسات بین‌المللی فراهم ساخته است. از این رو بررسی وضعیت روابط اقتصادی و مالی کشور با سازمانهای عمدۀ پولی و مالی بین‌المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به عضویت ایران در سه نهاد عمدۀ پولی و مالی بین‌المللی شامل صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و بانک توسعه اسلامی، در ابتدا سطح و میزان روابط کشور با سه سازمان یادشده در سال ۱۳۸۲ مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس به فعالیتهای نهاد تازه تاسیس هیات خدمات مالی اسلامی پرداخته می‌شود.

الف - صندوق بین‌المللی پول^(۱)

در سال ۱۳۲۴ (۱۹۴۵ میلادی) ایران با استناد به قانون مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس برتون وودز، با سهمیه‌ای معادل ۲۵ میلیون دلار به عضویت صندوق بین‌المللی پول درآمد. از سال ۱۹۷۲ میلادی، ایران به عنوان رئیس گروه کشورهای الجزایر، افغانستان، پاکستان، مراکش، تونس و غنا، دارای یک عضو در هیات مدیره صندوق مذکور بوده است. براساس قانون مذکور رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی نماینده دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول می‌باشد. ایران در ۱۹ مارس ۲۰۰۳ میلادی با داشتن سهمیه‌ای برابر ۱۴۹۷/۲ میلیون حق برداشت مخصوص^(۲) و تعداد آرایی معادل ۱۵۲۲۲ از مجموع ۵۳۶۶۲ رای کل گروه فوق الذکر، به ترتیب دارای سهمی معادل ۲۸/۴ درصد در کل آرای گروه هفت کشور دارای عضو در هیئت مدیره و ۰/۷۰۲ درصد در کل آرای صندوق بین‌المللی پول بود.

بر اساس ماده (۴) اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، یکی از وظایف این صندوق بررسی و نظارت بر نظام پولی بین‌المللی و سیاستهای ارزی کشورهای عضو به صورت‌های منظم، خاص و تکمیلی می‌باشد. بدین منظور همه ساله هیات‌های اعزامی ماده (۴) صندوق مذکور در خصوص سیاستها و عملکرد اقتصادی کشور با دستگاهها و مقامات ذیربسط اقتصادی کشور تبادل نظر و مشاوره اقتصادی بعمل می‌آورند. صندوق بین‌المللی پول، همه ساله گزارش‌هایی در قالب ماده (۴) اساسنامه خود از وضعیت اقتصادی کشورها از جمله ایران تهیه می‌نماید که ارایه این گزارش‌ها به هیات مدیره صندوق نقش مهمی در انعکاس نقطه‌نظرات سایر کشورها در مورد سیاستهای اقتصادی کشور موضوع گزارش ایفا می‌نماید.

بر اساس ماده (۸) اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، یکی از تعهدات کشورهای عضو در تنظیم سیاستهای ارزی، حذف محدودیتهای ارزی است. با این حال ماده (۱۴) اساسنامه فوق الذکر نیز ترتیبات موقتی را برای اعضا به منظور برقراری

۱ - International Monetary Fund (IMF).

۲- Special Drawing Rights (SDR).

برخی محدودیتهای ارزی پیش بینی کرده است. صندوق سالانه گزارشی در خصوص اینگونه محدودیتها تحت عنوان ترتیبات و محدودیتهای ارزی منتشر می نماید. طی سالهای اخیر هیات اعزامی از صندوق بین المللی پول، کمکهای فنی و مشاورهای در زمینه های بهبود نظارت بانک مرکزی، مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و همچنین در زمینه استاندارد انتشار خاص داده ها^(۱) (SDDS) به جمهوری اسلامی ایران ارائه نموده است. ضمناً علاوه بر موارد فوق همه ساله هیات اقتصادی و پولی ایران در اجلاس بهاره و پاییزه صندوق بین المللی پول شرکت نموده و تعدادی از کارشناسان اقتصادی کشور نیز در همایش ها و دوره های آموزشی صندوق بین المللی پول در زمینه های مختلف پولی و مالی شرکت می کنند.

ب - بانک جهانی و گروه آن

کشور ایران یکی از ۴۴ کشور شرکت کننده در کنفرانس برتون وودز و از بنیان گذاران بانک بین المللی ترمیم و توسعه^(۲) بوده است. ایران بر اساس قانون مصوب ششم دیماه ۱۳۲۴ با سرمایه ای معادل ۲۴ میلیون دلار به عضویت بانک جهانی درآمد. وزیر امور اقتصادی و دارایی نماینده دولت ایران در بانک جهانی است. بانک جهانی شامل بانک بین المللی ترمیم و توسعه و موسسه بین المللی توسعه^(۳) می باشد. گروه بانک جهانی نیز علاوه بر دو نهاد یاد شده شامل آژانس تضمین سرمایه گذاری چند جانبه^(۴)، موسسه مالی بین المللی^(۵) و مرکز حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری^(۶) می گردد. ایران به غیر از مرکز حل و فصل یاد شده، عضویت سایر نهادهای متشکله گروه بانک جهانی را نیز دارا می باشد. در ۱۹ مارس ۲۰۰۴ از کل سهمیه ۲۸۵۷/۴ میلیون دلاری ایران در بانک بین المللی ترمیم و توسعه ۱۷۵/۸ میلیون دلار آن سرمایه پرداخت شده محاسبه می گردد. این مقدار سرمایه پرداخت شده در بانک مذکور را تشکیل داده و معادل ۲۳۶۸۶ حق رای برابر با ۱/۴۸ درصد از کل آرای بانک یاد شده را برای ایران ایجاد کرده است.

وام های بانک بین المللی ترمیم و توسعه به ایران (میلیون دلار)	
۳۰ روزن	۳۰ روزن
۲۰۰۴	۲۰۰۳
۱۰۶۹	۷۷۵
۳۵۹	۲۰۰
۳۷۳	۱۹۷
۳۳۷	۳۷۸
۰/۳۱	۰/۳۲
سهم ایران از کل مانده وامها (درصد)	

وام به ایران:
وامهای تصویب شده اما پرداخت نشده^(۱)
مانده وامهای آماده (پرداخت نشده)^(۲)
مانده وام های آماده پرداخت
مانده وامها^(۳)
سهم ایران از کل مانده وامها (درصد)

۱-Approved Loans but not yet effective

۲-Undisbursed balance of effective loans

۳-Outstanding loans

در این میان آرای ایران در آژانس یاد شده معادل ۱۸۳۶ حق رای بود که از این مبلغ ۳/۵۹ میلیون دلار آن پرداخت شده و بقیه عنده مطالبه می باشد. در این میان آرای ایران در آژانس یاد شده معادل ۰/۹۳ درصد از کل آرای موجود در این موسسه می باشد.

در ۱۹ مارس ۲۰۰۴ کل مبلغ پرداخت شده از سرمایه تعهد شده ایران در موسسه مالی بین المللی نیز ۱۴۴۴ میلیون دلار بود که ۰/۰۶ درصد از کل سرمایه پرداخت شده موسسه مذکور را تشکیل می دهد. این مقدار سرمایه ۱۶۹۴ حق رای معادل ۰/۰۷ درصد از کل آرای موسسه یاد شده را به خود اختصاص داده است.

۱ -Special Data Dissemination Standard (SDDS).

۲ - International Bank for Reconstruction and Development (IBRD).

۳ - International Development Association (IDA).

۴ - Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)

۵ - International Finance Corporation (IFC)

۶-International Center for settlement of Investment Disputes (ICSID)

ج- بانک توسعه اسلامی^(۱)

بانک توسعه اسلامی یکی از نهادهای تخصصی مالی سازمان کنفرانس اسلامی است که در سال ۱۹۷۵ و به منظور کمک به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای اسلامی و جامعه‌های مسلمان در کشورهای غیراسلامی توسط ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه دو میلیارد دینار اسلامی تأسیس شد. کشور ایران که از سال ۱۳۶۷ با میزان سرمایه‌ای برابر با ۲/۵ میلیون دینار اسلامی به بانک توسعه اسلامی پیوسته است به واسطه ضرورت ایفاء نقش موثر در برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های بانک توسعه اسلامی مبادرت به افزایش سرمایه خود در بانک توسعه اسلامی به مبلغ ۱۷۵ میلیون دینار اسلامی نمود. در افزایش سرمایه عمومی بانک، ۱۷۲۴۷ سهم به ارزش ۱۷۲/۴ میلیون دینار اسلامی به ایران تعلق گرفت. همچنین ایران در سومین مرحله افزایش سرمایه به میزان ۳۴۴/۵۴ میلیون دینار اسلامی، کل سرمایه خود را به ۶۹۴/۴ میلیون دینار رساند که پس از عربستان سعودی و لیبی از لحاظ سرمایه در مقام سوم قرار گرفت.

شایان ذکر است از آغاز تاسیس بانک توسعه اسلامی تا پایان سال ۱۳۸۲ در مجموع ۱۴۱ طرح به ارزش ۱۳۸۰/۲ میلیون دینار اسلامی (۱۸۶۵/۳ میلیون دلار) با همکاری این بانک در ایران تصویب و اجرا شده است که شامل ۳۶ طرح پروژه‌ای بلندمدت به ارزش ۸۵۴۰/۸ میلیون دینار اسلامی (۷۳۱/۲ میلیون دلار)، ۳ طرح کمکهای فنی به ارزش ۱/۶ میلیون دینار اسلامی (۲/۱ میلیون دلار)، ۹۶ طرح تجاری کوتاه مدت به ارزش ۸۲۷/۸ میلیون دینار اسلامی (۱۱۸/۷ میلیون دلار) و ۶ مورد کمکهای ویژه به ارزش ۹/۹ میلیون دینار اسلامی (۱۳/۲ میلیون دلار) بوده است. از عمدۀ ترین پروژه‌های سال ۱۳۸۲ که بخشی از اعتبارات مورد نیاز آنها توسط بانک توسعه اسلامی تأمین شده است می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

فهرست برخی از پروژه‌های مصوب بانک توسعه اسلامی در ایران در سال ۱۳۸۲

مبلغ مصوب (میلیون دلار)	موضوع پروژه و یا کالا و مواد اولیه تجاری	دستگاه ذیرپسر	سد شهد مدنی و شبکه آبیاری (فاز اول)	وزارت نیرو	۲/۲
۱۴/۵	کمکهای پس از سبل برای منابع آب استان گلستان	-	-	-	۱۴/۵
۱/۳	طراحی مهندسی مترو تبریز	-	-	-	۱/۳

د- هیات خدمات مالی اسلامی^(۲)

هیات خدمات مالی اسلامی به عنوان یک نهاد بین‌المللی مسئول ارایه استانداردهای موسسات نظارتی و قانون‌گذاری بوده و مقررات مربوطه را جهت حصول اطمینان از ثبات و استحکام بانکها و موسسات مالی اسلامی وضع می‌نماید. تاسیس نهاد مذکور حاصل تلاش بانکهای مرکزی، بانکها، موسسات مالی کشورهای مختلف و همچنین بانک توسعه اسلامی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان حسابداری و حسابرسی برای موسسات مالی می‌باشد. هیات خدمات مالی اسلامی در ۳ نوامبر ۲۰۰۲ تاسیس شد و فعالیت رسمی آن از مارس ۲۰۰۳ آغاز گردید. دبیرخانه هیات در کشور مالزی مستقر بوده و در رابطه با تدوین استانداردها با موسسات بین‌المللی نظیر بانک توسعه بین‌المللی، سازمان جهانی کمیسیونهای اوراق بهادار^(۳) و اتحادیه جهانی ناظرین بیمه^(۴) در ارتباط است.

هیات خدمات مالی اسلامی دارای ۵۲ عضو می‌باشد و به سه گروه اعضای اصلی (دارای حق رای)، اعضای فرعی (بدون حق رای) و ناظرین (بدون حق رای) تقسیم می‌شود.

۱ - Islamic Development Bank (IDB).

۲ - Islamic Financial Services Board (IFSB)

۳ - International Organization of Securities Commissions (IOSCO)

۴ - International Association of Insurance Supervisors (IAIS)

بانکهای مرکزی ۱۲ کشور^(۱) از جمله ایران و بانک توسعه اسلامی اعضای اصلی و صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، بانک تسویه بین المللی و بانک سانترال فیلیپین اعضاً فرعی هیات مذکور را تشکیل می‌دهند. ناظرین این هیات نیز شامل ۳۵ بانک و موسسه مالی و تخصصی می‌شود.

ساختار هیات خدمات مالی اسلامی مشکل از مجمع عمومی، شورای عالی سیاستگذاری، کمیته فنی، کارگروه‌ها و دیرخانه است. شورای عالی سیاستگذاری مقام ارشد اجرایی و سیاستگذاری هیات محسوب شده و تصمیم‌گیری‌های استراتژیک و سیاستهای کلان این هیات بر عهده این شورا می‌باشد. اعضای شورای مذکور نمایندگان هر کشور عضو (اعضاً اصلی) هستند که دارای بالاترین مقام در بانک مرکزی کشور خود می‌باشند.

اهداف عمده هیات خدمات مالی اسلامی بشرح ذیل می‌باشد:

۱- توسعه معیارهای شفافیت و مقررات احتیاطی در ارایه خدمات مالی اسلامی از طریق معرفی استانداردهای بین المللی در تطابق با اصول شریعت اسلام.

۲- ارایه دستورالعمل در زمینه‌های نظارتی و تدوین مقررات موسسات مالی اسلامی به انضمام ارایه معیار جهت شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و آشکار سازی انواع ریسکهای بانکی.

۳- همکاری با سازمانهای بین المللی جهت تدوین استانداردهای مربوط به ثبات و استحکام سیستم پولی و مالی جهانی و موسسات مالی کشورهای عضو.

۴- تشویق همکاری میان کشورهای عضو برای گسترش خدمات مالی اسلامی.

عملکرد مالی هیات خدمات مالی اسلامی طی دوره ۳ نوامبر ۲۰۰۲ تا ۳۱ مارس ۲۰۰۳ نشان می‌دهد، جمع کل درآمدهای این هیات به ۸۲۵/۹ هزار دلار بالغ گردیده است. در این میان ارقام مربوط به دریافت حق عضویت از اعضاء هیات به میزان ۸۰۰ هزار دلار بالاترین سهم را در اقلام درآمدی به خود اختصاص داده است. درآمدهای حاصل از برگزاری سمینارها و درآمد ناشی از معاملات اوراق بهادار نیز جزو سایر اقلام درآمدی بوده اند. در مقابل، جمع کل هزینه‌های هیات مذکور شامل هزینه‌های فنی و اجرایی در دوره منتهی به ۳۱ مارس ۲۰۰۳ نیز به رقم ۵۹۹/۴ هزار دلار رسید. درنتیجه عملکرد مالی هیات خدمات مالی اسلامی در این دوره از مازادی معادل ۲۲۶/۵ هزار دلار برخوردار بود.

۱- سایر اعضای اصلی هیات شامل بانکهای مرکزی بحرین، برونئی، مصر، اندونزی، اردن، کویت، مالزی، پاکستان، قطر، عربستان سعودی و سودان می‌باشد.

فصل چهاردهم

بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری

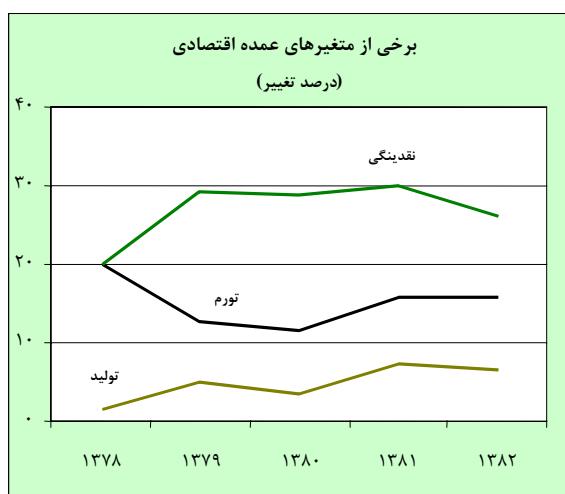
در سال چهارم از اجرای برنامه سوم توسعه، تلاش گردید تامین نقدینگی بخش‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری به گونه‌ای صورت گیرد که اهداف نقدینگی و تورم منعکس در برنامه محدودش نگردد. براین اساس اهداف رشد نقدینگی و نرخ تورم در قالب سیاستهای پولی مصوب در محدوده ارقام برنامه سوم توسعه به ترتیب ۱۴/۲ و ۱۴/۰ درصد تعیین گردید.

در سال ۱۳۸۲ مهمترین ابزار کنترل نقدینگی همچنان استفاده از ابزار اوراق مشارکت بانک مرکزی بود که در این راستا بانک مرکزی اقدام به جایگزینی اوراق عرضه شده قبلی نمود. لیکن علیرغم مجوز انتشار ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت جدید، بانک مرکزی بدليل هزینه بالای این اوراق عملاً مبادرت به انتشار و عرضه اوراق جدید ننمود. بدین ترتیب مانده اوراق مشارکت بانک مرکزی در پایان سال ۱۳۸۲ به ۱۶۶۴۹ میلیارد ریال رسید. نرخ سود علی‌الحساب اوراق مشارکت منتشر شده بانک مرکزی در سال مذکور برابر ۱۷ درصد در سال بود.

به موجب بند (ب) تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۲، بانک مرکزی مکلف شد کل اعتبارات و تسهیلات ریالی سیستم بانکی و نسبت اعتبارات و تسهیلات بلندمدت به کوتاه مدت و برنامه‌های اعتباری و تسهیلات نظام بانکی کشور را براساس میزان سپرده‌های جاری و سرمایه‌گذاری، پس از کسر تعهدات و سپرده‌های قانونی به نحوی تنظیم و اجرا نماید که اهداف رشد اقتصادی و مهار تورم

منظور در قانون برنامه سوم توسعه تحقق یابد. همچنین براساس بند

(پ) این تبصره، افزایش مانده تسهیلات تکلیفی (تبصره ای) بانکها در سال ۱۳۸۲ با رعایت سایر تکالیف مصحح در برنامه‌های توسعه تا سقف ۳۶۰۰ میلیارد ریال مجاز اعلام گردید که نسبت به سال قبل ۶۰۰ میلیارد ریال کاهش داشت. از این افزایش در مانده تسهیلات، ۷۵ سهم بخش دولتی ۲۵ درصد و سهم بخش تعاونی و خصوصی ۶۵ درصد بود و مقرر گردید حداقل ۶۵ درصد سهم بخش‌های تعاونی و خصوصی برای اعطای تسهیلات با اهداف اشتغال زایی در مناطق توسعه نیافته براساس شاخص‌هایی که با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و شورای عالی اشتغال به تصویب هیات وزیران

خواهد رسید، بین استانها توزیع شود. لازم به ذکر است بر مبنای ماده ۸۴ قانون برنامه سوم توسعه، مقرر گردیده است افزایش در مانده تسهیلات تکلیفی طی سالهای برنامه سوم به طور متوسط سالانه ده درصد نسبت به ارقام مصوب سال ۱۳۷۸ کاهش یابد.

براساس مصوبه شورای پول و اعتبار و تصویب هیات وزیران^(۱) بانکهای دولتی مجاز گردیدند به استناد بند (ب) تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ معادل ۳۵ درصد از افزایش در مانده تسهیلات بخش غیر دولتی را خارج از نسبتهای مربوط به سهم بخشها، تسهیلات اعطا نمایند. براین اساس سهم بخشها مختلف اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی پس از کسر سهم مصارف آزاد، الزامات قانونی و تسهیلات از محل سپرده های قرض الحسن برای رفع احتیاجات ضروری و استغال، به شرح جدول زیر می باشد:

در سال ۱۳۸۲ نرخهای سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی در بخشها مختلف اقتصادی به شرح جدول زیر تغییر یافت:

نرخ سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی در بخشها مختلف اقتصادی

(درصد در سال)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۱۳/۵	۱۳-۱۴	کشاورزی
۱۶	۱۵-۱۷	صنعت و معدن
۱۵	۱۴	صندوقد پس انداز بانک مسکن
۱۸	۱۶-۱۸	مسکن (بدون سپرده گذاری)
۲۱	حداقل ۲۲	بازرگانی، خدمات، متفرقه و ساختمان
۱۵ ^(۱)	۱۷	صادرات

۱- نرخ سود مورد انتظار تسهیلات برای بخش صادرات در ابتدای سال ۱۶ درصد تعیین شد، لیکن از مهر ماه ۱۳۸۲ مجلداً یک واحد درصد کاهش یافت.

سهم بخشها مختلف اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی به بخش غیردولتی (مصطفوی)

بخش اقتصادی	٪ ۱۰۰ سهم	٪ ۶۵ سهم	٪ ۱۰۰ سهم	۱۳۸۲
کشاورزی ^(۱)	۲۵/۰	۲۵/۰	۲۵/۰	
صنعت و معدن	۱۷/۶	۳۳/۰		
مسکن	۱۰/۷	۲۰/۰		
ساختمان	۴/۵	۸/۵		
صادرات	۵/۱	۹/۵		
بازرگانی، داخلی، خدمات و متفرقه	۲/۱	۴/۰		
مصارف آزاد	۳۵/۰	.		
کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

۱- سهم بخش کشاورزی براساس مصوبه قانون برنامه سوم تعیین گردیده است.

عملکرد سیستم بانکی^(۲)

در سال ۱۳۸۲ داراییها و بدھیهای سیستم بانکی با رشدی معادل ۲۸/۵ درصد به رقم ۱۳۵۰۲۳۹/۳ میلیارد ریال رسید. بدھی بخش غیر دولتی با رشدی معادل ۳۹/۱ درصد، مهمترین عامل افزایش داراییها بود و در سمت بدھیهای سیستم بانکی، رشد سایر بدھیها به میزان ۳۰/۲ درصد عامل اصلی افزایش بوده است. طی دوره مورد بررسی خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی با افزایشی معادل ۱۲۱۴/۹ میلیارد ریال به رقم ۶۲۲۴۹/۷ میلیارد ریال رسید.

اقلام عمده داراییها و بدھیهای سیستم بانکی^(۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۲۸/۵	۶۵/۹	۱۳۵۰۲۳۹/۳	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۷	داراییها
۲۴/۵	۴۳۱/۷	۲۹۴۰۰/۹/۱	۲۲۶۰۷۳/۷	۴۴۳۹۷/۹	داراییهای خارجی
۲۲/۰	۴۵۲/۸	۲۱۴۴۹۸/۳	۱۷۵۸۵۴/۷	۳۱۸۰۹/۵	بانک مرکزی
۲۱/۸	۳۷۷/۹	۷۹۱۲۶/۶	۶۰۰۳۸/۹	۱۲۵۶۴/۳	بانکهای دولتی
۱۱۳/۳	۱۱۳/۳	۲۸۴/۲	۱۸۰/۱	۲۴/۱	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی ^(۲)
۷/۶	۴۸/۹	۲۲۱۹۰۰/۶	۲۰۶۲۱۶/۹	۱۳۸۴۵۷/۲	بدھی بخش دولتی
۳۹/۱	۳۴/۹	۴۵۴۷۹۹/۸	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	بدھی بخش غیردولتی
۳۴/۹	۳۵/۴	۳۷۹۵۹/۸	۲۸۱۳۲۳/۲	۲۰۷۷۸/۹	سایر
۲۸/۵	۶۵/۹	۱۳۵۰۲۳۹/۳	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۷	بدھیها
۲۶/۱	۳۰/۱	۵۲۶۵۹۶/۴	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	تقدینگی
۲۲/۵	۸۲/۶	۸۵۵۸۲/۱	۶۹۳۲۱/۱	۳۷۹۶۹/۷	سپرده ها و وجوده بخش دولتی
۲۲/۴	۴۱۰/۰	۲۳۱۷۵۹/۴	۱۷۵۰۳۸/۹	۳۴۲۲۲/۸	بدھیهای ارزی
۲/۱	۳۷۰/۷	۹۶۴۵۵/۷	۹۴۴۶۷/۲	۲۰۰۸/۷	بانک مرکزی
۶۶/۵	۴۶۴/۸	۱۳۳۹۹۱/۸	۸۰۴۶۳/۷	۱۴۲۴۷/۰	بانکهای دولتی
۱/۱	۱/۱	۱۳۱/۹	۱۰۸/۰	۷/۱	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی ^(۲)
۳۰/۲	۶۲/۰	۵۰۶۳۰۰/۴	۳۸۸۸۰۲/۷	۲۳۹۹۳۶/۹	سایر ^(۳)

۱- ارقام سیستم بانکی از فوردهن ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- از شهریور ۱۳۸۱ شامل بانکهای خصوصی کارآفرین، سامان اقتصاد، اقتصاد نوین، پارسیان و موسسه اعتباری غیر بانکی توسعه می باشد.

۳- شامل حساب سرمایه سیستم بانکی، پیش پرداخت اعتبارات استاندی بخش دولتی و دیدعه ثبت سفارش کالاهای بخش غیر دولتی نیز می باشد.

۱- مصوبه شماره ۱۱۳۹۳/۱۱/۷ تاریخ ۲۸۸۰۷/۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ هیات وزیران

۲- در این فصل «سیستم بانکی» شامل بانک مرکزی و بانکهای تجاری و تخصصی دولتی، بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی می باشد.

سیستم بانکی و بخش خارجی

در سال ۱۳۸۲ خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی از رشدی معادل ۲۰ درصد برخوردار گردید. این میزان تغییر در نتیجه ۳۶۶۵۵/۱ میلیارد ریال افزایش در خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی و ۳۵۴۴۰/۲ میلیارد ریال کاهش در خالص داراییهای خارجی بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی بوده است. مهمترین عامل رشد خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی، افزایش در موجودی ارز دولت به منظور تامین منابع ریالی بودجه بوده است.

تفییر در خالص مانده بدھی بخش دولتی به سیستم بانکی

		بخش دولتی (میلیارد ریال)	
۱۳۸۲	۱۳۸۱		
-۵۷۸/۳	۳۶۴۰۸/۳	بانک مرکزی (۱)	
-۲۰۹۶/۰	۳۱۸۴۷/۹	بانکهای تجاری و تخصصی	
۲۱۵۷/۵	۳۱۸۷/۳	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	دولت
-۶۳۹/۸	۱۳۷۲/۱	بانک مرکزی (۲)	
-۴۶۷/۷	۲۶۵۹۴/۴	بانکهای تجاری و تخصصی	
۸۵۶/۲	۳۰۸۱۷/۷	موسسات اعتباری غیر بانکی	
-۴۸۴/۳	-۵۵۹۶/۲	بانکهای غیردولتی و شرکتها و موسسات دولتی	
-۶۳۹/۶	۱۳۷۲/۹	بانک مرکزی	
-۱۱۰/۶	۹۸۱۳/۹	بانکهای تجاری و تخصصی (۴)	
-۲۷۵۲/۲	۱۰۳۰/۲	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	
۲۶۴۱/۸	۸۷۸۳/۵	موسسات اعتباری غیر بانکی	-۰/۲
		۱- برای خالص کردن، پیش پرداخت اعتبارات استاندی بخش دولتی از بدھی بخش دولتی کسر نگردیده است.	
		۲- شامل کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می باشد.	
		۳- صرفاً شامل موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.	
		۴- شامل بدھی بابت مابه التفاوت نرخ ارز می باشد.	

۱۳۸۱ هیچگونه برداشتی از حساب مربوطه با بت پروندهای مشمول معافیت صورت نگرفت؛ لیکن در سال ۱۳۸۲ مجدداً "آین نامه فوق الذکر به تصویب رسید و براساس آن برداشت از حساب مزبور صورت پذیرفت که این امر منجر به افزایش در کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی گردید. سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی نیز طی این دوره ۱۲/۸ درصد افزایش یافت که در نتیجه ۱۰/۵ درصد رشد در سپرده‌های دولت و ۳۲/۳ درصد رشد در سپرده‌های شرکتها و موسسات دولتی بوده است.

در سال مورد بررسی بدھی دولت به بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی با ۴۹/۵ درصد رشد به ۲۵۸۸۹/۳ میلیارد ریال رسید که ۳۱۲۱/۱ میلیارد ریال از این افزایش مربوط به مطالبات از دولت بابت افزایش سود سالهای آینده به تعهد دولت به مبلغ ۲۶۱۶/۰ میلیارد ریال می باشد. بخش دولتی بخش دولتی نزد بانک مرکزی از آن (معادل ۵۴۰/۰ میلیارد ریال) ناشی از افزایش در موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی قبل از سرسید و به هنگام مراجعته دارندگان آن می باشند.

در این سال بخشی از منابع شبکه بانکی کشور به اعطای تسهیلات در قالب تبصره های قانون بودجه اختصاص یافت.

۱- شامل اوراق مشارکت بانک مرکزی نیز می باشد.

سیستم بانکی و بخش دولتی

در سال ۱۳۸۲ خالص بدھی بخش دولتی به سیستم بانکی با ۵۷۸/۳ میلیارد ریال کاهش به ۱۳۶۳۱۷/۵ میلیارد ریال رسید. طی دوره مورد بررسی بدھی بخش دولتی به بانک مرکزی ۳/۴ درصد افزایش یافت که این افزایش ناشی از ۴/۹ درصد افزایش در بدھی دولت و ۵/۳ درصد کاهش در بدھی شرکتها و موسسات دولتی بوده است.

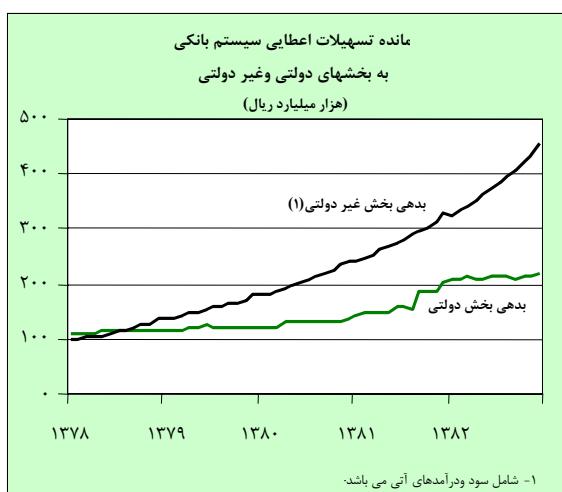
از کل بدھی دولت به بانک مرکزی ۲۹/۷ درصد معادل ۳۴۷۵۵/۴ میلیارد ریال مربوط به کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می باشد که در مقایسه با سال قبل با افزایشی معادل ۳۶۵۲/۷ میلیارد ریال رو برو بوده است. درخصوص علت این افزایش لازم به توضیح است که با اتمام اعتبار آئین نامه مصوب هیات وزیران در مورد مابه التفاوت‌های معاف ناشی از یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۷۲، در پایان سال

۱۳۸۱ هیچگونه برداشتی از حساب مربوطه با بت پروندهای مشمول معافیت صورت نگرفت؛ لیکن در سال ۱۳۸۲ مجدداً "آین نامه فوق الذکر به تصویب رسید و براساس آن برداشت از حساب مزبور صورت پذیرفت که این امر منجر به افزایش در کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی گردید. سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی از آن (معادل ۵۴۰/۰ میلیارد ریال) ناشی از افزایش در موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی قبل از سرسید و به هنگام مراجعته دارندگان آن می باشند.

تسهیلات تکلیفی بانکها براساس آیین نامه اجرایی تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۲

(میلیارد ریال)

تغییر در مانده				موضوع فعالیت
عملکرد	مصوب	سقف بودجه		
۱۱۵	۱۱۵	۲۲۵	غیردولتی	الف- تسهیلات با اهداف اجتماعی و فرهنگی
۳۰	۳۰	۳۰	غیردولتی	قرض الحسنے ازدواج
.	.	۱۰۰	دولتی	قرض الحسنے کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان
.	.	۰	غیردولتی	تأمین کالاهای اساسی
.	.	۵	دولتی	واگذاری سهام به ایثارگران
۸۵	۸۵	۹۰	دولتی	رفع حوائج بازنیستگان
.	.	۰	دولتی	تمکیل خوابگاههای دانشجویی
۷۵۴	۸۸۰	۲۰۷۰	غیردولتی	ب- تسهیلات با اهداف اشتغالزایی
۳۵۷	۴۳۲	۱۰۳۰	غیردولتی	استانی
۶۷	۶۷	۲۵۰	غیردولتی	اعتبار متصرک
.	.	۱۰۰	غیردولتی	ملی- موضوع بند (پ) تبصره ۳
.	.	۳۰	غیردولتی	اجرای طرح تولید نان صنعتی حجمی ارزان قیمت
۲۹۹	۳۲۶	۴۴۰	غیردولتی	حوادث غیر مترقبه
۳۱	۵۵	۲۲۰	غیردولتی	بهسازی و نوسازی اماکن دائمی
۸۱	۸۱	۸۸	غیردولتی	ج- تسهیلات با اهداف ارائه خدمات تنظیم بازار
۸۱	۸۱	۸۸	غیردولتی	اجرای بند (ر) تبصره ۳
۴۰۶	۴۰۹	۱۲۱۷	غیردولتی	د- تسهیلات با اهداف تولیدی و زیربنایی
۳۰۶	۳۰۶	۸۱۰	دولتی	طرحهای زیربنایی دولتی
۱۴	۱۶	۶۵	غیردولتی	توسعه فضاهای اموزشی، فرهنگی
۶۹	۷۰	۲۶۷	غیردولتی	طرحهای تولیدی و خدماتی و زیر بنایی حائز اولویت و ارتقاء کیفیت
۱۷	۱۷	۷۵	غیردولتی	لوله کشی کاز و فاضلاب داخل منازل
۱۳۵۶	۱۴۸۵	۳۶۰۰		جمع
۳۹۱	۳۹۱	۹۰۰		دولتی
۹۶۵	۱۰۹۴	۲۷۰۰		غیردولتی

براساس آیین نامه اجرایی تبصره (۳)، میزان مصوب تغییر در مانده تسهیلات تکلیفی بانکها به بخش غیر دولتی ۱۰۹۴ میلیارد ریال و عملکرد آن در این سال ۹۶۵ میلیارد ریال بوده است.

در سال مورد بررسی مانده تسهیلات اعطایی بانکهای تجاری و تخصصی دولتی به بخش غیردولتی بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی به ترتیب معادل ۴۰۷ و ۲۶۱ درصد افزایش یافت. در این سال مانده تسهیلات اعطایی بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با رشد چشمگیری معادل ۲۷۵/۳ به ۱۲۷۳۵/۹ میلیارد ریال رسید. براین اساس سهم بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری

بررسی عملکرد اعتباری بانکها در سال ۱۳۸۲ بیانگر افزایش تسهیلات اعطایی^(۱) بانکها به بخش غیردولتی بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی به میزان ۱۱۰۶۴۵/۷ میلیارد ریال (۳۹/۹ درصد) می‌باشد. شایان ذکر است بدھی بخش غیر دولتی به بانکها بابت مابه التفاوت نرخ ارز در دوره مورد بررسی به میزان ۸۲۳/۲ میلیارد ریال کاهش یافت. در این سال سهم تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیردولتی معادل ۸۳/۸ درصد از کل تسهیلات اعطایی آنها بوده است که بیانگر سهم قابل ملاحظه این بخش می‌باشد.^(۲) بخشی از این تسهیلات در قالب تسهیلات تکلیفی اعطای شده است. براساس آیین نامه اجرایی تبصره (۳)، میزان مصوب تغییر در مانده تسهیلات تکلیفی بانکها به بخش غیر دولتی ۱۰۹۴ میلیارد ریال و عملکرد آن در این سال ۹۶۵ میلیارد ریال بوده است.

۱- تسهیلات اعطایی شامل جاری و غیر جاری (مانند مطالبات سررسید گذشته و معوق) می‌باشد.

۲- تسهیلات اعطایی به بخش‌های دولتی و غیر دولتی بدون سود و درآمد سالهای آتی می‌باشد.

غیربانکی از کل تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیردولتی از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار گردیده و از ۱/۲ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ به ۳/۳ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ افزایش یافت.

تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیردولتی(۱)

(میلیارد ریال)

		مانده در پایان سال					
سهم (درصد)		درصد تغییر					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۳/۷	۷۳/۳	۴۰/۷	۳۷/۰	۲۸۶۳۹/۰	۲۰۳۵۰/۵/۱	۱۴۸۵۳۸/۵	بانکهای تجاری
۲۳/۰	۲۵/۵	۲۶/۱	۳۰/۲	۸۹۱۴۸/۸	۷۰۶۷۹/۳	۵۴۲۹۴/۸	بانکهای تخصصی
۳/۳	۱/۲	۲۷۵/۳	۲۵۳/۹	۱۲۷۳۵/۹	۳۳۹۳/۶	۹۵۸/۹	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۹/۹	۳۶/۲	۳۸۸۲۲۳/۷	۲۷۷۵۷۸/۰	۲۰۳۷۹۲/۲	کل بانکها

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می‌باشد.

طی سال ۱۳۸۲ با توجه به مصوبه هیات وزیران مبنی بر آزاد سازی ۳۵ درصد از منابع بانکی، تسهیلات اعطایی بانکهای دولتی به بخش غیردولتی به گونه‌ای توزیع گردید که بخش‌های صنعت و معدن، ساختمان و مسکن و بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه در محدوده میزان مصوب بوده و بخشی از مصارف آزاد بانکها را نیز به خود اختصاص داده‌اند؛ لیکن سایر بخشها کمتر از میزان مصوب تسهیلات دریافت نموده‌اند.

سهم بخش‌های اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیردولتی(۱)

(درصد)

۱۳۸۲				۱۳۸۱			
عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب				
بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی	بانکهای دولتی	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی	بانکهای دولتی				
%۱۰۰	%۶۵	%۱۰۰	%۷۵				
۰/۰	۱۶/۳	۲۵/۰	۲۵/۰				
۳۰/۱	۳۹/۶	۱۷/۶	۳۲/۰				
۴۱/۶	۲۰/۰	۱۵/۲	۲۸/۵				
.	۲/۲	۵/۱	۹/۵				
۲۸/۳	۲۱/۹	۲/۱	۴/۰				
		۳۵/۰					
			۲۵/۰				
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰				
جمع							
			۱۰۰/۰				

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می‌باشد. سهم‌های مصوب ناظر بر عملکرد بانکهای تجاری و تخصصی بوده و بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری را شامل نمی‌شود.

۲- شامل افزایش درمانده تسهیلات قرض الحسن اعطایی به بخش غیردولتی نمی‌باشد.

در سال مورد بررسی، مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی نسبت به سال قبل ۲۹/۷ درصد افزایش یافت که در مقایسه با سال قبل رشد کمتری را نشان می‌دهد. این در حالی است که این متغیر در بانکهای تجاری ۴۵/۶ درصد افزایش، در بانکهای تخصصی ۰/۶ درصد کاهش و در بانکهای غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ۲۵۰/۰ درصد افزایش داشته است. سهم مطالبات سررسید گذشته و معوق بخش غیردولتی در کل مطالبات بانکها از این بخش نیز ۵/۸ درصد می‌باشد که نسبت به سال قبل کاهش نشان می‌دهد. علت رشد بالای مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکهای غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی، رشد بالای تسهیلات اعطایی آنها به بخش غیردولتی می‌باشد به طوری که علیرغم رشد بالای مطالبات معوق و سررسید گذشته، سهم این مطالبات از کل مطالبات بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی با کاهش رو به رو شده است.

مطالبات سررسید گذشته و معوق بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی

(درصد)

سهم در کل مطالبات از بخش غیردولتی (پایان سال)			درصد تغییر			بانکهای تجاری بانکهای تخصصی بانکهای غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۵/۸	۵/۶	۵/۱	۴۵/۶	۴۸/۸	۴۲/۸	بانکهای تجاری
۶/۴	۷/۹	۹/۱	-۰/۶	۱۱/۱	۵۹/۴	بانکهای تخصصی
۱/۶	۲/۰	۱/۹	۲۵۰/۰	۲۸۱/۰	۲۵۰/۰	بانکهای غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۵/۸	۶/۲	۶/۳	۲۹/۷	۲۲/۸	۴۹/۷	کل بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی

بررسی ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی در قالب عقود اسلامی در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که بخش عمده این تسهیلات به میزان ۵۲/۸ درصد، در قالب فروش اقساطی اعطا شده است. کاهش حدوداً ۱۰ واحد درصدی در سهم فروش اقساطی ناشی از آن است که تا قبل از سال ۱۳۸۲ بدلیل نبود اطلاعات تفکیکی آمار مربوط به تسهیلات اعطایی مسکن بطور یکجا در سر فصل فروش اقساطی طبقه بندي می‌گردید لیکن از اسفند ماه ۱۳۸۲ تسهیلات این بخش در قالب قراردادهای مربوطه (فروش اقساطی، مشارکت مدنی، اجاره به شرط تمليک، جuale و قرض الحسته) طبقه بندي گردیده اند.

ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیردولتی (۱)

(درصد)

بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی	بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی		بانکهای تخصصی		بانکهای تجاری		فروش اقساطی مضاربه مشارکت مدنی قرض الحسته اجاره بشرط تمليک معاملات سلف مشارکت حقوقی سرمایه گذاری مستقیم جuale سایر (۲)
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۵۲/۸	۶۲/۷	۲۹/۷	۳۸/۱	۶۵/۵	۷۳/۴	۴۹/۵	۵۸/۷
۶/۲	۵/۷	۴/۹	۵/۷	۲/۹	۲/۷	۷/۵	۶/۹
۱۰/۹	۶/۴	۳/۸	۴/۸	۱۰/۹	۵/۸	۱۱/۳	۶/۷
۶/۰	۷/۲	۰/۱	۰/۲	۳/۰	۳/۰	۷/۴	۹/۰
۲/۷	۱/۱	۳۸/۳	۱۲/۵	۲/۷	۱/۶	۰/۸	۰/۶
۶/۱	۶/۷	۴/۷	۹/۶	۳/۹	۳/۷	۷/۰	۷/۹
۱/۶	۱/۳	۲/۰	۳/۴	۲/۵	۱/۴	۱/۳	۱/۲
۰/۹	۰/۸	۱/۲	۰/۳	۱/۰	۰/۲	۰/۸	۱/۱
۶/۴	۱/۴	۱۲/۹	۲۱/۲	۰/۸	۰	۸/۱	۱/۷
۶/۴	۶/۷	۲/۴	۴/۲	۶/۸	۸/۲	۶/۳	۶/۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
جمع							

۱- شامل سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

۲- شامل آمار خرید دین و مطالبات سررسید گذشته و معوق و اموال موضوع معاملات می باشد.

نقدینگی

در سال ۱۳۸۲ نقدینگی در نتیجه افزایش پایه پولی و ضریب فزاینده نقدینگی از رشدی معادل ۲۶/۱ درصد برخوردار گردید و به رقم ۵۲۶۵۷۶/۴ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رشد نقدینگی در سال گذشته (۳۰/۱ درصد) کاهش نشان می دهد. در این سال پایه پولی "عمدتاً" در اثر افزایش خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی ۱۱/۵ درصد رشد داشت که نسبت به رشد سال گذشته کاهش نشان می دهد؛ لیکن ضریب فزاینده نقدینگی با افزایش رشد نسبت به سال قبل از رشدی معادل ۱۳/۱ درصد برخوردار گردیده و به ۳/۹۴۷ رسید.

نقدینگی بر حسب عوامل تعیین کننده آن (۱)

درصد تغییر	مانده در پایان سال			پایه پولی (میلیارد ریال) ضریب فراینده نقدینگی نقدینگی (میلیارد ریال)	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۱/۵	۲۳/۱	۱۳۳۴۲۴/۳	۱۱۹۶۱۵/۹	۹۷۱۸۴/۸	پایه پولی (میلیارد ریال)
۱۲/۱	۵/۷	۳/۹۴۷	۳/۴۹۱	۳/۳۰۳	ضریب فراینده نقدینگی
۲۶/۱	۳۰/۱	۵۲۶۵۹۶/۴	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	نقدینگی (میلیارد ریال)

۱- شامل آمار موسسات اعتباری غیر بانکی نیز می باشد.

سهم عوامل موثر در رشد نقدینگی

(درصد)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۲۶/۵	۲۳/۰	۲۱/۰	بدھی بخش غیر دولتی به بانکها و موسسات
-۰/۸	۱۱/۹	۵/۸	اعتباری غیر بانکی (۱)
-۰/۱	۸/۳	-۰/۵	خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی
-۰/۷	۳/۱	۶/۳	دولت
			شرکتها و موسسات دولتی (۱)
			کسر می شود:
.	-۰/۵	.	پیش پرداخت اعتبارات استادی بخش دولتی
۰/۳	۱۵/۹	۱/۸	خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی
۰/۱	-۲۰/۷	۰/۲	خالص سایر
۲۶/۱	۳۰/۱	۲۸/۸	نقدینگی

۱- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

بررسی عوامل موثر بر رشد نقدینگی در سال

۱۳۸۲ نشان دهنده سهم بالای مطالبات از بخش غیر دولتی (۲۶/۵ واحد درصد) در رشد نقدینگی است.

خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی طی این دوره اثر مثبتی معادل ۰/۳ واحد درصد در رشد نقدینگی داشت. در بین عوامل تشکیل دهنده خالص داراییهای داخلی نیز خالص مطالبات از بخش دولتی سهمی کاهنده معادل ۰/۸ واحد درصد و خالص سایر عوامل سهمی فزاینده معادل ۰/۱ واحد درصد در رشد نقدینگی داشته است. شایان ذکر است که در اسفند ماه سال ۱۳۸۲ پیش فروش تلفن همراه توسط شرکت مخابرات، در

کاهش رشد نقدینگی تاثیر داشته است. توضیح اینکه شرکت مخابرات ایران با هدف تامین نیاز مقاضیان تلفن همراه در اسفند ماه سال ۱۳۸۲ اقدام به ثبت نام نمود و در مجموع ۲۴۶۴۰ میلیارد ریال جمع آوری شد. از این میزان، حدود ۱۵۲۶۱ میلیارد ریال در حسابهای دولتی متمرکز گردید. با توجه به اینکه در تعریف نقدینگی، سپرده‌های دولتی جزو نقدینگی محسوب نمی‌گردد لذا خروج این سهم از منابع، منجر به کاهش رشد نقدینگی به میزان ۳/۷ واحد درصد گردید. به عبارت دیگر در صورت عدم تحقق پیش فروش مذکور، رشد نقدینگی به ۲۹/۷ درصد بالغ می‌گردد.

پایه پولی

در سال ۱۳۸۲ مهمترین عامل افزایش پایه پولی خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی با سهمی معادل ۳۰/۶ واحد درصد بوده است. از طرف دیگر کاهش خالص سایر عوامل معادل ۲۰/۶ واحد درصد بیشترین سهم را در کاهش پایه پولی داشته است. علت عدمه کاهش خالص سایر عوامل، افزایش ذخیره تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی^(۱) (بانک مرکزی بوده است. قابل ذکر است که در دوره مورد بررسی داراییهای خارجی بانک مرکزی عمده‌تاً بدليل خرید ارز از دولت برای تامین منابع ریالی بودجه و عدم فروش کامل آن در بازار، افزایش یافت و از سوی دیگر بدهیهای خارجی بانک مرکزی ۱۹۸۸/۵ میلیارد ریال افزایش یافت. در سال مورد بررسی پایه پولی از رشدی معادل ۱۱/۵ درصد برخوردار گردیده و به رقم ۱۳۳۴۲۴/۳ میلیارد ریال رسید.

پایه پولی و اجزای آن

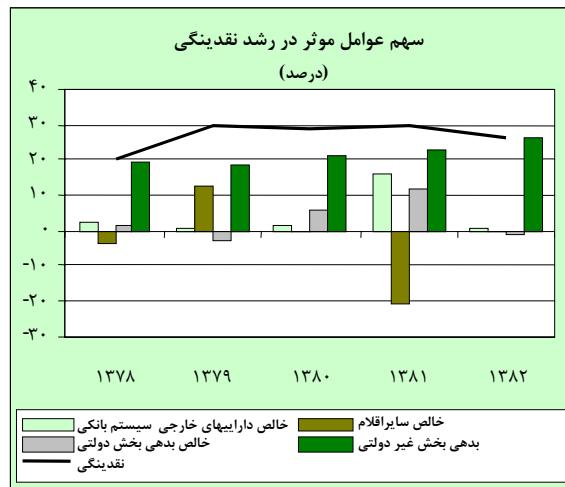
(میلیارد ریال)

درصد تغییر	مانده در پایان سال			پایه پولی	
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۱۱/۵	۲۲/۱	۱۳۳۴۲۴/۳	۱۱۹۶۱۵/۹	۹۷۱۸۴/۸	خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی
۴۵/۰	■	۱۱۸۰۴۲/۶	۸۱۲۸۷/۵	۱۱۷۴۰/۸	خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
-۲/۶	۶۶/۰	۷۷۹۷۷/۳	۸۰۰۷۳/۳	۴۸۲۲۵/۴	مطالبات بانک مرکزی از بانکها
۱۶/۲	۱۰۱/۳	۲۸۲۵۵/۶	۲۴۳۰۸/۴	۱۲۰۷۶/۷	خالص سایر اقلام
۰	۰	-۹۰۸۵۱/۲	-۶۶۱۵۳/۳	۲۵۱۴۱/۹	

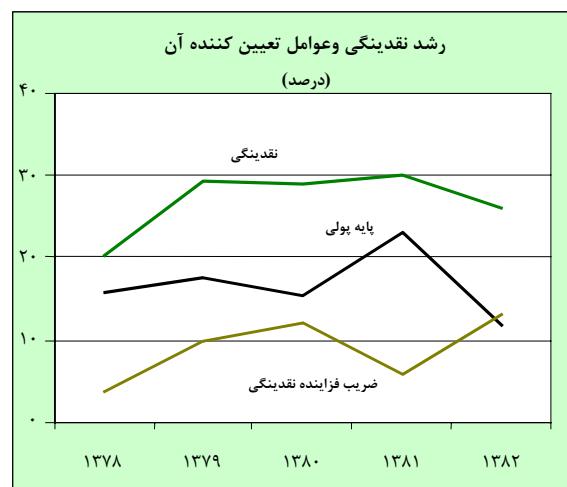
۱- طبق تعریف از این حساب برای ثبت خالص افزایش داراییها و بدهیهای ارزی در اثر تغییر نرخ ارز استفاده می‌شود.

سهم عوامل موثر در رشد پایه پولی

	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	(درصد)
پایه پولی	۱۱/۵	۲۳/۱	۱۵/۲	
خالص داراییهای خارجی				
بانک مرکزی	۳۰/۶	۷۱/۷	۴/۹	
خالص مطالبات بانک مرکزی				
از پیش دولتی	-۱/۸	۳۲/۸	۸/۲	
مطالبات بانک مرکزی				
از بانکها	۳/۳	۱۲/۶	-۱۳/۶	
خالص سایر اقلام	-۲۰/۶	-۹۳/۹	۱۵/۷	

که علت عدمه آن افزایش سپرده های دیداری ادارات دولتی به ارز بوده است. مجموع این عوامل منجر به افزایش در خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی گردید. طی این دوره مطالبات بانک مرکزی از بانکها سهمی معادل ۳/۳ واحد درصد در رشد پایه پولی داشته است.

ضریب فزاینده نقدینگی

در سال مورد بررسی ضریب فزاینده نقدینگی با رشدی معادل ۱۳/۱ درصد به ۳/۹۴۷ رسید که این رشد در مقایسه با سال قبل افزایش داشته است. عامل عدمه این افزایش، کاهش نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده ها به میزان ۳۶/۲ درصد بوده است که منجر به ۰/۲۶۷۵ واحد افزایش در ضریب فزاینده شده است. علت اصلی کاهش این نسبت، کاهش سپرده های دیداری بانکها نزد بانک مرکزی به میزان ۲۵/۵ درصد بوده است. عامل بعدی، کاهش نسبت سپرده های قانونی به کل سپرده ها (در نتیجه تغییر ترکیب سپرده ها) بوده است که منجر به ۰/۰۸۴۹ واحد افزایش در ضریب فزاینده نقدینگی شده است. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده ها به میزان ۱۳/۲ درصد نیز متوجه به افزایش ۰/۱۰۳۹ واحد در ضریب فزاینده گردیده است. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده ها به دلیل افزایش فروش چکهای بانکی توسط بانکهای کشور طی سال ۱۳۸۲ می باشد.

عوامل موثر بر ضریب فزاینده نقدینگی

	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	(درصد)
ضریب فزاینده نقدینگی	۰/۴۵۶۳	۳/۹۴۷	۳/۴۹۱	
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده ها	۰/۱۰۳۹	۰/۰۷۹	۰/۰۹۱	
نسبت سپرده های قانونی به کل سپرده ها	۰/۰۸۴۹	۰/۱۵۷	۰/۱۶۳	
نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده ها	۰/۲۶۷۵	۰/۰۳۷	۰/۰۵۸	

ترکیب نقدینگی

بررسی ترکیب نقدینگی در سال ۱۳۸۲ حاکی از کاهش سهم پول از ۴۳/۷ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ به ۴۱/۳ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ می باشد. در مقابل سهم شبه پول با افزایش نسبت به سال قبل به ۵۸/۷ درصد رسید.

نقدینگی بر حسب پول و شبهه پول

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)			مانده در پایان سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۴۱/۳	۴۳/۷	۱۹/۰	۲۷/۸	۲۱۷۳۵۶/۸	۱۸۲۶۵۲/۷
۷/۴	۸/۳	۱۱/۴	۱۹/۲	۲۸۷۳۲/۵	۳۴۷۸۰/۱
۳۳/۹	۳۵/۴	۲۰/۸	۳۰/۰	۱۷۸۶۲۴/۳	۱۴۷۸۷۲/۶
۵۸/۷	۵۶/۳	۳۱/۷	۳۱/۹	۳۰۹۲۳۹/۶	۲۳۴۸۷۱/۳
۸/۷	۹/۱	۱۹/۹	۲۷/۷	۴۵۷۰/۶۰	۲۸۱۰/۸۰
۴۷/۸	۴۴/۵	۳۵/۴	۳۱/۸	۲۵۱۷۳۸/۲	۱۸۵۸۶۲/۴
۲/۲	۲/۷	۸/۲	۵۳/۸	۱۱۷۹۵/۴	۱۰۹۰/۹
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۶/۱	۳۰/۱	۵۲۶۵۹۶/۴	۴۱۷۵۲۴/۰
نقدینگی			۳۲۰۹۲۳۹/۶		

طی این سال سپرده های بخش غیردولتی (شامل سپرده های دیداری و غیر دیداری) نزد بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی با افزایشی معادل ۲۷/۵ درصد به رقم ۴۸۷۸۶۳/۹ میلیارد ریال بالغ گردید که از این میزان ۳۰۹۲۳۹/۶ میلیارد ریال در قالب سپرده های غیر دیداری بوده است.

ترکیب پول

(درصد)

پول

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۱۷/۸	۱۹/۰	۲۰/۴
۸۲/۲	۸۱/۰	۷۹/۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

در سال ۱۳۸۲ حجم پول با رشدی معادل ۱۹/۰ درصد به رقم ۲۱۷۳۵۶/۸ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل (۲۷/۸ درصد) از رشد کمتری برخوردار

بوده است. سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در ترکیب پول از ۱۹/۰ درصد در سال قبل به ۱۷/۸ درصد کاهش یافت که علت آن را می توان در استفاده گسترده از چکهای بانکی (به عنوان یکی از اجزای حسابهای دیداری) به جای اسکناس و مسکوک جستجو نمود. انتشار حجم ناچیز اسکناس بیست هزار ریالی در اوخر سال ۱۳۸۲، سهم اسکناس و مسکوک را در ترکیب پول تغییر چندانی نداد؛ در صورت افزایش روند انتشار اسکناس های مزبور و یا انتشار اسکناس های با مبالغ بالاتر، می توان انتظار داشت که نسبت اسکناس و مسکوک به پول افزایش یابد. در این سال حجم اسکناس و مسکوک منتشر شده با رشدی معادل ۱۴/۲ درصد به رقم ۴۲۸۴۲/۹ میلیارد ریال رسید که از این مبلغ ۹۰/۴ درصد در دست اشخاص، ۷/۹ درصد نزد بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی و ۱/۷ درصد باقیمانده نزد بانک مرکزی بوده است.

شبهه پول

در سال مورد بررسی شبهه پول با رشدی معادل ۳۱/۷ درصد به رقم ۳۰۹۲۳۹/۶ میلیارد ریال رسید که رشد آن در مقایسه با سال قبل اندکی کاهش نشان می دهد. در بین اجزای شبهه پول سهم سپرده های قرض الحسن و سپرده های متفرقه با سال قبل کاهش یافت لیکن سهم سپرده های سرمایه گذاری مدت دار با افزایش نسبت به سال قبل به ۸۱/۴ درصد رسید.

ترکیب شبهه پول

(درصد)

پایان سال		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
۱۴/۸	۱۶/۲	۱۶/۸
۸۱/۴	۷۹/۲	۷۹/۲
۳۸/۰	۳۷/۳	۳۷/۱
۰/۷	۰/۴	۰/۵
۴۲/۷	۴۱/۵	۴۱/۶
۳/۸	۴/۶	۴/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
جمع		

سپرده های قرض الحسن پس انداز
سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
کوتاه مدت
کوتاه مدت و بیژه
بلندمدت
سپرده های متفرقه (۱)

۱- شامل پیش پرداخت اعتبارات استنادی ، سپرده ضمانتهای ها، پیش پرداخت بابت معاملات ، وجوده صندوق بازنیستگی و پس انداز کارکنان بانکها می باشد.

نرخ سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار(۱)
(درصد در سال)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷	۷	۷	کوتاه مدت
۹	۹	۹	کوتاه مدت ویژه
			بلندمدت:
۱۳	۱۳	۱۳	یکساله
۱۳-۱۷	۱۲-۱۷	۱۳-۱۷	دو ساله
۱۳-۱۷	۱۲-۱۷	۱۳-۱۷	سه ساله
۱۳-۱۷	۱۲-۱۷	۱۳-۱۷	چهار ساله
۱۷	۱۷	۱۷	پنج ساله

- براساس موافقت شورای پول و اعتبار نرخ سود سپرده های کوتاه مدت، کوتاه مدت ویژه و یکساله تودیع شده نزد بانک مسکن نسبت به سایر بانکهای دولتی یک درصد بیشتر است.

ترکیب سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت(۱)
(درصد)

پایان سال	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۱/۱	۱۱/۸	۱۲/۳	یکساله	
۱۰/۹	۶/۰	۲/۷	دو ساله	
۴/۹	۴/۴	۳/۶	سه ساله	
۱/۶	۰/۷	۰/۴	چهار ساله	
۲۱/۵	۷۷/۱	۷۹/۰	پنج ساله	
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰		

- از سال ۱۳۷۸ شامل امار موسسات اعتباری غیر بانکی می باشد.

حساب سرمایه بانکهای تجاری ۳۰۹/۰ میلیارد ریال و سپرده ها و وجهه بخش دولتی ۷۷۱۰/۷ میلیارد ریال افزایش یافتند . از محل منابع مذکور، مبلغ ۸۲۸۳۳/۹ میلیارد ریال بدھی بخش غیردولتی و ۵۰۳۶/۳ میلیارد ریال بدھی بخش دولتی افزایش یافت. بدین ترتیب در این سال مازاد منابع بانکهای تجاری در مقایسه با سال قبل ۱۲۵۷۶/۶ میلیارد ریال کاهش یافت.

منابع و مصارف بانک های تجاری

در دوره مورد بررسی حجم سپرده های بخش غیردولتی نزد بانکهای تجاری به میزان ۲۴/۲ درصد معادل ۷۹۴۰۹/۰ میلیارد ریال افزایش یافت که از این میزان افزایش ۳۵/۱ درصد مربوط به سپرده های دیداری و ۶۴/۹ درصد مربوط به سپرده های غیر دیداری می باشد. طی این سال منابع مسدود بانکهای تجاری "عمدتاً" بابت تودیع سپرده قانونی معادل ۱۲۱۳۵/۵ میلیارد ریال افزایش یافت. همچنین

در سال ۱۳۸۲ ، حجم سپرده های بخش غیردولتی نزد بانکهای تخصصی ۱۵۱۷۱/۲ میلیارد ریال افزایش یافت که از این میزان افزایش، ۱۵/۲ درصد مربوط به افزایش در سپرده های دیداری و ۸۴/۸ درصد مربوط به افزایش در سپرده های غیردیداری بوده است. منابع مسدود "عمدتاً" بدليل تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی به میزان ۱۴۱۰/۵ میلیارد ریال افزایش یافت. در این سال منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی در بانکهای تخصصی معادل ۱۳۷۶۰/۷ میلیارد ریال افزایش یافت که با در نظر گرفتن سایر منابع، از جمله بدھی به سایر بانکها به میزان ۶ ۴۷۲/۶ میلیارد ریال ، کل منابع آزاد اعتباری بانکهای تخصصی معادل ۱۹۹۳۴/۷ میلیارد ریال افزایش یافت. از این محل بدھی بخش های غیردولتی و دولتی به ترتیب معادل ۱۸۴۶۹/۵ میلیارد ریال و ۱۴۶۵/۲ میلیارد ریال افزایش یافت.

تحولات سیستم بانکی

اهم فعالیتهای انجام شده طی سال ۱۳۸۲ که برخی از آنها در قالب بخشنامه و دستورالعمل به بانکها ابلاغ گردیده است به شرح ذیل می باشد:

۱- ابلاغ دستور العمل تسعیر حسابهای ارزی بانکها

بر مبنای روش قدیم، حسابهای ارزی بر مبنای کوتاه و بلند مدت بودن طبقه بندی می گردیدند. با ابلاغ دستور العمل جدید روش قبلی منسوخ گردید و مقرر شد بانکها، طبق رهنمودهای مراجع حرفه ای حسابداری - حسابرسی، حسابهای

در سال ۱۳۸۲ نرخهای سود علی الحساب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار در بانکهای دولتی نسبت به سال قبل بدون تغییر باقی ماند.

بررسی ترکیب سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت نشان می دهد که همچون سالهای گذشته سپرده های پنج ساله عمده ترین بخش از سپرده ها را به خود اختصاص داده اند که این امر به دلیل معقول تر بودن نرخ سود این سپرده ها می باشد.

منابع و مصارف بانک های تجاری

در دوره مورد بررسی حجم سپرده های بخش غیردولتی نزد بانکهای تجاری به میزان ۲۴/۲ درصد معادل ۷۹۴۰۹/۰ میلیارد ریال افزایش یافت که از این میزان افزایش ۳۵/۱ درصد مربوط به سپرده های دیداری و ۶۴/۹ درصد مربوط به سپرده های غیر دیداری می باشد. طی این سال منابع مسدود بانکهای تجاری "عمدتاً" بابت تودیع سپرده قانونی معادل ۱۲۱۳۵/۵ میلیارد ریال افزایش یافت. همچنین حساب سرمایه بانکهای تجاری ۳۰۹/۰ میلیارد ریال و سپرده ها و وجهه بخش دولتی ۷۷۱۰/۷ میلیارد ریال افزایش یافتند . از محل منابع مذکور، مبلغ ۸۲۸۳۳/۹ میلیارد ریال بدھی بخش غیردولتی و ۵۰۳۶/۳ میلیارد ریال بدھی بخش دولتی افزایش یافت. بدین ترتیب در این سال مازاد منابع بانکهای تجاری در مقایسه با سال قبل ۱۲۵۷۶/۶ میلیارد ریال کاهش یافت.

منابع و مصارف بانکهای تخصصی

در سال ۱۳۸۲ ، حجم سپرده های بخش غیردولتی نزد بانکهای تخصصی ۱۵۱۷۱/۲ میلیارد ریال افزایش یافت که این میزان افزایش، ۱۵/۲ درصد مربوط به افزایش در سپرده های دیداری و ۸۴/۸ درصد مربوط به افزایش در سپرده های غیردیداری بوده است. منابع مسدود "عمدتاً" بدليل تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی به میزان ۱۴۱۰/۵ میلیارد ریال افزایش یافت. در این سال منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی در بانکهای تخصصی معادل ۱۳۷۶۰/۷ میلیارد ریال افزایش یافت که با در نظر گرفتن سایر منابع، از جمله بدھی به سایر بانکها به میزان ۶ ۴۷۲/۶ میلیارد ریال ، کل منابع آزاد اعتباری بانکهای تخصصی معادل ۱۹۹۳۴/۷ میلیارد ریال افزایش یافت. از این محل بدھی بخش های غیردولتی و دولتی به ترتیب معادل ۱۸۴۶۹/۵ میلیارد ریال و ۱۴۶۵/۲ میلیارد ریال افزایش یافت.

اهم فعالیتهای انجام شده طی سال ۱۳۸۲ که برخی از آنها در قالب بخشنامه و دستورالعمل به بانکها ابلاغ گردیده است به شرح ذیل می باشد:

۱- ابلاغ دستور العمل تسعیر حسابهای ارزی بانکها

بر مبنای روش قدیم، حسابهای ارزی بر مبنای کوتاه و بلند مدت بودن طبقه بندی می گردیدند. با ابلاغ دستور العمل جدید روش قبلی منسوخ گردید و مقرر شد بانکها، طبق رهنمودهای مراجع حرفه ای حسابداری - حسابرسی، حسابهای

ارزی را در دو گروه پولی و غیرپولی^(۱) طبقه بندی نمایند.

۲- ابلاغ دستور العمل نحوه محاسبه سود قطعی بانکها

با ابلاغ این دستور العمل ، بانکها موظف گردیدند پس از تعیین کلیه درآمدهایی که از ناحیه اعطای تسهیلات در قالب عقود اسلامی به دست آورده اند، سهم سپرده‌گذاران را تعیین و به آنان پرداخت نمایند. در این بین مبلغی نیز به عنوان حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه گذاری توسط بانکها اخذ شود.

۳- اعطای مجوز تاسیس، تاییدیه تطبیق و انجام عملیات ارزی شعب بانکها در مناطق آزاد

در سال ۱۳۸۲ علاوه بر اعطای مجوز جهت تاسیس، تاییدیه تطبیق و انجام عملیات ارزی به بانکها در مناطق آزاد (قسم ، کیش و چابهار) ، همچنین موافقت اصولی بانک مرکزی با تاسیس شعبه بانک استاندارد چارتاد^(۲) به بانک مزبور اعلام گردید.

۴- مقررات جدید احتیاطی زیر به نظام بانکی کشور جهت اجرا ابلاغ گردید:

- تعریف سرمایه پایه برای بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی.
- چگونگی محاسبه نسبت کفایت سرمایه در بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی.
- تجدیدنظر در مقررات سقف فردی تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی و تعریف تسهیلات و تعهدات کلان.
- محدود نمودن اعطای تسهیلات به اعضای ارکان بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی.
- شورای پول و اعتبار در نهصدو نود و ششمین جلسه خود استفاده از ایزارهای پرداخت برای نقل و انتقال وجوده در حسابهای سپرده قرض الحسن پس انداز و سرمایه گذاری کوتاه‌مدت برای بانکها را با موافقت قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران امکان پذیر و مجاز دانست.
- شورای پول و اعتبار در نهصدو نود و هشتاد و هشتمین مصوبه خود در تاریخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۰ آیین نامه تنزیل استاد و اوراق تجاری را اصلاح نمود. براساس مصوبه مذکور بانکها می توانند اوراق و استاد تجاری را به مبلغی کمتر از مبلغ اسمی آنها با رعایت نرخ بخش بازارگانی و کسب و کار مصوب شورای پول و اعتبار تنزیل نمایند.
- در یکهزارمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۲/۳/۳۱ تغییر حداقل مبلغ انواع سپرده‌ها مورد تصویب قرار گرفت. براساس مصوبه مذکور تعیین حداقل مبلغ حساب پس انداز قرض الحسن و حساب سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت در اختیار بانکها قرار گرفت؛ مشروط بر اینکه قبل از مذکور را به نحو مقتضی به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و عموم اعلام نماید.
- شورای پول و اعتبار در یکهزار و چهارمین مصوبه خود در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۱ مقرر نمود با توجه به ماده ۸۴ قانون برنامه سوم ، تسهیلات تکالیفی سرمایه در گردش نیز مشمول درصد کاهش سالانه قرار گیرد.
- در یکهزار و هفتمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۶ دستورالعمل اعطای تسهیلات اعتباری ریالی به بخش صادرات با اصلاحاتی به تصویب رسید. همچنین نرخ سود تسهیلات اعطایی به بخش صادرات یک واحد درصد کاهش یافت و جریمه صراف^(۳) تا سقف بخش صنعت برای تسهیلات اعطایی به تولید صادراتی و تا سقف بخش بازارگانی برای

۱- اقام پولی نشان دهنده هر نوع مطالبه مبلغ ثابت و مشخصی است که در آینده به پول ملی یا به ارز دریافت می گردد. به عبارت دیگر داراییها و بدنهای در صورتی اقام پولی تلقی می شوند که مبلغ آنها به موجب قرارداد با مقادیر پولی ثبت شده باشد و نشان دهنده ادعا برای مبالغ ثابت و مشخصی باشند. به عنوان مثال استاد و حسابهای دریافتی و پرداختنی، اوراق قرضه و اقام با ماهیت مشابه اقام پولی محسوب می شوند. برخی از مبالغ تسهیلات تجاری با معاوضه یا انتقال داراییها و بدنهای غیرپولی انجام می گیرد که ارزش آنها بر حسب پول ثبت نشده است. به عبارت دیگر داراییها و بدنهای غیر پولی کلیه داراییها یا بدنهایی است که پولی محسوب نمی شوند. نمونه های بارز داراییها و بدنهای غیر پولی عبارتند از: موجودی مواد و کالا، سرمایه گذاری در سهام عادی سایر شرکتها، اموال متعلق و غیر متعلق، ماشین آلات و تجهیزات و بدھی مربوط به پیش دریافت اجاره.

تسهیلات اعطایی به بخش بازرگانی صادرات تعیین گردید. در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار نیز آیین نامه سرمایه پایه بانکها و موسسات اعتباری به تصویب رسید.

پراکندگی واحدهای بانکی

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۶۹۸۰	۱۶۶۱۵	۱۶۴۷۶	داخل کشور
۱۴۱۶۴	۱۳۹۱۱	۱۳۸۹۶	بانکهای تجاری
۲۷۴۲	۲۶۶۳	۲۵۸۰	بانکهای تخصصی
۷۴	۴۱	۵۷	بانکهای غیردولتی
۵۲	۵۶	۵۷	خارج کشور
۲۰	۱۹	۲۰	ملی
۲۲	۲۵	۲۳	صادرات
۲	۳	۳	تجارت
۵	۵	۶	ملت
۳	۴	۵	سپه
۱۷۰۳۲	۱۶۶۷۱	۱۶۵۲۳	جمع

واحدهای و کارکنان شبکه بانکی

در سال ۱۳۸۲ تعداد واحدهای بانکی اعم از شعبه، باجه و نماینده در داخل و خارج از کشور از رشدی معادل ۲/۲ درصد برخوردار گردیده و به رقم ۱۷۰۳۲ واحد رسید. در بین کلیه بانکها، بانکهای صادرات و ملی به ترتیب با سهم هایی معادل ۱۹/۹ و ۱۸/۹ درصد بیشترین سهم از واحدهای بانکی داخل کشور را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی تعداد کارکنان شبکه بانکی کشور ۱/۶ درصد رشد داشته و به رقم ۱۶۸۴۰۸ نفر رسید. تعداد کارکنان بانکهای تجاری طی این دوره ۰/۳ درصد و بانکهای تخصصی ۸/۴ درصد افزایش یافت. در این سال متوسط تعداد کارکنان در هر واحد بانکی ۹/۹ نفر بود. همچنین نسبت جمعیت به هر واحد بانکی (داخل کشور) به ۳۹۲۷/۰ نفر رسید.

طبقه بندي کارکنان شبکه بانکی کشور از نظر سطوح مختلف تحصیلی در سال مورد بررسی نشان می دهد که سهم کارکنان مقاطع کارشناسی و بالاتر رو به افزایش و در مقابل سهم کارکنان زیردپلم رو به کاهش بوده است. در این میان دارندگان مدارج تحصیلی کاردانی و دپلم بیشترین سهم را به خود اختصاص داده اند. شایان ذکر است در حالی که در بانکهای غیردولتی ۶/۷ درصد کارکنان دارای مدارج تحصیلی کارشناسی و بالاتر هستند، در بانکهای تجاری و تخصصی این نسبت به ترتیب معادل ۱۷/۶ و ۲۰/۵ درصد می باشد.

طبقه بندي کارکنان شبکه بانکی بر حسب مدارج تحصیلی

(نفر)

۱۳۸۲		۱۳۸۱		۱۳۸۰		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰/۰	۱۴۵۷۷۴	۱۰۰/۰	۱۴۵۳۵۱	۱۰۰/۰	۱۴۴۵۳۱	بانکهای تجاری دولتی
۱۷/۶	۲۵۶۷۹	۱۵/۸	۲۲۹۱۵	۱۴/۰	۲۰۳۱۶	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۳/۳	۹۲۲۲۲	۶۲/۶	۹۰۹۴۷	۶۲/۳	۸۹۹۹۳	کاردانی و دپلم
۱۹/۱	۲۷۷۷۳	۲۱/۶	۳۱۴۸۹	۲۳/۷	۳۴۲۲۲	زیردپلم
۱۰۰/۱	۲۱۴۳۳	۱۰۰/۰	۱۹۷۶۴	۱۰۰/۰	۱۸۴۲۶	بانکهای تخصصی دولتی
۲۰/۵	۴۳۸۵	۱۹/۶	۳۸۶۸	۲۰/۳	۳۷۳۳	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۴/۴	۱۳۷۹۸	۶۴/۲	۱۲۶۸۷	۶۱/۹	۱۱۴۱۷	کاردانی و دپلم
۱۵/۲	۳۲۵۰	۱۶/۲	۳۲۰۹	۱۷/۸	۳۲۸۶	زیردپلم
۱۰۰/۰	۱۲۰۱	۱۰۰/۰	۶۷۲	۰۰	۰۰	بانکهای غیردولتی
۶۷/۲	۸۰۷	۶۳/۲	۴۲۵	۰۰	۰۰	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۲۶/۲	۳۱۵	۲۷/۷	۱۸۶	۰۰	۰۰	کاردانی و دپلم
۶/۶	۷۹	۹/۱	۶۱	۰۰	۰۰	زیردپلم
۱۰۰/۰	۱۶۸۴۰۸	۱۰۰/۰	۱۶۵۷۸۷	۱۰۰/۰	۱۶۲۹۶۷	کل بانکهای دولتی و غیردولتی
۱۸/۳	۳۰۸۷۱	۱۶/۴	۲۷۲۰۸	۱۴/۸	۲۴۰۴۹	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۳/۲	۱۰۶۴۳۵	۶۲/۶	۱۰۳۸۲۰	۶۲/۲	۱۰۱۴۱۰	کاردانی و دپلم
۱۸/۵	۳۱۱۰۲	۲۱/۰	۳۴۷۵۹	۲۳/۰	۳۷۵۰۸	زیردپلم

فصل پانزدهم

بیمه

عملکرد صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۲ بیانگر تداوم روند رویه رشد عملکرد شرکت‌های بیمه به ویژه شرکتهای بیمه بخش خصوصی در پنجمین سال از دو میان برنامه توسعه صنعت بیمه است. در سال مورد بررسی، فعالیت خدمات بیمه‌گری شرکتهای بیمه در زمینه انواع متدالوی بیمه موجب شد تا ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت های جاری با ۳۱/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۳۲۱۷/۳ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ با رشد ۵/۸ درصدی در مقایسه با سال ۱۳۸۱ به ۱۰۸۶/۶ میلیارد ریال بررسد. روند صعودی حق بیمه در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور طی سالهای اخیر سبب گردیده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود. به طوری که حق بیمه سرانه از ۱۳۸/۸ هزار ریال در سال ۱۳۸۱ با رشدی معادل ۳۶/۱ درصد به ۱۸۸/۹ هزار ریال در سال ۱۳۸۲ رسید که از این میزان ۱۷۳/۵ هزار ریال آن (معادل ۹۱/۹ درصد) به سرانه بیمه‌های غیرزنگی و مابقی به سرانه بیمه‌های زندگی تعلق داشت.^(۱)

همچنین در سالهای اخیر، به علت فرونی رشد حق بیمه‌ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بود. به طوری که نسبت مذکور از ۰/۹۹ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱/۱۳ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. در سال مورد بررسی، این نسبت در بیمه‌های غیرزنگی معادل ۱/۰۴ درصد و برای بیمه زندگی برابر ۰/۰۹ درصد بوده است.

عملکرد بیمه

بررسی آمار تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت، نشان دهنده حجم فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه‌ای است و مقایسه آن با میزان حق بیمه یا ضریب خسارت، می‌تواند بازده فعالیت شرکتهای بیمه در هر رشته بیمه‌ای را تا حدودی مشخص کند.

۱- تعداد بیمه‌نامه

در سال ۱۳۸۲ صنعت بیمه کشور بیش از ۱۴/۹ میلیون فقره بیمه‌نامه صادر نموده است که در مقایسه با سال قبل ۲۹/۶ درصد رشد نشان می‌دهد. از مجموع بیمه‌نامه‌های صادره، ۴۱/۱ درصد آن به بیمه شخص ثالث اختصاص دارد. با احتساب بیمه‌نامه‌های صادره حوادث سرنوشتی و بدنه اتومبیل، در مجموع ۷۵/۱ درصد از کل بیمه‌نامه‌ها مربوط به اتومبیل بوده است. در این سال صدور بیمه‌نامه درمان بیشترین رشد (۸۰/۷ درصد) را در بین سایر رشته‌های بیمه‌ای دارا بود. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه‌نامه‌های شرکتهای بیمه نشان می‌دهد که شرکتهای بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۵۰/۵ و ۳۶/۵ درصد از کل بیمه‌نامه‌های بازار بیمه کشور را صادر کردند.

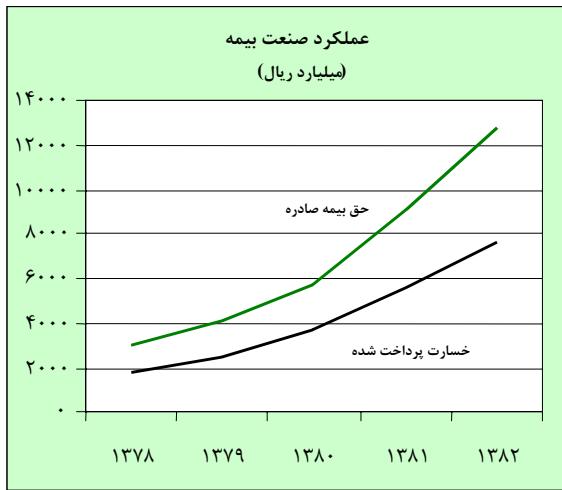
۲- تعداد خسارت

تعداد خسارت‌های پرداخت شده صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۱۰/۳ درصد افزایش به بیش از ۲/۱ میلیون مورد رسید. رشته بیمه‌ای درمان با برخورداری از رشد ۰/۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل بیشترین سهم خسارت پرداختی از کل سهم بازار (۴۴/۲ درصد) را بر عهده داشت. پس از آن رشته شخص ثالث با ۱۶/۴ درصد رشد نسبت به مدت

۱- حق بیمه سرانه، بیانگر میزان حق بیمه‌ای است که بطور میانگین برای پوشش بیمه‌ای هر نفر پرداخت می‌شود.

مشابه سال قبل، ۳۸/۱ درصد از سهم کل بازار را به خود اختصاص داده است. با احتساب سهم رشته های بیمه بدنی اتومبیل و حوادث، در مجموع رشته های بیمه ای چهارگانه فوق بیش از کل ۹۵/۸ درصد از کل تعداد خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بوده اند. بررسی آمار مربوط به پرداخت تعداد خسارت شرکتهای بیمه نشان می‌دهد در مجموع شرکتهای بیمه ایران و دانا ۶۹/۹ درصد از کل تعداد خسارت‌های صنعت بیمه کشور را پرداخت کرده اند.

۳- حق بیمه صادره^(۱)

نت و انرژی، مسئولیت، پول، بدنی اتومبیل و شخص ثالث از بیشترین رشد و رشته مهندسی با کاهش ۱۸/۷ درصد از بیشترین کاهش در بین رشته های بیمه ای برخوردار بوده اند. لازم به ذکر است که شرکتهای بیمه ایران و آسیا، در مجموع سهمی معادل ۷۷/۲ درصد از کل سهم حق بیمه های صادره در بازار بیمه کشور را به خود اختصاص داده اند.

۴- خسارت پرداختی^(۲)

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۷۶۱۷/۵ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۱ از رشدی معادل ۳۷/۸ درصد برخوردار بود. همانند سالهای قبل بیش از نیمی از خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۸/۳ درصد در رشته بیمه ای شخص ثالث پرداخت گردید. بعد از رشته فوق، رشته های بیمه ای درمان با ۱۴/۱ درصد، بدنی اتومبیل با ۹/۱ درصد و زندگی با ۷/۶ درصد بیشترین سهم را از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور در اختیار داشتند. در سال مورد بررسی، رشد خسارت‌های پرداختی در رشته های بیمه ای شخص ثالث و درمان نسبت به سال ۱۳۸۱ به ترتیب معادل ۴۲/۳ و ۴۶/۷ درصد بود. در مجموع از کل خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی، معادل ۶۹/۵ درصد با بت پوشش ریسک های مربوط به رانندگی (بیمه نامه های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنی اتومبیل) بود. در این سال، شرکتهای بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز به ترتیب ۱۵/۳، ۲۵/۱، ۵۴/۴ و ۵/۱ درصد از کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص داده اند.

۵- ضریب خسارت^(۳)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۲ معادل ۷۲/۱ درصد بود که ۷/۱ واحد درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل کاهش نشان می‌دهد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی پنج سال اخیر مرتباً در نوسان بوده است. در سال مورد بررسی، رشته های بیمه ای شخص ثالث و سایر انواع ضریب خسارتی بیش از ۱۰۰ درصد داشتند که در این میان رشته شخص ثالث با ضریب خسارت

۱- «حق بیمه صادره» شامل بیمه نامه هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده و یا نرسیده باشد.

۲- «خسارت پرداختی» شامل خسارت هایی می باشد که طی سال مورد بررسی پرداخت شده است.

۳- «ضریب خسارت» حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. حق بیمه عاید شده شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارت‌های پرداختی و تفاوت بین خسارت‌های معوق انتها و ابتدای هر سال است.

۱۰۹/۷ درصد و با توجه به سهم قابل ملاحظه آن در بازار بیمه، بیشترین تاثیر را در ضریب خسارت بازار بیمه داشت. ضریب خسارت رشته های بیمه ای اعتباری، درمان و زندگی نیز بین ۷۰ تا ۱۰۰ درصد بوده و ضریب خسارت رشته های بیمه ای باربری، آتش سوزی، حوادث سرنوشتی، هواپیما، پول و نفت و انرژی نیز کمتر از ۴۵ درصد می باشد. مقایسه شرکت های بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می دهد که شرکت های بیمه دانا، آسیا، ایران و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۷۴/۳، ۷۵/۷، ۷۷/۰ و ۵۵/۴ درصد می باشند.

شرکت های بیمه

در سال موربد بررسی رتبه بندی شرکت های بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال قبل تغییری نکرد و شرکت های بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز، بخش خصوصی و صادرات و سرمایه گذاری به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۳/۹، ۲۲/۳، ۱۳/۴، ۷/۴ و ۰/۱ درصد از حق بیمه بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در این سال از سهم شرکت های بیمه ایران و آسیا مجموعاً ۵/۱ واحد کاسته شد و به سهم شرکت های بیمه بخش خصوصی و البرز به ترتیب ۱/۹ و ۲/۰ واحد افزوده شد. سهم شرکت های بیمه ایران، آسیا و دانا از حق بیمه های صادره بازار نیز طی سالهای اخیر در نوسان بوده است.

طی سال ۱۳۸۲ از لحاظ میزان فعالیت، شرکت بیمه ایران همچنان سهم اصلی بازار را در اختیار داشت. شرکت های بیمه بخش خصوصی، البرز، دانا، ایران، صادرات و سرمایه گذاری و آسیا در این سال به ترتیب ۳۴۴/۵، ۴۰/۷، ۸۷/۹، ۳۴/۲، ۴۰/۷ و ۲۶/۴ درصد حق بیمه های صادره خود را در مقایسه با سال قبل افزایش دادند.

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۲

درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱
حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)	۱۲۷۴۳/۳	۹۱۷۸/۷
خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)	۷۶۱۷/۵	۵۵۲۶/۶
ضریب خسارت (درصد)	۷۲/۱	۷۹/۲
مأخذ: بیمه مرکزی ایران		

۱- تغییر در واحد است.

از لحاظ سهم هر یک از شرکت های بیمه در خسارت پرداختی بازار بیمه، شرکت های بیمه ایران، آسیا، دانا، البرز و بخش خصوصی به ترتیب به میزان ۵۴/۴، ۱۵/۳، ۲۵/۱، ۱۰/۱ و ۰/۱ درصد در کل خسارت های پرداختی بازار بیمه مشارکت داشتند که در مقایسه با سال

قبل سهم شرکت بیمه ایران و آسیا از خسارت های پرداختی بازار بیمه به میزان ۳ و ۰/۵ واحد کاهش یافت و در مقابل سهم شرکت های بیمه دانا، البرز و بخش خصوصی به ترتیب معادل ۲/۶، ۰/۸ و ۰/۱ واحد افزایش داشت.

خلاصه داراییها و بدھیهای شرکت های بیمه (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	داراییها
۴۰/۱	۶۹۹۶/۹	۴۹۹۴/۸	داراییهای غیر جاری
۸۲/۴	۲۶۸۲/۵	۱۴۷۱	داراییهای ثابت
۴/۸	۲۸۴۳/۶	۲۷۱۲/۲	سپرده های بانکی بلندمدت
۷۲/۸	۳۸۴/۲	۲۲۲/۴	اوراق مشارکت
۶۷/۰	۴۳۸/۶	۲۶۲/۶	سرمایه گذاری های بلندمدت
۹۸/۴	۶۴۸/۰	۳۲۶/۶	مطلوبات بلندمدت
۵۴/۶	۷۵۱۴/۷	۴۸۶۱/۶	داراییهای جاری
۳۱/۴	۱۱/۳	۸/۶	موجودی کالا
۲۷/۳	۴۰۲۴/۷	۳۱۶۱/۳	حسابها و اسناد دریافتی
۵۹/۵	۵۶۷/۳	۳۵۵/۷	سپرده های بانکی کوتاه مدت
۱۶۹/۷	۱۷۹۹/۷	۶۶۷/۳	سرمایه گذاری های جاری
۶۶/۲	۱۱۱۱/۷	۶۶۸/۷	موجودی بانکی و وجوده نقد
۴۷/۲	۱۴۵۱۱/۶	۹۸۵۶/۴	جمع داراییها = جمع بدھیها
۳۴/۸	۲۵۹۶/۳	۱۹۲۶/۵	بدھیهای جاری
۲۷/۱	۸۹۴۶/۳	۷۰۳۸/۴	بدھیهای بلندمدت
۲۳۳/۰	۲۹۶۹/۰	۸۹۱/۵	حقوق صاحبان سرمایه

۱- شامل شرکت های بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز می باشد.

مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد در بین شرکت‌های بیمه، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه دانا، آسیا و ایران بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، کاهش ۷/۱ واحدی ضریب خسارت بازار بیمه، از کاهش ۴/۶ واحدی ضریب خسارت بیمه ایران (با برخورداری از بالاترین سهم در حق بیمه صادره و خسارت پرداختی) و همچنین از کاهش ۱۵/۳ واحدی ضریب خسارت بیمه آسیا متاثر بوده است.

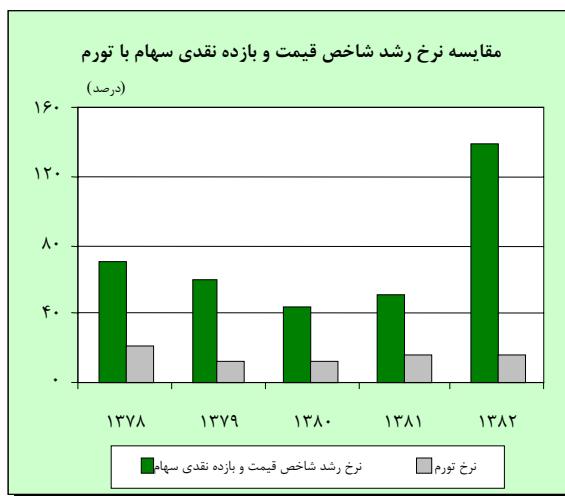
در سال ۱۳۸۲ داراییها و بدھیهای شرکت‌های بیمه^(۱) با رشدی معادل ۴۷/۲ درصد به رقم ۱۴۵۱۱/۶ میلیارد ریال رسید که علت عدمه این امر رشد ۱۶۹/۷ درصدی سرمایه گذاریهای جاری در سمت داراییها و رشد ۲۳۳ درصدی حقوق صاحبان سرمایه در سمت بدھیهای شرکت‌های بیمه بوده است. در سال مورد بررسی سپرده‌های بانکی کوتاه مدت و بلندمدت شرکت‌های بیمه به ترتیب با ۵۹/۵ و ۴/۸ درصد رشد به رقم ۵۶۷/۳ و ۲۸۴۳/۶ میلیارد ریال رسید. سرمایه گذاریهای کوتاه مدت و بلندمدت انجام شده توسط شرکت‌های بیمه نیز به ترتیب با رشد ۱۶۹/۷ و ۶۷ درصدی به رقم ۱۷۹۹/۷ و ۴۳۸/۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۲ بالغ گشت. همچنین خالص داراییها منهای بدھیهای جاری (معادل با جمع منابع سرمایه ای) شرکت‌های بیمه در سال مورد گزارش با رشد قابل ملاحظه ۵۰/۳ درصد نسبت به سال ۱۳۸۱ به رقم ۱۱۹۱۵/۳ میلیارد ریال افزایش یافته است.

۱- شامل شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، دانا و البرز که بیش از ۹۷ درصد از بازار بیمه را در اختیار دارند.

فصل شانزدهم

بازار سرمایه

بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۲ از رونق بسیار بالایی برخوردار گردید و رکوردهای جدیدی در آن به ثبت رسید. در این سال همه نماگرها و شاخصهای عمده فعالیت بورس به حد نصاب‌های تازه‌ای دست یافت که در تمام دوران فعالیت بورس اوراق

بهادر بسابقه بوده است. در سال مورد بررسی، شاخص قیمت و بازده نقدی سهام که بیانگر متوسط بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس است با افزایش فوق العاده‌ای مواجه شد و در مقایسه با شاخص مشابه سال قبل در حدود $\frac{2}{4}$ برابر گردید. با توجه به اینکه روند افزایشی مزبور از سال قبل آغاز گردیده و شاخص مذکور در سال ۱۳۸۱ میان 51 درصد رشد یافته بود، افزایش مجدد و فوق العاده آن به میزان $\frac{138}{6}$ درصد در سال ۱۳۸۲ قابل توجه است. مقایسه نرخ رشد شاخص قیمت و بازده با نرخ تورم در سال مورد بررسی به میزان $\frac{15}{6}$ درصد، حاکی از نرخ بالای متوسط بازدهی واقعی در بورس به میزان حدود 123 درصد می‌باشد.

علیرغم وجود برخی مسائل سیاسی داخلی و خارجی نظیر حمله نظامی آمریکا به عراق، مباحث دنباله‌دار فعالیت‌های هسته‌ای ایران در آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای و تهدیدهای آمریکا، بورس اوراق بهادار تهران در مقایسه با سایر بورس‌های جهان از رونق خوبی برخوردار بود و توجه بسیاری از سرمایه‌گذاران را به خود معطوف ساخت. به گونه‌ای که همانند سال 2002 میلادی بورس ایران یکی از پربازده‌ترین بورس‌های عضو فدراسیون بین‌المللی بورس‌های جهانی (FIBV)^(۱) بود. مطابق گزارش سالیانه فدراسیون مزبور در سال 2003 میلادی، بورس اوراق بهادار تهران در میان اعضای سازمان مذکور از لحاظ رشد شاخص قیمت کل (TEPIX)^(۲) و رشد ارزش جاری بازار پس از بورس اوراق بهادر کشور تایلند در مقام دوم قرار داشت.

در سال مورد بررسی، تعداد و ارزش سهام و حق تقدیم سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال قبل به ترتیب $90/1$ و $\frac{193}{6}$ درصد رشد یافت. ارزش جاری بازار سهام نیز متعادل 163 درصد افزایش داشت. بدین ترتیب نسبت فعالیت بورس^(۳) با $\frac{35}{6}$ درصد رشد نسبت به سال قبل مواجه گردیده و به رقم $29/3$ درصد رسید که بالاترین رقم نسبت مزبور طی سالهای اخیر محسوب می‌گردد.

۱ - International Federation of Stock Exchanges.

۲ - Tehran Stock Exchange Price Index.

۳ - نسبت فعالیت (Turnover Ratio) عبارتست از ارزش سهام داد و ستد شده طی سال به میانگین ارزش جاری بازار در سال مورد بررسی.

در سال ۱۳۸۲ با پذیرش ۴۸ شرکت جدید، تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به ۳۸۳ شرکت رسید. همچنین با توجه به هماهنگی‌های انجام شده میان سازمان بورس اوراق بهادار تهران و سازمان خصوصی‌سازی، روند واگذاری سهام متعلق به دولت افزایش فوق العاده‌ای یافت. به گونه‌ای که علیرغم کاهش ۲۱/۵ درصدی تعداد سهام واگذار شده، ارزش سهام واگذار شده از طریق بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۸۲ در مقایسه با سال قبل ۱۰۳/۸ درصد رشد داشت.

در سال مورد بررسی، نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی به عنوان یکی از معیارهای سنجش عمق بازار اوراق بهادار کشور در مقایسه با سال قبل بیش از ۲ برابر گردید و از رقم ۱۲/۸ درصد در سال ۱۳۸۱ به رقم ۲۷/۳ درصد در پایان سال ۱۳۸۲ افزایش یافت که از جهت گسترش اندازه بورس اوراق بهادار و توسعه بازار سرمایه کشور فوق العاده با اهمیت می‌باشد.

تغییر دبیر کل بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۸۲ و پیگیری «برنامه راهبردی سازمان بورس» که در راستای تجهیز سرمایه، تسهیل معاملات، افزایش نقدینگی، تخصیص بهینه منابع، تشکیل حداکثر سرمایه، خلق ارزش و ایجاد اشتغال تدوین شده بود، موجب گردید که روند تحولات و عملکرد بورس در مقایسه با سالهای قبل چشمگیرتر باشد. در راستای اهداف مذکور، چهار برنامه عمده ذیل در سال ۱۳۸۲ به اجرا درآمد:

- ۱- توسعه بازار سرمایه و افزایش دسترسی عموم سرمایه گذاران ایرانی؛
- ۲- گسترش مالکیت عمومی، بهبود ساختار مالکیت خانوارها و تقویت طبقه متوسط؛
- ۳- افزایش شفافیت و نقدینگی در بازار؛
- ۴- اعمال معاملات عادلانه از طریق حاکمیت نیروی بازار.

علاوه بر این، اتخاذ سیاستهای جدید در جهت تغییر دامنه مجاز نوسانات روزانه قیمت سهام، تعیین حجم مبنا جهت کاهش نوسانات بازار سهام، توسعه فیزیکی بازار و ایجاد بورس‌های منطقه‌ای جدید، تسریع در پذیرش شرکتهای جدید، گسترش داد و ستد الکترونیک، ایجاد پایگاه اطلاع رسانی در شبکه اینترنت، تسهیل اعطای مجوز افزایش سرمایه به شرکتهای متقاضی، بهسازی و گسترش نظام کارگزاری، اصلاح نحوه محاسبه شاخص‌های بورس و انجام اقدامات جهت متنوع کردن ابزارهای مالی از جمله طراحی و معرفی اوراق مشارکت شرکتها، گواهی سپرده، سبد سهام و برگه‌های مشارکت در طرحهای فروش متری مسکن از اقدامات مهمی بود که از سوی سازمان بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۲ پیگیری گردید.

در سال ۱۳۸۲ در راستای دسترسی یکسان شرکت کنندگان در بازار به اطلاعات سازمان، علاوه بر اشکال متعارف انتشار اطلاعات، اطلاع رسانی الکترونیکی نیز مد نظر قرار گرفت. براین اساس، اطلاع رسانی از طریق پایگاه ایران بورس راه اندازی گردید.

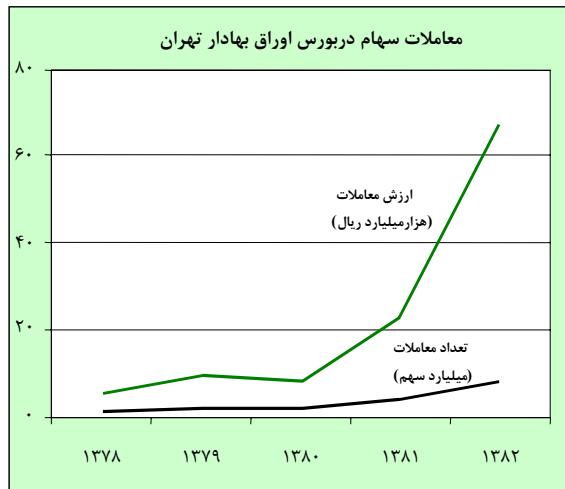
علاوه بر این در بعد نظارتی و امور کارگزاری بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۸۲ اقداماتی درخصوص نظارت بر حسن انجام معاملات از طریق نظارت بر مبادرات روزانه، ارجاع تخلفات به کمیسیون تخلفات و هیات مدیره بورس، شناسایی و تعریف تخلفات مهم در بورس صورت گرفت و پیشنهاد بندهای الحاقی به آیین نامه تخلفات کارگزاران جهت تصویب به شورای بورس ارائه گردید. همچنین، اصلاح ساختار سیستم حسابداری شرکت‌های کارگزاری و تدوین بانک اطلاعاتی کارگزاران مورد توجه قرار گرفت.

سهام

۱- معاملات سهام و حق تقدم سهام

در سال ۱۳۸۲ تعداد ۷۸۷۸/۸ میلیون سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۶۶۸۶۹/۸ میلیارد ریال در تالارهای اصلی و فرعی بورس اوراق بهادار تهران داد و ستد شد که در مقایسه با معاملات مشابه سال قبل به ترتیب ۹۰/۱ و ۱۹۳/۶ درصد رشد داشت. علاوه بر برنامه ریزیها و اقدامات انجام گرفته در سازمان بورس اوراق بهادار، شرایط کلان اقتصاد کشور نیز در رونق فعالیتهای

سازمان مذبور نقش اساسی داشت. انتظارات تورمی جامعه و رشد زیاد نقدینگی در سالهای گذشته، رکود نسبی حاکم بر بازار سایر داراییها به ویژه بخش ساختمان، ورود سرمایه با منشاء خارجی به بورس به خصوص سرمایه ایرانیان خارج از کشور، بازدهی مناسب بورس اوراق بهادر طی دو سال اخیر و افزایش تقاضای ناشی از ایجاد بورس‌های منطقه‌ای از جمله دلایل ورود سرمایه‌های جدید به بورس اوراق بهادر و رشد قابل توجه شاخص‌های آن محسوب می‌گردد.

معاملاتی جدیدی مبتنی بر حجم مبنای محاسبه شاخص قیمت سهام اعمال شد. علیرغم اتخاذ سیاست مذکور، قیمت سهام مورد مبادله در مقایسه با سال قبل از افزایش فوق العاده‌ای برخوردار گردید و موجب شد تا نرخ رشد ارزش سهام مبادله شده بر نرخ رشد تعداد سهام مورد مبادله فزونی گیرد.

از مجموع تعداد سهام و حق تقدم سهام مورد مبادله در سال ۱۳۸۲ ۷۸/۶ درصد در تالار اصلی و معادل ۲۱/۴ درصد در تالار فرعی داد و ستد گردید. همچنین از مجموع ارزش مبادلات انجام گرفته در دوره مورد بررسی، معادل ۸۸/۹ درصد در تالار اصلی و معادل ۱۱/۱ درصد آن در تالار فرعی انجام پذیرفت. بررسی نسبت‌های مذبور بیانگر این نکته است که متوسط قیمت سهام شرکتها به سهام آنها در تالار اصلی بورس مورد مبادله قرار گرفته است در مقایسه با متوسط قیمت سهام شرکتها مورد مبادله در تالار فرعی بالاتر بوده است. این امر همچنین حاکمی از تمایل بیشتر مشتریان به خرید سهام شرکتها در تالار اصلی می‌باشد.

در سال ۱۳۸۲ با اختساب ۱۵ روزی که در خرداد ماه بورس به حالت نیمه تعطیل درآمد، تعداد روزهای فعالیت بورس اوراق بهادر تهران ۲۴۰ روز بود. در این سال متوسط تعداد و ارزش معاملات روزانه سهام و حق تقدم سهام به ترتیب ۳۲/۸ میلیون سهم و ۲۷۸/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل از افزایش فوق العاده ای به ترتیب به میزان ۹۲/۴ و ۱۹۷/۳ درصد برخوردار شد.

شاخص‌های فعالیت بورس اوراق بهادر تهران

سال	تعداد معاملات (میلیون سهم)	ارزش معاملات (میلیارد ریال)	حق تقدم سهام				متوسط ارزش کل معاملات	متوسط تعداد معاملات روزانه (میلیون سهم)	تعداد روزهای فعالیت بورس طی سال
			کل	سهام	حق تقدم	کل			
۱۳۷۸	۱۰.۵	۱۰.۵	۵۱۳۷.۱	۱۱۸۱.۹	۱۲۵.۵	۱۰.۵	۲۱/۵	۴/۸۶	۲۴۳
۱۳۷۹	۱۶۰.۷	۱۶۰.۷	۹۱۱۸.۸	۱۶۸۱.۵	۷۴.۸	۱۶۰.۷	۳۸/۰.۸	۶۹.۸	۲۴۱
۱۳۸۰	۱۶۲۱.۶	۱۶۲۱.۶	۷۷۰۲.۵	۱۷۰۵.۶	۸۴.۰	۱۶۲۱.۶	۳۲/۲.۳	۷۰.۲	۲۴۳
۱۳۸۱	۳۶۸۴.۹	۳۶۸۴.۹	۴۱۴۵.۴	۴۱۴۵.۴	۴۶.۰/۵	۳۶۸۴.۹	۹۳/۷.۳	۱۷/۰.۶	۲۴۳
۱۳۸۲	۶۹۷۰.۳	۶۹۷۰.۳	۷۸۷۸.۸	۹۰.۸/۵	۶۹۷۰.۳	۶۹۷۰.۳	۲۷۸/۶۲	۳۲/۸۳	۲۴۰

مأخذ: سازمان بورس اوراق بهادر تهران، گزارش آماری ماهانه، سالهای مختلف

مقایسه معاملات انجام گرفته سهام و حق تقدم سهام در شش ماهه اول و دوم سال ۱۳۸۲ نشان می‌دهد که در حدود ۳۰/۳ درصد از تعداد و ۲۴/۲ درصد از ارزش کل معاملات در نیمه اول و به ترتیب ۶۹/۷ و ۷۵/۸ درصد از تعداد و ارزش کل معاملات سال ۱۳۸۲ در نیمه دوم سال صورت گرفت. حسب روند عملکرد سالهای قبل به دلیل تشکیل مجتمع عمومی اغلب شرکت‌های عضو و ارایه آخرين اطلاعات مالی سال قبل که برای پیش‌بینی سوددهی و وضعیت آتی شرکتها و شکل‌گیری انتظارات سرمایه‌گذاران مورد نیاز می‌باشد، فعالیت بورس اوراق بهادار تهران در نیمه دوم هر سال از رونق بالاتری برخوردار است. مقایسه سهم نیمه اول و دوم سال ۱۳۸۲ از کل تعداد و ارزش سهام و حق تقدم مبادله شده نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، نسبت تعداد و ارزش سهام و حق تقدم مبادله شده در نیمه دوم سال به ترتیب بیش از ۲ و ۳ برابر سهم‌های مذکور در نیمه اول سال می‌باشد که بیانگر رونق فوق العاده بورس در شش ماهه دوم سال بوده و می‌تواند تا حدودی نتیجه سیاستهای جدید بورس اوراق بهادار باشد.

معاملات سهام و حق تقدم سهام در نیمه اول و دوم سال ۱۳۸۲ در بورس اوراق بهادار تهران

(سهم درصد)

سال	تعداد			
	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول
ارزش	نیمه دوم	نیمه اول	نیمه دوم	نیمه اول
۱۳۷۸	۷۹/۴	۲۰/۶	۷۱/۱	۲۸/۹
۱۳۷۹	۶۰/۸	۳۹/۲	۵۴/۸	۴۵/۲
۱۳۸۰	۵۲/۲	۴۷/۸	۵۲/۱	۴۷/۹
۱۳۸۱	۵۵/۶	۴۴/۴	۶۰/۶	۳۹/۴
۱۳۸۲	۷۵/۸	۲۴/۲	۶۹/۷	۳۰/۳

مأخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران

آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۲ به تفکیک صنایع ۲۷ گانه^(۱) نشان می‌دهد که صنعت «واسطه گریهای مالی» با ۳۰/۶ درصد از کل تعداد سهام مبادله شده و صنعت «محصولات کانی غیر فلزی» با ۳۴/۳ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده، بیشترین سهم را از کل تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام در سال ۱۳۸۲ به خود اختصاص داده‌اند. در این سال، در مجموع چهار صنعت «محصولات کانی غیر فلزی»، «وسایل نقلیه»، «ساخت مواد شیمیایی» و «واسطه گریهای مالی» با در اختیار داشتن ۷۴/۲ درصد از کل تعداد و ۷۷/۸ درصد از کل ارزش سهام و حق تقدم داد و ستد شده، بیشترین تاثیرگذاری بر معاملات بورس را به خود اختصاص دادند. همچنین، مقایسه نسبت های مذکور با نسبت های مشابه در سال گذشته که در اختیار همین صنایع نیز بوده است، حاکی از کاهش درجه تمرکز بازار بر روی سهام شرکت‌های این صنایع می‌باشد. در سال ۱۳۸۲ صنعت «زراعت و خدمات وابسته» کمترین سهم را از تعداد و ارزش کل مبادلات سهام و حق تقدم سهام داشت.

بررسی درصد تغییر تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، صنعت «تجهیزات حمل و نقل» با نرخ رشد ۱۲۰/۸/۲ درصد و صنعت «چوب و محصولات چوبی» با نرخ رشدی معادل ۷۶/۸/۲ درصد به ترتیب بیشترین افزایش در تعداد و ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده را در مقایسه با سال قبل داشته‌اند. همچنین، صنعت «ساخت مبلمان و مصنوعات» به ترتیب با رشد منفی ۹۹/۹ و ۱۰۰ درصد، بیشترین کاهش در تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام در مقایسه با سال قبل را داشته است.

در سال ۱۳۸۲ صنایع «استخراج سایر معدن»، «انتشار و چاپ و تکثیر»، «تصفیه نفت و سوخت هسته ای»، «ساخت فلزات اساسی»، «دستگاههای برقی»، «ساخت ماشین آلات دفتری»، «ساخت مبلمان و مصنوعات» و «زراعت و خدمات وابسته» هم از نظر تعداد و هم از نظر ارزش معاملات و صنعت «تجهیزات حمل و نقل» تنها از نظر ارزش سهام و حق تقدم

۱- از سال ۱۳۸۲ صنایع «مشاوره نرم افزار و عرضه نرم افزار»، «استخراج ذغال سنگ لیزیت» و «حمل و نقل» به طبقه بندي قبلی صنایع بورس اوراق بهادار تهران افزوده شده است.

سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال قبل کاهش داشته اند. سایر صنایع بورس اوراق بهادر در مقایسه با سال قبل از نظر تعداد و ارزش سهام و حق تقدم سهام معامله شده از رشد مثبت برخوردار بوده اند.

در دوره مورد بررسی، صنایع «واسطه گریهای مالی»، «وسایل نقلیه» و «ساخت مواد شیمیایی» به ترتیب با ۲۲/۷ و ۱۹/۹ و ۱۳/۹ واحد درصد، بیشترین اثر را در رشد تعداد سهام و حق تقدم سهام مبالغه شده در مقایسه با سال قبل داشته اند. به گونه ای که معادل ۶۲/۷ واحد درصد از رشد کل تعداد سهام و حق تقدم سهام مبالغه شده ناشی از رشد سه صنعت مورد اشاره بوده است. همچنین صنایع «محصولات کانی غیر فلزی»، «وسایل نقلیه»، «ساختمنان»، «واسطه گریهای مالی» و «ساخت مواد شیمیایی» به ترتیب با ۷۰/۷، ۴۰/۸، ۲۸، ۲۳ و ۱۷/۱ واحد درصد بیشترین اثر را در رشد ارزش سهام و حق تقدم سهام مبالغه شده در مقایسه با سال قبل به خود اختصاص داده اند. پنج صنعت مورد اشاره در حدود ۹۲/۸ درصد از رشد کل ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده "عمدتاً" ناشی از رشد تعداد معهودی از صنایع بوده و سایر صنایع سهم اندکی در رونق معاملات سال مورد بررسی داشته اند.

در سال ۱۳۸۲ تعداد دفعات معامله سهام و حق تقدم سهام رقمی در حدود ۱/۳ میلیون بود که در مقایسه با سال قبل ۵۵/۶ درصد رشد داشت. رشد رقم مزبور در سال قبل معادل ۳۱/۸ درصد بود. در سال مورد بررسی، تعداد خریداران سهام و حق تقدم سهام نیز به رقم ۸۶۸۱۵۰ نفر رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از رشد چشمگیر ۱۴۱/۳ درصد برخوردار بود. رشد تعداد خریداران در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۳/۹ درصد بود. افزایش ارزش سهام مبالغه شده موجب گردید تا متوسط خرید هر نفر در سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۷۷ میلیون ریال گردد که در مقایسه با سال قبل ۲۱/۷ درصد رشد داشت، لیکن از آنجا که رشد تعداد خریداران از رشد تعداد سهام مبالغه شده در دوره مورد بررسی بیشتر بود، متوسط تعداد خرید هر نفر در مقایسه با سال قبل ۲۱/۲ درصد کاهش داشت و به رقم ۹۰۷۵/۴ سهم رسید.

تعداد دفعات معامله و تعداد خریداران سهام

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۵۵/۶	۳۱/۸	۱۲۶۳۹۴۸	۸۱۲۳۱۶	۶۱۶۲۸۳	تعداد دفعات
۱۴۱/۳	۱۳/۹	۸۶۸۱۵۰	۳۵۹۷۵۱	۳۱۵۹۱۸	تعداد خریداران
-۲۱/۲	۱۱۳/۴	۹۰۷۵/۴	۱۱۵۲۳/۰	۵۳۹۹/۰	متوسط تعداد خرید هر نفر (سهم)
۲۱/۷	۱۵۵/۳	۷۷/۰	۶۳/۳	۲۴/۸	متوسط ارزش خرید هر نفر (میلیون ریال)

در پایان سال ۱۳۸۲ ارزش جاری بازار سهام به رقم ۳۰۹۶۹۵/۸ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم پایان سال قبل از رشد قابل ملاحظه ای به میزان ۱۶۳ درصد برخوردار گردید. بخشی از رشد مزبور ناشی از افزایش تعداد و قیمت سهام شرکتهای پذیرفته شده قبلی و فعلی بورس در دوره مورد بررسی و بخشی دیگر ناشی از پذیرش شرکتهای جدید در بورس اوراق بهادر تهران بود. در سال مورد بررسی تعداد ۴۸ شرکت جدید به فهرست شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران افروده شد. تحولات فوق موجب افزایش قابل ملاحظه نسبت ارزش جاری بورس اوراق بهادر به تولید ناخالص داخلی گردید. به این ترتیب، با احتساب متوسط نرخ ارز بین بانکی^(۱)، ارزش جاری دلاری بازار سهام کشور به حدود ۳۷/۴ میلیارد دلار رسید.

رونده ارزش جاری بازار سهام طی ماههای سال ۱۳۸۲ نشان می دهد که از خرداد ماه سال مورد بررسی، ارزش جاری بازار روندی افزایشی یافته و پس از یک دوره کاهشی در ماههای شهریور و مهر مجدداً روند افزایشی با شبیه ملايم ادامه یافته است. در دوره مورد بررسی، صنایع «کانی غیر فلزی»، «واسطه گری مالی» و «وسایل نقلیه» به ترتیب با ۳۳، ۲۲ و ۲۰ درصد (مجموعاً) ۷۵ درصد بیشترین سهم را از ارزش جاری بازار سهام در اختیار داشته اند.

۱- متوسط نرخ دلار در معاملات بازار بین بانکی در سال ۱۳۸۲ معادل ۸۲۸۲ ریال بوده است.

در سال مورد بررسی ، نسبت فعالیت بورس به رقم ۲۹/۳ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل در حدود ۳۵/۶ درصد رشد نشان می دهد. رقم مزبور بالاترین نسبت فعالیت بورس در سالهای اخیر به شمار می آید و با توجه به افزایش فوق العاده تعداد خریداران و افزایش ارزش جاری بازار (ناشی از پذیرش شرکتهای جدید و افزایش تعداد و قیمت سهام شرکتهای موجود در بازار) موید افزایش تمایل سرمایه گذاران به ورود به بورس اوراق بهادار و بکارگیری پس انداز ها و سرمایه های خوش در بازار مذکور می باشد. نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده در سال ۱۳۸۲ به رقم ۲۰/۲ درصد رسید و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۱۷/۱ درصد) از افزایشی معادل ۱۸/۱ درصد برخوردار بود. چنانچه ملاحظه می گردد، نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشره در مقایسه با نسبت فعالیت بورس از افزایش کمتری برخوردار بوده است. این امر حاکی از رشد بیشتر شاخص قیمت صنایع فعال بورس (در مقایسه با میانگین رشد شاخص قیمت کل بازار) می باشد.

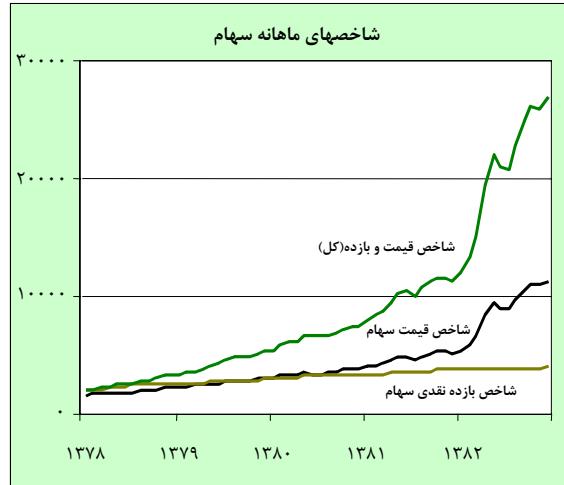
ارزش جاری بازار سهام ، نسبت فعالیت بورس و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده(۱) (میلیارد ریال)

سال	ارزش جاری بازار در پایان سال	ارزش معاملات	میانگین ارزش جاری بازار	نسبت فعالیت بورس (درصد)	نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده
۱۳۷۸	۴۳۷۴۲/۵	۵۲۴۳/۶	۳۴۷۱۵/۸ (۳۳/۵)	۱۵/۱	۹/۶
۱۳۷۹	۶۲۴۸۶/۶	۹۱۷۶/۷	۵۳۷۶۹/۲ (۵۴/۹)	۱۷/۱	۱۰/۷
۱۳۸۰	۸۱۶۸۱/۸	۷۸۳۰/۹	۷۴۱۲۷/۳ (۳۷/۹)	۱۰/۶	۹/۱
۱۳۸۱	۱۱۷۷۷۲/۹	۲۲۷۷۶/۱	۱۰۵۳۸۲/۷ (۴۲/۲)	۲۱/۶	۱۷/۱
۱۳۸۲	۳۰۹۶۹۵/۸	۶۶۸۶۹/۸	۲۲۸۳۱۱/۰ (۱۱۶/۶)	۲۹/۳	۲۰/۲

۱- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات هر سال نسبت به سال قبل می باشد.

مانند: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه سالهای مختلف

۲- شاخصهای قیمت و بازدهی بازار سهام

شاخص قیمت و بازده نقدی کل سهام در سال ۱۳۸۲ به رقم ۲۷۰۷۴/۹ رسید که در مقایسه با شاخص سال قبل از رشد قابل ملاحظه ۱۳۸/۶ درصد برخوردار بود. بیشترین افزایش شاخص در ماههای خرداد و مرداد به وقوع پیوست. شاخص مزبور در سال قبل به میزان ۵۱/۲ درصد رشد داشت. افزایش شاخص قیمت کل سهام در سال ۱۳۸۲ دلیل اصلی افزایش شاخص قیمت و بازده نقدی کل بود. در میان اجزای شاخص مزبور، شاخصهای «قیمت کل» و «بازده نقدی» در پایان سال مورد بررسی به رقم ۱۱۳۷۹/۴ و ۳۹۳۳/۲ واحد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل به ترتیب ۱۲۴/۸ و ۶/۲ درصد رشد داشت. رشد شاخصهای مزبور در سال ۱۳۸۱ به ترتیب ۳۴/۷ و ۱۲/۳ درصد بود.

مقایسه رشد شاخصهای «قیمت کل» و «بازده نقدی» سهام در سالهای ۱۳۷۹-۸۱ نشان می دهد که تغییرات شاخص قیمت بطور معمول در حدود ۲ یا ۳ برابر تغییرات شاخص بازده نقدی بوده است. لیکن در سال ۱۳۸۲ اختلاف ترخ رشد شاخصهای مذکور تا حدودی غیر متعارف گردیده و نرخ رشد شاخص قیمت در حدود ۲۰ برابر نرخ رشد شاخص بازده

نقدی بوده است . این وضعیت که حاکی از تقاضای زیاد و کمبود عرضه سهام طی سال ۱۳۸۲ در بورس است، منجر به افزایش نسبت قیمت به بازده انتظاری (E/P) اغلب صنایع حاضر در بورس گردید. در سال مورد بررسی، نسبت (E/P) بورس اوراق بهادر به رقم $10/2$ رسید که در مقایسه با نسبت مذبور در سال قبل (به میزان $7/4$) از افزایش قابل ملاحظه $59/4$ درصد برخوردار بود.

شاخص‌های بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادر تهران

(۱۳۶۹ = ۱۰۰)

درصد تغییر	پایان سال					شاخص قیمت و بازده نقدی
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹
۱۳۸/۶	۵۱/۲	۲۷۰۷۴/۸۶	۱۱۳۴۵/۹۳	۷۵۰۱/۹۹	۵۲۲۱/۳۵	شاخص قیمت و بازده نقدی
۶/۲	۱۲/۳	۳۹۳۳/۱۶	۳۷۰۴/۶۵	۳۲۹۹/۳۲	۲۸۹۸/۰۹	شاخص بازده نقدی
۱۲۴/۸	۳۴/۷	۱۱۳۷۹/۳۷	۵۰۶۲/۷۶	۳۷۵۸/۷۷	۲۹۷۸/۲۶	شاخص قیمت
۱۵۸/۲	۵/۷	۲۲۲۰۲/۶۰	۸۹۸۵/۹۶	۸۴۹۷/۸۷	۶۳۴۷/۲۹	شاخص قیمت مالی
۱۱۶/۷	۴۲/۶	۱۰۰۶۰/۱۰	۴۶۴۲/۹۴	۳۲۵۴/۸۴	۲۶۲۱/۸۰	شاخص قیمت صنعت
۱۳۳/۹	۰	۱۱۴۴۲/۹۹	۴۸۹۳/۱۷			تلاار اصلی
۶۷/۵	۰	۱۰۱۹۷/۱۳	۶۰۸۶/۷			تلاار فرعی

مأخذ: سازمان بورس اوراق بهادر تهران، گزارش آماری ماهانه سالهای مختلف

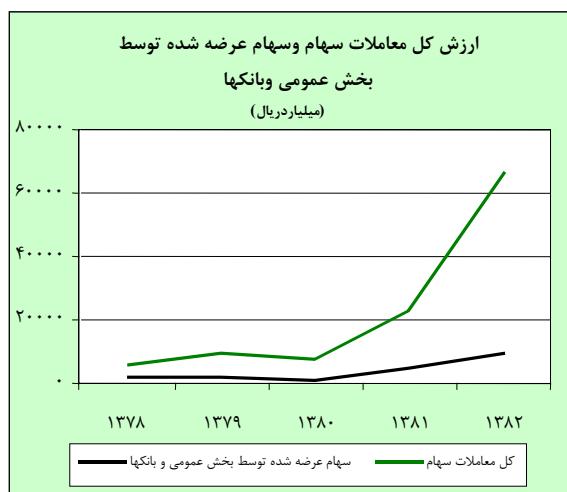
در میان اجزای شاخص قیمت کل سهام در سال ۱۳۸۲ «شاخص قیمت مالی» به رقم $23202/6$ واحد رسید که در مقایسه با رقم شاخص در سال قبل (8986 واحد) از رشد چشمگیری به میزان $158/2$ درصد برخوردار بود. رشد این شاخص در سال قبل تنها در حدود $5/7$ درصد بود. شاخص قیمت صنعت نیز از رقم $4642/9$ واحد در سال ۱۳۸۱ به رقم $10060/1$ واحد در سال ۱۳۸۲ رسید و با رشد قابل توجه $116/7$ درصد مواجه گردید. رشد شاخص صنعت در سال قبل $42/6$ درصد بود. افزایش قابل ملاحظه رشد شاخص مالی حاکی از تمایل بیشتر سرمایه‌گذاران به خرید سهام بانکها و شرکتهای سرمایه‌گذاری به دلیل عملکرد موفق آنها در چند سال اخیر بوده است.

در میان صنایع 27 گانه بورس اوراق بهادر تهران در سال ۱۳۸۲ شاخص قیمت صنایع «استخراج سایر معادن»، «تصفیه نفت و سوخت هسته ای»، «ساخت فلزات اساسی» و «ساخت مبلمان و مصنوعات» با رشد منفی مواجه گردید و شاخص قیمت بقیه صنایع در مقایسه با سال قبل رشد مثبت داشت. در این سال، شاخص قیمت صنایع «وسایل نقلیه»، «ساختمان» و «استخراج کانه های فلزی» به ترتیب با $308/8$ ، $234/5$ و $192/3$ درصد بیشترین رشد را در میان صنایع مختلف به خود اختصاص دادند.

در سال ۱۳۸۲ شاخص کل قیمت سهام شرکتهای پذیرفته شده در تلاار اصلی افزایش بیشتری نسبت به شاخص قیمت کل شرکتهای پذیرفته شده در تلاار فرعی داشت. در این سال شاخص کل قیمت در تلاار اصلی به رقم 11443 رسید که در مقایسه با رقم شاخص در پایان سال $133/9$ به میزان $133/9$ درصد رشد داشت. شاخص کل قیمت در تلاار فرعی نیز از رقم 60867 واحد در پایان سال 1381 به رقم $10197/1$ واحد در پایان سال 1382 رسید که در حدود $77/5$ درصد رشد نشان می دهد. شایان ذکر است که تلاار فرعی بورس اوراق بهادر تهران در چهارم شهریور ماه سال 1381 با انتقال تعدادی از شرکتهای تلاار اصلی به آن افتتاح گردید. در اولین روز فعالیت این تلاار عدد شاخص کل قیمت تلاار اصلی در روز قبل به عنوان مبنای شاخص قیمت در تلاار فرعی قرار گرفت. اختلاف نرخ رشد شاخصهای قیمت در دو بازار اصلی و فرعی حاکی از گراش بیشتر سرمایه‌گذاران به سهام شرکتهای حاضر در تلاار اصلی و انتظارات مبنی بر عملکرد بهتر این شرکتها در این تلاار می باشد.

۳- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

در سال ۱۳۸۲ تعداد ۷۵۹/۴ میلیون سهم به ارزش ۹۰۰۳/۷ میلیارد ریال توسط سازمانها و شرکت‌های دولتی، بینادها و سیستم بانکی در بورس اوراق بهادار تهران عرضه گردید که در مقایسه با سال قبل از نظر تعداد معادل ۲۱/۵ درصد کاهش و از نظر ارزش در حدود ۱۰۳/۸ درصد افزایش داشت. ارقام مذکور در سال قبل به ترتیب ۹۶۷ میلیون سهم به ارزش ۴۴۱۸۳ میلیارد ریال بود. در سال مورد بررسی علیرغم کاهش تعداد سهام عرضه شده توسط بخش عمومی و بانکها، ارزش سهام عرضه شده در مقایسه با سال قبل بیش از ۲ برابر شده است که یانگر افزایش قابل ملاحظه متوسط قیمت سهام عرضه شده می‌باشد.

در سال مورد بررسی عرضه سهام توسط سازمانها و شرکت‌های دولتی از نظر تعداد و ارزش به ترتیب ۲۴/۸ و ۱۶۶/۲ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافته و عرضه سهام توسط بینادها از نظر تعداد و ارزش در حدود ۹۷/۵ درصد کاهش داشته است. در میان بینادها، سهام عرضه شده توسط بنیاد شهید در مقایسه با سال قبل از نظر تعداد و ارزش افزایش داشته است، لیکن از آنجا که سهم نهاد مزبور در کل عرضه سهام بینادها اندک می‌باشد، تاثیری بر عملکرد عرضه سهام آنها نداشته است. همچنین در سال ۱۳۸۲ عرضه سهام توسط سیستم بانکی (شامل بانک مرکزی و بانک‌های تجاری و تخصصی) از نظر تعداد ۹۲/۶ درصد و از نظر ارزش ۹۲ درصد در مقایسه با سال قبل کاهش داشت. در میان بانک‌های تجاری و تخصصی، بانک‌های ملی و صادرات هیچ سهمی در سال مورد بررسی عرضه ننموده و سهام عرضه شده توسط بانک‌های سپه، ملت، رفاه کارگران، صنعت و معدن و مسکن نسبت به سال قبل کاهش یافته است. در سال ۱۳۸۲ سهام عرضه شده توسط بانک‌های تجارت و کشاورزی از نظر تعداد و ارزش در مقایسه با ارقام مشابه سال افزایش یافت.

در سال ۱۳۸۲ بخش عمده عرضه سهام توسط سازمانها و شرکت‌های دولتی و در قالب برنامه واگذاری سهام شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۱۹) و دیگر مواد فصول دوم و سوم قانون برنامه سوم توسعه صورت گرفت. به گونه‌ای که در حدود ۹۶/۴ درصد از کل تعداد و ۹۹/۱ درصد از کل ارزش سهام عرضه شده توسط سازمانها و شرکت‌های دولتی و تنها ۳/۶ درصد از کل تعداد و ۰/۹ درصد از کل ارزش سهام عرضه شده توسط سیستم بانکی انجام گرفت.

در میان سازمانها و شرکت‌های دولتی، «سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران»، «شرکت ملی صنایع پتروشیمی» و «سازمان توسعه و نوسازی معدن و صنایع معدنی ایران» به ترتیب ۵۵/۱، ۵/۰ و ۷/۶ درصد از کل تعداد و ۱۵/۸، ۶۸/۲ و ۱۰۳ درصد از ارزش کل سهام عرضه شده را در سال ۱۳۸۲ به خود اختصاص دادند. مجموع سهم «سازمان صنایع ملی ایران»، «سازمان خصوصی سازی»، «شرکت ساتکاب» و «شرکت شهرکهای صنعتی» از کل تعداد و ارزش سهام عرضه شده در سال مزبور به ترتیب ۸/۲ و ۴/۸ درصد بود.

در سال مورد بررسی ۳۵ درصد از سهام شرکت صنعتی دریابی ایران (صدر) متعلق به شرکت «مادر تخصصی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران» به ارزش ۴۰۷۰/۷ میلیارد ریال از طریق بورس اوراق بهادار تهران به صورت یکجا واگذار گردید که

بزرگترین معامله انجام شده در سال ۱۳۸۲ محسوب می‌گردد. خریداران سهام مذکور، کنسرسیومی متشکل از شرکت سرمایه گذاری بانک ملی، مدیریت سرمایه گذاری بانک ملی، بانک مسکن و بیمه ایران بودند که به ترتیب ۲۰، ۱۰ و ۵/۲ درصد از سهام واگذار شده را خریداری نمودند.

عرضه سهام توسعه بخش عمومی و بانکها

دستگاه عرضه کننده	تعداد(میلیون سهم)	ارزش(میلیارد ریال)	درصد تغییر	تعداد	سهم(درصد)
سازمانها و شرکهای دولتی	۵۸۶/۵	۷۳۲/۰	۱۳۸۲	۳۳۵۱/۰	۹۶/۴
بنیادها	۱۰/۷	۰/۳	-۹۷/۵	۱/۲	۹۶/۲
سیستم بانکی	۳۶۹/۸	۲۷/۲	-۹۲/۰	۸۱/۵	۳/۶
بانک مرکزی	۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰	۰/۰
بانک های تجاری	۲۳۷/۵	۷/۱	-۹۷/۰	۱۹/۷	۰/۹
بانک های تخصصی	۱۳۲/۳	۲۰/۰۴	-۹۰/۱	۶۱/۷۶	۲/۶
جمع	۹۶۷/۰	۷۵۹/۴	-۲۱/۵	۹۰۰۳/۷	۱۰۳/۸
ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲					

۴- پذیرش شرکتهای جدید در بورس

با موافقت هیات پذیرش بورس، نام ۴۸ شرکت جدید در فهرست شرکتهای پذیرفته شده در بورس درج گردید. به این ترتیب، تعداد شرکتهای عضو بورس اوراق بهادار تهران در پایان سال ۱۳۸۲ به ۳۸۳ شرکت رسید. از مجموع شرکتهای پذیرفته شده جدید، نام ۱۱ شرکت در فهرست تالار اصلی و ۳۷ شرکت در فهرست تالار فرعی درج گردید. ارزش اسمی شرکتهای پذیرفته شده معادل ۴۳۴۷/۱ میلیارد ریال بود.

صنایع «کانی غیرفلزی»، «واسطه گری مالی» و «وسایل نقلیه موتوری» به ترتیب با ۷، ۱۲ و ۴ شرکت، بیشترین سهم را در پذیرش شرکتهای جدید به خود اختصاص دادند. در سال ۱۳۸۲ علاوه بر شرکتهای پذیرفته شده قطعی، تعداد ۳۱ شرکت نیز به صورت مشروط در بورس اوراق بهادار پذیرفته شدند. براین اساس با احتساب شرکتهای معلق و شرکتهای پذیرفته شده مشروط، تعداد کل شرکتهای پذیرفته شده در بورس به ۴۱۷ رسید.

تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱)

تغییر	پایان سال	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰
شرکتهای درج شده در تابلوی بورس						
شرکتهای سرمایه گذاری						
ساپر شرکتها						
شرکتهای معلق شده						
شرکتهای پذیرفته شده مشروط						
جمع						

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه سالهای مختلف
۱- از مجموع شرکتهای درج شده در تابلوی بورس در پایان ۱۳۸۲ تعداد ۱۷۰ شرکت در تابلوی اصلی و بقیه در تابلوی فرعی بودند.

۵- منابع افزایش سرمایه شرکتهای پذیرفته شده در بورس

در سال ۱۳۸۲ از مجموع شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تعداد ۱۲۵ شرکت سرمایه خود را افزایش دادند. مجموع افزایش سرمایه شرکتهای مذکور طی سال مورد بررسی معادل ۱۱۰۳۷/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم کل افزایش سرمایه انجام شده در سال قبل (به میزان ۶۰۶۷/۴ میلیارد ریال) در حدود ۸۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، منبع اصلی تامین

مالی افزایش سرمایه شرکتها، مطالبات و آورده نقدی سهامداران بود. به گونه ای که حدود ۸۳/۸ درصد از مجموع افزایش سرمایه شرکتها از محل مطالبات و آورده نقدی تامین گردید و معادل ۱۶۷۲ درصد از محل اندوخته ها و سود ابانته شرکتها بود.

منابع تامین مالی افزایش سرمایه شرکتها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	جمع کل افزایش سرمایه	از محل اندوخته ها سود ابانته و مطالبات و آورده نقدی	فقط از محل اندوخته ها و آورده نقدی	فقط از محل مطالبات و سود ابانته	
۱۱۴/۶	۲۲۶۲/۶	۱۵/۵	۱۴۶۳	۷۸۴/۱	۱۳۷۸
۴۹/۸	۳۳۸۹/۸	۵۱۴/۸	۱۶۵۸/۱	۱۲۱۶/۹	۱۳۷۹
-۱۲/۱	۲۹۷۸/۵	۵۸۹/۱	۱۱۸۹/۸	۱۱۹۹/۶	۱۳۸۰
۱۰۳/۷	۶۰۶۶/۴	۸۸۸/۸	۳۷۳۱/۹	۱۴۴۵/۷	۱۳۸۱
۸۲/۰	۱۱۰۳۷/۹	۱۲۴۶/۷	۸۵۴۳	۱۲۸۶/۹	۱۳۸۲

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادر تهران

۶- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادر

در سال مورد بررسی، ۵۶ شرکت کارگزاری موجود در بورس اوراق بهادر با مجموع ۱۷۱ شعبه کارگزاری در تالار های اصلی، فرعی و مناطق به داد و ستد سهام اشتغال داشتند. در این بین، سهم کارگزاریهای وابسته به بانکها از مجموع خرید و فروش سهام و حق تقدم سهام به ترتیب ۴۴/۵ و ۵۶/۷ درصد بود.

فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادر

(میلیارد ریال)

کارگزاران	مبادلات مربوط به خرید سهام						تعداد		
	سهم از فروش سال ۸۲	مبالغ مربوط به فروش سهام	سهم از خرید سال ۸۲	درصد تغییر	مبالغ مربوط به خرید سهام	سهم از خرید سال ۱۳۸۲			
غیربانکی	۴۲/۳	۹۶/۰	۲۸۹۲۳/۳	۱۴۷۶۴/۷	۵۵/۵	۱۳۹/۳	۳۷۱۲۵/۵	۱۵۵۱۱/۸	۴۶
بانکها	۵۶/۷	۳۷۳/۵	۳۷۹۳۶/۵	۸۰۱۱/۴	۴۴/۵	۳۰۹/۵	۲۹۷۴۴/۳	۷۲۶۴/۳	۱۰
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۹۳/۶	۶۶۸۶۹/۸	۲۲۷۷۶/۱	۱۰۰/۰	۱۹۳/۶	۶۶۸۶۹/۸	۲۲۷۷۶/۱	۵۶

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادر، گزارش چشم اندازاها و برنامه های دو ساله بورس

۷- تالارهای منطقه ای

با افتتاح تالارهای منطقه ای تبریز و اصفهان به ترتیب در مهر و اسفند سال ۱۳۸۲ تعداد تالارهای منطقه ای فعال کشور به ۳ تالار افزایش یافت . در این سال، تعداد ۲۵۲/۹ میلیون سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۱۸۷۰/۲ میلیارد ریال در تالارهای منطقه ای مورد داد و ستد قرارگرفت که به ترتیب ۳/۲ و ۲/۸ درصد از تعداد و ارزش کل مبالغ مربوط به سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادر تهران را تشکیل می دهد. از مجموع تعداد و ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده در تالارهای منطقه ای کشور به ترتیب ۶۴/۶ و ۶۸/۲ درصد به تالار منطقه ای خراسان اختصاص داشت.

عملکرد بورس های منطقه ای کشور در سال ۱۳۸۲

نام منطقه	نام مرکز	تاریخ تاسیس	حجم مبالغ	سال		درصد تغییر	سهم از کل مناطق (درصد)	سهم از کل مبالغ
				۱۳۸۲	۱۳۸۱			
آذربایجان شرقی	تبریز	۱۳۸۲/۷/۲۲	تعداد(میلیون سهم)	۵۷/۶	۱۳۸۲	۰/۷	۲۲/۸	۲۲/۸
اصفهان	اصفهان	۱۳۸۲/۱۲/۸	ارزش(میلیارد ریال)	۳۰۷/۵	۱۳۸۱	۰/۵	۱۶/۴	۱۶/۴
خراسان رضوی	مشهد	۱۳۸۱/۳/۲۱	تعداد(میلیون سهم)	۲۲/۷	۱۳۸۲	۰/۳	۹/۰	۹/۰
جمع کل			ارزش(میلیارد ریال)	۳۵۴/۳		۰/۵	۱۸/۹	۱۸/۹
			تعداد(میلیون سهم)	۱۷۲/۶	۱۳۸۰	۲/۲	۶۸/۲	۶۸/۲
			ارزش(میلیارد ریال)	۱۲۴/۰	۱۳۸۱	۱/۸	۶۴/۶	۶۴/۶
			تعداد(میلیون سهم)	۲۵۲/۹	۱۳۸۰	۳/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
			ارزش(میلیارد ریال)	۱۲۴/۰	۱۳۸۱	۲/۸	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادر، بورس های منطقه ای

علاوه بر فعالیت متعارف مربوط به مبادرات سهام، برقراری دوره های آموزشی، فرهنگ سازی و شناسایی و معرفی شرکتهای دارای طرفیت پذیرش در بورس اوراق بهادار از دیگر برنامه های پیگیری شده توسط تالارهای منطقه ای کشور در سال ۱۳۸۲ بود.

۸- بورس فلزات

در شهریور سال ۱۳۸۲ «بورس فلزات» راه اندازی گردید. محصولات فولاد، مس و آلومینیوم در معاملات نقدی و آتی (سلف) بورس فلزات مورد داد و ستد قرار می گیرد. تا پایان سال ۱۳۸۲ در حدود ۲۴۲۶ هزار تن از محصولات فولاد، آلومینیوم و مس به ارزش ۸/۸ میلیارد ریال در این بازار مورد مبادله قرار گرفتند. از مجموع رقم مذکور در حدود ۲۳۲۸/۵ هزار تن فولاد به ارزش ۷/۲ میلیارد ریال موردنیاز است. معمایل قرارگرفت و حجم معاملات فلزات آلومینیوم و مس به ترتیب ۵۹/۹ و ۳۷/۶ هزار تن و ارزش هر یک از فلزات مذکور ۰/۸ میلیارد ریال بود.

کادر ۴- بورس کالایی فلزات

مطابق ماده (۹۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران شورای بورس مجاز گردید تا نسبت به ایجاد بورس کالا با همکاری دستگاههای ذیرپوش اقدام نماید. براساس قانون استفساریه ماده مذکور و نظر مجلس شورای اسلامی، بورس فلزات در چارچوب قانون بورس اوراق بهادار تشکیل گردید و در سال ۱۳۸۲ آغاز به کار کرد. مقررات و ضوابط حاکم بر بورس کالا و بورس فلزات، همان مقررات و ضوابط مندرج در قانون بورس اوراق بهادار بوده و اختیاراتی که برای شورای بورس در قانون مذکور لحاظ شده با تغییر عنوان به بورس کالا و فلزات اعمال می شود. در ترکیب شورای بورس، هیأت های پذیرش و داوری نمایندگان دستگاههای ذیرپوش حسب مورد با نظر شورای بورس عضویت خواهند یافت. همچنین، استفاده از ابزارهای مالی موضوع بند (ب) ماده (۹۵) قانون برنامه سوم توسعه در بورس کالا و فلزات مشابه بورس اوراق بهادار مجاز می باشد.

راه اندازی بازار مشکل و سازمان یافته بورس کالا و بورس فلزات امکان تقابل آزاد میان عرضه و تقاضای کالاهای مختلف را بوجود آورده و شرایط حذف مشکلات و نارسانیهای بازارهای سنتی را فراهم می نماید. از مهمترین اهداف و اثرات راه اندازی بورس فلزات می توان به نکات ذیل اشاره نمود:

ایجاد بازاری مشکل و سازمان یافته جهت تسهیل داد و ستد نقدی و آتی فلزات.

سامان دهی بازار فلزات از طریق مکانیزم اجرایی ناظر بر تعهدات و منافع طرفین معامله.

تعیین قیمت کالاهای فلزی براساس نیروهای عرضه و تقاضا.

کاهش نوسانات مخل بازار و امکان انتقال ریسک در بازار فلزات.

امکان انجام معاملات نقدی و آتی با استفاده از ابزارهای مناسب در بازار فلزات.

فراهمنسازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش.

تحلیل آماری وضعیت بازار و ارائه خدمات مشاوره در پیش بینی نوسانات بازار فلزات به منظور کمک به طرفین

معاملات در برنامه ریزی و انجام به موقع تعهداتشان.

اوراق مشارکت

در سال ۱۳۸۲ در مجموع مبلغ ۲۹۲۸۹/۲ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط دولت، بانک مرکزی و شرکتها منتشر گردید. از این مبلغ در حدود ۲۸۴۴۵/۷ میلیارد ریال اوراق به فروش رسید که معادل ۹۷/۱ درصد کل اوراق منتشر شده بود. رقم مذکور در مقایسه

با رقم فروش اوراق مشارکت در سال قبل به میزان ۲۵۶۳۱ میلیارد ریال در حدود ۱۱ درصد رشد نشان می دهد. رقم مصوب کل اوراق مشارکت در سال مورد بررسی معادل ۳۲۷۸۹/۲ میلیارد ریال بود. همانند سالهای قبل، اوراق متشره دارای سود روزشمار بوده و قابلیت بازخرید آن در هر زمان وجود داشت. نرخ سود علی الحساب کلیه انواع اوراق مشارکت در سال ۱۳۸۲ معادل ۱۷ درصد در سال و معاف از مالیات بود.

وضعیت اوراق مشارکت تا پایان سال ۱۳۸۲

(میلیارد ریال)

سال	تعداد طرحهای اوراق مشارکت مشتره در هر سال	تعداد دفعات انتشار اوراق مشارکت	کل مبلغ مصوب	مبلغ مستثمر شده	مبلغ فروش رفته	نرخ سود علی الحساب (درصد)	وضعیت اوراق مشارکت در پایان سال ۱۳۸۲	اوراق مشارکت سررسید شده
۱۳۷۹	۴	۶	۱۰۳۸۰/۰	۱۰۳۸۰/۰	۵۲۹۶/۰	۱۹	۳۲۱۶/۰	۲۰۸۰/۰
۱۳۸۰	۱۱	۱۲	۱۶۱۰۰/۰	۱۶۱۰۰/۰	۱۵۵۴۳/۳	۱۷	۹۴۴۳/۶	۶۰۹۹/۷
۱۳۸۱	۱۱	۱۲	۲۷۵۰۰/۰	۲۷۵۰۰/۰	۲۵۶۱/۰	(۱)۱۷	۱۷۰۵۴/۰	۸۵۷۷/۰
۱۳۸۲	۱۱	۱۱	۲۷۷۸۹/۲	۲۷۷۸۹/۲	۲۸۴۴۵/۷	۱۷	۲۸۴۴۵/۷	۲۸۴۴۵/۷

۱- به استثنای اوراق مشارکت دولتی - بودجه ای که نرخ سود علی الحساب آن ۱۵ درصد بود.

از مجموع اوراق مشارکت فروش رفته در سال مورد بررسی، مبلغ ۹۷۹۷/۱ میلیارد ریال (۴/۳۴ درصد) توسط دولت در قالب بندهای (ن) و (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، مبلغ ۱۶۶۴۹/۶ میلیارد ریال (۵/۰۸ درصد) توسط بانک مرکزی در قالب ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه و در حدود ۲۰۰۰ میلیارد ریال (۷ درصد) توسط شرکتهای زیرمجموعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی صورت گرفت.

براساس جزء (۱) بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور به هیات وزیران اجازه داده شد تا به منظور تسريع در اجرای عملیات طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای مندرج در پیوست شماره (۱) قانون بودجه تا مبلغ ۵۴۰۰ میلیارد ریال، (برای طرحهای فصل راه و ترابری به میزان ۲۰۰۰ میلیارد ریال، طرحهای فصل منابع آب تا مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال و سایر طرحها به میزان ۲۴۰۰ میلیارد ریال) اوراق مشارکت منتشر نماید. بر این اساس در اوایل دی ماه سال مورد بررسی، دولت اقدام به انتشار ۵۴۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۵ ساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد نمود که از این مبلغ معادل ۵۳۱۱/۱ میلیارد ریال آن به فروش رسید.

همچنین، مطابق جزء (۳) بند (ن) تبصره (۲۱) به هیات وزیران اجازه داده شد تا در جهت تکمیل عملیات اجرایی طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای تا مبلغ ۲۶۰۰ میلیارد ریال از سرمایه‌های مردم از طریق انتشار اوراق مشارکت استفاده نماید. در این راستا وزارت نیرو در اواخر تیر و اواسط اسفند ماه ۱۳۸۲ به ترتیب اقدام به انتشار ۱۶۰۰ و ۵۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت چهار ساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد جهت تامین مالی طرحهای بخش برق نمود که همه این اوراق به فروش رسید. بازپرداخت اصل و سود این اوراق از محل منابع داخلی شرکتهای استفاده کننده تامین و پرداخت خواهد شد. لازم به ذکر است که از مجموع رقم مصوب این جزء مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال منتشر نگردید.

علاوه بر اوراق مشارکت موضوع بند (ن) تبصره (۲۱)، بر اساس بند (م) تبصره مذکور به هیات وزیران اجازه داده شد تا به منظور تسريع در اجرای عملیات طرحها و خاتمه یافتن طرحها و پروژه‌هایی که در سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ به اتمام می‌رسند در سال ۱۳۸۲ با اولویت فصول کشاورزی، منابع آب، صنایع، معادن، محیط زیست، راه و ترابری، برق، عمران شهرها (فاضلاب) و منابع طبیعی مندرج در پیوست های شماره (۱) و (۲) این قانون نسبت به تامین اعتبار و تضمین بازپرداخت مبلغ ۱۸۲۸۵ میلیارد ریال از طریق

حساب ذخیره ارزی و یا فروش اوراق مشارکت اقدام نماید. بر این اساس در اول شهریور ماه سال ۱۳۸۲ دولت اقدام به انتشار ۲۲۸۵ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۵ ساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد نمود که کل آن به فروش رسید.

در سال ۱۳۸۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در جهت اجرای سیاستهای پولی موضوع ماده (۹۱) قانون برنامه سوم توسعه اقدام به انتشار ۱۷۴۰۴/۲ میلیارد ریال اوراق یکساله با نرخ سود علی الحساب ۱۷ درصد جهت جایگزینی اوراق سررسید شده نمود که حدود ۱۶۶۴۹/۶ میلیارد ریال آن به فروش رسید. اوراق مذکور در اواسط مرداد و شهریور ماه به ترتیب به میزان ۵۰۰۰ و ۳۰۰۰ میلیارد ریال و هفته چهارم دیماه و هفته اول آسفند ماه به میزان ۵۰۰۰ و ۴۰۴/۲ میلیارد ریال منتشر گردید و به ترتیب ۴۰۱/۷، ۲۹۸۷/۸، ۴۹۸۷/۶ و ۴/۰۷۴ میلیارد آن به فروش رسید.

علاوه بر انتشار اوراق مشارکت توسط دولت و بانک مرکزی، شرکتهای زیرمجموعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی جهت اجرای طرحهای الفین هفتم (مارون)، آروماتیک چهارم (برزویه) و شهید تندگویان براساس سازوکار پیش بینی شده در ماده (۴) قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت (مصطفوی ۱۳۷۶) به ترتیب مبلغ ۵۰۰۰، ۷۵۰ و ۷۵۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۳ ساله با نرخ علی الحساب ۱۷ درصد منتشر نمودند که کلیه اوراق مذکور به فروش رسید. شایان ذکر است که شورای پول و اعتبار سقف اوراق مشارکت قابل انتشار از طریق این سازوکار در سال ۱۳۸۲ را مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال تعیین نموده بود که در مجموع با انتشار ۲۰۰۰ میلیارد ریال توسط شرکتهای مذکور، مبلغ ۳۰۰۰ میلیارد ریال آن بدون استفاده ماند. در سال مورد بررسی، هیچگونه اوراق مشارکتی در بورس اوراق بهادر تهران مورد مبادله قرارنگرفت. این در حالی است که در سال ۱۳۸۱ تعداد ۳۵۲۱ برگ اوراق مشارکت به ارزش کل ۱۸۰۳/۵۴ میلیارد ریال مورد مبادله قرار گرفته بود.

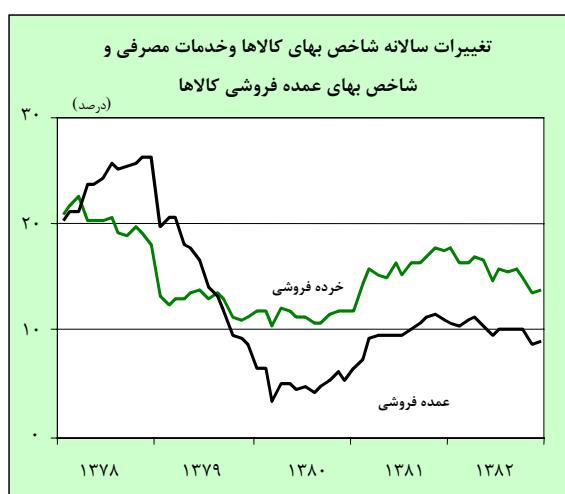
لازم به ذکر است که بر اساس ماده (۱۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور که در بهمن ماه سال ۱۳۸۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، شرکتهای پذیرفته شده در بورس می توانند جهت انجام طرحهای نوسازی و توسعه شرکت نسبت به انتشار اوراق مشارکت اقدام نمایند. انتشار اوراق با مجوز بورس اوراق بهادر و حداقل به میزان ۵۰ درصد کل سرمایه گذاری ریالی پروژه و تا سقف ۷۰ درصد ارزش ویژه شرکت مجاز است. به دلیل نهایی نشدن آیین نامه اجرایی ماده مذکور تا پایان سال ۱۳۸۲ هیچگونه اوراق مشارکتی از این طریق منتشر نشد.

فصل هفدهم

روند قیمتها

رونندهای نزولی نرخ تورم در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰، از ابتدای سال ۱۳۸۱ متوقف شد و شاخص مزبور روند افزایشی به خود گرفت. نرخ مذکور در سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ به ترتیب ۲۰/۱، ۱۲/۶ و ۱۱/۴ درصد بود و در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب به ۱۵/۸ و ۱۵/۶ درصد بالغ گردید.

رشد ملایم عرضه کل و رشد قابل ملاحظه عوامل تشکیل دهنده تقاضای کل طی سه دهه اخیر در کشور، حاکی از عدم توازن مزمن بین نیروهای عرضه و تقاضای کل در اقتصاد ایران است. اکثر مطالعات درخصوص تورم طی این دوره نشان می‌دهند که منشاء اصلی تورم در اقتصاد ایران عوامل پولی می‌باشد. مقایسه روندهای بلندمدت رشد نقدینگی، رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (شاخص تورم) و رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت، به روشنی نشان دهنده همسوی رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی و رشد نقدینگی است. کاهش نرخ تورم در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به رغم رشد قابل توجه نقدینگی در سالهای مزبور به منزله تغییر رابطه بلندمدت تورم و نقدینگی نیست، زیرا ایجاد این شکاف در مقاطع کوتاه مدت نمی‌تواند رابطه بلندمدت را سریعاً تحت تاثیر قرار دهد مگر آنکه رابطه جدید استمرار داشته باشد. شواهدی که از سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ در دست است پایداری رابطه جدید را تایید نمی‌کند.

بخشی از تورم موجود در اقتصاد کشور، ریشه در مشکلات ساختاری اقتصاد ایران دارد. عوامل ساختاری به رغم تغییر در سیاستهای جاری، موجب ماندگاری تورم در اقتصاد می‌شوند. در اقتصاد ایران، از میان عوامل ساختاری موجود تورم، می‌توان به اتكای شدید منابع بودجه به عواید نفت، سهم بالای هزینه عوامل تولید خارجی^(۱) در قیمت تمام شده محصولات داخلی، کشش قیمتی پایین عرضه محصولات، انتظارات تورمی جامعه، نقدینگی انباسته در جامعه که به تناوب موجب تقاضای سفته بازی بر روی داراییهای حقیقی و مالی می‌گردد و بالاخره نبود دیدگاه آینده نگرانه به تورم خصوصاً در عقد قراردادها اشاره کرد.

۱ - Foreign Resource Cost

اعمال سیاست تعیین قیمت و دستمزد با توصل به سازوکارهای اداری از جمله سیاستهایی است که دولت طی دهه های اخیر با هدف کنترل تورم و حفظ قدرت خرید صاحبان درآمدهای ثابت اتخاذ کرده است . اعمال این سیاست از اوخر سال ۱۳۸۱ با تشکیل ستاد «کنترل و بررسی قیمتها» که با هدف ایجاد هماهنگی در سیاستهای مربوط به تعیین قیمت کالا و خدمات در بخش های مختلف تشکیل گردید وارد مرحله تازه ای شد. در ماههای اول سال ۱۳۸۲ بدنبال افزایش قیمت کالاهای اساسی، ستاد «کنترل و بررسی قیمتها» در جلسه مورخ هشتم تیرماه، ضمن بررسی مجدد قیمت کالاهای اساسی، کاهش قیمت برخی از این کالاهای را با هدف کنترل تورم تصویب نمود. در سال ۱۳۸۲، علاوه بر مصوبه مذکور، مصوبه شماره ۱۹۱۰۸/ت ۲۸۳۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۱ و مصوبه شماره ۱۹۱۷۵/ت ۲۸۳۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۲ هیات وزیران به منظور جلوگیری از افزایش قیمتها، تنظیم بازار از طریق ذخیره سازی و استفاده از آن در موقع خروج قیمت کالاهای منتخب از دامنه قیمت تعیین شده، اقدام وزارتتخانه های مسئول به واردات در موقع محدودیتهای مقطوعی عرضه و ارائه گزارش ارزیابی آثار تورمی طرحهای اقتصادی و راهکارهای جبرانی توسط دستگاههای اجرایی، شرکهای دولتی و نهادهای عمومی، تصویب شد.

تعیین اداری قیمتها گرچه ممکن است در کوتاه مدت در کنترل تورم موثر باشد لیکن بهدلیل ایجاد اختلال در قیمتها کالاهای خدمات منجر به تخصیص غیر بهینه منابع خواهد شد و سیاست پایداری تلقی نمی شود.

کادر ۵- قانون جلوگیری از افزایش قیمتها تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

در تاریخ بیست و نهم تیرماه سال ۱۳۸۲ قانون جلوگیری از افزایش قیمتها تا پایان برنامه سوم توسعه در اجرای سیاستهای کنترل تورم و به منظور گسترش رفاه عمومی و جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای خدمات دولتی به تصویب مجلس شورای اسلامی و در تاریخ هشتم مرداد ماه همان سال به تایید شورای نگهبان رسید. در این قانون مقررگردید که کلیه افزایش نرخ خدمات و کالاهای دولتی خارج از ضوابط قانون برنامه سوم لغو شود و به منظور تامین کالاهای اساسی یارانه ای در حد سال ۱۳۸۱ دولت موظف شد که ۱۰ درصد اعتبارات هزینه ای مجلس شورای اسلامی، نهاد ریاست جمهوری و ستاد قوه قضاییه را کسر و به ردیف مربوط به یارانه کالاهای اساسی اضافه نماید. همچنین دولت مجاز شد تا ۵ درصد از اعتبارات هزینه ای هر یک از دستگاههای اجرایی کشور را که از بودجه عمومی استفاده می کنند کسر و به ردیف یارانه کالاهای اساسی اضافه کند.

نظام سهمیه بندي کالاهای به رغم اصلاح ماده ۶ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی کشور، در سال ۱۳۸۲ همانند سالهای گذشته ادامه یافت^(۱) و ۱۹۳۲۲/۸ میلیارد ریال یارانه بابت کالاهای خدمات توسط دولت پرداخت شد. این میزان یارانه نسبت به سال قبل ۶۱۷۰/۳ میلیارد ریال (به میزان ۶۷۹ درصد) افزایش یافته و نسبت یارانه پرداختی به تولید ناخالص داخلی از ۱/۴ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱/۸ درصد در سال ۱۳۸۲ رسید. از کل یارانه مذکور، ۱۱۷۸/۱ میلیارد ریال (۶۱۰ درصد) بابت خرید گدم، ۹۲۲/۵ میلیارد ریال (۴/۸ درصد) بابت شیر، ۷۹۰ میلیارد ریال (۱/۱ درصد) بابت قند و شکر، ۵۶۰/۹ میلیارد ریال (۲/۹ درصد) بابت کود شیمیایی، ۴۱۵ میلیارد ریال (۲/۱ درصد) بابت گوشت و ۳۱۶/۴ میلیارد ریال (۱/۶ درصد) بابت پنیر اختصاص یافت. بخش عمده یارانه پرداختی در جهت حمایت از مصرف کنندگان بوده است.

براساس ماده (۵) قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (۱۳۷۹-۸۳)، دستگاهها و شرکتهای دولتی اجازه یافتند قیمت کالاهای خدمات عرضه شده خود را سالانه حداقل به میزان ۱۰ درصد افزایش دهند. با توجه به آنکه سالانه مبالغ معنابه‌ی

- براساس بند (الف) قانون اصلاح ماده ۶ قانون برنامه سوم توسعه: «دولت مکلف است حداقل تا پایان سال دوم برنامه سوم توسعه، با انجام مطالعات و بررسی های کارشناسی اقدامات قانونی به منظور هدفمند نمودن پرداخت یارانه کالاهای اساسی شامل گدم، برق، روغن نباتی، قند، شکر، پنیر، شیر، دارو، شیرخشک، کود، بذر، سم، حاملهای انرژی و سایر موارد را انجام دهد» (مصطفی ۱۳۷۹).

یارانه پنهان از طریق عرضه برخی کالاها و خدمات دولتی با قیمت های پایین به جامعه انتقال می یابد، مجوز فوق تا حدودی از گسترش این یارانه پنهان جلوگیری می نماید.

درصد تغییر سالانه متوسط شاخصهای قیمت

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۵/۶	۱۵/۸	۱۱/۴	۱۲/۶	۲۰/۱	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری
۱۰/۱	۹/۶	۵/۱	۱۴/۸	۲۴/۲	شاخص بهای عمده فروشی کالاها
۱۵/۷	۱۳/۵	۱۰/۹	۱۶/۲	۲۲/۹	شاخص بهای تولید کننده
۱۱/۷	۵/۷	۱/۳	۱۷/۷	۵۹/۸	شاخص بهای کالاهای صادراتی
۱۲/۱	۲۸/۳	۱۱/۶	۲۶/۵	۳۰/۰	شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی (به قیمت پایه) (۱)
۱۲/۸	۱۵/۹	۱۲/۶	۲۲/۵	۲۰/۳	شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت پایه) (۱)

۱- رقم مربوط به سال ۱۳۸۲ مقدماتی است.

۱- روند عمومی قیمتها

شاخصهای قیمت برای مطالعه اوضاع اقتصادی یک کشور بکار گرفته می شوند. از اهداف محاسبه این شاخصها، اندازه گیری قدرت خرید پول ملی، تنظیم حجم پول در جریان، اندازه گیری تغییرات هزینه زندگی خانوارها، تشخیص فشارهای تورمی، تشخیص شرایط مبادله بخشاهای مختلف تولیدی و دنیای خارج، محاسبه درآمد ملی به قیمت ثابت و بررسی اوضاع عمومی اقتصاد کشور را می توان نام برد. به علت تفاوت اهداف مطالعاتی، محاسبه شاخصهای قیمت در بخشاهای مختلف اقتصادی به صورت جداگانه صورت می پذیرد تا با کمک انواع شاخصهای قیمت تصویر شفاف و روشنی از وضعیت اقتصادی حاکم بر جامعه بدست آید.

کادر ۶- معرفی شاخصهای قیمت

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (Consumer Price Index) یکی از مهمترین شاخصهای قیمت و به عنوان یک نماگر مهم برای سنجش نرخ تورم و قدرت خرید پول داخلی کشور، از ابراههای مهم برای برنامه ریزان اقتصادی جهت تعیین وضعیت اقتصادی کشور در زمانهای مختلف، و راهنمایی جهت تعیین سیاستهای پولی و مالی می باشد. از این شاخص جهت طرح ریزی برنامه های رفاهی و تامین اجتماعی، تعدیل مزد و حقوق و تنظیم قراردادهای دو جانبی استفاده می شود و همچنین به عنوان یک تعدیل کننده (Deflator) برای محاسبه قیمتیهای ثابت در حسابهای ملی بکار می رود.

شاخص CPI معيار سنجش تغییرات قیمت تعداد ثابت و معینی از کالاها و خدماتی است که توسط خانوارهای شهرنشین به مصرف می رسد. شاخص مزبور وسیله ای برای اندازه گیری سطح عمومی قیمتها در بازار خرده فروشی بوده و یکی از بهترین معيارهای سنجش نرخ تورم و قدرت خرید پول کشور می باشد. در جریان تجدید نظر سال ۱۳۷۶، ۳۱۰ قلم کالا و خدمت از سبد مصرفی خانوارهای شهری جهت محاسبه این شاخص انتخاب گردید.

شاخص بهای فروشی کالاها (WPI)

شاخص بهای عمده فروشی کالاها (Wholesale Price Index) یکی از شاخصهای قیمت است که به عنوان یک نماگر اقتصادی، تغییرات سطح عمومی قیمت ها در بخش عمده فروشی کالاها را اندازه گیری می کند. سابقه محاسبه این شاخص به سال ۱۳۱۵ باز می گردد. از این نظر، سری زمانی شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران طولانی ترین دوره زمانی را در بین انواع دیگر شاخصهای اقتصادی دارا می باشد.

ادامه کادر ۶- معرفی شاخصهای قیمت

طی سالهای گذشته، اغلب کشورهای پیشرفته جهان، تولید شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای را متوقف نموده و به جای آن از شاخص بهای تولید کننده (PPI) استفاده می‌نمایند ولی در ایران به دلیل برخی تفاوت‌های شاخص مذکور با شاخص بهای تولید کننده و نیز حفظ سری زمانی شاخص بهای عمدہ فروشی تصمیم به ادامه تولید این شاخص گرفته شد.

از آنجا که قیمت عمدہ فروشی کالاهای مشمول شاخص حتی الامکان باید از اولين بازار عمدہ فروشی که غالباً محل تولید کالاهاست جمع آوری گردد، لذا در محاسبه اين شاخص بروپایه تجدید نظر سال ۱۳۷۶، قيمتها از تهران و ۴۰ شهر ديگر کشور که محل تولید يا بازار عمدہ فروشی کالاهای هستند جمع آوری می‌شود. تعداد اقلام مشمول اين شاخص ۱۰۲۶ قلم می‌باشد.

شاخص بهای تولید کننده (PPI)

شاخص بهای تولید کننده (Producer Price Index) یکی از انواع شاخص‌های قیمت است که با توجه به توسعه تئوری‌های جدید اقتصادی، استفاده از آن هم به عنوان یک نماگر مهم اقتصادی و هم به دلیل آنکه از نظر مفهومی کاربرد آن در حسابهای ملی مفیدتر واقع می‌شود، اهمیت ویژه‌ای یافته است.

در محاسبات مربوط به این شاخص تغییرات قیمت کالاهای در مراحل مختلف فرآیند تولید (مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و کالاهای ساخته شده) و در بخش‌های مهم اقتصادی مورد محاسبه قرار می‌گیرد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مطالعات مقدماتی خود را از اوایل سال ۱۳۷۴ جهت تهیه و محاسبه این شاخص آغاز نمود. شاخص مذکور برای اولين بار در ایران بر پایه سال ۱۳۶۹ تهیه و منتشر گردید. با تغییر سال پایه شاخصهای اقتصادی از سال ۱۳۶۹ به سال ۱۳۷۶، سال پایه این شاخص نیز تغییر یافت. تعداد اقلام مشمول این شاخص براساس تجدید نظر مذکور ۱۱۲۹ قلم کالا و خدمت می‌باشد.

در سالهای قبل، در پیشتر کشورهای پیشرفته جهان شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای که از قدیمی ترین سریهای زمانی اقتصادی می‌باشد تهیه می‌گردید. این شاخص در ابتدا با هدف اندازه‌گیری تغییرات قیمت کالاهای مبادله شده در بازارهای اولیه تهیه می‌شد. به دلیل برخی ناهمانگی‌ها در تهیه این شاخص، شاخص بهای تولید کننده بوجود آمد. تفاوت اساسی این دو شاخص به شرح زیر است:

شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای در مفهوم عادی، تغییرات قیمت کالاهایی را که در بازار عمدہ فروشی مورد داد و ستد قرار می‌گیرند، اندازه‌گیری می‌نماید در حالی که قیمت‌های تولید کننده به قیمت‌هایی گفته می‌شود که خریدار در ازای خرید کالا به تولید کننده می‌پردازد و قیمت‌هایی که به عمدہ فروش، خرده فروش و یا دیگر حلقات زنجیره توزیع پرداخت می‌گردد مورد نظر نمی‌باشد. قیمت‌های تولید کننده قیمت فروش تمام کالاهای و خدمات تولید شده و عرضه شده به عمدہ فروشان، خرده فروشان داخلی و دیگر صنایع و یا صادر شده به کشورهای خارجی را منعکس می‌کند. در شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای مقادیر فروش در بازار عمدہ فروشی مطرح می‌گردد در صورتیکه در شاخص بهای تولید کننده مقادیر تولید مورد توجه هستند. فرق مقدار فروش و مقدار تولید، در مقدار موجودی یا ذخیره می‌باشد.

همچنین بسیاری از بخش‌های مختلف صنایع در موسسات کوچک، که در آنها کالاهای تولیدی مستقیماً توسط تولید کنندگان به مصرف کنندگان نهایی فروخته می‌شود، نظیر تولید نان، مبلمان، پوشاش، کفش و ...، در شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای مورد پوشش قرار نمی‌گیرند. حال آنکه در شاخص بهای تولید کننده که کل فعالیتهای اقتصادی کشور را پوشش می‌دهد این قبیل کالاهای نقش مهمی دارند. از بخش‌های مهم اقتصاد، بخش خدمات نظیر گاز، برق، آب، ارتباطات و ... است که محاسبه تغییرات قیمت آنها در شاخص بهای تولید کننده مطرح می‌باشد ولی در شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای مدنظر قرار نمی‌گیرد. قیمت کالاهای وارداتی که یکی از بخش‌های مهم شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهاست در شاخص بهای تولید کننده وارد نمی‌شود.

تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دوازده ماهه متهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال قبل نشان می‌دهد که روند نزولی این نرخ که از نیمه دوم سال ۱۳۷۹ آغاز شده و تا پایان سال ۱۳۸۰ با نوسانات اندکی ادامه داشت، از ابتدای سال ۱۳۸۱ سیر صعودی به خود گرفته و این روند تا پایان مرداد ماه ۱۳۸۲ ادامه داشته است. شاخص مذکور از مرداد ماه سال ۱۳۸۲ روندی کاهنده داشته و در پایان سال ۱۳۸۲ به حداقل میزان خود در این سال (۱۵/۶ درصد) رسید.

تغییرات متوسط شاخص بهای عمدۀ فروشی کالاها در دوازده ماهه متهی به هر ماه نیز نشان می‌دهد شاخص مذکور که در طول سال ۱۳۸۱ و تا پایان مرداد ماه سال ۱۳۸۲ روند افزایشی داشت در ماههای پایانی این سال روند کاهشی داشته است. همچنین تغییرات شاخص بهای تولید کننده در دوازده ماهه متهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال گذشته نشان می‌دهد که روند افزایشی این شاخص که از ابتدای سال ۱۳۸۱ شروع شده بود تا پایان آذر ماه سال ۱۳۸۲ ادامه داشت و در ماههای دی، بهمن و اسفند سال مورد بررسی سیر نزولی ملایمی را طی کرده است.

درصد تغییرات متوسط شاخص‌های قیمت در دوازده ماه منتهی به هر ماه (نسبت به مدت مشابه سال قبل)

ماه	شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی		شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی		شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی	
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱
فروردین	۱۳/۷	۱۰/۹	۱۰/۰	۵/۱	۱۶/۳	۱۱/۴
اردیبهشت	۱۴/۰	۱۰/۹	۱۰/۲	۵/۱	۱۶/۵	۱۱/۶
خرداد	۱۴/۴	۱۱/۰	۱۰/۴	۵/۶	۱۶/۵	۱۲/۱
تیر	۱۴/۷	۱۱/۱	۱۰/۵	۶/۰	۱۶/۵	۱۲/۴
مرداد	۱۵/۱	۱۱/۲	۱۰/۶	۶/۴	۱۶/۷	۱۲/۶
شهریور	۱۵/۳	۱۱/۵	۱۰/۶	۶/۸	۱۶/۶	۱۳/۰
مهر	۱۵/۶	۱۱/۶	۱۰/۶	۷/۲	۱۶/۶	۱۳/۴
آبان	۱۵/۸	۱۱/۹	۱۰/۶	۷/۷	۱۶/۵	۱۳/۹
آذر	۱۵/۹	۱۲/۲	۱۰/۶	۸/۲	۱۶/۴	۱۴/۴
دی	۱۵/۸	۱۲/۶	۱۰/۵	۸/۷	۱۶/۳	۱۴/۸
بهمن	۱۵/۷	۱۳/۰	۱۰/۳	۹/۱	۱۵/۹	۱۵/۳
اسفند	۱۵/۶	۱۳/۵	۱۰/۱	۹/۶	۱۵/۶	۱۵/۸

بررسی ارتباط متقابل شاخص‌های بهای کالاها و خدمات مصرفی، عمدۀ فروشی و تولید کننده حاکی از همبستگی بالایین شاخصهای مذکور طی زمان است. انتظار می‌رود هر گونه فشار بر هزینه‌های تولید کالاها و خدمات، از طریق گروه کالایی شاخص بهای تولید کننده به شاخص بهای عمدۀ فروشی و آنگاه به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی منتقل شود و یا به صورت مستقیم از طریق گروه خدمات یا کالاهای عرضه مستقیم از تولید کننده به مصرف کننده، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی را متاثر نماید. از طرف دیگر، افزایش شاخص بهای کالاهای وارداتی با توجه به وزن کالاهای مصرفی، واسطه‌ای و سرمایه‌ای در واردات، از شاخص بهای عمدۀ فروشی به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی سرایت می‌کند. این تکانهای ناشی از فشار هزینه، به تناسب بین نوسانات شاخص‌های قیمت توزیع می‌شود و اثرات متقابل بعدی شاخص‌ها بر یکدیگر را به دنبال دارد. وقفه‌های زمانی انتقال نوسانات شاخص‌های قیمت بر یکدیگر، موجب پویایی‌های تورم در اقتصاد شده و تعییر دیگری از چرخه «دستمزد - قیمت» و چرخه «فشار هزینه - فشار تقاضا» است.

براساس جدول ماتریس ضرایب همبستگی که حاکی از همبستگی بالایین تغییرات ارقام ماهانه شاخصهای قیمت با یکدیگر می‌باشد، طی دوره ۱۳۷۹-۸۲ ضریب همبستگی بین تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی و شاخص بهای عمدۀ فروشی ۶۳/۶ درصد، بین تغییرات شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی و تولید کننده در حدود ۷۱/۶ درصد و بین تغییرات شاخص بهای عمدۀ فروشی و تولید کننده ۹۷/۲ درصد است.

ماتریس ضرایب همبستگی بین تغییرات شاخص‌های قیمت در دوازده ماهه منتهی به هر ماه طی دوره ۱۳۷۹-۸۲

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی	شاخص بهای فروشی	شاخص بهای عمده	شاخص بهای بهای کالاها و خدمات
۰/۷۱۶	۰/۶۳۶	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
۰/۹۸۲	۱/۰۰۰	۰/۶۳۶	۰/۹۸۲
۱/۰۰۰	۰/۹۸۲	۰/۷۱۶	۱/۰۰۰

۲- تغییر قیمت‌های نسبی

۱-۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی

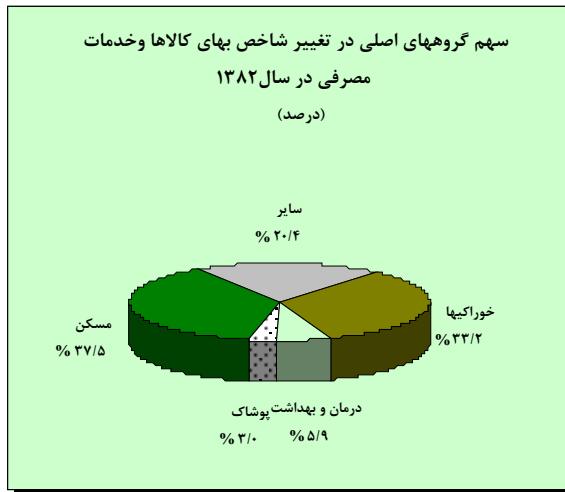
۱-۱-۱- مناطق شهری کشور

در سال ۱۳۸۲ متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری نسبت به سال قبل به میزان ۱۵/۶ درصد افزایش یافت که در مقایسه با سال ۱۳۸۱ از کاهشی به میزان ۰/۲ واحد درصد برخوردار بود. بررسی شاخص مذکور به تفکیک گروههای اختصاصی نشان می‌دهد که نرخ رشد شاخص بهای «کالا» و «مسکن»، سوخت و روشنایی نسبتی به سال قبل کاهش و نرخ رشد شاخص بهای «خدمت» در مقایسه با سال قبل افزایش داشته است.

در بین گروههای اختصاصی، شاخص بهای «کالا» بیشترین سهم را در افزایش شاخص کل (به میزان ۴۴/۱ درصد) به خود اختصاص داد. سهم دو گروه «مسکن»، سوخت و روشنایی و «خدمت» در افزایش شاخص کل به ترتیب به میزان ۳۷/۵ و ۱۸/۴ درصد بود.

بررسی شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی به تفکیک گروههای اصلی نشان می‌دهد که طی سال مورد بررسی از هشت گروه اصلی، نرخ رشد شاخص بهای گروههای «خوارکیها، آشامیدنیها و دخانیات»، «مسکن، سوخت و روشنایی» و «تفريح، تحصیل و مطالعه» در مقایسه با سال ۱۳۸۱ کاهش و نرخ رشد گروههای «کالاها و خدمات متفرقه»، «اثاث، کالاها و خدمات موردن استفاده در خانه»، «پوشاسک»، «حمل و نقل و ارتباطات» و «درمان و بهداشت» در مقایسه با سال قبل افزایش یافت. در این بین، شاخص دو گروه «کالاها و خدمات متفرقه» و «پوشاسک» به ترتیب از بیشترین و کمترین نرخ رشد نسبت به سال قبل برخوردار بوده‌اند.

در سال ۱۳۸۲ گروه اصلی «مسکن»، سوخت و روشنایی بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی داشت. این گروه با ضریب اهمیتی بیش از ۷۰/۰ درصد در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل، با نرخ ۱۸/۵ درصد نسبت به سال قبل رشد کرد و سهمی معادل ۳۷/۵ درصد از رشد شاخص کل را به خود اختصاص داد. دلیل اصلی رشد این شاخص نیز رشد شاخص گروه فرعی «مسکن» بود که با ۱۸/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل مواجه بود و ۹۳/۲ درصد از افزایش شاخص گروه «مسکن، سوخت و روشنایی» و ۳۵/۱ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص داد. در این گروه اصلی، شاخص گروه فرعی «برق، آب و سوخت» که در سال ۱۳۸۱ با نرخ ۱۶/۳ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافته بود، در سال ۱۳۸۲ با نرخ ۱۴/۴ درصد رشد کرد و به دلیل ضریب اهمیت نسبی اندک آن در شاخص کل، تاثیر کمی در رشد شاخص کل داشت. دلیل اصلی افزایش شاخص گروه «برق، آب و سوخت»، افزایش سالانه بهای آب و برق مصرفی منازل به موجب مصوبات قانونی است.

پس از گروه اصلی «مسکن، سوخت و روشنایی»، رشد شاخص بهای گروه «خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات» بالاترین سهم را در رشد شاخص کل داشت. این گروه اصلی با دارا بودن بالاترین ضریب اهمیت نسبی در حدود $32/5$ درصد در تشکیل شاخص کل، با نرخ $15/4$ درصد نسبت به سال قبل رشد کرد و موجب $5/2$ واحد درصد افزایش در شاخص کل گردید. دلیل اصلی افزایش شاخص گروه اصلی «خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات» افزایش شاخص بهای «گوشت قرمز، مرغ و ماهی» بود. شاخص گروه فرعی مذکور با نرخ $17/2$ درصد نسبت به سال قبل رشد کرده و موجب $1/7$ واحد درصد افزایش در شاخص کل گردید. لازم به ذکر است که شاخص بهای گوشت قرمز که در سال 1381 معادل $36/6$ درصد افزایش یافته بود، در سال 1382 با افزایش کمتری به میزان $23/3$ درصد مواجه گردید و $90/0$ درصد از افزایش شاخص گروه «گوشت قرمز، مرغ و ماهی» را به خود اختصاص داد. شاخص بهای گوشت مرغ نیز که در سال 1381 معادل $20/6$ درصد افزایش داشت، در سال 1382 از افت قابل ملاحظه ای برخوردار گردید و تنها $1/2$ درصد رشد یافت. نرخ رشد دو جزء دیگر این گروه فرعی شامل شاخص بهای انواع ماهی و شاخص بهای کالباس در سال 1382 به ترتیب $16/7$ درصد و $21/8$ درصد و در سال 1381 به ترتیب $19/2$ و $19/0$ درصد بود.

بدین ترتیب، دو گروه اصلی «مسکن، سوخت و روشنایی» و «خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات» با مجموع ضریب اهمیتی نزدیک به $59/5$ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل $70/7$ درصد از تورم سال 1382 را به خود اختصاص دادند، به طوری که در مجموع $11/1$ واحد درصد از تورم $15/6$ درصدی سال مورد بررسی به این دو گروه اصلی تعلق داشت.

در بین سایر گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی، شاخص بهای «حمل و نقل و ارتباطات» و شاخص بهای «درمان و بهداشت» به ترتیب با $13/6$ درصد و $16/9$ درصد افزایش نسبت به سال قبل، موجب $1/4$ واحد درصد و $0/9$ واحد درصد افزایش در شاخص کل گردیدند. در گروه «حمل و نقل و ارتباطات» شاخص بهای گروه حمل و نقل عمومی با $21/5$ درصد رشد نزدیک به $50/0$ درصد از افزایش شاخص بهای این گروه را به خود اختصاص داد. همچنین شاخص بهای گروه «حمل و نقل شخصی» به میزان $10/0$ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت که عمدتاً به دلیل رشد قیمت بنزین معمولی اتوبیل (معادل $30/0$ درصد) و رشد بیمه شخص ثالث (معادل $44/5$ درصد) بوده است. دلیل اصلی افزایش شاخص بهای «درمان و بهداشت» نیز افزایش شاخص گروه فرعی «خدمات درمانی» به میزان $17/3$ درصد بود که حدود $80/0$ درصد از افزایش شاخص گروه مذکور را به خود اختصاص داد.

شاخص بهای گروه «کالاها و خدمات متفرقه» و «تفریح، تحصیل و مطالعه» به ترتیب با نرخ رشد $19/7$ درصد و $13/2$ درصد نسبت به سال قبل، در مجموع موجب $1/2$ واحد درصد افزایش در نرخ رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی گردیدند. افزایش هزینه کفن و دفن، هزینه حج و زیارت، هزینه اقامت در هتل یا مهمان پذیر و افزایش سالانه شهریه دانشگاهها و مدارس غیرانتفاعی به ترتیب عمدت ترین علل موثر در رشد شاخص گروههای مذکور بودند.

بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال 1382 نشان می دهد که شاخص مذکور به جز شهریورماه در سایر ماههای سال با افزایش همراه بوده و بیشترین رشد این شاخص نسبت به ماه قبل در آذر ماه بود.

تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی پیش و پس از حذف نوسانات فصلی طی سالهای 1380 تا 1382 در جدول زیر نشان داده شده است.

**تغییرات متوسط شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی
پیش و پس از حذف نوسانات فصلی
(هر دوره نسبت به دوره قبل)**

(درصد)

پیش از حذف نوسانات فصلی			پیش از حذف نوسانات فصلی			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳/۵	۴/۱	۱/۷	۴/۹	۵/۵	۲/۳	سه ماهه اول
۴/۰	۴/۷	۳/۶	۲/۲	۲/۸	۱/۵	سه ماهه دوم
۳/۰	۳/۳	۲/۸	۲/۲	۲/۵	۲/۱	سه ماهه سوم
۳/۱	۴/۳	۳/۱	۴/۲	۵/۶	۴/۳	سه ماهه چهارم

بررسی تغییرات شاخص کل بهای کالاهای و خدمات مصرفی در هر فصل نسبت به فصل قبل نشان می دهد که تغییرات شاخص پیش از حذف نوسانات فصلی در فصلهای اول و چهارم هر سال بیشتر و در فصل های دوم و سوم کمتر از تغییرات آن در مقایسه با فصل های مشابه پس از حذف نوسانات فصلی می باشد. از دلایل اصلی این اختلاف ، می توان به تغییرات بیشتر شاخص بهای گروههای «خوراکها، آشامیدنیها و دخانیات»، «پوشاك»، «اثاث، کالاهای و خدمات مورد استفاده در خانه»، «حمل و نقل و ارتباطات» و «کالاهای و خدمات متفرقه» در فصلهای اول و چهارم سال به دلیل افزایش تقاضای جامعه در ماههای پایانی سال و عرضه کمتر محصولات کشاورزی در این فصلها اشاره کرد. از طرف دیگر، با حذف نوسانات فصلی از شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی، انتظار می رود اثرات ابیاسته عوامل دیگری مانند تجدید قراردادهای اجاره مسکن، اثرات با وقفه رشد نقدینگی در ماههای پایانی سال قبل، اثرات با وقفه افزایش قیمت‌های اداری در ماههای اول سال، افزایش تقاضای جامعه برای کالاهای و خدمات گروههای «تقریح، تحصیل و مطالعه»، «پوشاك» و «حمل و نقل و ارتباطات» در سه ماهه دوم و سوم هر سال، از عوامل اصلی موثر در رشد بالاتر شاخص مذکور (پس از حذف نوسانات فصلی نسبت به فصل قبل) باشد.

بررسی تحولات شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور به تفکیک استانهای مختلف نشان می دهد که در سال ۱۳۸۲ استانهای ایلام، کردستان و سمنان به ترتیب با نرخ تورم ۲۳/۱، ۲۲/۱ و ۱۸/۸ درصد از بالاترین نرخ تورم و استانهای سیستان و بلوچستان، گلستان و قم به ترتیب با ۱۱/۷، ۱۲/۵ و ۱۳/۱ درصد از پایین ترین نرخ تورم در بین استانهای کشور برخوردار بودند.

در این سال نرخ تورم در استان تهران ۱۴/۸ درصد بود. استان تهران به لحاظ جمعیت و سهم از هزینه کل خانوارهای مناطق شهری ، دارای سهم قابل ملاحظه ای به میزان ۳۴/۹ درصد در تشکیل شاخص کل می باشد. افزایش شاخص کل بهای کالاهای و خدمات مصرفی در این استان ۵/۴ واحد درصد افزایش در شاخص کل بهای کالاهای و خدمات مصرفی مناطق شهری کشور را توضیح داده و به تنهایی سهمی معادل ۳۴/۳ درصد در افزایش شاخص کل داشته است. استانهای اصفهان و خراسان به ترتیب با سهمی معادل ۸/۰ درصد و ۷/۲ درصد در رتبه های بعدی تأثیرگذاری بر افزایش شاخص کل بهای کالاهای و خدمات مصرفی در مناطق شهری کشور قرار گرفتند.

۲-۱-۲- مناطق روستایی کشور^(۱)

شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل ۱۸/۱ درصد افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سال ۱۳۸۱ معادل ۱۶/۴ درصد بود. بررسی شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی به تفکیک دو گروه اختصاصی تشکیل دهنده آن نشان می دهد که شاخص بهای «کلا» با نرخ ۱۶/۰ درصد (در مقایسه با ۱۴/۹ درصد در سال ۱۳۸۱) و شاخص بهای «خدمت» با نرخ ۲۵/۰ درصد (در مقایسه با ۲۱/۷ درصد در سال ۱۳۸۱) افزایش یافته‌اند. دو گروه اختصاصی

۱- منبع آمار این یخش، نشریه «شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور»، مرکز آمار ایران می باشد و سال پایه این شاخص، سال ۱۳۷۴ است. در سال ۱۳۸۲ در روش محاسبه شاخص قیمت این کالاهای ابتدا تجدید نظر به عمل آمده است . در روش جدید ابتدا برای هر یک از منابع اطلاع کالا یا خدمت، قیمت نسبی محاسبه شده و سپس میانگین هندسی قیمهای نسبی محاسبه شده است.

مذکور با ضرایب اهمیت $\frac{3}{4}$ درصد و $\frac{7}{6}$ درصد در تشکیل شاخص کل ، به ترتیب $\frac{7}{7}$ و $\frac{3}{3}$ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

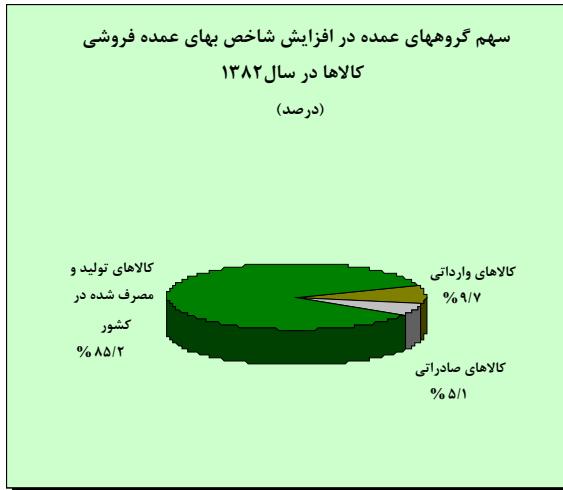
در سال مورد بررسی، شاخص بھای گروه «خوارکیها، آشامیدنیها و دخانیات» به میزان $\frac{2}{8}$ درصد و شاخص بھای «کالاهای غیر خوارکی و خدمات» به میزان $\frac{9}{7}$ درصد نسبت به سال قبل رشد نمود. در سال 1382 سهم گروه «خوارکیها و آشامیدنیها و دخانیات» از افزایش شاخص کل بھای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی به میزان $\frac{6}{45}$ درصد و سهم گروه «کالاهای غیر خوارکی و خدمات» از افزایش شاخص کل به میزان $\frac{4}{54}$ درصد بوده است.

در سال مورد بررسی، به جز نرخ رشد شاخص دو گروه «پوشک و کفش» و «اثاث، کالاهای و خدمات مورد استفاده در منزل»، نرخ رشد شاخص سایر گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بھای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی نسبت به سال قبل افزایش داشت. در این بین افزایش نرخ رشد شاخص گروههای «مسکن، آب و برق، سوخت و روشنایی» و «حمل و نقل و ارتباطات» بیشتر از سایر گروهها بود.

در سال 1382 شاخص گروه «خوارکیها، آشامیدنیها و دخانیات» با $\frac{2}{8}$ درصد رشد نسبت به سال گذشته، به دلیل دارا بودن ضریب اهمیت قابل توجه $\frac{6}{45}$ درصد در تشکیل شاخص کل ، سهمی معادل $\frac{6}{45}$ درصد در رشد این شاخص داشت. در این گروه اصلی، شاخص گروه فرعی «میوه ها و سبزیها» با $\frac{1}{31}$ درصد رشد نسبت به سال گذشته موجب $\frac{3}{20}$ واحد درصد افزایش در رشد شاخص کل بھای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی شد و به میزان $\frac{7}{12}$ درصد در رشد آن نقش داشت.

پس از گروه اصلی «خوارکیها، آشامیدنیها و دخانیات» گروههای «مسکن، آب و برق، سوخت و روشنایی» و «بهداشت و درمان» به ترتیب با $\frac{5}{20}$ و $\frac{2}{10}$ درصد بیشترین سهم را در رشد شاخص کل ایفا نمود. سه گروه اصلی مذکور در مجموع معادل $\frac{3}{76}$ درصد از افزایش شاخص کل را به خود اختصاص دادند.

۲-۲-شاخص بھای عمدہ فروشی کالاهای

متوجه شاخص بھای عمدہ فروشی کالاهای در سال 1382 نسبت به سال قبل به میزان $\frac{1}{10}$ درصد افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سال گذشته $\frac{6}{9}$ درصد بود. دلیل اصلی افزایش مذکور در سال 1382 افزایش نرخ رشد شاخص گروه عمدہ «کالاهای تولید و مصرف شده در کشور» از $\frac{1}{11}$ درصد در سال گذشته به $\frac{6}{11}$ درصد در سال مورد بررسی بود. افزایش شاخص این گروه عمدہ نیز ناشی از افزایش شاخص بھای دو گروه اصلی «محصولات صنعتی» و «کشاورزی، دامداری و جنگلداری» در شاخص بھای تولید کننده بوده است.

در سال مورد بررسی، نرخ رشد شاخص بھای «کالاهای وارداتی» نسبت به سال گذشته افزایش داشت و از $\frac{1}{4}$ درصد در سال 1381 به $\frac{8}{4}$ درصد در سال مورد بررسی بالغ گردید . با توجه به یکسان سازی نرخ ارز از سال 1381 افزایش نرخ رشد شاخص بھای کالاهای وارداتی را می توان بیشتر به افزایش قیمت‌ها در بازارهای جهانی مربوط دانست. در مقابل، نرخ رشد شاخص بھای

کالاهای صادراتی از ۱۰/۳ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۹/۵ درصد در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت که حاکی از بهبود شرایط رقابت کالاهای صادراتی کشور در بازارهای جهانی می‌باشد.

عوامل اصلی تاثیرگذار بر شاخص بهای کالاهای وارداتی به کشور شامل قیمت‌های جهانی، حقوق ورودی و نرخ ارز مورد استفاده در محاسبات گمرکی می‌باشد. در سال ۱۳۸۲ رکود حاکم بر اقتصاد جهانی، که بدبال حادثه بیستم شهریور ماه ۱۳۸۰ (۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی) پدید آمده بود، تا حدودی مرتفع گردید و قیمت کالاهای خدمات در بازار جهانی افزایش یافت. در سال ۱۳۸۲ نرخ ارز مورد استفاده در محاسبات گمرکی بطور متوسط ۷۹۲۰ ریال به ازای هر دلار بوده است. نرخ مشابه در سال ۱۳۸۱ به میزان ۷۷۶۱/۷ ریال بود. نرخ موثر حقوق ورودی نیز در سال ۱۳۸۱ به میزان ۹/۲ درصد بود که در سال ۱۳۸۲ به ۱۰/۵ درصد افزایش یافت^(۱).

در مورد شاخص بهای کالاهای صادراتی کشور نیز می‌توان از شیوه ارزش‌گذاری گمرک، قیمت جهانی کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای، قیمت تمام شده کالاهای صادراتی کشور و تورم داخلی بعنوان عوامل موثر بر این شاخص نام برد. به نظر می‌رسد در سال ۱۳۸۲ رشد شاخص بهای کالاهای صادراتی «عمدتاً» متاثر از افزایش قیمت تمام شده کالاهای صادراتی کشور ناشی از تورم سال ۱۳۸۱ و سالهای قبل از آن باشد.

در بین گروههای اصلی شاخص بهای عمدۀ فروشی کالاهای شاخص بهای «مواد خواراکی» با ۱۲/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل با توجه به ضریب اهمیت قابل ملاحظه ۳۵/۴ درصدی آن در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۴۹/۹ درصد در رشد شاخص مذکور داشت. افزایش شاخص بهای گوشت قرمز به میزان ۱۸/۵ درصد، ماهی آبهای شمال ۲۱/۲ درصد، لبیات ۱۳/۲ درصد، گندم ۱۴/۷ درصد، جو ۲۰/۹ درصد، میوه‌های تازه ۱۵/۳ درصد، سبزیهای تازه ۲۶/۱ درصد، قند و شکر ۹/۳ درصد، چغندر قند ۱۸/۶ درصد، عسل ۲۰/۴ درصد و چای ۲۷/۲ درصد بیشترین اثر را در افزایش شاخص بهای گروه مواد خواراکی داشت.

پس از شاخص گروه «مواد خواراکی»، شاخص گروه «مصنوعات بر حسب مواد اولیه» با ۱۰/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل و با ضریب اهمیتی در حدود ۲۶/۹ درصد در تشکیل شاخص کل، سهمی معادل ۲۴/۹ درصد از رشد شاخص کل را به خود اختصاص داد. گروه «سوخت‌های معدنی و فرآوردهای آن» نیز با ۲۰/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل، با بیشترین رشد در بین گروههای اصلی، دارای سهمی معادل ۱۰/۲ درصد در رشد شاخص کل بود. مصوبات اداری ناظر به افزایش قیمت بعضی از اقلام نفت و مشتقهای آن در ماههای ابتدای سال، تاثیر بسزایی در افزایش شاخص بهای این گروه داشت. در سال مورد بررسی، افزایش بهای نفت سفید، بنزین معمولی، بنزین هواپیما، نفت گاز و روغن‌های موتور دلایل اصلی افزایش شاخص بهای گروه «سوخت‌های معدنی و فرآوردهای آن» بودند. بدین ترتیب، رشد شاخص سه گروه اصلی «مواد خواراکی»، «مصنوعات بر حسب مواد اولیه» و «سوخت‌های معدنی و فرآوردهای آن» در مجموع ۸۵/۰ درصد از رشد شاخص بهای عمدۀ فروشی کالاهای طی سال ۱۳۸۲ را توجیه می‌کند.

در سال ۱۳۸۲ متوسط شاخص بهای گروه «مواد صنعتی غیر از مواد سوختنی معدنی» افزایشی معادل ۱۰/۵ درصد داشت که بالاتر از ۳/۳ درصد و ۲/۶ درصد افزایش این شاخص در سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ بوده است. در بین گروههای فرعی و اقلام مشمول این گروه، افزایش شاخص بهای دانه کنجد، چوب‌های غیر جنگلی، پنبه، شن و ماسه و سالمبور صادراتی قابل ملاحظه بود. در سال مورد بررسی، متوسط شاخص بهای گروه ماشین آلات و وسایل نقلیه نسبت به سال قبل ۲/۵ درصد بالا رفت که کمترین افزایش در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بود.

۱- نرخ موثر حقوق ورودی از تقسیم مجموع حقوق ورودی بر ارزش ریالی واردات بدست می‌آید.

در بین گروههای اختصاصی شاخص بهای عمدہ فروشی کالاهای، نرخ رشد شاخص بهای «مصالح ساختمانی» در سال ۱۳۸۲ نسبت به نرخ مشابه سال ۱۳۸۱ از کاهش قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود. نرخ رشد این گروه از $19\frac{4}{4}$ درصد در سال ۱۳۸۱ به $13\frac{7}{8}$ درصد در سال ۱۳۸۲ کاهش یافت و دلیل آن کاهش نرخ رشد شاخص بهای مصالح غیر فلزی از $30\frac{7}{8}$ درصد در سال ۱۳۸۱ به $14\frac{1}{2}$ درصد در سال ۱۳۸۲ بود. رکود بازار مسکن در سال ۱۳۸۲ در شهرهای بزرگ کشور و کاهش سرمایه‌گذاری در این بخش، دلیل اصلی کاهش نرخ رشد شاخص قیمت مصالح غیرفلزی در این سال بوده است.

از طرف دیگر نرخ رشد شاخص قیمت مصالح ساختمانی فلزی از $10\frac{1}{2}$ درصد در سال ۱۳۸۱ به $11\frac{1}{9}$ درصد در سال ۱۳۸۲ افزایش یافت. در سال ۱۳۸۲ به دنبال افزایش تقاضای جهانی و ثبات میزان عرضه محصولات فولادی در سطح بین المللی و در برخی مقاطع زمانی خاص حتی کاهش عرضه آن، قیمتهای جهانی این محصولات افزایش قابل ملاحظه‌ای داشت. به دنبال افزایش قیمتهای جهانی و تلاش در جهت تکمیل پروژه‌های عمرانی علیرغم رکود نسبی حاکم در بخش مسکن، افزایش قیمتهای نسبی محصولات فولادی، انتظارات تورمی و تقاضای سفته بازی و نیز عدم انجام کامل تعهدات شرکتهای تولید کننده محصولات فولادی در سال ۱۳۸۲، تقاضای این محصولات از عرضه آن پیشی گرفت و در شیجه قیمت محصولات فوق با رشد همراه بود.

۲-۳-شاخص بهای تولید کننده

در سال ۱۳۸۲ شاخص بهای تولید کننده نسبت به سال قبل $15\frac{7}{8}$ درصد رشد داشت. نرخ رشد این شاخص در سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ به ترتیب به میزان $10\frac{9}{9}$ و $12\frac{5}{5}$ درصد بود. درین گروههای اختصاصی تشکیل دهنده شاخص بهای تولید کننده، شاخص بهای «خدمات» از بالاترین نرخ رشد در بین گروههای اختصاصی برخوردار بود و با توجه به ضریب اهمیت قابل ملاحظه آن در تشکیل شاخص کل، بیشترین سهم را در رشد شاخص بهای تولید کننده داشت. نرخ رشد شاخص بهای دو گروه اختصاصی دیگر شامل گروه «کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری» و گروه «مواد معدنی، محصولات صنعتی و تامین برق، گاز و آب» نیز در مقایسه با سال قبل افزایش یافت. این افزایش در مورد شاخص گروه «کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری» از $12\frac{4}{4}$ درصد در سال ۱۳۸۱ به $15\frac{6}{6}$ درصد در سال ۱۳۸۲ و در مورد شاخص گروه «مواد معدنی، محصولات صنعتی و تامین برق، گاز و آب» از $9\frac{9}{9}$ درصد به $10\frac{9}{9}$ درصد بود.

در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده، بیشترین سهم در رشد این شاخص به ترتیب به گروههای «محصولات صنعتی»، «کشاورزی، دامداری و جنگلداری»، «مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب» و «حمل و نقل، ابارداری و ارتباطات» اختصاص داشت. در سال ۱۳۸۲ شاخص بهای «محصولات صنعتی» با $10\frac{7}{7}$ درصد رشد نسبت به سال قبل، در مقابل $10\frac{3}{3}$ درصد رشد در سال ۱۳۸۱، با توجه به ضریب اهمیت قابل توجه آن در تشکیل شاخص کل نزدیک به $45\frac{2}{2}$ درصد، به تنهایی سهمی معادل $28\frac{3}{3}$ درصد در رشد آن نقش داشت. شاخص بهای «کشاورزی، دامداری و جنگلداری»، با نرخ رشد $15\frac{8}{8}$ درصد در مقابل $12\frac{2}{2}$ درصد رشد در سال ۱۳۸۱، دارای سهمی معادل $24\frac{0}{0}$ درصد در رشد شاخص کل و دو گروه «مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب» و «حمل و نقل، ابارداری و ارتباطات» به ترتیب با نرخ رشد $19\frac{1}{1}$ و $19\frac{6}{6}$ درصد، سهمی معادل $15\frac{0}{0}$ و $13\frac{8}{8}$ درصد در رشد شاخص کل بهای تولید کننده داشتند. در مجموع، چهار گروه مذکور با دراختیار داشتن ضریب اهمیتی در حدود 90 درصد در شاخص بهای تولید کننده، $81\frac{1}{1}$ درصد از رشد شاخص مذکور در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال ۱۳۸۱ را به خود اختصاص دادند.

شایان ذکر است که در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده، نرخ رشد گروه «واسطه گریهای مالی» نسبت به سال قبل به میزان $61\frac{5}{5}$ درصد بود. دلیل اصلی رشد فوق العاده شاخص این گروه، افزایش شاخص بهای حق بیمه و کارمزد بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۸۲ بوده است. همچنین، شاخص بهای «مواد معدنی» از کمترین نرخ رشد به میزان $4\frac{2}{2}$ درصد در بین گروههای اصلی شاخص بهای تولید کننده برخوردار بود.

۴-۲- شاخص بهای کالاهای صادراتی

در سال ۱۳۸۲ شاخص بهای کالاهای صادراتی به میزان ۱۱/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت. نرخ رشد این شاخص در سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ به ترتیب ۱/۳ و ۵/۷ درصد بود. در بین گروههای تشکیل دهنده شاخص بهای کالاهای صادراتی، شاخص بهای گروه «محصولات حیوانی» به دلیل افزایش قیمت روده گوسفندی رتبه بندی شده و انواع ماهی منجمد از بالاترین نرخ رشد نسبت به سال قبل به میزان ۲۸/۶ درصد برخوردار گردید. شاخص بهای این گروه در سال ۱۳۸۱ به میزان ۱۵/۸ درصد افزایش یافته بود. شاخص دو گروه «فلزات معمولی و مصنوعات آنها» و «محصولات صنایع شیمیابی و صنایع وابسته» نیز به ترتیب با ۲۷/۵ و ۱۷/۸ درصد رشد در رتبه های بعدی افزایش در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص بهای کالاهای صادراتی قرار گرفتند. در سال مورد بررسی، شاخص دو گروه «محصولات نباتی» و «دستگاههای اپتیک، دقت سنجی و پزشکی» به ترتیب با ۰/۳ و ۲/۳ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۱ مواجه شدند.

در سال ۱۳۸۲ در بین گروههای اصلی تشکیل دهنده شاخص کل بهای کالاهای صادراتی، دو گروه «محصولات صنایع شیمیابی و صنایع وابسته» و «مواد نسجی و مصنوعات از این مواد» بیشترین تاثیر را در افزایش شاخص کل به ترتیب به میزان ۲۳/۷ و ۲۲/۲ درصد داشتند. در گروه «محصولات صنایع شیمیابی و صنایع وابسته» افزایش شاخص بهای بنزن به میزان ۲۴/۸ درصد، اتیلن و پروپیلن به میزان ۲۵/۵ درصد و گوگرد به میزان ۱۴/۷ درصد در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل چشمگیر بود. همچنین، در گروه «مواد نسجی و مصنوعات از این مواد» افزایش شاخص بهای فرش پشمی دستباف، پوشک و پارچه الیاف مصنوعی قابل ملاحظه بوده است. بررسی تغییرات ماهانه شاخص بهای کالاهای صادراتی در سال ۱۳۸۲ نشان می دهد این شاخص در ماههای فروردین، اردیبهشت و اسفند کاهش و در سایر ماههای سال افزایش یافته و بیشترین رشد این شاخص نسبت به ماه قبل در دی ماه بود.

۳- روند قیمت و بازده داراییها

الگوی تحولات و نحوه چرخش منابع در بازار داراییها یکی از موضوعات مورد توجه سیاستگذاران هر اقتصاد است. در حقیقت کارکرد و کارآمدی این بازار همراه با فعالیت دیگر بازارهای اصلی اقتصاد شامل کالا و کار، آثار مهمی بر متغیرهای عمدۀ اقتصاد کلان به ویژه سطح عمومی قیمت‌ها، تشکیل سرمایه و شتاب رشد اقتصادی بر جای می گذارد. مهمترین وظیفه و کارکرد بازار داراییها شامل پول و ارز، سرمایه و داراییهای حقیقی را می‌توان در تامین مالی فعالیتهای بخش واقعی، شکل دهنی به انتظارات تورمی و جذب عدم تعادل‌ها و شوکهای واردۀ به این بخش خلاصه نمود.

بررسی بازار داراییها در اقتصاد ایران حاکی از آن است که در چند سال اخیر ضمن گسترش سریع این بازارها، ورود نقدینگی و تقاضای قابل توجه موجب افزایش قیمت داراییها با نرخ‌های متفاوت شده است. در جدول ذیل روند رشد قیمت و بازدهی بعضی از انواع داراییها طی دوره ۱۳۷۸-۸۲ نشان داده شده است.

در سال ۱۳۸۲ تمایل عمومی پس انداز کنندگان به سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار که در سالهای گذشته آغاز شده بود تداوم داشت. رکود نسبی و افت بازدهی سایر داراییها، ورود سرمایه قابل توجه با منشاء خارجی در نتیجه بازدهی بالای بورس ایران و ناچیز بودن رسیک نرخ ارز، بهبود سیستم اطلاع رسانی بورس و تلاش های سازمان بورس اوراق بهادار برای شفافیت بازار و اطلاعات رسانی، زمینه ساز این پدیده بوده است.

ساختمان و مسکن در ایران علاوه بر دارا بودن ارزش ذاتی همواره ذخیره ارزش بالقوه مناسبی تلقی شده است. روند فزاینده و شتابان قیمت معاملاتی مسکن در سالهای اخیر چنان جذابیتی برای سرمایه گذاران و پرتفوادران ایجاد کرده که بخش عظیمی از پس انداز جامعه و حتی ایرانیان غیر مقیم در چند سال اخیر جذب ساخت و ساز واحدهای مسکونی شده و در بعضی ادوار روند ورود سرمایه را تسريع کرده است.

روند رشد قیمت و بازدهی بعضی از انواع داراییها

(درصد)

نسبت میانگین به انحراف معیار(۱)	انحراف معیار	میانگین	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۰/۴	۱۵/۷	۶۰	۳/۸	۰/۱	-۲/۲	-۵/۱	۳۳/۶	قیمت اسمی دلار
۰/۶	۹/۴	۵۳	۰/۶	۵/۷	-۱/۴	۰/۱	۲۱/۳	شاخص قیمت اتومبیل سواری (پراید)
۰/۹	۹/۲	۸۰	۳/۴	۵/۸	-۰/۷	۷/۹	۲۳/۴	شاخص قیمت اتومبیل سواری (پیکان)
۱/۱	۱۲/۸	۱۴/۴	۲۳/۱	۱۴/۹	۰/۶	۳/۰	۳۰/۵	قیمت سکه بهار آزادی
۱/۹	۳۸/۱	۷۲/۸	۱۳۸/۶	۵۱/۲	۴۳/۷	۵۹/۹	۷۰/۸	شاخص قیمت و بازده نقدی سهام
۲/۴	۱۱/۲	۲۷/۰	۳۶/۰	۳۶/۵	۲۰/۲	۳۱/۷	۱۰/۷	شاخص قیمت زمین
۳/۵	۴/۱	۱۴/۰	۲۰/۰	۱۴/۷	۱۴/۷	۹/۵	۱۱/۱	هزینه یک متر مربع بنای ساختمانهای تکمیل شده
۱۰/۴	۱/۷	۱۷/۴	۱۷/۰	۱۵/۰	۱۷/۰	۱۹/۰	۱۹/۰	نرخ سود اوراق مشارکت دولت
۱۳/۱	۱/۴	۱۸/۹	۱۹/۴	۲۰/۰	۱۹/۹	۱۸/۶	۱۶/۵	شاخص کرایه خانه های مسکونی اجاری
۱۷/۵	۱/۰	۱۷/۵	۱۷/۰	۱۷/۰	۱۷/۰	۱۹/۰	۰۰۰	نرخ سود اوراق مشارکت بانک مرکزی
۲۴/۵	۰/۵	۱۳/۴	۱۳/۰	۱۳/۰	۱۳/۰	۱۴/۰	۱۴/۰	نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه گذاری یک ساله
۴/۵	۳/۴	۱۵/۱	۱۵/۶	۱۵/۸	۱۱/۴	۱۲/۶	۲۰/۱	شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی

۱- نسبت مذکور حاصل تقسیم ارقام کامل میانگین بر انحراف معیار می‌باشد.

متوسط ارزش هر قطعه سکه بهار آزادی در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال گذشته ۲۳/۲ درصد رشد داشت. افزایش این شاخص در ماههای پایانی سال را می‌توان به عواملی نظیر تقاضای ناشی از پوشش ریسک افراد در مقابل تهدیدات نظامی در منطقه و مشکلات آن، افزایش قیمت جهانی این فلز و چرخش بخشی از تقدینگی از سایر داراییها به طلا به دلیل اشباع بازارهای مذکور مربوط دانست. رویکرد به دارایی‌های نظیر خودرو و دیگر کالاهای بادوام نیز عمدتاً "با انگیزه مصرف بوده و به دلیل افزایش عرضه سالهای اخیر از جذابیت خاصی برای سفته بازان برخوردار نبوده است.

قسمت دوم

عملیات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(سال ۱۳۸۲)

فصل اول

ارکان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیات عامل

آقای ابراهیم شیبانی	(از تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱۳)	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای محمد جواد وهاجی ^(۱)	(از تاریخ ۱۳۷۳/۷/۷)	قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای حشمت ا... عزیزیان	(از تاریخ ۱۳۸۲/۲/۲۲)	دبیر کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای محمد جعفر مجرد	(از تاریخ ۱۳۷۶/۸/۱۴)	معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای اکبر کمیجانی	(از تاریخ ۱۳۷۷/۳/۱۲)	معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای علیرضا شیرانی	(از تاریخ ۱۳۸۲/۸/۱۸)	معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

زنده‌یاد دکتر محسن نوربخش	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۱/۲)	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای ابراهیم شیبانی	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱۲)	دبیر کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای بیژن لطیف	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۶/۲۲)	معاون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- آقای محمد جواد وهاجی از تاریخ ۱۳۸۲/۱/۳ الی ۱۳۸۲/۲/۱۲ با حفظ سمت، سرپرستی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را بر عهده داشتند.

شورای پول و اعتبار

وزیر امور اقتصادی و دارایی	(از تاریخ ۱۳۸۰/۵/۳۱)	آقای طهماسب مظاہری
سرپرست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۸۲/۱/۳ الی ۱۳۸۲/۲/۱۲)	آقای محمد جواد وهاجی
رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(از تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱۳)	آقای ابراهیم شیبانی
معاون رئیس جمهور رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	(از تاریخ ۱۳۸۰/۶/۴)	آقای محمد ستاری فر
وزیر بازرگانی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱)	آقای محمد شریعتمداری
وزیر کار و امور اجتماعی	(از تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۰)	آقای سید صدر حسینی
وزیر آموزش و پرورش	(از تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۰)	آقای مرتضی حاجی
منتخب رئیس جمهور در شورا	(از تاریخ ۱۳۸۲/۵/۲۱)	آقای عرف عبادی
منتخب رئیس جمهور در شورا	(از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۳۱)	آقای علی طیب نیا
معاون دادستان کل کشور	(از تاریخ ۱۳۸۰/۹/۱۲)	آقای محمد جعفر منتظری
رئیس اتاق بازرگانی صنایع و معادن	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۳)	آقای سید علینقی سید خاموشی
رئیس هیات مدیره اتاق تعاون مرکزی	(از تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۴)	آقای ابوالقاسم سرحدی زاده
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۵/۳)	آقای محمد باقر نوبخت حقیقی
نماینده مجلس شورای اسلامی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۵/۳)	آقای ایرج ندیمی

رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۱/۲)	زنده‌یاد دکتر محسن نوربخش
منتخب رئیس جمهور در شورا	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۲/۲)	آقای ابراهیم شیبانی

هیات نظارت اندوخته اسکناس

آقای ابراهیم شیبانی	(از تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱۳)	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای سید ابوالفضل فاطمی زاده	(از تاریخ ۱۳۶۳/۵/۱۷)	معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و خزانه دار کل کشور
آقای محمد جعفر منتظری	(از تاریخ ۱۳۸۰/۹/۲۱)	معاون دادستان کل کشور
آقای سید کاظم میرولد	(از تاریخ ۱۳۷۶/۴/۱۱)	رئیس دیوان محاسبات کشور
آقای سید رسول حسینی	(از تاریخ ۱۳۶۸/۲/۲۳)	رئیس هیات نظار بانک مرکزی
آقای عباسعلی الهیاری	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۱)	نماینده مجلس شورای اسلامی
آقای حسن زحمتکش	(از تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۱)	نماینده مجلس شورای اسلامی

زنده یاد دکتر محسن نوربخش	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۱/۲)	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
آقای محمد جواد وهاجی	(تا تاریخ ۱۳۸۲/۲/۱۲)	سرپرست بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیات نظار

آقای سید رسول حسینی	(از تاریخ ۱۳۶۸/۲/۲۳)	رئیس هیات نظار
آقای محمود رضاعبائی کوپایی	(از تاریخ ۱۳۷۱/۶/۲۸)	عضو هیات نظار
آقای محمد نبوی	(از تاریخ ۱۳۷۹/۳/۸)	عضو هیات نظار

فصل دوم

سازمان و وضع اداری

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اهم فعالیتهای اداره سازمان و روشهای

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه طراحی نظام سازمانی متناسب با اهداف و وظایف بانک:

- ۱- ایجاد تغییرات سازمانی در ادارات مختلف بانک.
- ۲- بررسی تعیین امور مأشین نویسی بانک.
- ۳- بررسی کمیته ها و کمیسیونها.
- ۴- بررسی تعیین واحد سازمانی و ترکیب اعضای کمیته تخصصی ویژه موضوع ماده (۹) مقررات پیشگیری از پولشویی در موسسات مالی.
- ۵- صدور مجوز بکارگیری نیروهای روزمزد موقت یکماهه و ۸۹ روزه.
- ۶- تجدید نظر در سازمان و شرح وظایف ادارات ارزی بانک.
- ۷- تجدید ساختار بخش نظارت.
- ۸- تجدید نظر در ساختار تشکیلاتی بانک مرکزی.
- ۹- ساختار پیشنهادی اداره نظارت بر موسسات مالی و اعتباری غیر بانکی (فرض الحسنمه).
- ۱۰- گزارش عملکرد واحدهای مختلف بانک مرکزی در خصوص نهضت خدمت رسانی به مردم.
- ۱۱- گزارش درخصوص بخشنامه سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (موضوع اصلاح ساختار تشکیلاتی موسسات دولتی).

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه طبقه بندی و ارزیابی مشاغل و بهره وری حقوق و مزایای کارکنان:

- ۱- بررسی و تعیین سطح شغلی تعدادی از مشاغل ادارات مختلف بانک.
- ۲- بررسی تقاضای ادارات بانک در ارتباط با استفاده از مزایای قانونی و مصوب.
- ۳- بررسی طرح طبقه بندی کارخانه تولید کاغذ اسناد بهادر (تکاب) و تهیه نمودار سازمانی و سیستم پرداخت حقوق کارکنان.
- ۴- بررسی و تهیه مجوز استفاده از شبکه سوئیفت برای ادارات شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی و حسابداریکل و بودجه.
- ۵- اصلاح، تهیه و ارسال شرح مشاغل ادارات براساس عنوانین پستهای سازمانی جدید مصوب.
- ۶- اصلاح دفتر چه طبقه بندی مشاغل بانک با توجه به آخرین تغییرات.
- ۷- بررسی و اظهار نظر در زمینه رشته های تحصیلی تعدادی از مشاغل بانک با توجه به نوع شغل و وظایف ادارات.
- ۸- بررسی اعطای امضای مجاز جهت پستهای سازمانی واجد شرایط در ادارات مختلف بانک.
- ۹- تخصیص کارت ویزیت پس از انجام بررسی های لازم و هماهنگی با ادارات متبع جهت آماده شدن کارت ویزیتها در مورد مقرر.
- ۱۰- بررسی و ارائه مجوز تهیه مهرهای لازم حسب نیاز ادارات واحدهای بانک.
- ۱۱- انجام تغییرات لازم در درصد سختی کار کارکنان بانک با توجه به محل استقرار آنها در ساختمانهای مختلف و پستهای گوناگون (به روز نمودن جدول سختی کار).
- ۱۲- اعلام همطرازی مامورین مواد ۲۳، ۲۴ و ۲۵ براساس ضوابط جاری.
- ۱۳- طراحی و تنظیم فرمهای مورد درخواست ادارات و تجدید نظر در فرمهای موجود بر حسب مورد.

اقدامات و بررسیهای انجام شده در زمینه بررسی و تدوین روش‌های انجام کار:

- ۱- تکمیل وضع موجود اداره صادرات و عملیات ارزی.
- ۲- تهیه گزارش سیستم خرید، تعمیر و یا تعویض دستگاههای رایانه‌ای.
- ۳- تهیه گزارش نحوه اجرای طرح اتوماسیون اداری (Paperless).
- ۴- شرکت در جلسات سوئیفت و تهیه گزارش مربوط به آن درخصوص نحوه انتقال اطلاعات بین بانکی.
- ۵- تکمیل وضع موجود اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی.
- ۶- بررسی ساختار سازمانی بهینه بانک مرکزی.
- ۷- بررسی نقش و جایگاه اداره شتاب و نیز طرح اصلاح و توسعه سیستم‌های ماشینی در بانک.

اهم فعالیتهای اداره کارگزینی

اطلاعات و آمار کلی کارکنان

در پایان سال ۱۳۸۲ جمع کل کارکنان بانک مرکزی به ۳۶۷۰ نفر بالغ گردید که از این تعداد ۲۸۴۶ نفر رسمی ، ۴۹ نفر قراردادی، ۷۳ نفر فاقد حکم یا دارای ابلاغ آزمایشی ، ۲۰ نفر مامور در بانک و ۶۷ نفر غیررسمی بوده اند.

اقدامات اجرایی

از جمله اقدامات اجرایی اداره کارگزینی در سال مورد بررسی پرداخت تسهیلات مختلف به کارکنان شاغل و بازنشته بود. در این رابطه، ۱۲۰۹ نفر از کارکنان از وام تعاون استفاده نموده و به ۸۷۳ نفر وام اضطراری پرداخت گردید. پرداخت ۱۸۷ فقره تسهیلات خرید مسکن از دیگر اقدامات انجام شده بود. علاوه بر تسهیلات فوق الذکر مبالغ مختلفی نیز در قالب حقوق و مزایای ماهیانه ، عیدی ، پاداش ناشی از سود ویژه، تسهیلات قرض الحسن، تسهیلات جuale تعمیرات مسکن، هدیه ازدواج و کمک هزینه لباس و خواربار پرداخت شد.

علاوه بر اقدامات رفاهی مذکور، صدور، ابلاغ و اجرای احکام مختلف پرسنلی ماموریت، ترفع، پرداخت حق بیمه، پرداخت فوق العاده بهره‌وری افزایش سنواتی، بازنشستگی و انجام امور مختلف کارکنان غیررسمی و بازنشستگان از جمله اقدامات انجام گرفته در سال ۱۳۸۲ محسوب می شود.

اداره کارگزینی در سال ۱۳۸۲ یک دوره آزمون استخدامی برگزار نمود که از طریق آن ۱۲۱ نفر جذب بانک شدند.

طرحهای مطالعاتی و تحقیقاتی

در سال ۱۳۸۲ در زمینه بهبود وضعیت پرسنلی کارکنان بانک مطالعات زیر توسط اداره کارگزینی انجام پذیرفت:

- تعیین حداقل و حداقل مجموع حقوق، فوق العاده شغل و اضافه کار کارکنان، موضوع ماده (۱۰) آینین‌نامه استخدامی.
- اظهار نظر درخصوص بخش‌نامه سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور درمورد به کارگیری نیروی انسانی به صورت قراردادی و پیمانی.
- اظهار نظر درخصوص گزارش سازمان بازرگانی کل کشور در مورد تنگناهای موجود به منظور اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت در دستگاههای اجرایی.
- تهیه گزارش و اظهار نظر درخصوص دستور العمل اجرایی انتخاب، انتصاب و تعیین مدیران.
- تنظیم و تدوین مجموعه ضوابط و مقررات پرسنلی کارخانه تکاب.
- تدوین ضوابط و مقررات تطبیق حقوق کارکنان کارخانه تکاب با نظام پرداخت پیشنهادی.

اهم فعالیتهای اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی

اهم فعالیتهای انجام شده توسط اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی در سال ۱۳۸۲ در چارچوب ذیل گروه بندی شده اند:

الف - برنامه ریزی

- ۱- بررسی کیفی سازمانهای آموزشی خارج از بانک.
- ۲- بررسی و تامین نیازهای آموزشی موردی ادارات.
- ۳- تدوین طرح فرآگیر آموزش‌های عمومی کامپیوتر براساس استانداردهای ICDL
- ۴- طراحی چارچوب پایگاه اطلاعاتی مربوط به طرح نیازسنجه آموزشی و انتقال اطلاعات به پایگاه اطلاعاتی یاد شده.
- ۵- بررسیهای لازم جهت تدوین شرایط شرکت همکاران در برنامه‌های آموزشی خارج از کشور.
- ۶- طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی ویژه پژوهه ارتقاء سطح نظارت.
- ۷- تدوین ضوابط و دستور العملهای ارائه امتیازات آموزشی.
- ۸- بررسیهای لازم جهت نیازهای آموزشی صندوقهای قرض الحسنه.
- ۹- بررسی کاستی‌های آموزشی در شبکه بانکی و تدوین طرح ساماندهی امور آموزشی بانکها.
- ۱۰- تدوین مجموعه نیازهای آموزشی کارکنان بانک مرکزی در زمینه زبان انگلیسی عمومی.

ب - اجرا

۱- آموزش‌های کوتاه مدت

در سال ۱۳۸۲ اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی در بخش آموزش داخل بانک مبادرت به تشکیل ۳۴ برنامه آموزشی کوتاه‌مدت در قالب ۱۱۲۱ ساعت کلاس درس و کارگاه آموزشی در سطوح عمومی، تخصصی، زبان انگلیسی، رایانه و سمینار آموزشی نمود. در مجموع ۶۳۸ نفر از کارکنان بانک با ۲۰۱۸ نفر ساعت آموزش تحت پوشش این دوره‌ها قرار گرفتند. علاوه بر آموزش‌های داخل بانک، اداره آموزش با توجه به نیاز ادارات و تنوع دوره‌های آموزشی و عدم برگزاری تمام دوره‌ها در داخل بانک تعداد ۱۰۴۸ نفر از پرسنل را با ۳۸۰۰۷۵ نفر ساعت آموزش در دوره‌های آموزشی تخصصی و حرفه‌ای در داخل کشور به موسسات آموزشی معترض خارج از این بانک اعزام نمود. شایان ذکر است این دوره‌ها شامل ۱۵۰ برنامه آموزشی کوتاه مدت و در قالب ۴۸۲۲/۵ ساعت کلاس درس بوده است.

طی این سال، اداره آموزش در راستای برنامه‌های آموزش کارکنان سیستم بانکی کشور، اقدام به برگزاری ۲۵ برنامه آموزشی به مدت ۱۰۳۵ ساعت نمود که در این زمینه ۱۲۰۸ نفر از کارکنان بانک با ۳۰۲۰۱ نفر ساعت آموزش تحت پوشش قرار گرفتند.

در دوره مورد بررسی، اداره آموزش ۴۱ نفر از کارکنان را جهت آموزش به خارج از کشور اعزام نمود. همچنین در راستای سیاستهای آموزشی بانک، اداره آموزش دو دوره آموزشی بین‌المللی برای کارشناسان بانکهای مرکزی افغانستان و اندونزی برگزار کرد که در قالب ۹۶ ساعت آموزشی ۷۹ نفر شرکت‌کننده را تحت پوشش برنامه‌های آموزشی قرار داد.

۲- آموزش‌های بلندمدت

در طی سال مورد بررسی، اداره آموزش به ۸۱ نفر از کارکنانی که در یکی از مراکز آموزش عالی کشور در دوره‌های تحصیلی کارشناسی به بالا و در رشته‌های مرتبط با نیازهای شغلی بانک مرکزی مشغول به تحصیلی بوده اند، (دو نفر از آنان در دوره دکترای خارج از کشور تحصیل می‌کنند) خدمات و تسهیلات آموزشی ارائه نمود. علاوه بر این، ۲۶ نفر از کارکنان محصل و ۹ نفر کارورز از خدمات آموزشی بهره‌مند شد.

فصل سوم

ترازنامه و حساب سود وزیان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ترازنامه در پایان

(ارقام به

دارایی

پایان اسفند ۱۳۸۲

پایان اسفند ۱۳۸۱

پشتوانه اسکناس منتشر شده:

طلاء، ارز و سهمیه و سهام ایران

۴۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰

۳۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰

۷۳۷,۲۹۹,۸۵۹,۲۹۳

۳۴۱,۴۲۷,۰۰۳,۸۶۴

۳,۲۶۷,۰۶۶,۸۰۲,۷۵۰

۳,۴۱۱,۱۲۵,۵۱۲,۰۹۶

۱۹۴,۳۹۸,۶۱۵,۶۲۷,۳۴۸

۱۵۶,۶۶۳,۱۱۲,۴۳۴,۳۶۲

دارائیهای ارزی

وام و اعتبار:

۸۴,۸۶۹,۳۹۸,۱۶۳,۰۶۴

۸۲,۵۶۵,۳۱۹,۲۸۲,۹۲۸

۱۸,۸۹۸,۰۸۸,۷۲۳,۹۳۴

۱۹,۸۳۱,۵۸۶,۳۰۱,۸۶۰

.

موسسات و نهادهای عمومی

۱۱۷,۰۶۵,۲۱۷,۳۸۹

۱۸,۴۶۸,۱۳۸,۷۵۵,۸۰۹

بانکها

۱۹,۸۲۷,۹۸۵,۹۲۳,۷۶۹

۵,۰۷۴,۰۹۱,۵۰۱,۱۱۱

تخواهگردان پرداخت وجه دولتی نزد بانکها

۴,۴۸۰,۳۵۲,۰۵۹,۱۳۹

۶,۶۰۵,۱۲۹,۶۳۶,۹۵۷

اوراق بهادر دولتی

۷,۶۳۵,۵۲۴,۲۲۰,۰۰۰

۱۰,۴۶,۳۶۴,۷۱۰,۳۱۳

دارائیهای ثابت (پس از کسر ذخیره استهلاک)

۷۰۶,۵۳۸,۳۶۵,۶۱۹

۲,۳۹۶,۶۴۰,۳۷۴,۷۶۱

سایر دارائیها

۴۰,۶۳,۹۵۱,۸۷۶,۸۴۳

۳۷۸,۲۶۰,۸۳۴,۱۵۵,۳۴۰

۳۳۶,۸۴۳,۹۸۸,۱۹۷,۸۶۹

۱۴,۷۴۰,۹۳۷,۸۹۷,۴۰۳

تعهد مشتریان بایت اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه‌ها

۱۶,۰۷۳,۴۴۶,۴۷۱,۴۸۲

۲۹۳,۰۰۱,۷۷۲,۰۵۲,۷۴۳

۳۵۲,۹۱۷,۴۳۴,۶۶۹,۳۵۱

۴۳۰,۹۰۴,۵۳۹,۵۴۸

دارائیهای صندوق بازنیستگی کارکنان بانک

۲۵۸,۹۸۹,۰۸۳,۴۶۳

۳۴,۸۲۲,۸۷۷,۰۷۸

دارائیهای صندوق پس انداز کارکنان بانک

۲۷,۴۷۴,۷۰۷,۰۳۲

۲۵,۰۶۷,۱۹۳,۰۹۰

دارائیهای صندوق تعاون کارکنان بانک

۱۸,۶۶۹,۴۷۰,۰۹۸

۳۹۳,۴۹۲,۵۶۶,۶۶۲,۴۵۹

۳۵۳,۲۲۲,۵۶۷,۹۲۹,۹۴۴

هیأت عامل

ابراهیم شیبانی

رئیس کل

محمدجواد وهاجی

علیرضا شیرانی

حسمت الله عزیزیان

رئیس کل

اکبر کمیجانی

دبيرکل

محمد جعفر مجرد

قائم مقام

معاون

معاون

بدهی

پایان اسفند ۱۳۸۲	پایان اسفند ۱۳۸۱
۴۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۴۲,۹۲۳,۳۸۴,۶۰۹	۳۱۷,۲۷۴,۹۲۵,۶۰۹
۱۶,۶۴۹,۷۰۴,۰۰۰	۱۷,۰۵۱,۸۴۷,۰۰۰
۱۲۴,۹۷۷,۶۵۳,۸۵۹,۱۰۶	۱۱۲,۳۶۵,۸۳۸,۴۲۳,۵۳۷
۷,۶۱۲,۹۰۴,۴۲۴,۶۴۳	۷,۷۱۳,۳۱۹,۴۲۸,۱۷۲
۱,۶۱۶,۳۱۶,۷۵۱,۴۳۸	۱,۰۲۰,۶۲۳,۶۵۲,۹۰۵
۷۶,۳۰۱,۵۰۹,۴۷۶,۰۰۰	۶۰,۸۴۴,۶۱۴,۷۸۵,۰۰۰
۶,۱۲۲,۰۷۲,۲۱۴,۶۴۹	۱۴,۶۷۸,۳۶۰,۷۱۲,۱۳۶
.	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۶۱,۱۱۰,۳۰۶,۷۵۷	۱,۷۱۶,۹۵۱,۴۸۴,۰۰۰
۳,۹۶۹,۶۰۵,۴۱۶,۹۵۷	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۸۶,۶۵۵,۲۹۷,۴۱۴,۳۶۳	۸۲,۴۳۹,۹۲۶,۹۸۲,۱۳۶
۱۵,۳۹۵,۹۱۶,۵۴۸,۹۲۷	۱۴,۵۳۶,۰۲۲,۱۲۷,۲۸۴
۳۰۵,۷۰۹,۴۵۷,۵۱۰	۲۳۹,۳۹۶,۰۰۷,۹۶۵
۳۵۴,۶۶۶,۰۰۰,۰۰۰	۹۵,۵۰۸,۰۰۰,۰۰۰
۵۰,۷۹۸,۱۹۱,۴۷۵,۲۲۵	۵۲,۳۵۰,۳۳۵,۳۰۴,۶۶۰
۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۴۷۸,۰۸۹,۸۳۸,۷۷۶	۳۵۹,۸۶۷,۷۱۹,۹۴۲
۴۰۳,۱۶۷,۶۳۸,۶۵۶	۴۰۵,۴۵۵,۶۳۸,۶۵۶
۲۹,۳۷۰,۲۹۲,۷۸۰,۹۴۹	۱۰,۳۴۸,۵۷۲,۹۱۱,۹۲۲
۵۸۱,۱۳۸	۷۵۰,۰۱
۳۷۸,۲۶۰,۸۳۴,۱۵۵,۳۴۰	۳۳۶,۸۴۳,۹۸۸,۱۹۷,۸۶۹
۱۴,۷۴۰,۹۳۷,۸۹۷,۴۰۳	۱۶۰,۰۷۳,۴۴۶,۴۷۱,۴۸۲
۳۹۳,۰۰۱,۷۷۲,۰۵۲,۷۴۳	۳۵۲,۹۱۷,۴۳۴,۶۶۹,۳۵۱
۴۳۰,۹۰۴,۵۳۹,۵۴۸	۲۵۸,۹۸۹,۰۸۲,۴۶۳
۳۴,۸۲۲,۸۷۷,۰۷۸	۲۷,۴۷۴,۷۰۷,۰۳۲
۲۵۰,۶۷۱,۹۳۰,۰۹۰	۱۸,۶۶۹,۴۷۰,۰۹۸
۳۹۳,۴۹۲,۵۶۶,۶۶۲,۴۵۹	۳۵۲,۲۲۲,۵۶۷,۹۲۹,۹۴۴
اعتبارات استادی و ضمانتنامه ها	
بدهیهای صندوق بازنشستگی کارکنان بانک	
بدهیهای صندوق پس انداز کارکنان بانک	
بدهیهای صندوق تعاون کارکنان بانک	

هیات نظار

محمد نبوتی
عضو هیات نظار

محمد رضا عبائی کوپایی
عضو هیات نظار

سید رسول حسینی
رئيس هیات نظار

حساب سود و

(ارقام به)

سال ۱۳۸۲

سال ۱۳۸۱

هزینه دریافت اعتبارات و اضافه برداشت از بانکهای خارج	۶۷,۸۴۷,۱۹۷,۱۹۰
سود سپرده‌های ارزی	.
جایزه سپرده قانونی بانکها	۵۲۴,۲۹۷,۱۸۳,۹۳۵
سود اوراق مشارکت بانک مرکزی	۱,۹۳۶,۵۲۷,۲۴۹,۲۷۶
سود پرداختی بابت سپرده ویژه بانکها	۱,۵۳۵,۰۰۱,۹۶۹,۰۰۰
کارمزد خدمات بانکی پرداختی	۲۸۰,۶۷۷,۸۰۶,۳۹۳
نتیجه معاملات ارز و طلا- تجدید ارزیابی اوراق قرضه بین‌المللی	.
هزینه‌های اداری و پرسنلی	۵۰۲,۷۲۱,۷۱۹,۸۸۵
هزینه‌های نشر پول و چاپ متفرقه	۱۴۹,۳۰۲,۵۸۲,۸۷۱
هزینه استهلاک دارائیهای ثابت	۵۳,۶۷۴,۷۸۸,۹۱۶
سایر هزینه‌ها	۲۵,۲۴۸,۱۳۹,۸۱۴
سود ویژه	۸۲۱,۱۲۱,۱۲۱,۲۶۸
مالیات بر درآمد	۲۳۹,۳۹۶,۰۰۷,۹۶۵
انتقال به اندوخته قانونی	۸۲,۱۱۲,۱۱۲,۱۲۷
انتقال به اندوخته احتیاطی	۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
سهم دولت از سود ویژه	۹۵,۵۰۸,۰۰۰,۰۰۰
نیم درصد موضوع قانون تهیه مسکن برای افراد کمدرآمد	۴,۱۰۵,۶۰۵,۶۰۶
مانده سود ویژه نقل به سال بعد	۷۵,۰۸۱
	۸۲۱,۱۲۱,۸۰۰,۷۷۹
۱,۱۸۲,۲۲۱,۲۶۳,۴۲۴	

زیان سال ۱۳۸۲
ریال)

سال ۱۳۸۲

سال ۱۳۸۱

۲.۷۹۳.۷۶۷.۹۳۳.۴۹۱

درآمد حاصل از سپرده و سرمایه‌گذاری در خارج از کشور

۲۰.۸۸.۳۵۷.۲۹۳.۱۸۰

۱.۲۵۸.۳۸۲.۸۵۰.۹۷۵

سود حاصل از تسهیلات اعطائی

۱۰۰۶.۱۱۵.۱۱۰۰۳۴

۱۱۶.۸۵۳.۸۶۰.۴۳۴

کارمزد خدمات بانکی دریافتی

۱۵۹.۱۳۲.۳۸۵.۴۵۹

۱.۵۲۸.۹۱۹.۰۹۴.۸۱۷

نتیجه معاملات ارز و طلا

۱.۲۹۳.۷۵۱.۷۵۷.۴۶۱

۹۴۸.۱۶۰.۲۸۹.۳۸۸

سود اوراق مشارکت ویژه

۹۸۶.۳۰۱.۹۶۹.۰۰۰

۳۷۸.۰۴۴.۹۹۳.۹۹۴

سایر درآمدها

۳۴۲.۷۶۱.۲۴۳.۴۱۴

۷.۰۲۴.۱۲۹.۰۲۳.۰۹۹

۵.۸۷۶.۴۱۹.۷۵۸.۵۴۸

۱.۱۸۲.۲۲۱.۱۸۸.۳۴۳

سود ویژه

۸۲۱.۱۲۱.۱۲۱.۲۶۸

۷۵.۰۸۱

مانده سود سال قبل

۶۷۹.۵۱۱

۱.۱۸۲.۲۲۱.۲۶۳.۴۲۴

۸۲۱.۱۲۱.۸۰۰.۷۷۹

تشریح ارقام ترازنامه و حساب سود و زیان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(در پایان سال ۱۳۸۲)

۱-۵ به موجب مصوبه پانصد و نودمین جلسه
مورخ ۱۳۶۵/۵/۲۲ شورای محترم پول و
اعتبار در مورد سود تسهیلات اعطایی روش
نقدی اعمال می شود.

۲- پشتوانه اسکناس منتشره

طی سال مورد گزارش براساس نیازهای پولی
کشور و به موجب مقررات پولی و بانکی مبلغ ۵۳۰۰۰۰
میلیون ریال اسکناس منتشر شده (میزان اسکناس
منتشره طی سال قبل ۵۷۰۰۰۰ میلیون ریال بوده است)
و نتیجتاً جمع اسکناس منتشره تا پایان سال ۱۳۸۲ بالغ
بر ۴۲۵۰۰۰ میلیون ریال گردیده است.

۳- موجودی اسکناس و پولهای فلزی

موجودی اسکناس و پولهای فلزی در پایان
سال ۱۳۸۲ و مقایسه آن با ارقام پایان سال ۱۳۸۱
به شرح ذیل می باشد:

موجودی اسکناس و پولهای فلزی

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۲
اسکناس	۳۴۱۴۱۲/۷	۲۴۷۲۳۵/۸
پولهای فلزی	۱۴/۳	۶۴/۱
جمع	۳۴۱۴۲۷/۰	۷۳۷۲۹۹/۹

۴- وام و اعتبار

کل وام و اعتبار اعطایی به دولت، موسسات و
شرکتهای دولتی و بانکها در پایان سال ۱۳۸۲ پس از کسر
مبلغ ۸۱۸۸۸۵۷/۷ میلیون ریال از وام و اعتبار اعطایی به
دولت مسدود شده در پشتوانه و با در نظر گرفتن سایر
تعديلات مندرج دروضع تشریحی بالغ بر ۱۲۲۲۳۵۶۲۵/۷
میلیون ریال به شرح ذیل بود:

۱- اهم رویه های حسابداری

۱-۱ صورتهای مالی در چارچوب نظام بهای تمام
شده تاریخی تهیه و ارائه می گردد.

۱-۲ کلیه داراییها و بدھیهای ارزی به نرخ خرید ارز
در پایان سال تسعیر و نتیجه به حساب ذخیره
تسعیر داراییها و بدھیهای ارزی منظور می گردد.
چنانچه در پایان سال مالی مانده حساب مذکور
بدھکار باشد مانده بدھکار به حساب سود و
زیان همان سال منتقل می شود.

۱-۳ اوراق قرضه بین المللی و موجودی طلا با توجه
به اصل حداقل قیمت تمام شده یا قیمت بازار
جهانی در پایان سال مالی ارزیابی می گردد.

۱-۴ به موجب مصوبه هفدهمین جلسه مورخ ۱۳۴۰/۱/۲۰
شورای محترم پول و اعتبار و تایید مجمع عمومی
سالانه بانک در بیست و هفتمین جلسه مورخ
۱۳۶۶/۱۲/۱۸ و موافقت ۱۳۶۶/۱۲/۱۸ ۳۰/۴/۷۵۸۳/۱۸۷۸۱
وزارت امور اقتصادی و دارایی
استهلاک داراییهای ثابت بصورت ذیل می باشد:

عنوان	نرخ استهلاک	روش استهلاک
اموال موقول	سه ساله	مستقیم
واسطه تقیله	سه ساله	مستقیم
ساختمان	ده ساله	مستقیم
ماشین آلات تولید کاغذ اسناد بهادر، چاپ اسکناس و ضرب مسکوک	هشت ساله	مستقیم

ضمناً برای اموالی که در نیمه اول سال مالی
تحصیل و مورد بهره برداری قرار می گیرد به مدت
یکسال کامل استهلاک در نظر گرفته می شود و در مورد
اموالی که در نیمه دوم سال مالی تحصیل شده اند
استهلاک محاسبه نمی شود.

نzd هر بانک بعنوان تنخواه‌گردان در اختیار بانکها می‌باشد. جمع تنخواه‌گردان نzd بانکها در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۵۰۷۴۰۹۱/۵ میلیون ریال بوده است.

۶- اوراق بهادر دولتی

اوراق بهادر دولتی در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۶۶۰۵۱۲۹/۶ میلیون ریال بود که نسبت به پایان سال قبل مبلغ ۱۰۳۰۳۹۴/۶ میلیون ریال کاهش داشته است.

۷- داراییهای ثابت

وضعیت داراییهای ثابت در پایان سال ۱۳۸۲ بصورت خلاصه بشرح ذیل بود:

داراییهای ثابت

وام و اعتبارات اعطایی

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۲ ۹۳۰.۵۸۲۵۵/۹	پایان سال ۱۳۸۱ ۸۸۷۶۳۲۷/۰
دولت		
کسر می شود		
بدهیهای مسدود شده		
در پیشتوانه اسکناس		
موسسات و شرکت‌های دولتی	۸۱۸۸۸۵۷/۷	۶۱۹۷۹۵۰/۸
بانکها	۸۴۸۶۹۳۹۸/۲	۸۲۵۶۵۳۱۹/۳
موسسات و نهادهای عمومی	۱۸۸۸۹۰۸۸/۷	۱۹۸۳۱۵۸۶۳
جمع	۱۸۴۶۸۱۳۸/۸	۱۹۸۲۷۹۸۵/۹
	.	۱۱۷۰۶۵/۲
	۱۲۲۲۳۵۶۲۵/۷	۱۲۲۳۴۱۹۵۶/۷

۵- تنخواه گردان پرداخت وجوه دولتی نzd بانکها

براساس قراردادهای نمایندگی فی ما بین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر بانکها همواره معادل ۱۲ درصد از مانده حسابهای دولتی

DARAYEHAT THABET					
وضعیت داراییهای ثابت در پایان سال ۱۳۸۲					(میلیون ریال)
سال	۱۳۸۲	سال	۱۳۸۱	سال	۱۳۸۱
پس از کسر استهلاک	۱۰۲۰۷۷۵/۵	نخیره استهلاک	۱۸۰۹۰/۲	پس از کسر استهلاک	۶۸۱۰۲۸/۵
۲۵۵۸۷/۲	۶۷۷۸۲/۲	قبل از کسر استهلاک	۱۲۰۱۷۵۷/۷	نخیره استهلاک	۱۰۹۶۰۵/۳
۱۰۴۶۳۶۴/۷	۲۴۸۷۶۲/۴	۹۳۳۶۹/۴	۲۵۵۰/۹	قبل از کسر استهلاک	۷۹۰۶۳۳/۸
		۱۲۹۵۱۲۷/۱	۷۰۶۵۳۸/۴	نخیره استهلاک	۵۰۰۵۴/۴
				اموال غیر منقول	۷۶۰۵۷/۳
				اموال منقول	۸۶۶۶۹۱/۱
				جمع	

۹- تعهد مشتریان بابت اعتبارات استنادی و

ضمانتهای ها

جمع تعهد مشتریان بابت اعتبارات استنادی و ضمانتهای ها در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱۴۷۴۰۹۳۷/۹ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

تعهد مشتریان بابت اعتبارات استنادی و ضمانتهای ها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱	تعهد مشتریان بابت اعتبارات استنادی ارزی به ریال	تعهد مشتریان بابت ضمانتهای رسیده از کلگزاران صادره	تعهد مشتریان بابت اعتبارات باز شده به ارز	جمع
۱۱۰۶۸۰۲۷/۷	۱۰۴۰۰۳۱۱/۷				
۴۶۹۶۲۱/۱	۴۶۶۲۱۲/۹				
.	۳۰۴۲۶/۴				
۳۲۰۳۲۸۹/۱	۵۱۷۶۴۹۵/۵				
۱۴۷۴۰۹۳۷/۹	۱۶۰۷۳۴۴۶/۵				

۸- سایر داراییها

سایر داراییهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۲۹۶۶۴۰/۴ میلیون ریال به شرح ذیل می باشد:

سایر داراییها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱	موجودی نقره
۸۴۵/۰	۸۸۱/۲	موجودی تمبر
۴۸۷/۵	۵۰۲/۶	موجودی مطلس
۲۵۴۹۸/۰	۶۶۱۹/۸	سرمایه‌گذاری در سایر موسسات
۲۰۰۸۲۸۴/۰	۱۱۳۳۷۹/۰	سکه های دوره اشکانیان
۸/۷	۸/۷	داراییهای متفرقه
۴۵۸۲۳۲/۰	۲۰۴۷۴۰/۴	تنخواه گردانها
۸۹۰/۶	۲۱۱۵/۳	پیش پرداختها
۳۹۹۹۰/۱	۳۴۴۳۷۲/۸	بهکاران موقت
۳۲۷۸۴۶/۶	۲۰۱۲۵۳۴/۱	طرحهای در جریان تکمیل
۱۷۹۳۵۷/۰	۲۳۲۱۹۷/۲	نتیجه سعیر تسهیلات دریافتی
۷۴۳۸۶۴/۴	۱۰۲۱۷۱۴/۲	از خارج
۴۱۱۳۹/۵	۴۳۴۸۸۶/۶	مطلوبات بابت تسهیلات دریافتی
۲۳۹۶۶۴۰/۴	۴۰۶۳۹۵۱/۹	بلندمدت
		جمع

۱۰- اسکناس منتشره

سپرده ها		(میلیون ریال)
پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱	
۱۲۴۹۷۷۶۵۳/۹	۱۱۲۳۶۵۸۳۸/۴	دولت
۷۶۱۲۹۰۴/۴	۷۷۱۳۳۱۹/۴	موسسات و شرکتهای دولتی
۱۶۱۶۳۱۶/۸	۱۰۲۰۶۲۳/۷	موسسات و نهادهای عمومی
		غیردولتی
		بانکها و موسسات اعتباری
		غیربانکی:
۷۶۳۰۱۵۰۹/۵	۶۰۸۴۴۶۱۴/۸	سپرده قانونی
۶۱۲۳۰۷۲/۲	۱۴۶۷۱۳۹۳/۸	سپرده دیداری
۳۹۶۹۶۰۵/۴	۵۰۰۰۰/۰	سپرده ویژه بانکها
.	۲۰۰۰۰/۰	سپرده مدت دار بانکها
۲۶۱۱۱۰۳	۱۷۲۳۹۱۸/۴	سپرده اعتبارات استاندی
۸۶۶۵۵۲۹۷/۴	۸۲۴۳۹۹۲۷/۰	و دیفعه ثبت سفارش
۱۵۳۹۵۹۱۶/۶	۱۴۵۳۶۰۲۲/۱	جمع
۲۳۶۲۵۸۰۸۹/۱	۲۱۸۰۷۵۷۳۰/۶	سایر سپرده ها
		جمع کل سپرده ها

مبلغ ۷۱۰۹۲۷۳/۱ میلیون ریال از سپرده های دولت با بت موجودی حساب ذخیره ارزی موضوع آین نامه اجرایی ماده ۶۰ اصلاحی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به میزان ۸۴۴۳/۳ میلیون دلار بود.

۱۴- مالیات بردرآمد

مالیات بردرآمد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای سال ۱۳۸۲ براساس نرخهای مندرج در قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مبلغ ۳۰۵۷۰۹/۵ میلیون ریال بود.

۱۵- سهم دولت از سود ویژه

به استناد مفاد بند (ب) ماده ۲۵ قانون پولی و بانکی کشور باقیمانده سود پس از تقسیمات مقرر در بند (الف) ماده مذبور متعلق به دولت می باشد. با توجه به تقسیم سود پیشنهادی، سهم دولت از سود ویژه سال ۱۳۸۲ مبلغ ۳۵۴۶۶/۰ میلیون ریال بوده است.

۱۶- سایر بدھیها

جمع سایر بدھیها در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۵۰۷۹۸۱۹۱/۴ میلیون ریال به شرح ذیل بود:

طی سال ۱۳۸۲ مبلغ ۵۲۰۰۰۰ میلیون ریال اسکناس جدید منتشر گردید، در نتیجه جمع اسکناس منتشره در پایان سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۴۲۵۰۰۰ میلیون ریال گردیده است.

۱۱- پولهای فلزی در جریان

با به جریان گذاردن مبلغ ۲۵۶۴۸/۵ میلیون ریال مسکوک طی سال ۱۳۸۲ جمع پولهای فلزی در جریان در پایان سال مذکور بالغ بر ۳۴۲۹۲۲/۴ میلیون ریال گردیده است.

در اجرای قسمت آخر بند (و) ماده (۲) قانون پولی و بانکی کشور و به استناد موافقت مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۴ وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی در هامش نامه شماره ۱۳۸۲/۲/۲۳ مورخ ۱۳۸۲/۲/۲۳ این بانک سقف مجاز انتشار مسکوک رایج ۴۰۰ میلیارد ریال می باشد.

۱۲- اوراق مشارکت بانک مرکزی

به موجب مصوبه نهضد و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ شورای محترم پول و اعتبار در اجرای ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و در راستای اهداف سیاستهای پولی، بانک مرکزی از تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۷ اقدام به انتشار اوراق مشارکت نموده است. میزان فروش اوراق مشارکت مذکور در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱۶۶۴۹۷۰۴ میلیون ریال بود.

۱۲- سپرده ها

کل سپرده های دیداری دولت، موسسات و شرکتهای دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی و سایر سپرده ها در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۳۶۲۵۸۰۸۹/۱ میلیون ریال به شرح ذیل بود:

۱۹- اندوخته احتیاطی

به موجب مفاد ردیف (۳) از بند (الف) ماده (۲۵)

قانونی پولی و بانکی کشور همه ساله مبلغی به پیشنهاد بانک و تصویب مجمع عمومی به حساب اندوخته احتیاطی منظور می گردد. اندوخته احتیاطی پیشنهادی از محل سود ویژه سال ۱۳۸۲ مبلغ ۳۹۷۷۱۲ میلیون ریال بوده است.

۲- ذخیره تسعیر داراییها و بدھیهای ارزی

ذخیره تسعیر داراییها و بدھیهای ارزی بانک در سال ۱۳۸۲ با نرخهای روز ۱۲/۲۸ ۱۳۸۲/۱۲/۲۸ مبلغ ۲۹۳۷۰۲۹۲/۸ میلیون ریال به شرح ذیل بود:

ذخیره تسعیر داراییها و بدھیهای ارزی

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۲	
۷۱۳۴۵۷/۲	طلاء
۱۱۹۹۶۳۶/۹	سهمیه و سهام ایران در موسسات بین المللی
۲۷۶۴۹۱۵۳/۵	موجودیهای ارزی
-۱۹۱۹۵۴/۸	حسابهای تهاتری
۲۹۳۷۰۲۹۲/۸	جمع

۲۱- درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور

درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور طی سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۷۹۳۷۷۷/۹ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

درآمد حاصل از سپرده و سرمایه گذاری در خارج از کشور

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱	
۱۳۲۹۸۰۲/۶	۱۳۸۹۹۳۹/۷	سپرده‌های ارزی مدت دار
۶۸۰۳۷/۲	۱۶۸۲۲۲۸	سپرده‌های ارزی بیداری و حسابهای مخصوص و تهاتری
۲۳۷۳۶۳۴/۷	۲۵۹۹۳۵۱/۸	اوراق قرضه خارجی
.	۴۴۰/۰	سپرده‌گذاری طلا
۱۲۱۶۸/۰	۱۱۶۲۷۱/۵	بیانیه‌الجزایر
۵۱۵۶۲/۹	۶۰۹۶۵۳	حق برداشت مخصوص
-۲۰۴۱۴۳۷/۵	-۲۲۴۶۸۲۳۱/۸	سود حساب ذخیره ارزی
۲۷۹۳۷۷۷/۹	۲۰۸۸۳۵۷/۳	جمع

سایر بدھیها

(میلیون ریال)

پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۲	
۱۷۷۰۳۶۱۵/۸	۱۵۰۹۳۳۰۰/۷	استناد پرداختی
۳۰۲۳۷۵۸/۷	۲۶۰۸۲۲۳۰/۰	تخصیص حقوق پرداخت مخصوص
۶۴۴۹/۰	۱۴۶۸۴/۷	حواله‌های ارزی عهدہما به ریال
۱۳۱۴۴۹۵/۲	۱۰۸۳۴۰۷/۹	سپرده‌های بیداری
۴۳۹۶۰۵۶۴	۳۶۵۶۸۷۶/۸	ادارات داخلی
۲۹۶۸۱۳۹/۸	۲۷۵۷۵۸۲/۸	بستانکاران موقت به ارز
۱۷۷۹۷۶/۶	۱۹۸۹۹۴/۷	بستانکاران موقت به ریال
۱۷۰۲۲/۴	۱۹۳۸۱/۴	دریاقت‌های بانک مرکزی
۱۲۰۱۰۵/۸	۲۳۸۲۴۴۱/۳	بایت بیانیه‌الجزایر
۵۱۰۵۷۹۷/۱	۶۹۹۰۱۲۹/۵	بدھیهای طرحهای در
۱۸۹۷۳۲۵۳	۱۹۶۲۸۴۵/۸	حریان تکمیل
۳۷۴۰۵۳۸/۲	۶۹۶۰۲۶۱/۱	تسیهلهات دریاقتی کوتاه مدت
۱۰۳۲۶۰۰/۰	۸۵۴۶۰۰/۰	از بانکهای خارجی
۵۹۱۱/۱	۴۱۰۵/۶	تسیهلهات ارزی دریاقتی
۵۰۷۹۸۱۹۱/۴	۵۲۳۵۰۳۳۵/۳	اوراق قرضه منتشره ارزی
		نیم درصد قانون تهیه مسکن
		برای افراد کم درآمد
		جمع

۱۷- سرمایه

سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در پایان سال ۱۳۸۲ مبلغ ۸۰۰۰۰ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل ۴۰۰۰۰ میلیون ریال افزایش یافته است.

۱۸- اندوخته قانونی

به استناد مفاد ردیف (۲) از بند (الف) ماده ۲۵ قانون پولی و بانکی کشور ده درصد سود ویژه بانک به حساب اندوخته قانونی منظور می گردد تا جمع اندوخته قانونی معادل سرمایه شود. اندوخته قانونی منظور شده برای سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱۸۲۲۲/۱ میلیون ریال می باشد که با احتساب مبلغ ۳۵۹۸۶۷/۷ میلیون ریال اندوخته قانونی در پایان سال ۱۳۸۱ جمع اندوخته قانونی در پایان سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۴۷۸۰۸۹/۸ میلیون ریال گردید.

۲۲-سود حاصل از تسهیلات اعطایی

سود حاصل از تسهیلات اعطایی در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱۲۵۸۳۸۲/۸ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

سود حاصل از تسهیلات اعطایی

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۲	
دولت	۹۶۲/۱	۱۶۲۹/۵	
موسسات و شرکت‌های دولتی	۲۰۱۸۱۹/۶	۷۷۲۹۶/۱	
بانکها	۷۲۰۶۵۱/۶	۱۱۰۷۶۴۶/۴	
بین‌المللی	۱۶۷۱۱/۹	۴۵۹۳۰/۳	
موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی	۶۵۹۶۹/۹	۲۵۸۸۰/۵	
جمع	۱۰۰۶۱۱۵/۱	۱۲۵۸۳۸۲/۸	

۲۳-کارمزد خدمات بانکی دریافتی

کارمزد خدمات بانکی دریافتی طی سال مورد گزارش مبلغ ۱۱۶۸۵۳/۹ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

کارمزد خدمات بانکی دریافتی

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۲	
اعتبارات استنادی	۷۸۴۴۵/۶	۱۰۵۷۵۲/۲	
بروکرهای ارزی	۲۳۹۰/۸	۱۰/۱	
حواله‌های ارزی	۷۷۶۴۵/۶	۱۰۴۲۸/۵	
متفرقه	۶۵۰/۴	۶۵۳/۱	
جمع	۱۵۹۱۳۲/۴	۱۱۶۸۵۳/۹	

۲۴-نتیجه معاملات ارز و طلا

طی سال مورد گزارش درآمد حاصل از معاملات ارز و طلا مبلغ ۱۴۸۲۳۱۲/۵ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

نتیجه معاملات ارز و طلا

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۱	پایان سال ۱۳۸۲	
نقاوت نرخ خرید و فروش ارز	۷۸۵۷۹/۴	۳۳۶۳۸۵/۱	
سود حاصل از خرید و فروش اوراق قرضه بین المللی	۱۲۱۵۱۷۲/۴	۱۱۹۲۵۳۴/۰	
تجدد ارزیابی اوراق قرضه بین المللی	.	-۴۶۶۰۶/۶	
جمع	۱۲۹۳۷۵۱/۸	۱۴۸۲۳۱۲/۵	

۲۸- جایزه سپرده قانونی

بموجب ردیف (ه) مصوبه هفتاد و هشتاد و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۷۱/۱۲/۱۵ شورای محترم پول واعتبار بابت جایزه سپرده قانونی سال ۱۳۸۲ جمعاً ۶۵۸۴۰۷/۶ میلیون ریال پرداخت گردیده است.

۲۹- سود اوراق مشارکت بانک مرکزی

مبلغ ۲۹۰۶۷۱۲/۹ میلیون ریال بابت سود اوراق مشارکت منتشره بانک در سال ۱۳۸۲ محاسبه و به حسابها منظور گردیده است.

۳۰- سود پرداختی بابت سپرده مدت دار ویژه بانکها

سود پرداختی به سپرده مدت دار ویژه بانکها در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۹۶۲۴۶۰/۳ میلیون ریال می باشد که مبلغ ۹۴۸۱۶۰/۳ میلیون ریال آن سود سپرده مدت دار ویژه بانکها (در اجرای ماده ۹۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران) برآورد گردیده و مبلغ ۱۴۳۰۰/۰ میلیون ریال آن سود سپرده مدت دار بانکهای صنعت و معدن بوده است.

۳۱- کارمزد خدمات بانکی پرداختی

جمع کارمزد پرداختی بابت خدمات بانکی در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۳۲۲۷۰۳/۷ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

کارمزد خدمات بانکی پرداختی

(میلیون ریال)

	پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱
کارمزد پرداختی به بانکها		
بابت نگهداری حسابهای دولتی	۲۷۰۰۰	۳۱۰۰۰
کارمزد خرید اسکناس	۳۶۲۴۶	۴۹۱۶۷
از خارج کشور		
کارمزد پرداختی به کارگزاران	۷۰۵۳۲	۹۷۸۷۰
جمع	۲۸۰۶۷۷۸/۸	۳۲۲۷۰۳/۷

۳۲- هزینه های پرسنلی و اداری

خلاصه هزینه های پرسنلی و اداری سال ۱۳۸۲ و مقایسه آن با بودجه مصوب سال مذکور به شرح ذیل می باشد:

هزینه های پرسنلی و اداری

(میلیون ریال)

سال ۱۳۸۲		
عملکرد	بودجه مصوب	هزینه های پرسنلی
۳۰۶۹۶۰/۷	۲۵۰۷۲۰/۰	هزینه های اداری
۲۵۵۷۵۲/۱	۳۲۴۴۴۰/۸	جمع
۵۶۲۷۱۲/۸	۶۷۵۰۶۰/۸	

۳۳- هزینه نشر پول و چاپ متفرقه

جمع هزینه های نشر پول و چاپ متفرقه در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱۸۰۷۵۲/۰ میلیون ریال بود که عمدتاً مربوط به هزینه های چاپ اسکناس و ضرب پولهای فلزی بوده است.

- ۳۳-۱ صورت ریز هزینه های نشر پول و چاپ متفرقه در سال ۱۳۸۲ به شرح ذیل بوده است:

هزینه نشر پول و چاپ متفرقه

(میلیون ریال)

عملکرد	بودجه مصوب	هزینه های چاپ اسکناس و ضرب مسکوک
۱۶۸۹۶۷/۴	۲۹۳۲۶۵/۰	هزینه های مربوط به سفارشات چاپ متفرقه
۶۷۹۸/۶	۲۹۵۷۵/۰	حمل و نقل و بیمه اسکناس
۳۸۳/۳	۴۰۸/۰	حمل و نقل و بیمه مسکوک
۹/۲	۱۶۰/۰	حق حضور اعضای هیات نظارت
۳۶/۸	۸۰/۰	اندوخته اسکناس
۴۳۷۱/۲	۵۲۰۰/۰	طرح تکیک و سالم سازی اسکناس
۱۶۵/۵	۲۰۰/۰	طرح تکیک و نوباره شماری اسکناس
۲۱/۰	۹۳۲/۰	هزینه تبلیغ و ترویج، حفظ و نگهداری پول و امور متفرقه نشر پول
۱۸۰۷۵۳/۰	۳۲۹۸۲۰/۰	جمع

۳۴- هزینه استهلاک

سایر هزینه ها		(میلیون ریال)
پایان سال ۱۳۸۲	پایان سال ۱۳۸۱	
۰	۲۰۷۷۰/۵	اجرای بند(تبصره ۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مصوب هیات وزیران
۵۶۰۰۰	۰	بند (ر) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کنور
۱/۴	۲۶۸۶/۴	هزینه های حمل و نقل و بیمه طلا
۵۲۵۳	۱۷۹۱/۲	هزینه های انتشار اوراق قرضه ارزی
۵۶۵۲۶/۷	۲۵۲۴۸/۱	جمع

در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۶۱۲۵۰/۹ میلیون ریال با بت هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول به شرح ذیل منظور گردیده است:

هزینه استهلاک

(میلیون ریال)		
سال ۱۳۸۲	سال ۱۳۸۱	
۱۵۲۷۸/۵	۱۱۷۴۴/۶	هزینه استهلاک اموال منقول
۴۵۹۷۲/۴	۴۱۹۳۰/۲	هزینه استهلاک اموال غیرمنقول
۶۱۲۵۰/۹	۵۳۶۷۴/۸	جمع

مبلغ ۱۴۱۶۰/۴ میلیون ریال هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول سازمان تولید اسکناس و مسکوک و کارخانه تولید کاغذ اسناد بهادر (تکاب) به حساب هزینه نشر پول منظور گردیده است.

۳۵- سایر هزینه ها:

سایر هزینه های بانک طی سال ۱۳۸۲ بالغ بر ۵۶۰۲۶/۷ میلیون ریال به شرح ذیل بوده است:

پیشنهاد تقسیم سود		(ریال)
۳۰۵۷۰۹۴۵۷۵۱۰	مالیات برآمد	
۱۱۸۲۲۲۱۱۸۸۲۴	انتقال به اندوخته قانونی	
۳۹۷۷۱۲۰۰۰۰	انتقال به اندوخته احتیاطی	
۳۵۴۶۶۶۰۰۰۰	سهم دولت از سود ویژه	
۵۹۱۱۱۰۵۹۴۲	نیم درصد موضوع قانون تهیه مسکن	
۵۸۱۱۳۸	برای افراد کم درآمد	
۱۱۸۲۲۲۱۱۶۳۴۲۴	مانده سود ویژه نقل به سال بعد	جمع

قسمت سوم

جداول آماری

فهرست جداول آماری

تولید و هزینه ملی

۱۸۰.....	- درآمد و تولید ناخالص ملی بر حسب فعالیتهای اقتصادی (به قیمت‌های جاری).....	۱
۱۸۱.....	- درآمد و تولید ناخالص ملی بر حسب فعالیتهای اقتصادی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶).....	۲
۱۸۲.....	- هزینه ناخالص ملی (به قیمت‌های جاری).....	۳
۱۸۳.....	- هزینه ناخالص ملی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶).....	۴

کشاورزی

۱۸۴.....	- تولید محصولات عمده زراعی	۵
۱۸۴.....	- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی بر حسب عقود اسلامی	۶
۱۸۵.....	- اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای جهت توسعه کشاورزی و منابع طبیعی	۷
۱۸۵.....	- تولید محصولات دامی	۸
۱۸۶.....	- اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای جهت تامین و توسعه منابع و تاسیسات آب	۹
۱۸۶.....	- پرداختهای بانک کشاورزی از محل منابع داخلی	۱۰

سوخت و نیرو

۱۸۷.....	- مصرف انرژیهای اولیه جهان	۱۱
۱۸۸.....	- ذخایر اثبات شده نفت خام جهان	۱۲
۱۸۹.....	- تولید نفت خام جهان	۱۳
۱۹۰.....	- مصرف نفت جهان	۱۴
۱۹۱.....	- متوسط قیمت‌های تک محدوده ای (spot) نفت خام طی سال ۲۰۰۳ و سه ماهه اول ۲۰۰۴	۱۵
۱۹۲.....	- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان	۱۶
۱۹۳.....	- تولید گاز طبیعی جهان	۱۷
۱۹۴.....	- مصرف گاز طبیعی جهان	۱۸
۱۹۵.....	- متوسط قیمت‌های تک محدوده ای (spot) نفت خام طی سالهای ۱۹۹۹-۲۰۰۳	۱۹
۱۹۵.....	- مصرف انرژیهای اولیه اوپک	۲۰
۱۹۶.....	- ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک	۲۱
۱۹۶.....	- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک	۲۲
۱۹۷.....	- مصرف فرآورده های نفتی اوپک	۲۳
۱۹۷.....	- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک	۲۴
۱۹۸.....	- تولید گاز طبیعی اوپک	۲۵
۱۹۸.....	- مصرف گاز طبیعی اوپک	۲۶
۱۹۹.....	- صادرات نفت ایران	۲۷
۱۹۹.....	- توزیع جغرافیایی صادرات نفت خام ایران	۲۸
۱۹۹.....	- نفت خام خواراک پالایشگاهها	۲۹
۲۰۰.....	- مصرف داخلی فرآورده های نفتی	۳۰
۲۰۰.....	- تولید گاز طبیعی	۳۱
۲۰۰.....	- تولید برق	۳۲
۲۰۱.....	- مصرف برق	۳۳
۲۰۱.....	- سرمایه‌گذاری ثابت دولت از محل تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) در بخش‌های نفت، گاز و برق	۳۴

صنعت و معدن

۲۰۲.....	- سرمایه‌گذاری براساس جوازهای تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۳۵
۲۰۳.....	- سرمایه‌گذاری براساس پروانه‌های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۳۶
۲۰۴.....	- تعداد جوازهای تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۳۷
۲۰۵.....	- تعداد پروانه‌های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۳۸
۲۰۶.....	- استغلال براساس جوازهای تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۳۹
۲۰۷.....	- استغلال براساس پروانه‌های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود	۴۰
۲۰۸.....	- شاخص اشتغال کارگاههای بزرگ صنعتی کشور	۴۱
۲۰۹.....	- شاخص مردم و حقوق و مزایای پرداختی به کارگاههای بزرگ صنعتی کشور	۴۲
۲۱۰.....	- شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور	۴۳
۲۱۱.....	- تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فضول صنایع، معدن و برنامه تحقیقات صنعتی	۴۴

ساختمنان و مسکن

۲۱۲.....	- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمنهای جدید مناطق شهری (به قیمت‌های جاری)	۴۵
۲۱۲.....	- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمنهای جدید مناطق شهری بر حسب مراحل ساخت (به قیمت‌های جاری)	۴۶
۲۱۳.....	- تملک داراییهای سرمایه ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فضول ساختمان، مسکن و عمران شهرها	۴۷
۲۱۴.....	- مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های ساختمان و مسکن	۴۸
۲۱۵.....	- تسهیلات اعطایی بانک مسکن	۴۹
۲۱۵.....	- پروانه‌های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری	۵۰
۲۱۶.....	- شاخصهای ساختمانی شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری	۵۱
۲۱۷.....	- ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری	۵۲
۲۱۸.....	- ساختمانهای تکمیل شده در مناطق شهری	۵۳

حمل و نقل

۲۱۹.....	- ارزش افزوده بخش حمل و نقل	۵۴
۲۱۹.....	- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش حمل و نقل	۵۵
۲۲۰.....	- مسافر جابجا شده در بخش‌های مختلف حمل و نقل	۵۶
۲۲۰.....	- کلای حمل شده در بخش‌های مختلف حمل و نقل	۵۷
۲۲۱.....	- تملک داراییهای سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی) دولت در فصل راه و ترابری	۵۸
۲۲۲.....	- تعداد وسایل نقلیه شماره گذاری شده در کشور	۵۹

بازرگانی داخلی

- ۶۰- وضعیت اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در اتاق پایاپایی اسناد بانکی تهران ۲۲۲
۶۱- وضعیت سفته و برات فروش رفته و واخوست شده در شهر تهران ۲۲۲

امور اجتماعی

- ۶۲- نرخ بیکاری جمعیت فعل ۱۰ ساله و پیشتر بر حسب جنس و مناطق شهری و روستایی ۲۲۳
۶۳- توزیع جمیعت کل کشور بر حسب مناطق شهری و روستایی ۲۲۳
۶۴- شاخص های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری ۲۲۳
۶۵- متوسط درآمد ناچالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف درآمد ۲۲۴
۶۶- ضریب جینی در مناطق شهری ۲۲۴
۶۷- متوسط هزینه ناچالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف هزینه ۲۲۵
۶۸- تعداد مدارس، کلاسها و قادر آموزشی ۲۲۶
۶۹- دانش آموزان مدارس کشور ۲۲۶
۷۰- دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی ۲۲۷
۷۱- دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی ۲۲۸
۷۲- تعداد بیمه شدگان و مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی ۲۲۸
۷۳- نسبت جمیعت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوسادی ۲۲۹
۷۴- میزان حداقل دستمزد اسمی واقعی ماهانه ۲۲۹
۷۵- میزان افزایش سالانه حقوق کارکنان دولت ۲۲۹
۷۶- تعداد پوشکان، دندانپزشکان، داروسازان و تخت بیمارستانی ۲۳۰
۷۷- ترکیب بیمه شدگان سازمان تامین اجتماعی بر حسب محل قعالت و جنس ۲۳۰
۷۸- افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی ۲۳۰

بودجه و برنامه های مالی دولت

- ۷۹- پرداختهای دولت بایت بارانه کالاها و خدمات ۲۳۱
۸۰- وضع مالی دولت (مقایسه ارقام مصوب و عملکرد بودجه سال ۱۳۸۲) ۲۳۲
۸۱- وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی) ۲۳۳
۸۲- درآمدهای مالیاتی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) ۲۳۴
۸۳- سایر درآمدهای دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) ۲۳۸

وضعیت بخش خارجی اقتصاد

- ۸۴- موازنۀ پرداختها ۲۳۹
۸۵- ارزش صادرات گمرکی (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی) ۲۴۰
۸۶- ترکیب صادرات گمرکی براساس نوع مصرف (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی) ۲۴۱
۸۷- توزیع صادرات گمرکی بر حسب قاره ها ۲۴۲
۸۸- توزیع صادرات گمرکی بر حسب گروه کشورها ۲۴۲
۸۹- توزیع صادرات گمرکی بر حسب گروه کشورها (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده های نفتی) ۲۴۳
۹۰- ارزش واردات گمرکی براساس طبقه بندی بین المللی کالا ۲۴۴
۹۱- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف ۲۴۶
۹۲- توزیع واردات گمرکی بر حسب قاره ها ۲۴۷
۹۳- توزیع واردات گمرکی بر حسب گروه کشورها ۲۴۷
۹۴- توزیع واردات گمرکی بر حسب کشورها ۲۴۸

بانکداری و سیاستهای پولی و اعتباری

- ۹۵- خلاصه داراییها و بدھیهای سیستم بانکی ۲۴۹
۹۶- خلاصه داراییها و بدھیهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۲۵۰
۹۷- خلاصه داراییها و بدھیهای بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۲۵۱
۹۸- خلاصه داراییها و بدھیهای بانکهای تجاری ۲۵۲
۹۹- خلاصه داراییها و بدھیهای بانکهای تخصصی ۲۵۳
۱۰۰- خلاصه داراییها و بدھیهای بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ۲۵۴
۱۰۱- بدھی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۲۵۵
۱۰۲- نقدینگی ۲۵۶
۱۰۳- تغییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تجاری ۲۵۷
۱۰۴- تغییر در مانده و مصارف بانکهای تخصصی ۲۵۷

بیمه

- ۱۰۵- عملکرد بازار بیمه کشور در سال ۱۳۸۲ ۲۵۸
۱۰۶- عملکرد صنعت بیمه به تفکیک شرکتها در سال ۱۳۸۲ ۲۵۸

بازار سرمایه

- ۱۰۷- شاخص قیمت سهام به تفکیک صنایع ۲۵۹
۱۰۸- آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران بر حسب صنایع ۲۶۰
۱۰۹- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها ۲۶۱
۱۱۰- خلاصه وضعیت انتشار اوراق مشارک متنتشر شده در سال ۱۳۸۲ ۲۶۲

روندهای قیمتها

- ۱۱۱- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ۲۶۳
۱۱۲- شاخص ماهانه بهای کالاهای خدمات مصرفی در مناطق شهری (قبل از تعدیل فصلی) ۲۶۴
۱۱۳- شاخص ماهانه بهای کالاهای خدمات مصرفی در مناطق شهری (پس از تعدیل فصلی) ۲۶۴
۱۱۴- متوسط سالانه شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی در مناطق شهری استانهای مختلف ۲۶۵
۱۱۵- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور ۲۶۶
۱۱۶- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای عده فروشی کالاها ۲۶۷
۱۱۷- شاخص ماهانه بهای عده فروشی کالاها ۲۶۸
۱۱۸- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای تولید کننده ۲۶۹
۱۱۹- شاخص ماهانه بهای تولید کننده ۲۷۰
۱۲۰- متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای صادراتی در ایران ۲۷۱
۱۲۱- شاخص ماهانه بهای کالاهای صادراتی در ایران ۲۷۲

درآمد و تولید ناخالص ملی بر حسب فعالیتهای اقتصادی(۱)

(میلیارد ریال)		(به قیمت‌های جاری)						جدول شماره (۱)
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	□ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۱۱/۶	۱۱/۷	۱۹/۰	۲۵/۸	۱۲۷۵۷۷/۵	۱۰۷۲۰۱/۵	۸۵۲۳۷/۹	۷۹۱۲۰/۹	گروه کشاورزی
۲۳/۰	۲۲/۹	۲۰/۰	۱۰۹/۳	۲۵۲۱۴۴/۴	۲۱۰۰۸۴/۷	۱۰۰۳۹۱/۵	۱۰۱۷۰۵/۳	گروه نفت
۱۸/۲	۱۸/۷	۱۶/۸	۲۷/۰	۱۹۹۹۴۲/۶	۱۷۱۱۹۹/۳	۱۳۴۸۲۲/۳	۱۱۰۴/۹	گروه صنایع و معادن
۰/۶	۰/۸	۱۸/۰	۱۹/۱	۶۴۹۱/۰	۵۵۰۰/۱	۴۶۱۸/۰	۳۰۶۸/۰	معدن
۱۱/۲	۱۱/۴	۱۷/۵	۱۸/۰	۱۲۲۱۲۹/۳	۱۰۴۷۹۹/۴	۸۸۸۰۶/۹	۷۵۸۶۶/۲	صنعت
۱/۷	۱/۸	۲۲/۶	۳۳/۰	۱۸۴۲۰/۴	۱۵۰۲۴/۵	۱۱۲۹۳/۷	۸۵۵۴/۷	برق، گاز و آب
۴/۷	۵/۰	۱۳/۱	۵۲/۴	۵۱۸۹۱/۹	۴۵۸۷۵/۳	۳۰۱۰۳/۷	۲۲۶۱۶/۱	ساختمان
۴۹/۵	۴۸/۵	۲۲/۱	۲۵/۶	۵۴۲۱۸۵/۳	۴۴۴۰۶۴/۷	۳۵۳۵۹۱/۷	۲۹۵۱۰/۴	گروه خدمات
۱۲/۰	۱۲/۰	۱۹/۶	۲۲/۴	۱۳۱۸۴۹/۳	۱۱۰۲۴۱/۹	۹۰۰۹۲/۴	۷۷۱۳۱/۱	بازرگانی، رستوران و هتلداری
۷/۶	۷/۲	۲۵/۶	۱۶/۹	۸۳۱۱۸/۶	۶۶۱۵۱/۴	۵۶۵۹۰/۵	۴۷۲۲۷/۷	حمل و نقل، اینبارداری و ارتباطات
۲/۷	۲/۱	۵۵/۵	۵۸/۹	۲۹۸۸۹/۴	۱۹۲۱۷/۹	۱۲۰۹۲/۳	۱۰۵۳۳/۸	خدمات موسسات مالی و پولی
۱۳/۳	۱۳/۳	۲۰/۰	۲۹/۴	۱۴۵۸۰۳/۶	۱۲۱۵۰۳/۰	۹۳۹۱۸/۷	۷۴۰۱۴/۲	خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی
۱۱/۲	۱۱/۲	۱۹/۲	۲۴/۷	۱۲۲۴۹۵/۶	۱۰۲۷۵۹/۸	۸۲۳۷۸/۷	۷۰۷۱۲/۷	خدمات عمومی
۲/۶	۲/۶	۲۰/۰	۳۰/۶	۲۹۰۲۸/۸	۲۴۱۹۰/۷	۱۸۵۱۹/۱	۱۴۴۸۱/۹	خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی
کسر می‌شود:								
۲/۴	۱/۸	۶۲/۵	۷۰/۷	۲۶۱۲۲/۹	۱۶۰۸۵/۰	۹۴۲۲/۱	۹۵۳۹/۴	کارمزد احتسابی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۶	۳۷/۹	۱۰۹۵۷۱۶/۹	۹۱۶۴۶۵/۲	۶۶۴۶۲۰/۲	۵۷۶۴۹۳/۱	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه
	۱۹/۴	۲۵/۲	۸۴۳۵۷۲/۵	۷۰۶۳۸۰/۵	۵۶۴۲۲۸/۷	۴۷۴۷۸۷/۸	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)	
	۴۲/۳	۰	-۲۲۶۶۶/۵	-۱۵۹۳۲/۰	۱۴۵۵/۱	۲۷۷/۵	خالص درآمد عوامل تولید از خارج	
	۲۷/۱	۳۲/۷	۱۲۰۰/۴	۹۴۴۱/۱	۷۱۱۶/۱	۳۹۷۹/۹	خالص مالیاتهای غیر مستقیم	
	۱۹/۲	۳۵/۲	۱۰۸۵۰۵۰/۸	۹۰۹۹۷۴/۳	۶۷۳۱۹۱/۴	۵۸۰۷۵۰/۶	تولید (درآمد) ناخالص ملی به قیمت بازار	
کسر می‌شود:								
۲۱/۳	۲۹/۷	۱۳۷۴۸۸/۶	۱۱۳۳۶۸/۰	۸۷۳۸۳/۸	۷۹۸۸۶/۷	استهلاک سرمایه‌های ثابت		
۲۷/۱	۳۲/۷	۱۲۰۰/۴	۹۴۴۱/۱	۷۱۱۶/۱	۳۹۷۹/۹	خالص مالیاتهای غیر مستقیم		
۱۸/۹	۳۶/۰	۹۳۵۵۶۹۱/۸	۷۸۷۱۶۵/۲	۵۷۸۸۹۱/۵	۴۹۶۸۸۴/۰	درآمد ملی		

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می‌باشد.

درآمد و تولید ناخالص ملی بر حسب فعالیتهای اقتصادی(۱)

به قیمت‌های ثابت سال (۱۳۷۶)						جدول شماره (۲)
درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	□ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۷/۱	۱۱/۴	۵۳۳۴۴/۵	۴۹۸۲۴/۵	۴۴۷۳۸/۳	۴۵۷۷۴/۲	گروه کشاورزی
۱۲/۹	۳/۶	۴۴۴۹۳/۳	۳۹۴۰۴/۸	۳۸۰۵۳/۳	۴۲۷۹۵/۰	گروه نفت
۷/۴	۱۲/۳	۸۹۳۳۹/۲	۸۳۱۶۲/۱	۷۴۰۷۹/۴	۶۷۲۲۷/۱	گروه صنایع و معادن
۱۲/۷	۱۲/۰	۲۷۷۲۲/۴	۲۴۲۵/۴	۲۱۶۵/۵	۱۸۲۸/۷	معدن
۹/۹	۱۱/۰	۶۳۹۹۴/۷	۵۸۲۲۹/۹	۵۲۴۵۹/۴	۴۶۸۸۰/۶	صنعت
۹/۲	۸/۳	۴۲۴۲/۵	۳۸۸۷/۶	۳۵۹۱/۲	۳۳۹۵/۶	برق، گاز و آب
-۱/۳	۱۷/۴	۱۸۴۶۸/۴	۱۸۶۱۹/۲	۱۵۸۶۳/۴	۱۵۱۲۲/۲	ساختمان
۵/۱	۵/۵	۱۹۶۵۵۹/۱	۱۸۶۹۹۲/۳	۱۷۷۲۶۷/۵	۱۶۷۷۳۷/۲	گروه خدمات
۷/۵	۹/۵	۵۹۹۵۱/۹	۵۵۷۶۹/۲	۵۰۹۴۷/۳	۴۶۸۹۸/۶	بازرگانی، رستوران و هتلداری
۶/۱	۰/۷	۳۳۴۴۳۴/۴	۳۱۵۰۴/۷	۳۱۲۹۰/۹	۲۹۶۴۶/۶	حمل و نقل، اینبارداری و ارتباطات
۱۲/۸	۱۰/۱	۵۹۲۶/۱	۵۲۶۲/۰	۴۷۸۱/۲	۴۰۸۱/۱	خدمات موسسات مالی و پولی
۴/۳	۷/۹	۵۲۸۲۱/۷	۵۰۶۵۳/۶	۴۶۹۴۲/۴	۴۴۲۷۷/۷	خدمات مستغلات و خدمات حرفه ای و تخصصی
-۰/۵	-۱/۶	۳۳۷۲۷/۴	۳۲۵۶۵/۳	۳۴۰۹۵/۸	۳۴۳۶۳/۳	خدمات عمومی
۴/۳	۱۱/۲	۱۰۶۷۷/۶	۱۰۲۳۷/۴	۹۲۰۹/۸	۸۴۶۹/۹	خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی
کسر می شود:						
۱۷/۲	۱۲/۹	۴۷۲۶/۶	۴۰۳۳/۶	۳۵۷۲/۴	۳۴۶۴/۶	کارمزد احتسابی
۶/۷	۷/۵	۳۷۹۰۹/۵	۳۵۵۳۵۰/۲	۳۳۰۵۶۵/۱	۳۲۰۰۶۸/۹	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه
۵/۹	۸/۰	۳۳۴۵۱۶/۲	۳۱۵۹۴۵/۴	۲۹۲۵۱۱/۸	۲۷۷۷۲۷۳/۹	تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)
خالص درآمد عوامل تولید از خارج						
خالص مالیاتهای غیر مستقیم						
نتیجه رابطه مبادله بازارگانی						
۷/۹	۱۰/۳	۴۰۰۲۴۰/۰	۳۷۰۸۲۶/۸	۳۳۶۰۷۰/۱	۳۲۳۰۹۴/۱	تولید (درآمد) ناخالص ملی به قیمت بازار
کسر می شود:						
۳/۷	۲/۷	۵۳۴۴۷/۱	۵۱۵۵۲/۸	۵۰۲۱۲/۰	۴۹۰۹۸/۹	استهلاک سرمایه های ثابت
		۴۱۵۰/۹	۲۶۶۰/۷	۳۵۳۹/۴	۲۲۰۹/۶	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
۸/۶	۱۱/۸	۳۴۲۶۴۲/۰	۳۱۵۶۲۳/۳	۲۸۲۲۳۱۸/۷	۲۷۱۷۸۵/۵	درآمد ملی

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

هزینه ناخالص ملی (۱)

(میلیارد ریال)

(به قیمت‌های جاری)

جدول شماره (۳)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	□ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	
۴۵/۲	۴۵/۰	۲۰/۰	۲۹/۰	۵۰۰۴۹۶/۸	۴۱۷۰۸۰/۷	۳۲۲۳۱۳/۸	۲۷۶۶۱۲/۰	هزینه های مصرفی خصوصی
۱۲/۵	۱۲/۸	۱۶/۷	۲۵/۹	۱۳۸۱۷۶/۳	۱۱۸۴۰۸/۲	۹۴۰۲۹/۴	۸۰۵۵۴/۰	هزینه های مصرفی دولتی
۲۸/۸	۲۸/۲	۲۲/۳	۳۸/۹	۳۱۹۲۹۵/۷	۲۶۱۱۳۵/۶	۱۸۷۹۹۹/۰	۱۵۳۴۶۲/۲	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۶/۷	۱۵/۸	۲۶/۳	۳۱/۳	۱۸۴۶۵۸/۹	۱۴۶۱۹۳/۹	۱۱۱۳۵۸/۵	۹۰۳۲۲/۵	ماشین آلات
۱۲/۴	۱۱/۵	۲۸/۹	۱۹/۸	۱۳۷۵۸۰/۱	۱۰۶۷۳۲/۶	۸۹۰۶۴/۰	۷۳۴۸۵/۴	بخش خصوصی
۴/۳	۴/۲	۱۹/۳	۷۷/۰	۴۷۰۷۷۸/۸	۳۹۴۶۱/۲	۲۲۲۹۴/۵	۱۶۸۳۷/۱	بخش دولتی
۱۲/۲	۱۲/۴	۱۷/۱	۵۰/۰	۱۳۴۶۳۶/۸	۱۱۴۹۴۱/۷	۷۶۶۴۰/۶	۶۳۱۳۹/۷	ساختمان
۵/۶	۶/۰	۱۰/۸	۳۹/۷	۶۱۸۴۳/۴	۵۵۸۰۴/۲	۳۹۹۵۴/۸	۲۸۴۱۹/۵	بخش خصوصی
۶/۶	۶/۴	۲۳/۱	۶۱/۲	۷۲۷۹۳/۴	۵۹۱۳۷/۵	۲۶۶۸۵/۸	۳۴۷۲۰/۲	بخش دولتی
۱۰/۵	۸/۳	۵۰/۲	۵۷/۶	۱۱۵۷۷۰/۲	۷۶۶۹۱/۲	۴۸۶۶۸/۷	۳۷۹۵۸/۰	تغییر در موجودی انبار
۲/۵	۳/۸			۲۷۲۷۳۰/۰	۳۵۲۹۸/۱	۱۱۵۳۱/۸	۳۰۶۲۰/۳	خالص صادرات کالاها و خدمات
۲۸/۰	۲۶/۶	۲۶/۰	۷۸/۵	۳۰۹۷۳۹/۴	۲۴۵۸۶۸/۱	۱۳۷۷۳۲/۳	۱۳۱۸۱۰/۷	الصادرات کالاها و خدمات
۲۵/۵	۲۲/۷	۳۴/۱	۶۶/۹	۲۸۲۴۶۶/۴	۲۱۰۵۷۰/۰	۱۲۶۲۰۰/۵	۱۰۱۱۹۰/۴	واردات کالاها و خدمات
۰/۶	۱/۹			۶۷۰۵/۳	۱۷۷۹۲/۵	۶۱۹۳/۶	۱۲۶۶/۶	اشتباهات آماری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۶	۳۷/۸	۱۱۰۷۷۱۷/۳	۹۲۵۹۰۶/۳	۶۷۱۷۳۶/۳	۵۸۰۴۷۳/۰	هزینه ناخالص داخلی
				-۲۲۶۶۶/۵	-۱۵۹۳۲/۰	۱۴۵۵/۱	۲۷۷/۵	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
		۱۹/۲	۳۵/۲	۱۰۸۵۰۵۰/۷	۹۰۹۹۷۴/۳	۶۷۳۱۹۱/۴	۵۸۰۷۵۰/۶	هزینه (تولید) ناخالص ملی به قیمت بازار
		۱۸/۹	۳۶/۰	۹۳۵۵۶۱/۸	۷۸۷۱۶۵/۲	۵۷۸۶۹۱/۶	۴۹۶۸۸۴/۰	کسر می شود:
		۲۱/۳	۲۹/۷	۱۳۷۴۸۸/۶	۱۱۳۴۶۸/۰	۸۷۳۸۳/۷	۷۹۸۸۶/۷	استهلاک سرمایه های ثابت
				۱۲۰۰/۴	۹۴۴۱/۱	۷۱۱۶/۱	۳۹۷۹/۹	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
								درآمد ملی

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

(میلیارد ریال)

جدول شماره (۴)

هزینه ناخالص ملی (۱)
(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶)

سال							
درصد تغییر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	□ ۱۳۸۱		
۱۳۸۲	۱۳۸۱					۱۳۷۹	
۴/۴	۱۱/۷		۲۰۲۰۸۱/۹	۱۹۳۵۶۵/۰	۱۷۳۲۸۷/۴	۱۶۵۹۲۴/۱	هزینه های مصرفی خصوصی
+۰	۲/۰		۴۳۵۸۰/۸	۴۳۵۵۹/۶	۴۲۶۸۷/۷	۴۱۶۱۵/۷	هزینه های مصرفی دولتی
۱۰/۱	۱۱/۸		۱۳۳۸۸۴/۷	۱۲۱۶۳۰/۷	۱۰۸۷۶۱/۵	۹۵۲۶۷/۴	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۵/۴	۸/۹		۸۰۳۵۸۳	۶۹۶۵۵/۳	۶۳۹۸۰/۸	۵۲۴۳۹/۶	ماشین آلات
۱۶/۹	۹/۹		۶۵۷۵۷/۱	۵۶۲۵۵/۶	۵۱۱۷۱/۶	۴۳۴۷۷/۸	بخش خصوصی
۹/۰	۴/۶		۱۴۶۰/۱/۱	۱۳۳۹۹/۸	۱۲۸۰/۹/۳	۹۹۶۱/۷	بخش دولتی
۲/۹	۱۶/۱		۵۳۴۹۶/۴	۵۱۹۷۵/۴	۴۴۷۸۰/۷	۴۱۸۲۷/۸	ساختمان
-۰/۹	۱۲/۹		۲۴۳۴۷/۷	۲۴۵۷۱/۶	۲۱۷۷۰/۰	۱۸۱۹۲/۶	بخش خصوصی
۶/۴	۱۹/۱		۲۹۱۴۸/۷	۲۷۴۰/۳/۸	۲۳۰/۱/۷	۲۲۶۳۵/۲	بخش دولتی
۶۳/۷	-۳۴/۳		۱۵۱۱۴/۲	۹۲۳۲/۲	۱۴۰۵۰/۶	۱۵۸۱۵/۴	تغییر در موجودی اینار
			-۱۳۰۷۶/۹	-۴۳۹۲/۵	۳۳۸۶/۹	۱۲۴۳۱/۵	خالص صادرات کالاهای و خدمات
۱۶/۱	۸/۳		۷۲۱۹۰/۸	۶۲۱۷۳/۷	۵۷۳۹۳/۲	۵۸۴۷۸/۷	صادرات کالاهای و خدمات
۲۸/۱	۲۲/۳		۸۵۲۶۷/۷	۶۶۵۶۶/۱	۵۴۰۰/۶/۳	۴۶۰۴۷/۳	وارادات کالاهای و خدمات
			۱۶۰۵/۷	-۴۵۸۴/۲	-۸۰۶۹/۷	-۸۷۷۶/۰	اشتباهات آماری
۶/۷	۷/۵		۳۸۳۱۶/۳	۳۵۹۰/۱/۹	۳۳۴۱۰/۴/۵	۳۲۲۲۷۸/۶	هزینه ناخالص داخلی
			۲۰۳۲۸/۴	۱۴۳۴۸/۴	۱۴۸۰/۴	۱۳۰۵/۰	نتیجه رابطه مبادله بازارگانی
			-۳۲۴۸/۸	-۲۵۲۲/۵	۴۸۵/۲	-۴۸۹/۵	خالص درآمد عوامل تولید از خارج
۷/۹	۱۰/۳		۴۰۰۲۴۰/۰	۳۷۰۸۳۶/۸	۳۳۶۰۷۰/۱	۳۲۲۰۹۴/۱	هزینه (تولید) ناخالص ملی به قیمت بازار
							کسر می شود:
۳/۷	۲/۷		۵۳۴۴۷/۱	۵۱۵۵۲/۸	۵۰۲۱۲/۰	۴۹۰۹۸/۹	استهلاک سرمایه های ثابت
			۴۱۵۰/۹	۳۶۶۰/۷	۳۵۳۹/۰	۲۲۰۹/۶	خالص مالیاتهای غیر مستقیم
۸/۶	۱۱/۸		۳۴۲۶۴۱/۹	۳۱۵۶۲۳/۳	۲۸۲۳۱۸/۷	۲۷۱۷۸۵/۵	درآمد ملی

۱- اختلاف در سرجمع و اجزا ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

(هزار تن)

تولید محصولات عمده زراعی

جدول شماره (۵)

درصد تغییر		سال						نوع محصول
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۸/۰	۳۱/۶	۱۳۴۴۰	۱۲۴۵۰	۹۴۵۹	۸۰۸۸	۸۶۷۳	گندم	
-۵/۷	۲۷/۳	۲۹۰۸	۳۰۸۵	۲۴۲۳	۱۶۸۶	۱۹۹۹	جو	
۱/۵	۴۵/۱	۲۹۳۱	۲۸۸۸	۱۹۹۰	۱۹۷۱	۲۳۴۸	برنج (شلتوك)	
۲/۰	-۱۶/۳	۳۵۲	۳۴۵	۴۱۲	۴۹۷	۴۴۱	پنبه	
-۲/۷	۳۱/۲	۵۹۳۳	۶۰۹۸	۴۶۴۹	۴۲۳۲	۵۵۴۸	چغندر قند	
۴۰/۰	۱۶/۲	۵۱۹۶	۳۷۱۲	۳۱۹۵	۲۲۶۷	۲۲۳۶	نیشکر	
-۰/۵	-۶/۶	۲۱۲	۲۱۳	۲۲۸	۲۲۳	۲۷۵	چای (برگ سبز)	
۱۵/۹	۳۶/۷	۳۹۳	۳۳۹	۲۴۸	۲۴۷	۲۷۱	دانه های روغنی	
-۱۸/۵	۳۵/۰	۲۲	۲۷	۲۰	۲۱	۲۲	تباقر	
۰/۱	۲۰/۱	۶۷۱	۶۷۰	۵۵۸	۵۶۲	۴۷۱	حبویات	
۱۲/۱	۷/۷	۴۲۱۱	۳۷۵۶	۳۴۸۶	۳۶۵۸	۳۴۳۳	سیب زمینی	
۲/۹	۷/۸	۱۵۷۴	۱۵۲۹	۱۴۱۹	۱۳۴۴	۱۶۷۷	پیاز	
-۵/۶	۱۲۲/۳	۲۳۵	۲۴۹	۱۱۲	۳۰۴	۱۳۱	پسته	

۶۱

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

(میلیارد ریال)

تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی بر حسب عقود اسلامی (۱)

جدول شماره (۶)

سهم (درصد)		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲/۷	۷/۳	-۵۲/۲	۷۸۸/۳	۱۶۵۰/۸	۴۷۴/۵	۵۷/۳	۲۸۵/۰	قرض الحسنہ
۴۱/۱	۳۴/۲	۵۳/۰	۱۱۸۱۶/۸	۷۷۲۱/۴	۵۹۹۳/۴	۴۳۴۹/۹	۲۵۹۶/۴	فروش اقساطی
۲۳/۶	۲۶/۴	۱۳/۷	۶۷۸۱/۷	۵۹۶۵/۱	۴۷۱۹/۴	۲۲۶۰/۳	۱۸۵۷/۳	مشارکت مدنی
۱۶/۸	۱۸/۰	۱۸/۵	۴۸۳۳/۹	۴۰۷۹/۴	۲۰۱۶/۵	۲۱۳۴/۴	۱۶۵۹/۶	مضاربه
۱۵/۲	۱۳/۵	۴۳/۰	۴۳۷۱/۲	۳۰۵۷/۰	۲۲۴۷/۵	۱۵۱۹/۶	۱۶۴۱/۳	سلف
۰/۵	۰/۵	۳۳/۲	۱۴۹/۴	۱۱۲/۲	۸/۴	۰/۰	۱/۷	جهاله
۰/۱	۰/۱	۲۹/۰	۲۸/۰	۲۱/۷	۲۸/۴	۳۴۲/۵	۱۲/۸	اجاره به شرط تملیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۷/۳	۲۸۷۶۹/۳	۲۲۶۰۷/۶	۱۶۴۸۸/۱	۱۰۶۶۴/۰	۸۰۵۵/۱	جمع

ماخذ: بانک کشاورزی
۱- شامل پرداختهای تکلیفی و غیر تکلیفی می باشد.

جدول شماره (۷)

اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای جهت توسعه کشاورزی و منابع طبیعی							
(میلیارد ریال)		سال					
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶۱/۳	۲۲۶۸/۵	۱۴۰۶/۳	۷۱۳/۹	۱۷۵۹/۰	۱۰۲۶/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶۱/۳	۲۲۶۸/۵	۱۴۰۶/۳	۷۱۳/۹	۱۰۸۱/۹	۶۴۴/۵
۶۷/۵	۶۵/۸	۶۵/۵	۱۵۳۱/۱	۹۲۵/۱	۵۴۵/۱	۷۴۲/۹	۴۰۹/۰
۲۲/۹	۲۲/۱	۶۷/۳	۵۱۹/۰	۳۱۰/۳	۱۶۳/۴	۲۴۱/۰	۱۶۵/۲
۱۷/۹	۶/۹	۳۱۹/۷	۴۰۶/۷	۹۶/۹	۱۲۹/۷	۱۷۲/۲	۱۲۹/۰
۱/۰	۰/۸	۱۰۲/۷	۲۲/۳	۱۱/۰	۱۹/۲	۲۹/۴	۲۰/۲
۳/۹	۲/۹	۱۱۶/۶	۸۸/۸	۴۱/۰	۴۹/۹	۷۱/۱	۳۰/۱
۰/۸	۰/۰	۰	۱۷/۱	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
۴/۱	۲/۳	۱۹۴/۰	۹۳/۵	۳۱/۸	۴۶/۳	۴۴/۹	۳۲/۳
۲/۴	۱/۲	۲۱۷/۶	۵۴/۰	۱۷/۰	۲۱/۷	۴۶/۲	۳۲/۲
۱۴/۵	۲۹/۶	-۲۱/۰	۳۲۹/۷	۴۱۷/۱	۱۱۴/۹	۱۳۸/۱	۰/۰
۳۲/۵	۳۴/۲	۵۳/۲	۷۳۷/۴	۴۸۱/۲	۱۶۸/۸	۳۳۹/۰	۲۳۵/۵
		۰۰	۰۰	۰۰	۶۷۷/۱	۳۸۲/۲	
		۱۳/۶	۲۷۲/۹	۲۴۰/۳	۳۱۳/۷	۳۵۳/۷	۲۶۸/۸
		۰۰	۰۰	۰۰	۲۱۱۲/۷	۱۲۹۵/۵	
مجموع کل							

مأخذ: آمار سالهای ۱۳۷۸-۱۳۷۹ از قوانین بودجه کل کشور و ارقام سالهای ۱۳۸۰-۱۳۸۲ از آمارهای مقدماتی خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج شده است.

جدول شماره (۸)

تولید محصولات دامی							
درصد تغییر		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱/۳	-۰/۱	۷۵۲	۷۴۲	۷۴۳	۷۲۹	۷۲۱	گوشت قرمز
۷/۵	۲/۲	۶۳۱۶	۵۸۷۷	۵۷۴۸	۵۶۲۳	۵۵۶۴	شیرخام
۱۷/۲	۶/۴	۱۱۰۴	۹۴۲	۸۸۵	۸۰۳	۷۲۵	گوشت مرغ
۱۵/۰	-۵/۹	۶۲۹	۵۴۷	۵۸۱	۵۸۰	۵۷۰	تخم مرغ

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی

جدول شماره (۹)

اعتبارات طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای جهت تامین و توسعه منابع و تاسیسات آب									
(میلیارد ریال)		سال							
سهم (درصد)		درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۳/۸	۱۰۱۲۵/۵	۷۰۴۳/۱	۲۵۸۲/۶	۳۰۰۸/۴	۱۹۸۱/۰		
۶۲/۴	۶۵/۸	۳۶/۴	۶۳۲۱/۷	۴۶۳۵/۷	۱۶۴/۴	۱۹۰۴/۶	۱۱۸۵/۷		
۲۵/۶	۲۵/۰	۴۷/۲	۲۵۹۱/۶	۱۷۶۱/۱	۶۳۲۳/۳	۷۵۷/۴	۶۵۳/۲		
۱/۹	۱/۶	۷۲/۱	۱۸۹/۰	۱۰۹/۸	۸۲/۰	۱۱۱/۶	۶۲/۴		
۳/۳	۳/۰	۵۷/۱	۳۲۸/۶	۲۰۹/۲	۸۰/۲	۷۰/۶	۴۱/۷		
۲/۱	۲/۰	۵۰/۳	۲۱۵/۷	۱۴۳/۵	۴۲/۴	۵۲/۵	۳۸/۰		
۴/۷	۲/۶	۱۶۰/۶	۴۷۸/۹	۱۸۳/۸	۱۰۵/۳	۱۱۱/۷	۰/۰		
		۰۰	۰۰	۰۰	۶۴۴/۶	۳۷۱/۷			
		۰۰	۰۰	۰۰	۳۶۵۳/۰	۲۳۵۲/۷			
								جمع کل	

مأخذ: آمار سالهای ۱۳۷۸-۱۳۷۹ از قوانین بودجه کل کشور و ارقام سال ۱۳۸۰-۸۲ از آمارهای مقدماتی خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج شده است.

جدول شماره (۱۰)

پرداختهای بانک کشاورزی از محل منابع داخلی (۱)								
(میلیون ریال)		سال						
سهم (درصد)		درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۸/۴	۲۶/۲	۴۶/۰	۶۴۸۹۵۵۵	۴۴۴۵۷۸۸	۳۸۴۳۲۸۲	۲۴۱۹۴۲۴	۱۱۹۶۸۶۲	زراعت
۶/۸	۷/۴	۲۵/۰	۱۵۶۲۶۵۷	۱۲۵۰۴۲۱	۸۹۰۹۴۸	۵۲۲۲۰۱	۲۱۸۰۸۷	باغداری
۱۶/۳	۱۵/۶	۴۰/۴	۳۷۲۸۲۳۱	۲۶۵۵۶۰۹	۱۶۰۱۷۴۷	۹۳۶۲۳۴	۷۲۲۵۳۱	دامداری و دامپروری
۴/۹	۴/۳	۵۳/۹	۱۱۲۵۴۹۹	۷۳۱۱۰۰	۱۰۰۰۷۱۸	۶۶۰۳۳۶	۵۲۷۱۲۹	پرورش طیور
۰/۲	۰/۴	-۲۳/۸	۵۱۰۹۲	۶۷۰۲۲	۴۰۱۴۲	۱۳۶۶۱	۱۱۹۳۲	پرورش زنبور عسل و کرم ابریشم
۳/۰	۱/۷	۱۳۵/۲	۶۷۸۴۳۱	۲۸۸۴۰۳	۲۵۲۲۰۰	۱۵۲۲۴۱	۱۱۸۰۹۳	صنایع وابسته به کشاورزی
۱/۲	۱/۵	۱۰/۱	۲۸۵۹۰۹	۲۵۹۶۹۵	۱۴۷۵۶۹	۱۰۱۸۷۱	۸۶۳۷۵	قالیبافی و صنایع دستی
۱/۱	۰/۹	۷۴/۵	۲۵۴۱۰۳	۱۴۵۵۹۱	۱۴۵۱۵۰	۵۸۰۸۲	۲۷۷۸۶	پرورش ماهی، صید ماهی و میگو
۹/۰	۷/۶	۵۹/۷	۲۰۴۶۸۸۰	۱۲۸۱۴۹۴	۹۲۷۰۷۵	۶۷۶۹۴۴	۵۰۰۰۴۸	خدمات کشاورزی
۲۹/۱	۳۴/۴	۱۴/۰	۶۶۵۷۱۷۷	۵۸۳۸۱۶۸	۲۸۴۳۷۵۷	۱۴۹۷۱۳۶	۱۰۳۰۵۸۶	سایر (۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۹	۲۲۸۷۹۵۳۴	۱۶۹۶۳۲۹۱	۱۱۶۹۲۵۸۸	۷۰۳۹۱۳۰	۴۴۳۹۹۲۹	جمع کل

مأخذ: بانک کشاورزی

۱- به این نوع تمهیلات، پرداختهای مستقیم و پرداختهای غیر تکلیفی نیز اطلاق می شود.

۲- شامل بهره برداری از جنگلها و مراتع، ایستگاههای تکثیر بذر و نهال و آبخیز داری می باشد.

جدول شماره (۱۱)

صرف انرژیهای اولیه جهان

(میلیون تن معادل نفت)

۲۰۰۳												۲۰۰۲																	
جمع کل	برق آبی	انرژی هسته‌ای	زغال سنگ	غاز طبیعی	نفت	جمع کل	برق آبی	انرژی هسته‌ای	زغال سنگ	غاز طبیعی	نفت	آمریکای شمالی	آمریکا	کانادا	مکزیک	آمریکای جنوبی و مرکزی	اروپا و آسیای میانه	کشورهای مستقل مشترک المนาفع	نروژ	انگلستان	سایر اروپا و آسیای میانه	خاورمیانه	آفریقا	آسیا پاسیفیک	جمع کل جهان	کل غیر اوپک	کشورهای عضو OECD	اوپک(۱)	ایران
۲۷۲۷/۳	۱۳۳/۹	۲۰۱/۱	۶۱۲/۷	۶۸۶/۳	۱۰۹۳/۲	۲۷۲۱/۰	۱۳۶/۲	۲۰۴/۹	۵۹۷/۷	۷۱۱/۲	۱۰۷۱/۰																		
۲۲۹۷/۸	۸۰/۹	۱۸۱/۹	۵۷۳/۹	۵۶۶/۸	۹۱۴/۳	۲۲۹۶/۷	۵۸/۴	۱۸۵/۸	۵۵۹/۴	۵۹۵/۷	۸۹۷/۴																		
۲۹۱/۴	۶۸/۶	۱۶/۸	۳۱/۰	۷۸/۷	۹۶/۴	۲۸۹/۰	۷۲/۱	۱۶/۹	۳۰/۷	۷۷/۰	۹۲/۲																		
۱۳۸/۱	۴/۵	۲/۴	۷/۸	۴۰/۸	۸۲/۶	۱۳۵/۲	۵/۶	۲/۲	۷/۶	۳۸/۴	۸۱/۴																		
۴۶۵/۵	۱۲۷/۸	۴/۷	۱۷/۷	۹۸/۶	۲۱۶/۶	۴۵۴/۵	۱۲۲/۷	۴/۴	۱۷/۵	۹۰/۷	۲۱۹/۲																		
۲۹۱۳/۴	۱۷۴/۳	۲۸۵/۳	۵۳۵/۹	۹۷۵/۷	۹۴۲/۳	۲۸۵۰/۵	۱۸۱/۹	۲۸۰/۹	۵۱۳/۱	۹۴۱/۵	۹۳۳/۱																		
۹۸۷/۰	۵۱/۴	۵۶/۴	۱۷۹/۳	۵۲۴/۴	۱۷۵/۴	۹۵۸/۰	۵۱/۹	۵۳/۴	۱۶۷/۱	۵۱۲/۹	۱۷۲/۷																		
۳۸/۰	۲۴/۰	۰/۰	۰/۵	۳/۹	۹/۶	۴۲/۹	۲۹/۴	۰/۰	۰/۵	۳/۶	۹/۴																		
۲۲۳/۲	۱/۳	۲۰/۱	۳۹/۱	۸۵/۷	۷۶/۸	۲۲۲/۱	۱/۷	۱۹/۹	۳۶/۷	۸۵/۶	۷۸/۳																		
۱۶۶۵/۲	۹۷/۶	۲۰۸/۸	۳۱۷/۰	۴۶۱/۷	۶۸۰/۵	۱۶۲۷/۵	۹۸/۹	۲۰۷/۶	۳۰۸/۸	۳۳۹/۴	۶۷۲/۷																		
۴۲۶/۸	۳/۰	۰/۰	۸/۶	۲۰۰/۴	۲۱۴/۹	۴۱۶/۸	۲/۶	۰/۰	۸/۴	۱۹۲/۷	۲۱۳/۱																		
۲۹۹/۶	۱۸/۸	۳/۰	۹۷/۲	۶۰/۱	۱۲۰/۵	۲۸۶/۹	۱۸/۸	۲/۹	۹۱/۹	۵۵/۵	۱۱۷/۹																		
۲۹۰۸/۴	۱۳۷/۵	۱۰۴/۷	۱۳۰۶/۲	۳۱۰/۹	۱۰۴۹/۱	۲۷۳۴/۸	۱۳۰/۸	۱۱۷/۷	۱۱۸۲/۷	۲۹۴/۳	۱۰۰۸/۳																		
۹۷۴۱/۱	۵۹۵/۴	۵۹۸/۸	۲۵۷۸/۴	۲۲۳۱/۹	۳۶۳۶/۶	۹۴۶۴/۵	۵۹۳/۰	۶۱۰/۸	۲۴۱۲/۳	۲۲۸۵/۸	۳۵۶۲/۶																		
۹۲۰۶/۹	۵۷۷/۳	۵۹۸/۸	۲۵۵۸/۱	۲۰۷۵/۳	۳۳۹۷/۴	۸۹۴۶/۲	۵۷۵/۴	۶۱۰/۸	۲۳۹۲/۹	۲۰۳۸/۶	۳۳۲۸/۴																		
۵۳۹۷/۹	۲۷۹/۶	۵۰۵/۳	۱۱۵۳/۷	۱۲۳۳/۵	۲۲۲۵/۸	۵۳۵۶/۲	۲۸۶/۰	۵۲۳/۵	۱۱۲۳/۳	۱۲۳۱/۸	۲۱۹۱/۶																		
۵۳۴/۲	۱۸/۱	۰/۰	۲۰/۳	۲۵۶/۶	۲۳۹/۲	۵۱۸/۳	۱۷/۶	۰/۰	۱۹/۴	۲۴۷/۲	۲۳۴/۲																		
۱۲۹/۱	۲/۰	۰/۰	۰/۷	۷۲/۴	۵۴/۰	۱۲۷/۱	۱/۸	۰/۰	۰/۸	۷۱/۳	۵۳/۲																		

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی شود.

جدول شماره (۱۲)

ذخایر اثبات شده نفت خام جهان

(میلیارد بشکه)		سال																	
سهم (درصد)		درصد تغییر		۲۰۰۳		۲۰۰۲		۲۰۰۳		۲۰۰۲		۲۰۰۳		۲۰۰۰		۱۹۹۰		۱۹۸۰	
۵/۵	۵/۷	-۲/۹	-۱۱/۱	۶۳/۶	۶۵/۵	۷۳/۱	۹۶/۳	۸۹/۴										آمریکای شمالی	
۲/۷	۲/۷	۰/۰	۰/۸	۳۰/۷	۳۰/۷	۳۰/۴	۳۳/۸	۳۶/۵										ایالات متحده آمریکا	
۱/۵	۱/۵	-۴/۲	-۱/۱	۱۶/۹	۱۷/۶	۱۸/۳	۱۱/۲	۸/۷										کانادا	
۱/۴	۱/۵	-۶/۷	-۳۲/۴	۱۶/۰	۱۷/۲	۲۴/۴	۵۱/۳	۴۴/۲										مکزیک	
۸/۹	۸/۸	۱/۷	۰/۶	۱۰۲/۲	۱۰۰/۵	۹۵/۸	۷۲/۳	۲۶/۹										آمریکای جنوبی و مرکزی	
۹/۲	۹/۱	۱/۵	۴/۸	۱۰۵/۹	۱۰۴/۳	۹۹/۱	۸۰/۰	۹۸/۲										اروپا و آسیای میانه	
۷/۶	۷/۴	۲/۴	۷/۶	۸۶/۹	۸۴/۸	۷۸/۷	۶۳/۳	۸۲/۰										کشورهای مستقل مشترک المنافع	
۰/۹	۰/۹	-۲/۹	-۱۰/۰	۱۰/۱	۱۰/۴	۱۱/۳	۸/۳	۳/۶										نروژ	
۰/۴	۰/۴	۰/۰	-۱/۷	۴/۵	۴/۵	۴/۷	۴/۰	۸/۴										انگلستان	
۰/۴	۰/۴	-۳/۶	۰/۲	۴/۴	۴/۶	۴/۴	۴/۵	۴/۱										سایر	
۶۳/۳	۶۳/۴	۰/۰	۴/۵	۷۲۶/۶	۷۲۶/۸	۶۹۱/۰	۶۵۷/۷	۳۶۲/۴										خاورمیانه	
۸/۹	۸/۹	۰/۱	۵/۱	۱۰۱/۸	۱۰۱/۷	۹۳/۴	۵۸/۷	۵۳/۳										آفریقا	
۴/۲	۴/۱	۰/۴	-۳/۲	۴۷/۷	۴۷/۵	۵۳/۷	۵۰/۸	۳۹/۴										آسیا پاسیفیک	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۱	۲/۹	۱۱۴۷/۷	۱۱۴۶/۳	۱۱۰/۱	۱۰۱۵/۹	۶۶۹/۶										جمع کل جهان	
۲۳/۲	۲۳/۱	۰/۴	-۰/۶	۲۶۵/۷	۲۶۴/۷	۲۶۵/۵	۲۵۰/۰	۲۲۴/۹										کل غیر اوپک	
۷/۵	۷/۶	-۱/۷	-۹/۸	۸۵/۸	۸۷/۳	۹۵/۰	۱۱۴/۳	۱۰۵/۹										کشورهای عضو OECD	
۷۶/۸	۷۶/۹	۰/۱	۴/۰	۸۸۲/۰	۸۸۱/۶	۸۴۰/۶	۷۶۵/۹	۴۲۴/۶										اوپک	
۱۱/۴	۱۱/۴	۰/۰	۳۱/۹	۱۳۰/۷	۱۳۰/۷	۹۹/۵	۹۲/۹	۵۸/۳										ایران	

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

تولید نفت خام جهان (۱)

(هزار بشکه در روز)

سال										
سهم (درصد)		درصد تغییر		۲۰۰۳		▲۲۰۰۲	▲۲۰۰۰	▲۱۹۹۰	▲۱۹۸۰	
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳						
۱۸/۵	۱۹/۰	۱/۳	+۰/۸	۱۴۲۲۹	۱۴۰۴۹	۱۳۹۰۴	۱۳۸۵۶	۱۴۰۶۳		آمریکای شمالی
۹/۷	۱۰/۳	-۲/۳	-۰/۶	۷۴۵۴	۷۶۲۶	۷۷۳۳	۸۹۱۴	۱۰۱۷۰		ایالات متحده آمریکا
۳/۹	۲/۸	۰/۲	+۰/۶	۲۹۸۶	۲۸۳۸	۲۷۲۱	۱۹۶۵	۱۷۶۴		کانادا
۴/۹	۴/۸	۰/۷	+۰/۷	۳۷۸۹	۳۵۸۵	۳۴۵۰	۲۹۷۷	۲۱۲۹		مکزیک
۸/۸	۹/۴	-۲/۹	۱/۹	۶۷۴۱	۶۹۴۲	۶۸۹۹	۴۵۰۷	۳۷۴۷		آمریکای جنوبی و مرکزی
۲۲/۰	۲۲/۰	۴/۱	۰/۳	۱۶۹۲۷	۱۶۲۵۹	۱۴۹۳۲	۱۶۱۰۲	۱۵۰۸۶		اروپا و آسیای میانه
۱۲/۶	۱۲/۸	۱۰/۱	۰/۹	۱۰۴۷۷	۹۵۱۳	۸۰۱۳	۱۱۵۶۶	۱۲۱۱۶		کشورهای مستقل مشترک المنافع
۴/۲	۴/۵	-۲/۱	-۲/۵	۳۲۶۰	۳۳۲۹	۳۳۴۳	۱۷۱۷	۵۲۸		نروژ
۲/۹	۳/۳	-۰/۹	-۰/۵	۲۲۴۵	۲۴۶۳	۲۶۵۷	۱۹۱۸	۱۶۶۳		انگلستان
۱/۲	۱/۳	-۰/۹	۰/۴	۹۴۵	۹۵۴	۹۱۹	۹۰۱	۷۷۸		سایر
۲۹/۴	۲۸/۲	۸/۱	-۷/۱	۲۲۶۰۷	۲۰۹۰۹	۲۳۱۶۳	۱۷۵۴۰	۱۸۸۸۲		خاورمیانه
۱۰/۹	۱۰/۷	۰/۵	۰/۲	۸۴۰۱	۷۹۶۲	۷۸۰۰	۶۶۶۵	۶۲۲۵		آفریقا
۱۰/۳	۱۰/۷	-۰/۹	+۰/۴	۷۸۷۲	۷۹۴۳	۷۹۷۱	۶۷۴۱	۴۹۴۳		آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۷	-۰/۶	۷۶۷۷۷	۷۴۰۶۵	۷۴۶۶۹	۶۵۴۱۱	۶۲۹۴۶		جمع کل جهان
۶۰/۴	۶۱/۵	۱/۸	۰/۰	۴۶۳۹۴	۴۵۵۶۲	۴۲۵۷۸	۴۰۸۴۲	۳۵۶۹۷		کل غیر اوپک
۲۷/۶	۲۸/۹	-۱/۰	۰/۳	۲۱۱۸۵	۲۱۴۰۲	۲۱۵۰۴	۱۸۸۳۹	۱۷۱۳۵		کشورهای عضو OECD
۳۹/۶	۳۸/۵	۶/۶	-۰/۸	۳۰۳۸۳	۲۸۵۰۳	۳۱۰۹۰	۲۴۵۶۹	۲۷۲۴۹		اوپک
۵/۰	۴/۶	۱۲/۶	-۰/۴	۳۸۵۲	۳۴۲۰	۳۸۱۸	۳۲۷۰	۱۴۷۹		ایران

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شنهاش آغشته به نفت (Oil sands) نیز می باشد.

جدول شماره (۱۴)

مصرف نفت جهان (۱)

(هزار بشکه در روز)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	▲۲۰۰۲	▲۲۰۰۰	▲۱۹۹۰	▲۱۹۸۰	
۳۰/۸	۳۰/۹	۱/۸	+۰/۴	۲۴۰۸۳	۲۳۶۶۳	۲۳۵۴۹	۲۰۲۰۶	۲۰۰۱۲	آمریکای شمالی
۲۵/۷	۲۵/۸	۱/۶	+۰/۶	۲۰۰۷۱	۱۹۷۶۱	۱۹۷۰۱	۱۶۹۸۸	۱۷۰۶۲	ایالات متحده آمریکا
۲/۸	۲/۷	۳/۹	-۲/۲	۲۱۴۹	۲۰۶۸	۱۹۳۷	۱۷۶۲	۱۹۱۵	کانادا
۲/۴	۲/۴	۱/۶	-۳/۳	۱۸۶۴	۱۸۳۵	۱۹۱۱	۱۴۵۶	۱۰۳۴	مکزیک
۵/۹	۶/۱	-۱/۵	-۱/۰	۴۶۲۴	۴۶۹۲	۴۶۶۱	۳۵۵۷	۳۳۳۱	آمریکای جنوبی و مرکزی
۲۵/۳	۲۵/۵	۰/۹	-۰/۲	۱۹۷۵۱	۱۹۵۷۱	۱۹۴۵۳	۲۳۳۶۶	۲۴۴۱۶	اروپا و آسیای میانه
۴/۵	۴/۵	۱/۶	+۰/۶	۳۵۲۵	۳۴۷۰	۳۴۵۹	۸۴۰۸	۸۵۱۷	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۰/۳	۰/۳	۱/۸	-۲/۲	۲۱۲	۲۰۸	۲۰۱	۲۰۳	۲۰۱	نروژ
۲/۱	۲/۲	-۱/۸	+۰/۵	۱۶۶۶	۱۶۹۷	۱۶۹۷	۱۷۶۲	۱۶۷۲	انگلستان
۱۸/۴	۱۸/۵	۱/۱	-۰/۴	۱۴۳۴۸	۱۴۱۹۶	۱۴۰۹۶	۱۲۹۹۴	۱۴۰۲۷	ساختمان اروپایی و آسیای میانه
۵/۷	۵/۸	+۰/۷	۱/۷	۴۴۸۰	۴۴۴۶	۴۳۱۷	۲۳۹۱	۲۰۴۴	خاورمیانه
۳/۳	۳/۳	۲/۳	۱/۶	۲۵۷۳	۲۵۱۵	۲۴۴۷	۱۹۷۷	۱۳۷۸	آفریقا
۲۸/۹	۲۸/۴	۴/۰	۲/۷	۲۲۶۰۱	۲۱۷۴۳	۲۱۰۵۶	۱۳۷۳۰	۱۰۵۶۸	آسیا پاسیفیک
۷/۰	۷/۰	۱/۷	-۱/۴	۵۴۵۱	۵۳۵۹	۵۵۷۷	۵۳۰۴	۴۹۳۶	ژاپن
۷/۷	۷/۰	۱۱/۲	۶/۹	۵۹۸۲	۵۳۷۹	۴۹۸۵	۲۲۵۳	۱۷۶۶	چین
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۹	+۰/۹	۷۸۱۱۲	۷۶۶۳۱	۷۵۴۸۳	۶۶۲۲۷	۶۱۷۴۹	جمع کل جهان
۹۳/۵	۹۳/۵	۱/۹	+۰/۸	۷۳۰۶۰	۷۱۶۷۲	۷۰۷۸۴	۶۲۵۷۸	۵۹۳۷۵	کل غیر اوپک
۶۱/۹	۶۲/۳	۱/۳	*	۴۸۳۴۷	۴۷۷۰۷	۴۷۶۹۳	۴۱۳۵۶	۴۱۰۵۲	کشورهای عضو OECD
۶/۵	۶/۵	۱/۹	۳/۰	۵۰۵۳	۴۹۵۹	۴۶۹۹	۳۶۴۹	۲۳۷۵	اوپک (۲)
۱/۴	۱/۵	۱/۶	-۱/۱	۱۱۳۲	۱۱۱۵	۱۱۵۸	۹۵۱	۶۲۵	ایران

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوختهای هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاهها و ضایعات نفتی می‌باشد.

۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی‌شود.

جدول شماره (۱۵)

متوسط قیمت‌های تک محموله ای (Spot) نفت خام طی سال ۲۰۰۳ و سه ماهه اول ۲۰۰۴

(بشكه - دلار)

آمریکا WTI (۴۰ درجه)	انگلیس برنت (۳۸ درجه)	سبد نفتی اوپک (۱) دوبی (۳۲/۴ درجه)	امارات متحده عربی دوبی (۳۴/۲ درجه)	عربستان سعودی سینک (۳۴/۲ درجه)	متوسط سینک (۳۱ درجه)	ایران سنگین سینک (۳۳/۹ درجه)	سال ۲۰۰۳:
۳۳/۰۸	۳۱/۳۱	۳۰/۳۴	۲۸/۰۲	۲۹/۱۰	۲۹/۵۱	۲۹/۸۹	۲۹/۱۳
۳۵/۶۳	۳۲/۵۴	۳۱/۵۴	۲۹/۹۴	۳۱/۱۱	۲۸/۹۲	۲۷/۹۴	۲۹/۸۹
۳۳/۸۸	۳۰/۹۸	۲۹/۷۸	۲۷/۷۶	۲۸/۹۸	۲۵/۲۶	۲۲/۵۸	۲۷/۹۴
۲۸/۴۰	۲۵/۰۷	۲۵/۳۴	۲۳/۵۹	۲۴/۷۰	۲۲/۸۲	۲۳/۰۶	۲۲/۵۸
۲۸/۲۳	۲۵/۷۹	۲۵/۶۰	۲۴/۳۱	۲۴/۹۲	۲۲/۸۵	۲۲/۶۳	۲۳/۰۶
۳۰/۷۱	۲۷/۴۴	۲۶/۷۴	۲۵/۴۶	۲۶/۱۵	۲۴/۲۷	۲۴/۱۱	۲۴/۴۳
۳۰/۶۱	۲۸/۲۴	۲۷/۴۳	۲۶/۶۶	۲۷/۲۴	۲۵/۸۷	۲۵/۷۱	۲۶/۰۳
۳۱/۶۰	۲۹/۷۸	۲۸/۶۳	۲۷/۶۶	۲۸/۳۶	۲۸/۴۴	۲۸/۲۵	۲۸/۸۲
۲۸/۵۵	۲۷/۲۲	۲۶/۳۲	۲۵/۵۲	۲۶/۴۱	۲۶/۴۳	۲۶/۱۹	۲۶/۶۶
۳۰/۴۳	۲۹/۸۵	۲۸/۵۴	۲۷/۴۲	۲۸/۲۶	۲۸/۵۴	۲۸/۲۹	۲۸/۷۹
۳۰/۹۴	۲۸/۶۸	۲۸/۴۵	۲۷/۶۲	۲۸/۶۳	۲۷/۲۶	۲۶/۷۲	۲۷/۸۰
۳۲/۱۵	۲۹/۸۲	۲۹/۴۴	۲۸/۰۶	۲۹/۲۰	۲۷/۶۴	۲۶/۹۲	۲۸/۳۶
۳۱/۱۸	۲۸/۹۱	۲۸/۱۸	۲۶/۸۴	۲۷/۷۶	۲۶/۴۸	۲۶/۰۲	۲۶/۹۴
متوسط سال ۲۰۰۳							۲۰۰۳:
۳۴/۳۳	۳۱/۳۳	۳۰/۳۳	۲۸/۹۳	۲۹/۸۳	۲۸/۶۸	۲۷/۹۲	۲۹/۴۳
۳۴/۶۲	۳۰/۶۵	۲۹/۵۶	۲۸/۴۹	۲۹/۱۸	۲۷/۳۵	۲۶/۳۵	۲۸/۳۴
۳۶/۵۹	۳۲/۷۰	۳۲/۰۵	۳۰/۷۷	۳۱/۶۲	۲۹/۷۶	۲۸/۷۷	۳۰/۷۵
۳۱/۴۳	۲۸/۹۸	۲۸/۲۰	۲۷/۰۴	۲۷/۸۸	۲۶/۶۶	۲۶/۲۴	۲۷/۰۷
متوسط تقریبی سال ۱۳۸۲ (۲)							۲۰۰۴:

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک ژوئیه و اوت ۲۰۰۳ و مه ۲۰۰۴ و نشریه بازار جهانی نفت - شرکت ملي نفت ایران

۱- شامل هفت نوع نفت خام به شرح: مخلوط صحراران، میناس، سینک بونی، سینک عربستان، دوبی، سینک تیاجوانا وایستموس (مکریک - غیر اوپک) می باشد.

۲- میانگین سه ماهه دوم، سوم و چهارم سال ۲۰۰۳ و سه ماهه اول سال ۲۰۰۴ می باشد.

جدول شماره (۱۶)

ذخایر اثبات شده کاز طبیعی جهان

(هزار میلیارد متر مکعب)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					آمریکای شمالی
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	▲۲۰۰۲	▲۲۰۰۰	▲۱۹۹۰	▲۱۹۸۰	
۴/۲	۴/۲	-۰/۱	-۴/۱	۷/۳	۷/۳	۷/۵	۹/۵	۹/۹	آمریکای شمالی
۳/۰	۳/۰	۰/۰	۱/۹	۵/۲	۵/۲	۵/۰	۴/۷	۵/۶	ایالات متحده آمریکا
۰/۹	۱/۰	۰/۰	-۱/۸	۱/۷	۱/۷	۱/۷	۲/۷	۲/۵	کانادا
۰/۲	۰/۲	-۰/۹	-۴۷/۴	۰/۴	۰/۴	۰/۸	۲/۰	۱/۸	مکزیک
۴/۱	۴/۱	-۰/۵	۱/۴	۷/۲	۷/۲	۷/۰	۵/۳	۲/۸	آمریکای جنوبی و مرکزی
۳۵/۴	۳۵/۳	۰/۷	۰/۰	۶۲/۳	۶۱/۹	۶۱/۶	۵۹/۸	۳۶/۰	اروپا و آسیای میانه
۳۲/۱	۳۲/۲	۰/۰	۰/۴	۵۶/۴	۵۶/۴	۵۶/۰	۵۴/۵	۳۲/۰	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۱/۴	۱/۲	۱۶/۲	-۳/۳	۲/۵	۲/۱	۱/۹	۱/۵	۰/۴	نروژ
۰/۴	۰/۴	۰/۰	-۳/۸	۰/۶	۰/۶	۰/۷	۰/۵	۰/۷	انگلستان
۱/۸	۱/۸	۳/۵	-۳/۰	۲/۸	۲/۸	۲/۹	۲/۲	۲/۸	سایر
۴۰/۸	۴۰/۹	۰/۰	۰/۵	۷۱/۷	۷۱/۷	۵۹/۸	۳۸/۰	۲۴/۷	خاورمیانه
۷/۸	۷/۸	۰/۷	۴/۵	۱۳/۸	۱۳/۷	۱۲/۵	۸/۶	۶/۰	آفریقا
۷/۷	۷/۶	۰/۷	۲/۳	۱۳/۵	۱۳/۴	۱۱/۵	۹/۲	۵/۰	آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۴	۰/۶	۱۷۵/۸	۱۷۵/۲	۱۵۹/۸	۱۳۰/۴	۸۴/۴	جمع کل جهان
۵۰/۳	۵۰/۱	۰/۷	۰/۳	۸۸/۴	۸۷/۸	۸۵/۰	۷۹/۷	۵۲/۵	کل غیر اوپک
۸/۸	۸/۶	۲/۹	-۳/۱	۱۵/۵	۱۵/۰	۱۴/۰	۱۵/۲	۱۴/۶	کشورهای عضو OECD
۴۹/۷	۴۹/۹	۰/۰	۰/۸	۸۷/۴	۸۷/۴	۷۴/۸	۵۰/۷	۳۱/۹	اوپک
۱۵/۲	۱۵/۲	۰/۰	۰/۳	۲۶/۷	۲۶/۷	۲۶/۶	۱۷/۰	۱۴/۱	ایران

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

جدول شماره (۱۷)

تولید گاز طبیعی جهان

(میلیارد مترمکعب)

سال										آمریکای شمالی
۲۰۰۳	۲۰۰۲	درصد تغییر		۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰		
سهم (درصد)		۲۰۰۳	۲۰۰۲							
۲۹/۳	۳۰/۳	-۰/۳	-۲/۳	۷۶۶/۳	۷۶۸/۵	۷۶۹/۶	۶۴۸/۸	۶۶۰/۸		آمریکای شمالی
۲۱/۰	۲۱/۵	+۰/۸	-۳/۴	۵۴۹/۵	۵۴۵/۴	۵۵۰/۶	۵۱۳/۲	۵۵۷/۵		ایالات متحده آمریکا
۶/۹	۷/۴	-۳/۹	+۰/۵	۱۸۰/۵	۱۸۷/۸	۱۸۳/۲	۱۰۸/۹	۷۴/۸		کانادا
۱/۴	۱/۴	۳/۱	+۰/۰	۳۶/۴	۳۵/۳	۳۵/۸	۲۶/۷	۲۸/۶		مکزیک
۴/۵	۴/۱	۱۳/۸	۱/۷	۱۱۸/۶	۱۰۴/۲	۹۷/۸	۵۸/۳	۳۴/۰		آمریکای جنوبی و مرکزی
۳۹/۱	۳۹/۱	۳/۴	۲/۳	۱۰۲۳/۹	۹۹۰/۰	۹۵۹/۴	۹۷۵/۱	۶۳۱/۸		اروپا و آسیای میانه
۲۷/۶	۲۷/۳	۴/۵	۲/۲	۷۲۳/۲	۶۹۲/۲	۶۷۴/۵	۷۶۰/۵	۴۰۶/۰		کشورهای مستقل مشترک المنافع
۲/۸	۲/۶	۱۲/۱	۲۱/۵	۷۳/۴	۶۵/۵	۴۹/۷	۲۵/۵	۲۵/۱		نروژ
۲/۹	۴/۱	-۰/۹	-۲/۱	۱۰۲/۷	۱۰۳/۶	۱۰۸/۴	۴۵/۵	۳۴/۸		انگلستان
۴/۸	۵/۱	-۳/۲	-۱/۶	۱۲۴/۶	۱۲۸/۷	۱۲۶/۸	۱۴۳/۶	۱۶۵/۹		سایر
۹/۸	۹/۷	۵/۳	۸/۹	۲۵۷/۷	۲۴۴/۷	۲۰۶/۸	۱۰۱/۲	۳۷/۷		خاورمیانه
۵/۴	۵/۲	۸/۰	۳/۲	۱۴۱/۴	۱۳۰/۹	۱۲۶/۶	۶۶/۹	۲۳/۱		آفریقا
۱۱/۹	۱۱/۶	۵/۵	۴/۷	۳۱۰/۵	۲۹۴/۲	۲۷۲/۷	۱۴۹/۷	۶۹/۲		آسیا پاسیفیک
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۴	۱/۷	۲۶۱۸/۵	۲۵۳۲/۴	۲۴۴۳/۰	۱۹۹۹/۹	۱۴۵۶/۶		جمع کل جهان
۸۳/۴	۸۳/۷	۳/۰	۱/۰	۲۱۸۴/۶	۲۱۲۰/۸	۲۰۵۲/۶	۱۷۸۶/۳	۱۳۶۹/۵		کل غیر اوپک
۴۱/۷	۴۳/۱	۰/۲	-۱/۰	۱۰۹۳/۰	۱۰۹۱/۰	۱۰۷۷/۴	۸۵۹/۷	۸۶۳/۷		کشورهای عضو OECD
۱۶/۶	۱۶/۳	۵/۴	۵/۸	۴۳۳/۹	۴۱۱/۶	۳۸۰/۴	۲۱۳/۶	۸۷/۱		اوپک
۳/۰	۳/۰	۵/۳	۱۳/۶	۷۹/۰	۷۵/۰	۶۰/۲	۲۳/۲	۷/۱		ایران

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

جدول شماره (۱۸)

صرف کاز طبیعی جهان

(میلیارد مترمکعب)

صرف کاز طبیعی جهان									
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۲۹/۴	۳۱/۱	-۳/۵	۳/۷	۷۶۲/۶	۷۹۰/۲	۷۹۱/۲	۶۴۶/۴	۶۴۴/۵	آمریکای شمالی
۲۴/۳	۲۶/۱	-۴/۸	۳/۴	۶۲۹/۸	۶۶۱/۹	۶۶۹/۷	۵۵۲/۵	۵۶۶/۵	ایالات متحده آمریکا
۳/۴	۳/۴	۲/۱	۳/۴	۸۷/۴	۸۵/۶	۸۳/۰	۶۶/۸	۵۲/۲	کانادا
۱/۸	۱/۷	۶/۳	۹/۵	۴۵/۴	۴۲/۷	۳۸/۵	۲۷/۲	۲۵/۸	مکزیک
۴/۲	۴/۰	۸/۶	۱/۷	۱۰۹/۵	۱۰۰/۸	۹۴/۰	۵۸/۴	۳۴/۹	آمریکای جنوبی و مرکزی
۴۱/۸	۴۱/۲	۳/۶	۲/۱	۱۰۸۴/۱	۱۰۴۶/۱	۱۰۱۱/۸	۹۹۳/۵	۶۴۸/۱	اروپا و آسیای میانه
۲۲/۵	۲۲/۴	۲/۲	۳/۰	۵۸۲/۷	۵۶۹/۹	۵۵۱/۹	۶۶۲/۹	۳۷۱/۳	کشورهای مستقل مشترک المنافع
۰/۲	۰/۲	۷/۵	۵/۳	۴/۳	۴/۰	۴/۰	۲/۱	۰/۸	نروژ
۳/۷	۳/۷	۰/۲	-۱/۲	۹۵/۳	۹۵/۱	۹۶/۸	۵۲/۴	۴۴/۸	انگلستان
۱۵/۵	۱۴/۸	۶/۵	۱/۸	۴۰۱/۸	۳۷۷/۱	۳۵۹/۱	۲۷۶/۱	۲۳۱/۲	سایر
۸/۶	۸/۴	۴/۰	۷/۳	۲۲۲/۷	۲۱۴/۱	۱۸۵/۴	۹۷/۵	۳۵/۳	خاورمیانه
۲/۶	۲/۴	۸/۳	۴/۴	۶۶/۸	۶۱/۷	۵۵/۲	۳۸/۱	۱۸/۵	آفریقا
۱۳/۳	۱۲/۹	۵/۷	۲/۵	۳۴۵/۵	۳۲۷/۰	۲۹۹/۶	۱۵۹/۲	۷۰/۷	آسیا پاسیفیک
۱/۳	۱/۲	۱۰/۸	۶/۵	۳۲/۸	۲۹/۶	۲۴/۵	۱۴/۷	۱۳/۰	چین
۳/۰	۲/۸	۶/۴	-۹/۰	۷۶/۵	۷۱/۹	۷۶/۲	۵۱/۲	۲۶/۱	ژاپن
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۰	۳/۱	۲۵۹۱/۰	۲۵۳۹/۸	۲۴۳۷/۲	۱۹۹۳/۱	۱۴۵۲/۱	جمع کل جهان
۸۹/۰	۸۹/۲	۱/۸	۲/۸	۲۳۰۵/۸	۲۲۶۵/۳	۲۱۹۳/۸	۱۸۴۵/۱	۱۳۸۸/۱	کل غیر اوپک
۵۲/۹	۵۳/۹	۰/۱	۲/۲	۱۳۷۰/۶	۱۳۶۸/۷	۱۳۵۱/۷	۱۰۰۹/۵	۹۱۵/۲	کشورهای عضو OECD
۱۱/۰	۱۰/۸	۳/۹	۵/۵	۲۸۸/۲	۲۷۷/۵	۲۴۳/۴	۱۴۸/۰	۶۴/۰	اوپک(۱)
۳/۱	۳/۱	۱/۵	۱۲/۸	۸۰/۴	۷۹/۲	۶۲/۹	۲۲/۷	۶/۹	ایران

مأخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- عراق ، نیجریه و لیبی را شامل نمی شود.

(بشكه - دلار)

متوسط قیمت‌های تک محموله ای (Spot) نفت خام طی سال های ۱۹۹۹-۲۰۰۳

جدول شماره (۱۹)

درصد تغییر		سال					نوع نفت خام	
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۱۹۹۹		
۱۴/۵	۲/۷	۲۶/۹۴	۲۳/۵۲	۲۲/۹۰	۲۶/۷۵	۱۷/۲۵	سبک	ایران
۱۲/۷	۶/۶	۲۶/۰۲	۲۳/۰۹	۲۱/۶۷	۲۶/۰۲	۱۶/۹۳	سنگین	
۱۳/۹	۴/۶	۲۶/۴۸	۲۲/۳۱	۲۲/۲۹	۲۶/۳۹	۱۷/۰۹	متوسط	
۱۴/۱	۵/۵	۲۷/۷۶	۲۴/۳۲	۲۳/۰۶	۲۶/۸۱	۱۷/۴۵	سبک	عربستان سعودی
۱۲/۶	۴/۴	۲۶/۸۴	۲۳/۸۳	۲۲/۸۳	۲۶/۲۵	۱۷/۲۴	دبی	امارات متحده عربی
۱۵/۷	۵/۴	۲۸/۱۸	۲۴/۳۶	۲۳/۱۲	۲۷/۶۰	۱۷/۴۷	-	سبد نفتی اوپک (۱)
۱۵/۵	۲/۳	۲۸/۹۱	۲۵/۰۳	۲۴/۴۶	۲۸/۴۴	۱۷/۹۱	برنت	انگلیس
۱۹/۳	۰/۵	۳۱/۱۸	۲۶/۱۳	۲۶/۰۰	۳۰/۳۷	۱۹/۳۰	WTI	آمریکا

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، ماههای زوئیه و اوت ۲۰۰۳ و مه ۲۰۰۴ و نشریه بازار جهانی نفت

۱- شامل هفت نوع نفت خام به شرح: مخلوط صحاران، میناس، سبک بونی، سبک تیاجوانا و ایستموس (مکزیک - غیراوپک) می‌باشد.

(میلیون تن معادل نفت)

صرف انرژیهای اولیه اوپک

جدول شماره (۲۰)

۲۰۰۳										۲۰۰۲									
جمع کل		نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	جمع کل	نفت	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	اعضای خاورمیانه
۲۲۳/۲	۲/۰	۰/۰	۰/۷	۱۷۸/۹	۱۵۱/۴	۳۱۹/۳	۱/۸	۰/۰	۰/۸	۱۷۲/۳	۱۴۴/۴	۱۴۴/۴	۱۸/۱	۵۲/۱	۱۴۴/۴	۱۷۲/۳	۱۴۴/۴	۱۴۴/۴	اعضای خاورمیانه
۱۲۱/۹	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵۴/۹	۶۷/۰	۱۱۴/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۵۱/۰	۶۳/۴	۶۳/۴	۰/۰	۰/۰	۶۳/۴	۵۱/۰	۶۳/۴	۶۳/۴	عربستان سعودی
۱۲۹/۱	۲/۰	۰/۰	۰/۷	۷۲/۴	۵۴/۰	۱۲۷/۱	۱/۸	۰/۰	۰/۸	۷۱/۳	۵۳/۲	۵۳/۲	۰/۰	۰/۰	۷۱/۳	۵۳/۲	۵۳/۲	۵۳/۲	ایران
۲۱/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۷/۵	۱۳/۷	۱۸/۶	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۷/۲	۱۱/۴	۱۱/۴	۰/۰	۰/۰	۷/۲	۱۱/۴	۷/۲	۱۱/۴	کویت
۴۸/۸	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳۳/۷	۱۵/۰	۴۷/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳۲/۸	۱۴/۴	۱۴/۴	۰/۰	۰/۰	۳۲/۸	۱۴/۴	۱۴/۴	۱۴/۴	امارات متحده عربی
۱۲/۲	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۰/۴	۱/۷	۱۲/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۰/۰	۲/۰	۲/۰	۰/۰	۰/۰	۱۰/۰	۱۰/۰	۱۰/۰	۱۰/۰	قطر
۲۰۱/۰	۱۶/۱	۰/۰	۱۹/۶	۷۷/۷	۸۷/۸	۱۹۹/۰	۱۵/۸	۰/۰	۱۸/۶	۷۴/۹	۸۹/۸	۸۹/۸	۰/۰	۰/۰	۷۴/۹	۸۹/۸	۸۹/۸	۸۹/۸	سایر اعضاء
۶۴/۱	۱۳/۷	۰/۰	۰/۱	۲۶/۴	۲۳/۹	۶۶/۱	۱۳/۵	۰/۰	۰/۱	۲۵/۶	۲۷/۰	۲۷/۰	۰/۰	۰/۰	۲۵/۶	۲۷/۰	۲۷/۰	۲۷/۰	وینزوئلا
۱۰۷/۰	۲/۳	۰/۰	۱۸/۹	۳۲/۰	۵۳/۹	۱۰۴/۴	۲/۳	۰/۰	۱۸/۰	۳۱/۱	۵۳/۱	۵۳/۱	۰/۰	۰/۰	۳۱/۱	۵۳/۱	۵۳/۱	۵۳/۱	اندونزی
۲۹/۹	۰/۱	۰/۰	۰/۶	۱۹/۳	۱۰/۰	۲۸/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۵	۱۸/۲	۹/۷	۹/۷	۰/۰	۰/۰	۱۸/۲	۹/۷	۹/۷	۹/۷	الجزایر
۵۳۴/۲	۱۸/۱	۰/۰	۲۰/۳	۲۵۶/۶	۲۳۹/۲	۵۱۸/۳	۱۷/۶	۰/۰	۱۹/۴	۲۴۷/۲	۲۲۴/۲	۲۲۴/۲	۰/۰	۰/۰	۲۴۷/۲	۲۲۴/۲	۲۲۴/۲	۲۲۴/۲	جمع کل (۱)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی‌شود.

جدول شماره (۲۱)

نخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)									
(میلیارد بشکه)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	▲۲۰۰۲	▲۲۰۰۰	▲۱۹۹۰	▲۱۹۸۰	
۸۱/۴	۸۱/۴	*	۴/۶	۷۱۷/۹	۷۱۸/۰	۶۸۲/۳	۶۵۱/۳	۳۵۸/۳	اعضای خاورمیانه
۲۹/۸	۲۹/۸	*	۰/۰	۲۶۲/۷	۲۶۲/۸	۲۶۲/۸	۲۶۰/۳	۱۶۸/۰	عربستان سعودی
۱۴/۸	۱۴/۸	۰/۰	۳۱/۹	۱۳۰/۷	۱۳۰/۷	۹۹/۵	۹۲/۹	۵۸/۳	ایران
۱۳/۰	۱۳/۰	۰/۰	۰/۰	۱۱۵/۰	۱۱۵/۰	۱۱۲/۵	۱۰۰/۰	۳۰/۰	عراق
۱۰/۹	۱۰/۹	۰/۰	۰/۰	۹۶/۵	۹۶/۵	۹۶/۵	۹۷/۰	۶۷/۹	کویت
۱۱/۱	۱۱/۱	۰/۰	۰/۰	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	۹۸/۱	۳۰/۴	امارات متحده عربی
۱/۷	۱/۷	۰/۰	۰/۰	۱۵/۲	۱۵/۲	۱۳/۲	۳/۰	۳/۶	قطر
۱۸/۶	۱۸/۶	+۰/۳	۱/۲	۱۶۴/۱	۱۶۳/۶	۱۵۸/۳	۱۱۴/۶	۷۶/۴	سایر اعضاء
۸/۸	۸/۸	۱/۰	-۰/۶	۷۸/۰	۷۷/۲	۷۶/۸	۶۰/۱	۱۹/۵	ونزوئلا
۲/۹	۲/۹	۰/۰	۹/۰	۳۴/۳	۳۴/۳	۲۹/۰	۱۷/۱	۱۶/۷	نیجریه
۰/۵	۰/۵	-۶/۱	-۷/۳	۴/۴	۴/۷	۵/۱	۵/۴	۱۱/۶	اندونزی
۴/۱	۴/۱	۰/۰	۰/۰	۳۶/۰	۳۶/۰	۳۶/۰	۲۲/۸	۲۰/۳	لیبی
۱/۳	۱/۳	۰/۰	۰/۰	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۱/۳	۹/۲	۸/۲	الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	+۰/۱	۴/۰	۸۸۲/۰	۸۸۱/۶	۸۴۰/۵	۷۶۵/۹	۴۳۴/۶	جمع کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز) جدول شماره (۲۲)

۶۱

اعضای خاورمیانه									
(میلیارد بشکه)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	▲۲۰۰۲	▲۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰	
۶۸/۱	۶۶/۴	۹/۳	-۷/۴	۲۰۶۸۷	۱۸۹۲۷	۲۱۱۵۷	۱۶۲۰۵	۱۸۳۸۴	اعضای خاورمیانه
۳۲/۳	۳۰/۴	۱۳/۳	-۳/۶	۹۸۱۷	۸۶۶۴	۹۲۹۷	۷۱۰۵	۱۰۲۷۰	عربستان سعودی
۱۲/۷	۱۲/۰	۱۲/۶	-۸/۴	۳۸۵۲	۳۴۲۰	۳۸۱۸	۳۷۷۰	۱۴۷۹	ایران
۴/۴	۷/۱	-۳۳/۸	-۱۴/۴	۱۳۴۴	۲۰۳۰	۲۵۸۳	۲۱۴۹	۲۶۵۸	عراق
۷/۴	۶/۶	۱۹/۶	-۹/۶	۲۲۲۸	۱۸۷۱	۲۱۰۵	۹۶۴	۱۷۵۷	کویت
۸/۳	۷/۶	۱۶/۷	-۱۱/۲	۲۵۲۰	۲۱۵۹	۲۴۹۹	۲۲۸۳	۱۷۴۵	امارات متحده عربی
۳/۰	۲/۷	۱۷/۰	-۸/۳	۹۱۷	۷۸۲	۸۵۵	۴۲۴	۴۷۶	قطر
۳۱/۹	۳۳/۶	۱/۳	-۲/۴	۹۶۹۶	۹۵۷۶	۹۹۳۴	۸۳۶۴	۸۸۶۵	سایر اعضاء
۹/۸	۱۱/۳	-۷/۲	-۰/۵	۲۹۸۷	۳۲۱۸	۳۲۲۱	۲۲۴۴	۲۲۲۸	ونزوئلا
۷/۲	۷/۱	۸/۵	-۸/۵	۲۱۸۵	۲۰۱۲	۲۱۰۴	۱۸۱۰	۲۰۵۹	نیجریه
۳/۹	۴/۵	-۸/۵	-۷/۳	۱۱۷۹	۱۲۸۸	۱۴۵۶	۱۵۲۹	۱۵۷۷	اندونزی
۴/۹	۴/۸	۸/۱	-۳/۴	۱۴۸۸	۱۳۷۶	۱۴۷۵	۱۴۲۴	۱۸۶۲	لیبی
۶/۱	۵/۹	۱۰/۵	۷/۶	۱۸۵۷	۱۶۸۱	۱۵۷۸	۱۳۴۷	۱۱۳۹	الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۶	-۵/۸	۳۰۳۸۳	۲۸۵۰۳	۳۱۰۹۱	۲۴۵۶۹	۲۷۲۴۹	جمع کل (۲)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (Shale oil) و شنای آغشته به نفت (Oil sands) نیز می باشد.

۲- براساس آمار مندرج در گزارش ماهانه بازار نفت اوپک، طی سالهای ۱۹۹۹ الی ۲۰۰۳ تولید NGL در کشورهای عضو اوپک به ترتیب ۳/۰، ۳/۲، ۳/۴، ۳/۴ و ۳/۴ میلیون بشکه در روز بوده است.

جدول شماره (۲۳)

صرف فرآوردهای نفتی اوپک (۱)																	
(هزار بشکه در روز)		سال															
سهم (درصد)		درصد تغییر		۲۰۰۳		۲۰۰۲		۲۰۰۳		۲۰۰۲		۲۰۰۰		۱۹۹۰		۱۹۸۰	
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰			
۶۲/۷	۶۱/۱	۴/۶	۱/۵	۳۱۶۷/۸	۳۰۲۸/۱	۲۹۶۱/۱	۲۴۱۷/۲	۱۴۲۸/۳									اعضای خاورمیانه
۲۸/۴	۲۷/۵	۵/۴	۱/۲	۱۴۳۶/۶	۱۳۶۳/۱	۱۳۳۳/۰	۱۰۸۸/۵	۵۹۹/۴									عربستان سعودی
۲۲/۴	۲۲/۵	۱/۶	-۱/۱	۱۱۳۷/۴	۱۱۱۴/۷	۱۱۵۸/۰	۹۵۰/۵	۶۲۵/۱									ایران
				۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰									عراق
۵/۳	۴/۵	۱۹/۴	۸/۱	۲۶۵/۷	۲۲۲/۴	۲۰۲/۳	۱۰۹/۲	۸۶/۸									کویت
۵/۹	۵/۷	۴/۰	۴/۲	۲۹۵/۷	۲۸۴/۲	۲۴۲/۷	۲۴۶/۵	۱۰۶/۵									امارات متحده عربی
۰/۷	۰/۹	-۱۴/۴	۴۵/۷	۳۷/۴	۴۳/۷	۲۵/۰	۲۲/۵	۱۰/۴									قطر
۳۷/۳	۳۸/۹	-۲/۴	۵/۳	۱۸۸۸/۰	۱۹۳۰/۶	۱۷۳۸/۳	۱۲۳۱/۹	۹۴۶/۳									سایر اعضاء
۱۰/۴	۱۲/۰	-۱۱/۵	۸/۹	۵۲۵/۶	۵۹۳/۹	۴۹۶/۴	۳۹۷/۳	۴۱۴/۶									ونزوئلا
				۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰									نیجریه
۲۲/۴	۲۲/۵	۱/۴	۲/۵	۱۱۳۰/۶	۱۱۱۴/۷	۱۰۴۹/۴	۶۲۰/۶	۴۱۰/۴									اندونزی
				۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰									لیبی
۴/۵	۴/۵	۳/۰	۱۱/۳	۲۲۸/۸	۲۲۲/۱	۱۹۲/۵	۲۱۴/۰	۱۲۱/۳									الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۹	۳/۰	۵۰۵۲/۸	۴۹۵۸/۷	۴۶۹۹/۴	۲۶۴۹/۱	۲۳۷۴/۶									جمع کل (۲)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

- ۱- شامل تقاضای داخلی نفت، سوختهای هوانی و دریانی، سوخت پالایشگاهها و ضایعات نفتی می باشد. اختلاف بین سرجمع ها و اجزاء ناشی از گرد کردن ارقام می باشد.
۲- عراق، نیجریه و لیبی را شامل نمی شود.

جدول شماره (۲۴)

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (۱)																
(هزار میلیارد متر مکعب)		سال														
سهم (درصد)		درصد تغییر		۲۰۰۳		۲۰۰۲		۲۰۰۰		۱۹۹۰		۱۹۸۰				
۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۲	۲۰۰۰	۱۹۹۰	۱۹۸۰						
۷۹/۹	۷۹/۹	+۰	+۰/۴	۶۹/۹	۶۹/۸	۵۸/۱	۳۷/۱	۲۴/۳								اعضای خاورمیانه
۷/۶	۷/۶	+۰/۵	+۳/۰	۶/۷	۶/۶	۶/۳	۵/۲	۲/۲								عربستان سعودی
۳۰/۵	۳۰/۵	+۰/۰	+۰/۳	۲۶/۷	۲۶/۷	۲۶/۶	۱۷/۰	۱۴/۱								ایران
۳/۶	۳/۶	+۰/۰	+۰/۰	۳/۱	۳/۱	۳/۱	۳/۱	۰/۸								عراق
۱/۸	۱/۸	+۰/۰	+۰/۰	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۵	۱/۱								کویت
۶/۹	۶/۹	+۰/۰	+۰/۰	۶/۱	۶/۱	۶/۱	۵/۶	۲/۴								امارات متحده عربی
۲۹/۵	۲۹/۵	+۰/۰	+۰/۰	۲۵/۸	۲۵/۸	۱۴/۴	۴/۶	۲/۸								قطر
۲۰/۱	۲۰/۱	-۰/۲	+۲/۶	۱۷/۵	۱۷/۶	۱۶/۸	۱۳/۶	۷/۷								سایر اعضاء
۴/۷	۴/۸	-۰/۸	+۰/۰	۴/۱	۴/۲	۴/۲	۳/۴	۱/۳								ونزوئلا
۵/۷	۵/۷	+۰/۰	+۱/۰	۵/۰	۵/۰	۴/۱	۲/۸	۱/۲								نیجریه
۲/۹	۲/۹	+۰/۰	-۱/۸	۲/۶	۲/۶	۲/۷	۲/۹	۰/۸								اندونزی
۱/۵	۱/۵	+۰/۰	+۰/۰	۱/۳	۱/۳	۱/۳	۱/۲	۰/۷								لیبی
۵/۲	۵/۲	+۰/۰	+۰/۰	۴/۵	۴/۵	۴/۵	۳/۳	۲/۷								الجزایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	+۰/۰	+۰/۸	۸۷/۴	۸۷/۴	۷۴/۸	۵۰/۷	۳۱/۹								جمع کل

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۰۴

- ۱- اختلاف بین سرجمع ها و اجزاء ناشی از گرد کردن ارقام می باشد.

جدول شماره (٢٥)

(میلیارد متر مکعب)

تولید گاز طبیعی اوپک

سال										اعضای خاورمیانه
٢٠٠٣	٢٠٠٢	درصد تغییر	٢٠٠٣	٢٠٠٢	٢٠٠٣	▲٢٠٠٢	▲٢٠٠٠	١٩٩٠	١٩٨٠	
٥١/٥	٥١/٧	-٢%	٥/١	٩/٢	٢٢٣/٥	٢١٢/٦	١٨١/٧	٨٧/٣	٣٣/١	اعضای خاورمیانه
١٤/١	١٣/٨	-١%	٧/٦	٥/٦	٦١/٠	٥٦/٧	٤٩/٨	٣٣/٥	٩/٧	عربستان سعودی
١٨/٢	١٨/٢	٠%	٥/٣	١٣/٦	٧٩/٠	٧٥/٠	٦٠/٢	٢٣/٢	٧/١	ایران
١/٩	١/٩	٠%	٣/٨	-٥/٩	٨/٣	٨/٠	٩/٦	٤/٢	٤/١	کویت
١٠/٢	١٠/٥	-٣%	٢/٣	١٠/٢	٤٤/٤	٤٣/٤	٣٨/٤	٢٠/١	٧/٥	امارات متحده عربی
٧/١	٧/٢	-١%	٤/٤	٩/٣	٣٠/٨	٢٩/٥	٢٣/٧	٦/٣	٤/٧	قطر
٤٨/٥	٤٨/٣	-٢%	٥/٧	٢/٣	٢١٠/٤	١٩٩/٠	١٩٨/٧	١٢٦/٣	٥٤/٠	سایر اعضاء
٦/٨	٦/٩	-١%	٣/٥	-٤/١	٢٩/٤	٢٨/٤	٢٧/٩	٢٢/٠	١٤/٨	ونزوئلا
٤/٤	٣/٤	-٣%	٣٥/٢	-٤/٧	١٩/٢	١٤/٢	١٢/٥	٤/٠	١/٧	نیجریه
١٦/٧	١٧/١	-١%	٣/١	٦/٢	٧٢/٦	٧٠/٤	٦٨/٥	٤٥/٤	١٨/٥	اندونزی
١/٥	١/٤	-١%	١٤/٣	-٠/٠	٦/٤	٥/٦	٥/٤	٥/٦	٤/٨	لیبی
١٩/١	١٩/٥	-٢%	٣/٠	٢/٨	٨٢/٨	٨٠/٤	٨٤/٤	٤٩/٣	١٤/٢	الجزایر
١٠٠/٠	١٠٠/٠	٠%	٥/٤	٥/٨	٤٣٣/٩	٤١١/٦	٣٨٠/٤	٢١٣/٦	٨٧/١	جمع کل (١)

- عراق را شامل نمی شود.

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ٢٠٠٤

(میلیارد متر مکعب)

صرف گاز طبیعی اوپک

جدول شماره (٢٦)

سال										اعضای خاورمیانه
٢٠٠٣	٢٠٠٢	درصد تغییر	٢٠٠٣	٢٠٠٢	٢٠٠٣	▲٢٠٠٢	▲٢٠٠٠	١٩٩٠	١٩٨٠	
٦٩/٧	٦٩/٧	٠%	٣/٩	٨/٣	١٩٨/٨	١٩١/٤	١٦٣/٤	٨٥/٦	٣٠/٨	اعضای خاورمیانه
٢١/٤	٢٠/٧	-٣%	٧/٦	٥/٦	٦١/٠	٥٦/٧	٤٩/٨	٣٣/٥	٩/٧	عربستان سعودی
٢٨/٢	٢٨/٩	-١%	١/٥	١٢/٨	٨٠/٤	٧٩/٢	٦٢/٩	٢٢/٧	٦/٩	ایران
٢/٩	٢/٩	٠%	٣/٨	-١٥/٨	٨/٣	٨/٠	٩/٦	٦/٢	٤/١	کویت
١٣/١	١٣/٣	-٢%	٣/٠	١٢/٧	٣٧/٥	٣٦/٤	٣١/٤	١٦/٩	٤/٩	امارات متحده عربی
٤/١	٤/٠	-١%	٤/٥	-٠/٩	١١/٦	١١/١	٩/٧	٦/٣	٥/٢	قطر
٣٠/٣	٣٠/٣	٠%	٤/٠	-٠/٦	٨٦/٤	٨٣/١	٨٠/٠	٦٢/٤	٣٣/٢	سایر اعضاء
١٠/٣	١٠/٣	٠%	٣/٥	-٤/١	٢٩/٤	٢٨/٤	٢٧/٩	٢٢/٠	١٤/٨	ونزوئلا
١٢/٥	١٢/٦	-١%	٣/٢	٣/٠	٣٥/٦	٣٤/٥	٣٢/٣	٢٠/١	٧/٠	اندونزی
٧/٥	٧/٤	-١%	٥/٩	-١/٥	٢١/٤	٢٠/٢	١٩/٨	٢٠/٣	١١/٤	الجزایر
١٠٠/٠	١٠٠/٠	٠%	٣/٩	٥/٥	٢٨٥/٢	٢٧٤/٥	٢٤٣/٤	١٤٨/٠	٦٤/٠	جمع کل (١)

- عراق، لیبی و نیجریه را شامل نمی شود.

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ٢٠٠٤

(هزار بشکه در روز)

صادرات نفت ایران

جدول شماره (۲۷)

				سال								
		درصد تغییر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۸۹/۵	۸۸/۳	۱۸/۶	-۸/۵	۲۳۹۶	۲۰۲۱	۲۲۰۸	۲۲۴۵	۲۰۷۹				نفت خام
۱۰/۵	۱۱/۷	۴/۸	۲۳/۴	۲۸۲	۲۶۹	۲۱۸	۱۸۱	۱۹۷				فرآورده های نفتی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۹	-۵/۶	۲۶۷۸	۲۲۹۰	۲۴۲۶	۲۵۲۶	۲۲۷۶				جمع کل
ماخذ: وزارت نفت												

(درصد)

توزيع جغرافیایی صادرات نفت خام ایران

جدول شماره (۲۸)

		سال						
		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۰/۵	۱۱/۱	۱۴/۰		۳۱/۴		۳۳/۶		اروپای غربی
۲۴/۹	۲۵/۹	۲۳/۷		۲۱/۹		۲۴/۷		ژاپن
۳۳/۸	۳۵/۱	۴۱/۸		۳۹/۶		۲۶/۱		آسیا و خاور دور (به استثنای ژاپن)
۶/۶	۷/۲	۶/۹		۷/۱		۰/۰		آفریقا
۲۴/۲	۲۰/۷	۱۳/۶		۰/۰		۱۵/۶		سایر مناطق جهان (۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰		۱۰۰/۰		۱۰۰/۰		جمع کل
ماخذ: وزارت نفت								

۱- از سال ۱۳۸۰ ارقام شامل صادرات نفت خام به مدیترانه نیز می باشد.

(هزار بشکه در روز)

نفت خام خوارک پالایشگاهها

جدول شماره (۲۹)

				سال							
		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۲/۵		-۹/۰		۰۰	۲۹۲	۳۲۱	۳۱۰	۳۱۲			پالایشگاه آبادان
۲۰/۷		-۲/۲		۰۰	۲۶۸	۲۷۷	۲۵۳	۲۸۰			پالایشگاه اصفهان
۱۶/۳		-۴/۱		۰۰	۲۱۱	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰			پالایشگاه بندر عباس
۱۵/۵		۰/۰		۰۰	۲۰۱	۲۰۱	۲۰۰	۲۱۰			پالایشگاه تهران
۱۱/۱		-۸/۳		۰۰	۱۴۴	۱۵۷	۱۵۰	۱۵۰			پالایشگاه اراک
۷/۴		-۴/۰		۰۰	۹۶	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰			پالایشگاه تبریز
۲/۹		-۱۴/۴		۰۰	۳۸	۴۴	۴۰	۴۰			پالایشگاه شیراز
۱/۹		۴/۳		۰۰	۲۴	۲۳	۲۱	۲۵			پالایشگاه تقطیر لاران
۱/۷		-۴/۳		۰۰	۲۲	۲۳	۲۲	۲۳			پالایشگاه کرمانشاه
۱۰۰/۰	۳/۴	-۵/۲		۱۳۴۰	۱۲۹۶	۱۳۶۶	۱۳۱۶	۱۳۶۰			جمع کل
ماخذ: وزارت نفت											

ماخذ: وزارت نفت

جدول شماره (۳۰)

مصرف داخلی فرآورده های نفتی									
(هزار بشکه در روز)		درصد تغییر		سال					
سهم (درصد)	سهم (درصد)	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۲/۷	۴/۷	-۵/۲		۳۵۹	۳۴۳	۳۶۲	۳۴۸	۳۶۴	نفت گاز
۱۴/۴	-۴/۰	-۲۷/۴		۱۴۵	۱۵۱	۲۰۸	۲۲۱	۲۲۵	نفت کوره
۲۲/۶	۱۶/۵	۴/۹		۲۷۶	۲۳۷	۲۲۶	۲۰۲	۲۱۲	بنزین موتور
۱۴/۲	۳/۴	-۷/۵		۱۵۴	۱۴۹	۱۶۱	۱۵۱	۱۵۷	نفت سفید
۵/۱		۳/۸		۰۰	۵۴	۵۲	۴۲	۴۳	گاز مایع
۱۱/۰		-۶/۵		۰۰	۱۱۵	۱۲۳	۱۲۵	۱۳۰	سایر فرآورده ها
۱۰۰/۰		-۷/۳		۰۰	۱۰۴۹	۱۱۳۲	۱۰۹۹	۱۱۳۱	جمع کل
ماخذ: وزارت نفت									

:

:

:

جدول شماره (۳۱)

تولید گاز طبیعی									
(میلیارد متر مکعب)		درصد تغییر		سال					
سهم (درصد)	سهم (درصد)	۱۳۸۲	۱۳۸۱	(۱) ۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۷۹/۰	۷۹/۱	۱۲/۹	۱۲/۱	۸۶/۶	۷۶/۰	۶۷/۲	۶۲/۸	۵۸/۷	صرف داخلی (۲)
۱۲/۵	۱۱/۲	۲۶/۹	-۱۸/۸	۱۲/۷	۱۰/۸	۱۳/۳	۱۳/۸	۱۳/۵	سوزانده شده
۳/۱	۱/۴	۱۶۱/۵	۱۶۰/۰	۲/۴	۱/۳	۰/۵	۰/۰	۰/۰	صادرات
۱۰/۷	۸/۳	۴۶/۳	۴۵/۵	۱۱/۷	۸/۰	۵/۵	۶/۶	۷/۸	مصارف محلی و ضایعات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۴/۰	۱۱/۱	۱۰۹/۶	۹۶/۱	۸۶/۵	۸۳/۲	۸۰/۰	کل تولید (۳)

ماخذ: وزارت نفت

۱- تفاوت بین مجموع اجزاء و کل تولید مربوط به واردات می باشد. لیکن در ارقام سالهای قبل، به دلیل فقدان اطلاعات این تعدیل صورت نگرفته است.

۲- شامل مصارف خانگی، صنعتی، نیروگاهها و پالایشگاهها می باشد.

۳- بدون احتساب گاز تریویکی به چاههای نفت.

جدول شماره (۳۲)

تولید برق									
(میلیون کیلو وات ساعت)		درصد تغییر		سال					
سهم (درصد)	سهم (درصد)	۱۳۸۲	۱۳۸۱	▲ ۱۳۸۱	▲ ۱۳۸۰	▲ ۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۹۶/۱	۹۵/۸	۸/۷	۸/۷	۱۴۶۹۴۳	۱۳۵۱۴۶	۱۲۴۷۸۵	۱۱۵۷۰۶	۱۰۷۲۰۷	وزارت نیرو
۷/۲	۵/۷	۳۷/۴	۵۹/۲	۱۱۰۵۹	۸۰۵۰	۵۰۵۷	۳۶۴۸	۴۹۴۳	آبی
۵۵/۸	۵۸/۱	۴/۲	۱/۱	۸۵۴۰۳	۸۱۹۸۳	۸۱۱۰۳	۷۸۳۳۲	۷۰۶۸۹	بخاری
۳۲/۸	۳۱/۷	۱۲/۱	۱۸/۴	۵۰۱۷۰	۴۴۷۵۷	۳۷۷۸۶	۳۳۳۶۵	۳۱۱۵۶	گازی و سیکل ترکیبی
۰/۲	۰/۳	-۱۸/۳	۸/۲	۲۹۱	۳۵۶	۳۲۹	۳۶۱	۴۱۹	دیزلی
۳/۹	۴/۲	۲/۰	۲/۳	۶۰۰۲	۵۸۸۴	۵۷۵۴	۵۶۲۴	۵۳۸۹	سایر موسسات (۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸/۴	۸/۵	۱۵۲۹۲۵	۱۴۱۰۳۰	۱۳۰۰۲۹	۱۲۱۳۳۰	۱۱۲۵۹۶	جمع کل

ماخذ: وزارت نیرو

۱- شامل صنایع و تولید کنندگان متفرقه می باشد.

(میلیون کیلووات ساعت)

صرف برق(۱)

جدول شماره (۳۳)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۳۲/۱	۳۲/۶	۷/۲	۷/۷	۳۷۹۶۷	۳۵۴۰۸	۳۲۸۹۱	۳۱۲۶۶	۲۹۷۵۴
۳۲/۲	۳۲/۴	۸/۱	۱۱/۲	۳۶۹۵۱	۳۴۱۹۴	۳۰۷۳۹	۲۸۹۳۷	۲۶۵۰۴
۱۲/۰	۱۱/۸	۱۰/۱	۴/۲	۱۳۷۱۴	۱۲۴۵۵	۱۱۹۵۱	۱۱۲۷۱	۱۰۶۲۲
۶/۵	۶/۷	۶/۱	۱۰/۰	۷۴۶۱	۷۰۲۳	۶۳۹۴	۵۹۹۱	۵۵۶۷
۱۲/۱	۱۲/۴	۶/۰	۱۸/۰	۱۳۸۵۹	۱۳۰۶۹	۱۱۰۷۹	۹۱۴۷	۸۰۱۹
۴/۱	۲/۲	۳۸/۸	-۱۸/۲	۴۶۷۲	۳۳۶۶	۴۱۱۷	۳۷۵۴	۴۱۹۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸/۶	۸/۶	۱۱۴۶۲۴	۱۰۵۵۲۵	۹۷۱۷۱	۹۰۳۶۶	۸۴۶۵۶
جمع کل								

ماخذ: وزارت نیرو
۱- فروش برق به مشترکین

۲

(میلیارد ریال)

سرمایه گذاری ثابت دولت از محل تملک داراییهای سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی)
در بخش‌های نفت، گاز و برق(۱)

جدول شماره (۳۴)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	(۲) ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۸۵/۸	۰۰	۱۷۰/۶	۵۹/۷	۵۹/۷	۳۷۸۰/۶	۳۷۸۰/۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۴/۰	۰۰	۳۵۷/۷	۲۴۸/۴	۰	۱۷۷۸/۲	۱۷۷۸/۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۵۴/۷	۰۰	۲۰۳۶/۱	۴۴۷/۸	۴۵۰/۳	۲۹۵۴/۴	۲۹۵۴/۴
۸۱/۸		۵۹۶/۴	۰۰	۱۶۶۵/۰	۲۳۹/۱	۱۶۲/۱	۲۰۳۶/۱	برنامه تولید نیروی برق
۰/۰		۰	۰۰	۰	۰	۰	۹۰۲/۳	برنامه انتقال نیروی برق
۱۸/۲		۷۷/۸	۰۰	۳۷۱/۱	۲۰۸/۷	۲۸۸/۲	۱۶/۰	برنامه توزیع نیروی برق
۱۰۰/۰		۹۳/۸	۰۰	۵۳/۵	۲۷/۶	۲۶/۱	۱۲۴/۸	تحقیقات انرژی

ماخذ: قوانین بودجه کل کشور

۱- اعتبارات استانی را شامل نمی شود.

۲- براساس تبصره ۱۹ برنامه دوم توسعه اقتصادی (۱۳۷۴-۷۸)، بخش عمده سرمایه گذاری عمرانی در بخش‌های نفت، گاز و برق از طریق منابع حاصل از عوارض این صنایع تامین می شد که در سالهای پس از برنامه دوم خارج از بودجه عمومی به این صنایع اختصاص یافت، لذا کاهش شدید ارقام در سالهای پس از ۱۳۷۸ ناشی از این امر می باشد.

۳- ارقام مربوط به سالهای ۱۳۷۹-۸۱ شامل برنامه تنظیم و اجرای سیاستهای دولت در امور نفت، گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته می باشد.

(میلیارد ریال)

سرمایه گذاری براساس جوازهای تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود(۱)

جدول شماره (۳۵)

سال	درصد تغییر										سهم (درصد)
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	▲۱۳۷۸		
محصولات غذایی و آشامیدنی	۹/۸	۹/۴	۵۸/۷	۴۵/۵	۴۰۰۷۵	۲۵۲۵۰	۱۷۳۵۷	۷۶۱۸	۵۸۱۳		
محصولات از توتون و تنباکو	۰/۲	*	۰	-۱۰۰/۰	۷۰۲	۰	۷۲	۱	۲		
منسوجات	۴/۴	۴/۳	۵۴/۸	۲۲/۸	۱۷۸۸۳	۱۱۵۵۰	۹۴۰۴	۳۲۶۷	۳۳۷۱		
تولید پوشک و تکمیل پوست خزدار	۰/۳	۰/۴	۱۹/۸	-۱۰/۰	۱۱۴۱	۹۵۲	۱۰۵۸	۲۰۴	۲۳۰		
دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	۰/۳	۰/۳	۴۶/۶	۳۰/۷	۱۰۶۳	۷۲۵	۵۵۵	۳۲۴	۲۱۱		
چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	۰/۷	۱/۶	-۲۹/۹	۹۸/۸	۲۹۷۶	۴۲۴۷	۲۱۳۶	۸۶۷	۴۵۴		
کاغذ و محصولات کاغذی	۱/۶	۱/۸	۳۲/۹	-۶/۵	۶۵۷۲	۴۹۰۷	۵۲۴۶	۱۵۵۱	۸۵۵		
چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	۰/۲	۰/۱	۱۴۹/۴	۴۵/۷	۷۴۴	۲۹۸	۲۰۵	۸۸	۱۱۸		
کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	۰/۳	۰/۵	-۲۱/۷	-۹۰/۴	۱۱۵۰	۱۴۶۹	۱۵۳۵۸	۱۶۳۰	۱۲۰		
مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۷/۷	۶/۸	۷۲/۱	-۶۲/۷	۳۱۷۱۸	۱۸۳۱۹	۴۹۱۶۵	۵۹۰۰	۴۵۴۶		
محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۶/۳	۴/۳	۱۲۲/۷	۹۳/۳	۲۵۹۷۷	۱۱۶۶۳	۶۰۲۳	۲۱۶۰	۲۰۴۹		
محصولات کانی غیر فلزی	۲۹/۱	۲۹/۸	۴۸/۶	۲۹۹/۸	۱۱۹۴۱۹	۸۰۳۶۳	۲۰۰۹۹	۱۶۲۲۶	۴۵۵۱		
ساخت فلزات اساسی	۲۴/۹	۲۵/۴	۴۹/۱	۴۰۰/۶	۱۰۲۰۷۸	۶۸۴۷۲	۱۳۶۷۸	۳۳۹۰۲	۹۸۹۱		
محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	۳/۸	۳/۵	۶۶/۲	۴۹/۷	۱۵۵۶۸	۹۳۶۸	۶۲۶۰	۲۲۷۹	۱۲۱۸		
ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۲/۳	۳/۶	-۲/۹	۱۰۶/۹	۹۳۸۰	۹۷۶۵	۴۷۲۰	۵۲۲۴	۸۲۳		
ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	۰/۵	۰/۲	۲۴۰/۳	۱۰۷/۹	۲۱۵۷	۶۳۴	۳۰۵	۱۳۰	۳۴		
ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	۱/۷	۱/۴	۸۵/۸	۳/۳	۷۰۲۰	۳۷۷۷	۳۶۵۸	۷۷۷	۶۴۰		
رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	۰/۱	۰/۲	-۶/۱	۱۹۷/۰	۵۴۹	۵۸۴	۱۹۷	۱۱۷	۱۱۷		
ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	۰/۳	۰/۵	-۲۴/۰	۴۲/۳	۱۰۵۶	۱۳۸۹	۹۷۶	۲۸۴	۲۵۱		
وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	۴/۶	۴/۰	۷۲/۶	۱۰۴/۴	۱۸۶۸۰	۱۰۸۲۵	۵۲۹۶	۳۵۶۱	۲۱۸۱		
سایر تجهیزات حمل و نقل	۰/۶	۱/۱	-۲۱/۱	۱۰۲/۹	۲۲۶۸	۲۸۷۶	۱۴۱۷	۵۹۹	۲۲۹		
مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۰/۲	۰/۳	۵/۵	۱۱۵/۷	۸۳۷	۷۹۳	۳۶۸	۱۴۹	۱۰۶		
بازیافت	۰/۳	۰/۴	۱۵/۴	۴۴/۵	۱۲۱۲	۱۰۵۰	۷۲۶	۷۲۰	۲۶		
جمع کل	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۲/۳	۶۳/۹	۴۱۰۲۲۶	۲۶۹۲۷۷	۱۶۴۲۸۸	۸۷۵۷۸	۳۷۸۴۵		

ماخذ: وزارت صنایع و معدن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت که از مرداد ماه ۱۳۸۲ با تصویب مجلس شورای اسلامی «جادداً» «جواز تاسیس» جایگزین گردید.

جدول شماره (۳۶)

سرمایه کذاری براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود

سال										(میلیارد ریال)
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		▲۱۳۸۰				(میلیارد ریال)
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۲۰۷۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۴/۶	۱۱/۹	۹۶/۵	۲/۵	۴۲۱۱	۲۱۴۳	۲۰۷۰	۱۲۱۴	۱۳۶۱	محصولات غذایی و آشامیدنی	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۲	۰	۵	محصولات از توتون و تنباکو	
۴/۶	۶/۱	۲۰/۸	۱۸/۶	۱۳۳۴	۱۱۰۵	۹۳۱	۵۱۲	۹۴۷	منسوجات	
۰/۲	۰/۲	۷۴/۸	-۱۹/۹	۵۶	۳۲	۴۰	۲۷	۱۶	تولید پوشک و تکمیل پوست خزدار	
۰/۴	۰/۴	۵۲/۵	-۱۲/۷	۱۱۲	۷۴	۸۴	۸۳	۹۴	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	
۱/۲	۰/۴	۳۹۲/۲	۰	۳۴۰	۶۹	۶۹	۴۸	۲۸	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	
۱/۴	۰/۹	۱۴۸/۲	۸۴/۳	۴۰۸	۱۶۴	۸۹	۱۱۹	۹۶	کاغذ و محصولات کاغذی	
۰/۱	۰/۲	-۲۵/۴	-۲۸/۳	۲۹	۳۹	۵۴	۱۲	۱۳	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	
۳/۸	۸/۸	-۳۱/۴	■	۱۰۹۰	۱۵۸۹	۱۶۰	۵۳	۳۶۱۱	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	
۲۱/۹	۱۷/۸	۹۷/۲	۱۷/۷	۶۳۳۶	۲۲۱۳	۲۷۲۹	۶۲۷	۵۲۷	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	
۶/۱	۳/۲	۲۰۷/۴	-۶۱/۵	۱۷۷۲	۵۷۷	۱۴۹۸	۴۶۲	۶۱۵	محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۳
۱۴/۷	۱۳/۵	۷۳/۵	۸۲/۹	۴۲۴۴	۲۴۴۶	۱۴۹۲	۱۵۳۱	۱۱۹۹	محصولات کانی غیر فلزی	۲
۱۳/۱	۲۱/۰	-۰/۲	۲۷۷/۰	۳۷۸۵	۳۷۹۱	۱۰۰۶	۲۰۰	۴۴۹	ساخت فلزات اساسی	
۳/۲	۵/۷	-۹/۳	۹۱/۲	۹۳۶	۱۰۳۱	۵۳۹	۲۲۱	۷۳۲	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۲/۱	۲/۴	۴۰/۶	-۱۴/۷	۶۱۷	۴۳۹	۵۱۴	۳۱۱	۲۳۹	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۰/۲	۰/۴	-۸/۱	۱۰۰/۶	۶۲	۶۸	۳۴	۹	۲۲	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	
۴/۰	۳/۰	۱۱۲/۱	۴۳/۳	۱۱۴۶	۵۴۱	۳۷۷	۱۷۳	۱۱۸	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	
۰/۱	۰/۱	۴/۴	۲۵۰/۶	۲۸	۲۷	۸	۲۵	۳۳	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	
۰/۷	۰/۲	۴۷۲/۴	-۲۲/۳	۱۹۹	۳۵	۴۵	۳۵	۳۹	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	
۳/۰	۲/۴	۹۹/۶	-۶۲/۶	۸۷۲	۴۳۷	۱۱۶۷	۶۳۷	۳۱۳	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	
۴/۳	۰/۹	■	۹۴/۹	۱۲۵۱	۱۶۰	۸۲	۱۳۵	۳۵	سایر تجهیزات حمل و نقل	
۰/۱	۰/۳	-۳۵/۱	۱۲۵/۹	۲۶	۵۶	۲۵	۲۶	۱۸	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
*	۰/۱	-۵۶/۴	۲۰۵/۷	۱۲	۲۷	۹	۲	۱۰	بازیافت	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۹/۹	۳۸/۷	۲۸۸۷۵	۱۸۰۵۹	۱۳۰۲۳	۶۴۶۲	۱۰۵۲۰	جمع کل	

ماند: وزارت صنایع و معدن

تعداد جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود(۱)										جدول شماره (۳۷)
(نفره)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۷/۱	۱۵/۱	۱۵/۱	۴۳/۰	۴۷۰۷	۴۰۹۱	۲۸۶۱	۱۷۵۶	۱۸۳۶	محصولات غذایی و آشامیدنی	
*	*	۲۰۰/۰	-۵۰/۰	۳	۱	۲	۱	۲	محصولات از توتون و تنباقو	
۵/۷	۵/۵	۴/۵	۲۸/۸	۱۵۶۲	۱۴۹۵	۱۱۶۱	۴۲۳	۴۱۸	منسوجات	
۴/۰	۶/۱	-۳۲/۶	۴۱/۶	۱۱۱۰	۱۶۴۸	۱۱۶۴	۴۲۹	۲۹۷	تولید پوشک و تکمیل پوست خزدار	
۰/۸	۱/۱	-۲۷/۸	۲۶/۵	۲۱۰	۲۹۱	۲۳۰	۱۵۱	۱۱۴	دیگر و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	
۲/۸	۲/۷	۴/۸	۸۱/۰	۷۶۸	۷۳۳	۴۰۵	۱۷۷	۱۴۵	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	
۲/۶	۲/۸	-۷/۴	۲۸/۳	۷۱۳	۷۷۰	۶۰۰	۳۵۴	۲۶۵	کاغذ و محصولات کاغذی	
۰/۵	۰/۵	۱۵/۶	۹۳/۷	۱۴۱	۱۲۲	۶۳	۴۱	۳۴	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	
۰/۸	۰/۹	-۱۲/۵	۸۱/۰	۲۲۵	۲۵۷	۱۴۲	۱۳۹	۵۶	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	
۶/۴	۶/۵	۰/۹	۳۴/۹	۱۷۶۶	۱۷۵۱	۱۲۹۸	۷۵۳	۷۳۲	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	
۹/۶	۷/۷	۲۶/۰	۵۶/۶	۲۶۴۳	۲۰۹۸	۱۳۴۰	۹۱۰	۸۶۱	محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۲
۲۰/۱	۱۹/۶	۴/۰	۱۱۰/۳	۵۵۳۰	۵۳۱۷	۲۵۲۸	۱۲۶۶	۱۱۲۷	محصولات کانی غیر فلزی	۲
۳/۱	۳/۲	-۱/۰	۵۶/۰	۸۵۷	۸۶۶	۵۵۵	۳۶۸	۵۵۳	ساخت فلزات اساسی	
۸/۴	۸/۶	-۰/۹	۸۱/۸	۲۳۲۲	۲۲۴۳	۱۲۸۹	۶۳۴	۵۷۳	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۶/۲	۶/۱	۲/۱	۳۸/۹	۱۶۹۶	۱۶۶۱	۱۱۹۶	۶۱۵	۵۱۷	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱/۰	۱/۳	-۲۲/۱	۴۸/۱	۲۷۸	۳۵۷	۲۴۱	۵۶	۴۸	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	
۲/۷	۳/۱	-۱۱/۹	۵۳/۶	۷۴۷	۸۴۸	۵۵۲	۲۵۹	۲۲۶	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	
۰/۶	۰/۷	-۷/۵	۴۵/۳	۱۷۲	۱۸۶	۱۲۸	۵۶	۵۲	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	
۰/۹	۱/۰	-۸/۴	۵۵/۶	۲۴۱	۲۶۳	۱۶۹	۸۷	۸۵	ابزار پژوهشی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	
۳/۱	۳/۰	۲/۳	۴۲/۱	۸۴۲	۸۲۳	۵۷۹	۳۱۳	۲۷۸	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	
۱/۴	۱/۶	-۱۱/۶	۸۰/۲	۳۸۷	۴۲۸	۲۴۳	۱۰۸	۸۹	سایر تجهیزات حمل و نقل	
۱/۷	۲/۱	-۱۷/۷	۱۰۸/۶	۴۷۹	۵۸۲	۲۷۹	۱۴۳	۹۵	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۰/۵	۰/۶	-۶/۹	۱۱۹/۲	۱۴۹	۱۶۰	۷۳	۳۸	۲۸	بازیافت	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۶	۵۸/۵	۲۷۵۴۸	۲۷۱۰۱	۱۷۰۹۸	۹۰۸۷	۸۴۳۱	جمع کل	

ماخذ: وزارت صنایع و معدن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت که از مرداد ماه ۱۳۸۲ با تصویب مجلس شورای اسلامی «مجدداً» «جواز تاسیس» جایگزین گردید.

جدول شماره (۳۸)

تعداد پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود										
(فقره)		سال								
		سهم (درصد)		درصد تغییر						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	▲۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۵/۶	۱۵/۷	۷/۱	.	۶۹۷	۶۵۱	۶۵۱	۵۹۱	۵۹۴	محصولات غذایی و آشامیدنی	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۱	۰	۱	محصولات از توتون و تباکو	
۷/۷	۸/۹	-۵/۷	۲۷/۳	۳۴۷	۳۶۸	۲۸۹	۲۵۳	۲۹۷	منسوجات	
۳/۲	۵/۱	-۳۱/۴	۸/۸	۱۴۴	۲۱۰	۱۹۳	۱۶۵	۷۷	تولید پوشاسک و تکمیل پوست خزدار	
۱/۵	۲/۷	-۳۷/۳	-۰/۹	۶۹	۱۱۰	۱۱۱	۹۷	۱۱۹	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	
۲/۰	۱/۶	۳۶/۴	-۱۸/۵	۹۰	۶۶	۸۱	۶۲	۵۰	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	
۲/۵	۲/۷	-۱/۸	۵/۷	۱۱۰	۱۱۲	۱۰۶	۱۳۰	۱۰۸	کاغذ و محصولات کاغذی	
۰/۵	۰/۵	۹/۵	-۱۲/۵	۲۳	۲۱	۲۴	۱۹	۱۳	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	
۱/۵	۱/۸	-۶/۸	۱۰/۶	۶۸	۷۳	۶۶	۴۱	۳۳	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	
۷/۸	۹/۰	-۶/۲	۱۲/۰	۳۴۹	۳۷۲	۳۳۲	۲۶۴	۲۷۲	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	
۱۲/۲	۹/۳	۴۱/۳	۱۹/۱	۵۴۷	۳۸۷	۳۲۵	۴۸۴	۶۳۵	محصولات لاستیکی و پلاستیکی	
۱۷/۰	۱۳/۴	۳۷/۱	۳۶/۴	۷۶۱	۵۵۵	۴۰۷	۳۳۵	۳۵۵	محصولات کانی غیر فلزی	
۳/۲	۳/۰	۱۵/۲	۴/۲	۱۴۴	۱۲۵	۱۲۰	۷۹	۹۸	ساخت فلزات اساسی	۲
۷/۵	۸/۲	-۰/۶	۲۶/۶	۳۳۶	۳۲۸	۲۶۷	۲۲۱	۲۴۸	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۶/۴	۶/۴	۹/۱	۱۵/۷	۲۸۹	۲۶۵	۲۲۹	۲۰۹	۲۲۷	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱/۲	۱/۲	۱۲/۵	۶۵/۵	۵۴	۴۸	۲۹	۲۱	۱۹	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	
۲/۲	۲/۸	-۱۵/۳	۵۱/۳	۱۰۰	۱۱۸	۷۸	۷۱	۷۲	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	
۰/۴	۰/۶	-۲۸/۰	۵۶/۳	۱۸	۲۵	۱۶	۲۵	۱۷	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	
۱/۰	۰/۷	۶۳/۰	۸/۰	۴۴	۲۷	۲۵	۲۵	۲۶	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	
۳/۰	۲/۸	۱۲/۷	۳/۵	۱۳۳	۱۱۸	۱۱۴	۱۰۴	۱۰۰	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر	
۲/۰	۱/۸	۲۳/۰	۴۵/۱	۹۱	۷۴	۵۱	۳۵	۲۰	سایر تجهیزات حمل و نقل	
۱/۲	۱/۶	-۱۶/۷	۱۶۴/۰	۵۵	۶۶	۲۵	۲۸	۳۱	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۰/۳	۰/۴	-۲۷/۸	۸۰/۰	۱۳	۱۸	۱۰	۵	۵	بازیافت	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸/۱	۱۶/۸	۴۴۸۲	۴۱۴۷	۳۵۵۰	۳۲۶۴	۳۴۱۷	جمع کل	

مأخذ: وزارت صنایع و معدن

جدول شماره (۳۹)

اشتغال براساس جواز های تاسیس واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود (۱)

(نفر)

سال										جعی کل	
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		سال		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	▲۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸			
۱۵/۹	۱۵/۵	۱۸/۴	۲۹/۵	۱۳۱۲۳۹	۱۱۰۸۱۶	۸۵۶۰۵	۴۷۲۴۴۲	۴۳۳۶۱		محصولات غذایی و آشامیدنی	
۰/۱	*	■	-۹۷/۵	۶۱۸	۸	۳۱۶	۲۰	۲۵		محصولات از توتون و تنباکو	
۵/۸	۶/۲	۸/۱	۱۴/۴	۴۸۱۵۵	۴۴۵۵۷	۳۸۹۴۱	۱۵۹۸۶	۱۷۲۹۵		منسوجات	
۲/۷	۳/۳	-۵/۳	۸/۴	۲۲۵۴۷	۲۳۸۱۲	۲۱۹۷۵	۹۱۶۴	۶۷۱۶		تولید پوشاسک و تکمیل پوست خزدار	
۰/۸	۰/۸	۱۰/۷	-۴/۷	۶۵۶۰	۵۹۲۶	۶۲۲۰	۳۷۹۲	۱۸۴۱		دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش	
۱/۵	۱/۹	-۱۰/۸	۶۲/۱	۱۲۰۵۴	۱۳۵۱۲	۸۳۳۵	۳۰۸۶	۳۰۶۲		چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان	
۲/۳	۲/۲	۲۰/۱	۱۳/۳	۱۸۷۵۸	۱۵۶۲۰	۱۳۷۸۵	۸۰۲۰	۵۵۴۵		کاغذ و محصولات کاغذی	
۰/۳	۰/۲	۴۴/۵	۷۱/۷	۲۱۹۴	۱۵۱۸	۸۸۴	۴۴۵	۵۱۱		چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده	
۰/۶	۰/۷	-۶/۲	-۱۱/۹	۴۹۱۲	۵۲۳۸	۵۹۴۶	۳۶۱۹	۱۳۵۶		کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای	
۶/۷	۷/۴	۴/۹	۱۵/۲	۵۵۸۵۶	۵۳۲۵۵	۴۶۲۳۳	۲۴۵۷۲	۱۸۶۳۱		مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	
۷/۲	۵/۸	۴۳/۷	۵۲/۵	۵۹۵۹۴	۴۱۴۶۵	۲۷۱۸۹	۱۴۷۸۹	۱۵۳۵۸		محصولات لاستیکی و پلاستیکی	
۲۰/۳	۲۱/۹	۶/۸	۱۳۸/۸	۱۶۷۷۹۸	۱۵۷۱۷۵	۶۵۸۲۷	۳۵۶۸۲	۲۴۹۳۸		محصولات کانی غیر فلزی	
۸/۵	۶/۹	۴۲/۷	۸۳/۳	۷۰۴۷۵	۴۹۳۷۶	۲۶۹۳۲	۲۲۰۹۴	۲۲۷۷۷		ساخت فلزات اساسی	
۶/۵	۶/۴	۱۶/۶	۶۷/۰	۵۳۶۴۱	۴۶۰۰۷	۲۷۵۵۰	۱۴۸۵۴	۱۳۹۶۱		محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۵/۰	۵/۱	۱۲/۴	۱۸/۶	۴۱۴۱۰	۳۶۸۵۲	۳۱۰۶۱	۲۱۰۰۸	۱۲۹۹۰		ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۰/۶	۰/۷	۰/۰	۲۷/۱	۴۹۰۹	۴۹۰۷	۳۸۶۰	۱۱۲۸	۸۳۲		ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی	
۲/۶	۳/۲	-۴/۲	۲۲/۱	۲۱۸۷۷	۲۲۸۲۵	۱۸۶۹۴	۷۹۵۹	۱۰۴۵۳		ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی	
۰/۵	۰/۵	۱۹/۷	۲۸/۱	۴۰۳۳	۳۳۶۸	۲۶۳۰	۱۲۶۵	۱۳۶۰		رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی	
۰/۷	۰/۷	۹/۸	۲۴/۳	۵۸۵۵	۵۳۳۱	۴۲۹۰	۱۹۶۰	۲۱۲۹		ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت	
۷/۳	۵/۸	۴۵/۲	۶۳/۷	۶۰۵۹۹	۴۱۷۲۷	۲۵۴۹۹	۲۱۹۸۲	۱۲۲۴۸		وسایل نقلیه موتوری، تریلر و تیم تریلر	
۲/۳	۳/۰	-۱۲/۹	۲۸/۱	۱۸۷۰۲	۲۱۴۸۰	۱۶۷۶۹	۸۵۸۱	۴۸۹۵		سایر تجهیزات حمل و نقل	
۰/۹	۱/۴	-۲۴/۵	۱۰۶/۶	۷۳۹۸	۹۷۹۵	۴۷۴۲	۲۶۳۳	۱۸۹۴		مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱/۰	۰/۴	۲۲۴/۸	۱۲/۲	۸۴۰۹	۲۵۱۲	۲۲۳۹	۷۲۴	۴۸۴		بازیافت	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۴	۴۷/۷	۸۲۷۵۹۳	۷۱۷۰۹۲	۴۸۵۵۲۲	۲۷۰۶۰۵	۲۲۲۶۶۲		مجموع کل	

ماخذ: وزارت صنایع و معدن

۱- از مرداد ماه ۱۳۸۰ جواز تاسیس به اعلامیه تاسیس تغییر نام یافت که از مرداد ماه ۱۳۸۲ با تصویب مجلس شورای اسلامی «مجدداً» «جواز تاسیس» جایگزین گردید.

اشتغال براساس پروانه های بهره برداری از واحدهای جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود

سال										
سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		▲ ١٣٨٠		سال		
١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٢	١٣٨١	١٤٢٤٥	١٣٨١٦	١٢٩٣٤	١٣٧٨	
١٦/٨	١٩/٢	٢٨/٢	٤/٣	١٩٠٥٣	١٤٨٥٧	١٤٢٤٥	١٣٨١٦	١٢٩٣٤	١٣٧٨	محصولات غذایی و آشامیدنی
٠/٠	٠/٠	٠	-١٠٠/٠	٠	٠	١٥	٠	١٧٩	١٣٧٨	محصولات از توتون و تنباکو
٧/٨	٧/٩	٤٥/١	-٧/٣	٨٨٣٥	٦٠٨٧	٦٥٦٤	٤٨٨٨	٩٤٠	١٣٧٨	منسوجات
١/٥	٢/٩	-٢٣/٠	-١٦/٥	١٧٤٢	٢٢٦١	٢٧٠٨	٢١٩٩	١٢٧٩	١٣٧٨	تولید پوشاسک و تکمیل پوست خزدار
١/١	١/٣	٢٠/١	-١٧/٧	١١٩٧	٩٩٧	١٢١١	١٣٠٧	١٦٩٦	١٣٧٨	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان و کیف و کفش
١/٢	٠/٩	٩٧/٦	-٢٩/٧	١٣٧٧	٦٩٧	٩٩٢	٧٥٥	٩١٥	١٣٧٨	چوب و محصولات چوبی به استثنای مبلمان
٢/١	١/٩	٦٤/٢	٧/١	٢٣٧٩	١٤٤٩	١٢٥٣	١٢٥٩	١٢٢٩	١٣٧٨	کاغذ و محصولات کاغذی
٠/٢	٠/٣	-٢٤/٧	-٠/٩	١٧١	٢٢٧	٢٢٩	١٠٥	٧٢	١٣٧٨	چاپ، انتشار و تکثیر رسانه های ضبط شده
١/٣	٣/٠	-٣٨/٩	١٠٧/٥	١٤٢٨	٢٢٣٦	١١٢٦	٥٥٠	٣٠٠٣	١٣٧٨	کک و محصولات حاصل از تصفیه نفت و سوختهای هسته ای
٩/٢	١٠/٣	٣١/٠	-٣٩/٠	١٠٤١٣	٧٩٤٧	١٣٠٣٧	٤٢٩٣	٣٦١٨	١٣٧٨	مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی
٧/٢	٦/٢	٦٩/٥	٢٥/٢	٨١٨٠	٤٨٢٦	٣٨٥٦	٤١١٦	٦٤٨٠	١٣٧٨	محصولات لاستیکی و پلاستیکی
١٣/٥	١٣/٩	٤٢/٣	١٦/١	١٥٢٨٧	١٠٧٤٦	٩٢٥٢	٧٦١٤	٧٢٤٦	١٣٧٨	محصولات کانی غیر فلزی
٨/٣	٦/٣	٩٤/٨	٩٤/٣	٩٤٤٧	٤٨٥٠	٢٤٩٦	١٥٢١	٣٨٥٨	١٣٧٨	ساخت فلزات اساسی
٥/٠	٥/٩	٢٣/١	١٨/٠	٥٦٢١	٤٥٦٥	٣٨٦٩	٢٣٥٠	٦٠١٧	١٣٧٨	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
٧/٠	٥/٩	٧٢/٩	١٢/٠	٧٩١٧	٤٥٧٨	٤٠٨٨	٣٨١٢	٤٠٦٢	١٣٧٨	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
٠/٧	٠/٦	٦٠/٩	٢٨/٨	٧٤٨	٤٦٥	٣٦١	٢١٥	٣٦٩	١٣٧٨	ماشینهای دفتری، حسابداری و محاسباتی
٢/٥	٣/٥	٤٧/٠	٠/٩	٣٩٩٢	٢٧١٦	٢٦٩٢	١٨٧٠	١٣١٧	١٣٧٨	ماشینهای الکتریکی و دستگاههای برقی
٠/٢	٠/٥	-١٩/٥	٧٧/٢	٢٨١	٣٤٩	١٩٧	٣٤٠	٢٧٧	١٣٧٨	رادیو، تلویزیون و دستگاههای مخابراتی
٠/٧	٠/٣	١٩٣/٢	-٥٤/٢	٧٧١	٢٤٣	٥٧٤	٤٣٢	٨٨٩	١٣٧٨	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار دقیق و ساعت
٥/١	٤/٥	٦٧/١	٢٧/٧	٥٨٢١	٣٤٨٣	٢٧٢٧	٢٧٠٤	٢١٥٨	١٣٧٨	وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر
٧/١	٣/٤	٢١٠/٢	٦/٦	٨٠٨٧	٢٦٠٧	٢٤٤٥	١٩٤٨	٦٨١	١٣٧٨	سایر تجهیزات حمل و نقل
٠/٥	١/٠	-٣٢/٨	٩٢/٥	٥٣٣	٧٩٣	٤١٢	٣٤٤	٥٣٩	١٣٧٨	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
٠/١	٠/٣	-٥٣/٣	٥٢/٧	٩٢	١٩٧	١٢٩	٥٤	٥٣	١٣٧٨	بازیافت
١٠٠/٠	١٠٠/٠	٤٦/٧	٣/٦	١١٣٣٧٢	٧٧٢٩٦	٧٤٥٧٨	٥٦٤٩٢	٦٨٢٧٥	١٣٧٨	جمع کل

جدول شماره (٤١)

شاخص اشتغال کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

		سال							
درصد تغییر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
-۳/۳	۳/۷	۱۰۶/۱	۱۰۹/۷	۱۰۵/۸	۱۰۴/۳	۱۰۲/۱			مواد غذایی و آشامیدنی
۰/۰	۰/۰	۱۰۰/۶	۱۰۰/۶	۱۰۰/۶	۰	۱۰۱/۵			محصولات از توتون و نباکو (سیگار)
-۱۷/۳	-۱۳/۴	۶۳/۰	۷۶/۲	۸۸/۰	۹۱/۲	۹۴/۲			منسوجات
-۱۰/۳	-۲۴/۰	۲۲/۲	۳۷/۰	۴۸/۷	۴۶/۴	۶۶/۹			پوشاک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار
-۵۷/۴	-۲۴/۴	۲۱/۴	۵۰/۲	۶۶/۴	۶۹/۲	۸۰/۷			چرم و مصنوعات چرمی (کیف، کفش، چمدان و غیره)
-۶/۸	-۵/۰	۸۰/۶	۸۶/۵	۹۱/۱	۹۰/۲	۹۴/۶			چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه (غیر از مبلمان)
-۵/۹	-۲/۲	۱۰۴/۶	۱۱۱/۲	۱۱۳/۷	۹۲/۵	۹۴/۰			کاغذ و محصولات کاغذی
-۵/۳	-۰/۲	۱۰۶/۵	۱۱۲/۵	۱۱۲/۷	۱۱۹/۰	۱۰۶/۳			فرآورده های نفتی (به غیر از پالایشگاه های نفت)
۰/۲	۰/۷	۱۲۱/۴	۱۲۱/۱	۱۲۰/۳	۱۱۷/۲	۱۱۳/۴			مواد و محصولات شیمیایی
-۴/۵	-۴/۳	۱۰۳/۸	۱۰۸/۷	۱۱۳/۶	۱۱۲/۶	۱۰۴/۰			محصولات لاستیکی و پلاستیکی
-۲/۸	۱/۰	۱۰۶/۹	۱۱۰/۰	۱۰۹/۴	۱۰۴/۶	۱۰۳/۰			محصولات کانی غیرفلزی
-۴/۱	-۲/۵	۱۰۲/۵	۱۰۶/۹	۱۰۹/۶	۱۰۷/۳	۱۰۱/۲			فلزات اساسی
-۵/۱	۱/۲	۱۲۲/۱	۱۲۸/۷	۱۲۷/۲	۱۲۱/۶	۱۰۹/۴			محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات
-۱/۷	۱/۹	۱۱۶/۳	۱۱۸/۳	۱۱۶/۱	۱۰۸/۹	۱۰۲/۸			ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر
۰/۲	۳/۱	۱۵۰/۷	۱۵۰/۴	۱۴۵/۹	۱۱۵/۷	۱۱۲/۶			ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی
۰/۷	۲/۶	۱۳۴/۸	۱۳۳/۹	۱۳۰/۵	۱۲۳/۳	۹۶/۲			رادیو، تلویزیون ، دستگاهها و وسایل ارتباطی
-۲/۸	-۰/۱	۱۲۳/۴	۱۳۷/۳	۱۳۷/۵	۱۰۳/۸	۹۸/۶			ابزار پزشکی ، ابزار اپتیکی ، ابزار ساعت و ابزار دقیق
۱۰/۸	۱۶/۲	۲۱۴/۸	۱۹۳/۸	۱۶۶/۸	۱۴۱/۸	۱۱۸/۴			وسایل نقلیه موتوری و تریلر
۴/۶	۱۱/۵	۱۷۵/۱	۱۶۷/۴	۱۵۰/۲	۱۳۱/۷	۱۰۷/۳			سایر وسایل نقلیه
-۶/۰	-۲/۱	۱۵۰/۹	۱۶۰/۵	۱۶۳/۹	۱۴۵/۷	۱۳۹/۵			مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر
-۳/۸	-۰/۵	۱۰۶/۲	۱۱۰/۴	۱۱۰/۹	۱۰۶/۰	۱۰۲/۱			شاخص کل

۱- شامل کارگاههایی با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

(۱۳۷۶=۱۰۰)

شاخص مزد و حقوق و مزایای پرداختی به کارکنان کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

جدول شماره (۴۲)

درصد تغییر		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۸/۵	۲۰/۷	۳۴۷/۶	۲۹۳/۳	۲۴۳/۰	۱۹۸/۹	۱۵۶/۴	مواد غذایی و آشامیدنی	
۴۱/۹	۳۶/۷	۴۳۰/۵	۳۰۳/۴	۲۲۲/۰	۱۸۴/۸	۱۵۱/۷	محصولات از توتون و تنباکو (سیگار)	
-۰/۴	۱۵/۳	۲۱۰/۳	۲۱۱/۲	۱۸۳/۱	۱۶۰/۷	۱۳۸/۲	منسوجات	
۲۵/۴	-۲۹/۹	۱۰۷/۰	۸۵/۳	۱۲۱/۷	۸۴/۴	۱۲۷/۶	پوشاك و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار	
-۷۷/۱	۷۵/۶	۵۶/۰	۲۴۴/۱	۱۳۹/۰	۱۲۶/۹	۱۲۲/۹	چرم و مصنوعات چرمی (کيف، کفش، چمدان و غيره)	
۱۶/۶	۲۲/۸	۲۸۲/۴	۲۴۲/۲	۱۹۷/۲	۱۵۶/۱	۱۳۰/۹	چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه‌ای (غير از مبلمان)	
۹/۳	۲۴/۷	۳۴۵/۰	۳۱۵/۶	۲۵۳/۱	۱۹۴/۷	۱۵۲/۰	کاغذ و محصولات کاغذی	
۳۰/۹	۲۹/۸	۴۸۴/۱	۳۶۹/۹	۲۸۴/۹	۲۲۰/۸	۱۸۱/۹	فرآورده‌های نفتی (به غير از پالایشگاه های نفت)	
۲۱/۰	۱۹/۱	۳۶۹/۰	۳۰۵/۰	۲۵۶/۱	۲۰۲/۹	۱۶۰/۱	مواد و محصولات شیمیابی	
۱۰/۷	۲۴/۷	۳۲۴/۴	۲۹۳/۱	۲۳۵/۰	۲۰۳/۵	۱۵۷/۰	محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۵
۱۸/۱	۲۱/۸	۳۷۹/۲	۳۲۱/۲	۲۶۳/۷	۲۱۲/۴	۱۶۰/۷	محصولات کانی غیرفلزی	۲
۲۴/۶	۲۱/۲	۴۰۸/۹	۳۲۸/۱	۲۷۰/۷	۲۱۲/۹	۱۵۹/۲	فلزات اساسی	
۱۷/۳	۲۲/۹	۳۹۰/۲	۳۳۲/۷	۲۷۰/۸	۲۱۷/۷	۱۶۶/۲	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۱۹/۵	۲۵/۱	۴۶۸/۳	۳۰۸/۱	۲۴۶/۳	۱۹۵/۰	۱۵۳/۹	ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱۴/۴	۱۹/۳	۴۶۳/۸	۴۰۵/۵	۳۴۰/۰	۲۱۳/۶	۱۶۹/۸	ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی	
۱۳/۸	۱۷/۳	۳۹۹/۲	۳۵۰/۷	۲۹۹/۱	۲۵۱/۷	۱۵۱/۰	رادیو، تلویزیون ، دستگاهها و وسایل ارتباطی	
۹/۹	۱۹/۱	۴۰۲/۲	۳۶۶/۱	۳۰۷/۴	۲۱۲/۳	۱۵۵/۳	ابزار پرشکی ، ابزار اپتیکی ، ابزار ساعت و ابزار دقیق	
۴۰/۵	۴۲/۹	۶۵۸/۰	۴۶۸/۲	۳۲۷/۷	۲۴۴/۵	۱۸۰/۳	وسایل نقلیه موتوری و تریلر	
۲۷/۵	۳۶/۱	۵۹۳/۸	۴۶۵/۶	۳۴۲/۲	۲۵۲/۷	۱۵۹/۲	سایر وسایل نقلیه	
۲۲/۷	۲۳/۶	۶۲۵/۱	۵۰۹/۵	۴۱۲/۱	۳۲۱/۹	۲۶۹/۹	مبلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱۹/۱	۲۴/۲	۳۷۴/۱	۳۱۴/۰	۲۵۲/۸	۲۰۱/۴	۱۵۶/۹	شاخص کل	

۱- شامل کارگاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

جدول شماره (۴۳)

شاخص تولید کارگاههای بزرگ صنعتی کشور(۱)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

سهم در رشد شاخص کل (درصد)	درصد تغییر								در سال پایه	اهمیت نسبی
	۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۳/۴	۱۰/۱	۱۱/۸	۱۵۰/۸	۱۲۷/۰	۱۲۲/۵	۱۱۳/۴	۱۰۹/۴	۱۰/۶۱	مواد غذایی و آشامیدنی	
-۰/۳	-۱۶/۳	۳/۶	۸۷/۶	۱۰۴/۷	۱۰۱/۱	۹۹/۸	۱۵۰/۰	۰/۸۶	محصولات از توتون و تباکو (سیگار)	
-۰/۱	-۰/۴	۱/۱	۹۷/۶	۹۸/۰	۹۶/۹	۹۳/۷	۹۶/۳	۸/۷۴	منسوجات	
۰/۱	۳۵/۱	-۱۱/۱	۹۰/۹	۶۷/۳	۷۵/۷	۶۹/۴	۷۸/۴	۰/۱۵	پوشک و عمل آوردن و رنگ کردن پوست خزدار	
-۰/۲	-۳۳/۸	-۴۲/۶	۳۸/۲	۵۷/۷	۱۰۰/۵	۷۱/۵	۵۸/۶	۰/۵۴	چرم و مصنوعات چرمی (کیف، کفش، چمدان و غیره)	
-۰/۱	-۵/۷	۱/۶	۸۸/۹	۹۴/۳	۹۲/۸	۸۹/۹	۹۴/۶	۱/۰۶	چوب، محصولات چوبی و چوب پنبه‌ای (غیر از مبلمان)	
۰/۶	۱۷/۴	-۲/۷	۱۴۷/۴	۱۲۵/۶	۱۲۹/۱	۱۰۹/۳	۱۱۲/۸	۱/۱۶	کاغذ و محصولات کاغذی	
۱/۷	۶/۷	۳/۴	۱۷۱/۰	۱۶۰/۳	۱۵۵/۱	۱۸۲/۱	۱۲۲/۲	۶/۸۱	فرآورده‌های نفتی (به غیر از پالایشگاه‌های نفت)	
۳/۸	۱۰/۶	۵/۰	۱۴۲/۷	۱۲۹/۰	۱۲۲/۹	۱۱۱/۴	۱۰۸/۹	۱۱/۹۶	مواد و محصولات شیمیابی	
۱/۲	۹/۳	۱۰/۴	۱۵۲/۷	۱۲۹/۷	۱۲۶/۵	۱۲۵/۳	۱۰۶/۳	۳/۹۴	محصولات لاستیکی و پلاستیکی	+
۲/۲	۷/۰	۹/۰	۱۶۳/۸	۱۵۳/۱	۱۴۰/۵	۱۲۴/۶	۱۱۵/۳	۸/۸۸	محصولات کانی غیرفلزی	
۶/۲	۱۴/۱	-۱/۱	۱۴۶/۸	۱۲۸/۷	۱۳۰/۱	۱۱۵/۴	۱۰۶/۲	۱۴/۹۹	فلزات اساسی	
۰/۴	۳/۲	۲/۰	۱۶۳/۵	۱۵۸/۴	۱۵۵/۳	۱۱۹/۴	۱۰۷/۸	۳/۶۹	محصولات فلزی فابریکی به جز ماشین آلات و تجهیزات	
۴/۰	۱۶/۲	۸/۵	۱۶۵/۷	۱۴۲/۶	۱۳۱/۴	۱۱۰/۳	۱۰۶/۹	۷/۵۴	ماشین الات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۲/۶	۱۴/۵	۲۲/۹	۳۱۲/۶	۲۷۲/۹	۲۲۲/۱	۱۴۸/۲	۱۲۹/۰	۲/۸۹	ماشین آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاههای برقی	
۱/۱	۵/۰	۴۶/۳	۳۸۲/۵	۳۶۴/۴	۲۴۹/۱	۱۹۲/۳	۱۳۱/۲	۲/۷۰	رادیو، تلویزیون، دستگاهها و وسایل ارتباطی	
*	-۰/۲	۹/۹	۱۵۴/۹	۱۵۵/۲	۱۴۱/۲	۱۰۸/۵	۹۰/۲	۰/۴۷	ابزار پزشکی، ابزار اپتیکی، ابزار ساعت و ابزار دقیق	
۵۱/۳	۵۷/۵	۵۲/۶	۵۲۶/۲	۳۳۴/۲	۲۱۹/۰	۱۶۳/۱	۱۳۷/۳	۱۱/۶۳	وسایل نقلیه موتوری و تریلر	
۲۱/۹	۹۵/۱	۷۷/۹	۱۶۱۲/۳	۸۲۶/۶	۴۶۴/۶	۳۲۰/۱	۱۱۶/۲	۱/۲۱	سایر وسایل نقلیه	
۰/۳	۲۷/۴	۱۴/۵	۳۵۱/۲	۲۷۵/۶	۲۴۰/۷	۱۹۷/۰	۱۷۷/۴	۰/۱۷	میلمان و مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر	
۱۰۰/۰	۲۴/۷	۱۸/۴	۲۱۹/۵	۱۷۶/۰	۱۴۸/۶	۱۲۸/۷	۱۱۳/۸	۱۰۰/۰۰	شاخص کل	

۱- شامل کارگاههای با ۱۰۰ نفر شاغل و بیشتر می باشد.

جدول شماره (٤٤)

تملک داراییهای سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فصول صنایع، معادن و برنامه تحقیقات صنعتی

(میلیون ریال)		سال										اعتبارات ملی
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۸	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۶۴/۲	۸۱/۱	۴۰۲۶۹۷۷	۱۱۰۵۶۲۹	۶۱۰۶۵۰	۷۶۵۸۷۶	۴۷۱۶۹۸				اعتبارات ملی
۴۷/۶	۳۹/۴	۳۴۰/۶	۲۰۹/۰	۱۹۱۷۴۷۰	۴۳۵۱۵۵	۱۴۰۸۲۷	۱۹۲۲۲۱	۸۸۰۹۴				صنعت
۱۲/۴	۱/۶	□	θ	۵۰۰۰۰	۱۸۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه ایجاد صنایع غذایی و قند
۰/۰	۰/۰	θ	θ	۰	۰	۰	۰	۶۱۶۲	۸۹۹۴			برنامه ایجاد و توسعه صنایع نساجی، دستی، روستایی و چرم
۱/۶	۳/۳	۷۳/۰	-۲۰/۱	۶۴۰۰۰	۳۷۰۰۰	۴۶۳۰۲	۶۸۰۲۲	۴۲۱۰۰				برنامه ایجاد و توسعه صنایع فلزی و ذوب فلز
۱/۲	۱/۶	۱۸۵/۷	-۱/۷	۵۰۰۰۰	۱۷۵۰۰	۱۷۸۰۰	۲۵۷۶۲	۰				برنامه ایجاد و توسعه صنایع مکانیکی
۰/۰	۰/۶	-۱۰۰/۰	θ	۰	۷۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه کمکهای فنی
۰/۲	۰/۰	θ	θ	۹۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	تامین تجهیزات و ماشین آلات و تعمیرات اساسی
۰/۰	۰/۰	θ	θ	۰	۰	۰	۰	۱۲۲۷۵	۱۷۰۰۰			برنامه ساماندهی استقرار صنایع
۰/۵	۰/۹	۹۳/۵	۱۴۸/۴	۱۹۳۵۰	۱۰۰۰۰	۴۰۲۵	۰	۰				برنامه ایجاد و توسعه صنایع شیمیابی و پتروشیمی
۳۱/۷	۳۱/۳	۲۶۸/۹	۳۷۵/۵	۱۲۷۵۱۲۰	۳۴۵۶۵۵	۷۲۷۰۰	۸۰۰۰۰	۰				برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۴۲/۸	۲۸/۲	۴۵۲/۶	۳۳/۷	۱۷۲۴۸۹۵	۳۱۲۱۶۹	۲۳۳۴۲۸	۳۱۰۶۳۷	۱۷۲۲۷۵				معدن
۲۶/۴	۱۰/۵	□	۸/۶	۱۰۶۳۹۹۵	۱۱۶۰۵۹	۱۰۶۸۶۷	۱۱۰۱۳۳	۵۵۸۴۰				برنامه اکتشافات معدنی
۱۵/۷	۱۵/۶	۲۶۶/۰	۶۰/۴	۶۳۱۲۰۰	۱۷۲۴۸۲	۱۰۷۵۶۱	۱۳۶۳۰۴	۱۱۶۴۳۵				برنامه تجهیز و راه اندازی معادن
۰/۱	۰/۰	θ	θ	۵۷۰۰	۰	۰	۰	۰				تامین تجهیزات و ماشین آلات و تعمیرات اساسی
۰/۶	۲/۱	۱/۶	۲۴/۴	۲۴۰۰۰	۲۳۶۲۸	۱۹۰۰۰	۶۴۲۰۰	۰				برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۹/۶	۳۲/۴	۷/۳	۵۱/۶	۳۸۴۶۱۲	۳۵۸۲۳۰۵	۲۳۶۳۹۶	۲۶۳۰۱۸	۲۱۱۳۲۹				تحقیقات صنعتی
				۰۰	۰۰	۰۰	۷۴۱۷۱	۲۴۶۷۷				اعتبارات استانی
				۰۰	۰۰	۰۰	۵۹۱۶۴	۲۸۰۶۹				صنعت
				۰۰	۰۰	۰۰	۱۵۰۰۷	۶۶۰۸				معدن
				۰۰	۰۰	۰۰	۸۴۰۰۴۷	۵۰۶۳۷۵			جمع کل	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۰ برای سال ۱۳۷۸ ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی برای سال ۱۳۷۹ و خزانه داریکل وزارت امور اقتصاد و دارایی برای سالهای ۱۳۸۰ به بعد.

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری(۱)

(میلیارد ریال)

(به قیمت‌های جاری)

جدول شماره (۴۵)

سهم (درصد)		درصد تغییر ○		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۴/۴	۳۵/۹	-۲۲/۸	۳۶/۵	۱۴۵۷۶/۶	۱۸۸۸۶/۹	۱۳۸۲۶/۵	۹۳۸۴/۸	۶۰۲۰/۰	تهران
۴۱/۷	۳۵/۲	۳۴/۴	۴۸/۲	۲۴۹۲۰/۲	۱۸۵۴۰/۷	۱۲۵۰۸/۷	۸۵۱۷/۵	۸۰۸۵/۷	شهرهای بزرگ
۳۳/۹	۲۸/۹	۳۳/۵	۳۸/۶	۲۰۲۶۷/۶	۱۵۱۷۶/۹	۱۰۹۴۷/۴	۱۰۸۷۹/۹	۷۹۶۳/۴	سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۶	۴۱/۱	۵۹۷۶۴/۴	۵۲۶۰۴/۵	۳۷۲۹۲/۶	۲۸۷۸۲/۲	۲۲۰۶۹/۱	کلیه مناطق شهری

۱- بدون نظر گرفتن ارزش زمین است.

۲۲

سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری

برحسب مراحل ساخت (۱)

(میلیارد ریال)

(به قیمت‌های جاری)

جدول شماره (۴۶)

سهم (درصد)		درصد تغییر ○		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۶/۹	۳۱/۰	-۱/۴	۴۳/۶	۱۶۰۵۷/۹	۱۶۲۸۲/۶	۱۱۳۴۱/۹	۸۵۰۴/۵	۶۳۷۷/۰	ساختمانهای شروع شده
۵۲/۵	۵۱/۰	۱۷/۰	۴۲/۵	۳۱۳۷۳/۰	۲۶۸۰۵/۵	۱۸۸۰۹/۹	۱۴۱۵۷/۷	۱۰۹۴۴/۶	ساختمانهای نیمه تمام
۲۰/۶	۱۸/۰	۲۹/۶	۳۳/۳	۱۲۳۳۳/۵	۹۵۱۶/۳	۷۱۴۰/۸	۶۱۲۰/۰	۴۷۴۷/۵	ساختمانهای تکمیل شده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۶	۴۱/۱	۵۹۷۶۴/۴	۵۲۶۰۴/۵	۳۷۲۹۲/۶	۲۸۷۸۲/۲	۲۲۰۶۹/۱	کلیه مناطق شهری

۱- بدون نظر گرفتن ارزش زمین است.

جدول شماره (۴۷)

تملک داراییهای سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) دولت در فصول ساختمان، مسکن و عمران شهرها

سال										اعتبارات استانی	
درصد تغییر		سهم (درصد)									
سال	سهم	سال	سهم	سال	سهم	سال	سهم	سال	سهم		
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۸	اعتبارات ملی	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۵	۱۱۱/۶	۴۱۵۸۳۸۹	۴۰۵۵۷۷۷	۱۹۱۶۶۰۵	۲۰۷۴۰۲۰	۱۵۷۷۲۰۰	۱۵۷۷۲۰۰	ساختمانها و تاسیسات دولتی	
۱۴/۵	۳۳/۵	-۵۵/۶	۳۳۵/۷	۶۰۳۶۶۷	۱۳۶۰۶۴۱	۳۱۲۲۷۶	۴۰۴۴۴۲	۶۲۱۲۷۱	۶۲۱۲۷۱	برنامه احداث ساختمانهای کشوری	
۱۱/۹	۱۵/۸	-۲۲/۲	۱۳۰/۳	۴۹۲۸۱۷	۶۴۲۱۰۳	۲۷۸۷۶۴	۴۰۲۷۷۳	۴۶۵۷۷۹	۴۶۵۷۷۹	برنامه احداث ساختمانهای انتظامی	
۰/۰	۰/۷	-۱۰۰/۰	-۱۸/۹	۰	۲۷۱۸۰	۳۳۵۱۲	۱۶۶۹	۱۵۳۹۴۴	۱۵۳۹۴۴	برنامه احداث سایر ساختمانهای دولتی	
۰/۰	*	-۱۰۰/۰	۰	۰	۱۵۰	۰	۰	۱۵۴۸	۱۵۴۸	برنامه تجهیزات و ماشین آلات دستگاههای اجرایی	
۲/۷	۱۷/۰	-۸۳/۹	۰	۱۱۰۸۵۰	۶۸۹۸۵۸	۰	۰	۰	۰	تامین مسکن	
۱۰/۶	۱۹/۳	-۴۳/۴	۱۷۲/۶	۴۴۲۵۴۰	۷۸۱۸۸۳	۲۸۶۸۲۴	۴۳۲۳۴۲	۳۷۰۵۱۸	۳۷۰۵۱۸	برنامه احداث مجموعه های مسکونی کارگری	
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۸۸۰	۲۸۸۰	برنامه خانه های سازمانی کارمندان	
۱/۳	۱/۰	۴۳/۶	-۱۳/۱	۵۵۹۲۰	۳۸۹۴۵	۴۴۷۹۹	۷۵۳۸۵	۵۰۰۶۸	۵۰۰۶۸	برنامه کمک به سکن محرومان	
۲/۹	۰/۶	۴۲۷/۴	۰	۱۲۱۰۴۶	۲۲۹۵۰	۰	۰	۰	۰	برنامه کمکهای اعتباری برای تامین مسکن	
۰/۱	۰/۰	回	۰	۳۰۰	۴۵	۰	۰	۳۰۷۱۴۰	۳۰۷۱۴۰	برنامه خانه های ارزان قیمت	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۴۰۰	۴۰۷۱	۰	۰	برنامه مسکن روستایی	
۰/۵	۰/۶	-۱۵/۹	۱۳۳/۰	۱۹۰۰	۲۲۶۰	۹۷۰۰	۱۳۳۱۸	۵۵۳۰	۵۵۳۰	برنامه هماهنگی امور زمین و مسکن	
۰/۰	۰/۶	-۱۰۰/۰	۰	۰	۲۵۰۰	۰	۰	۴۹۰۰	۴۹۰۰	برنامه کمکهای فنی و اعتباری	
۵/۹	۱۶/۶	-۶۳/۸	回	۲۴۳۵۷۴	۶۷۱۹۳۸	۲۲۸۲۳۵	۳۳۹۵۶۸	۰	۰	۲	
۷۴/۸	۴۷/۰	۶۳/۰	۴۶/۰	۳۱۰۸۱۶۳	۱۹۰۶۲۷۸	۱۳۰۵۳۵۴	۱۲۲۳۲۲۹	۵۷۴۸۸۱	۵۷۴۸۸۱	۲	
۲/۷	۱/۶	۸۰/۶	۲۱/۶	۱۱۳۵۶۳	۶۲۸۸۰	۵۱۷۲۰	۴۵۹۳۰	۲۹۲۷۴	۲۹۲۷۴	برنامه ریزی توسعه شهری	
۲/۴	۰/۷	۲۳۳/۳	۷۴/۴	۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۱۷۲۰۰	۰	۰	۰	برنامه ایجاد و توسعه تاسیسات آب آشامیدنی شهرها	
۲۹/۰	۱۲/۱	۱۴۵/۷	۹/۰	۱۲۰۶۴۰۰	۴۹۱۰۶۰	۴۵۰۴۸۵	۴۸۴۵۲۰	۳۲۹۷۶۴	۳۲۹۷۶۴	برنامه ایجاد و توسعه تاسیسات فاضلاب شهرها	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۰	۱۲۲۹	۰	۶۵۰۰	۶۵۰۰	برنامه ایجاد تاسیسات حفاظتی شهرها	
۱۵/۶	۱۶/۳	-۱/۷	-۱۴/۹	۶۴۹۰۰	۶۵۹۹۸۰	۷۷۵۳۱۰	۶۸۵۵۰۰	۲۰۴۳۷۳	۲۰۴۳۷۳	برنامه بهبود عور و مرور شهرها	
۰/۰	۱/۴	-۱۰۰/۰	回	۰	۵۸۱۰۰	۴۴۰	۴۲۶۲	۴۱۷۰	۴۱۷۰	برنامه ایجاد سایر تاسیسات و تسهیلات شهری	
۰/۲	۰/۴	-۵۱/۶	۱۲۴/۲	۸۰۰	۱۶۵۲۰	۷۳۷۰	۱۸۴۰	۰	۰	برنامه بهبود محیط شهری	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰	۱۶۰۰	۱۱۶۷	۸۰۰	۸۰۰	۸۰۰	برنامه بهبود امور شهری و مدیریت شهرداریها	
۲۱/۶	۱۲/۰	۸۴/۸	۰	۸۹۸۷۰۰	۴۸۶۳۸۵	۰	۰	۰	۰	برنامه بهبود حمل و نقل ریلی درون شهری	
۳/۲	۲/۵	۳۰/۷	۰	۱۳۲۵۰۰	۱۰۱۳۵۳	۰	۰	۰	۰	برنامه بهبود حمل و نقل غیر ریلی درون شهری	
۰/۱	۰/۲	-۴۲/۴	-۴۲/۶	۴۰۲۰	۶۹۷۶	۱۲۱۵۱	۱۳۹۹۷	۱۰۵۳	۱۰۵۳	تحقیقات مسکن و عمران شهری و روستایی	
جمع کل										اعتبارات استانی	
۱۱۷۰۸۷۸										۷۵۶۷۲۷	
۳۲۴۴۸۹۸										۲۳۳۲۳۹۲۷	

مأخذ: آمار سالهای ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ از قوانین بودجه کل کشور، سال ۱۳۸۰ براساس آمار دریافتی از سازمان مدیریت و برنامه ریزی و آمار سال ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ طبق آمار پرداختی خزانه داریکل می باشد.

(میلیارد ریال)

مانده تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های ساختمان و مسکن(۱)

جدول شماره (۴۸)

سهم نسبی (درصد) ۱۳۸۲	کل تغییر در مانده(۲) ۱۳۸۲	سهم از تغییر در مانده(درصد) ۱۳۸۲	تغییر در مانده ۱۳۸۲	درصد تغییر ۱۳۸۲	پایان اسفند		ساختمان ۱۳۸۲	مسکن ۱۳۸۱
					۱۳۸۲	۱۳۸۱		
ساختمان								
۲/۵	۱۱۴۲۳۱/۳	۱۰۰/۰	۲۸۳۵/۷	۱۸/۱	۱۸۴۸۳/۰	۱۵۶۴۷/۳	بخش دولتی و غیردولتی	
۱/۲	۱۰۳۸۸۲/۱	۴۵/۴	۱۲۸۶/۰	۲۶/۸	۶۰۸۳/۸	۴۷۹۷/۸	بخش غیردولتی	
۱/۳	۷۷۵۱۶/۲	۳۵/۴	۱۰۰۳/۱	۲۴/۳	۵۱۲۶/۸	۴۱۲۳/۷	بانکهای تجاری	
۰/۰	۱۷۰۲۹/۳	۰/۰	۰	۰	۰	۰	بانکهای تخصصی	
۳/۰	۹۳۳۶/۶	۱۰/۰	۲۸۲/۹	۴۲/۰	۹۵۷/۰	۶۷۴/۱	موسسات اعتباری	
۱۴/۸	۱۰۴۴۹/۲	۵۴/۶	۱۵۴۹/۷	۱۴/۳	۱۲۳۹۹/۲	۱۰۸۴۹/۵	بخش دولتی	
۱۹/۹	۹۴۸۲/۶	۶۶/۴	۱۸۸۲/۵	۱۸/۷	۱۱۹۶۲/۴	۱۰۰۷۹/۹	بانکهای تجاری	
-۰/۱	۱۶۰۵/۲	۰/۰	-۱/۰	-۱۰/۳	۸/۷	۹/۷	بانکهای تخصصی (۳)	
-۵۱/۹	-۶۳۹/۶	-۱۱/۷	-۳۳۱/۸	-۴۳/۷	۴۲۸/۱	۷۵۹/۹	موسسات اعتباری	
۳۲								
مسکن								
۱۸/۷	۱۱۴۳۳۱/۰	۱۰۰/۰	۲۱۳۸۷/۸	۳۱/۳	۸۹۸۲۴/۹	۶۸۴۳۷/۱	بخش دولتی و غیردولتی	
۲۰/۶	۱۰۳۸۸۲/۱	۹۹/۸	۲۱۳۵۱/۰	۳۱/۶	۸۹۰۱۵/۶	۶۷۶۶۴/۶	بخش غیردولتی	
۱۶/۰	۷۷۵۱۶/۲	۵۸/۱	۱۲۴۱۶/۹	۳۲/۵	۵۰۵۸۶/۰	۳۸۱۶۹/۱	بانکهای تجاری	
۳۱/۳	۱۷۰۲۹/۳	۲۴/۹	۵۳۳۲/۲	۱۸/۴	۳۴۲۹۲/۲	۲۸۹۶۰/۰	بانکهای تخصصی	
۷۵/۵	۶۴۱۰/۰	۲۲/۶	۴۸۴۰/۷	۱۷/۲	۳۲۹۰۳/۳	۲۸۰۶۲/۶	بانک مسکن	
۳۸/۶	۹۳۳۶/۶	۱۶/۸	۳۶۰۱/۹	۰	۴۱۳۷/۴	۵۳۵/۵	موسسات اعتباری	
۰/۴	۱۰۴۴۹/۲	۰/۲	۳۶/۸	۴/۸	۸۰۹/۳	۷۷۲/۵	بخش دولتی	
-۱/۰	۹۴۸۲/۶	-۰/۴	-۹۵/۵	-۱۵/۲	۵۳۴/۸	۶۳۰/۳	بانکهای تجاری	
۸/۲	۱۶۰۵/۲	۰/۶	۱۳۲/۳	۹۳/۰	۲۷۴/۵	۱۴۲/۲	بانکهای تخصصی (۳)	
۰/۰	-۶۳۹/۶	۰/۰	۰	۰	۰	۰	موسسات اعتباری	

۱- بدون احتساب سود و درآمد سالهای آتی است.

۲- بیانگر تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانکها به کل بخش‌های اقتصادی به تفکیک دولتی و غیر دولتی و بانکهای تجاری و تخصصی و موسسات اعتباری می‌باشد.

۳- مانده تسهیلات اعطایی بانکهای تخصصی به بخش دولتی ساختمان و مسکن مربوط به بانک مسکن می‌باشد.

تسهیلات اعطایی بانک مسکن(۱)

جدول شماره (۴۹)

درصد تغییر ○		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
-۱۰/۰	۵۵/۳	۳۳۴/۸	۳۷۲/۰	۲۲۹/۵	۲۱۷/۰	۲۵۸/۲	تعداد تسهیلات(هزار فقره)	
-۸/۰	۲۶/۴	۱۴۴۸۸/۶	۱۵۷۴۸/۸	۱۲۴۵۶/۶	۱۰۴۴۵/۶	۹۴۵۲/۷	مبلغ تسهیلات (میلیارد ریال)	

ماخذ: بانک مسکن
۱- با اختساب سود و درآمد سالهای آتی است.

پروانه های ساختمانی صادر شده در مناطق شهری

جدول شماره (۵۰)

سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر ○		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	▲ ۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		تعداد (فقره)
۷/۴	۱۲/۷	-۴۶/۳	-۱۵/۴	۱۰۹۸۸	۲۰۴۷۷	۲۴۲۱۵	۲۱۲۳۴	۱۲۱۱۹	تهران	
۳۳/۰	۳۲/۹	-۷/۲	۱۵/۸	۴۹۱۸۸	۵۳۰۰۲	۴۵۷۷۶	۳۸۴۸۷	۴۰۶۴۴	شهرهای بزرگ	
۵۹/۶	۵۴/۵	۱/۲	۱۵/۵	۸۸۸۷۷	۸۷۸۵۴	۷۶۰۴۲	۷۶۵۸۶	۸۶۰۸۰	سایر مناطق شهری	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۷/۶	۱۰/۵	۱۴۹۰۵۳	۱۶۱۳۳۳	۱۴۶۰۳۳	۱۳۶۳۰۷	۱۳۸۸۴۳	کلیه مناطق شهری	
برآورد سطح کل زیربنای طبقات ساختمانها (هزار مترمربع)										۲/۲
۱۴/۷	۲۲/۵	-۳۷/۱	-۲۶/۸	۹۶۰۶/۸	۱۵۲۶۵/۷	۲۰۸۶۷/۷	۱۷۱۹۸/۰	۱۰۱۲۰/۴	تهران	
۴۴/۴	۴۱/۱	۸/۷	۳۷/۲	۲۹۰۹۳/۷	۲۶۷۷۶/۴	۱۹۵۱۲/۶	۱۵۳۱۲/۶	۱۵۱۴۱/۷	شهرهای بزرگ	
۴۰/۹	۳۵/۴	۱۶/۳	۲۶/۸	۲۶۷۹۰/۹	۲۳۰۴۰/۱	۱۸۱۷۴/۲	۱۷۸۲۶/۹	۱۸۸۶۱/۵	سایر مناطق شهری	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	۱۱/۱	۶۵۴۹۱/۴	۶۵۰۸۲/۲	۵۸۵۵۴/۵	۵۰۳۳۷/۵	۴۴۱۲۳/۶	کلیه مناطق شهری	
متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (متر مربع)										
۱۷/۳	-۱۳/۵	۸۷۴	۷۴۶	۸۶۲	۸۱۰	۸۳۵	تهران			
۱۷/۱	۱۸/۵	۵۹۱	۵۰۵	۴۲۶	۳۹۸	۳۷۳	شهرهای بزرگ			
۱۴/۹	۹/۷	۳۰۱	۲۶۲	۲۳۹	۲۲۳	۲۱۹	سایر مناطق شهری			
۸/۹	۰/۶	۴۳۹	۴۰۳	۴۰۱	۳۶۹	۳۱۸	کلیه مناطق شهری			

۱- اختلاف جزئی در سرجمع اجزا ناشی از گرد کردن ارقام است.

شاخصهای ساختمانی

سال							شاخص خدمات ساختمانی	
درصد تغییر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۲۲/۵	۱۷/۹	۲۲۷/۲	۱۸۴/۰	۱۵۶/۱	۱۴۲/۳	۱۲۸/۵		شاخص مزد یک روز بنای سفت کار
۲۶/۰	۱۶/۵	۲۴۸/۲	۱۹۷/۰	۱۶۹/۱	۱۵۳/۲	۱۳۸/۳		شاخص مزد یک روز کارگر ساده ساختمانی
۳۴/۶	۲۲/۶	۲۵۵/۶	۱۸۹/۹	۱۵۳/۶	۱۳۸/۹	۱۲۶/۰		شاخص اجرت نقاشی
۱۷/۴	۱۴/۰	۲۰۶/۰	۱۷۵/۵	۱۵۴/۰	۱۳۸/۷	۱۲۶/۱		شاخص اجرت آسفالت بام
۱۸/۵	۱۷/۰	۱۸۸/۵	۱۵۹/۰	۱۳۵/۹	۱۲۸/۸	۱۱۶/۹		شاخص اجرت مقنی
۲۹/۶	۱۸/۹	۲۵۵/۶	۱۹۷/۲	۱۶۵/۹	۱۵۵/۲	۱۴۰/۱		شاخص اجرت سیمان کار
۲۱/۱	۱۳/۶	۲۱۵/۴	۱۷۷/۸	۱۵۶/۵	۱۴۳/۶	۱۳۱/۱		شاخص اجرت کاشی کار
۱۷/۶	۱۸/۵	۲۱۷/۰	۱۸۴/۶	۱۵۵/۸	۱۳۵/۸	۱۱۹/۲		شاخص اجرت گچ کار
۲۱/۳	۲۰/۵	۲۳۱/۳	۱۹۰/۷	۱۵۸/۲	۱۴۴/۲	۱۳۰/۲		شاخص بهای عمده فروشی مصالح ساختمانی
۱۳/۰	۱۹/۴	۲۱۶/۹	۱۹۲/۱	۱۶۰/۹	۱۵۵/۲	۱۳۴/۸		شاخص بهای عمده فروشی مصالح فلزی
۱۱/۹	۱۰/۲	۱۸۸/۵	۱۶۸/۴	۱۵۲/۸	۱۵۱/۱	۱۳۲/۵		شاخص بهای عمده فروشی مصالح غیر فلزی
۱۴/۰	۳۰/۷	۲۵۶/۳	۲۲۴/۰	۱۷۲/۰	۱۶۰/۹	۱۳۸/۱		

ساختمانهای شروع شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

جدول شماره (۵۲)

سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر ○		سال						تعداد (دستگاه)
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
برآورد سطح کل زیربنای طبقات ساختمانها (هزارمترمربع)										
۶/۴	۱۲/۶	-۵۴/۸	۱۰/۰	۹۹۲۷	۲۱۹۶۳	۱۹۹۵۸	۱۶۳۱۲	۱۱۰۹۸		تهران
۲۵/۵	۳۴/۴	-۷/۴	۱/۸	۵۵۳۸۲	۵۹۸۱۹	۵۸۷۸۹	۵۱۴۱۵	۴۸۴۰۷		شهرهای بزرگ
۵۸/۲	۵۲/۹	-۱/۳	۲/۴	۹۰۷۸۴	۹۱۹۸۴	۸۹۸۰۶	۱۰۳۸۰۶	۱۱۲۴۳۱		سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۱۰/۲	۳/۱	۱۵۶۰۹۳	۱۷۳۷۶۶	۱۶۸۸۵۵۳	۱۷۱۵۳۳	۱۷۱۹۳۶		کلیه مناطق شهری
متوجه سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (متر مربع)										
۱۳/۹	۲۵/۷	-۵۱/۲	-۰/۹	۸۱۳۴	۱۶۶۸۲	۱۶۸۳۰	۱۳۶۰۵	۸۵۹۶		تهران
۴۱/۸	۳۷/۳	-۰/۳	۲۵/۰	۲۴۴۴۲	۲۴۵۰۹	۱۹۶۰۳	۱۵۶۶۵	۱۳۰۲۹		شهرهای بزرگ
۴۴/۳	۳۶/۶	۹/۳	۱۴/۸	۲۵۹۳۵	۲۲۷۷۱	۲۰۶۶۶	۲۰۳۲۶	۲۰۸۱۷		سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۹/۹	۱۳/۷	۵۸۵۱۲	۶۴۹۲۲	۵۷۰۹۹	۴۹۵۹۶	۴۲۴۴۲		کلیه مناطق شهری

۱- اختلاف جزئی در سرجمع اجزا ناشی از گرد کردن ارقام است.

جدول شماره (۵۳)

ساختمانهای تکمیل شده توسط بخش خصوصی در مناطق شهری

سال										تعداد (دستگاه)
سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر ○								تعداد (دستگاه)
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		تعداد (دستگاه)
۹/۹	۱۰/۱	-۵/۵	۱۹/۴	۱۸۷۰۰	۱۹۷۸۸	۱۶۵۴۶	۱۲۹۰۸	۱۰۵۹۴		تهران
۴۲/۷	۴۱/۲	+۰/۵	۳/۷	۶۱۶۴۸	۶۱۳۳۴	۵۸۷۴۶	۵۵۳۵۱	۵۲۲۳۱		شهرهای بزرگ
۵۷/۴	۵۸/۷	-۶/۳	۲۳/۲	۱۰۸۲۵۶	۱۱۵۵۰۱	۹۳۷۱۶	۱۱۰۸۳۱	۸۵۷۹۶		سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۴/۱	۱۶/۳	۱۸۸۶۰۴	۱۹۶۶۲۳	۱۶۸۹۹۸	۱۷۹۰۹۰	۱۴۸۶۲۱		کلیه مناطق شهری
سطح کل زیربنای طبقات ساختمانها (هزار مترمربع) ≈										تهران
۲۳/۲	۲۶/۰	-۷/۸	۱۸/۹	۱۳۹۰۲	۱۵۰۷۲	۱۲۶۷۷	۱۰۲۰۰	۹۰۰۱		تهران
۴۶/۶	۴۱/۲	۲۱/۰	۷/۷	۲۱۸۹۹	۱۸۰۹۴	۱۶۷۹۷	۱۴۶۰۸	۱۴۶۲۸		شهرهای بزرگ
۴۰/۱	۴۲/۸	-۳/۲	۳۰/۴	۲۴۰۰۰	۲۴۷۹۱	۱۹۰۰۸	۲۰۰۶۱	۱۵۹۷۶		سایر مناطق شهری
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۲	۱۹/۵	۵۹۸۰۱	۵۷۹۵۷	۴۸۴۸۲	۴۴۸۶۹	۳۹۶۰۵		کلیه مناطق شهری
متوسط سطح زیربنای طبقات هر ساختمان (متر مربع) ≈										تهران
-۲/۴	-۰/۶	۷۴۳	۷۶۲	۷۶۶	۷۹۰	۸۵۰				تهران
۲۰/۴	۳/۲	۳۵۵	۲۹۵	۲۸۶	۲۶۴	۲۸۰				شهرهای بزرگ
۲/۳	۵/۸	۲۲۲	۲۱۵	۲۰۳	۱۸۱	۱۸۶				سایر مناطق شهری
۷/۶	۲/۷	۳۱۷	۲۹۵	۲۸۷	۲۵۱	۲۶۶				کلیه مناطق شهری

۱- اختلاف جزئی در سرجمع اجزا ناشی از گردکردن ارقام است.

جدول شماره (۵۴)

ارزش افزوده بخش حمل و نقل										
(میلیارد ریال)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۷	-۱/۱	۲۸۳۸۰/۸	۲۷۱۱۲/۵	۲۷۴۴۴/۱	۲۶۲۱۷/۸	۲۵۰۵۴/۲	به قیمتها ثابت (سال ۱۳۷۶)	
۹۲/۷	۹۲/۷	۴/۷	-۱/۵	۲۶۲۲۲/۵	۲۵۱۴۶/۱	۲۵۵۱۸/۶	۲۴۱۲۵/۴	۲۲۴۲۱/۰	حمل و نقل زمینی	
۹۰/۹	۹۰/۹	۴/۷	-۱/۵	۲۵۷۹۹/۰	۲۴۶۴۶/۰	۲۵۰۱۱/۰	۲۳۶۷۷/۳	۲۱۹۸۸/۰	جاده ای	
۱/۸	۱/۸	۴/۷	-۱/۵	۵۲۳/۵	۵۰۰/۱	۵۰۷/۶	۴۵۸/۱	۴۴۳/۰	ریلی	
۳/۸	۳/۸	۴/۷	-۵/۲	۱۰۶۹/۱	۱۰۲۱/۴	۱۰۷۶/۹	۹۳۶/۱	۱۱۷۷/۳	حمل و نقل هوایی	
۳/۵	۳/۵	۴/۷	۱۴/۰	۹۸۹/۲	۹۴۵/۰	۸۲۸/۶	۱۱۴۶/۳	۱۴۴۵/۹	حمل و نقل دریایی	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۵/۴	۱۵/۷	۷۰۳۸۰/۰	۵۶۱۲۴/۷	۴۸۴۹۵/۸	۴۱۱۸۲/۷	۲۸۷۷۸/۷	به قیمتها جاری	
۸۸/۸	۸۸/۸	۲۵/۴	۱۷/۱	۶۲۵۲۶/۸	۴۹۸۶۲/۱	۴۲۵۷۵/۵	۳۵۲۰۶/۳	۲۵۲۷۰/۴	حمل و نقل زمینی	
۸۵/۵	۸۵/۵	۲۵/۴	۱۷/۱	۶۰۱۷۰/۸	۴۷۹۸۳/۱	۴۰۹۸۴/۶	۳۳۹۶۳/۳	۲۴۱۳۵/۳	جاده ای	
۳/۳	۳/۳	۲۵/۴	۱۸/۱	۲۳۵۶/۲	۱۸۷۹/۰	۱۵۹۰/۹	۱۲۴۳/۰	۱۱۳۵/۱	ریلی	
۵/۳	۵/۳	۲۵/۴	۲۴/۴	۳۷۱۹/۳	۲۹۶۶/۰	۲۳۸۴/۴	۲۷۹۳/۱	۱۷۰۳/۶	حمل و نقل هوایی	
۵/۹	۵/۹	۲۵/۴	-۶/۸	۴۱۳۳/۹	۳۲۹۶/۶	۳۵۳۵/۹	۳۱۸۳/۳	۱۸۰۴/۷	حمل و نقل دریایی	

۵
۲

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش حمل و نقل										جدول شماره (۵۵)
(میلیارد ریال)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	□ ۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰/۰	۳۰/۴	۲۸۶۷۰/۲	۲۶۰۵۱/۱	۱۹۹۷۰/۱	۱۵۷۴۸/۴	۱۴۵۳۹/۳	به قیمتها ثابت (سال ۱۳۷۶)	
۱۲/۷	۱۴/۵	-۳/۳	۵۴/۷	۳۶۵۰/۶	۳۷۷۵/۵	۲۴۴۰/۲	۲۷۷۱/۴	۱۹۲۷/۷	ساختمان	
۸۷/۳	۸۵/۵	۱۲/۳	۲۷/۱	۲۵۰۱۹/۶	۲۲۲۷۵/۶	۱۷۵۲۹/۹	۱۲۹۷۷/۰	۱۲۶۱۱/۶	ماشین آلات	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۸	۴۴/۴	۵۱۷۴۸/۸	۴۳۱۷۹/۹	۲۹۹۰۹/۸	۲۴۰۲۴/۳	۱۹۲۸۸/۴	به قیمتها جاری	
۱۵/۵	۱۶/۶	۱۲/۲	۸۴/۰	۸۰۲۹/۹	۷۱۵۸/۲	۳۸۹۰/۴	۴۰۷۱/۲	۲۴۸۵/۱	ساختمان	

ماشین آلات

۸۴/۵

۸۳/۴

۲۱/۴

۳۸/۴

۴۳۷۱۸/۹

۳۶۰۲۱/۷

۲۶۰۱۹/۴

۱۹۹۵۳/۱

۱۶۸۰۳/۳

جدول شماره (۵۶)

(میلیون نفر)

مسافر جابجا شده در بخش‌های مختلف حمل و نقل

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۹۶/۱	۹۶/۶	۴/۲	-۰/۹	۴۲۰/۵	۴۰۳/۶	۴۰۷/۱	۴۱۳/۳	۳۹۸/۳	حمل و نقل زمینی
۹۲/۴	۲۶/۸	۳/۹	-۱/۲	۴۰۴/۳	۳۸۹/۳	۳۹۴/۰	۴۰۱/۶	۳۸۷/۶	جاده ای
۳/۷	۳/۴	۱۳/۳	۹/۲	۱۶/۲	۱۴/۳	۱۳/۱	۱۱/۷	۱۰/۷	ریلی
۳/۰	۲/۸	۱۰/۹	۲/۶	۱۳/۲	۱۱/۹	۱۱/۶	۱۰/۶	*۱۰/۸	حمل و نقل هوایی
۰/۸	۰/۶	۴۸/۰	۴/۲	۳/۷	۲/۵	۲/۴	۲/۴	۱/۳	حمل و نقل دریایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۶	-۰/۷	۴۳۷/۴	۴۱۸/۰	۴۲۱/۱	۴۲۶/۳	۴۱۰/۴	جمع

ماخذ: سالنامه آماری سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، شرکت قطارهای مسافری رجا، سازمان بنادر و کشتیرانی و وزارت راه و ترابری

۲۲

جدول شماره (۵۷)

(میلیون تن)

کالای حمل شده در بخش‌های مختلف حمل و نقل

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۸۱/۵	۸۱/۰	۲۱/۴	۱۰/۱	۲۹۴/۱	۳۲۴/۵	۲۹۴/۸	۲۷۲/۲	۲۴۹/۴	حمل و نقل زمینی
۷۵/۳	۷۴/۴	۱۶/۸	۱۱/۰	۳۴۸/۱	۲۹۸/۰	۲۶۸/۵	۲۴۷/۰	۲۲۶/۴	جاده ای
۶/۲	۶/۶	۸/۷	۰/۸	۲۸/۸	۲۶/۵	۲۶/۳	۲۵/۲	۲۳/۰	ریلی
*	*	۳۶/۰	۳/۶	۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۰۸	۰/۰۶	*۰/۰۸	حمل و نقل هوایی
۱۸/۵	۱۹/۰	۱۲/۴	۱/۱	۸۵/۵	۷۶/۱	۷۵/۳	۷۴/۸	۷۵/۴	حمل و نقل دریایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۷	۸/۲	۴۶۲/۵	۴۰۰/۷	۳۷۰/۲	۳۴۷/۱	۳۲۴/۹	جمع

ماخذ: سالنامه آماری سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، شرکت قطارهای مسافری رجا، سازمان بنادر و کشتیرانی و وزارت راه و ترابری

جدول شماره (۵۸)

تمک داراییهای سرمایه ای - ملی (اعتبارات عمرانی) دولت در فصل راه و ترابری									
(میلیون ریال)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)	(۸)	(۹)	(۱۰)
۰/۱	*	۱۹۸۶	□	۴۷۷۷/۹	۱۶۰۰/۳	۱۶۱/۰	۱۲۶۲/۳	۶۱۶/۵	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راههای ملی
۰/۰	*	-۱۰۰/۰	۸۶/۸	۰/۰	۳۵۲/۰	۱۸۸/۴	۱۱۵/۸	۴۲۱/۰	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راههای استانی
*	۰/۰	θ	θ	۱۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۴/۵	برنامه حمل و نقل جاده ای
۸/۵	۳/۱	□	-۶۲۸/۳	۸۰۲۱۴۳/۰	۱۱۸۷۶۷/۹	۳۱۵۱۰۲/۶	۷۳۹۲۰/۰	۱۷۳۱۵۷/۰	برنامه راهداری
۳۰/۴	۳۱/۷	۱۴۰/۷	-۴/۶	۲۸۸۳۴۳۵/۰	۱۱۹۸۱۱۳/۰	۱۲۵۶۰۹۲/۸	۹۴۷۴۲۰/۰	۴۹۳۰۷۵/۰	برنامه توسعه و بهسازی شبکه راه آهن
۷/۷	۷/۲	۱۶۹/۳	-۱۱/۴	۷۲۸۷۰۰/۰	۲۷۰۵۸۳/۴	۳۰۵۴۰/۰	۱۳۶۸۳۴/۵	۱۸۶۵۸/۰	برنامه احداث و بهسازی بنادر
۰/۰	۰/۰	θ	θ	۰/۰	۰/۰	۹۰۳۱/۸	۸۰۰/۰	برنامه احداث راههای جنگلی	
۹/۸	۱۰/۲	۱۴۲/۳	۱۰/۳	۹۳۳۰۰/۰	۳۸۵۱۲۲/۰	۳۴۹۰۴۴/۰	۵۲۲۵۳۹/۰	۶۷۹۲۲۰/۰	برنامه احداث و بهسازی فرودگاهها
۰/۰	۰/۰	θ	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۱۸۰/۰	۱۲۲۲/۰	۹۳۰/۰	برنامه مطالعه و احداث راههای روستایی
۴/۹	۲/۶	۳۶۴/۶	۳۸/۱	۴۶۴۱۱۰/۰	۹۹۸۸۵/۳	۷۲۳۴۳/۰	۸۵۴۷۴/۰	۹۰۰۶۵/۰	برنامه احداث آزاد راههای کشور
۱۵/۶	۱۰/۱	۲۸۸/۸	۴۳/۲	۱۴۸۱۴۹۹/۲	۳۸۱۰۵۷/۶	۲۶۶۰۸۳/۰	۳۰۹۸۴۴/۰	۱۰۹۹۱۷/۰	برنامه احداث بزرگراههای کشور
۱۳/۵	۱۳/۶	۱۴۹/۴	۳۸/۱	۱۲۸۲۶۰/۰	۵۱۴۲۷۸/۱	۳۷۲۳۰۵/۰	۳۷۲۳۲۱/۰	۲۶۴۵۰۵/۰	برنامه احداث راههای اصلی کشور
۰/۰	*	-۶۷/۲	-۹۹/۱	۶۱۱/۰	۱۸۶۵/۰	۲۱۳۵۲۶/۰	۲۰۷۶۴۷/۵	۱۲۲۱۴۵/۰	برنامه احداث و بهسازی راههای فرعی کشور
۳/۹	۴/۵	۱۱۴/۲	-۴/۷	۳۶۷۷۱۴/۰	۱۷۱۶۸۷/۳	۱۸۰۱۶۵/۰	۱۸۸۴۷۵/۷	۱۰۵۳۱۳/۰	برنامه بهسازی شبکه راههای اصلی کشور
۰/۰	۰/۰	θ	θ	۰/۰	۰/۰	۷۵/۰	۳۰۹۰۸/۵	برنامه بهسازی شبکه راههای فرعی کشور	
۰/۶	۰/۶	۱۸۰/۰	-۱۶/۰	۵۸۸۰۰/۰	۲۱۰۰/۰	۲۵۰۰/۰	۳۴۵۰/۰	۲۷۴۲۴/۸	برنامه روکش آسفالت آزاد راهها و بزرگراههای کشور
۰/۰	۲/۷	-۱۰۰/۰	-۱۷/۷	۰/۰	۱۰۳۶۶۷/۲	۱۲۵۹۸۵/۸	۱۳۱۰۰/۰	۱۱۵۲۲۴/۵	برنامه روکش آسفالت راههای اصلی کشور
۰/۰	۰/۰	θ	-۱۰۰/۰	۱۰۲/۰	۰/۰	۳۵۲۸/۰	۳۷۰۰/۰	۳۰۹۲۰/۷	برنامه روکش آسفالت راههای فرعی کشور
۰/۳	۰/۵	۴۲/۹	۱۰/۳/۰	۲۹۰۰/۰	۲۰۳۰/۰	۱۰۰۰/۰	۷۴۵۰/۰	۰/۰	برنامه مطالعات آزاد راهها و بزرگراهها و راههای اصلی و فرعی
۰/۰	۰/۰	θ	θ	۱۵۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	برنامه تامین ماشین آلات
۰/۸	۰/۰	θ	θ	۷۸۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	برنامه احداث و بهسازی راههای اختصاصی
۰/۰	۱/۰	-۱۰۰/۰	θ	۰/۰	۲۹۲۵/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	برنامه نگهداری راهها
۳/۹	۱۲/۲	-۲۰/۹	□	۳۶۵۷۰۲/۰	۴۶۲۲۰/۰	۴۶۰۰/۰	۵۰۰۰/۰	۰/۰	برنامه کمکهای فنی و اعتباری
۰/۱		θ		۹۵۶۰	۰۰	۰۰	۰۰	۰۰	برنامه تحقیقات حمل و نقل
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵۱/۱	۵/۴	۹۴۹۱۲۶۴/۱	۳۷۷۹۷۲۹/۱	۳۵۸۴۴۷۶/۶	۳۱۲۸۷۱۵/۶	۲۴۴۷۸۱۷/۵	کل

ماخذ: قانون بوجه کشور سال ۱۳۸۰ برای سال ۱۳۷۸ ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی برای سال ۱۳۷۹ و خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی برای سالهای ۱۳۸۰ به بعد.

۱- اختلاف در سرجمع ناشی از گرد کردن اجزا می باشد.

جدول شماره (۵۹)

تعداد وسایل نقلیه شماره گذاری شده در کشور

(دستگاه)		سال							
درصد تغیر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۴/۱	۸۸/۰	۶۲۴۲۲۷	۵۱۱۲۱۶	۲۷۱۸۸۶	۲۳۷۴۶۲	۱۸۱۲۳۶			سواری (۱)
-۵/۴	۲۰/۱	۴۵۳۸	۴۷۹۸	۳۹۹۵	۴۹۰۵	۴۷۷۲			اتوبوس و مینی بوس
۱۰/۷	۴۱/۳	۸۰۹۳۵	۷۳۱۲۲	۵۱۷۵۲	۴۳۴۸۱	۴۹۲۸۹			انواع بارکش (۲)
۳۸۶/۴	۹۹/۵	۱۲۰۶۴۹۴	۲۴۸۰۶۳	۱۲۴۳۵۱	۵۶۰۱۲	۵۹۵۵۳			موتور سیکلت
۱۳۰/۱	۸۵/۲	۱۹۲۶۱۹۴	۸۳۷۱۹۹	۴۵۱۹۸۴	۳۴۱۹۱۰	۲۹۴۸۵۰			کل وسایل نقلیه

۱- شامل تاکسی، کرایه و آمبولانس می باشد.

۲- شامل وانت، کامیونت، کامیون و تریلی کشن می باشد.

(ارزش:میلیارد ریال)
تعداد : هزار برگ

وضعیت اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در اتاق پایاپایی اسناد بانکی تهران

جدول شماره (۶۰)

درصد تغیر		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	اسناد مبادله شده	
۱۱/۴	۱۶/۱	۷۶۱۰۱	۶۸۳۰۲	۵۸۸۱۹	۵۰۱۹۲	۴۴۷۰۵	تعداد	
۲۹/۴	۳۰/۸	۱۴۰۹۶۸۰	۱۰۸۹۴۰۵	۸۳۲۷۵۵	۶۳۰۸۴۰	۴۸۸۹۲۸	ارزش	
							اسناد برگشت داده شده	
۱۰/۶	۵/۷	۳۴۴۱	۳۱۰۳	۲۹۳۵	۲۸۱۷	۲۶۳۲	تعداد	
۳۲/۶	۲۳/۱	۶۰۱۴۲	۴۵۳۶۸	۳۶۸۴۹	۲۷۳۱۵	۲۰۸۵۸	ارزش	
							درصد اسناد برگشتی به مبادله شده	
	۴/۵	۴/۵	۵/۰	۵/۶	۵/۹		تعداد	
	۴/۳	۴/۲	۴/۴	۴/۳	۴/۳		ارزش	

ماخذ: اداره آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(میلیون ریال)

وضعیت سفته و برات فروش رفته و واخواست شده در شهر تهران (۱)

جدول شماره (۶۱)

درصد تغیر		سال						
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۴۷/۲	-۱۱/۱	۲۳۰۰۵۰	۱۵۶۳۲۱	۱۷۵۹۳۱	۱۲۲۵۵۶	۸۹۱۶۷	سفته و برات فروش رفته	
-۳/۵	۹۴/۹	۷۴۲۸۵۴	۷۶۹۴۹۰	۳۹۴۸۴۰	۲۹۶۰۹۱	۲۷۳۴۷۸	سفته و برات واخواست شده	

ماخذ: اداره آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- ارزش سفته و برات و اخوات شده برحسب مبلغ اسمی هر برگ و ارزش سفته و برات فروش رفته براساس نرخ نیم در هزار (فی یا بهای سفته) می باشد.

جدول شماره (۱۲)

نرخ بیکاری جمعیت فعل ۱۰ ساله و بیشتر برحسب جنس و مناطق شهری و روستایی(۱)

(درصد)	مناطق روستایی				مناطق شهری				کل				سال
	زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن	مرد	مرد و زن	مرد	
۷/۸	۱۴/۲	۱۳/۰	۲۰/۴	۱۲/۱	۱۴/۰	۱۲/۶	۱۳/۵	۱۳/۵	۱۳/۵	۱۳/۵	۱۳/۵	۱۳/۷۸	
۱۰/۰	۱۴/۲	۱۳/۴	۲۲/۵	۱۲/۵	۱۴/۹	۱۶/۵	۱۷/۸	۱۴/۳	۱۴/۳	۱۴/۳	۱۴/۳	۱۳/۷۹	
۱۱/۷	۱۴/۸	۱۴/۳	۲۶/۵	۱۲/۳	۱۵/۰	۱۸/۹	۱۳/۹	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۳/۸۰	
۸/۶	۱۰/۴	۱۰/۰	۲۸/۱	۱۲/۲	۱۴/۷	۱۷/۶	۱۱/۷	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۳/۸۱	
۱۰/۱	۹/۹	۹/۹	۲۹/۶	۱۱/۶	۱۴/۱	۱۹/۶	۱۰/۹	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۳/۸۲	
۱۳/۴	۱۰/۴	۱۰/۹	۳۰/۶	۱۱/۸	۱۴/۳	۲۲/۴	۱۱/۲	۱۲/۸	۱۲/۸	۱۲/۸	۱۲/۸	۱۳/۸۳	
۱۱/۳	۱۱/۰	۱۱/۱	۲۸/۴	۱۰/۹	۱۳/۱	۱۹/۵	۱۰/۹	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۳/۸۴	
۱۱/۷	۹/۰	۹/۴	۲۶/۸	۱۰/۷	۱۲/۸	۲۰/۴	۱۰/۱	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۳/۸۵	
۱۱/۰	۸/۱	۸/۶	۳۰/۰	۱۰/۰	۱۲/۷	۲۲/۵	۹/۳	۱۱/۲	۱۱/۲	۱۱/۲	۱۱/۲	۱۳/۸۶	
۱۰/۲	۹/۸	۹/۹	۲۷/۴	۹/۸	۱۲/۱	۲۰/۵	۹/۸	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۳/۸۷	

مأخذ: آمارگیری از ویژگیهای اشتغال و بیکاری خانوار - مرکز آمار ایران

۱- طرح آمارگیری از ویژگیهای اشتغال و بیکاری خانوار طی سالهای ۱۳۷۶-۷۹ بصورت سالانه و از سال ۱۳۸۰ در چهار نوبت و در ماههای میانی هر فصل به مرحله اجرا در آمد است.

جدول شماره (۱۳)

توزيع جمعیت کل کشور برحسب مناطق شهری و روستایی

(هزار نفر)	سهم (درصد)	سال									مناطق شهری:	
		۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۶۵/۸	۶۵/۲	۲/۵	۲/۷	۴۳۹۰۲	۴۲۸۳۵	۴۱۷۲۲	۴۰۶۲۷	۳۹۵۸۶	۳۹۵۸۶	۳۹۵۸۶	۳۹۵۸۶	۱۳/۸۸
۳۴/۲	۳۴/۸	-۰/۲	-۰/۲	۲۲۷۷۸	۲۲۸۲۲	۲۲۸۶۲	۲۲۸۸۸	۲۲۹۲۶	۲۲۹۲۶	۲۲۹۲۶	۲۲۹۲۶	۱۳/۸۹
۳۱/۵	۳۱/۱	۲/۹	۳/۱	۲۱۰۱۴	۲۰۴۲۹	۱۹۸۱۲	۱۹۱۲۵	۱۸۴۵۰	۱۸۴۵۰	۱۸۴۵۰	۱۸۴۵۰	۱۳/۹۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۶	۱/۷	۶۶۶۸۰	۶۵۶۵۷	۶۴۵۸۴	۶۳۵۱۵	۶۲۵۱۲	۶۲۵۱۲	۶۲۵۱۲	۶۲۵۱۲	۱۳/۹۱

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

جدول شماره (۱۴)

شاخصهای نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری

(درصد)	سهم دهکهای درآمدی:				
	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۲/۰	۱/۹	۲/۱	۲/۱	۲/۰	۲/۰
۳/۳	۳/۳	۳/۶	۳/۵	۳/۵	۳/۵
۴/۴	۴/۴	۴/۶	۴/۶	۴/۶	۴/۶
۵/۴	۵/۴	۵/۷	۵/۷	۵/۷	۵/۷
۶/۶	۶/۶	۶/۸	۶/۹	۶/۸	۶/۸
۷/۹	۷/۹	۸/۱	۸/۲	۸/۲	۸/۲
۹/۸	۹/۶	۹/۹	۹/۹	۹/۹	۹/۹
۱۲/۲	۱۲/۰	۱۲/۳	۱۲/۱	۱۲/۲	۱۲/۲
۱۶/۴	۱۶/۵	۱۶/۱	۱۶/۱	۱۶/۲	۱۶/۲
۳۲/۰	۳۲/۴	۳۰/۸	۳۰/۹	۳۰/۹	۳۰/۹
۱۶/۰	۱۷/۱	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۵/۴	۱۵/۴

نسبت سهم ۱۰ درصد ثروتمند ترین

به ۱۰ درصد فقری ترین خانوارها

۱۳/۸۸

متوسط درآمد ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف درآمد

درآمد پولی ناخالص										گروههای درآمد	
درصد تغییر		۱۳۸۲		۱۳۸۱		درآمد		۱۳۸۰			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم	درآمد	سهم	درآمد	درآمد	سهم (درصد)	درآمد	سهم		
۱۳/۷	۲۶/۶	۷۳/۷	۳۳۹۸۳۰۸۲	۷۴/۲	۲۹۸۸۷۷۸۸	۷۴/۶	۲۳۶۱۶۲۹۰	۲۳۶۱۶۲۹۰	۲۳۶۱۶۲۹۰	درآمد پولی ناخالص	
-۰/۷	۲۶/۰	۱۶/۳	۷۵۲۴۲۹۰	۱۸/۸	۷۵۷۶۱۴۵	۱۹/۰	۶۰۱۴۶۴۴	۶۰۱۴۶۴۴	۶۰۱۴۶۴۴	۱- درآمد از مزد و حقوق -بخش دولتی و عمومی	
۲۲/۶	۲۶/۶	۱۲/۷	۵۸۶۴۳۹۴	۱۱/۹	۴۷۸۴۵۷۸	۱۱/۹	۳۷۷۹۹۳۴	۳۷۷۹۹۳۴	۳۷۷۹۹۳۴	۲- درآمد از مزد و حقوق -بخش خصوصی	
۱۲/۵	-۱۷/۳	۱/۶	۷۴۲۰۹۰	۱/۶	۶۶۰۴۰۰	۲/۵	۷۹۸۷۷۲۷	۷۹۸۷۷۲۷	۷۹۸۷۷۲۷	۳- درآمد از مشاغل آزاد کشاورزی	
۱۵/۸	۲۴/۱	۲۴/۲	۱۱۱۴۱۳۸۸	۲۳/۹	۹۶۱۷۹۲۷	۲۴/۵	۷۷۴۷۱۵۶	۷۷۴۷۱۵۶	۷۷۴۷۱۵۶	۴- درآمد از مشاغل آزاد غیرکشاورزی	
۲۵/۹	۳۷/۳	۱۳/۸	۶۳۶۳۴۸۰	۱۲/۶	۵۰۵۶۳۱۷	۱۱/۶	۳۶۸۲۴۰۹	۳۶۸۲۴۰۹	۳۶۸۲۴۰۹	۵- درآمدهای متفرقه	
۷/۰	۳۷/۶	۵/۱	۲۳۴۶۴۴۰	۵/۴	۲۱۹۲۴۲۱	۵/۰	۱۵۹۳۴۲۰	۱۵۹۳۴۲۰	۱۵۹۳۴۲۰	۶- درآمد حاصل از فروش کالاهای دست دوم	
۱۷/۲	۲۸/۶	۲۶/۳	۱۲۱۴۷۴۶۹	۲۵/۸	۱۰۳۶۵۴۹۹	۲۵/۴	۸۰۵۷۹۰۴	۸۰۵۷۹۰۴	۸۰۵۷۹۰۴	درآمدهای غیرپولی	
۱۷/۵	۳۰/۰	۲۱/۱	۹۷۵۳۳۳۰	۲۰/۶	۸۲۹۹۹۳۳	۲۰/۱	۶۳۸۰۶۰۳	۶۳۸۰۶۰۳	۶۳۸۰۶۰۳	۱- ارزش اجاری مسکن شخصی (مالک نشین)	
۱۵/۹	۲۳/۱	۵/۲	۲۳۹۴۱۳۹	۵/۱	۲۰۶۵۵۶۶	۵/۳	۱۶۷۷۳۰۱	۱۶۷۷۳۰۱	۱۶۷۷۳۰۱	۲- سایر(۱)	
۱۴/۶	۲۷/۱	۱۰۰/۰	۴۶۱۳۰۵۵۱	۱۰۰/۰	۴۰۲۵۳۲۸۷	۱۰۰/۰	۳۱۶۷۴۱۹۴	۳۱۶۷۴۱۹۴	۳۱۶۷۴۱۹۴	مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص	

۱- سایر شامل برآورد ارزش اجاری مسکن در برابر خدمت و رایگان، کالاهای خدمتی و خدماتی در برابر مزد و حقوق، رایگان (نه از خانوار دیگر)، تولید برای مصرف در خانه، از محل کسب کشاورزی و غیر کشاورزی می باشد.

ضریب جینی در مناطق شهری

ضریب جینی	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲
ضریب جینی	۰/۴۰۰۹	۰/۳۹۹۱	-۰/۳۹۸۵	-۰/۴۱۹۱	-۰/۴۱۵۶
درصد تغییرات ضریب جینی	۱/۱۱	-۰/۴۵	-۰/۱۵	۵/۱۷	-۰/۸

جدول شماره (۶۷)
(ریال)

متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروههای مختلف هزینه

درصد تغییر									گروههای هزینه	
۱۳۸۲			۱۳۸۱			۱۳۸۰				
۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم (درصد)	هزینه	سهم (درصد)	هزینه	سهم (درصد)	هزینه			
۱۲/۳	۱۸/۹	۲۷/۲	۱۳۴۴۴۵۴۳	۲۷/۳	۱۱۹۶۶۷۲۳	۲۸/۷	۱۰۰۶۷۰۰۵	۱- خوارکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات	۱	
۱۲/۵	۱۹/۱	۲۶/۷	۱۳۲۰۷۵۱۴	۲۶/۷	۱۱۷۳۵۹۱۷	۲۸/۱	۹۸۵۱۷۹۴	خوارکی ها و آشامیدنیها		
۲/۷	۷/۲	۰/۵	۲۳۷۰۲۹	۰/۵	۲۳۰۸۰۶	۰/۶	۲۱۵۲۱۱	دخانیات		
۱۱/۴	۹/۵	۵/۹	۲۹۳۵۶۹۶	۶/۰	۲۶۳۵۲۶۲	۶/۹	۲۴۰۷۰۹۳	- پوشак و کفش	۲	
۱۸/۳	۲۶/۴	۲۸/۳	۱۴۰۲۰۰۸۹	۲۷/۰	۱۱۸۵۲۵۷۰	۲۶/۸	۹۳۷۷۳۱۸	- مسکن، آب، برق و سوخت	۳	
۲/۵	۲۲/۳	۵/۶	۲۷۶۰۲۷۱	۶/۱	۲۶۹۲۵۶۴	۶/۳	۲۲۰۱۸۶۸	۴- لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه		
۱۰/۱	۴۴/۰	۵/۴	۲۶۹۲۴۸۵	۵/۶	۲۴۴۶۰۰۴	۴/۸	۱۶۹۸۰۶۱	- درمان و بهداشت	۵	
۱۵/۲	۴۱/۳	۱۵/۸	۷۸۱۵۹۸۰	۱۵/۵	۶۷۸۶۷۹۴	۱۳/۷	۴۸۰۳۱۸۴	۶- حمل و نقل و ارتباطات		
۱۴/۲	۴۲/۳	۱۴/۲	۷۰۲۲۲۸۹	۱۴/۰	۶۱۴۹۹۱۳	۱۲/۳	۴۳۲۲۳۰۲	حمل و نقل		
۲۴/۵	۳۲/۷	۱/۸	۷۹۲۶۹۱	۱/۵	۶۳۶۸۸۱	۱/۴	۴۷۹۸۸۲	ارتباطات		
۸/۷	۲۲/۲	۳/۸	۱۸۸۹۳۰۸	۳/۹	۱۷۳۷۹۸۴	۴/۰	۱۴۱۰۲۲۴	۷- تفریح، سرگرمی ، تحصیل و خدمات فرهنگی		
۲/۲	۲۲/۵	۱/۷	۸۶۲۲۵۶	۱/۹	۸۴۳۶۴۴	۱/۹	۶۸۳۳۴۶	تفریح و سرگرمی		
۱۴/۸	۲۳/۰	۱/۲	۱۰۲۷۰۵۲	۲/۰	۸۹۴۳۴۰	۲/۱	۷۲۶۸۷۸	تحصیل و خدمات فرهنگی		
۵/۳	۲۲/۳	۸/۰	۳۹۵۶۷۳۰	۸/۸	۳۷۵۷۹۰۴	۸/۸	۳۰۷۲۹۷۳	۸- کالاهای و خدمات متفرقه		
۱۲/۹	۲۵/۲	۱۰۰/۰	۴۹۵۱۵۱۰۲	۱۰۰/۰	۴۳۸۷۵۸۰۵	۱۰۰/۰	۳۵۰۳۷۷۷۶	جمع کل هزینه ناخالص		

جدول شماره (۱۸)

تعداد مدارس، کلاسها و کادر آموزشی (۱)									
(تعداد - نفر)		سال تحصیلی							
سهم (درصد)		درصد تغییر							
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹	مدارس
۴۴/۶	۴۴/۱	۲/۳	۱۲/۰	۶۱۲۲۵	۵۹۳۵۰	۵۲۹۸۰	۵۰۸۸۹	۴۹۷۸۸	مناطق شهری
۵۵/۴	۵۵/۹	۱/۲	۳/۵	۷۶۲۴۷	۷۵۳۳۶	۷۲۷۶۶	۷۰۹۹۱	۶۳۹۱۶	مناطق روستایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۲	۷/۱	۱۳۷۵۸۲	۱۳۴۶۸۶	۱۲۵۷۴۶	۱۲۱۸۸۰	۱۱۳۷۰۴	کل کشور
کلاسها									
۶۲/۵	۶۲/۵	-۰/۷	-۰/۹	۴۱۳۲۵۶	۴۱۶۲۹۶	۴۲۰۰۲۲	۴۰۷۴۹۶	۴۰۴۰۹۳	مناطق شهری
۳۷/۵	۳۷/۵	-۱/۱	۹/۹	۲۴۷۴۲۷	۲۵۰۱۰۸	۲۴۷۶۴۴	۲۴۳۴۳۰	۲۳۴۶۹۶	مناطق روستایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۹	-۰/۲	۶۶۰۶۸۳	۶۶۶۴۰۴	۶۶۷۶۶۶	۶۵۰۹۲۶	۶۳۸۷۸۹	کل کشور
کادر آموزشی آموزشگاهها									
۶۹/۹	۶۸/۰	۵/۳	-۰/۷	۶۴۶۴۴۱	۶۱۴۰۶۶	۶۱۸۱۶۰	۶۱۵۹۶۰	۶۲۸۵۷۴	مناطق شهری
۳۰/۱	۳۲/۰	-۳/۷	-۱/۴	۲۷۸۷۴۹	۲۸۹۵۵۶	۲۹۲۵۳۶	۲۹۸۷۹۸	۲۹۸۷۲۶	مناطق روستایی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۴	-۰/۹	۹۲۵۱۹۰	۹۰۳۶۲۲	۹۱۱۶۹۶	۹۱۴۷۵۸	۹۲۷۳۰۰	کل کشور

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۱۸

جدول شماره (۱۹)

دانش آموزان مدارس کشور									
(هزار نفر)		سال تحصیلی							
سهم (درصد)		درصد تغییر		مقاطع تحصیلی					
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹	
۲/۷	۲/۳	۸/۷	۲۲/۸	۴۲۹	۴۰۴	۳۲۹	۲۸۷	۲۵۲	کودکستان یا آمادگی
۴۰/۲	۳۹/۳	-۵/۴	-۶/۴	۶۶۴۸	۷۰۲۹	۷۵۱۳	۷۹۶۹	۸۲۸۸	ابتدایی
۲۸/۳	۲۷/۲	-۳/۸	-۱/۸	۴۶۷۸	۴۸۶۵	۴۹۵۴	۵۰۲۷	۵۱۷۳	راهنمایی تحصیلی
۱۸/۳	۲۱/۴	-۲۰/۸	-۴/۰	۳۰۳۰	۳۸۲۸	۳۹۸۶	۴۰۶۴	۴۰۰۹	دبیرستان (شبانه و روزانه)
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۴	نظام قدیم
۱۸/۳	۲۱/۴	-۲۰/۸	-۴/۰	۳۰۳۰	۳۸۲۸	۳۹۸۶	۴۰۶۴	۳۹۹۵	نظام جدید
۲/۰	۱/۷	۱۰/۲	-۶/۷	۲۲۵	۳۰۴	۳۲۶	۳۳۱	۲۱۵	مدارس فنی و حرفه ای
۲/۷	۲/۵	۱/۱		۴۵۳	۴۴۸	۴۱۰	۳۶۷	۳۷۳	کارداش
۲/۶	۲/۵	-۴/۲	۹/۳	۴۲۶	۴۵۵	۴۷۷	۴۱۴	۳۹۶	پیش دانشگاهی
۰/۱	۰/۱	-۱۰/۰	-۲۳/۱	۹	۱۰	۱۳	۱۴	۲۵	مراکز تربیت معلم و دانشسرایها
۳/۱	۳/۱	-۶/۵	-۱/۵	۵۱۵	۵۴۳	۵۵۱	۴۸۴	۴۵۶	سایر (۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۷/۵	-۳/۶	۱۶۵۴۳	۱۷۸۸۶	۱۸۵۵۹	۱۸۹۵۸	۱۹۱۸۷	جمع

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۱- از سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱ به بعد شامل دانش آموزان دوره بزرگسال در دوره ابتدایی ، دوره عمومی ، متوسطه و پیش دانشگاهی می باشد.

دانشجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی

(نفر)

سال تحصیلی										جهات	
سهم (درصد)		درصد تغییر									
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹			
۱/۱	۱/۴	-۵/۶	۰/۲	۱۰۵۳۳	۱۱۱۵۸	۱۱۱۳۶	۲۵۷۸۴	۵۶۵۳۸	علوم تربیتی و تربیت معلم	۱	
۱۱/۵	۱۱/۵	۱۴/۵	۲/۷	۱۰۶۶۲۵	۹۳۱۱۵	۹۰۶۴۲	۸۴۷۵۶	۷۹۰۹۷	علوم انسانی، مذهب و الهیات	۲	
۳/۱	۲/۲	۱۱/۶	۲/۸	۲۸۴۹۶	۲۵۵۲۶	۲۴۸۳۹	۲۱۲۵۶	۱۷۶۲۵	هنرهاي زيبا	۳	
۱/۵	۱/۲	۳۶/۵	۱۴/۳	۱۳۵۸۱	۹۹۵۳	۸۷۱۰	۷۳۹۸	۷۶۰۹	حقوق	۴	
۱۳/۲	۱۲/۷	۱۹/۱	۵/۴	۱۲۲۱۲۷	۱۰۲۵۴۷	۹۷۲۵۹	۹۱۸۶۱	۵۸۷۳۶	علوم اجتماعی و رفتاری	۵	
۱۴/۳	۱۲/۵	۲۰/۸	۸/۲	۱۳۲۴۳۰	۱۰۹۵۹۸	۱۰۱۲۸۸	۹۵۵۱۹	۸۵۰۴۴	امور اداری، بازرگانی و مدیریت	۶	
۰/۸	۰/۷	۲۰/۱	۷/۶	۷۱۵۷	۵۹۵۷	۵۵۳۸	۵۰۸۰	۴۳۴۹	روابط و رسانه های عمومی	۷	
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۱	۰	اقتصاد خانواده (خانه داری)	۸	
۱/۸	۱/۷	۱۶/۶	-۸/۶	۱۶۵۴۲	۱۴۱۸۶	۱۵۵۱۵	۰	۳۲۱	امور خدماتی و خدمات عمومی	۹	
۵/۴	۵/۳	۱۸/۱	۳/۴	۵۰۲۲۵	۴۲۵۱۹	۴۱۱۱۵	۴۹۳۵۴	۴۶۳۴۷	علوم فیزیک و طبیعی	۱۰	
۷/۵	۷/۰	۲۳/۱	-۷/۶	۶۹۴۶۸	۵۶۴۵۲	۶۱۰۹۶	۲۴۳۸۵	۴۲۰۹۶	ریاضی و علوم کامپیوتر	۱۱	
۱۲/۳	۱۲/۷	۲/۳	۱/۱	۱۱۳۷۱۱	۱۱۱۱۱۹	۱۰۹۹۴۶	۹۹۶۸۹	۹۵۱۴۲	علوم پزشکی و بهداشت	۱۲	
۱۶/۱	۱۶/۴	۱۲/۳	۲۳/۰	۱۴۹۱۱۳	۱۳۲۷۸۸	۱۰۷۹۲۹	۱۵۷۰۳۴	۱۳۳۴۹۵	مهندسی	۱۳	
۵/۴	۵/۵	۱۱/۲	۱۴/۴	۴۹۴۳۰	۴۴۴۲۶	۳۸۸۵۰	۹۱۴۴	۷۵۳۹	معماری و شهرسازی	۱۴	
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۸	۱۳۹	امور حرفه ای و صنعتی و تجارت	۱۵	
۵/۵	۵/۹	۷/۷	۸/۷	۵۱۰۶۷	۴۷۴۰۹	۴۳۶۳۳	۴۷۶۸۶	۴۰۳۸۴	کشاورزی، شیلات و جنگلداری	۱۶	
۰/۴	۰/۳	۲۳/۶	۱۶/۱	۳۴۰۸	۲۷۵۷	۲۳۷۴	۴۴۱۲	۴۴۵۳	سایر	۱۷	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۴/۱	۶/۵	۹۲۲۹۱۳	۸۰۹۵۲۰	۷۵۹۸۷۰	۷۳۳۵۲۷	۶۷۸۹۷۳	جمع	۱۸	

مأخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری

(نفر)

دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

جدول شماره (۷۱)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی					
۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۲-۸۳	۱۳۸۱-۸۲	۱۳۸۰-۸۱	۱۳۷۹-۸۰	۱۳۷۸-۷۹	
۴/۷	۴/۴	۱۲/۹	۵/۹	۴۵۲۶۴	۴۰۰۷۹	۳۷۸۴۰	۴۲۳۷۵	۳۸۵۷۳	پژوهشی
۴۶/۹	۴۹/۹	۰/۷	۶/۵	۴۵۴۱۷۷	۴۵۱۱۶۳	۴۲۳۵۸۵	۴۵۲۹۶۶	۴۰۷۱۶۲	علوم انسانی
۹/۰	۹/۳	۳/۷	۲۳/۱	۸۷۵۷۷	۸۴۴۳۶	۶۸۵۹۳	۷۳۳۰۴	۵۸۹۵۲	علوم پایه
۲۶/۴	۲۷/۴	۳/۰	۲۱/۷	۲۵۵۶۲۶	۲۴۸۱۸۲	۲۰۳۹۱۱	۱۹۸۵۰۲	۱۶۵۹۱۹	فنی و مهندسی
۷/۶	۶/۶	۲۳/۰	۴/۵	۷۳۱۷۴	۵۹۴۹۶	۵۶۹۰۸	۵۲۸۹۵	۴۴۴۷۷	کشاورزی و دامپردازی
۵/۴	۲/۴	۱۴۳/۵	۳۶/۱	۵۲۳۷۸	۲۱۵۱۳	۱۵۸۰۲	۱۶۱۰۷	۱۱۱۴۵	هنر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۰	۱۲/۲	۹۶۸۲۰۶	۹۰۴۸۶۹	۸۰۶۶۳۹	۸۳۶۲۴۹	۷۲۶۲۲۸	جمع کل

مأخذ: دانشگاه آزاد اسلامی

>
<

(نفر)

تعداد بیمه شدگان و مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی

جدول شماره (۷۲)

درصد تغییر		سال						بیمه شدگان اصلی و تبعی
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۱/۱	۳/۵	۲۵۳۳۰۵۶۱	۲۵۰۵۰۱۴۳	۲۴۱۹۶۰۸۵	۲۳۱۹۲۷۸۸	۲۲۶۷۶۷۸۱		بیمه شدگان اصلی و تبعی
۷/۰	۳/۴	۷۰۴۸۹۰۵	۶۵۸۸۲۳۸	۶۳۷۴۵۶۸	۶۰۹۴۵۸۸	۵۹۷۷۵۹۸		اصلی
۷/۷	-۱۱/۰	۶۰۲۱۷۹۸	۵۵۹۱۲۶۵	۶۲۸۱۵۷۴	۶۰۲۲۶۵۰	۵۹۰۹۱۵۳		شاغل
۱۳/۴	۲۵/۰	۱۳۱۸۵۰	۱۱۶۲۶۸	۹۲۹۹۴	۷۱۹۳۸	۶۸۴۴۵		بیکار
-۱/۰	۳/۶	۱۸۲۸۱۶۵۶	۱۸۴۶۱۹۰۵	۱۷۸۲۱۵۱۷	۱۷۰۹۸۲۰۰	۱۶۶۹۹۱۸۳		تبعی
۱۱/۳	۶/۷	۲۷۴۲۲۸۳	۲۴۶۳۶۷۰	۲۳۰۹۵۳۸	۲۱۶۸۶۶۳	۲۱۰۲۷۰۹		مستمری بگیران اصلی و تبعی
۸/۴	۴/۰	۱۳۶۲۳۲۲۳	۱۲۵۶۵۷۲	۱۲۰۸۶۲۷	۱۱۴۴۰۲۲	۱۰۹۹۴۶۳		اصلی
۱۲/۵	۱۰/۶	۵۲۱۴۲۴	۴۶۲۴۰۴	۴۱۹۰۷۸	۳۸۷۵۳۴	۳۶۹۷۸۴		بازنیسته
۹/۹	۳/۶	۷۸۸۵۹	۷۱۴۷۱	۶۹۰۰۹	۶۷۰۶۷	۶۹۱۱۲		از کارافتاده
۵/۶	۰/۲	۷۶۲۲۴۰	۷۲۱۶۹۷	۷۲۰۵۴۰	۶۸۹۴۲۱	۶۶۰۵۶۷		بازماندگان
۱۴/۳	۹/۶	۱۳۷۹۹۶۰	۱۲۰۷۰۹۸	۱۱۰۰۹۱۱	۱۰۲۴۶۴۱	۱۰۰۳۲۴۶		تبعی
۲/۰	۳/۸	۲۸۰۷۷۸۴۴	۲۷۵۱۳۸۱۳	۲۶۵۰۵۶۲۳	۲۵۳۶۱۴۵۱	۲۴۷۷۹۴۹۰		کلیه افراد تحت پوشش سازمان

مأخذ: سازمان تامین اجتماعی

جدول شماره (٧٣)

نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم و نسبت باسوسادی					
سال					
١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٠	١٣٧٩	١٣٧٨	
نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم التعلیم در گروه سنی ٦ تا ١٤ ساله:					
٩٨/٥	٩٨/٠	٧٩/٦	٩٥/٢	٩٤/٠	مناطق شهری
٩١/٠	٨٩/٣	٨٨/٩	٨٥/٠	٨٣/٠	مناطق روستایی
٩٦/٠	٩٥/٨	٩٥/٠	٩١/٣	٩٠/٠	کل کشور
نسبت باسوسادی در گروه سنی ٦ تا ٢٩ ساله:					
٩٨/٠	٩٧/٧	٩٧/٥	٩٧/٨	٩٧/٥	مناطق شهری
٩٣/٠	٩٠/٦	٩٠/٢	٨٢/٩	٨٢/٠	مناطق روستایی
٩٦/٣	٩٥/٦	٩٥/١	٩٢/١	٩١/٣	کل کشور
ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور					

جدول شماره (٧٤)

میزان حداقل دستمزد اسمی و واقعی ماهانه(١)					
سال					
١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٠	١٣٧٩	١٣٧٨	
٨٥٣٣٨٠	٦٩٨٤٦٠	٥٧٠٠٠	٤٥٨٠١٠	٣٦١٨٣٠	حداقل دستمزد اسمی
(٢٢/٢)	(٢٢/٥)	(٢٤/٥)	(٢٦/٦)	(٢١/٨)	
٢٣٨/٢	٢٠٦/٠	١٧٧/٩	١٥٩/٧	١٤١/٨	متوجه شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی ($١٣٧٦=١٠٠$)
(١٥/٦)	(١٥/٨)	(١١/٤)	(١٢/٦)	(٢٠/١)	
٣٥٨٢٦٢	٣٣٩٠٥٨	٣٢٠٤٠٥	٢٨٦٧٩٤	٢٥٥١٦٩	حداقل دستمزد واقعی
(٥/٧)	(٥/٨)	(١١/٧)	(١٢/٤)	(١/٥)	
ماخذ: سازمان تامین اجتماعی					
١- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات نسبت به سال گذشته می باشد.					

۵۲

جدول شماره (٧٥)

میزان افزایش سالانه حقوق کارکنان دولت(١)					
سال					
١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٠	١٣٧٩	١٣٧٨	
٣٢٠	٢٩٠	٢٦٠	٢٣٠	٢٠٠	١- ضریب حقوق
(١٠/٣)	(١١/٥)	(١٣/٠)	(١٥/٠)	(١١/١)	
٥	٥	٥	٥	٥	٢- درصد افزایش سالانه
١٥/٣	١٦/٥	١٨	٢٠	١٦/١	جمع افزایش
١٥/٦	١٥/٨	١١/٤	١٢/٦	٢٠/١	نرخ تورم
١- ارقام داخل پرانتز درصد افزایش ضریب حقوق نسبت به سال قبل می باشد.					

۵۳

جدول شماره (٧٦)

تعداد پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان و تخت بیمارستانی							جدول شماره (٧٦)
درصد تغییر		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۳/۱	۶/۷	۸۰۱۵۶	۷۷۷۵۵	۷۲۸۷۷	۶۷۰۴۶	۶۳۳۳۱	پزشک
۵/۸	۹/۳	۱۵۶۰۹	۱۴۷۵۱	۱۳۴۹۸	۱۲۹۲۶	۱۲۱۶۸	دندانپزشک
۰/۹	۵/۰	۱۱۴۰۶	۱۱۳۰۶	۱۰۷۶۹	۹۷۷۴	۹۲۰۹	داروساز
۱/۵	۰۰۰	۱۱۰۷۹۷	۱۰۹۱۵۲	۱۰۵۷۱۶	۱۰۳۳۹۴		تخت بیمارستان

ماخذ: سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

جدول شماره (٧٧)

ترکیب بیمه شدگان سازمان تامین اجتماعی بر حسب محل فعالیت و جنس				
بر حسب جنس				جدول شماره (٧٧)
مرد	زن	غير دولتی	دولتی	
۹۲/۷	۷/۳	۸۳/۹	۱۶/۱	۱۳۷۷
۹۲/۳	۷/۷	۸۴/۵	۱۵/۵	۱۳۷۸
۹۲/۲	۷/۸	۸۵/۷	۱۴/۳	۱۳۷۹
۹۲/۰	۸/۰	۸۶/۹	۱۳/۱	۱۳۸۰
۹۱/۴	۸/۶	۸۷/۶	۱۲/۴	۱۳۸۱
۹۱/۰	۹/۰	۸۸/۲	۱۱/۸	۱۳۸۲

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۲

جدول شماره (٧٨)

افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی							جدول شماره (٧٨)
درصد تغییر		سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۰/۷	۵/۰	۶۹۳۳	۶۸۸۸	۶۵۶۱	۶۵۵۳	۶۴۰۵	صندوق کارمندی
-۲۴/۷	۵۳/۶	۵۸۳	۷۷۴	۵۰۴	۴۲۸	۵۰۳	صندوق خویش فرما
-۸/۵	-۱/۹	۱۴۹۲	۱۶۳۰	۱۶۶۱	۱۳۷۹	۱۳۲۱	صندوق سایر اقشار
۳۷/۴	۰	۵۲۷۷	۳۸۴۲	.	.	.	خویش فرمایان بستره شهری
-۰/۳	۲/۴	۲۲۴۰۶	۲۲۴۸۰	۲۲۹۳۳	۲۲۷۲۳	۲۲۴۷۹	صندوق روستاییان
۲/۹	۱۵/۷	۳۷۶۹۱	۳۶۶۱۴	۳۱۶۵۹	۳۱۰۸۳	۳۰۷۰۸	جمع کل

ماخذ: سازمان بیمه خدمات درمانی

جدول شماره (۷۹)

پرداختهای دولت بابت یارانه کالاها و خدمات						بابت	
(میلیارد ریال)	(۲) (۱۳۸۲)	(۱) (۱۳۸۱)	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۵۶۰/۹	۵۵۵/۰	۴۲۸/۴	۵۴۳/۱	۴۷۰/۷		کود شیمیابی	شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی
۱۱۷۸۸/۱	۱۰۰۶۰/۵	۶۸۱۸/۷	۵۸۳۵/۰	۵۲۰۰/۰		خرید گندم	سازمان غله کشور
۳۱۶/۴	۱۸۳/۰	۲۴۷/۴	۱۹۳/۰	۱۸۹/۶		پنیر	شرکت سهامی صنایع شیر ایران
۹۲۲/۵	۴۶۸/۴	۵۴۲/۰	۲۰۰/۰	۲۹۱/۰		شیر	شرکت سهامی صنایع شیر ایران
۷۹۰/۰	۰/۰	۴۳۹/۰	۴۳۴/۰	۲۰/۰		قندو شکر	سازمان گسترش خدمات بازارگانی
۰/۰	۰/۰	-۷۰/۰	-۳۱۶/۰	۰/۰		روغن	شرکت سهامی گشت خدمات بازارگانی (۳)
۰/۰	۰/۰	۷۰/۰	۴۲/۰	۹۸/۵		برنج	شرکت سهامی گشت خدمات بازارگانی
۴۱۵/۰	۲۹۸/۵	۳۲۸/۲	۳۲۳/۶	۳۳۵/۰		گوشت	شرکت سهامی گوشت کشور
۱۱۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰۰	۰۰	یارانه غذایی نیروهای مسلح	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	
۱۷/۰	۲۱/۱	۲۰/۰	۱۲/۵	۱۳/۵	واکسن و داروهای دامی	سازمان دامپزشکی کشور	
۲۸۵/۱	۱۸۵/۴	۴۱/۰	۳۱/۸	۲۱/۴	هزینه حمل کالاهای کوپنی روستایی و عشایری	سازمان مرکزی تعاون روستایی و سازمان عشایر	
۴۹/۵	۴۵/۰	۳۵/۰	۰۰	۰۰	حمایت از نشر کتاب	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	
۲۱۴/۱	۶۱/۰	۶۹/۹	۰۰	۰۰	پودر شوینده	وزارت صنایع و معادن	
۱۲۱/۵	۰/۰	۳۰/۰	۰۰	۰۰	کاغذ	کاغذ پارس و مازندران	
۸۹/۱	۷۲/۵	۱۰۰/۰	۵۸/۰	۵۸/۹	سم و بذر	شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳۴۸/۷	تفاوت نرخ ارز حجاج	سازمان حج و زیارت کشور	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴/۰	۸/۲	هزینه ستاد بسیج، تعزیرات آرد و نان گمرکی	وزارت بازارگانی	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۰/۰	۱۴/۰	تعزیرات آرد و نان ، هزینه های ضروری ستاد بسیج استانها	وزارت کشور	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۷۵/۰	۶۲/۰	بیمه محصولات کشاورزی	صندوق بیمه محصولات کشاورزی بانک کشاورزی	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۳۸/۰	چای	وزارت جهاد کشاورزی - سازمان چای کشور	
۲۴۴۰/۰	۲۰۱/۷	۲۱۳/۰	۲۵۹/۰	۲۳۱/۲	دارو، شیر خشک کودکان و مواد بهداشتی	وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی	
۶۰/۰	۲۷۶/۶	۲۲۷/۸	۰۰۰	۰۰۰	برنج، روغن ، چای، پنیر، مرغ و کمک معیشت طلاق	بند (م) تبصره ۵ قانون بودجه	
۰۰۰	۰۰۰	۲۸/۵	۰/۰	۰/۰	فروش بلیط مترو	شرکت مترو	
۳۸۴/۰	۲۲۸/۰	۲۱۴/۶	۲۱۱/۴	۰۰۰	طرح طوبای	وزارت جهاد کشاورزی	
۲۶۱/۴	۴۰/۹	۰/۰	۱۹۲/۱	۲۹۳/۴	طرهای مختلف	سایر	
۴۹۸/۳	۳۵۴/۹	۵۸۴/۵	۲۷۷/۰	۰۰	طرهای مختلف	بند (ه) تبصره ۵ قانون بودجه و بند (ب) ماده ۴۶ قانون برنامه سوم	
۱۹۳۲۲/۸	۱۳۱۵۲/۵	۱۰۴۶۸/۰	۸۳۹۰/۵	۷۶۹۴/۱		جمع کل یارانه پرداختی	

ماخذ: وزارت اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان

۱- در سال ۱۳۸۱ علاوه بر ارقام مذکور در جدول، در مجموع مبلغ ۲۲۵۷۵/۳ میلیارد ریال بابت مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای از بودجه عمومی دولت پرداخت گردید.

۲- در سال ۱۳۸۱ علاوه بر ارقام مذکور در جدول، در مجموع مبلغ ۱۳۶۳۷/۸ میلیارد ریال بابت مابه التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای از بودجه عمومی دولت پرداخت گردید.

۳- عدد منفی یارانه روغن حاصل جمع جبری مابه التفاوت های دریافتی بابت توزیع روغن به نرخهای صنعتی و صنعتی و یارانه پرداختی بابت توزیع روغن به نرخ مصرف خانگی می باشد.

وضع مالی دولت

(به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)

مقایسه ارقام مصوب و عملکرد بودجه سال ۱۳۸۲

جدول شماره (۸۰)

(میلیارد ریال)

درآمد	درآمد	درصد تحقق	عملکرد	المصوب (۱)	المصوب (۱)
درآمدهای مالیاتی	درآمدهای مالیاتی	۷۸/۳	۷۸۸۲۴۶/۶	۱۰۰۶۲۲/۴	۱۰۰۶۲۲/۴
مالیاتهای مستقیم	مالیاتهای مستقیم	۸۷/۱	۶۵۰۹۹/۰	۷۴۷۸۰/۶	۷۴۷۸۰/۶
مالیات بر شرکتها	مالیات بر شرکتها	۹۰/۷	۳۲۰۳۳/۸	۳۵۳۱/۰	۳۵۳۱/۰
مالیات بر درآمد	مالیات بر درآمد	۱۰۶/۰	۲۰۳۷۵/۷	۱۹۲۲۶/۰	۱۹۲۲۶/۰
مالیات بر ثروت	مالیات بر ثروت	۷۶/۳	۹۰۰۸/۳	۱۱۸۰۰/۰	۱۱۸۰۰/۰
مالیاتهای غیر مستقیم	مالیاتهای غیر مستقیم	۶۱/۸	۲۶۴۹/۷	۴۲۸۵/۰	۴۲۸۵/۰
مالیات بر واردات	مالیات بر واردات	۸۳/۸	۳۳۰۶۵/۳	۳۹۴۶۹/۶	۳۹۴۶۹/۶
مالیات بر کالاهای خدمات	مالیات بر کالاهای خدمات	۶۹/۰	۲۲۴۰۰/۹	۳۲۴۶۲/۶	۳۲۴۶۲/۶
سایر درآمدها	سایر درآمدها	۱۵۲/۲	۱۰۶۶۴/۳	۷۰۰/۰	۷۰۰/۰
درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۵۳/۲	۱۳۷۷۳۷/۶	۲۵۸۴۱/۸	۲۵۸۴۱/۸
درآمدهای خدمات و فروش کالا	درآمدهای خدمات و فروش کالا	۲۲/۱	۲۶۱۹/۳	۱۵۶۹۵/۰	۱۵۶۹۵/۰
درآمدهای جرایم و خسارات	درآمدهای جرایم و خسارات	۹۴/۰	۵۰۴۸/۰	۵۳۷۲/۲	۵۳۷۲/۲
درآمدهای متفرقه	درآمدهای متفرقه	۷۹/۳	۱۲۲۷/۵	۱۵۴۷/۵	۱۵۴۷/۵
پرداختهای هزینه ای (جاری)	پرداختهای هزینه ای (جاری)	۱۱۹/۱	۳۸۴۲/۸	۳۲۲۷/۱	۳۲۲۷/۱
پرداختهای هزینه ای - ملی	پرداختهای هزینه ای - ملی	۹۸/۳	۱۷۸۲۵۵/۲	۱۸۱۳۵/۰	۱۸۱۳۵/۰
پرداخت ردیف های درآمد - هزینه ای دستگاههای اجرایی	پرداخت ردیف های درآمد - هزینه ای دستگاههای اجرایی	۹۶/۱	۱۳۳۵۲۱/۶	۱۳۸۹۴۴/۲	۱۳۸۹۴۴/۲
اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه سوم (۲)	اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه سوم (۲)	۲۷/۸	۲۸۸۳/۶	۱۰۳۶۴/۹	۱۰۳۶۴/۹
تقویت بنیه دفاعی (ردیف ۱۱۱۱۰۳)	تقویت بنیه دفاعی (ردیف ۱۱۱۱۰۳)	۷۴/۲	۵۳۰۵/۶	۷۱۵۵/۰	۷۱۵۵/۰
ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)	ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)	۶۶/۵	۷۶۴۴/۳		
یارانه کالاهای اساسی	یارانه کالاهای اساسی		۱۳۳۸۵/۲		
سایر	سایر		۱۸۸۲۴/۵		
پرداختهای هزینه ای - استانی	پرداختهای هزینه ای - استانی		۸۵۴۷۸/۳	۱۲۸۵۷۹/۳	۱۲۸۵۷۹/۳
تراز عملیاتی	تراز عملیاتی		۴۴۷۷۲۲/۶	۴۲۴۰۵/۹	۴۲۴۰۵/۹
واگذاری داراییهای سرمایه ای	واگذاری داراییهای سرمایه ای		-۹۹۴۱۸/۶	-۸۰۷۲۷/۶	-۸۰۷۲۷/۶
فروش نفت	فروش نفت		۱۲۹۰۳۰/۹	۱۲۶۸۵۱/۸	۱۲۶۸۵۱/۸
فروش نفت خام	فروش نفت خام		۱۲۸۱۱۵۳/۹	۱۲۴۲۳۲/۱	۱۲۴۲۳۲/۱
فروش فرآورده های نفتی - موضوع ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	فروش فرآورده های نفتی - موضوع ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت		۱۲۶۶۵۳/۹	۱۲۲۷۳۲/۱	۱۲۲۷۳۲/۱
سایر	سایر		۱۵۰/۰	۱۵۰/۰	۱۵۰/۰
تملک داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)	تملک داراییهای سرمایه ای (پرداختهای عمرانی)		۸۷/۰	۲۶۱۹/۷	۲۶۱۹/۷
تملک داراییهای سرمایه ای - ملی	تملک داراییهای سرمایه ای - ملی		۶۰۹۸۲/۹	۸۱۹۱۹/۷	۸۱۹۱۹/۷
پرداخت ردیفهای درآمد و هزینه ای دستگاههای اجرایی	پرداخت ردیفهای درآمد و هزینه ای دستگاههای اجرایی		۵۰۴۴۶/۷	۶۵۸۸۹/۰	۶۵۸۸۹/۰
ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)	ما به التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه ای (ردیف ۵۰۳۶۲۱)		۲۳۷۰/۷	۹۲۶۲/۹	۹۲۶۲/۹
			۲۵۱/۶		

۹۶/۶	۲۸۹۶/۷	۳۰۰۰/۰	اوراق مشارکت موضوع بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه ۱۳۸۲
۱۰۰/۰	۱۸۲۸۴/۹	۱۸۲۸۵/۰	پرداخت موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه ۱۳۸۲
۶۵/۷	۱۰۵۳۶/۲	۱۶۰۳۰/۷	تملک داراییهای سرمایه ای استانی
۱۵۱/۴	۶۸۰۴۸/۰	۴۴۹۳۲/۱	خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای
۸۷/۶	-۳۱۳۷۰/۶	-۳۵۷۹۵/۵	تراز عملیاتی و سرمایه ای (۳)
۸۷/۶	۳۱۳۷۰/۶	۲۵۷۹۵/۵	خالص واگذاری داراییهای مالی
۷۷/۸	۵۵۵۰۷/۵	۷۱۳۴۹/۲	واگذاری داراییهای مالی
۵/۳	۷۶/۷	۱۴۴۱/۲	استفاده از منابع خارجی
۱۲/۹	۷۳/۳	۵۷۰/۰	وصولی از محل تسهیلات بانک جهانی
۰/۰	۰/۰	۸۶۷/۹	وصولی از محل کمکهای بانک توسعه اسلامی
۱۰۳/۰	۳/۴	۳/۳	دریافت اصل وامهای خارجی دولت
۷۹/۳	۵۵۴۳۰/۸	۶۹۹۰۸/۰	استفاده از منابع داخلی
۹۸/۷	۷۶۸۲/۵	۷۷۸۵/۰	فروش اوراق مشارکت
۹۸/۱	۵۲۹۷/۵	۵۴۰۰/۰	بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲
۱۰۰/۰	۲۲۸۵/۰	۲۳۸۵/۰	بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال (۱۳۸۲)
۱۴/۱	۲۵۳۱/۲	۱۸۰۰/۰	وصولی از محل واگذاری شرکهای دولتی
۱/۹	۲۰۴/۳	۱۱۰۰/۰	موضوع بند (د) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۲ (جمعی - خرجی)
۲۲/۲	۲۳۲۶/۹	۷۰۰۰/۰	موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه سوم
۱۲۵/۸	۲۴۲/۸	۱۹۳/۰	دریافت اصل وامهای داخلی دولت
۱۶۸/۴	۱۶۸۴/۳	۱۰۰۰/۰	برگشتی از پرداختهای سالهای قبل
۱۰۰/۸	۴۲۳۹۰/۰	۴۲۹۳۰/۰	استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
۱۰۰/۰	۱۵۹۰۰/۰	۱۵۹۰۰/۰	موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱
۱۰۰/۰	۱۹۸۷۵/۰	۱۹۸۷۵/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی (از محل ۲/۵ میلیارد ریال)
۱۰۵/۰	۷۵۱۵/۰	۷۱۵۵/۰	اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه سوم
۶۷/۹	۲۴۱۳۶/۹	۳۵۵۵۳/۷	تملک داراییهای مالی
۱۰۰/۰	۱۹۸۷۵/۰	۱۹۸۷۵/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی
۱/۹	۲۰۴۳	۱۱۰۰/۰	بازپرداخت بدھی دولت به صندوق های بیمه و بازنیستگی
۸۶/۷	۴۰۵۷/۶	۴۶۷۸/۷	سایر

مأخذ: خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

- براساس ذیل ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۲ ، ، درصد رقم صرفه جویی ضمن اجرای بودجه از پرداختهای هزینه ای و ۳۰ درصد از تملک داراییهای سرمایه ای کسر گردیده است.
- طبق قانون اصلاح ماده (۶۰) و جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم و قانون بودجه سال ۱۳۸۲، دولت مجاز است معادل ریالی مبلغ ۹۰۰ میلیون دلار بابت پرداخت مطالبات قانونی و پاداش بازنیستگی کارکنان دولت از حساب ذخیره ارزی برداشت کند.
- تراز عملیاتی و سرمایه ای دولت از مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بدست می آید.
- از مجموع ۲/۳ میلیارد دلار رقم مصوب بند (م) تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ ، معادل ۲۲۸۵ میلیارد ریال (۰/۳ میلیارد دلار) در قسمت فروش اوراق مشارکت و معادل ۱۵۹۰۰ میلیارد ریال (۲ میلیارد دلار) در قسمت استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی طبقه بندی شده است.

وضع مالی دولت

(به استثنای درآمدها و پرداختهای اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)

(میلیارد ریال)

سال (۱)										
سهم (درصد)		درصد تغییر								
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	درآمدها	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۶/۹	۱۶/۹	۷۸۸۳۶/۶	۶۲۱۰/۸/۶	۵۳۱۴۶/۱	۴۴۸۴۶/۶	۴۷۹۷۱/۵	درآمدهای مالیاتی	
۸۲/۶	۸۰/۷	۲۹/۸	۲۰/۰	۶۵۰۹۹/۰	۵۰۱۴۱/۱	۴۱۷۸۶/۱	۳۶۵۸۵/۲	۴۰۲۶۵/۷	مالیاتهای مستقیم	
۴۰/۶	۴۱/۳	۲۴/۹	۱۱/۶	۲۲۰۳۳/۸	۲۵۶۵۲/۷	۲۲۹۸۸/۰	۱۹۵۸۴/۶	۱۶۵۸۴/۰	مالیات بر شرکتها	
۲۵/۸	۲۳/۸	۳۸/۱	۱۹/۳	۲۰۳۷۵/۷	۱۴۷۵۸/۴	۱۲۳۷۱/۹	۱۱۲۹۵/۵	۱۰۰۴۸/۴	مالیات برآمد	
۱۱/۴	۱۲/۳	۹/۲	-۵/۲	۹۰۰۸/۳	۸۲۴۷/۶	۸۷۰۳/۷	۶۸۳۴/۰	۵۳۸۳/۱	مالیات بر ثروت	
۳/۴	۴/۳	۰/۱	۳۸/۴	۲۶۴۹/۷	۲۶۴۶/۶	۱۹۱۲/۴	۱۴۵۵/۱	۱۱۵۲/۵	مالیاتهای غیر مستقیم	
۴۱/۹	۳۹/۴	۳۵/۰	۳۰/۳	۲۳۰۶۵/۳	۲۴۴۸۸/۵	۱۸۷۹۸/۲	۱۷۰۰۰/۶	۲۳۶۸۱/۷	مالیات بر واردات	
۲۸/۴	۲۶/۴	۳۶/۶	۳۸/۵	۲۲۴۰/۹	۱۶۳۹۸/۳	۱۱۸۴۰/۶	۸۰۹۳/۲	۵۹۲۴/۹	مالیات بر کالاهای خدمات	
۱۳/۵	۱۳/۰	۳۱/۸	۱۶/۳	۱۰۶۶۴/۳	۸۰۹۰/۲	۶۹۵۷/۶	۸۹۰۷/۴	۱۷۷۵۶/۸	سایر درآمدها	
۱۷/۴	۱۹/۳	۱۴/۸	۵/۳	۱۳۷۳۷/۶	۱۱۹۶۷/۴	۱۱۳۶۰/۰	۸۲۶۱/۴	۷۷۰۵/۸	درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	
۴/۶	۶/۴	-۸/۹	۲۰۷/۳	۳۶۱۹/۳	۳۹۷۱/۴	۱۲۹۲/۳	۴۰۱/۲	۱۳۷۰/۴	درآمدهای خدمات و فروش کالا	
۶/۴	۶/۷	۲۰/۷	-۱۸/۸	۵۰۴۸/۰	۴۱۸۱/۸	۵۱۵۲/۲	۵۰۷۵/۴	۴۰۰۳/۹	درآمدهای جرایم و خسارات	
۱/۶	۱/۵	۳۵/۷	۱۳۱/۱	۱۲۲۷/۵	۹۰۴/۹	۳۹۱/۶	۳۴۳/۰	۳۱۵/۲	درآمدهای متفرقه	
۴/۹	۴/۷	۳۲/۱	-۳۵/۷	۳۸۴۲/۸	۲۹۰۹/۳	۴۵۲۳/۹	۲۴۴۱/۸	۲۰۱۶/۳	پرداختهای هزینه‌ای (جاری)	
		۲۰/۲	۴۲/۶	۱۷۸۲۵۵/۲	۱۴۸۲۹۷/۳	۱۰۳۹۶۲/۸	۸۵۰۶۱/۸	۶۷۷۳۶/۰	تراز عملیاتی	
		۱۵/۳	۶۹/۶	-۹۹۴۱۸/۶	-۸۶۱۸۸/۷	-۵۰۸۱۶/۷	-۴۰۲۱۵/۲	-۱۹۷۶۴/۵	واگذاری داراییهای سرمایه‌ای	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۵/۱	۴۲/۵	۱۲۹۰۳۰/۹	۱۰۳۱۰/۶	۷۲۳۳۳/۴	۵۹۷۹۴/۲	۴۴۳۴۴/۲	فروش نفت	
۹۹/۳	۹۹/۵	۲۵/۰	۴۲/۵	۱۲۸۱۵۳/۹	۱۰۲۵۵۳/۴	۷۱۹۵۷/۱	۵۹۴۴۸/۵	۴۴۱۷۰/۴	فروش نفت خام	
۹۸/۲	۹۸/۰	۲۵/۳	۴۰/۴	۱۲۶۶۵۳/۹	۱۰۱۰۵۳/۴	۷۱۹۵۷/۱	۵۷۶۲۴/۷	۴۰۰۲۲/۰	فروش نفت خام	
۹۸/۲	۹۸/۰	۲۵/۳	۳۴۸/۹	۱۲۶۶۵۳/۹	۱۰۱۰۵۳/۴	۲۲۵۱۲/۰	۲۰۱۲۵/۰	۲۱۸۱۷/۰	ما به التفاوت فروش ارز حاصل از صادرات نفت	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴۹۴۴۵/۱	۳۷۴۹۹/۷	۱۸۲۱۵/۰	فروش نفت کوهه و فرآورده‌های نفتی	
۱/۲	۱/۵	۰/۰	۰	۱۵۰/۰/۰	۱۵۰/۰/۰	۰/۰	۱۸۲۳/۸	۴۱۴۸/۴	(ماده ۷۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)	
۰/۷	۰/۵	۶۰/۰	۴۵/۷	۸۷۷/۰	۵۴۸/۲	۳۷۶/۳	۳۴۵/۷	۱۷۳/۸	سایر	
۰/۰	۰/۱	-۵۴/۶	۱۴۴/۶	۲۳/۶	۵۲/۱	۲۱/۳	۲۳/۱	۲۶/۱	فروش ساختمان‌ها و تاسیسات دولتی	
۰/۲	۰/۱	۴۷/۷	۴۰/۹	۲۰۴/۱	۱۳۸/۲	۹۸/۱	۷۶/۵	۷۷/۹	فروش و واگذاری اراضی	
۰/۲	۰/۱	۸۰/۶	۱۸/۴	۲۵۷/۶	۱۴۲/۷	۱۲۰/۵	۷۵/۸	۶۹/۸	فروش ماشین آلات و تجهیزات	
۰/۳	۰/۲	۸۲/۰	۵۷/۸	۳۹۱/۷	۲۱۵/۲	۱۳۶/۴	۱۷۰/۳	۰/۰	فروش و واگذاری سایر داراییهای سرمایه‌ای	
		۶۳/۹	۵۴/۵	۶۰۹۸۲/۹	۳۷۷۲۱۲/۵	۲۴۰۸۷/۶	۲۳۵۵۹/۸	۲۵۰۲۳/۶	تملک داراییهای سرمایه‌ای (پرداختهای عمرانی)	
		۳/۳	۲۶/۶	۶۸۰۴۸/۰	۶۵۸۸۹/۱	۴۸۲۴۵/۸	۳۶۲۲۴/۴	۱۹۳۲۰/۶	خالص واگذاری داراییهای سرمایه‌ای	

									تراز عملیاتی و سرمایه ای (۲)
									خالص و اگذاری داراییهای مالی
									و اگذاری داراییهای مالی
									استفاده از منابع خارجی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۸	□	۵۵۵۰۷/۵	۴۷۹۳۷/۷	۲۲۸۰/۱	۴۷۶۶/۳	۲۸۹۵/۷	
+۱	+۱/۶	-۷۳/۳	۲۵/۲	۷۶/۷	۲۸۷/۴	۲۲۹/۶	۱۷۵/۷	۱۷۱/۷	وصولی از محل تسهیلات بانک جهانی
+۱	+۰/۵	-۷۰/۴	۸/۲	۷۳/۳	۲۴۷/۷	۲۲۸/۹	۱۷۵/۰	۱۵۴/۰	وصولی از محل کمکهای بانک توسعه اسلامی
+۰	+۰/۱	-۱۰۰/۰	۰	۰/۰	۳۶/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	دریافت اصل وامهای خارجی دولت
+۰	+۰/۰	۳/۰	۳۷۱/۴	۳/۴	۳/۳	۰/۷	۰/۷	۱۷/۷	
۹۹/۹	۹۹/۴	۱۶/۳	□	۵۵۴۴۰/۸	۴۷۶۵۰/۳	۳۱۵۰/۵	۴۵۹۰/۶	۲۷۷۲۴/۰	استفاده از منابع داخلی
+۰	+۰/۰	۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	استقرار از سیستم بانکی
۱۳/۸	۵/۲	۲۰۷/۵	۸/۴	۷۶۸۲/۵	۲۴۹۸/۱	۲۲۰۵/۳	۲۰۴۹/۸	۱۸۸۴/۳	فروش اوراق مشارکت
۹/۵	۵/۲	۱۱۲/۱	۸/۴	۵۲۹۷/۵	۲۴۹۸/۱	۲۲۰۵/۳	۲۰۴۹/۸	۱۸۸۴/۳	بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲
۴/۳	+۰/۰	۰	۰	۲۳۸۵/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال (۳) ۱۳۸۲
۴/۶	۱۷/۴	-۶۹/۷	□	۲۵۳۱/۲	۸۳۶۴/۰	۹۳/۶	۰/۲	۴/۲	وصولی از محل و اگذاری شرکتهای دولتی
۰/۴	۱۵/۲	-۹۷/۲	۰	۲۰۴/۳	۷۳۰۶/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	موضوع بند (ذ) تبصره (۵) قانون بودجه ۱۳۸۲ (جمعی- خرجی)
۴/۲	۲/۲	۱۲۰/۱	□	۲۳۲۶/۹	۱۰۵۷/۳	۹۳/۶	۰/۲	۴/۲	موضوع ماده ۱۹ قانون برنامه سوم
۰/۴	+۰/۳	۸۹/۴	-۵/۶	۲۴۲/۸	۱۲۸/۲	۱۳۵/۸	۱۶۲/۶	۱۹۵/۵	دریافت اصل وامهای داخلی دولت
۳/۰	۱/۸	۱۱۴/۸	۲۷/۳	۱۶۸۴/۳	۷۸۴/۰	۶۱۵/۸	۱۲۸۷/۲	۶۴۰/۰	برگشتی از پرداختهای سالهای قبل
۷۸/۰	۷۴/۸	۲۰/۷	۰	۴۲۲۹/۰	۳۵۸۷۶/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی
۲۸/۶	۳۴/۷	-۴/۴	۰	۱۵۹۰۰/۰	۱۶۶۲۶/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	موضوع بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۱
۳۵/۸	۴۰/۲	۳/۲	۰	۱۹۸۷۵/۰	۱۹۲۵۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی (۲/۵ میلیارد ریال)
۱۳/۵	+۰/۰	۰	۰	۷۵۱۵/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	اصلاح ماده ۶۰ قانون برنامه سوم (۴)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۱۲/۷	□	۲۴۱۳۶/۹	۲۷۶۳۸/۱	۸۰۹/۲	۷۸۵/۵	۲۴۵۱/۸	تملک داراییهای مالی
۸۲/۳	۶۹/۷	۳/۲	۰	۱۹۸۷۵/۰	۱۹۲۵۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بازپرداخت تسهیلات خارجی (از محل ۲/۵ میلیارد ریال)
۰/۸	۲۶/۴	-۹۷/۲	۰	۲۰۴/۳	۷۳۰۶/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بازپرداخت بدنه دولت به صندوق های بیمه و بازنیستگی
۱۶/۸	۳/۹	۲۷۵/۲	۳۳/۶	۴۰۵۷/۶	۱۰۸۱/۴	۸۰۹/۲	۷۸۵/۵	۲۴۵۱/۸	سایر

مأخذ: خزانه داریکا، وزارت امور اقتصادی و دارایی

- ۱- به دلیل تغییر طبقه بندي اقلام بودجه اى در سال ۱۳۸۱، قابلیت مقایسه آمار سال مزبور با سالهای قبل بطور کامل امکان پذیر نمی باشد.

۲- تراز عملیاتی و سرمایه ای دولت از مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری داراییهای سرمایه ای بدست می آید.

۳- از مجموع $\frac{2}{3}$ میلیارد ریال رقم مصوب بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۲، معادل $2285 \text{ میلیارد دلار} / \frac{2}{3}$ میلیارد ریال (۰.۶ میلیارد دلار) در قسمت فروش اوراق مشارکت و معادل $15900 \text{ میلیارد ریال}$ (۲ میلیارد دلار) در قسمت استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی طبقه بندي شده است.

۴- طبق قانون اصلاح ماده ۶۰ و جدول شماره ۲ قانون برنامه سوم و قانون بودجه سال ۱۳۸۲، دولت مجاز است معادل ریالی مبلغ 900 میلیون دلار بابت پرداخت مطالبات قانونی و پاداش بازنشستگی کارکنان دولت از حساب ذخیره از زیر داشت کند.

**درآمدهای مالیاتی دولت
(به استثنای درآمدهای اختصاصی)**

جدول شماره (۸۲)

(میلیارد ریال)

سال										
سهم (درصد)(۱)		درصد تغییر								
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۳۱/۳	۲۹/۴	۳۸/۱	۱۹/۳	۲۰۳۷۵/۷	۱۴۷۵۸/۴	۱۲۳۷۱/۹	۱۱۲۹۵/۵	۱۰۰۴۸/۴	مالیات بر شرکتها	
۱۴/۲	۱۰/۱	۸۲/۴	۱۳/۵	۹۲۵۱/۷	۵۰۷۲/۲	۴۴۶۷/۹	۴۸۹۹/۲	۴۹۲۹/۳	اشخاص حقوقی دولتی	
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۴/۶	عملکرد مراکز تهیه و توزیع کالا	
۱۷/۱	۱۹/۳	۱۴/۹	۲۲/۵	۱۱۱۲۴/۰	۹۶۸۵/۲	۷۹۰۴/۰	۶۳۹۶/۳	۵۱۰۴/۵	اشخاص حقوقی غیر دولتی	
۱۳/۸	۱۶/۴	۹/۲	-۵/۲	۹۰۰۸/۳	۸۲۴۷/۶	۸۷۰۳/۷	۶۸۳۴/۰	۵۳۸۳/۱	مالیات بر درآمد	
۶/۶	۷/۴	۱۵/۴	-۱۹/۹	۴۲۷۶/۶	۳۷۰۶/۹	۴۶۲۵/۱	۳۴۱۲/۵	۲۴۶۹/۲	حقوق	
۶/۴	۷/۹	۶/۱	۱۵/۸	۴۱۷۹/۳	۳۹۳۹/۳	۳۴۰۲/۰	۲۹۲۶/۹	۲۴۲۴/۲	مشاگل	
۰/۸	۱/۱	-۱/۹	-۱/۶	۵۲۸/۵	۵۳۸/۹	۵۴۷/۵	۴۰۹/۲	۳۹۸/۳	مستغلات	
۰/۰	۰/۱	-۶۱/۸	-۵۱/۵	۲۲/۹	۶۲/۶	۱۲۹/۱	۸۴/۴	۹۱/۴	سایر	
۴/۱	۵/۳	۰/۱	۲۸/۴	۲۶۴۹/۷	۲۶۴۶/۶	۱۹۱۲/۳	۱۴۵۵/۱	۱۱۵۲/۵	مالیات بر ثروت	
۱/۷	۲/۰	۸/۶	۱۴/۲	۱۰۸۴/۸	۹۹۸/۷	۸۷۴/۵	۶۹۹/۶	۵۷۵/۲	نقل و انتقالات و سرقفلی	
۰/۳	۰/۵	-۱۱/۳	۱۴/۵	۲۱۹/۹	۲۴۸/۰	۲۱۶/۵	۱۸۶/۴	۱۶۹/۷	ارث	
۲/۱	۲/۸	-۴/۵	۸۲/۵	۱۳۳۶/۵	۱۳۹۹/۹	۷۶۶/۹	۵۲۹/۵	۳۶۴/۶	حق تمبر ، چک ، برات ، سفته و ...	
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۸/۵	۰/۰	۵۴/۴	۳۹/۶	۴۳/۰	سایر	
۴۹/۲	۵۱/۲	۲۴/۹	۱۱/۶	۳۲۰۳۳/۸	۲۵۶۵۲/۷	۲۲۹۸۷/۹	۱۹۵۸۴/۶	۱۶۵۸۴/۰	جمع مالیاتهای مستقیم	
۳۴/۴	۳۲/۷	۳۶/۶	۳۸/۵	۲۲۴۰/۹	۱۶۳۹۸/۳	۱۱۸۴۰/۶	۸۰۹۳/۲	۵۹۲۴/۹	مالیات بر واردات	
۳۴/۰	۳۱/۸	۳۸/۶	۴۰/۴	۲۲۱۱۰/۳	۱۵۹۵۵/۵	۱۱۳۶۸/۱	۷۶۳۸/۰	۵۵۷۷/۲	حقوق ورودی (۲)	
۰	۳/۸	۰	۹۸/۲	۰۰۰	۱۹۱۵/۲	۹۶۶/۳	۷۰۰/۸	۶۲۶/۶	حقوق گمرکی	
۰	۱۹/۸	۰	۶۰/۳	۰۰۰	۹۹۵۰/۵	۶۲۰۷/۱	۳۴۵۷/۱	۲۴۱۹/۰	سود بازرگانی	
۰	۸/۲	۰	-۲/۵	۰۰۰	۴۰۸۹/۸	۴۱۹۴/۶	۳۴۸۰/۱	۲۵۳۱/۶	حق ثبت سفارش کالا	
۰/۴	۰/۱	۰	۰	۲۹۰/۸	۴۷/۵	۰/۰	۱۲/۴	۱۳/۵	حقوق ورودی واردات کالاهای وزارت خانه ها (جمعی - خرجی)	
۰/۰	۰/۴	-۱۰۰/۰	۱۹/۵	۰/۰	۲۱۳/۰	۱۷۸/۳	۲۲۴/۶	۱۱۳/۲	دودرصد بهای کالاهای وارداتی - آموزش و پرورش	

صندوق ضمانت صادرات - یک درصد

۰/۰	۰/۳	-۱۰۰/۰	۲۲/۳	۰/۰	۱۷۱/۴	۱۴۰/۲	۱۰۱/۱	۸۶/۴	ارزش سیف کالاهای وارداتی
۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	-۹۲/۹	۰/۰	۱۰/۹	۱۵۴/۰	۱۱۷/۱	۱۳۴/۶	سایر
۱۶/۴	۱۶/۱	۳۱/۸	۱۶/۳	۱۰۶۶۴/۳	۸۰۹۰/۲	۶۹۵۷/۶	۸۹۰۷/۴	۱۷۷۵۶/۸	مالیات بر کالاهای و خدمات
۱/۵	۰/۲	۹۶۱/۱	۵/۶	۹۴۶/۵	۸۹/۲	۸۴/۵	۷۶/۴	۷۶/۴	فروش فرآورده های نفتی
۰/۴	۰/۷	-۲۴/۰	۳/۶	۲۵۶/۶	۳۳۷/۵	۳۲۵/۷	۳۲۶/۵	۲۹۸/۵	فروش نوشابه های غیرالکلی
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۲۰/۹	۱۶۰/۳	۱۵۵/۸	مالیات اتومبیل (شماره گذاری)
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۷۶۹/۱	۱۳۹۶/۵	۱۰۰۷/۹	مالیات مقطوع اتومبیل
۱/۱	۰/۹	۶۰/۴	۲۸/۹	۷۱۹/۱	۴۴۸/۲	۳۴۷/۶	۲۹۲/۴	۲۳۸/۹	مالیات بر نقل و انتقالات اتومبیل
۰/۲	۰/۲	۴۱/۵	۱۸/۴	۱۲۳/۰	۸۶/۹	۷۳/۴	۱۰۱/۷	۱۰۵/۵	فروش سیگار
۰/۸	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۵۵۰/۴	۰/۰	۳۳۰/۴	۴۰۶/۳	۳۳۷/۹	حق اشتراک تلفن‌های خودکار و خدمات مخابراتی بین المللی
۷/۷	۷/۳	۳۷/۲	۳۳۴/۶	۵۰۱۰/۳	۳۶۵۰/۷	۸۴۰/۱	۲۳۴۱/۱	۱۰۴۲/۵	(۳) قانون بودجه ۱۳۸۱ (۳۵) وزرات نفت - درآمد حاصل از اصلاح
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۰۲۴/۳	۶۹۸/۳	۰/۰	قیمت حاملهای انرژی
۰/۰	۰/۰	۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۳۱۶/۶	۱۳۶۶/۹	۰/۰	عوارض بهینه سازی مصرف انرژی
۰/۰	۴/۸	-۱۰۰/۰	۰	۰/۰	۲۳۹۳/۸	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مالیات علی الحساب شرکتهای بخش انرژی
۰/۰	۰/۱	-۱۰۰/۰	-۶۶/۰	۰/۰	۲۵/۴	۱۰۴/۱	۱۹۴/۰	۱۸۹/۰	شرکت دخانیات ایران - عوارض تولید و واردات سیگار
۴/۷	۲/۱	۱۹۱/۷	۱۰۱/۳	۳۰۵۸/۴	۱۰۴۸/۵	۵۲۰/۹	۱۵۴۷/۰	۱۴۳۰۴/۴	سایر
۵۰/۸	۴۸/۸	۳۵/۰	۳۰/۳	۳۳۰۶۵/۳	۲۴۴۸۸/۵	۱۸۷۹۸/۲	۱۷۰۰۰/۶	۲۳۶۸۱/۷	جمع مالیاتهای غیر مستقیم
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۸	۲۰/۰	۶۵۰۹۹/۰	۵۰۱۴۱/۱	۴۱۷۸۶/۱	۳۶۵۸۵/۲	۴۰۲۶۵/۷	جمع کل

مأخذ: خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

۱- اختلاف در سر جمع ناشی از گردکردن ارقام می باشد.

۲- تا سال ۱۳۸۱ حقوق ورودی معادل حقوق گمرکی، حق ثبت سفارش کالا و سود بازرگانی می باشد.

۳- در سال ۱۳۸۲ کل رقم معادل مالیات حاصل از واگذاری تلفن همراه است.

جدول شماره (۸۳)

سایر درآمدهای دولت									
(به استثنای درآمدهای اختصاصی و بدون احتساب رقم شفاف سازی قیمت حاملهای انرژی)									
(میلیارد ریال)		سهم (درصد)(۲)		درصد تغییر		سال (۱)			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲۶/۳	۳۳/۲	-۸/۹	۲۰۷/۳	۲۶۱۹/۳	۲۹۷۱/۴	۱۲۹۲/۳	۴۰۱/۲	۱۳۷۰/۴	درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۶/۹	۱/۹	۳۱۸/۵	-۴۳/۸	۹۴۶/۸	۲۲۶/۲	۴۰۲/۴	۲۴۷/۴	۱۵۸/۷	سود سهام شرکتهای دولتی
۰/۰	۰/۰	-۳۸/۳	۳۰۰/۰	۰/۷	۱/۲	۰/۳	۰/۳	۰/۳	بهره وامهای دولت در خارج از کشور
۱۹/۴	۲۱/۳	-۲۸/۶	۳۲۰/۹	۲۶۷۱/۷	۳۷۴۴/۰	۸۸۹/۶	۱۵۳/۵	۱۲۱۱/۴	سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت
۰/۰	۲/۷	-۱۰۰/۰	۸/۳	۰/۰	۳۲۵/۰	۳۰۰/۰			سازمان بنادر و کشتیرانی - انتقال به درآمد عمومی
۰/۴	۰/۶	-۱۵/۷	۰	۵۹/۰	۷۰/۰				شرکت مخابرات ایران - انتقال به درآمد عمومی
۰/۰	۲۱/۰	-۱۰۰/۰	۰	۰/۰	۲۵۱۸/۵				انتقال از منابع شرکتهای دولتی
۰/۰	۱/۸	-۱۰۰/۰	۵۸/۹	۰/۰	۲۱۳/۱	۱۳۴/۱			یک درصد سود ناخالص شرکتها (ماده ۱۷۵ قانون برنامه)
۱۹/۰	۵/۲	۳۲۲/۲	۱۹۷/۷	۲۶۱۲/۷	۶۱۷/۴	۲۰۷/۴			سایر
۳۶/۷	۳۴/۹	۲۰/۷	-۱۸/۸	۵۰۴۸/۰	۴۱۸۱/۸	۵۱۵۲/۲	۵۰۷۵/۴	۴۰۰۳/۹	درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا(۳)
۳۴/۷	۳۳/۴	۱۹/۵	-۲/۱	۴۷۷۲/۸	۳۹۹۳/۰	۴۰۷۸/۱	۴۳۱۳/۶	۳۴۱۷/۳	درآمد حاصل از خدمات
۱۹/۱	۱۴/۸	۴۸/۱	۱/۹	۲۶۲۲/۱	۱۷۷۰/۹	۱۷۳۸/۰	۱۳۳۰/۷	۹۲۹/۸	خدمات قضایی و ثبتی
۲/۸	۱/۷	۹۰/۴	۱۳/۰	۳۹۰/۳	۲۰۵/۰	۱۸۱/۴	۱۴۲/۴	۱۳۲/۲	خدمات انتظامی
۱/۵	۱/۲	۴۲/۰	۱۷/۹	۲۰۵/۹	۱۴۵/۰	۱۲۳/۰	۲۲۴/۷	۱۹۵/۴	خدمات آموزشی و فرهنگی
۴/۹	۴/۲	۳۳/۴	۲۷/۷	۶۷۴/۶	۵۰۵/۶	۳۹۵/۸	۳۰۰/۲	۲۳۹/۰	خدمات کشاورزی و صنعتی
۰/۰	۵/۰	-۱۰۰/۰	-۲۵/۴	۰/۰	۶۰۰/۳	۸۰۴/۸	۶۱۳/۵	۳۷۴/۰	شرکت فرودگاههای کشور - بهای خدمات پروازی
۶/۴	۶/۴	۱۴/۹	-۸/۳	۸۸۰/۰	۷۶۶/۲	۸۳۵/۱	۱۷۰۱/۱	۱۵۴۶/۹	سایر
۱/۸	۱/۵	۴۳/۹	-۸۳/۶	۲۵۱/۱	۱۷۴/۵	۱۰۶۲/۸	۷۴۹/۹	۵۷۷/۳	درآمدهای حاصل از فروش کالا
۰/۱	۰/۱	۲۴/۱	۰	۱۰/۸	۸/۷				فروش کالاهای کشاورزی
۱/۰	۱/۰	۱۰/۵	۰	۱۳۳/۰	۱۲۰/۴				فروش کالاهای صنعتی
۰/۸	۰/۴	۱۳۶/۳	۰	۱۰۷/۳	۴۵/۴				سایر
۰/۲	۰/۱	۶۸/۵	۲۶/۸	۲۴/۱	۱۴/۳	۱۱/۳	۱۱/۹	۹/۳	درآمدهای حاصل از اجاره
۸/۹	۷/۶	۳۵/۷	۱۳۱/۱	۱۲۲۷/۵	۹۰۴/۹	۳۹۱/۶	۳۴۳/۰	۳۱۵/۲	درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات
۳/۳	۳/۱	۲۵/۰	۱۹/۰	۴۵۷/۱	۳۶۵/۷	۳۰۷/۴	۲۸۲/۲	۲۵۹/۸	نیروی انتظامی - جرایم رانندگی
۲/۵	۱/۷	۷۲۳/۷	۰	۳۵۰/۱	۲۰۱/۶	۲۹/۸	۱۹/۱	۱۹/۰	سازمان تامین اجتماعی - جرایم و خسارات
۲/۳	۲/۲	۱۸/۹	۰	۳۱۳/۱	۲۶۳/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	ستاد مبارزه با مواد مخدر - مبارزه با قاچاق
۰/۸	۰/۶	۴۴/۵	۳۶/۴	۱۰۷/۲	۷۴/۲	۵۴/۴	۴۰/۷	۳۶/۴	سایر
۲۸/۰	۲۴/۳	۳۲/۱	-۳۵/۷	۳۸۴۲/۸	۲۹۰۹/۳	۴۵۲۳/۹	۲۴۴۱/۸	۲۰۱۶/۳	درآمدهای متفرقه
۱/۲	۱/۲	۱۳/۹	۳۴/۲	۱۶۳/۲	۱۴۲/۳	۱۰۶/۸	۱۲۵/۲	۷۰/۴	گمرک ایران
۳/۱	۵/۸	-۳۸/۳	۵۲/۰	۴۲۸/۹	۶۹۵/۳	۴۵۷/۳	۶۷۱/۰	۹۷۸/۸	سازمان حمایت تبصره ۵ قانون بودجه
۰/۰	۰/۰	۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مازاد درآمدهای استانی - تصریه ۴۵ قانون بودجه سال
۰/۰	۰/۱	-۱۰۰/۰	۰	۰/۰	۱۰/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درآمد موضوع ماده ۱۴۲ قانون برنامه سوم
۲۳/۷	۱۷/۲	۵۷/۸	-۴۸/۰	۳۲۵۰/۷	۲۰۶۰/۲	۳۹۵۹/۸	۱۶۴۵/۶	۹۶۷/۱	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۴/۸	۵/۳	۱۳۷۳۷/۶	۱۱۹۶۷/۴	۱۱۳۶۰/۰	۸۲۶۱/۴	۷۷۰۵/۸	جمع سایر درآمدها

مأخذ: خزانه داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی

۱- به دلیل تغییر طبقه بندي اقلام بودجه اي ، قابلیت مقایسه آمار سالهای ۱۳۸۲ الی ۱۳۷۹ با سالهای قبل بطور کامل امکان پذیر نمي باشد.

۲- اختلاف در سرجمع ناشی از ۳/۲ میلیارد ریال اختلاف رقم عملکرد ردیف «خدمات آموزشی و فرهنگی» با رقم گزارش شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی است که به ردیف

«سایر» منتقل شده است.

جدول شماره (۸۴)

موازنہ پرداختها (۱)						
(میلیون دلار)	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۸۱۶	۳۵۸۵	۵۹۸۵	۱۲۵۰۰	۶۵۸۹		تراز حساب‌جاري
۴۴۳۰	۶۲۰۱	۵۷۷۵	۱۳۳۷۵	۷۵۹۷		تراز بازارگانی
۳۳۹۹۱	۲۸۲۳۷	۲۳۹۰۴	۲۸۴۶۱	۲۱۰۳۰		صادرات
۲۷۳۵۵	۲۴۹۶۶	۱۹۳۳۹	۲۴۲۸۰	۱۷۰۸۹		نفت و گازو فرآورده های نفتی
۶۶۳۶	۵۲۷۱	۴۵۶۵	۴۱۸۱	۳۹۴۱		سایر
۲۹۵۶۱	۲۲۰۳۶	۱۸۱۲۹	۱۵۰۸۶	۱۲۴۴۳		واردات
-۴۵۳۵	-۳۵۰۳	-۴۹۵	-۱۴۸۵	-۱۵۴۳		خدمات
۶۲۴۹	۵۰۲۵	۳۴۸۸	۲۰۱۲	۱۳۹۶		دریافتها
۱۷۰۴	۱۳۱۶	۷۲۱	۴۵۰	۳۱۰		کرایه حمل و بیمه
۲۳۳	۲۵۰	۲۳۱	۲۱۰	۱۸۳		خدمات مسافري
۱۰۳۳	۱۳۵۷	۸۹۱	۴۶۷	۴۰۳		مسافرت
۷۸۱	۶۵۳	۶۵۵	۲۱۵	۱۸۱		درآمد سرمایه گذاري
۱۰۹۹	۶۳۲	۵۷۶	۳۶۸	۲۳۹		سایر خدمات دولتي
۱۳۹۹	۸۱۷	۴۰۴	۳۰۲	۸۰		سایر خدمات خصوصي
۱۰۷۸۴	۸۵۲۸	۳۹۸۲	۳۴۹۷	۲۹۲۹		پرداختها
۷۵۶	۴۳۴	۱۵۳۹	۱۳۴۷	۱۲۴۰		کرایه حمل و بیمه
۲۷۸	۲۴۰	۶	۳	۸		خدمات مسافري
۳۸۴۲	۳۷۵۰	۷۰۸	۶۶۸	۶۳۱		مسافرت
۱۰۴۶	۱۰۸۲	۳۹۷	۳۷۰	۴۷۳		هزینه سرمایه گذاري
۳۳۰۶	۲۰۶۵	۱۱۳۵	۹۶۶	۵۵۲		سایر خدمات دولتي
۱۵۵۶	۹۵۷	۱۹۸	۱۴۲	۲۵		سایر خدمات خصوصي
۹۲۱	۸۸۷	۷۰۵	۶۱۰	۵۲۵		حالص انتقالات
۴	۳۶	۲۳	۷۴	۱۷		دولتي
۹۱۷	۸۵۱	۶۸۲	۵۳۶	۵۰۸		خصوصي
۴۴۷۶	۲۵۳۴	۱۱۵۰	-۴۵۷۳	-۵۸۹۴		حالص حساب سرمایه
۲۰۴۵	۲۳۲۹	۲۳۶۱	-۳۲۱۸	-۳۳۴۲		بلندمدت
۱۵۴۵	۳۰۷۹	۲۴۰۵	-۳۲۹۹	-۳۳۷۱		دولتي
۱۵۴۸	۳۰۸۱	۲۴۵۶	-۳۲۹۷	-۳۳۶۵		بدھيا
-۲	-۲	-۱	-۲	-۶		داراينها
۵۰۰	۲۵۰	-۹۴	۸۱	۲۹		سایر
۲۴۳۱	-۷۹۶	-۱۲۱۱	-۱۳۵۵	-۲۵۵۲		کوتاه مدت
-۲	-۶۴	۹۴	۲۶۰	-۱۳۰		دولتي
۲۴۳۳	-۷۳۲	-۱۳۰۵	-۱۶۱۵	-۲۴۲۲		بانکها و سایر
-۵۰۶	-۲۱۰	-۱۵۶	۲۱۱	-۱۵۷		تغيرات نرخ ارز
-۱۰۷۶	-۱۲۴۲	-۲۲۱۹	-۱۶۰۹	۱۳۰۷		از قلم افدادگي و اشتباھات آماري
۳۷۱۰	۴۶۶۷	۴۷۶۰	۶۵۲۹	۱۸۴۵		موازنہ کل (تفیر در ذخایر بین المللی)

۱- علت رشد ارقام دریافتها و پرداختهای خدمات در سال ۱۳۸۰-۸۲ گسترش پوشش پایه های آماری بوده است.

جدول شماره (۸۵)

ارزش صادرات کمرکی (بدون نفت ، کاز ، برق و فرآوردهای نفتی)

(میلیون دلار)

سال										کالاهای سنتی و کشاورزی
سهم (درصد)	درصد تغییر									
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸		
۲۵/۲	۳۷/۴	۲۲/۰	۷/۵	۲۱۰۳/۹	۱۷۲۴/۲	۱۶۰۳/۲	۱۴۶۵/۸	۱۴۷۸/۰		
۹/۰	۱۱/۲	۴/۸	-۶/۹	۵۳۹/۱	۵۱۴/۳	۵۵۲/۶	۶۱۹/۵	۶۹۱/۲	فرش	
۱۶/۶	۱۶/۹	۲۷/۲	۱۷/۰	۹۹۱/۰	۷۷۹/۴	۶۶۶/۲	۵۰۴/۱	۵۱۷/۳	میوه های تازه و خشک	
۱۱/۲	۱۰/۸	۳۴/۱	۳۳/۲	۶۶۷/۶	۴۹۷/۹	۳۷۳/۷	۳۱۸/۵	۳۱۵/۱	پسته و مغز پسته	
۱/۶	۱/۸	۲۳/۹	۲۷/۱	۹۳/۰	۷۵/۰	۵۹/۰	۵۵/۰	۵۲/۹	کشمش و مویز	
۱/۵	۱/۸	۸/۶	۱۸/۲	۸۸/۹	۸۱/۹	۶۹/۳	۷۹/۴	۵۵/۵	انواع پوست و چرم	
۰/۶	۰/۵	۶۵/۶	-۴۴/۷	۳۵/۸	۲۱/۶	۳۹/۱	۳۸/۵	۲۶/۱	خواهیار	
۰/۸	۰/۶	۷۶/۶	۴/۷	۴۹/۴	۲۸/۰	۲۶/۷	۳۰/۳	۳۲/۷	روده	
۰/۱	*	۱۰۰/۱	-۸/۸	۴/۴	۲/۲	۲/۴	۱/۵	۱/۶	کتیرا	
۰/۴	۰/۳	۱۰۳/۸	۹۴/۲	۲۵/۳	۱۲/۴	۶/۴	۸/۷	۱۱/۴	زیره	
۰/۱	۰/۲	-۳۷/۱	۲۶۵/۰	۶/۰	۹/۵	۲/۶	۵/۴	۲/۶	پنبه	
۶/۱	۶/۰	۳۲/۳	۱۵/۶	۳۶۴/۰	۲۷۵/۱	۲۳۷/۹	۱۷۸/۴	۱۳۹/۶	سایر	
۰/۸	۰/۷	۴۱/۵	-۵۸/۳	۴۵/۶	۳۲/۲	۷۷/۳	۳۷/۷	۳۶/۳	کلوخه های کانی فلزی	۲
۶۴/۰	۶۱/۹	۳۴/۰	۱۲/۱	۳۸۲۲/۶	۲۸۵۲/۰	۲۵۴۳/۴	۲۲۵۹/۲	۱۸۴۷/۷	کالاهای صنعتی	۲
۰/۹	۱/۲	-۸/۳	۳۷/۳	۵۱/۹	۵۶/۶	۴۱/۲	۳۹/۰	۲۸/۷	پودر لباسشویی و صابون	
۱۷/۶	۱۹/۰	۲۰/۰	-۵/۵	۱۰۴۹/۷	۸۷۴/۸	۹۲۵/۶	۲۹۶/۸	۱۶۹/۰	مواد پتروشیمی	
۵/۷	۵/۳	۳۹/۳	۹۱/۷	۳۳۹/۲	۲۴۳/۶	۱۲۷/۱	۸۳/۰	۵۶/۸	مواد شیمیایی	
۱/۶	۱/۵	۳۲/۴	-۲۵/۷	۹۴/۱	۷۰/۶	۹۵/۰	۶۵/۴	۴۲/۷	کفشه	
۱/۹	۱/۵	۵۹/۵	۰/۴	۱۱۲/۵	۷۰/۶	۷۰/۳	۸۵/۱	۴۰/۹	ملبوس آماده ، تریکو و انواع پارچه	
۲/۲	۲/۱	۳۵/۵	-۶/۸	۱۳۱/۷	۹۷/۲	۱۰۴/۳	۹۵/۳	۵۹/۴	سیمان ، سنگ و مصالح ساختمانی	
۰/۶	۰/۸	-۷/۲	-۲۳/۴	۳۵/۵	۳۸/۳	۵۰/۰	۳۹/۳	۳۴/۴	وسایل نقلیه و قطعات یدکی آن	
۱/۸	۱/۶	۴۷/۲	-۱/۱	۱۰۶/۵	۷۲/۳	۷۳/۱	۸۵/۴	۸۵/۱	شمسم مس، آلومینیوم و ظروف مسی و آلومینیومی	
۵/۰	۷/۶	-۱۴/۷	۲۶/۰	۲۹۸/۹	۳۵۰/۴	۲۷۸/۱	۳۰۰/۸	۲۱۹/۴	چدن، آهن و فولاد	
۲۶/۸	۲۱/۲	۶۳/۹	۲۵/۶	۱۶۰۲/۵	۹۷۷/۷	۷۷۸/۷	۱۱۶۹/۱	۱۱۱۱/۳	سایر	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲/۲	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۳/۹	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	جمع کل	

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

جدول شماره (۸۶)

(میلیون دلار)

ترکیب صادرات کمرکی براساس نوع مصرف (بدون نفت ، کاز ، برق و فرآورده های نفتی)(۱)

										سال		
سهم (درصد)		درصد تغییر										
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	مواد اولیه و کالاهای واسطه ای
۴۲/۹	۴۴/۷	۲۴/۵	۱۴/۸	۲۵۶۳/۳	۲۰۵۹/۲	۱۷۹۴/۰	۱۶۲۲/۳	۱۳۹۶/۳	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	مواد اولیه و کالاهای واسطه ای
۳۸/۸	۴۰/۸	۲۲/۲	۱۵/۹	۲۲۱۴/۵	۱۸۷۹/۴	۱۶۲۱/۶	۱۴۱۰/۸	۱۰۶۴/۶	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	صنعت و معدن
۰/۶	۰/۶	۲۷/۶	۵۸/۴	۳۵/۲	۲۷/۶	۱۷/۴	۳۰/۶	۱۱/۷	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	نساجی
۲۰/۰	۱۹/۶	۳۲/۱	۱۲/۱	۱۱۹۳/۱	۹۰۳/۵	۸۰۶/۳	۶۳۲/۱	۴۱۴/۰	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	شیمیایی
۰/۳	۰/۴	۱۸/۴	-۶۶/۴	۲۰/۸	۱۷/۶	۵۲/۴	۳۱/۹	۴۶/۶	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	پوست و چرم
۴/۲	۶/۱	-۱۱/۶	۱۰/۵	۲۴۸/۰	۲۸۰/۶	۲۵۳/۹	۲۲۴/۶	۱۸۱/۷	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	ذوب فلزات
۲/۰	۲/۱	۱۹/۲	۸/۰	۱۱۷/۴	۹۸/۵	۹۱/۲	۷۴/۸	۷۳/۵	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	غذایی
۱۱/۷	۱۲/۰	۲۶/۹	۳۷/۷	۷۰۰/۰	۵۵۱/۶	۴۰۰/۵	۴۱۶/۸	۲۳۷/۱	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	سایر
۳/۱	۲/۸	۴۴/۸	-۲/۴	۱۸۵/۹	۱۲۸/۳	۱۳۱/۵	۱۶۵/۹	۱۵۳/۹	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	ساختمان
۰/۷	۰/۴	۱۱۹/۳	۵۷/۲	۳۹/۵	۱۸/۰	۱۱/۵	۴/۱	۱۰/۱	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	کشاورزی
۰/۴	۰/۷	-۳۰/۰	۱۳/۵	۲۳/۴	۳۳/۵	۲۹/۵	۴۲/۵	۱۶۷/۷	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	خدمات
۵/۰	۳/۹	۶۷/۱	۱۵/۳	۲۹۷/۸	۱۷۸/۲	۱۵۴/۵	۱۳۸/۹	۹۱/۲	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	کالاهای سرمایه ای
۵۲/۱	۵۱/۴	۳۱/۲	۴/۲	۳۱۱۱/۱	۲۳۷۱/۰	۲۲۷۵/۳	۲۰۰۰/۵	۱۸۷۴/۵	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	کالاهای مصرفی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲/۲	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۳/۸	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	۱۳۷۸	۱۳۷۸	۱۳۷۸	جمع کل

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- تفکیک گروههای کالایی براساس دستورالعمل‌های تهیه شده در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

جدول شماره (۸۷)

توزيع صادرات گمرکی بر حسب قاره ها

(میلیون دلار)		سال									
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸			آمریکا
۳/۴	۴/۱	۷/۵	۱۹/۳	۲۰۱	۱۸۷	۱۵۷	۱۵۷	۱۳۵			اروپا
۱۸/۷	۲۱/۰	۱۵/۴	-۹/۴	۱۱۱۷	۹۶۸	۱۰۶۹	۱۲۴۵	۱۲۴۳			آسیا
۷۵/۵	۷۲/۰	۳۵/۹	۱۴/۵	۴۵۰۹	۳۳۱۷	۲۸۹۶	۲۲۷۴	۱۹۱۱			آفریقا
۲/۱	۲/۶	۴/۱	۳۵/۵	۱۲۷	۱۲۲	۹۰	۷۴	۶۲			اقیانوسیه
۰/۳	۰/۳	۳۵/۷	۱۷/۰	۱۹	۱۴	۱۲	۱۳	۱۳			کل صادرات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲	۴۶۰۸	۴۲۲۴	۳۷۶۳	۳۳۶۲			

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۲۴

جدول شماره (۸۸)

توزيع صادرات گمرکی بر حسب گروه کشورها

(میلیون دلار)		سال									
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸			کشورهای عضو اتحادیه اروپا (۱)
۱۳/۷	۱۵/۲	۱۶/۶	-۷/۸	۸۱۷	۷۰۱	۷۶۰	۸۴۲	۸۸۹			کشورهای عضو اسکاپ (۲)
۴۰/۳	۴۱/۹	۲۴/۶	۸/۵	۲۴۰۸	۱۹۳۳	۱۷۸۲	۱۶۰۵	۱۲۷۱			کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اکو) (۳)
۱۹/۸	۲۰/۳	۲۶/۳	۲۳/۵	۱۱۸۳	۹۳۷	۷۵۸	۷۷۵	۶۰۱			کشورهای عضو اوپک (۴)
۳۱/۱	۲۸/۴	۴۱/۸	۲۱/۹	۱۸۵۹	۱۲۱۱	۱۰۷۵	۷۴۹	۸۵۲			کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی (۵)
۸/۶	۷/۷	۴۴/۴	۲۴/۷	۵۱۱	۳۵۴	۲۸۳	۲۴۷	۱۹۱			

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- European Union (EU).

۲- Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP).

۳- Economic Cooperation Organization (ECO).

۴- Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC).

۵- Asian Clearing Union(ACU) .

جدول شماره (۸۹)

توزيع صادرات گمرکی بر حسب کشورها (بدون نفت، گاز، برق و فرآورده‌های نفتی)									
(میلیون دلار)		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۵/۳	۱۶/۴	۲۱/۵	۱۷/۶	۹۱۶/۲	۷۵۳/۸	۶۴۱/۱	۴۴۴/۳	۵۹۸/۸	امارات متحده عربی
۹/۹	۴/۷	۱۷۰/۳	۴۹/۹	۵۸۸/۵	۲۱۷/۷	۱۴۵/۲	۱۰۱/۶	۹۸/۵	عراق
۶/۰	۵/۱	۵۲/۳	-۰/۹	۳۶۰/۳	۲۲۶/۶	۲۳۸/۷	۱۲۶/۷	۵۷/۲	ژاپن
۵/۸	۶/۳	۲۰/۲	-۷/۶	۳۴۷/۳	۲۸۸/۹	۳۱۲/۵	۳۵۴/۳	۴۲۴/۰	آلمان
۵/۱	۵/۴	۲۲/۹	-۲۰/۲	۳۰۷/۴	۲۵۰/۱	۳۱۳/۶	۲۴۸/۸	۱۱۹/۲	آذربایجان
۵/۰	۴/۱	۵۶/۵	۱/۲	۲۹۶/۲	۱۸۹/۲	۱۸۷/۰	۱۵۲/۵	۱۲۸/۶	هنگوستان
۴/۴	۳/۲	۷۲/۲	۱۸۹/۲	۲۵۹/۹	۱۵۰/۱	۵۱/۹	۴۱/۲	۱۱/۸	افغانستان
۳/۹	۴/۲	۱۶/۸	۱۲/۰	۲۳۱/۶	۱۹۸/۳	۱۷۷/۰	۱۷۰/۰	۷۷/۳	جمهوری خلق چین
۲/۸	۳/۴	۸/۵	-۱۸/۲	۱۶۹/۸	۱۵۶/۶	۱۹۱/۵	۱۹۱/۴	۱۸۰/۱	ایتالیا
۲/۳	۳/۱	-۲/۷	۶۳/۱	۱۳۸/۰	۱۴۱/۹	۸۷/۰	۶۴/۶	۵۰/۱	پاکستان
۲/۳	۲/۹	۴/۳	۲۳/۰	۱۳۷/۹	۱۳۲/۲	۱۰۷/۵	۹۸/۷	۵/۱	ایالات متحده آمریکا
۲/۳	۱/۹	۵۳/۴	۱۷/۱	۱۳۵/۶	۸۸/۴	۷۵/۵	۸۷/۲	۱۲۲/۳	ترکمنستان
۲/۱	۲/۰	۳۷/۲	۳۸/۱	۱۲۸/۱	۹۳/۴	۶۷/۶	۸۸/۳	۵۴/۹	عربستان سعودی
۲/۱	۲/۹	-۷/۰	۲۷/۳	۱۲۵/۵	۱۳۵/۰	۱۰۶/۰	۷۴/۳	۵۴/۲	کویت
۱/۹	۲/۲	۷/۷	۷۶/۴	۱۱۰/۶	۱۰۲/۷	۵۸/۲	۱۶۵/۵	۱۸۳/۶	ترکیه
۱/۷	۲/۱	۲/۰	۲۶/۹	۱۰۰/۹	۹۹/۰	۷۸/۰	۵۲/۷	۵۶/۲	اسپانیا
۱/۷	۱/۳	۶۳/۱	۱۷/۵	۱۰۰/۶	۶۱/۷	۵۲/۵	۵۰/۱	۳۷/۰	ارمنستان
۱/۶	۱/۶	۲۹/۳	۲۴/۳	۹۴/۷	۷۳/۲	۵۸/۹	۶۸/۵	۶۲/۰	روسیه
۱/۳	۱/۳	۲۷/۰	۵۶/۰	۷۷/۵	۶۱/۰	۳۹/۱	۳۲/۷	۲۲/۰	تاجیکستان
۱/۳	۱/۵	۹/۷	-۱۵/۷	۷۶/۳	۶۹/۶	۸۲/۵	۸۱/۴	۴۹/۶	ازبکستان
۱/۳	۱/۴	۱۴/۶	۵۰/۷	۷۵/۳	۶۵/۷	۴۳/۶	۴۳/۱	۲۹/۳	سنگاپور
۱/۳	۱/۳	۲۴/۰	۱۴/۰	۷۵/۲	۶۰/۶	۵۳/۲	۵۲/۴	۹۷/۲	تایوان
۱/۲	۱/۴	۱۱/۷	-۱۲/۱	۷۱/۵	۶۴/۰	۷۲/۸	۴۹/۲	۲۱/۳	هندگ کنگ
۱/۲	۱/۴	۱۲/۵	۱۹/۹	۷۰/۸	۶۲/۹	۵۲/۵	۳۸/۵	۲۷/۱	سوریه
۱/۱	۱/۳	۱۷/۴	۳۷/۴	۶۸/۱	۵۸/۰	۴۲/۲	۱۱/۴	۱۲/۳	اندونزی
۱۵/۲	۱۷/۳	۱۳/۸	-۱۰/۲	۹۰۸/۴	۷۹۷/۹	۸۸۸/۴	۸۷۳/۳	۷۸۲/۳	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۶	۹/۱	۵۹۷۲/۲	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۳/۹	۳۷۶۲/۷	۳۳۶۲/۰	جمع کل

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

جدول شماره (۹۰)

**ارزش واردات گمرکی براساس طبقه بندی
بین المللی کالا**

(میلیون دلار)

				سال							
		درصد تغییر		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۳۸۲	۱۳۸۱	-۶/۸	-۲۷/۷	۱۴۱۹	۱۵۲۲	۲۱۰۶	۱۹۷۷	۱۹۵۳			مواد غذایی و حیوانات زنده
۵/۳	۶/۸	-۶/۸	-۲۷/۷								لبنیات و تخم مرغ
۰/۳	۰/۳	۲۹/۲	۱۰۴/۱	۸۵	۶۶	۲۲	۶۲	۳۷			غلات و فرآورده های آن
۲/۰	۴/۰	-۱۲/۷	-۳۸/۹	۷۸۵	۸۹۹	۱۴۷۲	۱۳۹۰	۱۳۱۹			شکر، فرآورده های آن و عسل
۰/۲	۰/۷	-۵۹/۷	-۲۶/۶	۶۵	۱۶۱	۲۱۹	۲۱۳	۲۸۱			قهوة،چای، کاكائو ، ادویه جات و سایر محصولات مشابه
۰/۱	۰/۱	۲۱/۷	-۵۷/۲	۲۶	۲۱	۵۰	۷۴	۶۲			میوه ها و سبزیها
۰/۴	۰/۳	۵۴/۳	۴۴/۴	۱۰۴	۶۸	۴۷	۱۴	۶			سایر
۱/۳	۱/۴	۱۵/۲	۷/۲	۳۵۴	۳۰۷	۲۸۷	۲۲۶	۲۴۸			نوشابه ها و دخانیات
۱/۱	۰/۶	۱۰۷/۸	■	۲۸۷	۱۳۸	۱۸	۱۷	۶			مواد خام غیرخوارکی به استثنای مواد نفتی و سوختنی
۴/۱	۳/۳	۴۵/۷	۹/۹	۱۰۸۱	۷۴۲	۶۷۵	۷۰۷	۶۴۸			کانوچوی خام
۰/۴	۰/۴	۲۹/۷	۱۷/۴	۱۱۶	۸۹	۷۶	۶۳	۵۸			الیاف نساجی ذکر نشده
۱/۰	۱/۰	۲۸/۰	۲/۳	۲۷۴	۲۱۴	۲۰۹	۱۹۵	۲۱۹			انواع کودهای خام و مواد معدنی
۰/۳	۰/۳	۳۵/۲	-۷/۸	۸۱	۶۰	۶۵	۵۹	۶۸			سایر
۲/۳	۱/۷	۶۱/۱	۱۶/۶	۶۱۰	۳۷۹	۳۲۵	۳۹۱	۳۰۳			مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و مواد مربوط به آن
۵/۰	۴/۸	۲۳/۶	۸۴/۵	۱۳۱۹	۱۰۶۷	۵۷۸	۳۳۰	۲۱۵			روغنها گیاهی و حیوانی
۲/۵	۲/۲	۳۸/۲	۲۵/۸	۶۷۵	۴۸۹	۳۸۸	۴۱۷	۵۱۶			روغنها گیاهی
۲/۵	۲/۱	۴۰/۰	۲۴/۸	۶۶۸	۴۷۷	۳۸۲	۴۰۸	۴۹۹			سایر
*	۰/۱	-۳۸/۰	۸۴/۰	۷	۱۱	۶	۹	۱۷			مواد شیمیایی
۱۲/۷	۱۱/۶	۳۱/۴	۸/۲	۳۳۹۱	۲۵۸۰	۲۲۸۴	۲۰۲۷	۱۸۹۴			مواد و ترکیبات شیمیایی
۲/۱	۲/۹	۳۰/۰	۱۴/۴	۸۳۵	۶۴۲	۵۶۲	۴۶۰	۴۷۰			موادی که در رنگرزی و دباغی بکار می رود
۰/۸	۰/۸	۱۹/۹	۱۱/۳	۲۰۵	۱۷۱	۱۵۴	۱۲۵	۱۲۹			محصولات پزشکی و دارویی
۲/۵	۲/۴	۲۴/۲	۸/۲	۶۷۴	۵۴۳	۵۰۲	۳۹۵	۳۹۳			

۳/۷	۲/۷	۶۶/۲	۳/۱	۹۹۲	۵۹۷	۵۷۹	۴۲۸	۳۹۱	مواد پلاستیکی ، سلولز احیا شده و صمغهای مصنوعی
۱/۷	۲/۰	۱/۷	۹/۰	۴۵۹	۴۵۲	۴۱۴	۴۰۸	۳۶۱	مواد و محصولات شیمیایی ذکر نشده
۰/۸	۰/۸	۲۹/۰	۱/۱	۲۲۶	۱۷۵	۱۷۳	۲۱۱	۱۵۰	سایر
کالاهایی که طبقه بندی آنها بر حسب ماده بکار رفته									
۲۰/۵	۱۴/۵	۶۹/۱	-۳/۰	۵۴۴۵	۳۲۲۰	۳۳۱۹	۳۱۸۵	۲۲۱۳	در آنها صورت گرفته است
۱/۸	۱/۸	۱۹/۱	۱۰/۱	۴۷۰	۳۹۵	۳۵۸	۴۲۲	۲۹۲	کاغذ، مقوای و محصولات وابسته به آن
۱/۳	۱/۱	۳۹/۱	-۱۱/۸	۳۵۴	۲۵۵	۲۸۹	۳۰۳	۲۶۶	انواع نخهای نساجی و محصولات وابسته به آن
۱/۰	۰/۹	۳۵/۶	۹/۱	۲۷۱	۲۰۰	۱۸۳	۱۲۴	۱۳۹	کالاهای ساخته شده از مواد کائی غیر فلزی
۱۲/۵	۷/۸	۹۰/۸	-۸/۳	۲۳۱۵	۱۷۳۸	۱۸۹۵	۱۸۱۹	۱۱۷۳	آهن و فولاد
۳/۹	۲/۸	۶۳/۴	۶/۶	۱۰۳۴	۶۳۳	۵۹۴	۵۱۶	۳۴۳	سایر
۴۵/۱	۴۵/۹	۱۷/۵	۳۵/۱	۱۲۰۵	۱۰۲۲۱	۷۵۶۵	۵۱۷۲	۴۷۸۵	ماشین آلات و لوازم حمل و نقل
۲۳/۹	۲۲/۱	۲۸/۸	۲۱/۷	۶۳۴۶	۴۹۲۸	۴۰۵۱	۲۹۷۶	۳۰۲۱	ماشین آلات غیر الکتریکی
۸/۹	۸/۱	۳۱/۲	-۰/۶	۲۲۷۳	۱۸۰۸	۱۸۱۹	۱۰۸۵	۹۶۱	ماشین آلات و دستگاهها و ابزارهای الکتریکی
۱۲/۴	۱۵/۶	-۵/۷	۱۰۵/۵	۲۲۸۵	۳۴۸۴	۱۶۹۶	۱۱۱۱	۸۰۳	وسایل حمل و نقل
۳/۴	۳/۲	۲۵/۶	۲۲/۸	۹۰۰	۷۱۶	۵۳۵	۴۴۷	۳۰۵	کالاهای ساخته شده متفرقه
۲/۲	۲/۱	۲۵/۵	۲۲/۴	۵۷۹	۴۶۱	۳۷۴	۲۸۸	۲۳۷	لوازم علمی و حرفه ای
۱/۱	۱/۱	۲۱/۰	۵۳/۸	۲۹۰	۲۴۰	۱۵۶	۱۵۴	۶۷	اشیاء مصنوعی متفرقه و ذکر نشده
۰/۱	۰/۱	۱۰۰/۸	۱۷۰/۹	۳۱	۱۵	۶	۵	۱	سایر
۰/۳	۷/۱	-۹۵/۲	■	۷۵	۱۵۸۱	۵۷	۶۷	۱۴۸	کالاهایی که براساس نوع مصرف طبقه بندی نشده اند
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶	۱۴۳۴۷	۱۲۶۸۳	جمع کل
		۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸	۱۳۱۸۷	۱۱۹۷۲	جمع گمرکی تدبیل شده

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

جدول شماره (۹۱)

ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف (۱)

(میلیون دلار)

سال										مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	درصد	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۴۵/۸	۴۳/۸	۲۴/۸	۱۸/۷	۱۲۱۸۷	۹۷۶۶	۸۲۲۸	۷۴۰۱	۶۲۲۵	۵۷۷۷	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۴۰/۸	۳۷/۷	۲۹/۴	۱۸/۱	۱۰۸۶۲	۸۳۹۶	۷۱۰۷	۶۴۲۱	۵۴۶۴	۴۷۷۷	صنعت و معدن
۱/۴	۱/۳	۲۹/۱	-۷/۴	۳۷۹	۲۹۴	۳۱۸	۲۸۱	۲۹۷	۲۷۷	نساجی
۱۴/۸	۱۰/۱	۷۴/۷	۲۱/۸	۳۹۳۱	۲۲۵۱	۱۸۴۸	۱۵۱۲	۱۳۹۶	۱۲۷۷	شیمیایی
۰/۱	*	۴۵۵/۶	-۱۴/۵	۲۳	۴	۵	۴	۶	۵	پوست و چرم
۳/۴	۲/۲	۸۵/۵	۷۷/۸	۹۱۷	۴۹۴	۲۷۸	۲۰۵	۱۳۰	۱۱۰	ذوب فلزات
۴/۴	۴/۹	۷/۱	-۳۵/۱	۱۱۷۹	۱۱۰۰	۱۶۹۴	۱۵۰۱	۱۵۵۶	۱۴۵۶	غذایی
۱۶/۷	۱۹/۱	۴/۲	۴۳/۴	۴۴۳۴	۴۲۵۴	۲۹۶۶	۲۹۱۸	۲۰۷۹	۱۷۷۷	سایر
۲/۸	۲/۴	۴۰/۸	۶/۵	۷۵۳	۵۲۵	۵۰۲	۴۲۸	۴۰۲	۳۷۷	ساختمان
۰/۹	۰/۸	۲۷/۷	-۴/۶	۲۳۵	۱۸۴	۱۹۳	۲۱۴	۱۷۶	۱۵۷	کشاورزی
۱/۳	۲/۹	-۴۸/۴	۵۲/۷	۳۳۶	۶۵۰	۴۲۶	۳۲۹	۱۸۳	۱۵۷	خدمات
۴۲/۲	۴۳/۴	۱۶/۱	۳۵/۶	۱۱۲۲۶	۹۶۶۸	۷۱۲۷	۴۸۳۴	۴۵۱۰	۴۱۷۰	کالاهای سرمایه‌ای
۱۲/۰	۱۲/۸	۱۲/۱	۲۵/۲	۳۱۸۵	۲۸۴۲	۲۲۷۰	۲۱۱۲	۱۹۴۸	۱۷۷۷	کالاهای مصرفی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶	۱۴۳۴۷	۱۲۶۸۳	۱۱۷۷	جمع کل
		۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸	۱۳۱۸۷	۱۱۹۷۲	۱۱۷۷	واردات گمرکی تعديل شده

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- تفکیک گروههای کالایی براساس دستورالعمل های تهیه شده در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

جدول شماره (۹۲)

توزيع واردات گمرکی بر حسب قاره ها									
(میلیون دلار)				سال					
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۴/۸	۶/۱	-۵/۲	-۲۴/۱	۱۲۸۵	۱۳۵۶	۱۷۸۶	۱۵۵۰	۱۶۱۳	آمریکا
۵۱/۸	۵۷/۳	۷/۹	۴۶/۹	۱۳۷۸۴	۱۲۷۷۳	۸۶۹۶	۷۱۲۵	۶۵۰۹	اروپا
۴۱/۹	۲۴/۲	۴۶/۳	۱۷/۳	۱۱۱۴۳	۷۶۱۹	۶۴۹۷	۴۹۸۳	۴۰۳۰	آسیا
۰/۶	۰/۶	۱۱/۸	-۱۹/۹	۱۵۲	۱۳۶	۱۷۰	۲۴۱	۲۰۱	آفریقا
۰/۹	۱/۸	-۳۹/۹	-۱۸/۱	۲۳۵	۳۹۱	۴۷۷	۴۴۹	۳۳۰	اقیانوسیه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹/۴	۲۶/۴	۲۶۵۹۸	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۶	۱۴۳۴۷	۱۲۶۸۳	ارزش واردات گمرکی
		۲۲/۲	۳۴/۱	۲۶۵۹۸	۲۱۷۶۱	۱۶۲۲۸	۱۳۱۸۷	۱۱۹۷۲	واردات گمرکی تعديل شده

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۴۲

جدول شماره (۹۳)

توزيع واردات گمرکی بر حسب گروه کشورها									
(میلیون دلار)				سال					
سهم (درصد)	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۴۰/۷	۴۰/۸	۱۹/۱	۳۸/۷	۱۰۸۳۷	۹۰۹۷	۶۵۵۸	۵۲۲۱	۵۱۴۷	کشورهای عضو اتحادیه اروپا(۱)
۲۹/۶	۳۰/۷	۱۵/۱	۵/۱	۷۸۶۳	۶۸۲۹	۶۵۰۰	۴۷۴۲	۴۱۳۸	کشورهای عضو اسکاپ(۲)
۴/۴	۳/۸	۳۸/۳	۱۷/۰	۱۱۵۹	۸۳۸	۷۱۶	۷۲۷	۴۵۷	کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (۳)
۱۵/۷	۱۱/۹	۵۸/۰	۳۳/۰	۴۱۸۱	۲۶۴۷	۱۹۹۰	۱۰۷۶	۹۶۴	کشورهای عضو اوپک(۴)
۴/۹	۳/۸	۵۲/۷	۲۶/۵	۱۳۰۶	۸۵۵	۶۷۶	۳۵۶	۲۸۷	کشورهای عضو اتحادیه پایاپایی آسیایی(۵)

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱- European Union (EU).

۲- Economic and Social Commission for Asia and the Pacific(ESCAP).

۳- Economic Cooperation Organization (ECO).

۴- Organization of the Petroleum Exporting Countries(OPEC).

۵- Asian Clearing Union (ACU).

جدول شماره (٩٤)

توزيع واردات گمرکی بر حسب کشورها

(میلیون دلار)

سال										امارات متحده عربی
سهم (درصد)	درصد تغییر									
١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٢	١٣٨١	١٣٨٠	١٣٧٩	١٣٧٨
١٣/٣	٩/٧	٦٤/٣	٣١/٨	٣٥٣٦	٢١٥٢	١٦٣٣	١١٥٤	٧٦٩		
١١/٤	١٧/٠	-١٩/٥	١٠٩/٠	٣٠٤٢	٣٧٧٧	١٨٠٧	١٥٠٤	١٣٨٢	آلمن	
٨/٥	٥/٩	٧١/٦	١٨/٩	٢٢٦٢	١٣١٨	١١٩	٦١٧	٦٨٥	فرانسه	
٦/٣	٦/٢	٢٠/٨	٣٩/٤	١٦٧٧	١٣٨٩	٩٩٦	٨٥٦	٩٠١	ایتالیا	
٥/٨	٤/٧	٤٧/٣	١٨/٠	١٥٤١	١٠٤٦	٨٨٧	٥٦٥	٦١٣	چین	
٤/٩	٤/٠	٤٧/٢	-٦/٧	١٣١٥	٨٩٤	٩٥٨	٧٣٧	٧٠٨	جمهوری کره	
٤/١	٣/٩	٢٥/٧	-٤/٣	١٠٩٨	٨٧٤	٩١٤	٩٢٠	٥٣٢	روسیه	
٣/٧	٣/٢	٣٩/٦	-٩/٣	٩٩٧	٧١٤	٧٨٧	٦٨٤	٥٩٠	ژاپن	
٣/٤	٣/٥	١٥/٥	١٥/٤	٨٨٨	٧٦٩	٦٦٦	٥١٠	٤٣٩	انگلستان	
٣/٣	٣/٢	٢٣/٢	٢٧/٨	٨٨٣	٧١٧	٥٦١	٢٥٤	١٩٩	هنلند	
٣/٣	٨/٩	-٥٦/٥	٣٥٦/٧	٨٦٦	١٩٨٩	٤٣٥	٢٢٧	٣٣٦	سوئیس	
٣/١	٣/٨	-١/٢	-٥/٩	٨٢٣	٨٤٣	٨٩٦	٥٣٨	٦٨١	برزیل	
٢/٥	١/٦	٩٢/٣	-٧/٢	٦٧٤	٣٥٠	٣٧٧	٣١٠	١٢٠	سوئد	
١/٩	١/٧	٤٠/٣	٢٦/٩	٥١٨	٣٦٩	٢٩١	٢٣٣	٢٢٨	ترکیه	
١/٩	١/٨	٣٠/٦	-١٠/١	٥١٧	٣٩٦	٤٤٠	٤٢٦	٥٩٧	بلژیک	
١/٧	١/٤	٣٨/١	١٠١/٩	٤٤٣	٣٢١	١٥٩	١٥٥	١٠٠	سنگاپور	
١/٦	١/٤	٣٦/٣	-١١/٠	٤٢٠	٣٠٨	٣٤٦	٢٧٠	٢١٣	هلنلند	
١/٤	١/٥	٣/٢	٥١/٢	٣٤٥	٣٣٥	٢٢٢	٧٥	٤٧	عربستان سعودی	
١/٣	١/١	٣٧/٣	٥/٤	٣٤٥	٢٥٢	٢٣٩	٢٧٧	٣٠٤	اتریش	
١/٣	١/٣	١٣/٢	-٢/٥	٣٤٠	٣٠٠	٣٠٨	٣٤٣	٣٤١	اسپانیا	
١/٣	٠/٩	٧٠/٧	٧٦/٠	٣٣٣	١٩٥	١١١	١١٠	٨٧	اکراین	
١/١	١/٢	٨/٦	-٣/٠	٢٨٥	٢٦٢	٢٧٠	٣٤٥	١٣٢	قراقستان	
١/٠	٠/٩	٣٨/١	٣/٣	٢٧٠	١٩٥	١٨٩	١٢٢	١٠٠	مالزی	
٠/٩	٠/٨	٤٠/٥	-٣٨/٣	٢٥٢	١٧٩	٢٩١	١٣٢	١١١	تایوان	
٠/٩	٠/٦	٨٧/٤	١٤/٥	٢٣١	١٢٣	١٠٨	٢٢٨	٢١٤	تایلند	
١٠/١	٩/٩	٢١/٧	-١٦/٠	٢٦٨٦	٢٢٠٨	٢٦٢٨	٢٦٥٦	٢٢٥٤	سایر	
١٠٠/٠	١٠٠/٠	١٩/٤	٢٦/٤	٢٦٥٩٨	٢٢٢٧٥	١٧٦٢٦	١٤٣٤٧	١٢٦٨٣	جمع کل	
		٢٢/٢	٣٤/١	٢٦٥٩٨	٢١٧٦١	١٦٢٢٨	١٣١٨٧	١١٩٧٢	واردات گمرکی تعديل شده	

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

خلاصه داراییها و بدهیهای سیستم بانکی (۱)

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال							درصد تغییر	درصد تغییر	درصد تغییر	درصد تغییر	درصد تغییر	درصد تغییر	درصد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸							
۲۴/۵	۴۳۱/۷	۲۹۴۰۰۹/۱	۲۲۶۰۷۳/۷	۴۴۳۹۷/۹	۳۲۸۲۲/۸	۱۸۳۲۵/۰	داراییها:	داراییهای خارجی	طلا	طلا نزد صندوق بین المللی پول	ارز	ارزهای تهاتری	سهمیه و سهام در موسسات بین المللی
۱/۵	۳۵۰/۹	۱۰۹۶۲/۸	۱۰۷۹۸/۵	۲۲۹۴/۹	۲۵۸۹/۳	۲۶۵۲/۰							
۱۲/۸	۴۰۰/۸	۴۷۰/۲	۴۱۶/۷	۸۳/۲	۸۴/۵	۸۹/۴							
۲۷/۱	۴۴۰/۷	۲۶۳۸۲۰/۰	۲۰۷۵۱۹/۱	۳۸۳۷۸/۰	۲۶۵۱۸/۹	۱۰۹۵۱/۴							
۵/۴	۳۹۵/۴	۶۷۲۳/۵	۶۳۹۱/۲	۱۲۹۰/۲	۱۳۷۷/۹	۲۴۶۱/۳							
۸/۶	۳۸۰/۸	۸۶۹۵/۹	۸۰۰/۴/۱	۱۶۶۴/۸	۱۶۶۶/۱	۱۷۰۰/۶	حق برداشت مخصوص	بدھی بخش دولتی	دولت	شرکتها و موسسات دولتی	بدھی بخش غیردولتی	سایر	جمع
۱۳/۰	۴۰۱/۷	۳۲۲۶/۷	۲۹۴۴/۱	۵۸۶/۸	۵۹۶/۱	۴۷۰/۳							
۷/۶	۴۸/۹	۲۲۱۹۰/۶	۲۰۶۲۱۶/۹	۱۳۸۴۵۷/۲	۱۲۲۷۸۵/۲	۱۱۷۱۱۶/۹							
۱۰/۹	۷۸/۶	۱۴۳۰۳۱/۲	۱۲۸۹۳۸/۵	۷۷۱۸۹/۸	۵۷۰۵۳/۸	۶۹۲۰۹/۵							
۲/۱	۱۶/۶	۷۸۸۶۹/۴	۷۷۲۷۸/۴	۶۶۲۶۷/۴	۵۵۷۳۱/۴	۴۷۹۰۷/۴							
۳۹/۱	۳۴/۹	۴۵۴۷۹۹/۸	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹							
۳۴/۹	۳۵/۴	۳۷۹۵۲۹/۸	۲۸۱۳۲۲/۲	۲۰۷۷۸۸/۹	۱۶۳۶۰۸/۷	۱۲۳۰۰/۶							
۲۸/۵	۶۵/۹	۱۳۵۰۲۳۹/۳	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۰۹۷/۴	۳۹۶۳۵۵/۴							
۲۵/۴	۲۵۰/۴	۳۰۳۹۲۰/۴	۲۴۲۳۸۱/۳	۶۹۱۶۴/۵	۵۶۲۹۵/۸	۴۸۴۶۰/۶	اقلام زیر خط	جمع داراییها	بدھیها:	نقدینگی	پول	شبہ پول	وامها و سپرده های بخش دولتی
۲۷/۹	۸۴/۱	۱۶۵۴۱۵۹/۷	۱۲۹۳۰۶۸/۰	۷۰۲۳۵۱/۱	۵۵۶۳۹۳/۲	۴۴۴۸۱۶/۰							
۲۶/۱	۳۰/۱	۵۲۶۵۹۶/۴	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۲	۲۴۹۱۱۰/۷	۱۹۲۶۸۹/۲							
۱۹/۰	۲۷/۸	۲۱۷۳۵۶/۸	۱۸۲۶۵۲/۷	۱۴۲۹۵۶/۷	۱۱۴۴۲۰/۵	۸۶۷۵۱/۰							
۳۱/۷	۳۱/۹	۳۰۹۲۳۹/۶	۲۲۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰/۵	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲							
۲۳/۵	۸۲/۶	۸۵۵۸۳/۱	۶۹۲۲۱/۱	۳۷۹۶۹/۷	۳۶۵۶۳/۷	۲۵۶۵۳/۱							
۲۲/۷	۸۸/۹	۷۸۶۱۹/۳	۶۴۰۵۸/۹	۳۳۹۰۴/۶	۲۷۴۰/۵	۲۰۴۰۲/۵							
۲۲/۳	۲۹/۴	۶۹۶۳/۸	۵۲۶۲/۲	۴۰۶۵/۱	۹۱۶۳/۲	۵۲۵۰/۶							
۱۶/۲	۹/۳	۲۲۲۴۷/۹	۱۹۱۴۲/۳	۱۷۵۲۲/۳	۸۲۸۴/۵	۶۴۷۱/۰							
۳۲/۴	۴۱۰/۰	۲۳۱۷۵۹/۴	۱۷۵۰۳۸/۹	۳۴۳۲۲/۸	۲۷۳۲۲/۶	۱۴۹۹۵/۶	از خارج و سپرده های ارزی	ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش غیردولتی	پیش پرداخت اعتبارات استنادی بخش دولتی	سایر	حساب سرمایه	وامها و اعتبارات دریافتی	از خارج و سپرده های ارزی
.	.	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰							
-۸/۹	-۴۸/۵	۱۴۱۸/۳	۱۵۵۷/۳	۳۰۲۱/۹	۳۰۶۴/۴	۳۴۸۷/۳							
۳۱/۱	۶۷/۸	۴۸۲۶۳۲/۲	۳۶۸۱۰۰/۱	۲۱۹۳۹۰/۷	۱۷۵۷۴۹/۵	۱۵۳۰۵۷/۲							
۲۸/۵	۶۵/۹	۱۳۵۰۲۳۹/۳	۱۰۵۰۶۸۶/۷	۶۳۳۱۸۶/۶	۵۰۰۰۹۷/۴	۳۹۶۳۵۵/۴							
۲۵/۴	۲۵۰/۴	۳۰۳۹۲۰/۴	۲۴۲۳۸۱/۳	۶۹۱۶۴/۵	۵۶۲۹۵/۸	۴۸۴۶۰/۶	اقلام زیر خط	جمع بدھیها					
۲۷/۹	۸۴/۱	۱۶۵۴۱۵۹/۷	۱۲۹۳۰۶۸/۰	۷۰۲۳۵۱/۱	۵۵۶۳۹۳/۲	۴۴۴۸۱۶/۰							

۱- شامل شعب خارج بانکهای تجاری نمی باشد. شامل آمار بانکهای خصوصی و موسسات اعتباری غیر بانکی می باشد. ارقام سیستم بانکی از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

جدول شماره (۹۶)

خلاصه داراییها و بدهیهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران(۱)

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال							درصد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
دارایها:							
۲۲/۰	۴۵۲/۸	۲۱۴۴۹۸/۳	۱۷۵۸۵۴/۷	۳۱۸۰/۵	۲۳۵۶۶/۸	۱۳۰۳۵/۴	دارایهای خارجی
۱/۵	۳۵۲/۸	۱۰۹۳۳/۶	۱۰۷۷۰/۸	۲۳۷۸/۶	۲۵۷۳/۱	۲۶۴۵/۴	طلا
۱۲/۸	۴۰۰/۸	۴۷۰/۲	۴۱۶/۷	۸۲/۲	۸۴/۵	۸۹/۴	طلا نزد صندوق بین المللی پول
۲۵/۱	۴۷۰/۹	۱۸۴۳۳۸/۴	۱۴۷۳۲۷/۸	۲۵۸۰/۵/۹	۱۷۲۶۹/۱	۵۶۶۸/۴	ارز
۵/۴	۳۹۵/۴	۶۷۳۳/۵	۶۳۹۱/۲	۱۲۹۰/۲	۱۳۷۷/۹	۲۴۶۱/۳	ارزهای تهاتری
۸/۶	۳۸۰/۸	۸۶۹۵/۹	۸۰۰۴/۱	۱۶۶۴/۸	۱۶۶۶/۱	۱۷۰۰/۶	سهمیه و سهام در موسسات بین المللی
۱۳/۰	۴۰۱/۷	۳۳۳۴/۷	۲۹۹۴/۱	۵۸۶/۸	۵۹۶/۱	۴۷/۱۳	حق برداشت مخصوص
۱۱۶/۰	۳۳/۹	۷۳۷/۳	۳۴۱/۴	۲۵۴/۹	۳۲۴/۳	۲۱۹/۹	اسکناس و مسکوک
۳/۴	۵۹/۸	۱۳۶۰۴۰/۰	۱۳۱۵۶۹/۰	۸۲۲۳۵۷/۷	۷۵۱۱۸/۱	۷۵۸۶۶/۹	بدهی بخش دولتی
۴/۹	۷۷۲/۷	۱۱۷۱۴۱/۹	۱۱۱۶۰/۱۳	۶۴۶۳۶/۳	۶۰۸۵۹/۰	۶۲۰۵۸/۵	دولت
-۵/۳	۱۲/۶	۱۸۸۹۸/۱	۱۹۹۴۸/۷	۱۷۷۲۱/۴	۱۴۲۵۹/۱	۱۳۸۰/۴	شرکتها و موسسات دولتی
۱۶/۲	۱۰۱/۳	۲۸۴۲۵۶/۶	۲۴۳۰۸/۴	۱۲۰۷۶/۷	۲۳۵۵۳/۴	۲۰۱۱/۰	بدهی بانکها
-۲۷/۸	-۹۰/۴	۳۴۴۴۳/۰	۴۷۷۰/۵	۴۹۸۸۵۷/۸	۲۶۳۹۵۰/۴	۷۶۱۹/۷	سایر
۱۳/۷	۹۱/۰	۳۸۲۹۷۴/۲	۲۳۶۸۴۴/۰	۱۷۶۳۵۶/۶	۱۴۸۹۵۸/۰	۱۱۷۵۵۲/۹	جمع
-۸/۳	۲۶۷/۶	۱۴۷۴۰/۹	۱۶۰۷۳/۴	۴۳۷۲/۴	۵۴۰/۸	۷۴۹/۶	اقلام زیر خط
۱۲/۷	۹۵/۳	۳۹۷۷۱۵/۱	۳۵۲۹۱۷/۴	۱۸۰۷۲۹/۰	۱۵۴۳۵۸/۸	۱۲۵۰۴۳/۵	جمع دارایها
بدهیها:							
۱۴/۲	۱۸/۰	۴۲۸۴۲/۹	۳۷۵۱۷/۳	۳۱۷۹/۰/۱	۲۷۵۵۵/۴	۲۴۱۳۲/۶	اسکناس و مسکوک
۱۱/۴	۱۹/۲	۳۸۷۲۷/۵	۳۴۷۸/۱/۱	۲۹۱۸۸/۷	۲۵۱۵۸/۳	۲۲۱۱۹/۳	در دست اشخاص
۴۰/۸	۲/۱	۳۳۲۷/۱	۲۳۹۵/۸	۲۳۴۶/۵	۲۰۷۷/۸	۱۷۹۴۴	نزد بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۱۶/۰	۲۲/۹	۷۷۳/۳	۳۴۱/۴	۲۵۴/۹	۳۲۴/۳	۲۱۹/۹	نزد بانک مرکزی
۱۰/۸	۲۵/۶	۹۱۳۱۸/۷	۸۲۴۴۰/۰	۶۵۶۴۹/۶	۵۷۱۶۷/۰	۴۷۹۰۸/۹	سپرده های بانکها و موسسات اعتباری
۲۲/۳	۲۲/۱	۷۶۵۱۲/۶	۶۲۵۶۸/۶	۵۰۸۴۲/۶	۵۱۸۳۰/۴	۴۵۳۷۷/۴	قانونی
-۲۵/۵	۳۴/۲	۱۴۸۰۶/۱	۱۹۸۷۱/۴	۱۴۸۰۷/۰	۵۳۳۶/۶	۲۵۳۱/۵	دیداری(۲)
۱۲/۸	۵۰/۹	۵۸۰۶۲/۷	۵۱۴۹۵/۷	۳۴۱۳۲/۳	۳۳۸۰۷/۲	۲۱۸۸۶/۸	سپرده های بخش دولتی
۱۰/۵	۵۳/۸	۵۱۰۹۸/۹	۴۶۲۲۳۳/۵	۳۰۰۶۷/۲	۲۴۶۴۴/۰	۱۶۶۳۶/۲	دولت
۳۲/۳	۲۹/۴	۶۹۶۳/۸	۵۲۶۲/۲	۴۰۶۵/۱	۹۱۶۳/۲	۵۲۵۰/۶	شرکتها و موسسات دولتی
۴۴/۳	۷۰/۶	۱۶۸۱/۳	۱۱۶۵/۴	۶۸۳/۳	۶۸۰/۹	۵۹۸/۰	حساب سرمایه
۲/۱	۳۷۰/۷	۹۶۴۵۵/۷	۹۴۴۶۷/۲	۲۰۰۶۸/۷	۱۵۹۹۰/۰	۸۵۸۵/۶	بدهیهای ارزی
۱/۷	۳۷۰/۲	۹۲۲۳۱/۴	۹۰۶۹۲/۲	۱۹۲۸۶/۲	۱۵۲۴۳/۱	۷۱۷۷/۶	وامهای دریافتی از خارج و سپرده های ارزی(۳)
۹/۷	۳۴۲/۹	۱۲۰۰/۵	۱۰۹۴/۸	۲۴۷/۲	۲۰۳/۶	۸۳۲/۸	ارزهای تهاتری
۱۲/۸	۴۰۰/۷	۳۰۲۲/۸	۲۶۸۰/۲	۵۲۵/۳	۵۴۷/۳	۵۷۵/۲	تصحیص حق برداشت مخصوص
۰/۰	۰/۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش خصوصی
-۸/۹	-۴۸/۵	۱۴۱۸/۳	۱۵۵۷/۳	۳۰۲۱/۹	۳۰۶۴/۴	۳۴۸۷/۳	پیش پرداخت اعتبارات استاندی بخش دولتی
۳۳/۷	۲۲۴/۶	۹۱۱۹۲/۶	۶۸۱۱۹۹/۱	۲۱۰۰/۷	۱۰۶۹۱/۱	۱۰۹۵۰/۷	سایر
۱۳/۷	۹۱/۰	۳۸۲۹۷۴/۲	۳۳۶۸۴۴/۰	۱۷۶۳۵۶/۶	۱۴۸۹۵۸/۰	۱۱۷۵۵۲/۹	جمع
-۸/۳	۲۶۷/۶	۱۴۷۴۰/۹	۱۶۰۷۳/۴	۴۳۷۲/۴	۵۴۰/۸	۷۴۹/۶	اقلام زیر خط
۱۲/۷	۹۵/۳	۳۹۷۷۱۵/۱	۳۵۲۹۱۷/۴	۱۸۰۷۲۹/۰	۱۵۴۳۵۸/۸	۱۲۵۰۴۳/۵	جمع بدهیها

۱- ارقام بانک مرکزی از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسانی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- شامل سپرده های مدت دار ویژه بانکها می باشد.

۳- شامل اوراق قرضه منتشره ارزی می باشد.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی (۱)

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال							در صد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
داراییها:							
۳۲/۰	۳۷۸/۴	۷۹۵۱/۸	۶۰۲۱۹/۰	۱۲۵۸۸/۴	۹۲۶۶/۰	۵۲۸۹/۶	دارایهای خارجی
۵/۴	۶۹/۹	۲۹/۲	۲۷/۷	۱۶/۲	۱۶/۲	۶/۶	طلا
۳۲/۰	۳۷۸/۸	۷۹۴۸۱/۶	۶۰۱۹۱/۳	۱۲۵۷۲/۱	۹۲۴۹/۸	۵۲۸۳/۰	ارز
۴۰/۸	۲/۱	۳۳۷۳/۱	۲۳۹۵/۸	۲۳۴۶/۵	۲۰۷۲/۸	۱۷۹۴/۴	اسکناس و مسکوک
۱۰/۸	۲۵/۶	۹۱۳۱۸/۷	۸۲۴۴۰/۰	۶۵۶۴۹/۶	۵۷۱۶۷/۰	۴۷۹۰۸/۹	سپرده نزد بانک مرکزی
۲۲/۳	۲۳/۱	۷۶۵۱۲/۶	۶۲۵۶۸/۶	۵۰۸۴۲/۶	۵۱۸۳۰/۴	۴۵۳۷۷/۴	قانونی
-۲۵/۵	۳۴/۲	۱۴۸۰۶/۱	۱۹۸۷۱/۴	۱۴۸۰۷/۰	۵۳۳۶/۶	۲۵۳۱/۵	دیداری(۲)
۱۵/۰	۳۲/۱	۸۵۸۶۰/۶	۷۴۶۴۷/۹	۵۶۰۹۹/۵	۴۷۶۶۷/۱	۴۱۲۵۰/۰	بدهی بخش دولتی
۴۹/۵	۱۲۹/۳	۲۵۸۸۹/۳	۱۷۳۱۸/۲	۷۵۵۳/۵	۶۱۹۴/۸	۷۱۵۱/۰	دولت(۳)
۴/۶	۱۸/۱	۵۹۹۷۱/۳	۵۷۳۲۹/۷	۴۸۰۴۶/۰	۴۱۴۷۲/۳	۳۴۰۹۹/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۳۹/۱	۳۴/۹	۴۵۴۷۹۹/۸	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹	بدهی بخش غیردولتی
۵۱/۱	۱۱۵/۳	۲۵۲۴۰۲/۱	۱۶۷۰۶۷/۱	۷۷۶۰۳/۴	۵۴۰۹۵/۸	۴۴۶۴۶/۷	سایر
۳۵/۵	۵۶/۳	۹۶۷۲۶۵/۱	۷۱۳۸۴۲/۷	۴۵۶۸۳۰/۰	۳۵۱۱۳۹/۴	۲۷۸۸۰۲/۵	جمع
۲۷/۸	۲۴۹/۳	۲۸۹۱۷۹/۵	۲۲۶۳۰۷/۹	۶۴۷۹۲/۱	۵۰۸۹۵/۰	۴۰۹۷۰/۰	اقلام زیر خط
۳۳/۶	۸۰/۲	۱۲۵۸۴۴۴/۶	۹۴۰۱۵۰/۶	۵۲۱۶۲۲/۱	۴۰۲۰۳۴/۴	۳۱۹۷۷۲/۵	جمع دارایها
بدهیها:							۲
۲۷/۵	۳۱/۲	۴۸۷۸۶۳/۹	۳۸۲۷۴۳/۹	۲۹۱۷۶۸/۵	۲۲۳۹۵۲/۴	۱۷۰۵۶۹/۹	سپرده های بخش غیردولتی
۲۰/۸	۳۰/۰	۱۷۸۶۲۴/۳	۱۴۷۸۷۲/۸	۱۱۳۷۸۰/۰	۸۹۲۶۲/۲	۶۴۶۳۱/۷	دیداری
۳۱/۷	۳۱/۹	۳۰۹۲۲۹/۶	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰/۵	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲	پس انداز و مدت دار
۱۶/۲	۱۰۱/۳	۲۸۲۵۵/۶	۲۴۴۰۸/۴	۱۲۰۷۶/۷	۲۳۵۵۳/۴	۲۰۸۱۱/۰	بدهی به بانک مرکزی
۵۴/۴	۳۶۴/۵	۲۷۵۲۰/۴	۱۷۸۲۵/۴	۳۸۳۷/۴	۲۷۵۶/۵	۳۷۶۶/۳	وامها و سپرده های بخش دولتی
۵۴/۴	۳۶۴/۵	۲۷۵۲۰/۴	۱۷۸۲۵/۴	۳۸۳۷/۴	۲۷۵۶/۵	۳۷۶۶/۳	دولت
۰	۰	.	۱۷۸۲۵/۴	۳۸۳۷/۴	۲۷۵۶/۵	۳۷۶۶/۳	شرکتها و موسسات دولتی
۱۴/۴	۶/۸	۲۰۵۶۶/۶	۱۷۹۷۷/۹	۱۶۸۳۹/۰	۷۶۰۳/۶	۵۸۷۳/۰	حساب سرمایه
۶۷/۹	۴۶۵/۳	۱۳۵۳۰۳/۷	۸۰۵۷۱/۷	۱۴۲۵۴/۱	۱۱۳۳۲/۶	۶۴۱۰/۰	وامها و سپرده های ارزی
۴۰/۶	۶۱/۳	۲۶۷۷۵۴/۹	۱۹۴۱۵/۴	۱۱۸۰۵۴/۳	۸۱۹۴۰/۹	۷۱۳۷۲/۳	سایر
۳۵/۵	۵۶/۳	۹۶۷۲۶۵/۱	۷۱۳۸۴۲/۷	۴۵۶۸۳۰/۰	۳۵۱۱۳۹/۴	۲۷۸۸۰۲/۵	جمع
۲۷/۸	۲۴۹/۳	۲۸۹۱۷۹/۵	۲۲۶۳۰۷/۹	۶۴۷۹۲/۱	۵۰۸۹۵/۰	۴۰۹۷۰/۰	اقلام زیر خط
۳۳/۶	۸۰/۲	۱۲۵۸۴۴۴/۶	۹۴۰۱۵۰/۶	۵۲۱۶۲۲/۱	۴۰۲۰۳۴/۴	۳۱۹۷۷۲/۵	جمع بدهیها

۱- شامل شعب خارج بانکهای تجاری نمی باشد. شامل آمار بانکهای خصوصی و موسسات اعتباری غیربانکی می باشد. ارقام بانکها از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- شامل سپرده های مدت دار و پیوژه بانکها می باشد.

۳- شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

جدول شماره (۹۸)

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای تجاری(۱)

(میلیارد ریال)

مانده در پایان سال							در صد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
داراییها:							
۲۸/۴	۴۰۹/۲	۶۹۲۶۲/۳	۵۳۹۳۷/۱	۱۰۵۹۳/۲	۷۵۶۷/۳	۴۸۸۹/۲	دارایهای خارجی
-۰/۸	۷۲/۰	۲۵/۹	۲۵/۸	۱۵/۰	۱۵/۵	۶/۲	طلا
۲۸/۴	۴۰۹/۶	۶۹۲۲۶/۷	۵۳۹۱۱/۳	۱۰۵۷۸/۲	۷۵۵۱/۸	۴۸۸۳/۰	ارز
۳۸/۰	۰/۸	۲۸۱۳/۳	۲۰۳۸/۸	۲۰۲۳/۵	۱۷۵۷/۶	۱۵۸۰/۸	اسکناس و مسکوک
۱۱/۰	۲۳/۲	۸۳۱۴۵/۲	۷۴۸۷۷/۸	۶۰۷۷۳/۱	۵۴۴۳۹/۵	۴۶۰۸۹/۳	سپرده نزد بانک مرکزی
۱۹/۶	۲۰/۵	۶۹۱۹۵/۳	۵۷۸۳۴/۳	۴۷۹۸۳/۷	۴۹۹۱۴/۶	۴۳۷۴۱/۸	قانونی
-۱۸/۲	۳۳/۳	۱۳۹۴۹/۹	۱۷۰۴۳/۵	۱۲۷۸۹/۴	۴۵۲۴/۹	۲۳۴۷/۵	دیداری(۲)
۱۴/۹	۲۸/۸	۷۹۱۵۵/۹	۶۸۸۹۰/۸	۵۳۵۰۵/۳	۴۶۷۸۶/۰	۴۰۰۴۸/۱	بدھی بخش دولتی
۶۰/۹	۱۳۱/۸	۲۰۰۴۳/۵	۱۲۴۵۸/۳	۵۳۷۸/۳	۵۵۰۶/۸	۶۱۳۹/۱	دولت(۳)
۴/۷	۱۷/۳	۵۹۱۱۲/۴	۵۶۴۳۲/۳	۴۸۱۲۷/۰	۴۱۲۷۹/۴	۲۳۹۰/۹۰	شرکها و موسسات دولتی
۴۰/۵	۳۶/۳	۳۲۲۳۶۰۸/۰	۲۳۰۲۹۲/۲	۱۶۸۹۳۲/۷	۱۲۴۱۱۸/۸	۹۵۱۹۹/۹	بدھی بخش غیردولتی
۵۰/۲	۱۲۵/۷	۲۲۶۸۰۹/۵	۱۵۰۲۸/۵	۶۶۹۲۱/۰	۴۷۰۹۳/۴	۳۸۸۳۳/۷	سایر
۳۵/۱	۶۰/۲	۷۸۴۷۹۴/۲	۵۸۱۰۶۵/۰	۳۶۲۷۴۸/۸	۲۸۱۷۶۲/۶	۲۲۶۶۴۱/۰	جمع
۲۵/۸	۲۵۰/۲	۲۵۷۱۲۰/۷	۲۰۴۳۷۲/۲	۵۸۳۵۴/۷	۴۶۹۹۲/۷	۳۹۵۳۰/۰	اقلام زیر خط
۳۲/۷	۸۶/۵	۱۰۴۹۱۴/۹	۷۸۵۴۳۷/۲	۴۲۱۱۰/۳/۵	۳۲۸۷۵۵/۳	۲۶۶۱۷۱/۰	جمع دارایها
بدهیها:							
۲۴/۲	۲۸/۸	۴۰۷۹۴۸/۰	۳۲۸۵۳۹/۰	۲۵۵۰۹۲/۳	۱۹۷۵۶۵/۸	۱۵۲۷۲۵/۲	سپرده های بخش غیردولتی
۲۰/۵	۲۷/۹	۱۶۳۵۹۸/۹	۱۳۵۷۲۷/۰	۱۰۶۱۱/۰	۸۲۲۰/۱/۴	۶۰۲۰/۱/۰	دیداری
۲۶/۷	۲۹/۴	۲۴۴۲۴۹/۱	۱۹۲۸۱۲/۰	۱۴۸۹۸۱/۳	۱۱۴۲۶۴/۴	۹۲۵۲۴/۲	پس انداز و مدت دار
۱۶/۷	۱۰۰/۱	۲۳۶۳۶/۴	۲۰۴۴۶/۶	۱۰۱۶/۸	۱۴۵۳۹/۲	۱۳۰۰/۳	بدھی به بانک مرکزی
۴۷/۵	۳۳۶/۱	۲۲۹۵۵/۰	۱۶۲۴۴۴/۳	۳۷۷۲۵/۱	۲۶۶۹/۱	۳۶۹۷/۲	وامها و سپرده های بخش دولتی
۴۷/۵	۳۳۶/۱	۲۳۹۵۵/۰	۱۶۲۴۴۴/۳	۳۷۷۲۵/۱	۲۶۶۹/۱	۳۶۹۷/۲	دولت
۰	۰	شرکها و موسسات دولتی
۳/۴	-۳/۴	۹۴۷۷/۷	۹۱۶۸/۷	۹۴۹۲/۵	۳۸۲۲/۳	۳۶۶۲/۰	حساب سرمایه
۵۷/۶	۴۷۶/۰	۱۲۹۳۰۹/۳	۷۷۱۴۰/۵	۱۳۳۹۲/۰	۱۰۸۴۲/۵	۵۹۵۱/۰	وامها و سپرده های ارزی
۴۶/۸	۸۲/۹	۱۹۰۴۶۷/۸	۱۲۹۷۲۵/۹	۷۰۰۳۰/۱	۵۲۳۲۲/۷	۴۷۵۴۶/۳	سایر
۳۵/۱	۶۰/۲	۷۸۴۷۹۴/۲	۵۸۱۰۶۵/۰	۳۶۲۷۴۸/۸	۲۸۱۷۶۲/۶	۲۲۶۶۴۱/۰	جمع
۲۵/۸	۲۵۰/۲	۲۵۷۱۲۰/۷	۲۰۴۳۷۲/۲	۵۸۳۵۴/۷	۴۶۹۹۲/۷	۳۹۵۳۰/۰	اقلام زیر خط
۳۲/۷	۸۶/۵	۱۰۴۹۱۴/۹	۷۸۵۴۳۷/۲	۴۲۱۱۰/۳/۵	۳۲۸۷۵۵/۳	۲۶۶۱۷۱/۰	جمع بدهیها

۲۵

۱- شامل شعب خارج بانکهای تجاری نمی باشد. ارقام بانکها از فوریه ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

۲- شامل سپرده های مدت دار ویژه بانکها می باشد.

۳- شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای تخصصی(۱)

مانده در پایان سال							در صد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
داراییها:							
۶۱/۷	۲۰/۹	۹۸۶۴/۳	۶۰۱/۸	۱۹۷۱/۱	۱۶۹۵/۴	۳۹۸/۴	داراییهای خارجی
۸۹/۵	۴۶/۲	۳/۶	۱/۹	۱/۳	۰/۷	۰/۴	طلا
۶۱/۷	۲۰/۹	۹۸۶۰/۷	۶۰۰۹/۹	۱۹۶۹/۸	۱۶۹۴/۷	۳۹۸/۰	ارز
۴۱/۴	۳/۷	۴۵۵/۴	۳۲۲/۱	۳۱۰/۶	۳۰۷/۰	۲۰۸/۶	اسکناس و مسکوک
-۱۰/۴	۴۴/۸	۶۰۶۹/۱	۶۷۷۱/۰	۴۶۷۷/۴	۲۶۶۶/۳	۱۷۹۳/۰	سپرده نزد بانک مرکزی
۲۲/۳	۴۸/۴	۵۲۳۲/۶	۳۹۵۵/۴	۲۶۶۵/۷	۱۸۵۵/۴	۱۶۱۶/۶	قانونی
-۷۰/۳	۴۰/۰	۸۳۶/۵	۲۸۱۵/۶	۲۰۱۱/۷	۸۱۰/۹	۱۷۶/۴	دیداری
۴۴/۲	۹۹/۶	۵۱۷۴/۷	۳۵۸۷/۵	۱۷۹۷/۵	۶۹۱/۲	۱۱۴۱/۵	بدھی بخش دولتی
۶۰/۴	۹۵/۲	۴۳۱۵/۸	۲۶۹۰/۳	۱۳۷۸/۵	۴۹۸/۳	۹۵۱/۵	دولت(۲)
-۴/۳	۱۱۴/۱	۸۵۸/۹	۸۹۷/۲	۴۱۹/۰	۱۹۲/۹	۱۹۰/۰	شرکتها و موسسات دولتی
۲۲/۷	۲۷/۹	۱۱۳۸۲۱/۱	۹۲۷۵۷/۷	۷۲۵۱۳/۳	۵۶۳۱۳/۲	۴۲۵۰۵/۰	بدھی بخش غیردولتی
۴۴/۸	۴۱/۵	۲۰۹۶۳۰	۱۴۴۸۱/۰	۱۰۲۳۴/۴	۶۷۶۴/۱	۵۷۰۶/۱	سایر
۲۶/۱	۳۵/۵	۱۵۶۳۴۷/۶	۱۲۴۰۲۱/۱	۹۱۵۰۴/۳	۶۸۴۳۷/۲	۵۱۷۵۲/۶	جمع
۴۱/۰	۲۲۴/۵	۲۷۵۷۲/۷	۱۹۵۵۶/۰	۶۰۲۶/۴	۳۶۹۵/۲	۱۳۸۳/۰	اقلام زیر خط
۲۸/۱	۴۷/۲	۱۸۳۹۲۰/۳	۱۴۳۵۷۷/۱	۹۷۵۳۰/۷	۷۲۱۳۲/۴	۵۳۱۳۵/۶	جمع داراییها
بدھیها:							
۳۱/۶	۳۸/۳	۶۳۲۴۴/۹	۴۸۰۷۳/۷	۳۴۷۶۷/۳	۲۵۶۵۲/۴	۱۷۵۳۸/۸	سپرده های بخش غیردولتی
۲۰/۹	۴۲/۷	۱۲۲۹۳/۵	۱۰۹۹۲/۳	۷۸۴۹/۱	۶۰۵۸/۱	۴۴۲۸/۷	دیداری
۳۴/۷	۳۶/۷	۴۹۹۵۱/۴	۳۷۰۸۱/۴	۲۷۱۱۸/۲	۱۹۵۹۴/۳	۱۳۱۱/۱	پس انداز و مدت دار
۱۳/۷	۱۰۷/۲	۴۶۱۹/۲	۴۰۶۱/۸	۱۹۵۹/۹	۹۰۱۴/۲	۷۸۰۱/۷	بدھی به بانک مرکزی
۱۲۵/۵	■	۳۵۶۵/۴	۱۵۸۱/۱	۱۱۲/۳	۸۷/۴	۶۹/۱	وامها و سپرده های بخش دولتی
۱۲۵/۵	■	۳۵۶۵/۴	۱۵۸۱/۱	۱۱۲/۳	۸۷/۴	۶۹/۱	دولت
۰	۰	•	•	•	•	•	شرکتها و موسسات دولتی
۲۶/۶	۹/۲	۹۷۳۱/۹	۷۶۸۴/۷	۷۰۴۰/۱	۳۷۲۱/۰	۲۱۶۲/۰	حساب سرمایه
۴۰/۹	۲۸۸/۷	۴۶۸۲/۵	۲۲۲۲/۲	۸۵۵/۰	۴۸۷/۱	۴۵۷/۰	وامها و سپرده های ارزی
۱۸/۹	۲۶/۸	۷۰۵۰۳/۷	۵۹۲۹۶/۶	۴۶۷۶۹/۸	۲۹۴۷۵/۱	۲۳۷۷۴/۰	سایر
۲۶/۱	۳۵/۵	۱۵۶۳۴۷/۶	۱۲۴۰۲۱/۱	۹۱۵۰۴/۴	۶۸۴۳۷/۲	۵۱۷۵۲/۶	جمع
۴۱/۰	۲۲۴/۵	۲۷۵۷۲/۷	۱۹۵۵۶/۰	۶۰۲۶/۴	۳۶۹۵/۲	۱۳۸۳/۰	اقلام زیر خط
۲۸/۱	۴۷/۲	۱۸۳۹۲۰/۳	۱۴۳۵۷۷/۱	۹۷۵۳۰/۷	۷۲۱۳۲/۴	۵۳۱۳۵/۶	جمع بدهیها

۲- شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

۱- ارقام بانکها از فروردین ۱۳۸۱ براساس یکسان سازی نرخ ارز مورد تجدید ارزیابی قرار گرفته است.

جدول شماره (۱۰۰)

خلاصه داراییها و بدهیهای بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی(۱)

درصد تغییر				مانده در پایان سال				درصد تغییر				مانده در پایان سال				داراییها:	
۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱		۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱		۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱		۱۳۸۲	۱۳۸۲	۱۳۸۱		داراییها:	بدهیها:
۱۷۱/۹	۱۶۶۷۱/۰	۶۱۳۱/۲	سپرده های بخش غیردولتی	۱۱۳/۳	۳۸۴/۲	۱۸۰/۱	داراییهای خارجی										
۵۰/۲	۱۷۳۱/۹	۱۱۵۳/۳	دیداری(۳)	۰	۰	۰	طلا										
۲۰۰/۱	۱۴۹۳۹/۱	۴۹۷۷/۹	پس انداز و مدت دار	۱۱۳/۳	۳۸۴/۲	۱۸۰/۱	ارز										
۰	۰	۰	بدهی به بانک مرکزی	۱۹۹/۱	۱۰۴/۴	۳۴/۹	اسکناس و مسکوک										
۰	۰	۰	سپرده ها و وجوده بخش دولتی	۱۶۶/۰	۲۱۰۴/۴	۷۹۱/۲	سپرده نزد بانک مرکزی										
۰	۰	۰	دولت	۱۶۷/۶	۲۰۸۴/۷	۷۷۸/۹	قانونی										
۰	۰	۰	شرکتها و موسسات دولتی	۶۰/۲	۱۹/۷	۱۲/۳	دیداری										
۲۰/۷	۱۳۵۷/۰	۱۱۲۴/۵	حساب سرمایه	-۲۹/۵	۱۵۳۰/۰	۲۱۶۹/۸	بدهی بخش دولتی										
۰	۱۳۱۱/۹	۱۰۸/۰	وامها و سپرده های ارزی	-۲۹/۵	۱۵۳۰/۰	۲۱۶۹/۶	دولت(۲)										
				-۱۰۰/۰	۰	۰/۲	شرکتها و موسسات دولتی										۲۰/۲
				۳۳۱/۸	۱۷۳۷۰/۷	۴۰۲۳/۰	بدهی بخش غیردولتی										
۳۸۷/۰	۶۷۸۳/۴	۱۳۹۲/۹	سایر	۱۹۷/۲	۴۶۲۹/۶	۱۵۵۷/۶	سایر										
۱۹۸/۳	۲۶۱۲۳/۳	۸۷۵۶/۶	جمع	۱۹۸/۳	۲۶۱۲۳/۳	۸۷۵۶/۶	جمع										
۸۸/۵	۴۴۸۶/۱	۲۳۷۹/۷	اقلام زیرخط	۸۸/۵	۴۴۸۶/۱	۲۳۷۹/۷	اقلام زیر خط										
۱۷۴/۹	۳۰۶۰۹/۴	۱۱۱۳۶/۳	جمع بدهیها	۱۷۴/۹	۳۰۶۰۹/۴	۱۱۱۳۶/۳	جمع داراییها										

۱- از شهریور ۱۳۸۱ شامل بانکهای خصوصی کارآفرین، سامان اقتصاد، اقتصاد نوین، پارسیان و موسسه اعتباری غیر بانکی توسعه می باشد.

۲- تنها شامل اوراق مشارکت بخش دولتی می باشد.

۳- در موسسات اعتباری تنها شامل بستانکاران متفرقه می باشد.

بدهی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی

مانده در پایان سال								درصد تغییر	بنکها و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸			
۳۹/۱	۴۴/۹	۴۵۴۷۹۹/۸	۳۲۷۰۷۲/۹	۲۴۲۵۴۲/۶	۱۸۰۸۷۰/۷	۱۳۷۹۱۲/۹			
۳۷/۴	۳۵/۷	۴۳۱۵۴۶/۹	۳۱۴۰۳۹/۲	۲۲۱۳۵۳/۸	۱۷۰۸۹۴/۹	۱۲۸۴۳۵/۰		تسهیلات اعطایی (۱)	
۶۰/۶	۱۰/۸	۱۰۸۵۰/۷	۶۷۵۷/۰	۶۰۹۶/۱	۶۰۱۲/۶	۵۶۱۳/۰		سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	
۹۷/۶	۲۳/۲	۱۲۴۰۲/۲	۶۲۷۶/۷	۵۰۹۲/۷	۳۹۶۳/۲	۳۸۶۴/۹		وامها و اعتبارات پرداختی (۲)	
۴۰/۵	۳۶/۳	۳۲۳۶۰۸/۰	۲۳۰۲۹۲/۲	۱۶۸۹۳۲/۷	۱۲۴۱۱۸/۹	۹۵۱۹۹/۹		بانکهای تجاری	
۳۹/۴	۳۷/۹	۳۰۵۸۵۳/۲	۲۱۹۴۸۳/۴	۱۵۹۱۰۸/۰	۱۱۵۵۰۱/۴	۸۷۱۶۴/۰		تسهیلات اعطایی	
۲۴/۸	۰/۸	۶۴۱۹/۴	۵۱۴۵/۵	۵۱۰۲/۹	۵۰۳۴/۵	۴۶۷۲/۰		سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	
۱۰۰/۲	۱۹/۹	۱۱۳۳۵/۴	۵۶۶۳/۳	۴۷۲۱/۸	۳۵۸۳/۰	۳۳۶۳/۹		وامها و اعتبارات پرداختی	
۲۲/۷	۲۷/۹	۱۱۳۸۲۱/۱	۹۲۷۵۷/۷	۷۲۵۱۳/۳	۵۶۳۱۳/۲	۴۲۵۰۵/۰		بانکهای تخصصی	
۲۰/۲	۲۷/۴	۱۰۹۰۷۲/۰	۹۰۷۰۹/۳	۷۱۱۷۴/۸	۵۴۹۶۹/۹	۴۱۲۶۹/۰		تسهیلات اعطایی	
۱۶۴/۲	۵۱/۱	۳۸۷۷/۵	۱۴۶۷/۵	۹۷۱/۱	۹۶۴/۷	۹۴۱/۰		سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	
۵۰/۰	۵۸/۱	۸۷۱/۶	۵۸۰/۹	۳۶۷/۴	۳۷۸/۶	۲۹۵/۰		وامها و اعتبارات پرداختی	
۳۳۱/۸	۲۶۶/۹	۱۷۳۷۰/۷	۴۰۲۳/۰	۱۰۹۶/۶	۴۳۸/۶	۲۰۸/۰		بانکهای خصوصی و موسسات اعتباری غیر بانکی	
۳۲۲/۱	۲۵۹/۲	۱۶۶۲۱/۷	۳۸۴۶/۵	۱۰۷۱/۰	۴۲۲/۶	۲۰۶/۰		تسهیلات اعطایی	
۲۸۴/۶	۰	۵۵۳/۸	۱۴۴/۰	۲۲/۱	۱۳/۴	۰		سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	
۰	۰	۱۹۵/۲	۳۲/۵	۳/۵	۱/۶	۲/۰		وامها و اعتبارات پرداختی	

۱- منظور از "تسهیلات اعطایی" در این جدول، تسهیلات اعطایی بانکها براساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بدون سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی)، خرید دین و اموال معاملات می باشد.

۲- منظور از وامها و اعتبارات پرداختی، تسهیلات مربوط به وامهای مسکن قدیم، بدھی مشتریان بابت اعتبارات استادی و ضمانتname های پرداخت شده، بدھی مشتریان بابت مابه التفاوت نرخ ارز، اوراق مشارکت و مطالبات قدیم و سفته های واحتواسی می باشد.

(میلیارد ریال)

نقدینگی

جدول شماره (۱۰۲)

نقدینگی							
درصد تغییر		مانده در پایان سال					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱۹/۰	۲۷/۸	۲۱۷۳۵۶/۸	۱۸۲۶۵۲/۷	۱۴۲۹۵۶/۷	۱۱۴۴۲۰/۵	۸۶۷۵۱/۰	-۱ پول
۱۱/۴	۱۹/۲	۳۸۷۲۲/۵	۲۴۷۸۰/۱	۲۹۱۸۸/۷	۲۵۱۵۸/۳	۲۲۱۱۹/۳	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
۲۰/۸	۳۰/۰	۱۷۸۶۲۴/۳	۱۴۷۸۷۲/۶	۱۱۳۷۶۸/۰	۸۹۲۶۲/۲	۶۴۶۳۱/۷	سپرده های دیداری
۳۱/۷	۳۱/۹	۳۰۹۲۳۹/۶	۲۳۴۸۷۱/۳	۱۷۸۰۰/۶	۱۳۴۶۹۰/۲	۱۰۵۹۳۸/۲	-۲ شبه پول
۱۹/۹	۲۷/۷	۴۵۷۰۶/۰	۳۸۱۰۸/۰	۲۹۸۴۷/۵	۲۲۰۱۴/۴	۱۶۲۹۶/۰	سپرده های قرض الحسن پس انداز
۳۵/۴	۳۱/۸	۲۵۱۷۳۸/۲	۱۸۵۸۶۲/۴	۱۴۱۰۶۶/۵	۱۰۳۳۶۳/۶	۷۹۵۳۲/۰	سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
۳۵/۴	۳۲/۱	۱۱۹۸۰۹/۰	۸۸۴۵۲/۶	۶۶۹۸۳/۰	۵۰۴۴۲/۸	۳۹۵۶۴/۰	کوتاه مدت
۳۵/۴	۳۱/۵	۱۳۱۹۲۹/۲	۹۷۴۰۹/۸	۷۴۰۸۳/۵	۵۲۹۲۰/۸	۳۹۹۶۸/۰	بلندمدت
۸/۲	۵۳/۸	۱۱۷۹۵/۴	۱۰۹۰۰/۹	۷۰۸۶/۶	۹۳۱۲/۲	۱۰۱۱۰/۲	سپرده های متفرقه (۱)
۲۶/۱	۳۰/۱	۵۲۶۵۹۶/۴	۴۱۷۵۲۴/۰	۳۲۰۹۵۷/۳	۲۴۹۱۱/۷	۱۹۲۶۸۹/۲	نقدینگی (۲+۱)

۱- شامل پیش پرداخت اعتبارات استادی، سپرده ضمانتهای ها، پیش پرداخت بابت معاملات و وجوده صندوق بازنیستگی و پس انداز کارکنان بانکها می باشد.

(میلیارد ریال)

تفییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تجاري

جدول شماره (۱۰۳)

در پایان سال			
۱۳۸۲	▲۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۷۹۴۰۹/۰	۷۳۴۴۶/۷	۵۷۵۲۶/۶	سپرده های بخش غیردولتی
۲۷۸۷۱/۹	۲۹۶۱۶/۰	۲۲۹۰۹/۶	دیداری
۵۱۵۳۷/۱	۴۳۸۳۰/۷	۳۴۶۱۷/۰	غیر دیداری
۱۲۱۳۵/۵	۹۸۶۵/۹	-۱۶۶۵/۰	منابع مسدود
۷۷۴/۵	۱۵/۳	۲۶۵/۹	اسکناس و مسکوک در صندوق
۱۱۳۶۱/۰	۹۸۵۰/۶	-۱۹۳۰/۹	سپرده قانونی (۱)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	اوراق قرضه دولتی (۱)
۶۷۲۷۳/۵	۶۳۵۸۰/۸	۵۹۱۹۱/۶	منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی
۸۰۱۹/۷	۱۲۱۹۵/۴	۶۷۲۶/۲	منابع دیگر
۳۰۹/۰	-۳۲۳۸	۵۶۷۰/۲	حساب سرمایه
۷۷۱۰/۷	۱۲۵۱۹/۲	۱۰۵۶/۰	سپرده ها و وجهه بخش دولتی
۷۵۲۹۳/۶	۷۵۷۶۶/۲	۶۵۹۱۷/۸	کل منابع آزاد
۸۷۸۷۰/۲	۶۷۴۵۸/۹	۴۵۰۱۴/۷	مصارف
۸۲۸۳۳/۹	۵۴۹۶۶/۶	۳۹۱۸۶/۴	بدهی بخش غیردولتی (۲)
۵۰۳۶/۳	۱۲۴۹۲/۳	۵۸۲۸/۳	بدهی بخش دولتی (۲)
-۱۲۵۷۶/۶	۸۳۰۷/۳	۲۰۹۰۳/۱	تفییر در کسری یا مازاد

- ۱- ارقام از ترازنامه بانک مرکزی محاسبه شده است.
۲- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

(میلیارد ریال)

تفییر در مانده منابع و مصارف بانکهای تخصصی

جدول شماره (۱۰۴)

در پایان سال			
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۱۵۱۷۱/۲	۱۳۳۰۶/۴	۹۱۱۴/۹	سپرده های بخش غیردولتی
۲۳۰۱/۲	۳۳۴۴۳/۲	۱۵۹۱/۰	دیداری
۱۲۸۷۰/۰	۹۹۶۳/۲	۷۵۲۳/۹	غیر دیداری
۱۴۱۰/۵	۱۳۰۱/۲	۸۱۳/۸	منابع مسدود
۱۳۳/۳	۱۱/۵	۲/۶	اسکناس و مسکوک در صندوق
۱۲۷۷/۲	۱۲۸۹/۷	۸۱۰/۳	سپرده قانونی (۱)
۰/۰	۰/۰	-۰/۱	اوراق قرضه دولتی (۱)
۱۳۷۶۰/۷	۱۲۰۰۵/۲	۸۳۰۱/۱	منابع آزاد از محل سپرده های بخش غیردولتی
۲۰۴۷/۲	۶۴۴۶	۳۳۱۹/۱	حساب سرمایه
۵۵۷/۴	۲۱۰۱/۹	-۷۰۵۴/۳	بدهی به بانک مرکزی (۱)
۴۴۷۲/۶	۷۷۶۴/۰	-۳۱۴/۰	بدهی به سایر بانکها
۱۳۵۹/۳	۲۴۶۸/۲	۳۶۷/۹	بدهیهای خارجی
۱۹۸۴/۳	۱۴۶۸/۸	۲۴/۹	سپرده ها و وجهه بخش دولتی
-۴۱۲۷/۷	-۸۲۸۵/۲	۸۹۵۶/۳	سایر وجود
۱۹۹۳۴/۷	۱۸۲۵۹/۵	۱۳۶۸۰/۰	کل منابع آزاد اعتباری
۱۸۴۶۹/۵	۱۶۳۸۴/۵	۱۲۴۹۴/۶	بدهی بخش غیردولتی (۲)
۱۴۶۵/۲	۱۸۷۵/۰	۱۱۸۵/۴	بدهی بخش دولتی (۲)

- ۱- ارقام از ترازنامه بانک مرکزی محاسبه شده است.
۲- بدون سود و درآمد سالهای آتی می باشد.

جدول شماره (۱۰۵)

عملکرد بازار بیمه کشور در سال ۱۳۸۲

(میلیارد ریال)

رشته	حق بیمه												خسارت					
	خسارت						ضریب خسارت						ضریب خسارت					
	تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	واقع شده	معمق اول سال	معمق پایان سال	پرداخت شده	درصد تغییرات	تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱	عاید شده	ذخیره اول سال	ذخیره پایان سال	درصد تغییرات	تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱
-۸/۶	۷۱/۴	۸۰/۰	۷۵۲۰/۴	۱۳۳۹/۴	۱۷۴۶/۱	۹۳/۴	۳۹/۹	۷۱۱۳/۷	۵۰۸۵/۳	۱۰۵۳/۸/۱	۳۵۱۵/۲	۴۶۸۲/۰	۹۱/۹	۴۱/۲	۱۱۷۰۴/۹	۸۲۸۹/۴	غیرزندگی	
۱۳/۴	۸۴/۳	۷۱/۰	۵۳۹/۱	۴۶/۹	۸۲/۲	۶/۶	۱۴/۲	۵۰۳/۸	۴۴۱/۳	۶۳۹/۴	۷۸۳/۰	۱۱۸۲/۰	۸/۱	۱۶/۸	۱۰۳۸/۴	۸۸۹/۴	زندگی	
-۷/۱	۷۲/۱	۷۹/۲	۸۰۵۹/۵	۱۳۸۶/۳	۱۸۲۸/۳	۱۰۰/۰	۳۷/۸	۷۶۱۷/۵	۵۵۲۶/۶	۱۱۱۷/۵	۴۲۹۸/۲	۵۸۶۴/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۸	۱۲۷۴۳/۳	۹۱۷۸/۸	جمع کل	

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، بیمه مرکزی ایران، سال ۱۳۸۲

۱۰۵

جدول شماره (۱۰۶)

عملکرد صنعت بیمه به تفکیک شرکتها در سال ۱۳۸۲

(میلیارد ریال)

شرکت	حق بیمه صادره											
	خسارت پرداخت شده						ضریب خسارت					
	تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم	درصد تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم	درصد تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
ایران	-۴/۶	۷۴/۳	۷۸/۹	۵۴/۴	۳۰/۷	۴۱۴۰/۲	۳۱۷۰/۷	۵۳/۹	۳۴/۲	۶۸۷۷/۳	۵۱۲۰/۸	
آسیا	-۱۵/۳	۷۵/۷	۹۱/۰	۲۵/۱	۳۶/۹	۱۹۰۹/۶	۱۴۱۵/۸	۲۲/۳	۲۶/۴	۲۸۴۳/۰	۲۲۴۹/۲	
البرز	-۸/۷	۵۵/۴	۶۴/۱	۵/۱	۶۲/۹	۳۸۹/۷	۲۳۹/۳	۷/۴	۸۷/۹	۹۳۷/۸	۴۹۹/۲	
دانا	۵/۶	۷۷/۰	۷۱/۴	۱۵/۳	۶۶/۵	۱۱۶۴/۹	۶۹۹/۶	۱۳/۴	۴۰/۷	۱۷۱۱/۶	۱۲۱۶/۷	
صادرات و سرمایه گلاری	۰	۳۳/۰	۰	۰/۰	-۴۳/۵	۰/۷	۱/۳	۰/۱	۳۳/۷	۱۵/۶	۱۱/۶	
بخش خصوصی	۵/۴	۵/۴	۰/۰	۰/۱	回	۷/۲	۰/۰۱	۲/۸	۳۴۴/۵	۳۶۲/۱	۸۱/۳	
جمع کل	-۷/۱	۷۲/۱	۷۹/۲	۱۰۰/۰	۳۷/۸	۷۶۱۷/۵	۵۵۲۶/۶	۱۰۰/۰	۳۸/۸	۱۲۷۴۳/۳	۹۱۷۸/۸	

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، بیمه مرکزی ایران، سال ۱۳۸۲

۱۰۶

جدول شماره (۱۰۷)

عملکرد صنعت بیمه به تفکیک شرکتها در سال ۱۳۸۲

(میلیارد ریال)

شرکت	حق بیمه صادره											
	خسارت پرداخت شده						ضریب خسارت					
	تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم	درصد تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سهم	درصد تغییرات	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
ایران	-۴/۶	۷۴/۳	۷۸/۹	۵۴/۴	۳۰/۷	۴۱۴۰/۲	۳۱۷۰/۷	۵۳/۹	۳۴/۲	۶۸۷۷/۳	۵۱۲۰/۸	
آسیا	-۱۵/۳	۷۵/۷	۹۱/۰	۲۵/۱	۳۶/۹	۱۹۰۹/۶	۱۴۱۵/۸	۲۲/۳	۲۶/۴	۲۸۴۳/۰	۲۲۴۹/۲	
البرز	-۸/۷	۵۵/۴	۶۴/۱	۵/۱	۶۲/۹	۳۸۹/۷	۲۳۹/۳	۷/۴	۸۷/۹	۹۳۷/۸	۴۹۹/۲	
دانا	۵/۶	۷۷/۰	۷۱/۴	۱۵/۳	۶۶/۵	۱۱۶۴/۹	۶۹۹/۶	۱۳/۴	۴۰/۷	۱۷۱۱/۶	۱۲۱۶/۷	
صادرات و سرمایه گلاری	۰	۳۳/۰	۰	۰/۰	-۴۳/۵	۰/۷	۱/۳	۰/۱	۳۳/۷	۱۵/۶	۱۱/۶	
بخش خصوصی	۵/۴	۵/۴	۰/۰	۰/۱	回	۷/۲	۰/۰۱	۲/۸	۳۴۴/۵	۳۶۲/۱	۸۱/۳	
جمع کل	-۷/۱	۷۲/۱	۷۹/۲	۱۰۰/۰	۳۷/۸	۷۶۱۷/۵	۵۵۲۶/۶	۱۰۰/۰	۳۸/۸	۱۲۷۴۳/۳	۹۱۷۸/۸	

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، بیمه مرکزی ایران، سال ۱۳۸۲

پایان سال							درصد تغییر
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
-۲۸/۷	۵۳/۶	۵۰۰/۹۰	۷۰۲/۵۰	۴۵۷/۲۶	۳۴۱/۹۷	۲۷۶/۷۲	استخراج سایر معدن
۴۱/۳	-۶/۷	۴۶۲۳/۱۲	۳۲۷۱/۴۶	۳۵۰/۵۱۰	۳۱۷۷/۴۲	۲۹۰/۸۴۴	غذایی و آشامیدنیها
۲/۷	-۲۹/۱	۱۹۲/۰۰	۱۸۶/۹۵	۲۶۳/۸۰	۲۵۵/۴۹	۲۶۱/۰۳	ساخت منسوجات
۱۱۲/۶	-۲۸/۹	۶۰۳۶/۳۹	۲۸۳۹/۳۵	۳۹۹۳/۹۴	۳۶۹۷/۶۸	۲۷۳۱/۵۲	چوب و محصولات چوبی
۴۲/۷	-۴۵/۳	۱۰۴۲/۵۷	۷۳۰/۶۷	۱۳۳۵/۱۶	۱۸۱۱/۶۲	۶۳۸/۰۳	کاغذ و محصولات کاغذی
۸/۲	۱۱۱/۸	۳۲۶۴۵/۹۹	۳۰۱۶۴/۷۷	۱۴۲۳۸/۶۵	۶۴۳۶/۰۸	۴۴۸۹/۹۴	انتشار و چاپ و تکثیر
-۸/۹	۶۳/۳	۲۳۳۸۸/۵۰	۲۵۶۷۷/۹۷	۱۵۷۲۱/۷۲	۹۹۰/۵۷۶	۴۶۰/۱۶۰	تصفیه نفت و سوخت هسته ای
۲۱/۲	۳۷/۶	۵۸۵۲/۷۰	۴۸۲۹/۲۰	۳۵۰/۸/۹۳	۳۵۱۰/۳۴	۳۱۵۵/۸۹	ساخت مواد شیمیایی
۳۲/۶	-۱۰/۰	۲۳۵۹/۵۹	۱۷۷۹/۳۲	۱۹۷۷/۵۴	۲۱۲۶/۰۲	۱۴۵۴/۰۸	محصولات لاستیک و پلاستیک
۱۴۲/۱	۹۱/۰	۲۹۶۰۲/۸۹	۱۲۲۲۸/۲۲	۶۴۰۲/۱۲	۳۱۰۵/۲۷	۲۰۲۸/۳۵	محصولات کائی غیر فلزی
-۰/۳	۲۲/۵	۱۴۸۲/۵۴	۱۴۸۶/۹۵	۱۲۱۴/۱۶	۱۳۷۹/۷۴	۱۳۰۷/۷۴	ساخت فلزات اساسی
۲۶/۰	۲۴/۶	۴۰۱۲/۵۳	۳۱۸۵/۵۷	۲۵۵۷/۴۶	۱۹۳۷/۶۰	۱۵۵۳/۶۱	محصولات فلزی فابریکی
۴۸/۹	۲۳/۴	۳۰۶۱/۵۵	۲۰۵۵/۶۴	۱۶۶۵/۷۴	۱۷۲۰/۷۹	۱۸۲۱/۲۱	ماشین آلات و تجهیزات
۲۶/۵	-۱۱/۲	۲۷۷۵۶/۱۳	۲۱۹۵۰/۳۳	۲۴۷۲۴/۵۵	۱۲۳۲۶/۸۹	۱۱۹۴۶/۵۴	دستگاههای برقی
۳۲/۲	-۲۷/۶	۷۲۳/۳۸	۵۴۶/۹۷	۷۵۵/۵۵	۱۲۸۷/۸۱	۱۹۷۲/۵۸	رادیو و تلویزیون
۳۰۸/۸	۱۷/۵	۵۷۱۷/۸۵	۱۳۹۸/۶۴	۱۱۹۰/۲۴	۹۸۵/۷۶	۸۲۳/۱۳	وسایل نقلیه
۰/۲	-۱۱/۸	۱۷۰۴/۲۰	۱۷۰۰/۱۱	۱۹۲۸/۴۶	۱۸۴۰/۵۶	۲۰۱۰/۲۳	تجهیزات حمل و نقل
۱۵۸/۲	۵/۷	۲۳۲۰۲/۶۰	۸۹۸۵/۹۵	۸۴۹۷/۸۶	۶۳۴۷/۲۹	۴۶۸۳/۵۶	واسطه گریهای مالی
۱۶۴/۱	-۲۷/۹	۱۸۴/۷۹	۶۹/۹۷	۹۷/۰۸	۱۰۲/۲۲	۰/۰	ساخت ماشین آلات دفتری
۲۲۴/۵	回	۴۵۴۹/۲۹	۱۳۶۰/۱۲	۱۸۰/۲۶	۰/۰	۰/۰	ساختمان
۱۹۲/۳	-۳۰/۴	۷۱۷/۵۷	۲۴۵/۴۸	۳۵۲/۸۳	۰/۰	۰/۰	استخراج کانههای فلزی
-۰/۹	۱۹/۲	۱۰۶/۳۴	۱۰۷/۳۴	۹۰/۰۶	۰/۰	۰/۰	ساخت مبلمان و مصنوعات
۲۴/۹	۰	۱۲۴/۹۰	۱۰۰/۰۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	زراعت و خدمات وابسته
۱۲۲/۱	۰	۲۲۲/۰۶	۱۰۰/۰۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	ساخت ابزار پزشکی، ابزار دقیق
۰	۰	۲۰۸/۳۶	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مشاوره نرم افزار و عرضه نرم افزار
۰	۰	۹۸/۸۳	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	استخراج زغال سنگ لیزیت
۰	۰	۹۴/۴۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	حمل و نقل
۱۲۴/۸	۳۴/۷	۱۱۳۷۹/۳۷	۵۰۶۲/۷۶	۳۷۵۸/۷۷	۲۹۷۸/۲۶	۲۲۰۶/۱۹	شاخص کل

مأخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای مختلف

آمار معاملات سهام و حق تقدیم سهام در بورس اوراق بهادار تهران بر حسب صنایع

سهم در سال ۱۳۸۲		ارزش (میلیارد ریال)			تعداد (میلیون سهم)			استخراج سایر معادن
ارزش	تعداد	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
*	*	-۸۷/۷	۴/۷	۳۷/۸	-۸۴/۰	۱/۴	۸/۶	غذایی و آشامیدنیها
۳/۲	۴/۶	۱۲۴/۰	۲۱۲۹/۹	۹۵۰/۸	۷۴/۸	۳۶۲/۱	۲۰۷/۲	ساخت منسوجات
۰/۲	۱/۶	۳۱۴/۶	۱۲۸/۵	۳۱/۰	۳۹۵/۹	۱۲۹/۴	۲۶/۱	چوب و محصولات چوبی
۰/۱	۰/۲	۳۸۷/۷	۷۴/۶	۱۵/۳	۳۰۲/۳	۱۸/۹	۴/۷	کاغذ و محصولات کاغذی
*	*	■	۱۶/۵	۱/۹	۱۷۳/۳	۱/۶	۰/۶	انتشار و چاپ و تکثیر
۰/۲	۰/۱	-۸۴/۸	۱۳۰/۶	۸۶۱/۳	-۷۴/۹	۴/۲	۱۶/۶	تصفیه نفت و سوخت هسته ای
۱۲/۹	۱۶/۲	۸۲/۳	۸۶۴۱/۷	۴۷۳۹/۱	۸۲/۶	۱۲۷۲/۷	۶۹۶/۹	ساخت مواد شیمیابی
۱/۱	۲/۱	۱۰۳/۰	۷۵۰/۴	۳۶۹/۶	۱۴۶/۴	۱۶۶/۳	۶۷/۵	محصولات لاستیک و پلاستیک
۳۴/۳	۹/۲	۲۳۵/۴	۲۲۹۴۷/۱	۶۸۴۱/۲	۱۰۰/۰	۷۷۴/۰	۳۶۱/۹	محصولات کائی غیر فلزی
۱/۱	۲/۳	-۳۲/۴	۷۵۹/۳	۱۱۲۳/۵	-۲۴/۴	۱۷۹/۲	۲۳۷/۱	ساخت فلزات اساسی
۱/۷	۲/۵	۱۶۸/۳	۱۱۳۶/۴	۴۲۳/۵	۱۴۵/۵	۱۹۸/۹	۸۱/۰	محصولات فلزی فابریکی
۲/۱	۳/۹	۲۴۷/۷	۱۳۸۰/۳	۳۹۷/۰	۱۰۲/۳	۳۰۵/۳	۱۵۰/۹	ماشین آلات و تجهیزات
۰/۳	۰/۵	-۴۷/۸	۲۰۳/۴	۳۸۹/۸	-۱۱/۷	۳۷/۳	۴۲/۲	دستگاههای برقی
۰/۱	۰/۷	۸۲/۵	۸۵/۴	۴۶/۸	۲۳۰/۵	۵۴/۲	۱۶/۴	رادیو و تلویزیون
۱۷/۰	۱۸/۳	۴۵۵/۰	۱۱۳۴۶/۴	۲۰۴۴/۵	۱۳۳/۶	۱۴۴۲/۱	۶۱۷/۴	وسایل نقلیه
*	۰/۲	-۸۱/۶	۰/۴	۱/۹	■	۱۴/۴	۱/۱	تجهیزات حمل و نقل
۱۲/۶	۳۰/۶	۱۶۳/۵	۸۴۴۸/۴	۳۲۰۶/۲	۶۳/۹	۲۴۰۹/۵	۱۴۷۰/۳	واسطه گریهای مالی
*	*	-۷۷/۰	۱۱/۴	۴۹/۷	-۶۸/۳	۲/۵	۱۰/۹	ساخت ماشین آلات دفتری
۱۱/۰	۴/۶	■	۷۳۵۲/۱	۹۷۳/۵	■	۳۶۰/۳	۵۷/۱	ساختمان
۱/۲	۲/۲	■	۸۰۱/۴	۹۸/۵	۱۹۱/۲	۱۷۵/۳	۶۰/۲	استخراج کانههای فلزی
۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۵/۶	-۱۰۰/۰	—	۵/۶	ساخت مبلمان و مصنوعات
*	*	۴۷۵/۵	۲۴/۷	۴/۳	■	۳/۶	۰/۵	ساخت ابزار پزشکی، ابزار دقیق
*	*	-۹۴/۸	۰/۲	۳/۸	-۹۵/۵	۰/۱	۱/۱	زراعت و خدمات وابسته
۰/۷	۰/۲		۴۵۷/۰			۱۲/۶		مشاوره نرم افزار و عرضه نرم افزار
*	*		۰/۹			۰/۲		استخراج زغال سنگ لیزیت
*	*		۸/۴			۱/۲		حمل و نقل
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۹۳/۶	۶۶۸۶۹/۸	۲۲۷۷۶/۱	۹۰/۱	۷۸۷۸/۸	۴۱۴۵/۵	کل

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای مختلف

جدول شماره (۱۰۹)

عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها								
سهم در سال ۱۳۸۲ (درصد) (۱)			ارزش (میلیارد ریال)			تعداد (میلیون سهم)		
ارزش	تعداد	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	
۹۹/۱	۹۶/۴	۱۶۶/۲	۸۹۲۱/۰	۳۳۵۱/۰	۲۴/۸	۷۳۲/۰	۵۸۶/۵	ساازمانها و شرکتهای دولتی
۶۸/۲	۵۵/۱	۲۲۶/۵	۶۱۳۹/۶	۱۸۸۰/۳	۴۴/۸	۴۱۸/۶	۲۸۹/۱	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۱۰/۳	۷/۶	θ	۹۳۱/۶	۰/۰	θ	۵۷/۷	۰/۰	سازمان توسعه و نوسازی معدن و صنایع
۲/۱	۵/۱	۱۵/۴	۱۸۸/۳	۱۶۳/۲	-۴۱/۸	۳۸/۴	۶۶/۱	سازمان صنایع ملی ایران
۰/۹	۱/۹	-۹۴/۰	۷۹/۱	۱۳۰/۷/۵	-۹۳/۸	۱۴/۴	۲۲۱/۳	سازمان حصوصی سازی
۱۵/۸	۲۵/۵	θ	۱۴۲۲/۷	۰/۰	θ	۱۹۳/۸	۰/۰	شرکت ملی صنایع پتروشیمی
۰/۴	۰/۸	θ	۳۸/۰	۰/۰	θ	۵/۸	۰/۰	شرکت ساتکاب
۱/۴	۰/۴	θ	۱۲۱/۷	۰/۰	θ	۳/۴	۰/۰	شرکت شهرکهای صنعتی
*	*	-۹۷/۵	۱/۲	۴۹/۷	-۹۷/۵	۰/۳	۱۰/۷	بنیادها
۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۲۴/۹	-۱۰۰/۰	۰/۰	۱/۸	بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی
*	*	۵۷/۳	۱/۱	۰/۷	۲۸/۰	۰/۳	۰/۲	بنیاد شهید انقلاب اسلامی
*	۰/۰	-۹۹/۵	۰/۱	۲۴/۰	-۹۹/۹	۰/۰	۸/۷	بنیاد صدوق بزرگ
۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۱	θ	۰/۰	۰/۰	بنیاد پانزده خرداد
۰/۹	۳/۶	-۹۲/۰	۸۱/۵	۱۰۱/۶	-۹۲/۶	۲۷/۲	۳۶۹/۸	بانکها
۰/۲	۰/۹	-۹۵/۰	۱۹/۷	۳۹۵/۰	-۹۷/۰	۷/۱	۲۳۷/۵	بانکهای تجاری
۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	بانک ملی
۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	بانک صادرات
*	۰/۳	۳۴/۰	۳/۶	۲/۷	۱۶/۵	۲/۰	۱/۷	بانک تجارت
۰/۱	۰/۵	-۹۲/۰	۶/۵	۸۰/۷	-۹۴/۱	۳/۹	۶۶/۸	بانک سپه
*	۰/۱	-۹۹/۸	۰/۶	۲۹۹/۹	-۹۹/۶	۰/۶	۱۶۶/۸	بانک ملت
۰/۱	۰/۱	-۲۳/۱	۹/۰	۱۱/۷	-۷۱/۳	۰/۶	۲/۲	بانک رفاه کارگران
۰/۷	۲/۶	-۹۰/۱	۶۱/۸	۶۲۲/۶	-۸۴/۸	۲۰/۰	۱۳۲/۳	بانکهای تخصصی
*	*	-۱۰۰/۰	۰/۱	۴۰۲/۵	-۹۹/۹	۰/۱	۸۴/۱	بانک صنعت و معدن
۰/۱	*	۹۷/۶	۷/۵	۳/۸	۷۵/۵	۰/۴	۰/۲	بانک کشاورزی
۰/۶	۲/۶	-۷۴/۸	۵۴/۲	۲۱۵/۳	-۵۹/۲	۱۹/۶	۴۸/۰	بانک مسکن
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۳/۸	۹۰۰۳/۷	۴۴۱۸/۳	-۲۱/۵	۷۵۹/۴	۹۶۷/۰	جمع

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲

۱- اختلاف سرجمع با اجزاء ناشی از گرد کردن ارقام می باشد.

جدول شماره (۱۱۰)

خلاصه وضعیت انتشار اوراق مشارکت منتشر شده در سال ۱۳۸۲											موضع اوراق مشارکت
نام کارگزار	نام اوراق	مدت اوراق	مبلغ فروش	مبلغ منتشر شده	کل مبلغ مصوب	تعداد دفعات انتشار	تاریخ اولین انتشار	ناشر			
سازمان تضمین کننده (درصد در سال)	نام کارگزار	نام اوراق	سال	رتفه							
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴) و بانک مسکن	۵	۵۳۱۱/۱	۵۴۰۰/۰	۵۴۰۰/۰	۱	۸۲/۱۰/۷		دولتی - بودجه ای (۱)	بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه	
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴) و بانک مسکن	۵		۱۰۰۰/۰	۱۰۰۰/۰	۱	۸۲/۱۰/۷	وزارت امور اقتصادی و دارایی	طرحهای نیمه تمام وزارت نیرو		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴) و بانک مسکن	۵		۲۰۰۰/۰	۲۰۰۰/۰	۱	۸۲/۱۰/۷	وزارت امور اقتصادی و دارایی	طرحهای نیمه تمام وزارت راه و ترابری		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴) و بانک مسکن	۵		۲۴۰۰/۰	۲۴۰۰/۰	۱	۸۲/۱۰/۷	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت نیرو		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴) و بانک مسکن	۵		۲۳۸۵/۰	۲۳۸۵/۰	۱	۸۲/۶/۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی	سایر		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	بانکها (۴)	۵	۲۱۰۰/۰	۲۱۰۰/۰	۲۶۰۰/۰			بند (م) تبصره ۲۱ قانون بودجه	دولتی - غیر بودجه ای (۲)		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	صادرات	۴	۱۶۰۰/۰	۱۶۰۰/۰	۱۶۰۰/۰	۱	۸۲/۴/۲۵	وزارت نیرو	طرحهای پخش برق		
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	صادرات	۴	۵۰۰/۰	۵۰۰/۰	۵۰۰/۰	۱	۸۲/۱۲/۱۶	وزارت نیرو	طرحهای پخش برق		
			۰/۰	۰/۰	۵۰۰/۰				سایر		
			۹۷۹۶/۱	۹۸۸۵/۰	۱۰۳۸۵/۰			جمع اوراق مشارکت دولتی	بانک مرکزی (ماده ۹۱ قانون برنامه سوم توسعه)		
بانک مرکزی	بانکها (۵)	۱	۴۹۸۸/۶	۵۰۰۰/۰	۵۰۰۰/۰	۱	۸۲/۵/۱۶	بانک مرکزی	اجرای سیاستهای پولی		
بانک مرکزی	بانکها (۵) و بانک توسعه صادرات	۱	۲۹۸۶/۸	۳۰۰۰/۰	۳۰۰۰/۰	۱	۸۲/۶/۱۷	بانک مرکزی	اجرای سیاستهای پولی		
بانک مرکزی	بانکها (۵) و بانک توسعه صادرات	۱	۴۶۰۱/۷	۵۰۰۰/۰	۵۰۰۰/۰	۱	۸۲/۱۰/۲۲	بانک مرکزی	اجرای سیاستهای پولی		
بانک مرکزی	بانکها (۵)	۱	۴۰۷۴/۴	۴۴۰۴/۲	۴۴۰۴/۲	۱	۸۲/۱۲/۵	بانک مرکزی	اجرای سیاستهای پولی		
			۱۶۶۴۹/۶	۱۷۴۴/۲	۱۷۴۴/۲			جمع اوراق مشارکت بانک مرکزی	جمع اوراق مشارکت بانکها - غیر بودجه ای (۳)		
نasher	تجارت	۳	۵۰۰/۰	۵۰۰/۰	۵۰۰/۰	۱	۸۲/۷/۵	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	طرح الفن هفتم - مارون		
نasher	تجارت	۳	۷۵۰/۰	۷۵۰/۰	۷۵۰/۰	۱	۸۲/۱۱/۱۱	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	طرح آروماتیک چهارم - بروزیه		
نasher	ملت	۳	۷۵۰/۰	۷۵۰/۰	۷۵۰/۰	۱	۸۲/۱۲/۱۶	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	طرح شهید تندگویان		
			۰/۰	۰/۰	۳۰۰۰/۰				سایر		
			۲۰۰۰/۰	۲۰۰۰/۰	۵۰۰۰/۰			جمع اوراق مشارکت شرکتها	جمع کل اوراق مشارکت متشره		
			۲۸۴۴۵/۷	۲۹۲۸۹/۲	۳۲۷۸۹/۲						

ماخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۲

۱- اوراق مشارکتی که جهت تسريع در اجرای عملیات طرحهای تملک سرمایه ای منتشر شده و در قوانین بودجه سالانه بازپرداخت اصل و سود آنها پیش بینی می گردد.

۲- اوراق مشارکتی که جهت تکمیل عملیات اجرایی طرحهای تملک سرمایه ای منتشر شده و بازپرداخت اصل و سود آنها از محل منابع داخلی شرکتهای استفاده کننده تامین می شود.

۳- اوراق مشارکت موضوع ماده (۴) قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت (مصوب ۱۳۷۶).

۴- شامل بانکهای ملی، صادرات، تجارت، سپه، کشاورزی و توسعه صادرات می باشد.

۵- شامل بانکهای ملی ایران، ملت، سپه، کشاورزی، صادرات ایران، تجارت، رفاه کارگران، کارآفرین، سامان، پارسیان و اقتصاد نوین می باشد.

جدول شماره (۱۱۱)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی در مناطق شهری

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد	واحد درصد	اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۲		درصد تغییر		سال			اهمیت نسبی در سال پایه
		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
گروههای اختصاصی:									
۴۴/۱	۶/۹	۱۲/۷	۱۳/۶	۲۰۷/۱	۱۸۳/۸	۱۶۱/۸	۱۵۳/۰	۱۴۰/۳	۶۰/۹۳ کالا
۱۸/۴	۲/۸	۲۰/۵	۱۶/۳	۲۸۸/۴	۲۳۹/۳	۲۰۵/۷	۱۷۰/۸	۱۴۵/۹	۱۲/۰۳ خدمت
۳۷/۵	۵/۹	۱۸/۵	۱۹/۵	۲۸۵/۹	۲۴۱/۲	۲۰۱/۸	۱۶۹/۸	۱۴۳/۴	۲۷/۰۴ مسکن، سوخت و روشنایی
۱۰۰/۰	۱۵/۶	۱۵/۶	۱۵/۸	۲۳۸/۲	۲۰۶/۰	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	۱۰۰/۰۰ شاخص کل
گروههای اصلی و منتخب فرعی:									
۳۳/۲	۵/۲	۱۵/۴	۱۹/۴	۲۴۶/۱	۲۱۳/۲	۱۷۸/۵	۱۶۶/۳	۱۵۲/۷	۳۲/۴۵ خوارکیها، آشامیدنیها و دخانیات
۱۱/۱	۱/۷	۱۷/۲	۳۰/۷	۲۰۶/۹	۲۶۱/۹	۲۰۰/۴	۱۸۳/۱	۱۵۸/۵	۷/۹۱ گوشت قرمز، مرغ و ماهی
۳/۶	۰/۶	۹/۷	۱۴/۷	۲۳۷/۰	۲۱۶/۱	۱۸۸/۴	۱۷۸/۶	۱۸۲/۴	۵/۵۶ نان، برنج و فرآورده های غلات
۹/۳	۱/۵	۱۹/۰	۱۷/۶	۲۳۶/۵	۱۹۸/۸	۱۶۹/۱	۱۵۳/۵	۱۳۴/۸	۷/۹۵ میوه ها و سبزیها
۴/۶	۰/۷	۱۹/۶	۱۴/۶	۲۲۳/۷	۱۹۵/۴	۱۷۰/۵	۱۵۳/۸	۱۳۴/۱	۳/۸۴ لبینات و تخم مرغ
۳۷/۵	۵/۹	۱۸/۵	۱۹/۵	۲۸۵/۹	۲۴۱/۲	۲۰۱/۸	۱۶۹/۸	۱۴۳/۴	۲۷/۰۴ مسکن ، سوخت و روشنایی
۳۵/۱	۵/۵	۱۸/۹	۱۹/۹	۲۸۰/۱	۲۳۵/۶	۱۹۶/۵	۱۶۴/۶	۱۳۹/۲	۲۵/۴۱ مسکن
۲/۴	۰/۴	۱۴/۴	۱۶/۳	۲۷۶/۹	۳۲۹/۵	۲۸۳/۳	۲۵۲/۱	۲۰۹/۲	۱/۶۳ برق، آب و سوخت
۳/۰	۰/۵	۷/۷	۴/۱	۱۴۲/۸	۱۳۲/۶	۱۲۷/۴	۱۲۱/۸	۱۱۲/۱	۹/۵۵ پوشاسک
۳/۳	۰/۵	۹/۸	۵/۶	۱۶۴/۷	۱۵۰/۰	۱۴۲/۰	۱۳۷/۶	۱۲۲/۸	۷/۲۲ اثاث ، کالاهای و خدمات مورد استفاده در خانه
۹/۰	۱/۴	۱۳/۶	۱۰/۰	۲۱۳/۱	۱۸۷/۶	۱۷۰/۵	۱۵۸/۴	۱۴۶/۰	۱۱/۴۰ حمل و نقل و ارتباطات
۵/۹	۰/۹	۱۶/۹	۱۶/۳	۲۸۷/۶	۲۴۶/۰	۲۱۱/۶	۱۸۳/۵	۱۵۲/۰	۴/۵۷ درمان و بهداشت
۲/۸	۰/۴	۱۳/۲	۱۳/۸	۲۱۷/۶	۱۹۲/۲	۱۶۸/۹	۱۴۴/۴	۱۲۶/۹	۳/۵۳ تفریح ، تحصیل و مطالعه
۵/۳	۰/۸	۱۹/۷	۹/۱	۲۴۵/۰	۲۰۴/۶	۱۸۷/۵	۱۵۸/۱	۱۳۷/۵	۴/۲۴ کالاهای و خدمات مترافقه

(۱۳۷۶=۱۰۰)

شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری

جدول شماره (۱۱۲)

در صد تغییر (۱)		قبل از تعديل فصلی					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۲/۲	۱/۹	۲۲۶/۷	۱۹۲/۴	۱۷۲/۲	۱۵۳/۹	۱۳۵/۸	فروردين
۱/۱	۲/۳	۲۲۹/۱	۱۹۶/۹	۱۷۲/۲	۱۵۴/۲	۱۳۷/۱	اردیبهشت
۱/۴	۱/۵	۲۳۲/۲	۱۹۹/۸	۱۷۲/۴	۱۵۶/۱	۱۳۸/۲	خرداد
۰/۸	۰/۳	۲۳۴/۱	۲۰۰/۴	۱۷۳/۸	۱۵۴/۹	۱۳۷/۱	تیر
۰/۲	۰/۳	۲۳۴/۸	۲۰۱/۰	۱۷۴/۹	۱۵۶/۴	۱۳۷/۸	مرداد
-۰/۲	۱/۶	۲۳۴/۲	۲۰۴/۳	۱۷۵/۷	۱۵۸/۰	۱۳۹/۰	شهریور
۰/۷	-۰/۲	۲۳۵/۸	۲۰۳/۸	۱۷۶/۷	۱۵۸/۸	۱۴۰/۷	مهر
۱/۲	۱/۴	۲۳۸/۸	۲۰۶/۸	۱۷۷/۶	۱۶۰/۵	۱۴۱/۵	آبان
۲/۳	۲/۰	۲۴۴/۱	۲۱۰/۷	۱۸۱/۰	۱۶۳/۶	۱۴۵/۰	آذر
۱/۳	۲/۰	۲۴۷/۲	۲۱۵/۰	۱۸۳/۷	۱۶۴/۸	۱۴۸/۱	دی
۰/۶	۱/۹	۲۴۸/۸	۲۱۹/۰	۱۸۵/۸	۱۶۶/۲	۱۴۹/۸	بهمن
۱/۶	۱/۳	۲۵۲/۸	۲۲۱/۹	۱۸۸/۹	۱۶۹/۱	۱۵۱/۹	اسفند
		۲۳۸/۲	۲۰۶/۰	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	متوسط سال

۱- در صد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

(۱۳۷۶=۱۰۰)

شاخص ماهانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری

جدول شماره (۱۱۳)

در صد تغییر (۲)		پس از تعديل فصلی (۱)					
۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱/۱	۰/۷	۲۲۳/۳	۱۸۹/۴	۱۶۹/۱	۱۵۰/۹	۱۳۲/۸	فروردين
۱/۳	۲/۶	۲۲۶/۲	۱۹۴/۳	۱۶۹/۶	۱۵۱/۶	۱۳۴/۴	اردیبهشت
۱/۲	۱/۴	۲۲۸/۹	۱۹۷/۰	۱۶۹/۸	۱۵۳/۸	۱۳۶/۱	خرداد
۲/۱	۱/۶	۲۳۳/۷	۲۰۰/۲	۱۷۳/۷	۱۵۴/۹	۱۳۷/۱	تیر
۰/۷	۰/۷	۲۳۵/۳	۲۰۱/۷	۱۷۵/۷	۱۵۷/۲	۱۳۸/۶	مرداد
۰/۴	۲/۲	۲۳۶/۳	۲۰۶/۱	۱۷۷/۳	۱۵۹/۶	۱۴۰/۵	شهریور
۱/۲	۰/۲	۲۳۹/۰	۲۰۶/۶	۱۷۹/۱	۱۶۱/۰	۱۴۲/۸	مهر
۱/۳	۱/۵	۲۴۲/۱	۲۰۹/۷	۱۸۰/۳	۱۶۳/۱	۱۴۳/۹	آبان
۱/۴	۱/۰	۲۴۵/۵	۲۱۱/۹	۱۸۲/۰	۱۶۴/۷	۱۴۶/۱	آذر
۰/۹	۱/۷	۲۴۷/۸	۲۱۵/۴	۱۸۴/۰	۱۶۵/۳	۱۴۸/۶	دی
۰/۶	۱/۸	۲۴۹/۲	۲۱۹/۲	۱۸۶/۰	۱۶۶/۴	۱۴۹/۹	بهمن
۱/۱	۰/۸	۲۵۱/۹	۲۲۰/۹	۱۸۸/۰	۱۶۸/۴	۱۵۱/۲	اسفند
		۲۳۸/۳	۲۰۶/۰	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	متوسط سال

۱- ارقام براساس برآورد فاکتورهای حذف نوسانات فصلی سال ۱۳۸۲ می باشد.

۲- در صد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

۲۵

جدول شماره (۱۱۴)

متوسط سالانه شاخص بهای کالاهای خدمات مصرفی در مناطق شهری استانهای مختلف

درصد		واحد درصد		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۲		درصد تغییر		سال		اهمیت نسبی در سال پایه	
درصد	درصد	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	در سال پایه	در سال پایه	
۴/۰	۰/۶	۱۵/۳	۱۵/۰	۲۲۹/۷	۱۹۹/۳	۱۷۳/۳	۱۵۹/۳	۱۴۴/۳	۴/۲۹	آذربایجان شرقی	
۲/۵	۰/۴	۱۶/۳	۱۵/۰	۲۲۴/۴	۱۹۲/۹	۱۶۷/۸	۱۵۷/۴	۱۴۲/۰	۲/۵۵	آذربایجان غربی	
۱/۲	۰/۲	۱۷/۱	۱۸/۵	۲۲۰/۶	۱۹۷/۰	۱۶۶/۲	۱۵۳/۰	۱۳۸/۶	۱/۱۴	اردبیل	
۸/۰	۱/۳	۱۵/۹	۱۵/۴	۲۲۱/۵	۱۹۹/۷	۱۷۳/۰	۱۵۵/۳	۱۴۱/۲	۸/۱۳	اصفهان	
۰/۷	۰/۱	۲۳/۱	۱۸/۸	۲۵۳/۳	۲۰۵/۸	۱۷۳/۳	۱۵۹/۹	۱۳۹/۸	۰/۴۹	ایلام	
۰/۸	۰/۱	۱۵/۷	۱۵/۵	۲۲۲/۰	۱۹۱/۸	۱۶۶/۰	۱۵۲/۹	۱۳۸/۳	۰/۹۱	بوشهر	
۳۴/۳	۵/۴	۱۴/۸	۱۶/۴	۲۴۵/۴	۲۱۳/۸	۱۸۳/۶	۱۵۹/۹	۱۳۹/۰	۳۴/۹۲	تهران	
۰/۹	۰/۱	۱۶/۴	۱۳/۴	۲۲۲/۲	۱۹۰/۹	۱۶۸/۳	۱۵۳/۹	۱۳۹/۲	۰/۹۷	چهارمحال و بختیاری	
۷/۲	۱/۱	۱۵/۰	۱۴/۸	۲۲۲/۴	۲۰۲/۱	۱۷۶/۴	۱۶۰/۴	۱۴۳/۶	۷/۶۲	خراسان	
۵/۳	۰/۸	۱۶/۵	۱۵/۵	۲۴۱/۷	۲۰۷/۴	۱۷۹/۵	۱۶۶/۷	۱۴۷/۵	۴/۹۴	خوزستان	
۱/۰	۰/۲	۱۷/۷	۱۸/۵	۲۴۹/۱	۲۱۱/۶	۱۷۸/۵	۱۶۲/۴	۱۴۵/۲	۰/۸۲	زنجان	
۰/۹	۰/۱	۱۸/۸	۱۶/۷	۲۴۸/۵	۲۰۹/۲	۱۷۹/۲	۱۶۲/۷	۱۴۴/۹	۰/۷۳	سمنان	
۱/۱	۰/۲	۱۱/۷	۱۲/۶	۲۲۲/۶	۱۹۹/۲	۱۷۸/۹	۱۶۳/۵	۱۴۶/۰	۱/۵۶	سیستان و بلوچستان	
۶/۶	۱/۰	۱۶/۹	۱۳/۰	۲۳۰/۰	۱۹۶/۸	۱۷۴/۱	۱۵۷/۸	۱۴۱/۵	۶/۴۳	فارس	
۲/۳	۰/۴	۱۷/۷	۱۷/۴	۲۴۱/۶	۲۰۵/۲	۱۷۴/۸	۱۵۹/۳	۱۴۲/۸	۲/۰۰	قزوین	
۱/۴	۰/۲	۱۳/۱	۱۶/۴	۲۲۲/۸	۲۰۵/۹	۱۷۸/۹	۱۶۰/۸	۱۴۵/۱	۱/۶۸	قم	
۱/۷	۰/۳	۲۲/۱	۱۸/۲	۲۵۶/۵	۲۱۰/۰	۱۷۷/۷	۱۶۰/۵	۱۴۵/۲	۱/۱۵	کردستان	
۲/۰	۰/۳	۱۳/۹	۱۳/۲	۲۳۷/۰	۲۰۸/۰	۱۸۳/۷	۱۶۴/۴	۱۴۴/۶	۲/۲۱	کرمان	
۲/۴	۰/۴	۱۷/۹	۱۸/۹	۲۵۳/۷	۲۱۵/۱	۱۸۰/۹	۱۶۳/۹	۱۴۵/۹	۲/۰۱	کرمانشاه	
۰/۵	۰/۱	۱۶/۰	۱۴/۵	۲۳۹/۶	۲۰۶/۵	۱۸۰/۳	۱۶۳/۶	۱۴۵/۹	۰/۴۶	کهگیلویه و بویر احمد	
۰/۹	۰/۱	۱۲/۵	۱۴/۲	۲۱۵/۳	۱۹۱/۳	۱۶۷/۵	۱۵۲/۵	۱۴۰/۴	۱/۱۵	گلستان	
۳/۵	۰/۵	۱۷/۵	۱۹/۶	۲۴۲/۴	۲۰۶/۳	۱۷۲/۵	۱۵۸/۶	۱۴۲/۶	۲/۱۱	گیلان	
۱/۵	۰/۲	۱۶/۵	۱۵/۵	۲۴۲/۵	۲۰۸/۲	۱۸۰/۳	۱۶۰/۶	۱۴۴/۲	۱/۴۲	لرستان	
۴/۳	۰/۵	۱۴/۸	۱۴/۲	۲۲۵/۷	۲۰۵/۳	۱۷۹/۸	۱۶۶/۳	۱۴۷/۷	۲/۵۴	مازندران	
۲/۰	۰/۳	۱۷/۵	۱۷/۰	۲۴۰/۰	۲۰۴/۲	۱۷۴/۶	۱۵۹/۷	۱۴۴/۲	۱/۷۸	مرکزی	
۱/۰	۰/۲	۱۸/۲	۱۹/۱	۲۲۵/۶	۱۹۰/۹	۱۶۰/۳	۱۴۹/۲	۱۳۵/۷	۰/۹۰	هرمزگان	
۱/۹	۰/۳	۱۷/۱	۱۶/۳	۲۲۷/۸	۱۹۴/۶	۱۶۷/۳	۱۵۵/۱	۱۴۰/۵	۱/۸۳	همدان	
۱/۱	۰/۲	۱۳/۵	۱۳/۵	۲۲۶/۵	۱۹۹/۶	۱۷۵/۹	۱۶۰/۸	۱۴۵/۹	۱/۲۶	یزد	
۱۰۰/۰	۱۵/۶	۱۵/۶	۱۵/۸	۲۳۸/۲	۲۰۶/۰	۱۷۷/۹	۱۵۹/۷	۱۴۱/۸	۱۰۰/۰۰	متوسط کل کشور	

جدول شماره (۱۱۵)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روسایی کشور(۱)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روسایی کشور(۱)										
۱۳۸۲		۱۳۸۱		۱۳۸۰		۱۳۷۹		۱۳۷۸		اهمیت نسبی در سال پایه
درصد	واحد درصد	درصد تغییر	واحد درصد	۱۳۸۲	۱۳۸۱	سال				
گروههای اختصاصی:										
۶۸/۷	۱۲/۴	۱۶/۰	۱۴/۹	۳۴۸/۱	۳۰۰/۰	۲۶۱/۱	۲۳۷/۸	۲۰۸/۳	۸۳/۴	کالا
۳۱/۳	۵/۷	۲۵/۰	۲۱/۷	۵۴۹/۷	۴۳۹/۹	۳۶۱/۵	۳۰۹/۱	۲۵۶/۶	۱۶/۶	خدمت
۱۰۰/۰	۱۸/۱	۱۸/۱	۱۶/۴	۳۸۱/۷	۳۲۲/۳	۲۷۷/۸	۲۴۹/۷	۲۱۶/۴	۱۰۰/۰	شاخص کل
۴۵/۶	۸/۳	۱۸/۲	۱۷/۴	۳۴۲/۱	۲۸۹/۵	۲۴۶/۶	۲۲۶/۹	۲۰۲/۷	۵۰/۶	خوراکیها، آشامیدنیها و دخانیات
۸/۲	۱/۵	۱۳/۵	۱۳/۶	۲۹۶/۸	۲۶۱/۵	۲۳۰/۱	۲۱۱/۰	۱۹۹/۳	۱۳/۵	برنج ، نان و فرآورده های غلات
۱۰/۰	۱/۸	۱۶/۲	۲۴/۸	۲۹۵/۴	۲۴۰/۴	۲۷۲/۸	۲۵۱/۴	۲۱۷/۰	۱۰/۶	گوشت قرمز و سفید
۴/۹	۰/۹	۱۶/۱	۱۵/۳	۲۸۴/۷	۲۳۱/۴	۲۸۷/۳	۲۵۳/۸	۲۱۸/۳	۵/۴	لبنیات و تخم مرغ
۱۲/۷	۲/۳	۳۱/۱	۲۱/۰	۴۷۳/۲	۳۶۰/۹	۲۹۸/۲	۲۶۵/۳	۲۲۲/۹	۶/۶	میوه ها و سبزیها
۵۴/۴	۹/۸	۱۷/۹	۱۵/۶	۴۲۲/۳	۳۵۸/۰	۳۰۹/۸	۲۷۳/۲	۲۳۰/۴	۴۹/۴	کالاهای غیر خوراکی و خدمات
۹/۰	۱/۶	۱۱/۹	۱۲/۶	۳۷۷/۹	۳۳۷/۸	۳۰۰/۰	۲۶۳/۸	۲۱۹/۱	۱۳/۱	پوشاش و کفش
۲۰/۵	۲/۷	۲۵/۳	۱۸/۱	۴۸۲/۳	۳۸۴/۹	۳۲۵/۸	۲۸۹/۲	۲۴۹/۱	۱۲/۳	مسکن ، آب و برق ، سوخت و روشنایی
۲/۴	۰/۶	۹/۵	۹/۶	۲۷۳/۲	۲۴۹/۶	۲۲۷/۸	۲۰۹/۵	۱۸۱/۶	۸/۴	اثاث ، کالاهای و خدمات مورد استفاده در منزل
۱۰/۲	۱/۹	۲۱/۹	۲۰/۸	۶۸۶/۶	۵۶۳/۱	۴۶۶/۲	۳۹۲/۲	۳۰۵/۸	۴/۸	بهداشت و درمان
۷/۹	۱/۴	۲۰/۰	۱۷/۹	۴۴۶/۳	۳۷۲/۰	۳۱۵/۶	۲۷۷/۰	۲۳۸/۸	۶/۲	حمل و نقل و ارتباطات
۱/۲	۰/۲	۱۱/۸	۱۰/۹	۳۳۶/۶	۳۰۱/۰	۲۷۱/۵	۲۴۱/۲	۲۰۵/۲	۱/۹	ترفیحات ، سرگرمیها و تحصیل
۲/۲	۰/۴	۱۵/۶	۱۴/۷	۳۶۸/۲	۳۱۸/۶	۲۷۷/۸	۲۴۷/۹	۲۱۷/۵	۲/۷	کالاهای و خدمات متفرقه

مأخذ: مرکز آمار ایران، «شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روسایی کشور»، سال ۱۳۸۲

- ۱- مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۲ در روش محاسبه شاخص قیمت تجدیدنظر نموده است. در روش جدید ابتدا برای هر یک از منابع اطلاع کالا یا خدمت، قیمت نسبی محاسبه شده و سپس میانگین هندسی قیمت‌های نسبی محاسبه شده است.

جدول شماره (۱۱۶)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای عمدہ فروشی کالاها											
(۱۳۷۶=۱۰۰)		اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال ۱۳۸۲		درصد تغییر		سال		اهمیت نسبی در سال پایه			
درصد	واحد درصد	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	در سال پایه	گروههای عمدہ:	
گروههای عمدہ:											
۸۵/۲	۸/۶	۱۱/۶	۱۱/۱	۲۲۱/۷	۱۹۸/۷	۱۷۸/۸	۱۶۷/۴	۱۴۵/۸	۷۱/۷۵	کالاهای تولید و مصرف شده در کشور	
۹/۷	۱/۰	۴/۸	۴/۱	۱۶۷/۳	۱۵۹/۷	۱۵۳/۳	۱۵۲/۱	۱۳۴/۲	۲۴/۲۹	کالاهای وارداتی	
۵/۱	۰/۵	۹/۵	۱۰/۳	۲۸۲/۰	۲۵۷/۵	۲۳۴/۴	۲۲۴/۵	۱۹۵/۹	۳/۹۶	کالاهای صادراتی	
۱۰۰/۰	۱۰/۱	۱۰/۱	۹/۶	۲۱۰/۹	۱۹۱/۵	۱۷۴/۷	۱۶۶/۳	۱۴۴/۹	۱۰۰/۰۰	شاخص کل	
گروههای اصلی:											
۴۹/۹	۵/۰	۱۲/۶	۱۳/۳	۲۴۴/۷	۲۱۷/۴	۱۹۱/۸	۱۷۷/۰	۱۵۵/۴	۳۵/۴۰	مواد خوراکی	
۰/۸	۰/۱	۸/۲	۲۲/۰	۲۳۸/۲	۲۲۰/۲	۱۸۰/۵	۱۷۲/۶	۱۵۰/۶	۰/۷۸	نوشابه ها و دخانیات	
۳/۷	۰/۴	۱۰/۵	۲/۶	۱۹۴/۸	۱۷۶/۳	۱۷۱/۸	۱۶۶/۳	۱۳۴/۵	۳/۸۶	مواد صنعتی غیر از مواد سوختنی معدنی	
۱۰/۲	۱/۰	۲۰/۹	۲۶/۳	۴۱۳/۹	۳۴۲/۳	۲۷۱/۰	۲۴۲/۶	۲۱۶/۸	۲/۷۶	سوختهای معدنی و فرآورده های آن	۲
۵/۷	۰/۶	۶/۴	۵/۹	۲۱۴/۲	۲۰۱/۳	۱۹۰/۰	۱۷۹/۷	۱۴۸/۶	۸/۶۰	مواد شیمیائی و پتروشیمی	
۲۴/۹	۲/۵	۱۰/۶	۷/۷	۱۸۷/۴	۱۶۹/۵	۱۵۷/۴	۱۵۲/۸	۱۳۱/۴	۲۶/۹۲	مصنوعات بر حسب مواد اولیه	
۳/۹	۰/۴	۲/۵	۳/۳	۱۵۹/۶	۱۵۵/۷	۱۵۰/۷	۱۵۱/۰	۱۳۵/۹	۱۹/۴۵	ماشین آلات و وسایل نقلیه	
۰/۹	۰/۱	۴/۸	۱/۲	۱۵۷/۱	۱۴۹/۹	۱۴۸/۱	۱۴۶/۱	۱۳۴/۰	۲/۲۳	کالاهای متفرقه	
گروههای اختصاصی:											
۴۰/۱	۴/۱	۱۳/۲	۱۳/۵	۲۴۸/۶	۲۱۹/۶	۱۹۳/۵	۱۷۶/۵	۱۵۴/۵	۲۶/۸۲	محصولات کشاورزی ، دامپروری و ماهیگیری	
۲۴/۵	۲/۵	۱۳/۳	۱۳/۰	۲۴۱/۸	۲۱۳/۵	۱۸۹/۰	۱۷۳/۲	۱۵۵/۱	۱۶/۸۳	کشاورزی	
۱۵/۶	۱/۶	۱۳/۱	۱۴/۴	۲۶۰/۱	۲۲۹/۹	۲۰۱/۰	۱۸۲/۰	۱۵۳/۶	۹/۹۹	دامپروری و ماهیگیری	
۱۲/۸	۱/۴	۱۳/۰	۱۹/۴	۲۱۷/۰	۱۹۲/۱	۱۶۰/۹	۱۵۵/۲	۱۳۴/۸	۱۰/۷۴	مصالح ساختمانی	
۶/۵	۰/۷	۱۱/۹	۱۰/۲	۱۸۸/۵	۱۶۸/۴	۱۵۲/۸	۱۵۱/۱	۱۳۲/۵	۶/۲۳	فلزی	
۷/۳	۰/۷	۱۴/۰	۳۰/۷	۲۵۶/۳	۲۲۴/۸	۱۷۲/۰	۱۶۰/۹	۱۳۸/۱	۴/۵۱	غیر فلزی	

(۱۳۷۶=۱۰۰)

شاخص ماهانه بهای عمدہ فروشی کالاها

جدول شماره (۱۱۷)

درصد تغییر(۱)		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
۱/۷	۱/۹	۲۰۳/۲	۱۸۳/۴	۱۷۲/۴	۱۶۲/۰	۱۳۵/۳	فروردين		
۱/۰	۱/۴	۲۰۵/۳	۱۸۶/۰	۱۷۳/۴	۱۶۲/۸	۱۳۵/۱	اردیبهشت		
۱/۲	۰/۸	۲۰۷/۸	۱۸۷/۴	۱۷۱/۵	۱۶۵/۸	۱۳۷/۶	خرداد		
۱/۶	۱/۳	۲۱۱/۱	۱۸۹/۸	۱۷۳/۳	۱۶۵/۲	۱۳۹/۹	تیر		
-۰/۶	۰/۲	۲۰۹/۸	۱۹۰/۱	۱۷۳/۸	۱۶۵/۷	۱۴۰/۷	مرداد		
-۰/۶	۰/۲	۲۰۸/۶	۱۹۰/۴	۱۷۳/۷	۱۶۶/۳	۱۴۲/۶	شهریور		
۰/۱	-۰/۵	۲۰۸/۸	۱۸۹/۵	۱۷۳/۱	۱۶۵/۳	۱۴۵/۰	مهر		
۰/۵	۰/۶	۲۰۹/۸	۱۹۰/۶	۱۷۳/۳	۱۶۶/۳	۱۴۷/۰	آبان	۲	
۲/۱	۲/۰	۲۱۴/۲	۱۹۴/۵	۱۷۵/۹	۱۶۷/۸	۱۵۰/۱	آذر		
۱/۲	۱/۱	۲۱۶/۷	۱۹۶/۶	۱۷۷/۰	۱۶۸/۳	۱۵۳/۸	دی		
۰/۲	۱/۷	۲۱۷/۲	۲۰۰/۰	۱۷۹/۵	۱۶۹/۴	۱۵۵/۲	بهمن		
۰/۲	-۰/۱	۲۱۷/۷	۱۹۹/۸	۱۸۰/۰	۱۷۰/۹	۱۵۷/۱	اسفند		
		۲۱۰/۹	۱۹۱/۵	۱۷۴/۷	۱۶۶/۳	۱۴۴/۹	متوسط سال		

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

جدول شماره (۱۱۸)

(۱۳۷۶=۱۰۰)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای تولید کننده

سال										اهمیت نسبی در سال پایه	
درصد		درصد تغییر		سال							
درصد	واحد درصد	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸			
گروههای اختصاصی:											
کشاورزی، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری											
۲۴/۲	۳/۸	۱۵/۶	۱۲/۴	۲۵۳/۷	۲۱۹/۴	۱۹۵/۲	۱۸۰/۱	۱۵۲/۷	۲۳/۶۱		
۳۰/۷	۴/۸	۱۰/۹	۹/۹	۲۱۷/۱	۱۹۵/۷	۱۷۸/۰	۱۶۹/۰	۱۴۶/۲	۴۷/۹۱		
۴۵/۱	۷/۱	۲۲/۲	۱۹/۵	۲۹۱/۱	۲۳۸/۳	۱۹۹/۴	۱۶۲/۰	۱۳۹/۷	۲۸/۴۸	خدمات	
۱۰۰/۰	۱۵/۷	۱۵/۷	۱۳/۵	۲۴۶/۸	۲۱۳/۴	۱۸۸/۱	۱۶۹/۶	۱۴۵/۹	۱۰۰/۰۰	شاخص کل	
گروههای اصلی:											
۲۴/۰	۳/۸	۱۵/۸	۱۲/۲	۲۵۳/۳	۲۱۸/۷	۱۹۴/۹	۱۸۰/۰	۱۵۲/۷	۲۳/۱۹	کشاورزی ، دامداری و جنگلداری	
۰/۲	۰/۰	۴/۷	۲۳/۱	۲۷۲/۹	۲۶۰/۷	۲۱۱/۸	۱۹۰/۸	۱۵۲/۵	۰/۴۲	ماهیگیری	
۰/۲	۰/۰	۴/۲	۳/۶	۱۵۷/۷	۱۵۱/۳	۱۴۶/۱	۱۵۲/۸	۱۳۰/۵	۰/۹۴	مواد معدنی	
۲۸/۳	۴/۴	۱۰/۷	۱۰/۳	۲۱۶/۴	۱۹۵/۵	۱۷۷/۳	۱۶۸/۵	۱۴۵/۷	۴۵/۱۷	محصولات صنعتی	
۲/۲	۰/۳	۱۸/۰	۶/۸	۲۶۶/۷	۲۲۶/۰	۲۱۱/۶	۱۹۰/۸	۱۶۶/۸	۱/۸۰	تامین برق ، گاز و آب	
۰/۳	۰/۱	۱۷/۴	۱۲/۶	۲۳۶/۳	۲۰۱/۲	۱۷۸/۷	۱۶۱/۹	۱۴۶/۶	۰/۳۲	تمیز و سایط؛ تقییه موتوری	
۱/۰	۰/۲	۱۷/۳	۱۷/۵	۲۸۹/۵	۲۴۶/۷	۲۱۰/۰	۱۸۵/۲	۱۵۶/۷	۰/۷۳	هتل و رستوران	
۱۳/۸	۲/۲	۱۹/۶	۱۸/۵	۲۶۶/۸	۲۲۳/۱	۱۸۸/۳	۱۵۲/۱	۱۳۸/۱	۱۰/۵۳	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات	
۸/۰	۱/۲	۶۱/۵	۳۸/۳	۵۹۸/۱	۳۷۰/۳	۲۶۷/۷	۱۵۶/۶	۱۲۰/۱	۱/۱۷	واسطه گریهای مالی	
۱۵/۰	۲/۳	۱۹/۱	۱۹/۶	۲۷۸/۸	۲۳۴/۱	۱۹۵/۸	۱۶۴/۴	۱۳۹/۲	۱۱/۱۹	مستغلات ، اجاره و فعالیتهای کار و کسب	
۱/۰	۰/۲	۲۰/۹	۲۳/۱	۳۳۳/۶	۲۷۵/۹	۲۲۴/۲	۱۶۸/۹	۱۳۲/۰	۰/۵۹	آموزش	
۲/۹	۰/۵	۱۷/۵	۱۷/۶	۲۹۵/۵	۲۵۱/۴	۲۱۳/۷	۱۸۳/۷	۱۵۳/۶	۲/۲۳	بهداشت و مدد کاری اجتماعی	
۲/۱	۰/۵	۲۵/۲	۱۱/۸	۳۰۲/۹	۲۴۲/۰	۲۱۶/۵	۱۷۰/۸	۱۴۱/۸	۱/۷۲	سایر فعالیتهای خدمات عمومی ، اجتماعی و شخصی	

جدول شماره (۱۱۹)

شاخص ماهانه بهای تولید کننده

(۱۳۷۶=۱۰۰)

درصد تغییر (۱)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	متوسط سال
۱/۴	۱/۸	۲۳۰/۳	۲۰۰/۷	۱۸۰/۴	۱۶۲/۲	۱۳۴/۴	فروردين
۱/۱	۰/۹	۲۳۲/۹	۲۰۲/۵	۱۸۲/۱	۱۶۳/۰	۱۳۶/۱	اردیبهشت
۱/۷	۱/۰	۲۳۶/۹	۲۰۴/۵	۱۸۲/۶	۱۶۵/۱	۱۳۸/۳	خرداد
۲/۷	۱/۹	۲۴۲/۲	۲۰۸/۳	۱۸۵/۴	۱۶۶/۵	۱۴۱/۶	تیر
۱/۵	۱/۰	۲۴۶/۸	۲۱۰/۴	۱۸۶/۴	۱۶۸/۰	۱۴۳/۶	مرداد
-۰/۲	۱/۱	۲۴۶/۴	۲۱۲/۷	۱۸۷/۳	۱۶۹/۳	۱۴۵/۵	شهریور
۰/۷	۰/۰	۲۴۸/۲	۲۱۲/۷	۱۸۹/۲	۱۶۹/۹	۱۴۷/۳	مهر
۱/۱	۱/۸	۲۵۱/۰	۲۱۶/۵	۱۹۰/۰	۱۷۱/۶	۱۴۸/۵	آبان
۱/۰	۱/۲	۲۵۳/۶	۲۱۹/۰	۱۹۱/۳	۱۷۳/۰	۱۵۰/۳	آذر
۰/۶	۱/۳	۲۵۵/۰	۲۲۱/۸	۱۹۱/۸	۱۷۳/۸	۱۵۲/۷	دی
۰/۹	۱/۵	۲۵۷/۳	۲۲۵/۱	۱۹۴/۱	۱۷۴/۵	۱۵۴/۷	بهمن
۱/۱	۰/۹	۲۶۰/۱	۲۲۷/۱	۱۹۷/۱	۱۷۸/۹	۱۵۷/۷	اسفند
۲۴۶/۸							۱۴۵/۹

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.

جدول شماره (۱۲۰)

متوسط سالانه گروههای شاخص بهای کالاهای صادراتی در ایران

درصد	واحد درصد	اثر مستقیم در تغییر شاخص کل سال	سال						اهمیت نسبی در سال پایه(۱)	مکانیزم
			۱۳۸۲	۱۳۸۱	درصد تغییر	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸
۷/۰	۰/۸	۲۸/۶	۱۵/۸	۴۸۳/۹	۳۷۶/۴	۳۲۵/۰	۲۸۸/۱	۲۲۲/۹	۱/۸۵	محصولات حیوانی
-۲/۰	-۰/۲	-۲/۳	-۱/۵	۲۰۷/۸	۲۱۲/۸	۲۱۶/۱	۲۲۵/۳	۲۱۰/۱	۱۱/۴۰	محصولات نباتی
۰/۵	۰/۰	۱۴/۲	۱۷/۲	۲۲۱/۳	۱۹۳/۸	۱۶۵/۳	۱۸۱/۴	۲۰۵/۰	۰/۴۳	چربیها و روغن های حیوانی و نباتی
۷/۵	۰/۹	۹/۸	۳/۸	۲۶۸/۹	۲۴۴/۹	۲۳۵/۹	۲۳۰/۹	۲۰۲/۴	۸/۸۷	محصولات صنایع غذایی ، نوشابه ها و توتون
۱۲/۹	۱/۵	۷/۲	۷/۸	۵۶۳/۶	۵۲۵/۸	۴۸۷/۹	۴۹۲/۴	۳۷۲/۴	۹/۶۹	محصولات معدنی
۲۳/۷	۲/۸	۱۷/۸	۱۴/۵	۲۸۷/۳	۲۴۴/۸	۲۱۲/۹	۱۹۶/۰	۱۶۸/۸	۱۵/۵۷	محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته
۰/۵	۰/۱	۱/۷	۲/۵	۲۱۶/۸	۲۱۳/۲	۲۰۸/۱	۲۰۶/۹	۱۹۴/۲	۳/۶۳	مواد پلاستیک و کائوچو و مصنوعات آنها
۳/۳	۰/۴	۷/۲	-۰/۹	۳۹۱/۹	۳۶۵/۶	۳۶۹/۱	۲۸۲/۱	۱۸۲/۸	۳/۴۹	پوست و چرم و محصولات چرمی
۰/۱	۰/۰	۱/۷	۱۴/۴	۲۴۱/۴	۲۳۷/۴	۲۰۷/۶	۱۹۹/۰	۱۷۸/۳	۰/۲۹	چوب و اشیا چوبی
۲۲/۲	۲/۶	۱۴/۳	۳/۶	۱۸۳/۲	۱۶۰/۳	۱۵۴/۷	۱۵۷/۸	۱۳۶/۴	۲۷/۷۳	مواد نسجی و مصنوعات از این مواد
۲/۷	۰/۳	۱۵/۷	۱۳/۰	۲۵۹/۵	۲۲۴/۲	۱۹۸/۴	۲۱۷/۹	۲۰۲/۹	۲/۰۹	انواع کفش
۰/۴	۰/۰	۲/۲	۱/۸	۲۴۲/۴	۲۳۷/۲	۲۳۳/۱	۲۴۹/۵	۲۵۱/۹	۱/۵۶	مصنوعات ساخته شده از انواع سنتگ
۲۰/۴	۲/۴	۲۷/۵	۴/۲	۲۷۵/۱	۲۱۵/۷	۲۰۷/۱	۲۱۷/۷	۱۹۶/۳	۹/۸۲	فلزات معمولی و مصنوعات آنها
۰/۵	۰/۱	۸/۲	-۰/۴	۲۳۸/۱	۲۲۰/۰	۲۲۰/۹	۲۲۲/۴	۲۱۱/۳	۰/۷۲	ماشین آلات مکانیکی و ادوات برقی
۰/۳	۰/۰	۳/۰	۲/۳	۱۸۸/۶	۱۸۳/۱	۱۷۸/۹	۱۸۱/۲	۱۷۲/۹	۱/۱۲	وسایل نقلیه زمینی و تجهیزات ترابری
۰/۰	۰/۰	-۰/۳	۰/۴	۳۳۸/۱	۳۳۹/۰	۳۳۷/۸	۳۱۰/۱	۲۳۷/۷	۰/۷۶	دستگاههای اپتیک ، دقت سنجی و پزشکی
۱۰۰/۰	۱۱/۷	۱۱/۷	۵/۷	۲۷۴/۷	۲۴۶/۰	۲۳۲/۸	۲۲۹/۸	۱۹۵/۳	۱۰۰/۰۰	شاخص کل

۱- برخی گروهها در این جدول ذکر نگردیده است لذا جمع ضرایب اهمیت گروهها با ضریب اهمیت کل اندکی تفاوت دارد.

شاخص ماهانه بهای کالاهای صادراتی در ایران

درصد تغییر(۱)		۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	
-۲/۵	۰/۲	۲۷۰/۶	۲۲۶/۴	۲۳۸/۶	۲۲۳/۳	۱۵۷/۵	فروردين		
-۴/۲	۱/۱	۲۵۹/۲	۲۲۹/۰	۲۳۷/۸	۲۲۰/۳	۱۶۱/۸	اردیبهشت		
۰/۲	-۰/۳	۲۵۹/۷	۲۲۸/۳	۲۳۵/۸	۲۲۱/۸	۱۷۷/۱	خرداد		
۰/۲	۱/۴	۲۶۰/۲	۲۳۱/۴	۲۳۵/۸	۲۲۲/۲	۱۸۴/۹	تیر		
۱/۷	۱/۵	۲۶۴/۵	۲۳۴/۸	۲۴۳/۸	۲۲۴/۸	۱۹۴/۹	مرداد		
۲/۱	۱/۸	۲۷۰/۰	۲۳۹/۰	۲۳۵/۵	۲۲۵/۰	۲۰۴/۱	شهریور		
۱/۶	۱/۲	۲۷۴/۴	۲۴۱/۸	۲۳۱/۶	۲۲۵/۴	۲۰۶/۰	مهر		
۱/۳	۳/۸	۲۷۷/۹	۲۵۱/۱	۲۲۷/۱	۲۳۷/۰	۲۰۱/۸	آبان	۲۷۲	
۱/۷	۲/۷	۲۸۲/۵	۲۵۷/۹	۲۲۷/۷	۲۳۸/۸	۲۰۷/۲	آذر		
۲/۶	۲/۳	۲۸۹/۹	۲۶۳/۸	۲۲۵/۹	۲۳۹/۳	۲۱۰/۲	دی		
۱/۳	۲/۸	۲۹۳/۸	۲۷۱/۳	۲۲۸/۳	۲۳۹/۷	۲۱۵/۶	بهمن		
-۰/۱	۲/۳	۲۹۳/۵	۲۷۷/۶	۲۲۶/۰	۲۳۹/۶	۲۲۲/۷	اسفند		
متوسط سال									۱۹۵/۳

۱- درصد تغییر هر ماه نسبت به ماه قبل را نشان می دهد.